Васубандху

АБХИДХАРМАКОША

УЛАН-УДЭ 1980.

АКАДЕМИЯ НАУК СССР
СИБИРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
БУРЯТСКИЙ ФИЛИАЛ
ИНСТИТУТ ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК

ВАСУБАНДХУ
АБХИДХАРМАКОША

*Близкий к тексту перевод с тибетского
на русский язык, введение, подготовка тибетского
текста, примечаний и таблиц
Б. В. Семичова и М. Г. Брянского*

ГЛАВЫ ПЕРВАЯ И ВТОРАЯ

БУРЯТСКОЕ КНИЖНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
УЛАН-УДЭ * 1980

Ответственный редактор
К. М. Герасимова

УДК 14

Васубандху

В-19 Абхидхармакоша. Гл. I и II, близкий к тексту перевод с тибетского на русский язык, подготовка тибетского текста, примечаний и таблиц Б.В. Семичова и М.Г. Брянского. - Улан-Удэ: Бурят. кн. изд-во, 1980. - 391 с., ил. 12 л. (Ин-т общ. наук Бурятского филиала СО АН СССР)

"Абхидхармакоша" является энциклопедическим сочинением известного индийского философа V века Васубандху. Основным содержанием произведения является изложение основных концепций буддизма на основе так называемой теории элементов бытия. Публикуемые первые две главы (русский перевод и тибетский текст) дают описание основных элементов и их различные классификации.

Книга рассчитана на востоковедов, философов, филологов и религиеведов.

В $\frac{10501-069}{042(02)5-80}$ 013-80 © Бурятский филиал СО АН СССР, 1980 г.

ВВЕДЕНИЕ

Значение трактата "Абхидхармакоша" Васубандху, как первоисточника для изучения основных положений буддийской философии, известно каждому буддологу с давних пор. В предисловии к первому выпуску тибетского текста "Абхидхармакоши" и"Абхидхарма - кошабхашьи" академик Ф.И. Щербатской писал, что первым на это произведение обратил внимание Е. Бюрнуф в середине XIX века, но до XX века "знакомство с этим памятником не подвигалось"[1]. Ф.И. Щербатской совместно с доктором Д. Россом приступил к ознакомлению с ним лишь в 1911 году[2].

Затем последовала договоренность с рядом востоковедов разных стран о международном издании трактата и его перевода на основные европейские языки - английский, французский и русский. Был составлен план работы. К переводу привлечены известные востоковеды (С. Леви, Вогихара, Д. Росс, Л. Валле-Пуссэн, О.О. Розенберг, Ф.И. Щербатской). Однако по этому плану сделать удалось очень мало. В "Библиотеке Буддика" изданы два выпуска тибетского текста "Карик" и "Бхашьи" - первая глава (48 карик с комментариями) полностью, а из второй главы, содержащей 73 карики, опубликовано во втором выпуске лишь 45 с половиной, причем к первой половине 46-й карики дан неполный комментарий. Дальнейшего издания не последовало.

Санскритский комментарий Яшомитры в том же издании содержит два выпуска, издание также не завершено.

В двадцатых годах Л. Валле-Пуссэн начал издание перевода на французском языке всех восьми глав трактата, которое закончил в 1931 году[3].

Незадолго до открытия Института буддийской культуры в Ле-

нинграде вышли в свет две монографии: в 1918 г. труд профессора О.О. Розенберга "Проблемы буддийской философии", в 1923 г. работа академика Ф.И. Щербатского "Основные концепции буддийской философии и значение слова "дхарма" (на английском языке)[4].

Оба труда базировались на текстах "Абхидхармакоши" и давали разъяснение непонятному до тех пор термину "дхарма", постоянно встречавшемуся в буддийских философских трудах (тиб. "чой")[5]. Установление истинного значения этого термина как "элемента бытия", психофизического компонента, составляющего человеческую личность, сделало буддийскую философскую теорию более понятной и ясной для европейцев и способствовало осуществлению правильного перевода трактата Васубандху.

Большие надежды возлагались на молодых сотрудников, командированных в районы распространения буддизма. Их общение с местными учеными ламами помогло бы лучше понять многие живые традиции, что, несомненно, должно было сказаться на точности перевода.

Академик Ф.И. Щербатской считал, что перевод на французский язык "Абхидхармакоши", сделанный Л.Валле-Пуссэном и выпущенный отдельными томами, не совсем удачен[6].

Существенным недостатком перевода Л. Валле-Пуссэна является то, что он не переводит основной терминологии, а дает ее на санскрите. Это сделало его перевод малоприемлемым, во-первых, потому, что не каждый буддолог является санскритологом, и, во-вторых, при отсутствии специальных словарных пособий по буддийской философии и многозначности санскритских терминов понимание перевода может быть весьма неоднозначным. Кроме этого, ряд переводимых им терминов не соответствует описываемым концепциям. Например, санскритский термин "кушала" (тиб. чева) переводится как "хороший". Между тем с точки зрения буддийского спасения (стремление к нирване) его следует переводить как "благоприятный".

В 1960-х годах профессором Ю.Н. Рерихом снова был поднят вопрос об издании полного тибетского текста "Абхидхармакоши" и "Абхидхармакошабхашьи" и его русского перевода, но преждевременная смерть ученого не позволила осуществить эту работу.

Мы предприняли попытку осуществить перевод "Абхидхармакоши" непосредственно с тибетского языка на русский без привлечения

параллельных текстов (санскрит, китайский, монгольский). Кстати, долгое время считалось, что санскритский оригинал утрачен, но в 1969 году текст был опубликован в Индии[7].

Перевод нами был сделан без специальных словарей. Отсутствие русских справочников по философской терминологии буддизма потребовало от нас, перед тем как приступить к переводу текста, подготовить терминологическое тибетско-русское пособие, в основу которого положено "Махавьютпатти" - ортодоксальное переводческое пособие IX в. при переводе буддийских трудов с санскрита на тибетский, монгольский и китайский языки. Таким образом, подготовленное нами пособие можно рассматривать как первый опыт прямого перевода тибетской буддийской философской терминологии на русский язык.

В дальнейшем мы намерены продолжить нашу работу по тибетским источникам и опубликовать полностью тибетский текст, сопроводив его русским переводом. Терминология, содержащаяся в трактате Васубандху, является основной и в оригинальной философской литературе на тибетском языке. Поэтому прямой перевод на русский язык тибетских буддийских терминов может оказаться полезным для исследователей, работающих с тибетскими философскими текстами. Хотя тибетские переводы с санскрита считаются наиболее адекватными, тем не менее надо помнить, что только с помощью оригинала возможно наиболее точное прочтение сочинения. Предлагая читателю русский перевод и тибетский текст "Абхидхармакоши", мы надеемся познакомить его с основными идеями этого произведения, привлечь внимание исследователей к разработке проблем буддийской философии и, главное, - дать конкретный первичный материал нашим философам, работающим над вопросами восточных философий, и филологам.

К сожалению, об авторе трактата известно немногое. Всех, кого заинтересует его личность, мы отсылаем к работе В.П. Васильева, где он дает изложение легенды о жизни Васубандху и его старшего брата Асанги[8] и к небольшому по объему исследованию Е.Фраувальнера о времени жизни Васубандху по китайским источникам, в котором приводится довольно полный список работ о его биографии[9].

Трактат "Абхидхармакоша" был написан в У в. нашей эры, переведен на тибетский язык в IX - XI вв. В нем содержится попытка по-новому интерпретировать главные концепции буддизма (четыре

истины, закон причин и следствий, закон морального возмездия, путь спасения, перерождения, нирвана и другие) на основе теории элементов бытия (дхарма).Трактат Васубандху отличается четкой постановкой вопросов, терминологической определенностью, логикой, тонким анализом и доказательностью, какие возможны в рамках буддийского вероучения и достижений философской мысли раннего индийского средневековья. Произведения такого рода обычно предназначались для монахов высшего ранга,поэтому в них не объясняются многие известные положения буддизма. Для желающих лучше понять основные идеи этого сочинения мы можем рекомендовать работу академика Ф.И.Щербатского "Основное понятие буддизма и значение слова "дхарма" (см.выше).В этой работе дано изложение философских концепций буддийского учения об элементах бытия, материи, элементах духа, органах восприятия, силах и т.д. на основе изучения "Абхидхармакоши". В приложении мы даем ряд таблиц, которые,надеемся, также помогут при чтении перевода.

При подготовке работы было проведено сравнение тибетского текста дергеского издания, взятого нами за основу, с нартанским и пекинским изданиями. К сожалению, из-за ограниченного объема пришлось отказаться от публикации выявленных разночтений.

Первые две главы посвящены различным классификациям элементов бытия. Элемент бытия (дхарма) является основным понятием и определяется Васубандху как "несущий (держащий) собственный признак". Дхарма хотя чем-то и напоминает атомы греческих атомистов или монады Лейбница, но не похожа на них. Она материальна и не материальна. Как правило, дхарма существует лишь в настоящий момент, хотя возникновение ее из небытия и исчезновение в небытии также предполагают какую-то форму ее жизни. Существует бесконечное множество дхарм, беспрестанное возникновение которых на один миг и составляет материальный и нематериальный мир человеческого бытия и личность. Естественно, материалистические тенденции, заложенные в понимании природы дхармы, не могли возобладать в философии Васубандху. Его философия идеалистическая не только потому, что она признает примат сознания, но главным образом потому, что пытается увести человека от реальной действительности. Разделение дхарм на "омраченные" и "неомрачен-

ные" дало возможность буддийским мыслителям разработать обстоятельную методику и технику освобождения человеком самого себя от "омраченных" элементов и приобретения, таким образом, благоприятных условий на пути для достижения идеала буддийского религиозного спасения - нирваны, которая трактуется Васубандху как некая форма небытия, противоположная бытию.

На основе концепции элементов бытия Васубандху даже критикует брахманское понимание бога и, казалось бы, высказывает атеистические мысли, но это делается для того, чтобы доказать, что буддийский бог лучше, чем другие. Этот бог - будда, человек, который, став на путь самоусовершенствования, через огромное количество перерождений достиг необыкновенного совершенства, он может сотворить чудо и познать суть вещей простым направлением на них своего внимания. Несмотря на огромную эрудицию, логику и довольно стройную систему концепций, Васубандху часто прибегает к авторитету слова Будды и писания.

Как последователь буддизма, Васубандху, разумеется, не ставил себе цели пересмотреть основные концепции учения или выдвинуть какие-то совершенно новые идеи. Его задача - защитить буддийское вероучение не только от "внешних" нападок, но и от "внутренних" врагов, которые стали пересматривать учение Будды и "искать "я" там, где его нет".

Памятуя ленинские слова об отношении к культурному наследию прошлого, мы рассматриваем "Абхидхармакошу" как памятник литературы,не только глубоко и полно выражающий основные концепции учения буддизма, но и как произведение, отразившее достижения философской мысли и борьбу идей своего времени. Глубокий психологизм, логика, диалектическое рассмотрение вопросов дают основание назвать его выдающимся философским достижением средневековой Индии.

---

[1]Библиотека Буддика, т. XX, вып. I, с.2.

[2]См.: там же, с. 3.

[3]L'Abhidharmakoça de Vasubandhu. Traduit et annoté par L.de la Vallée Poussin. Ch. 1-9. Paris, Geutner-Louvain, Istas, 1923-1931.

[4]Stcherbatsky Th. The central conception of buddhism and the meaning of the word "dharma". London, 1923.

[5] Здесь и далее санскрит и тибетский мы передаем русскими буквами. Передача санскрита проста и понятна. Тибетский язык передается в так называемом "монголизированном произношении", принятом в Бурятии.

[6] См.: Отчет о деятельности АН СССР за 1928 г., с. 89-90.

[7] Abhidharma-Koshabhāsya of Vasubandhu. Ed. by prof. P. Pradhan. Tibetan Sanskrit Works Series, vol. VIII. Patna, 1967.

[8] Васильев В.П. Буддизм, его догматы, история и литература. Ч.I. СПб., 1857.

[9] Frauwallner E. On the date of great master of the law Vasubandhu. Roma, 1958.

Русский перевод

ГЛАВА ПЕРВАЯ

I. Тот, который победил полностью всякое омрачение
И осуществил вывод живых существ из грязи Колеса бытия,
Учитель цели существования. Его почтительно приветствуя,
Трактат Абхидхармакошу буду разъяснять.

Имея желание создать научный труд для ознакомления всех с великой сущностью Учителя, указав его добродетели, начну с почтительного ему приветствия.

Который - сказано о Будде - Бхагаване Победителе.

Победил мрак - то есть им побеждено всякое омрачение[I] и все его виды, препятствующие узрению истинного смысла и цели существования. Обнаружив этого врага, Будда затем своими не возникающими вновь элементами бытия[2] этого врага победил.

Пратьекабудды и шраваки, хотя лишены невежества и стремятся к победе над омрачением[3], полностью таковой не имеют. У них имеется незнание того, что такое необладание омрачением в отношении бесконечно протяженных объектов, очень длительных периодов времени, сфер и элементов бытия Будды.

Будда осуществил вывод живых существ из грязи Колеса бытия (сансары), которое и само подобно грязи. В нем [они] пребывают в соответствии с законом функциональной зависимости[4], и выход из него труден.

Учитель цели существования - через безошибочное Учение, через истинное Учение, а не магической силой чудес[5], он извлек живые существа из грязи Колеса бытия, осуществив пользу для себя и для других.

Трактат Абхидхармакошу буду разъяснять - так сказано. Трактат же создан для подготовки учеников.

А каков же он, этот трактат?

2. Абхидхарма - это чистая мудрость с тем, что
за ней следует.
Чтобы ее постигнуть, [создан] этот трактат.
Чтобы ее смысл как следует понять,
Здесь ее местопребывание. Поэтому [трактат
называется] "Абхидхармакоша".

Итак, трактат именуется "Абхидхармакоша". Что же такое Абхидхарма? "Абхидхарма" - это чистая мудрость с тем, что за ней следует. Мудрость же, в свою очередь, это полный анализ теории элементов бытия[6]. "Чистый" означает "неомраченный". "Сопровождает" [следует] означает то, что окружает. В этом случае "Абхидхарма" означает 5 неомраченных групп.

Чтобы ее [мудрость] постигнуть, [создан] этот трактат. Постижение [в чистом виде] полученной от рождения омраченной мудрости, возникающей [в своем чистом виде] от слушания [Учения], размышления [о нем] и сосредоточения [на нем] и то, что [эту мудрость] сопровождает.

Для постижения неоскверненной мудрости имеется Абхидхарма.

Элемент бытия [дхарма] определяется как "держащий свой признак". Абхидхарма направлена на изучение признаков элементов бытия и нирваны, то есть абсолютного, истинного элемента бытия.

Почему же этот трактат называется "Абхидхармакоша"?

Абхидхармакоша сказано потому, что ее [Абхидхармы] местопребывание и в ней вникают в суть Абхидхармы, то есть при помощи трактата вникают в основы смысла Абхидхармы. Поэтому трактат подобен сокровищнице Абхидхармы, и она [Абхидхарма] в ней пребывает.

Для чего же разъяснена Абхидхарма?

3. Омрачения [имеют место] при отсутствии детального
Анализа элементов бытия,
Без этого нет способа полного их успокоения.
Ведь благодаря омрачению [существует] океан
Мирского бытия, и в нем [живые существа]
скитаются,
Поэтому ради того [успокоения] это было сказано
Учителем.

Такова карика. Через разные виды омрачения наличествует великий океан мирского бытия, в нем скитаются живые существа. Если бы Абхидхарма не была разъяснена Учителем, то его ученики не были бы в состоянии проанализировать теорию элементов бытия.

Вайбхашики[7] говорят, что Бхагаван излагал Учение в разное время и в разных местах. Позднейшие учителя, Катьянабу[8] и другие, собрали его [учение] воедино, а учитель Чой-Чжоб[9] в труде "Чед-ду-Чжод-ба"[10] окончательно привел в порядок по разделам.

Элементы бытия, которые детально проанализированы в трактате, - каковы они?

4. Элементы бытия [бывают] омраченные и неомраченные,
Подвержены бытию[11], за исключением пути[12].
Почему омраченные? [Потому что] в них полностью
распространены омрачения.

Элементы бытия [как] омраченные, [так] и неомраченные, а это означает все элементы бытия. Какие же элементы среди них омраченные?

Подвержены бытию за исключением Пути. А почему? [Потому что] в них полностью распространены омрачения.

Хотя желание [страсти] вызывает омрачения, опирающиеся на "Подавление"[13] и Истину о Пути[14], но на них [это омрачение] не распространяется.

5. Неомраченное - [это] истина о пути
И три необусловленных[15] [элемента]:
Пространство и два подавления.
Из них пространство не [является]
помехой.

Указано: Неомраченное - это Истина о Пути и три необусловленных. Какие же три? Пространство и два Подавления. Подавление, следовательно, бывает двух видов: подавление элементов бытия через аналитическое знание[16] и подавление элементов бытия естественным путем[17], то есть путем уничтожения причин их появления.

Сущность [природа] пространства - отсутствие помехи [препятствия] для зрения.

6. Подавление через аналитическое знание -
[Это] глубокий анализ[18].
Постоянное же препятствование возникновению[19]-
Иное подавление, не через аналитическое знание.

Подавление [проявления элементов] через аналитическое знание - [это] глубокий анализ. Анализ элементов бытия, составляющих личность[20], - это и есть подавление через аналитическое знание. Подробное исследование, касающееся феноменальности бытия[21] и Истин праведника[22], - вот что такое анализ, разновидность истинного знания или мудрость[23]. Следовательно, подавление через аналитическое знание - есть подавление, которое достигнуто через истинное знание.

Подавление - это расчленение [предметов] по-отдельности. Ведь сколько существует предметов для обладания, столько же их будет и для расчленения. Если бы дело обстояло не так, то, узрев основу, то есть феноменальность бытия, поняв необходимость подавления этого омрачения восприятием[24], - только этим одним можно было бы уничтожить все омрачение, а подавление остального враждебного было бы бессмысленным. Если бы это было не так, то подавление путем созерцания[25] оставшегося враждебного также было бы бессмысленным.

Сказано, что подавление неоднородно. Каков смысл этого? При отсутствии причины однородности[26] нет однородности причины и следствия.

Таким образом, подавление элементов бытия посредством аналитического знания разъяснено.

Постоянное же препятствование их возникновению - иное подавление, не через аналитическое знание. Подавление, отличающееся от предыдущего, - это постоянное препятствование возникновению еще не возникших элементов бытия. Оно понимается как недостаточность условий[27] для их возникновения. Наличие органа и сознания[28] при отсутствии опоры в виде объекта[29], как это имеет место в случае с другими органами, не дает восприятия чего-либо. Это и есть недостаточность условий. Пять видов сознания, опирающиеся на соответствующие органы, не в состоянии возникнуть, если нет действен-

ности сил в виде опор в отношении этих соответствующих объектов. Поэтому подавление осуществляется не через аналитическое знание, а постигается как недостаточность условий для возникновения.

Здесь имеется четыре случая:

I) подавление через аналитическое знание некоторых из постигнутых элементов бытия у обладающего такими омраченными прошедшими, настоящими и будущими элементами;

2) подавление естественным путем некоторых из постигнутых элементов бытия еще не возникшими неомраченными, подверженными бытию элементами;

3) подавление обоими способами некоторых из постигнутых элементов бытия у обладающего еще не возникшими неомраченными элементами;

4) подавление обоими способами некоторых из непостигнутых элементов бытия у обладающего неомраченными элементами трех времен.

Таким образом, разъяснены три вида необусловленного. Рассмотрим теперь обусловленное.

> 7. Обусловленные элементы бытия - это пять групп[30]:
> Чувственное[3I] и прочее. Непостоянство[32] этих
> Элементов - предмет обсуждения. Они способны
> Выйти из круга феноменального бытия и обладают причиной[33].

Обусловленные элементы бытия - это пять групп: чувственное и прочее. Обусловленные элементы бытия сведены в пять групп: чувственного, ощущений, различений (идей), сил, сознания[34].

То, что создано условиями встречи и сочетания [элементов или их групп], и есть обусловленное. Нет ничего, возникшего от одного условия.

Полное освобождение от феноменального бытия - это полный выход из него, нирвана всего обусловленного. Пребывающие в обусловленном обладают и выходом из феноменального бытия.

Вследствие обладания причиной обусловленное так и называется "обладающее причиной". Вайбхашики говорят, что слово "чжу" - то же самое, что и слово "ши"[35]. Таким образом, "обладающие причиной" - синоним слов "обусловленные элементы бытия".

Сущность обусловленного - омрачение, то есть омраченные группы. Этим мы пока ограничимся.

8. Обладающие омрачением[36], или мирские группы, -
Они как бы в борьбе между собой[37]. Феноменальное
Бытие, его причины[38], мирское,
Место ложных воззрений[39], бытие[40] - вот что они такое.

То, что называют "мирские,омраченные группы" - просто группы. Но вообще-то группы бывают не обязательно омраченными.

Элементы бытия, обладающие омрачением (можно назвать также "битва"), они как бы в борьбе между собой, ибо вредят себе и другим.

Феноменальное бытие (страдание), его причины, мирское, место ложных воззрений, бытие - вот что они такое. От омраченных групп бывает:

I) феноменальность бытия (страдание);

2) подверженность осквернению через непостоянное возникновение;

3) разрушение групп;

4) ложность воззрений из-за их всестороннего развития;

5) постоянное возникновение, то есть бытие.

9. Чувственное - это пять органов, пять объектов[4I]и
"Непроявленное"[42]. Опора их сознания - тонкое
Чувственное[43] глаза и других органов.

Было сказано, что в пять групп входят группа чувственного и прочие: группа же чувственного - это пять органов, пять объектов и "непроявленное":

Пять органов - это глаз, ухо, нос, язык и тело (то есть органы зрения, слуха, обоняния, вкуса и осязания).

Пять объектов - объекты органа зрения и других органов: видимое (цвет и форма), слышимое (звук), обоняемое (запах), вкушаемое и осязаемое, а также чувственное, внешне-непроявленное. Все это, вместе взятое, и есть группа чувственного.

Например, чувственное - "это опора сознания, тонкое чувственное как органа зрения, так и других органов". Пять субстанций тонкого чувственного являются опорами пяти видов сознания:

видимого, слышимого, обоняемого, вкушаемого и осязаемого. Бхагаваном было сказано: "О, монахи! Орган зрения - это внутренняя база[44], тонкое чувственное, производное четырех Великих элементов"[45].

Трактат "Раб-ду-чжэд-ба"[46] говорит: "Каков орган зрения (глаз)? Это тонкое чувственное, опора сознания видимого". Пять органов разъяснены. Следует разъяснить пять объектов.

> 10. Видимое бывает двух и двадцати
> видов,
> Звук - восьми видов,
> Вкус - шести, запах - четырех,
> Осязаемое - одиннадцати.

Видимое - двух видов: цвет и форма. Укажем и другие разновидности видимого, так что, по существу, в базе видимого двадцать видов.

Цвета: синий, желтый, красный, белый - всего четыре.

Формы: длинное, короткое, четырехугольное, круглое, высокое, низкое, ровное, неровное - всего восемь.

Дополнительные цвета: облака, дыма, пыли, тумана, тени, солнца, света, мрака. Некоторые добавляют цвет неба как двадцать первый.

Термин "ча-лэ-ва" означает "схожий по форме", "ньям-ба", "ча-лэ-ва-ма-йин-ба" - "несхожий по форме", "ми-ньям-ба"[47].

Слово "кхуг-на" - туман - синоним "лхо-бур"[48]. Солнце - это свет солнца, а также отсвет луны, звезд, огня, парчи и драгоценных камней. Тень - это отражение цвета и формы. Мрак - противоположное, где не видно ни цвета, ни формы. Остальное легко понимается и не [требует] разъяснения.

База видимого при наличии цвета бывает без формы, например, синее и прочее. Форма может быть и без цвета, например, восприятие сторон длинного и прочего. Бывают сразу оба, то есть цвет и форма, и эта двойственность - для ясности понимания. База видимого разъяснена.

Звук - восьми видов - возникший от Великих элементов [земли, воды, огня, ветра] и не возникший от них, понимаемый живыми существами и не понимаемый ими; каждый из данных видов звука может быть приятным и неприятным. Всего, таким образом, восемь.

2 ОК—95

Возникший от Великих элементов - звук от движения руки, от голоса; возникший не от них - звук ветра, леса, воды. Понимаемый живыми существами - вразумительная речь; не понимаемое-все остальное. Звук разъяснен.

Запах - четырех видов: два вида - это приятный и неприятный, а каждый из них может быть равномерным и неравномерным.

Вкушаемое - шести видов согласно следующим разновидностям: сладкое, кислое, соленое, острое, горькое, вяжущее.

Осязаемое - одиннадцати видов: четыре Великих элемента,мягкость, твердость, тяжесть, легкость, холод, голод, жажда.

Из перечисленных одиннадцати видов голод и жажда отсутствуют в сфере получувственного[49]. Если в этой сфере одежда, взятая в отдельности, ничего не весит, то вся одежда, вместе взятая, имеет вес. Если приносящий вред холод отсутствует, то полезный наличествует.

Выше были разъяснены виды видимого. От них, от отдельных предметов, возникает сознание видимого и осознаются их отдельные виды. Некоторые считают, что сознание видимого может возникнуть при наличии многих видимых предметов и тогда нельзя установить их отдельные виды, например, когда издалека видят построенное войско или кучу драгоценностей.

Сознание слышимого и прочих следует понимать подобным образом, но сознание осязаемого, по мнению других, в большинстве случаев возникает от пяти видов осязаемого: четырех Великих элементов и одного из видов, поименованных за ними, то есть мягкости и прочего. Иные же считают, что сознание осязаемого возникает от всех одиннадцати видов.

Есть возражение, что вследствие множественности опор каждый из пяти видов чувственного сознания имеет объектом множественность, а не имеет объектом собственную сущность предмета.Следует знать, что имеет место не собственный признак предмета, а собственный признак базы[50].

Какое сознание возникает первым при встрече с объектом двух органов, например, осязания и вкуса? То, чья доля больше, то есть, которое действует интенсивнее. При равной интенсивности возникает сперва сознание вкушаемого вследствие поворота потока[51] [элементов бытия] желанием принять пищу.

Великие элементы будут разъяснены далее. Теперь же следует сказать о чувственном "внешне непроявленном".

II. Колеблющаяся (рассеянная) мысль[52]
и состояние без нее[53],
Благоприятное и неблагоприятное[54]
ее сплетение -
Производное Великих элементов.
Оно именуется "внешне непроявленным".

Повторим всю карику.

Колеблющаяся мысль - это мысль,отличающаяся от первой (предыдущей); отсутствие мысли означает: а) ступень мистического погружения без идей [55]; б) ступень мистического погружения с остановкой сознания[56].

Благоприятное и неблагоприятное означает хорошие и плохие поступки с точки зрения спасения.

Термин "джэ-брэл"[57] означает поток. В отличие от потока, образуемого силой "получение-обладание"[58], указано происхождение [внешне непроявленного] от Великих элементов.

Вайбхашики говорят: "Смысл сказанного "служит причиной" тот же, что и определения "сущность причины возникновения".Это и есть внешне непроявленное. Подобно внешне непроявленному оно не познается другими, хотя является благоприятным и неблагоприятным, возникшим от внешне проявленного [познаваемого] и от сосредоточения.

Говорилось о производной от Великих элементов. А каковы они, эти Великие элементы?

I2. Великие элементы - это элементы
Земли, воды, огня и ветра.
Они постигаются при схватывании[59] и
Прочих действиях как твердое, жидкое,
жар и движение.

Великие элементы - это элементы земли, воды, огня, ветра. Эти четыре элемента названы вследствие наличия собственного признака[60] у каждого элемента и производности от них чувственного. Они [Великие элементы] являются опорой всякого чувственного и [по природе] грубы[6I].

Как же постигаются их действия и какова их природа[62]? Их действия воспринимаются в такой последовательности: схваты-

вание, соединение, создание созревания и распространение. Распространение следует понимать и как развитие[63]

Природа их [элементов] опять же в последовательности: твердое, жидкое, жар, движение.

Благодаря ветру имеет место появление потока [элементов] в другом месте, подобно тому как движется светильник. Элемент ветра, согласно сутрам и трактату "Раб-ду-чжэд-ба"[64], - это легкость. Поэтому элемент с сущностью в виде движения является Великим элементом ветра.

Каково же различие между [просто] землей и элементом земли и прочим?

13. При обычном определении земли
Указывают на цвет и форму.
Вода, огонь и ветер определяются так же просто,
Как определяется элемент земли.

Обычно, давая определение земли, это понятие связывают с цветом и формой. То же можно сказать о воде и об огне. То, что является элементом ветра, в жизни обычно называется "ветер". Как при обычном определении указывают, что земля - это цвет и форма, так в случае с ветром говорят, "такой-то и такой-то ветер".

Почему же элементы, начиная от видимого и кончая внешне непроявленным, называются чувственными? Победоносный сказал: "О, монахи! Пребывающее как чувственное, способное к чувствованию, называется группой чувственного".

А что такое "способное к чувствованию"? Это ощущение, возникающее, при контакте, например, когда что-либо соприкасается с рукой. Способность к чувствованию - это способность повреждаться. А что значит "повреждение чувственного"? Это возникновение его изменения.

Некоторые говорят, что термин "суг-су-рунг-ва" означает препятствование, непроницаемость[65], но если это так, то и

1) атом[66] не является чувственным, его нельзя чувственно воспринять. Он препятствует, лишь будучи в комплексе[67] атомов;

2) прошедшее и будущее чувственное не будет чувственным, так как чувственное воспринимается только в настоящем;

3) внешне-непроявленное не является чувственным, но оно [все-таки будет] чувственным, так как опирается на Великие элементы.

14. Органы и объекты - именно они
Включены в десять баз[50] и
категорий[68].
Ощущение - это чувственное[69].
Различение[70]
Имеет сущностью схватывание
отличительных признаков.

Повторим первые две строки карики.

Рассматривая элементы бытия, включенные в группу чувственного, мы можем сказать, что те же элементы бытия наличествуют в десяти базах - от базы зрения и базы видимого до базы осязания и базы осязаемого. То же самое устанавливается в отношении десяти категорий.

Рассматривая следующие по порядку группы, можно сказать: Ощущение - это чувствование[69]. Оно [бывает] трех видов и, таким образом, образует группу чувственного. Три вида - это приятное, мучительное, а также ни то и ни другое. Если говорить об ощущении, связанном с различными органами, то оно будет шести видов, начиная от ощущения, возникающего при контакте[71] с органами зрения, и до ощущения, возникающего от контакта с органами мышления, интеллектом[72].

Сущность различения - схватывание общего признака[73] или отдельных существенных признаков: это - длинное, короткое, синее, желтое, мужчина, женщина, друг, недруг, счастье, страдание. Вот что такое группа различения.

Если же его (различение) рассматривать детальнее, то оно будет шести видов, как и ощущение.

15. Группа сил[74] отлична от четырех.
Эти три [группы], внешне непроявленное
И необусловленное следует понимать
Как базу и категорию элементов[75].

Группа сил отлична от четырех, то есть отлична от четы-

рех групп: чувственного, ощущения, различения и сознания.

Бхагаван сказал: "Комплекс усилий сознания[76] - шести видов, так как они главные". Усилия сознания, являясь сущностью деяний, - главное при действии сил, создающих феноменальное бытие. По этому поводу Победоносный сказал: "Подверженное бытию - это наличие сил, создающих феноменальное бытие. Таким образом, они являются омраченной группой, группой эмпирического бытия[77]. Если бы было не так, то оставшиеся психические элементы[78] и чистые силы[79] остались бы вне групп, не были бы познаваемы и удалены как омраченные".

Победоносным еще было сказано: "Если хоть один элемент бытия не постигнут и не познан, то нельзя говорить о прекращении феноменального бытия". [К этому можно] добавить: также не будет подавления омрачения.

Следовательно, необходимо признать их объединение в отдельную группу сил, создающих эмпирическое бытие.

Три - это: I) группа ощущения,различения и сил; 2) внешне непроявленное; 3) не подверженное бытию.

Это семь субстанций[80], то есть три группы, внешне непроявленное и три вида не подверженного бытию составляют и базу, и категорию элементов бытия, что можно, в противовес группе чувственного, назвать нечувственным.

> I6. Сознание - это полное знание в отдельности,
> Это база интеллекта.
> В семи же категориях - шесть видов сознания
> и интеллект,
> [понимаемый как сознание предыдущего момента][81].

Сознание - это полное знание [или представление] в отношении [каждого] отдельно взятого объекта. Это и есть группа сознания, то есть шесть видов сознания - от сознания видимого до сознания нечувственного.

Указанное как группа сознания устанавливается так же, как база сознания, то есть в данной классификации,как база интеллекта. Оно устанавливается также в семи категориях, то есть в шести видах сознания и интеллекта, иными словами от категории сознания видимого до категории сознания нечувственного плюс категория интеллекта.

Таким образом, указаны классификации [элементов бытия] на пять групп, двенадцать баз и восемнадцать категорий. При этом группа чувственного включает в себя десять баз и десять категорий. Внешне непроявленное не включено. Группы ощущения, различения и сил, внешне непроявленное и не подверженное бытию - это база или категория элементов бытия. Группа сознания - это база интеллекта, шесть категорий сознания и категория интеллекта.

Возникает вопрос: отличается ли категория интеллекта от группы сознания и комплекса шести сознаний? Нет, не отличается.

А почему же?

17. Шесть непосредственно прошедших[82]
сознаний -
Это и есть интеллект, то есть
Опора шести [сознаний].
Так осуществляются восемнадцать
категорий.

Каждое из шести видов сознания находится в зависимости от своей опоры[83]. Сознание же, возникшее от них, только что исчезнувших, есть интеллект, и это следует понимать как категорию сознания предыдущего момента, подобно тому как сын становится отцом, а плод является и семенем.

Если считать, что это так, то есть собрать вместе шесть категорий сознания и категорию сознания предыдущего момента, то, по существу, станет семнадцать категорий или двенадцать. Почему же установлено восемнадцать?

Потому что существует шесть опор сознания, то есть пять опор в виде пяти категорий чувственного, или видимого и прочего, и шестая опора - категория сознания предыдущего момента. Так что устанавливают восемнадцать категорий.

Однако последнее сознание архата не может стать сознанием предыдущего момента, то есть опорой последующего сознания, так как такового больше не будет. Вследствие недостаточности других причин оно, последующее сознание, у архата не бывает.

В этих классификациях группы объединяют все, подверженное бытию, а омраченные группы объединяют все омраченное. Базы и категории объединяют все элементы бытия.

18. Одной группой, одной базой
И одной категорией охватываются все
Через собственную сущность[84],
А не вследствие обладания чужой сущностью.

Одной группой, одной базой и одной категорией охватываются все элементы бытия, а именно: группой чувственного, базой интеллекта и категорией элементов. Включение элемента бытия в одну из классификаций связано с его собственной сущностью. Например, орган зрения входит в группу чувственного, в базу зрения и в категорию зрения, в Истину о феноменальном бытии и о причинах этой феноменальности. Это все однородные сущности. Но в другие группы и прочее [орган зрения] не входит, ибо не обладает их сущностью.

Совершенно так же через карму, как основу всякого сочетания элементов бытия, создается круг бытия, а через иную (чужую) карму создается иное сочетание, которое вследствие случайности таких сочетаний следует считать условным наименованием[85], а не реальностью.

А почему не 21 категория, если органы зрения, слуха и обоняния двойные?

19. Хотя орган зрения и другие
[органы] двойные,
Но из-за сходства природы, сферы
деятельности[86]
И сознания категория едина.
Двойственность - для красоты.

Хотя орган зрения и другие названные [органы] и двойные, но категория у них одна:

а) по природе - свойства обоих глаз одинаковы;

б) по сфере деятельности - у обоих объект один, цвет и форма (видимое);

в) по сознанию - оба глаза опора сознания видимого.

Подобным образом следует рассматривать органы слуха и обоняния.

Двойственность эта [служит] еще и для красоты. Опора, осуществляющая единство категорий этих органов, двойная также для

красоты. Ведь если бы был один глаз, одно ухо,одно носовое отверстие, то просто было бы некрасиво.

Классификация на группы, базы и категории изложена. Теперь следует объяснить, как понимать термины: группа, базы, категории.

20. "Груда", "дверь возникновения", "происхождение"[87]
Смысл [наименований] группы, базы и категории.
Вследствие трех видов заблуждения, способностей
и склонностей[88]
Указываются три: группы и прочее.

Груда, дверь возникновения, происхождение[87] - [таков] смысл [наименований] группы, базы и категории.

Сутра говорит: "Чувственное,допустимое как прошедшее, будущее и настоящее, внешнее и внутреннее, грубое и тонкое, плохое и хорошее, далеко разбросанное или близлежащее, - все это, собранное в одно, попадает в "группу" чувственного. Вследствие такого образования группа может быть названа и "грудой", так как смысл в данном случае одинаков".

Вайбхашики поясняют: "Прошедшее чувственное - это угасшее, будущее - еще не возникшее, настоящее - еще не прекратившееся при возникновении; внутреннее - существующее в собственном потоке, в другом случае - внешнее; грубое - обладающее непроницаемостью[89], тонкое - проницаемое[90]. Но это зависит от точки зрения и не может быть твердо установлено. Если с одной точки зрения что-либо является твердым, то с другой - это не мягкое. Плохое - омраченное, радостное - неомраченное; далекое - ушедшее и непришедшее, близкое - настоящее. Среди сознаний подобно этому: грубое - при опоре на пять органов чувств, тонкое - возникшее от сознания предыдущего момента или же на одной из высших ступеней"[91].

Учитель поясняет: "Грубое чувственное - охватываемое пятью органами, все остальное тонкое; плохое - непривлекательное,хорошее - привлекательное; далекое - невидимый объект, близкое - видимый". Прошедшее, будущее и настоящее указаны своими определениями. Ощущения следует понимать так же. Они близкие или далекие в зависимости от опоры. Твердость и мягкость - в соответствии с предыдущими определениями.

Под "базой" понимается "дверь" для возникновения сознания и связанных с ним элементов.

Термин "категория" означает "происхождение, порода, серия". Этим термином также обозначают многие породы металлов - золота, серебра, меди, железа и других.

В одном потоке и живом существе[92]-восемнадцать компонентов[93], именуемых "восемнадцать категорий". Источник[94] этого - происхождение, порода (потока элементов) самих компонентов. Почему же зрение и прочее являются источниками? Они соответствуют этому определению, потому что являются причиной, создающей однородность предыдущего и последующего моментов[26].

Необусловленное не является категорией, не так ли? Оно источник сознания и сопровождающих его элементов. Есть мнение, что слово "категория" - то же самое, что и слово "происхождение".

Если слово "груда" имеет тот же смысл, что и "группа", то группы будут только наименованием[95], а не субстанцией[96], которая не может быть каким-то сочетанием. "Куча" - это как личность.

Другие говорят: "Смысл слова "группа" - I) несущий груз деяний, 2) отрезок, часть". Говорящий таким образом подобен говорящему: "За часть, которую я тебе дам, следует отдать три".

Эти объяснения идут вразрез с сутрой, где сказано: "Смысл слова "группа" именно "груда, куча", куда входит и прошедшее, и будущее, то есть все "чувственное".

В группе как бы пребывает "группность" прошедшего и прочего чувственного. Прошедшее и прочее чувственное, все оно, само по себе, так и именуется "группа чувственного", потому что образуется от соединения всего чувственного в одно целое. Из этого следует, что понятие "группа" равнозначно понятию "груда" и есть нечто номинальное, то есть имеет относительное существование[97].

Если это так, то и чувственные базы номинальны. Но разве массы атомов органа зрения и прочих органов не являются "дверью" возникновения? Нет, не являются, потому что каждый отдельный атом из этой массы атомов, по существу, является причиной, создающей возникновение объекта, и орган, взятый отдельно, не является причиной возникновения сознания.

Из трактата "Чжэ-браг-ту-шад-ба"[98]: "Если абхидхармист рас-

сматривает группу как номинальное существование,то он говорит: "Атом есть часть группы, база, категория.Это как в случае, когда в переносном смысле часть называют целым, например,говорят: "сгорела штука ткани" вместо "сгорела часть ткани".

Почему Бхагаван, указывая группы, базы и категории, дал именно три классификации элементов бытия?

Потому что подавляемое, то есть заблуждение,а также способности и склонности бывают трех видов.

Заблуждения живых существ - трех видов: восприятие "Я" а) как элементов, связанных с сознанием (как психических элементов)[99], б) как именно чувственного[100], в) как сочетания того и другого[101].

Способности - также трех видов: а) острые, б) средние, в) тупые.

Склонности - также трех видов: а) к краткому, б) к подробному, в) к среднему.

В таком порядке и дана классификация на группы,базы и категории.

Почему же "ощущение" и "различение" составляют каждое особую группу, а все другое,связанное с сознанием, включено в "группу сил"?

21. Будучи основой дискуссионного обсуждения,
Будучи причиной "Круга бытия", по причине
последовательности
Из всего ментального "ощущение" и различение"
установлены как отдельные группы.

Повторим карику еще раз.

Основ дискуссионного обсуждения два: а)особая привязанность к страстям, б) особая привязанность к ложным воззрениям[102]. Главная причина этих двух основ (последовательно) - ощущение и различение [то есть представление, идеи] .

Ощущение в силу пробования на вкус дает привязанность к желаниям; различение, благодаря ложности, дает привязанность к ложным воззрениям (представлениям, идеям). Они оба [ощущение и различение] - главные из причин "Круга бытия" (сансары). Круг бытия, по существу, - привязанность к ощущениям и ложным воззрениям (идеям)[103].

Что касается причины такой последовательности групп, то каковы группы и почему они обособлены - об этом будет сказано и познано далее.

Однако почему в базах и категориях указано"необусловленное" ("ду-ма-чже" - асанскрита), а в группах не указано?

> 22. Необусловленное не указано в группах,
> Так как это недопустимо по смыслу.
> Порядок же - по грубости, омраченности,
> Вмещению и прочему, по подобию сфер.

Повторим еще раз первые две строки карики.

Можно ли необусловленное включать в число групп, если оно в них, начиная от группы чувственного и до группы сознания, не находится? Это недопустимо по смыслу.

А почему невозможно по смыслу или, иначе, по логике вещей? Было сказано, что "группа" по смыслу означает "груда". Необусловленное подобно чувственному, собранному воедино, не может образовать множественность, то есть группу необусловленного в виде прошедшего и разновидностей наподобие чувственного.

Знание предмета Круга бытия есть знание о полном омрачении и именуется "омраченные группы". Знание предмета Круга бытия есть знание о полном очищении и полной омраченности. Вот что такое группы. Необусловленное ни под одно из этих понятий по смыслу не подходит, и в них, то есть в группах, это обусловленное невозможно установить.

Порядок групп установлен по грубости, омраченности, вмещению и прочему, а также по подобию сфер бытия.

Чувственное вследствие непроницаемости - самое грубое. Среди нечувственного самое грубое - ощущение, потому что груба его причина. Ведь так и определяют: ощущение в моей руке, в моей ноге. Различение (представление) грубее двух последних групп, а сознание менее грубо, чем силы. Потому то, что грубее, названо первым.

В безначальном Круге бытия мужчины и женщины наслаждаются чувственным. Они вкушают разные ощущения вследствие разных страстей, отчего имеют ошибочные представления; от ошибочных представлений случаются всякие омрачения психики[104], а от это-

го и соответствующее сознание. Таков порядок омрачения.

А что значит "по вместилищу"? [Это значит, что] группы чувственного и прочего могут быть последовательно сравнимы с сосудом, пищей, приправой, поваром и едоком, а кроме того и со сферами бытия.

Состояние[105] преимущественно чувственных желаний - сфера страстей. Состояние ощущений - созерцание[106]. Состояние представлений - три нечувственные сферы. Состояние только сил - кульминационная точка бытия[107]. Все они - место пребывания сознания, и сознание пребывает в них.

Такова последовательность перечисления групп, что подобно последовательности "поле - семя". Таким образом, существует пять групп, не больше и не меньше. Поскольку ощущение и различение (представление, идеи) более грубы и являются причиной последовательного омрачения, подобно пище и приправе, и будучи причиной состояния в двух сферах бытия, поскольку они извлечены из группы сил и представлены отдельными группами.

Теперь следует сказать о последовательности перечисления шести баз и шести категорий - органов зрения и прочего, а по их способностям, соответственно об их объектах и сознаниях.

23. Первые пять [органов] . Их объект -
в настоящем времени;
Первые четыре. Их объект - производное чувственное.
Или иначе [они] действуют дальше и быстрее.
Такова последовательность расположения.

Первые пять [органов]. Их объект - в настоящем времени. Первые пять указаны как имеющие объект в настоящем времени. Объект же интеллекта - иногда настоящего времени, иногда - в трех временах, иногда - вне времени.

Первые четыре. Их объект - производное чувственное. Из пяти [органов чувств] четыре, названные первыми, имеют объектом производное чувственное. Объект же органа осязания непостоянен. Иногда это Великие элементы[108], иногда производное от них[45], иногда оба.

Иначе, [они] действуют дальше и быстрее, различаются по дей-

ствию, то есть действуют дальше и быстрее. Объекты органов зрения и слуха названы вначале, так как действуют на большое расстояние. Из них орган зрения действует дальше: ведь движение реки видно издалека, а шум ее еще не слышен. Поэтому зрение названо первым.

Органы обоняния и вкуса действуют оба на расстоянии, из них орган обоняния указан первым, так как орган обоняния уже схватил запах, а орган вкуса, язык, еще не встретился с пищей.

Или по последовательности расположения. Если говорить о последовательности расположения, то надо представить тело в целом. Опора в нем - глаз, который выше всего; за ним - ухо; ниже - нос; ниже - язык; вся масса тела - еще ниже.

Таково расположение баз и категорий.

Почему же из десяти баз, объединенных группой чувственного (суг - рупа)[34], одна база именуется базой видимого (суг-чжи-чхэд - рупа-аятана)[109]? Почему если все базы имеют сущностью элементы бытия (чой - дхарма)[110], одна база называется базой элементов бытия (чой-чжи-чкэ-чхэд - дхарма-аятана)[111]?

24. Вследствие главности и различения,
Вследствие концентрации лучшего
и множества элементов
Одна [база] называется базой видимого
И одна - [базой] элементов.

Повторим еще раз всю карику.

В чувственном мы устанавливаем не нечто вообще[112], а подразделяем его на десять баз - пять органов и пять [сфер] объективного, отличая, выделяя орган зрения из других органов. То, что является органом зрения и прочего, не является каким-то конгломератом чувственного. Поэтому их объекты выделены, и база видимого выделена из общего чувственного, хотя в обоих случаях используется один термин - суг-рупа (в данном случае чувственное, а не видимое, то есть цвет и форма).

Эту базу условно можно считать главной. Она обладает непроницаемостью, и видимое при контакте с рукой может быть определено как "это то-то, а это то-то", то есть это видимое, а не что-либо иное.

В отношении же базы элементов можно сказать, что здесь собраны многие элементы, начиная от ощущения, исключая десять чувственных и интеллект как орган. Высший элемент нирвана также включен в эту базу.

Некоторые считают, что она [база] называется базой видимого (суг-рупа), потому что а) имеется двадцать видов видимого, б) сфера деятельности простого зрения, зрения божественного[113] и зрения возвышенной мудрости[114].

Сутры называют различные группы, базы и категории. Включены ли они в перечисленные выше или отличаются от них? Они включены и не отличаются.

25. 80 000 групп элементов,
Которые названы Буддой,
Они - слова или наименования
И собраны в чувственном
или ментальном.

Повторим всю карику.

Эти группы элементов, названные Буддой для тех существ, для которых это только слова, и объединены они в группу чувственного. Для тех, для кого они наименования, по сущности они объединены в группу сил.

Какова же мера группы?

26. Некоторые считают: "Мера - это шастра
И отдельные устные предания о группах".
Врагом их действий названа
Совокупность [по шастре] "Чой-чжи-
пхунг-бо"[115].

Повторим: "Некоторые говорят, что мера - это шастра о них". Другие говорят: "Это измеряется сочинением "Чой-чжи-пхунг-бо" - "Дхармаскандха", а в нем 6000 шлок".

Третьи считают: есть отдельные устные предания о группах, базах и категориях, формуле функциональной зависимости[116], об Истинах, пище телесной и духовной, созерцании, неизмеримом[117], нечувственном, освобождении, базе подавления блеском[118], о базе полного успокоения[119], согласном с относящимся к просветле-

нию[120], сверхъестественном знании[121], аналитическом знании[122] объекта моления, об отсутствии омрачения.

Врагом их действий названа совокупность в виде группы элементов.

Образ действия живых существ - это 80 000 различных образов действий в виде страстей, ненависти, неведения, гордости и т.п. Их врагов Будда указал в виде 80 000 [других благоприятных] элементов.

Как же эти 80 000 сочетаются в сущности пяти групп?

27. Эти и другие соответствующие
группы, базы и категории
После хорошего исследования их сущности
Следует включить в то,
Что было названо.

Повторим всю карику.

В других сутрах и шастрах названы группы, базы и категории, которые включаются в поименованные выше пять групп, двенадцать баз и восемнадцать категорий.

Нравственность из "группы прозрения"[123], в которую входят сама нравственность, сосредоточение, мудрость, освобождение и знание об освобождении, принадлежит к группе чувственного, а остальное входит в группу сил.

Из десяти групп полного успокоения восемь, имея сущностью отсутствие желаний, включены в базу элементов. Когда же они чем-либо сопровождаются, то, имея сущностью пять групп, включаются в базу интеллекта и в базу элементов.

Базы подавления блеском подобны этому.

База конечности пространства[124], то есть то, что находится рядом с бесконечностью, и четыре базы бесконечного пространства и прочего[125], по сущности четырех групп нечувственного включены в базу интеллекта и базу элементов. Если они чем-либо сопровождаются, то включаются в базы слышимого, интеллекта и элементов.

Из двух баз, то есть базы живых существ без представлений и у приближающихся к базе каталепсии, в первом случае по причине отсутствия обоняемого и вкушаемого, включено десять баз, а во втором случае - [только] базы интеллекта и элементов, то есть две.

62 категории, указанные в сочинении "Кхам-манг-бо"[126], должны включаться в названные восемнадцать категорий.

Из указанных шести категорий - земли, воды, огня, ветра, пространства и сознания - не обговорены признаки двух последних, то есть пространства и сознания. Следует также знать, идентичны ли понятие пространства и категория пространства, и все ли понятия сознания являются категорией сознания.

28. Отверстие - вот что такое
категория пространства,
Свет и мрак.
Оскверненное сознание -
Категория сознания,
опора возникновения.

Отверстия двери, окна, рта и т.п. являются категорией пространства. А что такое отверстие? Это свет и мрак, так как отверстие не воспринимается иначе, чем свет и мрак. Таким образом, категория пространства имеет своей сущностью свет и мрак.

Известно также, что пространство можно понимать, как день и ночь, как видимое чувственное, как близкое к непроницаемости. Непроницаемость - это то, что допускает повреждение и является аккумулированным чувственным[127], например, окружение отверстия.

Другие считают, что пространство не [может быть] чувственным, потому что оно проницаемо. Если оно проницаемо, то, будучи близким к другому чувственному, оно близко к проницаемому.

Омраченное сознание - это категория сознания. Почему же оно не бывает неомраченным? Ведь шесть категорий сознания рассматриваются как опоры для рождения. Они являются таковыми от первого момента сознания до сознания при смерти[128], то есть в течение всей человеческой жизни. А неоскверненные элементы не таковы. Поэтому из шести категорий сознания четыре включены в категорию осязаемого, как имеющие непосредственный контакт со своим объектом, пятое включено в категорию видимого, а шестое - в семь, то есть в [число] семь.

Из восемнадцати категорий какие указуемы и какие нет?

29. Указуемая - "Вот оно" - единственно
категория видимого.

3 ОК—95

Десять [категорий] чувственного
- непроницаемые.
Нейтральных[129] - восемь.
Другие, за исключением видимого
и звука - трех видов.

Указуемая - "Вот оно!" - только категория видимого."Это то, что тут" - так можно сказать. Остальные категории неуказуемы.

Какие же из них проницаемые и какие непроницаемые? Десять чувственных непроницаемы. Непроницаемость же - это препятствование, своего рода столкновение, и оно [бывает] трех видов.

1. Непроницаемость как помеха возникновению чего-либо другого на уже занятом месте. Например, имеет место препятствование при столкновении руки с рукой, камня с камнем или первого со вторым и наоборот.

2. Препятствование объекта - это столкновение органа с соответствующим ему объектом.

Трактат "Даг-ба"[130] приводит следующие примеры [препятствования], относящиеся к органу зрения:

а) препятствование имеет место в воде, а не имеет места на суше, как в случае с глазом рыбы;

б) препятствование имеет место на суше, но не имеет места в воде, как в случае с глазом человека;

в) препятствование имеет место в обоих случаях, как в случае с крокодилом, лягушкой, злым духом Шаса, рыбаком;

г) препятствование имеет место в случаях, не указанных выше (а, б, в);

д) препятствование имеет место ночью, а днем не имеет, как у летучей мыши, совы и т.п.;

е) препятствование имеет место днем, а ночью не имеет, как у большинства людей;

ж) препятствование имеет место и днем и ночью, как у собак, кошек, лошадей, леопардов и других зверей;

з) препятствование имеет место в случаях, не указанных выше (д, е, ж).

3. Препятствование по представлению, которое может быть двух видов в зависимости от представляемого объекта.

Объект может быть мысленным и чувственным, что обозначается тибетскими терминами "миг"[131] и "юл"[132].

Почему препятствование может быть только при наличии силы, создающей неминуемость потока причин и следствий[133]? Потому что при обратном, то есть при отсутствии препятствования, этой силы не требуется; препятствование имеет место лишь при устремлении в отношении своего объекта. Таким образом, непроницаемость, как помеха, имеет место во всех десяти чувственных категориях, потому что все они являются помехой.

Какие из всех восемнадцати названных категорий будут благоприятными, какие неблагоприятными и какие нейтральными?

Нейтральных будет восемь, а именно: пять органов и категории обоняемого, вкушаемого и осязаемого, за исключением видимого и слышимого. Их нельзя приписать ни к благоприятным, ни к неблагоприятным. Они нейтральны.

Некоторые говорят, что вследствие отсутствия нейтральности в последствиях кармы[134] и эти восемь не нейтральны.

Остальные же десять категорий - трех видов, то есть они могут быть благоприятными, неблагоприятными и нейтральными.

Семь категорий сознания, если они не связаны с пожеланиями и прочими подобными элементами, - благоприятны. Связанные с желанием и прочим - неблагоприятны. Иное, чем эти два вида, - нейтрально.

Категория элементов по своей сущности, не имеющая страстей и связанного с ними, вызывающая подавление через аналитическое знание, - благоприятна. Она же по своей сущности, имеющая страсти и связанное с ними, - неблагоприятна. Иное, чем эти два вида, - нейтрально.

Категории видимого и слышимого благоприятны или неблагоприятны в зависимости от возбуждения или благоприятного или неблагоприятного сознания, через словесные или телесные внешние проявления[135]. Иное, чем эти два вида, - нейтрально.

Сколько же из восемнадцати категорий входит в сферу страстей, сколько в сферу получувственного и сколько в сферу нечувственного?[136]

30. Сфера страстей включает все категории,
А в мире ограниченного чувственного - I4.
Обоняемое и вкушаемое
И их сознания не включены.

Некоторые говорят: "Сфера страстей включает все", а в мире ограниченного чувственного - 14 категорий. Обоняемое и вкушаемое и их сознания не включены.

Обоняемое и вкушаемое отсутствуют в сфере ограниченного чувственного, потому что там нет потребности в обычной еде, вкушаемой ртом. А раз нет опоры, то нет и соответствующего сознания.

Но если считать, что это так, то и категория осязаемого должна там отсутствовать, так как при вкушении ртом наличествует в какой-то мере и осязаемое. Категория осязаемого не является определяющим свойством при приеме пищи. Но ведь то же самое можно сказать об обоняемом и о вкушаемом.

Категория осязаемого существует как опора органа осязания, его сущность и признак (особенность). При отсутствии глотания пищи категории обоняемого и вкушаемого не нужны, а с категорией осязаемого это не так. Различие налицо.

Другие говорят: "При созерцании, в мистическом погружении[137] видно видимое (цвет и форма) и слышно слышимое (звук); тело же имеет особую легкость, которая ощущается - осязается. Поэтому при созерцании наличествуют три категории: видимое, слышимое и осязаемое. Категорий же обоняемого и вкушаемого нет".

Но для чего тогда наличие органов обоняния и вкуса? Исключительно для красоты. Но ведь орган, существующий лишь для красоты, а не для потребности, не нужен. Ненужные органы так же имеют место, как, например, у умершего в утробе матери. Так и в сфере ограниченного чувственного, хотя органы обоняния и вкуса существуют, но запахов и вкушаемого нет, то есть в эту сферу включено четырнадцать категорий.

31. Мир нечувственного включает категорию
интеллекта,
Категорию нечувственного и сознание
нечувственного.
Эти три [категории] могут быть скверной и нескверной[138].
Все остальное - скверна.

Мир нечувственного включает категорию интеллекта, категорию

нечувственных объектов и сознания нечувственного. Там рождаются лишенные страстей. Таким образом, в этой сфере отсутствуют десять чувственных категорий и соответствующие им виды сознания (итого I5).

Какие же [из них] будут оскверненные и какие неоскверненные? В карике сказано: "Эти три - скверна и несквернa", то есть названные выше категории интеллекта, нечувственных объектов и сознание нечувственного. Те, которые связаны с Истиной о Пути и с необусловленным - неоскверненные; все другие, то есть названные выше I5 категорий, - оскверненные. О них и сказано в карике: "Все остальное-скверна".

Какие сферы связаны с такими элементами бытия, как "искание"[I39] и "установление"[I40], какие с "установлением", но без "искания", и какие не имеют ни "искания", ни "установления"?

32. "Искание" и "установление"
находятся
В пяти категориях сознания,
Последние три - трех видов.
Остальные отбрасывают оба.

Искание и установление находятся в пяти категориях.

Какие же категории сознания связаны с такими элементами, как искание и установление, какие без искания, но с установлением, и какие без того и другого?

Пять категорий сознания чувственного всегда связаны с исканием и установлением. Вследствие направления во внешнюю сторону они грубы. Выделительная частица "ни" употреблена для подчеркивания.

Последние три - трех видов. Последние три - это последние категории каждого ряда, то есть категории интеллекта объективно-нечувственного и сознания нечувственного - они трех видов.

Искание и установление наличествуют в сфере страстей и в первой ступени созерцания[I4I], будучи связанными с категорией интеллекта, с категорией объективно-нечувственного и категорией сознания нечувственного, где все элементы, кроме искания и установления, легко различимы.

Пребывающие в промежуточном между созерцаниями состоянии[I42] не имеют искания, но здесь наличествует элемент установления.

Начиная от второй ступени созерцания[143] и до кульминационной точки бытия при отсутствии элемента искания нет и элемента установления.

Установления нет также в состоянии промежуточном между созерцаниями и у всех тех, кто не связан с категорией объективно-нечувственного.

Второе искание отсутствует; при его отсутствии наличествует только установление.

Установление первой ступени созерцания и в сфере страстей в эти три категории не входит.

Как же это разъясняется? Вследствие отсутствия второго установления и вследствие связи с исканием нет места установлению, а имеет место только искание, поэтому на ступенях с исканием и установлением имеется четыре случая:

1) обладание исканием и установлением за исключением сознания, уже связанного с ним;

2) без искания, а только с установлением;

3) без установления, а только с исканием;

4) без искания и без установления.

Остальные категории, не связанные с исканием и установлением, - десять чувственных категорий.

Если пять признаков сознаний чувственного обладают исканием и установлением, то каким же образом объясняется, что они есть чистое ощущение без какого-либо синтеза и мысленной конструкции?[144]

33. Отсутствие конструктивной мысли,
Восприятие рассматривающее и памятующее.
Они - колеблющаяся мудрость интеллекта
И памятование интеллекта.

Чистое ощущение без какого-либо синтеза и мыслительной конструкции [рассматривается как раздвоение восприятия] на рассматривающее и памятующее.

Раздвоение восприятия на рассматривающее[145] и памятующее[146] происходит при отсутствии конструктивной мысли. Известно, что непосредственное восприятие через органы чувств бывает трех видов: 1) по существу[147], 2) по рассмотрению, 3) по памятова-

нию. У пяти видов сознания чувственного наличествует восприятие по существу и отсутствуют два других вида. Поэтому так и говорят:"Чистое восприятие без мыслительной конструкции".Восприятие по существу и является, собственно говоря, исканием, что будет рассмотрено далее при рассуждении об элементах бытия, связанных с сознанием.

Какова же сущность других видов восприятия? Они - колеблющаяся мудрость интеллекта и памятование интеллекта. Рассмотрим по порядку: знание, связанное с сознанием нечувственного, колеблющееся несосредоточенное - это восприятие рассмотрения;вся же сосредоточенная и несосредоточенная память - восприятие памятования.

Какие же категории являются для сознания объектами-опорами и какие не являются таковыми?

34. Семь категорий, шесть видов сознания и
Интеллект, а также часть объективно-
нечувственного, имеющие опору.
Восемь этих и звук - "неберущие".
Другие девять - двух видов.

Семь категорий, шесть видов сознания, а также интеллект и часть объективно-нечувственного, имеющие опору. Сознания видимого, слышимого, обоняемого, вкушаемого, осязаемого, объективно-нечувственного и интеллект - это семь категорий сознания, которые схватывают объекты и, таким образом, являются опорой для возникновения сознания, то есть обладают объектом. Часть категории объективно-нечувственного также обладает опорой, будучи по природе связанной с сознанием. Остальные десять категорий и часть объективно-нечувственного, как не связанные с сознанием, не обладают объектом.

Сколько же категорий "берущих" и "неберущих"? Восемь этих и звук -"неберущие", то есть всего девять: семь, обладающих опорой, часть восьмой, которая связана с сознанием, и звук. Таким образом, семь категорий сознания, часть категории объективно-нечувственного и категория слышимого (звук); эта девятая - неберущая (не схватывающая объект).

Другие девять видов - берущие[148] и неберущие[149] (схватывающие

и не схватывающие объект). Из них органы зрения, слуха, обоняния, вкуса и осязания настоящие - берущие (схватывающие объект), а прошедшие и будущие - неберущие, то есть не схватывающие объект. Категории видимого,обоняемого, вкушаемого, осязаемого, неотделимые от органа настоящего времени,- берущие, а другие, прошедшие и будущие - неберущие.

Каков же смысл термина "син-ба"-(упатти)?[148] Непосредственное схватывание существа[150] опоры сознанием и его элементами вследствие взаимодействия через пользу и вред. Обычно это называется наличием мысли[151]. Какие категории имеют сущностью Великие элементы, а какие - производное от Великих элементов?

35. Осязаемое - двух видов.
Оставшиеся, девять видов чувственного -
Производное, также и часть объективно-
нечувственного.
Чувственных - десять. Они конгломерат.

Осязаемое - двух видов, то есть первичное и вторичное. Первичное - это четыре Великих элемента, вторичное - производные от них, которых, как указано в десятой карике, семь: легкость и прочее.

Оставшиеся девять категорий чувственного - это пять органов и четыре объекта, "только производное, так же как и внешне-непроявленное, входящее в категорию объективно-нечувственного".

Семь категорий сознания и категория объективно-нечувственного, исключая внешне непроявленное, не имеют отношения к Великим элементам и производным от них.

Почтенный Санг-чжэй-лха[152] говорит: "Десять баз - они первичные", но это не так. Приведем слова из сутры: "Так как четверояксть Великих элементов воспринимается как твердое и прочее, то поэтому они осязаемы; но как органом зрения и другими органами (кроме осязания)не воспринимается твердость и прочее, так и органом осязания не воспринимаются цвет и форма и прочее".

И еще из сутры: "Монахи! Зрение - это внутренняя база, тон-

кое чувственное, производное от четырех Великих элементов, невозможное к указанию, чувственное непроницаемое. Цвет и форма (то есть видимое) - внешняя база; чувственное, возможное к указанию, производное четырех Великих элементов и непроницаемое. Звук (слышимое) - внешняя база: невозможное к указанию, производное от Великих элементов, непроницаемое. Такое же определение у запаха (обоняемое) и вкуса (вкушаемое). Осязаемое-внешняя база: четыре Великих элемента и производное от них, непроницаемое". Так что только часть базы - Великие элементы, а остальное не является Великими элементами.

Таким образом,разъяснены категории первичного и вторичного.

Сколько же категорий представляют из себя конгломерат, а сколько не являются таковыми?

Повторим: "Десять (пять категорий органов и пять категорий объектов), обладающих чувственным, будут конгломератом", (накоплением) атомов.

Какие же из восемнадцати категорий "рубящие"[153] и какие "разрубаемые"[154], какие "сжигающие"[155] и "сжигаемые"[156], какие "взвешивающие"[157] и "взвешиваемые"[158]?

36. Рубящие и разрубаемые -
Четыре внешние категории.
Также и сжигаемые и взвешивающие.
Нет согласия в отношении
сжигающих и взвешиваемых.

Рубящие и разрубаемые - четыре внешние категории: видимое, обоняемое, вкушаемое и осязаемое, то есть как топор и дерево.

Что такое элемент, называемый "рубка"? Это начало разделения возникшей связи объединенного потока[159] элементов бытия.

Органы осязания и прочие неразрубаемы. Как тело нельзя разрубить на части, так и их нельзя разрубить на части, потому что не существует органа после его разрубания.

Органы не являются рубящими вследствие своей тонкости, подобной блеску драгоценного камня.

Четыре внешние категории также сжигаемы и взвешиваемы, а органы - нет, вследствие их тонкости, подобной блеску драгоценного камня. Звук же не таков, потому что он прерывист[160].

В отношении сжигающих и взвешиваемых нет единого мнения.Од-

ни говорят, что названные выше четыре категории - и сжигающие, и взвешиваемые,другие считают, что сжигающие - это элемент огня, а взвешиваемое - это только понятие тяжести.

Какие же категории возникают как последствие кармы[134], какие по накоплению[161], какие по однородности причин[162],какие субстанциональны, какие моментальны[163]?

Сказано:

37-38. Возникшие как последствия кармы
И возникшие от развития - пять внутренних [категорий].
Звук не рождается как последствие кармы.
Возникших от однородных условий как последствия кармы
Непроницаемых - восемь. Остальные - трех видов.
Категорий, обладающих субстанцией, - одна;
Последние три моментальны.
Категории зрения и сознания отдельно и вместе.

Возникшие как последствия кармы и от развития - пять внутренних [категорий].

Некоторые считают, что пять внутренних категорий, органы зрения и прочие,возникли как последствие кармы и в силу развития.Возникновение же от однородных условий у них не имеет места, так как последних нет. При этом возникшие по причине последствий кармы есть возникшие от кармы. По той же причине имеется связь причины с результатом. Слово "причина" не указано , подобно тому как говорят: "бычья телега" вместо "телега, запряженная быками".

База шести контактов через умственный акт связывает результат с причиной, и это понимается как предыдущие действия. Вот что сказано по этому поводу.

Развитие (накопление) имеет место благодаря особому созерцанию, особому поведению, особой пище. Другие же просто считают, что накопление имеет место при ведении правильного образа жизни. Оно не вредит, но и развития нет. Поток развития полностью защищает поток последствий кармы и это подобно внешней стене города.

Звук возникает от накопления и от однородных условий. Звук не рождается как последствие кармы. А почему? Потому что возникает от желания многих. По этому поводу существуют различные высказывания. В сочинении "Дан-чой-даг-ба"[164] говорится: "Отбрасывание грубых слов, как следствие глубокого созерцания, есть признак Махапуруши[165]. Оно постигается как "Мелодия Брамы"[166].

Другие считают: "Происхождение звука трояко: I) действие, 2) от него - Великие элементы, 3) от них - звук".

Третьи говорят: "Происхождение звука - пяти видов: I) действие, 2) от него, как следствие - Великие элементы, 3) от них - накопление, 4) от него - однородность условий, 5) от нее - звук". Если это так, то и телесные ощущения, возникшие от Великих элементов, возникших, в свою очередь, от кармы, не будут последствиями кармы.

Если, подобно звуку, телесное ощущение соответствует или противоречит [возникновению звука], как разъяснено выше, то оно не является последствием кармы.

Возникших от однородности условий, как последствия кармы, и непроницаемых - восемь. Какие восемь? Семь категорий сознания и категория объективно-нечувственного. Возникновение от причины, создающей однородность предыдущего и последующего моментов[167], и от причины, вызывающей моральную однородность элементов бытия[168], - это и есть возникновение от однородности условий.

Они [восемь категорий] возникают также по причине последствий кармы, а возникновения от накопления у них не бывает, потому что у непроницаемого нет накопления.

Остальные категории: видимое, обоняемое, вкушаемое и осязаемое - трех видов, то есть они возникают как последствия кармы, от накопления и от однородных условий.

Обладающих субстанцией - одна категория - неподверженное бытию. Оно включено в категорию объективно-нечувственного, и это единственная категория, содержащая субстанцию среди других своих компонентов.

Последние три - моментальны. Категории интеллекта, объективно-нечувственного и сознания нечувственного по своему расположению последние в каждом ряду, моментальны. Они, будучи первыми по отсутствию скверны при накоплении настойчивости[169] в от-

ношении познания элементов бытия и феноменальности бытия, не возникают от однородности условий и поэтому моментальны. Другое, оскверненное, бытие, возникает от однородности условий.

При этом сознание, связанное с настойчивостью в отношении познания элементов и феноменальности бытия - это категория интеллекта и сознания нечувственного. Остальные элементы, возникшие одновременно, - категория объективно-нечувственного.

Рассмотрим следующее. Обладает ли сознанием видимого тот, кто после необладания органом зрения, получает его? Имеется ли орган зрения при наличии сознания видимого?

Сказано, что бывают вместе и отдельно, как-то:

а) наличествует орган зрения, но может и не быть сознания видимого, как у последовательно получивших орган зрения в сфере страстей, у родившихся во второй ступени созерцания и других и после смерти в сфере нечувственного;

б) наличествует сознание видимого и может не быть органа зрения, как в случае проявления сознания видимого у существ второй ступени созерцания и других и после рождения в ступени ниже;

в) наличествует и то и другое, как при рождении в сфере страстей, в мире Брамы и после смерти в сфере нечувственного;

г) то и другое отсутствует в случаях, не указанных выше.

Спрашивается: обладает ли сознанием видимого обладающий органом зрения? На это отвечают тетралеммой:

1) подобно родившимся во второй ступени созерцания и прочих ступеней, то есть орган есть, а сознания нет;

2) подобно не получившему зрения в мире страстей или повредившему его, то есть органа нет, а сознание есть;

3) подобно получившему орган зрения и потерявшему его, рожденному в первой ступени созерцания и во второй ступени и далее, то есть орган есть и сознание есть;

4) случай, не вошедший в эти виды, то есть орган есть и сознание есть.

Такие же пояснения будут даны и о других категориях.

39. Внутренних - двенадцать [категорий],
За исключением видимого и прочего.
Сознание объективно-нечувственного
активно[170],

Остальные неактивны[171], то есть не
создают своей кармы.

Внутренних - двенадцать [категорий], за исключением видимого и прочего.

Шесть категорий сознания и шесть видов опор, то есть органов - это двенадцать внутренних категорий. Видимое же и прочие категории объективного - категории внешние.

Что означает "внутренние" и "внешние"при отсутствии "Я"[172]?

Сознание, являющееся опорой для восприятия "Я", в переносном смысле называется "Я". Победоносный говорит:

Мудрец получает Высшее
Путем укрощения понятия "Я".

И добавляет:

Укрощенное сознание хорошо,
Укрощенным сознанием добывается
счастье.

Вот что сказано об укрощении такого сознания, то есть об осознавании "Я". Поэтому зрение и прочие органы, будучи опорой для возникновения представления о "Я", входят в понятие внутренних категорий.

Но если это так, то шесть категорий сознания не являются внутренними. Не подпадая под понятие интеллекта, они не будут и опорой для мысли. В то время как они существуют, они подпадают под это понятие, то есть не ушли от определения "внутренние". Если бы было не так, то категория интеллекта была бы только прошедшей, а всем известно, что 18 категорий существуют в трех временах.

Сколько категорий активных и сколько неактивных?

Категория объективно-нечувственного активна, то есть создает карму.

Объект активен, если в отношении этого объекта у существа родилось или рождается представление, то есть он осознается. Если же такого представления нет, то и такое сознание ничто.

Для всех праведных личностей, без сомнения, все элементы бытия несубстанциональны. Возникает неопределенное, слабое сознание. Его объект - все элементы бытия за исключением одно-

временного возникновения (представления) о собственной сущности. Момент сознания - опора для другого момента сознания, а опора двух моментов - все элементы бытия. Таким образом, категория объективно-нечувственного всегда активна.

Оставшиеся также и неактивны. Здесь частица "чжанг" подчеркивает: "они также и неактивны". А что это означает? Это означает, что кто-то создает свою карму, а кто-то ее не создает. Первый из них именуется "активный".

Из этих категорий орган зрения, при посредстве которого видят, видели или увидят, - активен. Так же следует думать и о других органах, включая интеллект, как действующих в отношении своих объектов.

Согласно кашмирским Вайбхашикам[173], орган зрения неактивен в четырех случаях: не увидев свой объект, прекратил, прекращает или прекратит существование, а также если элемент в виде органа зрения не родился.

Согласно западникам[174], таких случаев пять: [три названных] и неродившийся элемент в двух видах - связанный с сознанием и не связанный с ним.

Такое же следует до органа осязания. Элемент невозникшего интеллекта схож с этим, то есть может быть активен и неактивен.

Видимые объекты, то есть те, которые видятся, виделись или увидятся, - активны. Так же [объясняются] и объекты других органов. Если же объект не охвачен органом, ибо его активность прекратилась, прекращается или прекратится, и если элемент в виде органа не возник, то объект неактивен. Так же рассуждают [обо всех объектах вплоть] до осязаемого.

То, что активно для органа зрения кого-либо одного, может быть активно и для всех других. То же самое можно сказать и о неактивном. Видимый объект активен для того, кто его видит. Например, луна, театральное представление, борьба бытуют как видимые и кем-либо одним, и многими.

Два существа не могут видеть одним органом зрения, так как орган не является для них общим. Что-либо как объект устанавливается органом одного потока, составляющего личность, а общность объектов устанавливается органами разных потоков, составляющих личность.

То же следует сказать и о категориях слышимого, обоняемого, вкушаемого и осязаемого.

Пусть будет так в отношении звука, но запах и прочее воспринимаются одним, но не воспринимаются всегда одновременно другими, ибо воспринимаются лишь при контакте.

Таким образом, как же эти объекты, не будучи общими, могут быть сравнимы с органами зрения и слуха?

Сказано:"Хотя [они] и будут таковыми, понятие общности все-таки у них имеется. Запах и прочее объективное, рождающее сознание обоняемого и прочего у одного потока (личности), как таковые существуют и у других личностей, но у существующего органа зрения не совсем так, но все же упомянутые объекты сравнимы с видимым.

Сознание видимого и прочие активны и неактивны,в зависимости от возникновения и невозникновения соответствующих элементов бытия, как в случае с категорией интеллекта".

Каков смысл термина "активен"?

Взаимодействие органа,объекта и сознания, взаимозависимость при их действии или же результативность от их контакта - вот что значит активен. А то, что не взаимодействует,то неактивно. То, что не взаимодействует вследствие сходства взаимодействием, называется "связанным с ним".

Какие же категории отбрасываются прозрением[175],какие созерцанием[176] и какие вообще не отбрасываются?

40. Созерцанием отбрасываются десять, а также
пять [категорий],
Последние три - трех видов.
Неомраченное категории чувственного, интеллекта, невозникшего
Не отбрасывается прозрением.

Созерцанием отбрасываются десять, а также пять. Пять - это пять категорий сознания.

Последние три - трех видов, то есть каждая последняя категория из своего ряда - интеллект, объективно-нечувственное и сознание нечувственного - трех видов.

88 дремлющих сил скверны[177], одновременно им сопутствующие и одновременно с ними возникшие, отбрасываются прозрением. Ос-

тальное оскверненное отбрасывается созерцанием. Неоскверненное не отбрасывается. Но разве словесные и телесные действия простых людей[178] и имеющих плохое перерождение[179], как идущие вразрез с Путем праведника, не отбрасываются прозрением? Да, они не отбрасываются прозрением.

Неомраченное не отбрасывается прозрением, ни чувственное, ни шестой, ни возникшие. Неомраченное ни в малой даже степени не отбрасывается прозрением, так же как и чувственное.

Простой человек, неомраченный - нейтрален: он полностью вырвал корни благоприятного и полностью лишен страстей.

Телесные и словесные действия относятся к чувственному, поэтому они не отбрасываются прозрением, так как не противоречат Истинам и связаны с понятием простого человека, непоколебимого в отношении знания теории элементов бытия в феноменальном мире[180].

Не рожденный от шестого не отбрасывается прозрением. Шестой - это категория интеллекта. "Не возникшее от шестого" означает "возникшее от органов", то есть от других пяти органов. Это не отбрасывается прозрением.

Спрашивается: "Сколько из восемнадцати категорий воззрений и сколько невоззрений"[181]?

41. Орган зрения и часть категории объективно-
нечувственного - воззрения.
[Последняя -] восьми видов.
Пять видов сознания и мысль, рожденная в
связи с ними,
Не являются воззрением, будучи недостоверным
актом мышления[182].

Орган зрения и часть категории объективно-нечувственного - воззрения. При этом последняя - восьми видов: пять ложных воззрений о существовании "Я"; шестое - правильное мирское воззрение; седьмое - воззрение тренирующегося на Пути[175]; восьмое - воззрение уже не тренирующегося на Пути[183], то есть архата[184]. Вот восемь видов воззрений из категории объективно-нечувственного. Все остальные-"невоззрения". Пять же "ложных воззрений" будут разъяснены и перечислены при рассмотрении дремлющих сил скверны.

Правильное мирское воззрение - это мудрость, связанная с

сознанием объективно-нечувственного, обладающая благоприятным и неблагоприятным. У тренирующегося на Пути и у уже не тренирующегося, архата, воззрения неомраченные.

Подобно тому как мы видим по-разному днем и ночью, облачными и необлачными [днями], так и элементы бытия рассматриваются по разному, воззрениями омраченными и неомраченными, тренирующимися на пути и уже не тренирующимся, архатом.

Но почему хорошо только то правильное мирское воззрение, которое связано с сознанием нечувственного? Потому что сознание чувственного - не [есть] воззрение вследствие недостоверности. Это не умственный акт, связывающий нечто неопределенное с уже известным[185], то есть устанавливающий "это А", а "это не А". Воззрение же - это умственный акт, это достоверность размышления; познание же, возникшее вместе с пятью чувственными сознаниями, не является таковым и поэтому это познание, будь оно омраченным или неомраченным, воззрением не является.

Но ведь орган зрения - не умственный акт. Почему же он включен в "воззрения"? По смыслу видения видимого.

42. Видимое видится глазом по причине
однородности.
Им, а не сознанием однородности,
Поэтому, когда налицо препятствие,
То видимое не видится.

Видимое видится именно органом зрения, глазом, а не сознанием, связанным и с другими органами, тогда, когда имеется однородность причин, связывающих его с сознанием. И нельзя сказать, что что-либо видится сознанием. Ведь когда между органом зрения и объектом имеется препятствие, например, в виде стены, то нет и сознания видимого.

А если бы видело само сознание, то вследствие своей проницаемости оно увидело бы и запрепятствованное. Но ведь при наличии препятствия сознание видимого не возникает. Сознание и его опора действуют совместно.

Приведем некоторые примеры.

Сутра говорит: "Орган зрения, глаз, видит видимое, цвет и форму, то есть свой объект. Опираясь на орган, имеет место сознание"; "Посредством интеллекта познан элемент бытия"; "Види-

мое, осознаваемое через зрение - приятное и неприятное".

Из [другой] сутры: "О монахи! Орган зрения - это дверь для того, чтобы увидеть цвет и форму. Через дверь в виде органа зрения сознание видимого видит".

Таким образом, получается, что по неточности словесных определений, то орган сознает, то сознание видит, хотя правильнее сказать, что оно сознает. Но ведь говорят также, что цвет виден, и не говорят, что цвет познается.

Саутрантики[186] правильно говорят: "Зачем толочь воду в ступе? Сознание видимого возникает, опираясь на орган зрения и на объект. При этом что же такое видение, чье же оно? Действия нет, а есть только элемент бытия; в конечном итоге [это] лишь причины и следствия, это образные выражения: глаз видит, сознание осознает. Нечего к ним придираться, да и Победоносный сказал: "К слову людей из разных мест не следует привязываться".

А учение кашмирских вайбхашиков[187] гласит: "Глазом видят, ухом слышат, носом нюхают, языком вкушают, телом осязают, интеллектом осознают".

Видимое видится одним глазом или двумя?

43. Орган зрения видит двумя
 для ясности увидения.
Органы зрения, интеллекта
 и слуха
Не встречаются с объектом[188],
А три [других встречаются].

Но это не обязательно так.

Орган зрения видит двумя глазами для ясности увидения.

Абхидхармисты[189] говорят: "Видится двумя глазами. При открытии обоих глаз ясность видения сильнее". Ведь при открытом одном глазе и наполовину открытом втором глазе видится двойное изображение луны, а в другом случае этого двойного изображения нет. Этим доказано сказанное выше.

"*Изменение опоры, в данном случае как бы двойного органа зрения*, не связывается с изменением опирающегося на него сознания. Сознание при объекте, подобном чувственному,

ведь не имеет постоянного местопребывания"*, - так говорят.

Какие органы, начиная от органа зрения, который видит, слуха, который слышит, до интеллекта, который осознает, соприкасаются (входят в контакт) с объектом и какие не соприкасаются?

Органы зрения, слуха и интеллекта не соприкасаются с объектом. Далекий объект видится, а примочка на глазе не видится. Слышится также и далекий звук.

Если бы они соприкасались с объектом, то в этом случае у находящихся в трансе не рождались бы божественные зрение и слух, как не рождаются обоняние и вкус.

Если орган зрения не требует соприкосновения с объектом, то почему же он не видит все далекое и запрепятствованное?

Некоторые спрашивают: "А почему магнит не притягивает железо, с которым он соприкасается? Почему при соприкосновении не видать палочку, удерживающую примочку? Или же как в случае с органом обоняния, когда он соприкасается с объектом и не воспринимает других запахов, возникших одновременно? Вот так-то".

Орган зрения не соприкасается со своим объектом, хотя и видит все. Интеллект же, не будучи чувственным, не нуждается в соприкосновении.

Некоторые считают: "Так как звук слышится и внутри уха, то мыслится, что орган слуха соприкасается и не соприкасается с объектом".

Остальные - органы обоняния, вкуса и осязания, эти три соприкасаются с объектом. Каким образом орган обоняния соприкасается с объектом? Запах без вдыхания не схватывается.

Что значит соприкосновение? Это возникновение без промежуточности.

А атомы соприкасаются или нет? Кашмирцы говорят: "Не соприкасаются". А почему? Некоторые [отвечают]: "Если бы они касались друг друга своей сущностью, то субстанции смешались бы. Если бы касались одной стороной, то они могли бы считаться обладающими частями, а у атомов нет частей".

Почему же при ударе о накопление атомов это накопление не

---

*Другой вариант перевода: При прерывании опоры, в данном случае органа зрения, нет связи с нарушением сознания, потому что сознание не имеет места по отношению к объекту, подобно видению.

разрушается? Потому что оно схвачено элементом ветра. Элемент ветра иногда участвует в разрушении, как, например, в период разрушения[190], а иногда участвует в схватывании, как в период созидания[191]. Таким образом, говорят, что три органа соприкасаются с объектами при беспромежуточности, то есть между ними [нет никакого], даже малейшего [промежутка]. Поскольку они есть сочетание и, следовательно, имеют части, то нет ошибки и в утверждении, что они соприкасаются.

По этому поводу трактат Вибхаша[98] говорит: "Вопрос в том, возникает ли соприкосновение как имеющее причиной контакт, или же оно возникает как имеющее причиной неконтакт? Ответ дает [следующая] тетралемма:

1) иногда возникает неконтакт, имеющий причиной контакт как в период разрушения;

2) иногда возникает контакт, имеющий причиной неконтакт, как в период накопления;

3) иногда возникает контакт, имеющий причиной контакт же, как в период дальнейшего накопления;

4) иногда возникает неконтакт, имеющий причиной неконтакт же, как в случае пылинок в солнечном луче.

Цзун-ба-чжиг-шей[192] говорит: "Если бы атомы соприкасались, то они пребывали бы и в следующих моментах, а не один момент".

[Другой] почтенный говорит: "Соприкосновения нет, хотя при беспромежуточности и имеет место соприкосновение. При размышлении приходим к этому".

Такие методы рассуждения приемлемы.

Ведь атомы, между которыми были бы промежутки, не имели бы препятствий для движения в этих промежутках. Так что атомы следует отнести к непроницаемому. Они осязаются только при накоплении, что схоже с чувственным.

Если об атоме иметь представление, как об отдельных частях осязаемых и неосязаемых, то есть способных к контакту и неконтакту, то это связывается с понятием обладания частями этих атомов. Если же нет, то не связывается с осязанием [соприкосновением].

Воспринимают ли орган зрения и прочие органы объекты, равные им по величине или не равные? Некоторые добавляют: "Говорится о соприкасаемых объектах".

44. Орган обоняния и прочие три
Стремятся к схватыванию равного объекта.
У последнего опора прошедшая,
Пять же возникает вместе.

Три - это органы обоняния, вкуса и осязания. Ими схватывается объект, равный по величине. Некое число атомов органа, соприкасаясь с таким же числом атомов объекта, рождает сознание. Органы же зрения и слуха определяются не так. Иногда у них объект маленький, например, когда виден кончик волоса; иногда равный, когда виден виноград; а иногда больше, когда прищуренным глазом видна большая гора.

Совершенно так же органом слуха слышен и звук, издаваемый насекомым, и раскаты грома.

Так как интеллект неосязаем, то его мера полностью отрезана от предыдущих понятий и будет исследована.

Как размещены атомы органа зрения и прочих органов?

Одни считают, что атомы органа зрения расположены на глазном яблоке подобно цветку фенхель обыкновенный[193]. Другие говорят: "Атомы расположены вверху и внизу подобно кругляшу". Атомы органа слуха расположены внутри ушной раковины. Атомы органа обоняния расположены подобно гирлянде (четкам). Атомы органа вкуса подобны полумесяцу. В центре языка площадь с кончик волоса не покрыта атомами органа вкуса. Атомы органа осязания расположены соответственно телу (то есть по всему телу). Атомы женского органа подобны углублению барабана, а мужского органа - как большой палец.

Из них атомы органа зрения иногда активны[170], а иногда неактивны[171]. [Следующие] атомы, до органа вкуса, подобны им. Атомы же органа осязания полностью неактивны. У находящихся в "аду сгорания"[194] бесчисленные атомы органа осязания неактивные. Все они при возникновении сознания разрушались бы.

Сознание не рождается от одного атома объекта или органа. Опорой и условием возникновения пяти видов сознания чувственного будет их накопление. Один атом, не будучи виден, не может быть и показан.

Из названных шести категорий сознания пять первых действуют с объектом настоящего времени, а последняя категория - с трех-

временными объектами. Опора сознания нечувственного - сознание предыдущего момента. У сознаний чувственного опора одновременна с сознанием. Частица "анг" означает "прошедшее".

Кроме своих прямых опор, все сознания чувственного имеют опору и в виде интеллекта, так что у них две опоры[195]: соответствующий орган и интеллект.

Спрашивается: не является ли сущность опоры сознания видимого и прочего чувственного непосредственно предшествующим условием?[196] Возможны четыре случая:

1) сам орган,

2) только что прошедшие элементы, сопровождающие сознание, из категории объективно-нечувственного,

3) только что прошедший интеллект,

4) другие элементы бытия, за исключением названных выше.

Что касается сознания нечувственного, то сущность его опоры связана с сущностью непосредственно предшествующего условия.

Все виды сознаний зависят от органов и объектов. Почему же опорой считается именно орган, а не объект?

45. Через изменение [органов] , вследствие
изменчивости их,
Опора - в органе зрения и прочих.
Поэтому, а также вследствие специфичности[197]
По ним указывается сознание.

Через их изменение, вследствие их изменчивости, опора - в органах зрения и прочих. Через изменчивость органов изменяется и сознание; оно будет ясным или неясным, приятным или неприятным. При изменении же объектов эти качества не изменяются. Вследствие этого органы и считаются опорой сознания.

Сознанием осознаются видимое и прочие объекты. Почему же сознание все же именуется по органам, а не по объектам? Поскольку опорой сознаний является зрение и прочие органы, повторим: поэтому, а также вследствие их специфичности сознание указывается по органу.

А что это за понятие "специфичность"?

Орган зрения не может, например, стать опорой для другого вида сознания, а объект органа, видимое, может быть причиной возникновения сознания нечувственного или для возникновения

чужого сознания видимого. И так до органа осязания. Таким образом, сознание определяется, опираясь именно на орган и его специфичность, а не на объективное.

Там, где расположено тело личности, там орган зрения и видит свой объект.

К одной сфере и ступени или же к разным относятся тело, орган, объект и сознание?

Сказано: "Рожденный в сфере страстей видит своим органом зрения свой видимый объект. Здесь все - одной сферы. При видении органом зрения первой ступени созерцания объекта из сферы страстей тело и объект зрения - в сфере страстей, сознание же и орган [зрения] - в первой ступени созерцания. Если же [орган] видит объект первой ступени созерцания, то и объект - этой же ступени.

При видении зрением второй ступени созерцания объекта из сферы страстей объект зрения и орган - второй ступени, а сознание - первой ступени созерцания. При видении тем же органом зрения объекта второй ступени созерцания орган и объект - второй ступени, тело - сферы страстей, а сознание - первой ступени созерцания.

При видении тем же зрением объекта в сфере первой ступени созерцания сознание и объект зрения - той же ступени, тело действует в сфере страстей, а зрение - в сфере второй ступени.

При видении в сфере второй ступени созерцания орган и объект - той же сферы, тело действует в сфере страстей, а сознание - первой ступени созерцания".

Видение объекта третьей и четвертой ступени созерцания составляется подобным же образом с распределением этих четырех [органа, объекта, сознания и тела] по тем же или низшим сферам и ступеням.

У рожденных в первой ступени созерцания при видении зрением своей ступени объекта своей ступени все - этой же ступени.

При видении того же объекта ступенями ниже три [тело, орган и сознание] - своей ступени созерцания.

При видении зрением второй ступени созерцания своего объекта три - своей сферы, а орган - второй ступени.

При видении действия в сфере страстей тело и сознание своей сферы, то есть второй ступени созерцания, видимое - в низшей сфере, а орган - второй ступени созерцания.

При видении во второй ступени созерцания орган и объект - той же сферы, а остальное (тело и сознание) - своей сферы.

Видение органом зрения и созерцание в третьей и в других (то есть в четвертой и высших) составляется так же.

Как же располагаются объекты своей и чужой сферы у рожденных во второй и других высших ступенях созерцания при видении органом своей и чужой сферы? Это определяется так.

46. Орган зрения - не ниже тела,
Объект зрения - не ниже органа зрения.
Сознание и его объект, а также и тело -
Эта пара во всех [ступенях].

Орган зрения - не ниже тела. Тело, орган, объект зрения от действия в сфере страстей до четвертой ступени созерцания - пяти ступеней.

Сознание видимого действует в сфере страстей и на ступени первой степени созерцания, то есть в двух ступенях.

При этом орган относится к той же ступени, что и тело, а низшей ступени не бывает.

Объект органа зрения - той же ступени или ниже: выше органа зрения объект не бывает. Объект высшей ступени невозможен к видению органом низшей ступени.

Сознание не бывает ниже органа зрения подобно объекту зрения. Он, то есть объект сознания видимого, как и тело, может быть во всех ступенях. "Он" означает объект сознания видимого, только что названный.

Видимое бывает во всех ступенях - высшей, низшей и собственной. Тело же, как и сознание, и видимое - также во всех ступенях.

47. Так же и орган слуха.
Три [следующие] - все своей ступени.
Сознание осязаемого - ниже и своей ступени.
Интеллект не установлен.

То, что было сказано об органе зрения, следует знать и об органе слуха:

Слух - ниже тела,
Звук - не ниже слуха,
Сознание - как слух.
Оба, а также и тело - повсюду.

В такой последовательности это нужно составлять.

Три - все своей ступени. Органы обоняния, вкуса и осязания и соответствующие им объекты и сознание - все своей ступени.

При общем указании, без раскрытия особенностей, для их развития составляется разъяснение следующего характера.

Тело, объект - всегда своей ступени. Сознание же осязаемого у некоторых существ - своей ступени, подобно тому как у родившихся в сфере страстей и в первой ступени созерцания, а у некоторых - низшей ступени, как у родившихся в ступени второй степени созерцания и других [ступенях и степенях] .

Интеллект не установлен. Когда интеллект пребывает на той ступени, на которой пребывает тело, сознание нечувственного и ментальное из объективно-нечувственного - всегда на низшей или высшей ступенях.

Как соотносятся во всех ступенях интеллект и прочее во время рождения и состояния мистического транса[198] при теле пятой ступени (то есть четвертой ступени созерцания)?

Это будет разъяснено тогда,когда будет говориться о состоянии мистического транса, чтобы ограничить чрезвычайное увеличение груза слов. Теперь же об этом не говорится вследствие большой трудности при малой необходимости.

Теперь надо исследовать,каково же сознание при восемнадцати категориях и шести видах сознания и чем осознается?

48. Пять внешних осознаются двумя.
Необусловленный элемент - неизменный.
Половина элементов и двенадцать внутренних
Именуются решающими факторами[199].

Пять внешних категорий познаются двумя видами сознания, то есть видимое, звук, запах, вкус и осязаемое, как перечислено, подвергнувшись действию сознаний видимого, слышимого, обоняемого, вкушаемого и осязаемого, кроме того, осознаются интеллектом. Таким образом, каждый из них осознается двумя видами сознания. Остальные тринадцать категорий, не будучи объектами

группы пяти сознаний, названных выше, осознаются только одним сознанием нечувственного. Таково разъяснение.

Какие же из них неизменные (вечные)[200] и какие невечные[201]? Хотя и нет целиком категории вечного, однако элемент не подверженного бытию вечен. Следовательно, часть категории объективно-нечувственного неизменна, а остальное непостоянно.

Сколько имеется решающих факторов (ванг-бо - индрия) и сколько нерешающих[202]?

Из сутры: "Решающих факторов 22", а именно:

I) зрения,
2) слуха,
3) обоняния,
4) вкуса,
5) осязания,
6) мышления,
7) мужественности,
8) женственности,
9) жизненности,
I0) приятности,
II) неприятности,
I2) удовлетворенности,
I3) неудовлетворенности,
I4) безразличия,
I5) веры,
I6) энергии,
I7) памяти,
I8) сосредоточения,
I9) мудрости,
20) познавания непознанного,
2I) познавания всего,
22) обладания всем.

Абхидхармисты ставят фактор мышления после фактора жизненности, так как он, фактор мышления, является условием для возникновения представления о чем-либо. Половина факторов (9-I9) и часть трех последних (20-22) - часть категории объективно-нечувственного. Двенадцать внутренних категорий объясняются своими названиями. Мыслительных категорий семь: шесть видов сознания и интеллект. Факторы мужественности и женственности - часть категории осязаемого. Это разъясняется далее. Оставшиеся пять категорий объективного и часть категории объективно-нечувственного не являются решающими факторами.

На этом завершается первая глава "Абхидхармакоши" о классификации элементов.

ГЛАВА ВТОРАЯ

При рассмотрении термина "анг-бо-индрия"[1] следует установить, как его понимать. Термин этот означает "наивысшее могущество" через осуществление власти, то есть как "решающий фактор". Какие же это решающие (или господствующие) факторы?

I. Пять по отношению к четырем предметам -
Решающие факторы. Четыре - по отношению к двум.
Пять и восемь - они
По отношению к омрачению и очищению.

Пять решающих факторов по отношению к четырем предметам. Некоторые говорят, что зрение и слух - решающие факторы по отношению к четырем предметам:[2]

I) без зрения и слуха красоты тела не бывает - они решающие факторы в этом отношении;

2) защита тела, так как увиденное и услышанное отбрасывают [как ненужное и опасное] ;

3) возникновение психического, связанного с сознаниями[3] видимого и слышимого:

4) возможность увидеть цвет и форму, услышать звук при наличии особой причинности[4].

Обоняние, вкус и осязание подобны двум предыдущим - решающие факторы красоты [тела]. Они также охраняют тело при питании. От них же возникает психическое, связанное с соответствующими видами сознания. Они [также являются] решающими факторами при особой причинности, дающей возможность нюхать запахи, отведывать вкус, контактироваться с осязаемым.

Четыре - по отношению к двум - господствующие факторы мужественности и женственности [в дальнейшем - М. и Ж.] , (силы) жизненности и интеллекта. Каждый из них сам по себе является господствующим фактором в двух отношениях:

1) господствующие факторы М. и Ж. являются таковыми потому, что они создают различие живых существ в виде мужчин и женщин;

2) особенности же живых существ - [внешний] облик, голос, поведение, грудь и прочее. Так говорят одни.

Другие же говорят: господствующие факторы по отношению омрачения и очищения. Выродившиеся кастраты, бесполые и гермафродиты, у которых нет самообладания, нет аскезы, полностью отрезаны корни благоприятного, дисциплины, приобретения плода, не лишены страстей, - они не обладают господствующими факторами М. и Ж.

Господствующий фактор жизненности[5] является таковым в отношении взаимосвязи и полного восприятия [факта перерождения и как последствие кармы].

Фактор интеллектуальности является таковым в отношении взаимосвязи с бытием и общности существ при таком господстве.

Каковы господствующие факторы приятности и прочего, всего пяти и веры и прочего [всего восьми]?

<u>Пять и восемь факторов</u> - господствующие по отношению омрачения и очищения. Рассмотрим их последовательно.

Вайбхашики говорят: "Пять факторов - приятность и прочее - господствующие по отношению к омрачению вследствие широкого распространения в них отраслей и прочего [неблагоприятного]; вера же и прочее - по отношению к очищению[6], так как благодаря им осуществляется очищение".

Другие считают: "Приятность и прочее - также господствующие факторы по отношению к очищению. Мысль[7], сосуществующая с приятностью, превращается в сосредоточение[8]. Вера [ведь тоже] имеет причиной страдание. Интеллект с приятностью и прочим - фактор, потому что возникает шесть опор для освобождения из Круга бытия". Так сказано.

Третьи еще говорят: "Так как сознание широко отбрасывает [все ненужное], то зрение и слух не являются охранителями телесности, а оба они являются господствующими факторами лишь по отношению к сознанию.

Почему же зрение и слух возможны как особые факторы в понятии особой причины? Видение цвета и формы, слышание звука, будучи неотделимы от сознания, не входят в понятие господствующего фактора.

В таком случае чему же подобен [господствующий фактор]?

2. Так как господствуют по отношению к условиям для возникновения чего-либо,
По отношению к своему собственному объекту и всем (объектам), то таких факторов-органов шесть.
Господствующие факторы М. и Ж. [выделяют] из телесности,
Потому что они таковые по отношению к мужественности и женственности.

[Выделяем] шесть факторов-органов, так как они господствуют как условия для возникновения [своего] собственного объекта и всех объектов [вообще].

Пять органов, то есть зрение и прочие, господствуют как условия для возникновения своего собственного объекта. Интеллект же господствует как условие для возникновения всех объектов. Поэтому они (то есть пять органов плюс интеллект) - господствующие факторы для всех [объектов].

Не является ли объективное [тоже] господствующим фактором? Нет, оно таковым не является.

Орган зрения, глаз, создает условия для представления о всех цветах и формах, так как является общей [для таких представлений] причиной[9]. [Это] представление[10] может быть ясным и неясным, ибо оно отражает видимые цвет и форму. При обладании представлением в виде цвета и формы именно орган зрения, глаз - особый господствующий фактор, а не цвет и форма, являющиеся для него препятствием[11].

Такое же объяснение дается [и остальным факторам] до господствующего фактора в виде интеллекта и объективно-нечувственного, как его объекта.

Господствующие факторы М. и Ж. выделяем из телесности, потому что они господствуют по отношению к мужественности и женственности.

Эти факторы отделяются от господствующего фактора телесности, то есть осязания. Половая часть М. и Ж. получила название мужского и женского полового органа, ибо это господствующий [решающий] фактор в понятии М. и Ж. Сущность женственности, кроме того, выражается в характере голоса, походке и слабости мышления. Сущность мужественности в характере голоса, походке и силе мышления[12].

3. Фактор жизненности [выражается] в единомыслии.
Он господствует по отношению к омрачению и очищению.
Жизненность, ощущения, а также Вера и прочие -
Так сказано о [двух] пятерках.

Фактор жизненности господствует по отношению к пребыванию в единомыслии[13] (то есть однородности потока элементов). Ощущения же (а их указано пять) господствуют при создании омрачения.

В сутре сказано: "При ощущении приятного развиваются страсти, при неприятном - гнев, при отсутствии же того и другого - неведение[14].

Пятерка - вера и прочие - господствующие факторы очищения. При посредстве их идут по Пути подавления[15] омрачения".

Вследствие сказанного названные по отдельности факторы считаются решающими.

4. Вследствие господствования при получении
[Движения] вперед и вперед и нирваны
"Познавания непознанного", "познания всего", а также
"Обладания всезнанием"[16]- [высшие] господствующие факторы.

Повторим всю карику.

Слово "<u>также</u>" приведено для указания господствующих факторов по отдельности. Из них фактор "<u>познавание непознанного</u>" является решающим в деле постижения фактора "<u>познание всего</u>", а этот последний - решающий в отношении получения фактора "<u>обладание всезнанием</u>". В свою очередь этот последний будет решающим в деле постижения паринирваны, ибо при неосвобожденной[17] мысли нет паринирваны[18].

А каковы другие определения?

Фактор "познание непознанного" - господствующий в отношении оставления омрачения, отбрасываемого через прозрение[19]. Фактор "познание всего" - господствующий в отношении оставления омрачения, отбрасываемого созерцанием[20]. Фактор "обладание всезнанием" является господствующим в том смысле, что здесь имеет место состояние блаженства[21] при постижении Учения[22], а также наслаждения в радости и приятности при освобождении от [всего мирского].

Если понятие "решающий фактор" [возникает] именно вследствие его "господствования", то не следует ли добавить [к этому] "неведение" и прочие [подобные элементы]? Но разве при добавлении их к числу господствующих факторов слово, рука, нога, половой орган не будут господствующими факторами по отношению к речи, взятию, походке, испражнению, наслаждению? Нет, добавлять их не следует. Таким образом,

5. Опоры сознания, их различие,
Длительность, омраченность, накопление
И очищение, сколько бы их ни было,
Все они - господствующие факторы.

Опоры сознания шести факторов в виде органа чувств, шести баз - основа сущности живых существ (I-6). Факторами М. и Ж. создается различие между мужчинами и женщинами (7 и 8). Посредством фактора жизненности создается пребывание[23], то есть бытие (9).

Через ощущения создаются омрачения (I0-I4).

Через пять факторов (вера и прочее) создается накопление[24] для очищения (I5-I9).

Три последних, то есть 20, 2I и 22, создают очищение.

Поэтому "неведение" и прочее нежелательны как понятие "господствующие факторы".

6. Опять же, опора силы, создающей неминуемость[25] потока причин и следствий,
Возникновения, длительности, общения[26] -
[Таких факторов] I4. Их антитеза[27] -
Иные факторы.

Слова "опять же" указывают на различные теории.

Иные говорят: "Шесть факторов в виде органов - опора, создающая неминуемость потока причин и следствий (I-6). Возникновение - факторы мужественности и женственности, потому что от них [происходит] возникновение [рождение живых существ] (7-9). Бытие [пребывание, длительность] - фактор жизненности вследствие создания через него бытия [жизни] (9). Через ощущения создается общение[28] (I0-I4). Поэтому они составляют в сумме I4 господствующих факторов.

Иные, чем эти виды, – их антитеза.

При этом опора обратного – факторы веры и прочего (I5–I9). Их возникновение имеет фактором "познавание непознанного" (20). Их пребывание (длительность) имеет фактором "познание всего" (2I). Их общение имеет фактором "обладание всезнанием" (22).

Поэтому сколько бы их ни было или как бы мы их ни называли, все они – господствующие факторы и их порядок таков, [как было выше указано].

[Вернемся к тому, что было сказано ранее].

Произнесение слов не является понятием господствующего фактора, потому что [оно] опирается на различные учения.

Не является таковым и рука по отношению к тому, что берется, нога по отношению к походке. Они сами по себе. Ведь у змей и им подобных нет рук и ног, но они берут и двигаются.

Анус[29] по отношению к испражнению не является господствующим фактором, ибо все тяжелые вещества[30] [субстанции] падают в пространстве и их выход связан с субстанцией ветра.

Половые органы сами по себе не являются факторами наслаждения, потому что наслаждение [имеет место] вследствие взаимодействия мужских и женских органов.

Разве горло, зубы, рот, суставы не будут понятием господствующих факторов при действиях глотания, жевания, открывания, сокращения, стягивания и выпрямления?

При связывании их с понятием господствующего фактора в отношении их действия как всеобщих причин они не подходят под это понятие, как это было сказано выше в отношении слов и прочего.

Таким образом, разъяснены первые восемь господствующих факторов. Фактор жизненности (9) будет разъяснен при рассуждении о сознании. Факторы веры и прочего (I5–I9) будут разъяснены при рассмотрении психических элементов[3I], связанных с сознанием.

Приятное и прочее (9–I4) и "познание непознанного" и прочие (20–22) также будут разъяснены позднее.

7. Телесное ощущение, которое неприятно,
   Есть фактор, [создающий] страдание.
   Приятное [ощущение] благоприятно. Мысли третьей ступени созерцания[32] – фактор, [создающий] благоприятное.

Телесное неприятное ощущение является фактором, [создающим] страдания. Так называемое неприятное - это то, что приносит вред. Так называемое страдание - предупреждение[33] [о феноменальности бытия].

Приятное телесное ощущение - фактор благоприятности. Так называемое приятное - это полезное [с точки зрения спасения]. Благоприятное, как и страдание, является предостережением.

Мысли третьей ступени созерцания - фактор, [создающий] благоприятное. Третья ступень созерцания - благоприятное мысленное ощущение[34], и оно является понятием "фактор благоприятствования". В ней, то есть в третьей ступени, нет телесных ощущений вследствие отсутствия пяти [видов] сознания [чувственного].

8. В другом случае - это чувство удовлетворения.
Неприятности мысли - это чувство неудовлетворения.
Чувство же безразличия - среднее, потому что нет конструктивности мысли[35],
[Как] у [обоих] первых.

В других случаях - это чувство удовлетворения. В случаях иных, чем третья ступень созерцания, то есть в сфере страстей, и в первой, и во второй ступенях созерцания, приятность ощущения мысли есть фактор в виде чувства удовлетворения. В третьей ступени созерцания вследствие отсутствия страстей в виде радости - это лишь фактор благоприятности, а не чувство удовлетворения. Вся радость выражается чувством удовлетворения.

Неприятная мысль - это чувство неудовлетворенности. А чувство безразличия - среднее [между ними]. Среднее - это ощущение и неприятное, и не неприятное, не страдание и не радость. Таков фактор чувства безразличия.

А это телесное или мысленное? Сказано: и то, и другое. Почему? Будучи объединены, они образуют единый фактор.

Потому что нет конструктивной мысли. Мысленное приятное и неприятное возникает большей частью от конструктивной мысли, (то есть это "А", а это не "не А"), а телесное иначе - [это чистое ощущение].

У архата телесное и мысленное безразлично. По своему характеру оно возникает именно как неконструктивное[36], так что создается один фактор - безразличие, [а не два - приятное и не-

приятное]. Телесная приятность и мысленная приятность полезны всем. Совершенно так же телесное страдание и мысленное страдание - зло для всех. У чувства безразличия этого нет. У безразличного нет приятного и неприятного.

9. На путях прозрения, созерцания и архата - девять
И три. Эти три - чистые.
Чувственное, жизненность и неприятное -
Оскверненные. Девять - двух видов.

На путях прозрения, созерцания и архата - девять и три - интеллект и приятность, чувство удовлетворения и безразличия, вера и прочие - всего пять (15-19). Это девять [общих] факторов, а на трех [вышеназванных] Путях еще три. На Пути прозрения - фактор "познание непознанного" (20), на Пути созерцания - "познавание всего" (21), на Пути архата - "обладание всезнанием" (22).

А почему? На Пути прозрения незнающий вступает в область всеведения[37]. На Пути созерцания ранее не прозревший и не познавший все вследствие отбрасывания остатка дремлющих сил скверны[38] познает все. На Пути же архата познается вообще все. Это умственный акт, связывающий нечто неопределенное с уже известным[39], то есть всезнание. Архат пребывает в нем, что имеет характер охраны всезнания, а это и есть обладание всезнанием.

Вследствие получения мудрости [в отношении процессов], нерождения и успокоения [элементов бытия] он познает феноменальность бытия и думает: "Отсутствует подлежащее познанию, то есть все познано". Вот чему подобен этот фактор, который и является "Обладание всезнанием" (22).

После разъяснения сущности этих трех факторов следует разъяснить понятие "омраченные (оскверненные)"[40] и "неомраченные (неоскверненные)"[41].

Господствующий фактор "познавание непознанного" (20) и два других (21 и 22) "чистые"[42], то есть неомраченные. Омраченное (оскверненное) имеет синонимом "грязное"[43].

Чувственное, жизненность, неприятное (страдание) - оскверненное. Они, вместе взятые, - чувственное, жизненность, страдание и чувство неудовлетворения - оскверненные. В группу чувственного объединено семь видов: органы зрения, слуха, обоняния, вкуса, осязания, М. и Ж.

Девять - двух видов. Интеллект (6), приятность (I0), чувство удовлетворения (I2), безразличия (I4), вера и прочее (I5-I9) - эти девять господствующих факторов бывают оскверненными и неоскверненными.

Некоторые говорят: "Вера и прочие бывают только неоскверненными, ибо Победоносный сказал: "Пять господствующих факторов бывают не у всех. Я же говорю, что это имеется и у простого человека".

[Сказанное, то есть приведенное] - не доказательство, потому что здесь говорится только о неоскверненных факторах, которые наличествуют лишь у праведной личности[44]. Поэтому так и сказано.

Кроме того, простые люди бывают двух видов: внутренние и внешние[45]. Внутренние не отрезали корни благоприятного, а внешние отрезали их. В отношении последних и сказано: "Я говорю, что они имеются у внешнего человека".

Приведем слова из сутры: "Люди, рождающиеся в мире, старея в мире, появляются с острыми способностями, со средними способностями и слабоумными" (букв. тупыми). И это было сказано до вращения Колеса Учения. Поэтому вера и прочее (I5-I9) могут быть оскверненными.

[Буддой] сказано: "Если бы я не знал пяти факторов бытия: I) страдания и полного очищения, 2) исчезновения, 3) опробования, 4) ошибок, 5) исхождения, то в этом бытии я, властвующий над мирскими божествами, так бы из него и не вышел".

Что касается неоскверненных, то иного понимания их нет.

Какие же из господствующих факторов будут последствиями кармы[46], а какие нет?

I0. Жизненность - последствие кармы. Двенадцать - двух видов.
Восемь последних и чувство неудовлетворения исключая.
Оно одно способствует карме.
Десять - двух видов.

II. Интеллект, другие ощущения, вера и прочее.

Жизненность - последствие кармы. - Некоторые считают, что только фактор жизненности является последствием кармы. Однако каким образом движущие силы жизни[47] бхикшу-архата и фактор

жизненности, создающий ее длительность, является последствием кармы? [Ведь она не создает новой кармы у архата].

Архат-бхикшу, обладающий волшебной сверхсилой[48], получая власть над мыслью[49], преподносит общине монахов или ее отдельным личностям чашу для подаяния, монашескую одежду, предметы первой необходимости, которые этому соответствуют. Обдумав, он погружается в четвертую ступень созерцания [транса] "крайней границы"[50]. Выйдя из этого состояния, после обдумывания, он говорит: "То, что является последствием кармы [в виде само-] удовлетворения, пусть будет последствием кармы [в виде] жизни".

Таким образом, последствия кармы в виде удовлетворения становятся последствием кармы в виде жизни. Так это происходит.

Остаток последствий кармы личности создает, в свою очередь, новые последствия кармы. Думающие так говорят: "Последствия кармы, созданные им в предыдущих перерождениях[51] жизни,направляясь силой созерцания, создают отдельные удовлетворения".

Каким образом отбрасываются его (архата) жизненные силы?

Подобно тому, как было сказано выше: подав милостыню и обдумав это, он погружается в четвертую ступень созерцания - транс крайней ступени. Выйдя из этого состояния, после обдумывания он говорит: "То, что является последствием кармы в виде жизни, пусть будет последствием кармы в виде удовлетворения" Вот почему это подобно.

Почтенный Чжанг-дог[52] говорит: "Силой созерцания им [архатом] осуществляется четыре Великих элемента в сфере получувственного через телесность,согласную с жизнью или противоречащую ей. Таким образом, движущие силы отбрасываются или допускаются".

Это осуществляется только силой сосредоточения архатов. При возвращении [из транса] отбрасывается возникшее от прежнего сосредоточения. Таким образом, в данном случае фактор жизненности не является последствием кармы, а в других случаях является.

Из одного вопроса возникает другой: почему движущие силы жизни решительно поддерживаются архатом? Для пользы других и для осуществления Учения. Они [архаты] видят успокоение жизни[53] [несубстанционального] "Я", а другие этого не видят.

А почему они [движущие силы жизни] им [архатом] отбрасываются? Когда [он] видит малую пользу от своей жизни для

других или телесно болен и т.п. Как сказано:

Монашеский образ хорош
При созерцании на Пути.
В конце жизни наличествует радость,
Что подобно отсутствию болезни.

Однако где и чьи движущие силы жизни поддерживаются и отбрасываются? Только у внутренних людей и на трех континентах[54].

Архат, мужчина или женщина, достигший степени созерцания "крайней границы", спасается, не будучи связан во времени. Он силен в сосредоточении и не опирается на омраченный поток элементов бытия. В сутре сказано: "Бхагаван, решительно поддержав движущие силы жизненности[55], отбросил движущие силы жизни"[56].

Каково же различие между этими движущими силами? Некоторые говорят: "Ни малейшего различия нет".

Что такое фактор жизненности (срог). В сутре сказано: "Это жизнь (цхе) в трех сферах бытия".

Другие говорят: "Плод прежних дел - это движущие силы жизни, а плод текущих (нынешних) дел - движущие силы жизненности".

То, посредством чего пребывает совместность существований, - это движущие силы жизни, а то, посредством чего имеется отдельное существование, - это движущие силы жизненности.

Обратимся к множественному числу термина "движущие силы".

Поддержание и отбрасывание движущих сил имеет место лишь при множественности моментов движущих сил жизни и жизненности, а при наличии одного момента не существует ни поддержания, ни отбрасывания.

Третьи считают: "Потому что указано, что при пребывании в особом времени жизнь как особая субстанция не существует".

Опять же некоторые говорят: "Не существует особой субстанции жизни при множественности движущих сил. Если бы было не так, то упомянутые движущие силы (то есть цхе и срог) себя бы не осуществляли".

Почему же Бхагаван поддерживает или отбрасывает движущие силы жизни? Отбрасывает в целях показа своей власти над смертью, а в целях показа своей власти над жизнью поддерживает, но не более трех месяцев. Дольше, вследствие отсутствия пользы для верующих, этого нет.

Имеется также следующее утверждение: "Я, имеющий четыре волшебных начала[57], при желании, благодаря созерцанию, буду пребывать кальпу или более того".

Вайбхашики говорят: [Бхагаван поддерживает или отбрасывает движущие силы жизни], "чтобы указать на победу над злым духом Марой и группами элементов бытия, составляющих несубстанциональное Я". Под деревом Бодхи он победил злого духа, в себе самом – царского сына и омрачение. Так, пройдя по этапам[58], завершил победу".

Предпримем дальнейшее.

<u>Двенадцать – двух видов</u>. Какие двенадцать? <u>Восемь последних, за исключением чувства неудовлетворенности</u>.

За исключением восьми факторов, то есть веры и прочих, а также факторов неудовлетворенности и жизненности (I5–22, I3 и 9), оставшиеся двенадцать будут двух видов – [они] и последствия кармы, и не последствия кармы. Из них:

I) семь, то есть органы зрения и прочие (I–5,7–8), возникшие от развития, – не последствия кармы. В других случаях они – последствия кармы;

2) интеллект, неприятное, приятное, чувство удовлетворения и безразличия – эти факторы, обладающие благоприятностью или омрачением, когда они не причиняют вреда живым существам, приобретены знанием или чудотворны, не являются последствиями кармы. В других случаях они – последствия кармы;

3) фактор жизненности и другие, за исключением зрения и прочих оставшихся двенадцати, – не последствия кармы. Так понимается;

4) если чувство неудовлетворенности не является последствием кармы, то как это согласуется с сутрой, где сказано о троякости проявления кармы: "Карма, проявляющаяся в чувстве удовлетворения; карма, проявляющаяся в чувстве неудовлетворения; карма, проявляющаяся в чувстве безразличия"?

В силу проявления элементов бытия, связанных с сознанием, деяние, связанное с чувством неудовлетворения, и проявляется как чувство неудовлетворения. Также и "контакт"[59], связанный с чувством удовлетворения, проявляется как чувство удовлетворения.

Однако имеют ли сходство деяния, ощущаемые как чувство удовлетворения и как чувство безразличия?

Поскольку приятно, постольку так и понимается. Если при наличии подобной связи нет зла (греха), то и при наличии последствий кармы его тоже нет. При отсутствии других объяснений понимается именно так.

Было сказано, что чувство неудовлетворения не является последствием кармы. Что же здесь правильно? Чувство неудовлетворения создается особыми усилиями воображения[60], а не является последствием кармы.

Но чувство удовлетворения! Не является ли оно не последствием кармы по своей схожести [с чувством неудовлетворения]?

Если бы это было так, то чувство неудовлетворения, будучи последствием кармы, создавало бы возмездие по пяти смертным грехам. Разве деяние, через которое возникает чувство неудовлетворения, не будет последствием кармы?

Возникновение чувства удовлетворения подобно этому. Если оно становится последствием кармы, то создаются добродетели, а деяние, возникшее от чувства удовлетворения, становится последствием кармы.

Но если это так, то ведь у лиц, лишенных страстей вследствие отсутствия чувства удовлетворения, не будет последствий кармы? Вайбхашики говорят: "Как бы там ни было, а при чувстве удовлетворения существует возможность последствий кармы. Но разве не имеется последствий кармы у чувства неудовлетворения при нехорошем поведении?

5) факторы жизненности и прочие (то есть первые восемь) при хорошем перерождении дают благоприятные последствия кармы, а при плохом перерождении - неблагоприятные. В обоих случаях фактор интеллекта - соответствующее последствие кармы (то есть благоприятное или неблагоприятное). Факторы приятности, чувства удовлетворения и безразличия - последствия благоприятной кармы; при дурном перерождении - последствия неблагоприятной кармы; фактор страдания - последствие неблагоприятной кармы. При хорошем перерождении, благодаря неблагоприятному, [которое имело место когда-то, могут быть] два половых фактора, (то есть М. или Ж.). Получение их в данном местопребывании не делает их господствующими факторами.

Этим [изложение] завершается. Все разъяснено.

Какие факторы среди господствующих способствуют последствиям кармы, а какие нет? Чувство неудовлетворения, названное по-

следним среди неблагоприятного. Оно одно способствует последствиям кармы. Именно оно способствует этому, так как чувство неудовлетворения не бывает нейтральным, не бывает при пребывании в созерцании и не является неоскверненным. Поэтому чувство неудовлетворения - последствие кармы.

Десять - двух видов: интеллект, ощущения, вера и прочие (6, 10,12,14,15-19), то есть они - последствия кармы и не последствия кармы.

Интеллект, другие ощущения, вера и прочие. Другие названные ощущения - это ощущения иные, чем чувство неудовлетворенности. Вера и прочие - вера, энергия, память, сосредоточение, мудрость. Из них интеллект, приятное, чувство удовлетворения и безразличия, когда они неблагоприятные и благоприятно-омраченные[61], способствуют последствиям кармы; неоскверненные не способствуют последствиям кармы. Фактор страдания, благоприятный или неблагоприятный, способствует последствиям кармы; нейтральное не способствует последствиям кармы. Вера и прочие, оскверненные, способствует последствиям кармы; неоскверненные не способствуют последствиям кармы.

Сколько же благоприятных и неблагоприятных [факторов]?

11. Восемь благоприятных.
Чувство неудовлетворения - двух видов.
Интеллект и другие ощущения - трех видов.
Остальные - одного вида.

Некоторые считают, что благоприятных [факторов] восемь: вера и прочие (5), познавание непознанного и прочие (3), а всего 8.

Чувство неудовлетворенности бывает двух видов, то есть может быть благоприятным и неблагоприятным. Интеллект и другие четыре вида ощущения - трех видов, то есть благоприятные, неблагоприятные и нейтральные. Оставшиеся - одного вида. А что за оставшиеся? Орган зрения и прочие органы, а также фактор жизненности - только нейтральны.

Какие из этих факторов в какие сферы бытия входят?

12. Неоскверненные факторы не входят в сферу страстей.
Факторы М. и Ж. не входят в сферу получувственного[62].
Чувственное и приятное не входят
В сферу нечувственного.

Неоскверненные факторы не входят в сферу страстей. Некоторые считают, что неоскверненные, то есть факторы познания непознанного и прочие (20,21 и 22), не входят в сферу страстей, что и следует знать.

Факторы М. и Ж., а также страдание не входят в сферу получувственного. Здесь нет речи о неоскверненных факторах. Страдание означает факторы и страдания и чувства неудовлетворенности. В сфере получувственного нет разделения на М. и Ж. по причине отсутствия страсти к сожительству и вследствие некрасивости этих органов.

Как же быть с М., откуда он там появляется? В сутре сказано: "Не бывает, чтобы Ж. связывалась с понятием чистоты, - такого не случалось, оно не имело места, а с М. имело место". В сфере получувственного М. имеет иную сущность, чем в сфере страстей. Вследствие телесной чистоты и отсутствия неблагоприятных факторов страдания также нет и по причине телесной увлажненности. Благодаря спокойствию [течения] потока элементов бытия и вследствие отсутствия базы для страдания нет фактора неудовлетворенности (то есть в сфере получувственного могут наличествовать 15 факторов, исключая факторы М. и Ж., страдания и неудовлетворенности - 20, 21, 22).

Чувственное, а также факторы приятности исключены из сферы нечувственного. Факторы М. и Ж. и приятности, хотя и чистые, исключаются.

А какова же в этом случае телесность? Факторы интеллекта, жизненности, чувства безразличия, вера и следующие за ней имеют место в сфере нечувственного. Другие же (6,9,14-22) отсутствуют (то есть наличествуют в сфере чувственного, в телесности).

Какие из числа господствующих факторов отбрасываются прозрением, какие созерцанием и какие не отбрасываются?

13. Интеллект и три ощущения - трех видов.
Чувство неудовлетворения отбрасывается двумя,
Девять - через путь созерцания,
Пять, а также и три не отбрасываются.

Интеллект и три ощущения - трех видов. Какие три ощущения? Приятное, неприятное и безразличное.

Чувство неудовлетворения отбрасывается двумя. Оно отбрасывается прозрением и созерцанием.

Девять - через путь созерцания. Органы зрения и прочие (семь). Восьмое - это жизненность, девятое - страдание. Они отбрасываются только созерцанием.

Пять не отбрасывается, то есть вера и прочие (I4-I9) вследствие оскверненности и неоскверненности отбрасываются и не отбрасываются созерцанием.

Также три. Познавание непознанного и прочие, всего три (20-22), не будучи оскверненными, не отбрасываются, так как они не греховны.

Многообразие видов изложено. Теперь надлежит исследовать их приобретение. Какие господствующие факторы и в каких сферах бытия получаются в первую очередь как последствия кармы.

I4. В сфере страстей, в первую очередь,
[фактора] - как последствия кармы.
Кроме как у родившихся чудесным образом[63]
У этих - 6,7 и 8.
В сфере получувственного - 6, в высшей - один.

В сфере страстей в первую очередь - два как последствия кармы - факторы телесности и жизненности (то есть тело и сила жизни).

Кроме как у родившихся чудесным образом. Чудесным - это рождение особым образом. При обычном рождении из яйца, из матки и теплой сырости получаются названные выше два фактора.

Почему же нет факторов интеллекта и чувства безразличия? Потому что эти два [фактора] по смыслу есть "принятие нового рождения", они уже обладают омрачением.

А сколько же факторов у родившихся чудесным образом? У них шесть, когда имеется бесполость, как у существ первой кальпы. Какие же шесть? Пять органов чувств и жизненность.

Или семь, когда половой орган один; восемь, когда бывает два половых признака.

Но бывают ли двуполыми родившиеся чудесным образом? В плохом перерождении бывают.

Некоторые считают, что в сфере страстей также бывает. Ну а если так, то бывает ли это в сфере получувственного? А в сфе-

ре нечувственного? Сказано, что в сфере получувственного – шесть. Сфера страстей, вследствие главенствования в ней страстей, так и именуется сферой страстей. Сфера же получувственного, вследствие главенствования в ней чувственного, именуется сферой получувственного (в ней отсутствует М. и Ж.).

Приведем пример из сутры: "То, что именуется освобождением в сфере нечувственного, имеет место по выходе из сферы получувственного".

В сфере получувственного шесть [факторов], получаемых, в первую очередь, как последствия кармы, то есть те шесть, которые получают родившиеся чудесным образом в сфере страстей (I-5 и 9).

В высшей – один. По сравнению со сферой получувственного сфера нечувственного, вследствие длительности мистического транса и высшей ступени рождения, является высшей. В ней последствием кармы в первую очередь является фактор жизненности. Другие факторы не являются последствиями кармы.

Разъяснения по карике даны. Теперь следует обсудить гибель (возврат)[64] факторов при смерти [живого существа].

I5. В сфере нечувственного смерть
Останавливает жизненность, интеллект и чувство
Безразличия. В сфере получувственного – восемь;
В сфере страстей – десять, девять или восемь.

В сфере нечувственного смерть останавливает жизненность, интеллект и чувство безразличия. В [сфере] получувственного – восемь. В сфере получувственного при смерти останавливаются те же (6,9,I4), а также зрение и прочие органы чувств, всего восемь. У рожденных чудесным образом умирают все органы.

В сфере страстей [умирают] десять, девять или восемь. В сфере страстей при двуполости – указанные выше восемь [факторов] плюс М. и Ж., при однополости – девять (8+М. или Ж.), при бесполости – восемь.

При скоропостижной смерти[65] бывает то же самое.

I6. При постепенном умирании – четыре
При благоприятной смерти – пять.
При двух крайних – девять.
Два же – через семь, восемь или девять.

При постепенном умирании – четыре. При постепенном умирании одновременно останавливаются четыре фактора: телесность, жизненность, интеллект и безразличие (5,6,9 и I4). У них нет разделения. У умирающих с омраченным и нейтральным сознанием – то же самое. Если же имеет место благоприятное сознание, то при смерти останавливаются названные четыре фактора и, кроме того, вера и прочие, всего 5 (I5–I9), ибо при благоприятном сознании они, безусловно, наличествуют. Таким образом, в сфере нечувственного останавливаются восемь факторов (6,9,I4 и I5–I9), а в сфере получувственного – тринадцать (I–6,9,I4,I5–I9). Так что этим установлены все случаи.

Какими же факторами осуществляются плоды шраманства?

Два крайних [плода] получаются через девять [факторов]. Это означает, что плоды архата и "вступившего в поток"[66], то есть крайние плоды, достигаются девятью факторами. А какие же средние плоды? Это плоды "приходящего один раз" и "не приходящего более". Из них плод

I) "вступившего в поток" – факторы веры и прочего до фактора "обладание всезнанием" (I5–2I) плюс интеллект (6) и чувство безразличия (I4), всего девять. Фактор "познание непознанного" следует понимать как беспрепятственный Путь просветления[67]. Фактор "познание всего" понимается как Путь освобождения от Круга бытия. Первый из них дает отличие благоприятного от неблагоприятного, а второй является опорой только благоприятного;

2) архатство постигается через девять факторов; веру и прочие, исключая "познание непознанного" (I5–I9 ,2I и 22), интеллект и одно из трех – радость, чувство удовлетворения или безразличия (I0,I2 или I4).

Опять же два через семь, восемь или девять. Плоды "приходящего один раз"[68] и "не приходящего более"[69] в зависимости от обстоятельств получаются через 7,8 или 9 факторов. А как же это происходит?

Некоторые считают так: "Если последовательное получение плода "приходящего один раз" происходит мирским путем, то он получается верой и прочими (I5–I9), безразличием и интеллектом. Если получается не мирским путем, то к ним добавляется восьмой – "познание всего" (22). У обычного человека, который лишен страстей – через 9 факторов, то есть как в случае получения плода "вошедшего в поток". Если получение плода "не приходяще-

го более" происходит последовательно и мирским путем, то он получается семью факторами. Случай "приходящего один раз" подобен этому. При получении плода не мирским путем участвуют восемь факторов, а в случае получения через лишенность страстей (то есть у простого человека) - девять.

Получение плода "вошедшего в поток", [как мы видим], подобно предыдущему, но имеются особенности - от различия опор возникает один из следующих факторов: приятного, чувства удовлетворения или безразличия.

Когда на девятом Пути освобождения[70] (от Круга бытия) последовательным является вхождение в сосредоточение мирским путем, то плод "не приходящего более" постигается при помощи восьми факторов (I5-I9,6, а также один из четырех - I0,I2,I4 и 20). При девятом пути освобождения [мирским путем от Круга бытия] восьмым фактором может быть чувство удовлетворения (I5-I9,6,I2 и 20), а при беспрепятственном пути (просветления - только чувство безразличия (I5-I9,6,I4 и 20). Таким образом, [плод] достигается двумя [опорами]. При вхождении же немирским путем получается девять факторов, причем девятым будет "познание всего" (2I).

В таком случае при скольких же факторах достигается архатство? Сказано:

I7. Архатство - через одиннадцать [факторов]
Вследствие наличия какого-то одного - так сказано.
Обладающий безразличием обладает обязательно тремя.
То есть еще и интеллектом, и жизненностью.

Сказано: [архатство] получается через одиннадцать [факторов]. А почему ранее было сказано, что получается через девять? Это получается только через девять. В первой и второй строке карики сказано: архатство через одиннадцать вследствие наличия какого-то одного (I0,II или I2).

У некой личности произошло падение (утрата факторов)[71], после которого благодаря получению (обретению вновь) факторов приятного, чувства удовлетворения и безразличия опять достигается архатство. Поэтому сказано одиннадцать, но вместе эти три не бывают (в данном случае).

Почему же это рассуждение не применяется к тому, кто "боль-

ше не придет"? Потому что после падения эта личность никогда не достигнет [своего старого, утерянного состояния] через фактор приятного. Ушедший же вперед, лишенный страстей [простой человек] не может пасть, потому что его [состояние] лишенности страстей достигнуто двумя путями.

Обязательно ли, что при обладании каким-либо одним фактором может иметь место обладание какими-то еще факторами? Карика говорит: "Обладающий безразличием обладает тремя - еще жизненностью и интеллектом. Тот, кто обладает одним из трех, названных выше, обладает и всеми тремя. В случае отсутствия одного не обязательны и остальные. Если бывают, то все, если нет, так нет всех трех.

Некоторые из факторов - зрение, слух, обоняние и вкус [как фактически действующие органы] отсутствуют у рождающихся в сфере нечувственного. В сфере страстей их нет у того, кто их не получил [при рождении] или утерял [по какой-либо причине]. Фактор (орган) осязания отсутствует у родившихся в сфере нечувственного.

Фактор Ж. отсутствует в сферах получувственного и нечувственного. В сфере страстей его нет у того, кто его не получил при рождении или утерял. То же самое относится к фактору М. Фактор чувства удовлетворения не имеется у простого человека, родившегося в третьей и четвертой ступенях созерцания в сфере нечувственного. Фактор страдания не имеет место у родившихся в сферах получувственного и нечувственного. Фактор чувства неудовлетворенности не имеет места у лишенных страстей в сфере страстей. Фактор веры и прочие (15-19) не имеются у отрезавших корни благоприятного[72]. Фактора "познание непознанного" нет у простого человека и у "пребывающего в результате"[73]. Фактора "познание всего" нет у простого человека, у находящихся на Пути прозрения и у "уже не тренирующегося"[74]. Фактора "обладание всезнанием" нет у простого человека и у находящегося на Пути тренировки[75].

При соответствующих обстоятельствах[76] следует знать это.

18. При обладании приятностью и осязанием - четырьмя,
При обладании зрением и прочим - пятью,
Также и при обладании удовлетворением. Обладающие
Страданием - семью, а Ж. и прочими -

19. Восемью, при "обладании всезнанием"
Обладают одиннадцатью факторами,
При обладании "познанием непознанного"
Обладают тринадцатью.

При обладании факторами приятности и осязанием обладают четырьмя. Обладающие фактором приятности обладают безусловно безразличием и прочим, то есть еще тремя факторами (10+6,9,14).То же самое бывает при обладании фактором (органом) осязания (5+ 6,9,14).

При обладании зрением - пятью. Обладающие фактором (органом) зрения безусловно обладают еще безразличием, жизненностью, интеллектом и телесностью, то есть всего пятью факторами (1+ 14,9,6,5). Следует знать, что то же самое имеет место при обладании органами слуха, вкуса и обоняния.

Обладающие чувством удовлетворения также, то есть обладают безразличием, жизненностью, интеллектом, приятным и чувством удовлетворения (14,9,6,10,12).

Спрашивается: каким фактором приятности обладает родившийся во второй ступени[77] созерцания и не получивший еще третью ступень?[78] Он обладает им с омраченностью, возможной в третьей ступени созерцания.

Обладающий страданием - семью. Те, которые обладают фактором страдания, обладают еще и фактором осязания, жизненностью, интеллектом и факторами ощущений (11+5,6,9,10,13,14), всего семью.

А Ж. и прочими - восемью, то есть перечисленные выше семь факторов + Ж(7+5,6,9,10,11,13,14). Слово "прочие" означает один из следующих факторов: М., чувства неудовлетворенности, веры и прочего. Те, которые обладают верой и прочим, при этих пяти факторах обладают еще интеллектом, жизненностью и безразличием.

При обладании всезнанием обладают одиннадцатью факторами. При факторе "познание всего" [имеет место] то же самое. Обладающий этим фактором обладает еще безусловно приятным, чувством удовлетворения и безразличия, жизненностью, интеллектом, верой и прочими (6,9,10,12,14,15-19,21). Такими же факторами обладает и "обладающий всезнанием" (6,9,10,12,14,15-19,22).

При факторе "познание непознанного" обладают тринадцатью.

Какими тринадцатью? Интеллектом, жизненностью, осязанием, четырьмя ощущениями, верой и прочими (5,6,9,10,11,12,13,15-19, 20).

Каково самое малое возможное число факторов?

20. Без благоприятного самое малое восемь:
Телесность, ощущения, жизненность, интеллект.
В сфере нечувственного -
Безразличие, жизненность, интеллект, благоприятное.

Без благоприятного означает "тех, кто отрезал корни благоприятного". У них наименьшее обладание - пять ощущений, телесность, жизненность и интеллект - обладание всего восемью факторами (5,6,9,10,11,12,13,14).

Как у [обладающего] благоприятным [фактором имеет место] наименьшее обладание восемью факторами, так и у "младенца"[79], под которым подразумевается простой человек в сфере нечувственного, их тоже восемь. Какие же восемь? Безразличие, жизненность, интеллект, вера и прочие (6,9,14,15-19). Выражение благоприятные" следует понимать как "вера и прочие". Все вместе являются благоприятными.

А бывает ли [в данном случае] сочетание с факторами "познание непознанного" и прочими (20-22)? Этого не бывает у простого человека вследствие [наличия] только восьми факторов [в сфере нечувственного].

А кто обладает наибольшим числом господствующих факторов и сколько их бывает [в таком случае]?

21. Наибольшее число - девятнадцать,
Исключая неоскверненные.
Они же - у двуполых, у праведника,
обладающего страстями,
За исключением половых органов и двух неоскверненных.

Наибольшее число господствующих факторов - девятнадцать, исключая неоскверненные. Они же - у двуполых. У двуполых существ бывает то же самое.

Праведник, обладающий страстями, тренирующийся на Пути, не освободившийся от страстей, которые еще в нем имеются, обладает теми же девятнадцатью факторами.

За исключением полового органа и двух неоскверненных. Один орган (8) и два неоскверненных - "обладание всезнанием" (22) и один из двух других (20 или 21) обязательно исключаются.

Таким образом, разъяснены господствующие факторы, имеющие место в различных сферах бытия. Теперь последуют новые разъяснения.

Элементы бытия различны по своему характеру. Так же ли различны [причины] их возникновения и какие из них возникают одновременно?

На это сказано: "Элементы бытия бывают пяти видов: чувственное, сознание, психические и необусловленные. Из них необусловленные [это возникающие в силу законов причин и следствий]".

О чувственных элементах можно сказать следующее:

22. В сфере страстей, когда не имеет места орган
И звук, атом [состоит] из восьми субстанций.
При наличии органа осязания - субстанций девять
При наличии других органов - субстанций десять.

В сфере страстей, когда не имеет места орган и звук, атом состоит из восьми субстанций (компонентов). Из всего чувственного самое тонкое чувственное[80] - это накопление атомов[81], которое никак не проявляется, то есть неуловимо для органов чувств. В сфере страстей, при отсутствии звука и органов [атом] обладает только восемью субстанциями, а восемь субстанций - это четыре Великих элемента; видимое (цвет и форма), обоняемое, вкушаемое и осязаемое, то есть производное чувственное[82].

Атом при обладании органом [слуха], но при отсутствии звука имеет девять субстанций, а при наличии звука - девять. При этом некоторые считают, что при наличии органа осязания - субстанций девять, а при наличии другого органа - десять, то есть девять только что названных и один из следующих органов: зрение, слух, обоняние, или вкус. Если же при образовании атома каждый раз еще входит и звук, то атом обладает девятью, десятью или одиннадцатью субстанциями.

Звук неотделим от органа и возникает как производное Великих элементов. Спрашивается: "Если Великие элементы неотделимы, то каким образом они в разное время бывают основой только твердого или жидкого тела, жара или движения?" Чья сила [про-

явления] больше, тот [элемент] и будет основой, подобно тому как в пучке стеблей ощущается игла или в поджаренной муке (кашице) вкус соли.

Спрашивается: "Как же в конгломерате Великих элементов воспринимается[83] присутствие остальных Великих элементов"? Через действия сцепления, схватывания, созерцания и распространения[84] или вследствие изменения при особых условиях, например [перехода] твердого в жидкое и прочее.

Некоторые говорят: "Наличие тепла или холода в воде понимается при сравнении. [Элемент] огня в [этой] смеси вызывает различие [ощущений] тепла и холода, подобно различию звука и ощущения".

Опять же существует мнение, что Великие элементы в них (то есть в конгломерате в виде атома) имеются лишь в виде зародыша[85]; но не как сущность[86], ибо в сутре сказано: "В массе дерева имеются многие составляющие"[87].

Спрашивается: "Каким образом будто бы существует цвет ветра?" Это предмет веры, а не умозаключения[88]. [Но можно думать], что вследствие восприятия запаха при контакте с ветром, а запах постоянно [связывается] с цветом.

Как было сказано, в сфере получувственного, благодаря отсутствию запаха и вкушаемого [в конгломерате-атоме] насчитывается 6,7 и 8 субстанций. Вследствие ясности это подробно не рассматривается.

Понимается ли здесь термин "дзе" как субстанция или его следует понимать как "компонент-база"?[89] Как быть в этом случае? Если понимать субстанцию как субстанцию, а именно 8,9 и 10 субстанций [атома-конгломерата], то этим мало что сказано. Без сомнения, вследствие накопления атомов получается какая-то внешняя форма[90]; допустимо действие тяжести и легкости, а также твердости и мягкости, а в некоторых случаях - холод, голод и жажда. Но если понимать под субстанцией компонент-базу, то восьми субстанций слишком много и следует сказать не восемь, а четыре, то есть те же Великие элементы, что и входящие в базу осязаемого. Следовательно, термин "дзе" надо понимать как субстанцию, как точку опоры [как в случае с Великими элементами][91]. При множестве субстанций четырех Великих элементов, возникших как чувственное, опираются на разряды соответствующих Великих элементов. В другом случае субстанция понимается в ее

разновидностях, ибо другие Великие элементы не исчезают. Зачем же тратить столько усилий на [подобные обсуждения]? Слова употребляются разные, но они должны быть осмыслены.

Понятие "чувственное" установлено и было сказано о постоянно вместе возникающем.

23. Сознание и его элементы всегда вместе,
Все с признаками обусловленного, со своими признаками
Или с "получением-обладанием". Связанные с сознанием – пяти видов,
Потому что различаются по разрядам.

Сознание и его элементы всегда вместе, то есть они обязательно возникают вместе, ибо взаимосвязаны. Если бы не было их взаимосвязи, то не было бы и их возникновения. Чувственность, сознание и связанные с ним элементы и "чистые силы"[92], которые рождаются, возникают одновременно с признаками обусловленного или [с признаками] "получение-обладание"[93]. Эта сила (тхоб-ба прапти) возникает одновременно [с указанным выше] как опора для живых существ, не иначе.

Сказано: сопутствующие[94] (связанные с сознанием). А что это такое? Элементы, возникшие одновременно с сознанием, – пяти видов, потому что различаются по разрядам. Элементы, возникшие с сознанием,-пяти видов: многоразрядные, благоприятные, омраченные, неблагоприятные и малоомраченные[95]. Тибетский термин "са"[96] означает область возможности. Область возможности коголибо и есть его "са". Из них многоразрядны те, которые возникают во всех видах сознаний.

Какие элементы возникают во всех видах сознания?

24. Ощущение, усилие, различение,
Рвение, контакт, мудрость, память,
Внимание, намерение и
Сосредоточение – во всех видах сознания.

Известно, что эти десять элементов бытия возникают вкупе во всех мгновениях сознания. Из них:

1) о щ у щ е н и е, как известно, трех видов – приятное, неприятное, а также ни то и ни другое (безразличное)*;

---

* См. таблицу.

2) у с и л и е сознания (воля, намерение) - это его производное;

3) р а з л и ч е н и е - познавание из собранного, то есть схватывание признаков объектов[97];

4) р в е н и е - желание действовать;

5) к о н т а к т - факт соединения органа, объекта и сознания;

6) м у д р о с т ь - полнейший анализ элементов бытия;

7) п а м я т ь - незабывание объекта;

8) в н и м а н и е - целеустремленность, направленность сознания[98];

9) н а м е р е н и я - хотение[99];

10) с о с р е д о т о ч е н и е - направление сознания к одной точке[100].

Детальное отделение сознания от сопутствующих ему элементов бытия в какой-либо цепи осуществить очень трудно, ибо трудно узреть что-либо в моменте, так же как трудно установить вкус одной из составляющих лекарственную смесь. И разве возможно узреть нечувственные элементы бытия, воспринимаемые не органами чувств, а интеллектом?

Разряд благоприятных элементов по их многочисленности указан отдельно. Каковы же они?

25. Вера, приобретение и сохранение хороших качеств,
Готовность к действию,
Безразличие, стыд перед собой, стыд-страх перед другими,
Два корня, непричинение зла,
Энергия - всегда возникают в благоприятном сознании*.

Перечисленные выше элементы бытия всегда возникают в благоприятном сознании. Из них

1) в е р а - чистота сознания, хотя некоторые считают, что это полное доверие в отношении четырех Истин[101], Трех драгоценностей[102] и закона кармы (то есть плоды деяний)[103];

2) п р и о б р е т е н и е и с о х р а н е н и е х о р о ш и х к а ч е с т в - это сосредоточение на благоприятных элементах. Некоторые спрашивают: "Что значит в данном слу-

---

* См. таблицу.

чае сосредоточение?" Это постоянное о них размышление. Принадлежащие к другой школе приводят слова из сутры: "Это постоянный охранитель сознания";

3) готовность к действию – это способность сознания к действию.

Разве в сутре не сказано о телесной готовности к действию? Сказано. Телесная готовность аналогична названной выше.

Если это так, то как же это понятие допустимо в членах "бодхи" (просветление)[104]? Именно в этом случае способное к действию тело следует понимать как телесную готовность к действию.

Если это так, то что такое члены "бодхи"? Телесная готовность к действию соответствует членам "бодхи"; она одновременно является готовностью к действию сознания, то есть направляет член "бодхи". Буддой было сказано: "Радость и элементы, подобные радости, называются членами "бодхи". Ненависть и причины, ее вызывающие, – это омрачение сознания с признаками его угнетения. Правильное воззрение, понимание, старание[105] вкупе именуются мудростью". Но понимание и старание по своей сущности не мудрость, но могут получать такое название по совокупности [всех трех составляющих]. Так и телесная готовность к действию получает наименование члена "бодхи" по совокупности с другими членами;

4) безразличие – равное отношение ко всему без чьего бы то ни было влияния. Но как это может быть? Ведь у сознания свойство – старание, а безразличие имеет основным свойством "не старание". А мы уже говорили, что различие их (элементов) не всегда легко понять. Легкое действительно познается легко, труднее распознать противоречие[106] и непротиворечие. Какое противоречие может быть в том, что в одном случае старание, а в другом случае не старание? В каких случаях не бывает одновременной связи со всеми объектами? Так же следует рассуждать в других подобных случаях;

5) стыд (перед собой), 6) стыд-страх перед другими будут разъяснены далее:

7, 8) два корня – это два корня благоприятного[107], то есть отсутствие страстей и ненависти (любви). Отсутствие третьего корня – неведения – здесь не указано, так как будучи, по существу, знанием – мудростью, оно приведено выше в числе элементов, общих всякому знанию;

9) непричинение вреда – это непричинение ущерба;

10) энергия – это усердие.

Разряд благоприятных элементов разъяснен.

26. Неведение, невнимание, ложь,
Неверие, тупость, беспокойство*
Возникают при омрачении сознания.

Этот разряд элементов бытия – область больших омрачений, так как эти элементы возникают в омраченном сознании.

1) неведение – это незнание и неясность;

2) невнимание – несосредоточение на благоприятных элементах; оно противоположно согласованности с сосредоточением;

3) лень – противоположное энергии, неусердие сознания;

4) неверие – противоположность вере;

5) тупость – это телесная тяжесть, так же как тяжесть сознания, неспособность к телесным действиям и к действию сознания. В Абхидхарме названы "тупость телесная" и "тупость сознания". Каким образом элемент, связанный с сознанием, [может быть] телесным. Это подобно телесному ощущению, о чем говорилось выше;

6) беспокойство – неспокойное сознание.

Таким образом, перечисленные шесть элементов [входят в] разряд большого омрачения.

Из Абхидхармы: "Разве разряд омраченных состоит не из десяти элементов и среди них не названа тупость? Разве не указаны неверие, лень, забывчивость[108], рассеянность[109], неведение, суетные состояния[110], неправильные представления, ложное намерение, беспокойство, невнимательность к благоприятному?"

Забывчивость, рассеянность, суетное состояние, неправильное внимание, ложное намерение – они фактически включены в наш "большой разряд (омрачения)". Так же, например, как не неведение, будучи по природе знанием (мудростью), включенное в разряд благоприятных элементов, не воспринимается и не подтверждается как относящееся к разряду омраченного. Ведь забывчивость – это омраченная память, рассеянность – омраченное сосредоточение.

---

* См. таблицу.

Так же следует рассматривать и оставшиеся названные выше три элемента.

Спрашивается: "Не совпадает ли общее понятие "большой разряд"[111] с понятием "большая область омрачения"?

Имеется тетралемма:

1) ощущение, различение, усилие сознания, рвение и контакт - всеобщие, то есть свойственные любому сознанию;

2) неверие, лень, неведение, беспокойство, приверженность к удовольствиям - омрачающие;

3) память и прочие, всего пять (память, мудрость, внимание, усилие сознания и сосредоточение) [могут входить также в понятие "большая область омрачения"];

4) остальные, за исключением названных.

Некоторые считают, что рассеянность следует рассматривать иначе, чем ложное сосредоточение. Предполагается, что тупость связана со всеми видами омрачения, она не исключена из числа омрачающих элементов. Ее пропуск в тетралемме вызван ее общностью с сосредоточением. Действие тупости ускоряет процесс сосредоточения, а беспокойство (приверженность к удовольствиям), наоборот, препятствует ему.

Кто не сангвиник[112] - тот туп,
А кто сангвиник[113] - не туп.

Все эти элементы "большого разряда омрачения" действуют вместе, но отдельные из них могут превалировать. Так что в разряде омраченных имеется 6 элементов.

26. В неблагоприятном - отсутствие стыда перед собой
И стыда-страха перед другими*.

Они постоянно возникают в омраченном сознании, а в других видах не возникают. Характеристика этих двух элементов будет дана ниже.

27. Гнев, враждебность, вероломство,
Зависть, одобрение предосудительного, лицемерие, скупость,
Обман, самодовольство, причинение вреда* -
Это разряд "ограниченно-омраченных".

---

* См. таблицу.

[Элементы], заключенные в разряды малого омрачения, являются разрядом ограниченного омрачения вследствие своей связи только с неведением, отбрасываемым только созерцанием, то есть областью действия интеллекта.

Таким образом, пять видов элементов бытия, связанных с сознанием, разъяснены.

28\. В благоприятном сознании сферы страстей
При обладании [элементов] "искания"[114] и "установления"[115] –
22 элемента, связанных с сознанием.
Иногда к ним присоединяется еще "угрызение".

"Искание", "установление", "угрызение", "апатия" и другие непостоянные элементы бытия могут быть названы как связанные с сознанием в том или ином виде.

Считается, что в сфере страстей действующие сознание может быть пяти видов: I) благоприятное; 2 и 3) неблагоприятное двух видов: а) несмешанное[116] – не связанное со многими омрачающими, б) связанное с другими омрачающими; 4 и 5) нейтральное двух видов: а) при общем омрачении[117], б) без омрачения[118].

Сознание, действующее в сфере страстей, постоянно связано с элементами "искание" и "установление". Вследствие этого в каждом моменте благоприятного сознания имеется 22 элемента, связанных с ним, а именно: I0 "общих каждому сознанию", I0 "благоприятных", а также "искание" и "установление" из числа "непостоянных".

Иногда к ним присоединяется "угрызение". Если в благоприятном сознании появится отсутствовавший ранее элемент "угрызение", то общее число элементов достигнет 23.

А что это за элемент "угрызение"? Угрызение надо понимать в смысле раскаяния, так как оно олицетворяет раскаяние. Это наименование причины по отношению к результату. Например, шесть видов осязаемого следует понимать как карму от прежде содеянного – так сказано в сутре.

Однако какое может быть угрызение, когда не создано опоры для возникновения чего-либо? Это действие в отношении недействия, подобно тому как говорят: то, что мною не сделано, не является хорошим действием.

[Когда же возникают] благоприятные угрызения? При наличии печали о несовершенном хорошем и содеянном плохом. В обратном случае они будут неблагоприятными. Эти два вида угрызения - опора двух видов сознания.

29. [Сознания] несмешанные неблагоприятные,
Обладающие ложными воззрениями, имеют 20.
[Добавление одного из] четырех ограниченно-
оскверненных, а также гнева и прочих,
[И] угрызения -[дают] 2I элемент.

Несмешанные неблагоприятные сознания, обладающие ложными воззрениями, имеют 20 элементов - I0 из разряда "общих каждому сознанию", 6 из разряда "омраченных", 2 "корня неблагоприятного", "искание" и "установление".

"Несмешанное" означает наличие только элемента неведения, а не "страсти" и прочего из разряда "непостоянных".

А почему при ложном воззрении получается 20 элементов, а не 2I? "Воззрение" - это разновидность элемента "знание" (из разряда "общих каждому сознанию"). Неблагоприятное сознание, связанное с "воззрением", может быть связано с ложным воззрением, с воззрением превосходства своей теории, с воззрением предпочтения ритуалам и обрядам[II9].

Добавление одного из ограниченно-омраченных, а также гнева и других, а также угрызения дают 2I элемент.

В неблагоприятном сознании возникает 2I элемент при добавлении одного из четырех "непостоянных" - страсти, ненависти, гордости, сомнения. Омраченное (неблагоприятное) сознание имеет 20 элементов. Эти двадцать, будучи связаны с одним из "ограниченно-омраченных" в виде гнева и прочих, составляют 2I элемент. 2I элемент получается также при наличии угрызения.

Таким образом, несмешанное неблагоприятное сознание, связанное с воззрением, образуется двадцатью элементами, связанное же с ограниченно-омраченным и непостоянным - двадцать одним элементом.

30. При омраченности неопределенное [состоит] из
Восемнадцати, иногда лишь из двенадцати.
Апатия, вследствие своей непротиворечивости,
Присоединяется к любому из них.

При омраченности – 18. В сфере страстей сознание, омраченное ложным воззрением о существовании "Я" или ложным воззрением крайностей[120], неопределенное. С таким сознанием возникает 18 психических элементов: десять общих каждому сознанию, шесть омрачающих, а также искание и установление. Воззрения, указанные выше, не будут сверх того.

В другом случае их – 12. В другом случае – это неопределенные сознания при неомраченности. В таких сознаниях – 10 элементов, общих каждому сознанию, а также искание и установление.

Бактрийцы[121] (западники) считают, что при наличии неопределенного "угрызения" наличествует неопределенность, схожая с чувством удовлетворения-неудовлетворения. В этом случае в таком сознании, связанном с угрызением, возникает 12 элементов.

Апатия – потому что не противоречит. В каком из двух названных выше сознаний она наличествует, к тому и добавляется. Апатия, являясь, по существу, благоприятной, неблагоприятной и неопределенной, не противоречит всем перечисленным видам сознания, в которых она существует. Если в сознании возникает 22 элемента, то с апатией их будет 23; если их возникает 23, то с апатией будет 24, и та́к во всех видах сознания.

31. Из них угрызение и апатия как неблагоприятные
Отсутствуют в первой ступени созерцания.
Искания нет в особой ступени созерцания[122],
А в высших нет и установления.

Из названных психических элементов сферы страстей угрызение и апатия как неблагоприятные отсутствуют в первой ступени созерцания, то есть угрызение и апатия, [относящиеся к разделу непостоянных], сравнительно неблагоприятны.

За исключением вероломства, обмана и самодовольства, гнев и другие элементы из разряда ограниченно-омраченных, ненависть из разряда непостоянных и два неблагоприятных (стыд перед собой и стыд-страх перед другими) отсутствуют во всех ступенях созерцания. Остальные наличествующие в них элементы подобны тем, которые присутствуют в сфере страстей.

Искания нет в особой ступени созерцания, а остальные [элементы] – как и в сфере страстей.

А в высших [ступенях] нет и установления. Выше особых ступеней, то есть во второй ступени созерцания и в прочих ступенях до сферы нечувственного, нет названных искания и установления. Также нет вероломства и обмана (из разряда ограниченно-омраченных элементов). В "Мире Брамы" обман существует, но выше [этого мира] его нет, ибо там нет связи с окружением.

Таким образом, изложено в каком виде сознания и на какой ступени возникают те или иные элементы бытия.

32. Неуважение - это два вида бесстыдства,
Не видение страха перед заслуживающим порицания.
Радость и уважение - стыд.
Эти два - в сферах страстей и получувственного.

Теперь следует рассмотреть отдельно каждый возникший элемент бытия.

Каковы же по отдельности элементы, обозначенные терминами "нго-ца-мед-ба"[123] и "тхел-мед-ба"[124], [входящие в разряд благоприятных]?

Неуважение - это бесстыдство (нго-ца-мед-ба), неуважительность по отношению к добродетелям и к тем, кто обладает добродетелями. Понятие бесстыдства включает в себя понятие неуважения и понятие отбрасывания страха [перед другими].

"Тхел-мед-ба" - невидение страха перед заслуживающими порицания. Заслуживающее же порицания - хула на возвышенное. Невидение (неимение) к этому страха и есть "тхел-мед-ба". Здесь отсутствие страха - результат нежелания [видеть заслуживающее порицания]. В других случаях этот страх присутствует.

А как следует понимать "смотрение без страха"[125] и "невидение страха"?[126] Смотрение без страха - это сознаваемое (сознательный поступок). Невидение страха - это просто неведение. Если омрачение является причиной этих двух элементов, то чем будет элемент бесстыдства?

Некоторые говорят: "Термин "нго-ца-мед-ба" - это бесстыдство поступков, наблюдаемых в отношении самого себя, в то время как "тхел-мед-ба" - то же самое, но в отношении других". Если это так, то могут ли эти элементы возникать вместе? Об этом не говорится.

По одному утверждению: I) обладание уважением в силу стра-

ха, 2) страх (божий) перед заслуживающими порицания. По другому утверждению I) стыд перед самим собой, 2) стыд перед другими.

Каково же различие между "радостью" и "уважением"?

Радость - это доброжелательство (благоволение), и она бывает двух видов: омраченная и неомраченная, то есть оскверненная и неоскверненная. Омраченная радость связана с привязанностью, с жаждой бытия, подобно радости по отношению к собственному сыну, жене и т.п. Неомраченная радость связана с верой, например, по отношению к своему учителю-ламе и [другим лицам], обладающим добродетелями[127].

Здесь мы имеем тетралемму:

I) при вере может и не быть радости, как в случае веры, опирающейся на Истины о страдании (феноменальности мира);

2) при радости может и не быть веры, как в случае оскверненной радости;

3) может быть наличие обеих, как в случае веры, опирающейся на третью и четвертую Истины;

4) может не быть и обеих, как в случаях, за исключением названных выше.

В применении к человеку имеется также тетралемма:

I) при наличии радости не бывает уважения, как в случаях с собственным сыном, женой, проживающими вместе, учениками;

2) при наличии уважения нет радости, как в случае с чужим наставником;

3) наличие обеих, как в случае со своим наставником;

4) при отсутствии обеих, как в случаях, за исключением названных выше.

Одни говорят: "Вера - это вера в добродетели. Радость предшествует ей. Следовательно, вера в добродетели и является радостью".

Уважение - это почитание. Таким образом, уважение разъяснено.

Другие же говорят: "Так называемое уважение - это обладание почитанием, а ему предшествует стыд. Вот что означает термин "нго-ца"[128]. Поэтому уважение не следует понимать как стыд.

Эти два [элемента находятся] в сферах страстей и получувственного, а в сфере нечувственного нет ни радости, ни уважения.

Как же вера и стыд перед собой, будучи благоприятными, от-

сутствуют в сфере нечувственного? Вера бывает двух видов: вера в Учение и вера в личность. Понятие "обладание уважением" подобно этому. Вера, опирающаяся на личность, отсутствует в сфере нечувственного.

Таковы размышления о радости и уважении.

33. Искание и установление - это понятия тонкости и
грубости.

Грубость - это высокомерие.

Самодовольство - страстная привязанность к элементам
своей личности

И сознание, полностью постигшее это.

Каково различие в действии искания и установления?

Искание и установление - это понятия тонкости и грубости сознания. Искание - грубость сознания, установление - тонкость сознания. Каким же образом они оба умещаются в сознании? Некоторые говорят: "Масло, брошенное в холодную воду, соприкасаясь с лучами солнца, [снизу] не очень замерзает, а [сверху] не очень тает. Так же и сознание, обладая исканием и установлением, не является ни очень тонким, ни очень грубым. В нем имеется действие обоих элементов". А если это так, то, как у солнца и воды - причины таяния и замерзания не являются сущностью таяния и замерзания, так и искание и установление - причины тонкости и грубости [сознания, а не их сущность].

Грубость и тонкость обладают различными степенями [интенсивности]. Искание и установление имеют место до ступени кульминации бытия[129]. Вместе с тем грубость и тонкость не имеют соответствующего природного различия.

Ссылаясь на сутру, одни говорят: "Искание и установление - это силы, создающие речь. После размышления и наблюдения произносятся слова, а при их отсутствии нет и слов. Из этих двух элементов грубое - это искание, а тонкое - установление".

Если в одном моменте сознания могут иметь место некий грубый и некий тонкий элементы бытия, то нет ли здесь какого-либо противоречия? Если они, подобно ощущению и представлению [тоже двух элементов бытия], по природе являются различными, то никакого противоречия здесь нет. При одноприродности малое и большое одновременно не существуют, а при разноприродности существуют.

Это требует разъяснения, сделать которое трудно. Поясняется это [до известной степени] понятиями большого и малого. Но если это так, то ничего и не разъясняется, ибо каждая природность бывает большей и меньшей.

Другие говорят: "В одном моменте сознания не бывает возникновения искания и установления". Но почему же тогда их называют в числе пяти членов, составляющих первую ступень созерцания? Так называют пять [возможных] членов, но эти два не бывают в одном моменте сознания.

Каково же различие между гордостью и самодовольством?

Гордость - это высокомерие. Самодовольство - привязанность к элементам своей личности и сознание, полностью постигшее это. Гордость - это высокомерие, осознавание своей собственной особенности, отличающейся от других. Самодовольство - страстная привязанность именно к своим элементам бытия, [составляющим личность].

Некоторые говорят, что это особая разновидность радости, возникающей как от пьянящего напитка, так и от страстных желаний.

Элементы, связанные с сознанием, и отдельные виды сознания разъяснены.

34. Термины "йид", "сем" и "нам-шэ"[130]
Однородны по смыслу. Сознание и его элементы
Обладают опорой, объектом, формой
И пятью видами связей.

В священном писании сказано: "Они (эти три термина) определены такими словами метафорически". Термины "йид", "сем" и "нам-шэ" однородны по смыслу. При анализе - мысль ("сем"), при познавании - интеллект ("йид"), при осознавании ("нам-бар-шэ-ба"). При накапливании категорий благоприятного и неблагоприятного - это "сем" (мысль). Будучи опорой для "сем", то есть мысли, - это "йид" (интеллект). При опоре на то и другое [возникает] сознание - "нам-бар-шэ-ба".

Так же как мысль, интеллект и сознание, так и перечисленные ниже: сознание, психическое (ментальное), объект, обладание формой и связью однородны по смыслу.

Сознание и его элементы "имеют опору", ибо опираются на ор-

ганы [чувств]. Вследствие "схватывания" объекта обладают объектом. "Обладают формой", так как различают форму объекта. Вследствие "схожести" имеют связь [между собой].

Какими же видами связи они связаны? Видов связи пять. Они таковы: обладание связью через связь опоры, объекта, формы, времени и субстанций.

Какова связь субстанций? Как в одном моменте одно сознание, так и связанное с ним - одно.

Сознание и его элементы подробно разъяснены.

35. Силы несвязанные: I) обладание, 2) необладание,
3) общность бытия, 4-6) три вида транса, 7) жизненность, 8-II) признаки.

36. I2-I4) придание значения звукам, словам, предложениям.

Перечисленные выше силы, не связанные с сознанием и по своей природе нечувственные, так и называются "не связанные с сознанием".

36. Термин "тхоб-ба" означает получение и обладание.
Обладание и необладание входят
В состав цепи личности,
Как и два "подавления".

Некоторые определяют так: "Термин "тхоб-ба" означает получение и обладание[131], а термин "ма-тхоб-ба" - противоположное".

А что все-таки означают эти термины? [Они означают] силы, создающие вхождение элементов бытия в состав своего потока. Вхождение в чужой поток не имеет места. При невхождении элементов бытия в поток их нет; у тех, кого нельзя считать живыми существами, их тоже нет.

Эти две силы имеются у двух видов необусловленного, то есть у подавления через аналитическое знание и подавления не через аналитическое знание. Все живые существа обладают элементом подавления.

В Абхидхарме сказано: "Кто обладает неомраченными элементами бытия? Все живые существа обладают элементами подавления через аналитическое знание, за исключением праведников, пребывающих в первом моменте [транса], и некоторых простых людей"

Но никто не обладает "пространством", потому что нет его получения-обладания. А где нет получения-обладания, там нет и необладания.

Является ли сила "получение-обладание" особой субстанцией? В сутре сказано: "10 элементов завершившего тренировку (то есть архата) возникнут после последовательного получения[132], при полном обладании[133] у праведника, отбросившего[134] пять элементов".

Однако этим не указаны прочие живые существа и что некоторые живые существа имеют обладание.

А почему? В сутре сказано: "О, монахи! Царь (чакравартин) обладает семью драгоценностями". Здесь под словом "обладает" следует понимать "владение", потому что многие наслаждаются, владея семью драгоценностями. Обладание здесь является господством, но в другом [случае оно может означать] особую субстанцию (элемент).

Это недопустимо. Как невозможно воспринять эту собственную сущность подобно видимому, звуку и прочим объектам, как невозможно воспринять ее подобно органу зрения, слуха и прочим органам, так невозможно воспринять небытие этого элемента-субстанции, (то есть получения-обладания).

А может ли быть получение-обладание причиной возникновения элементов бытия? Оно не является [причиной возникновения] необусловленности [и не может быть причиной возникновения любого элемента бытия].

Тогда что же это? Это, то есть сила получения-обладания, есть причина построения потока личности. При отсутствии силы в виде получения-обладания у праведника, обладающего мирским мышлением, а также у простого человека не будет построения потока праведника и потока простого человека. Все это зависит от различий построения потока у оставившего омрачение и не оставившего его. Получается это от различия в опорах. Состояние праведника получается благодаря Путям прозрения и созерцания. Благодаря же опорам возможны омрачения. Но опора, подобная опоре праведника, не является зародышем омрачений, как сожженное зерно [уже не имеет зародыша]. При ослаблении сущности зародышей мирского Пути совершенства омрачения могут отбрасываться и, наоборот, не отбрасываться. Отбросивший их уже не обладает ими, а тот, кто не отбросил, обладает.

Благоприятные элементы бывают двух видов: возникшие без усилий[135] и возникшие от усилий[136], то есть возникшие при рождении и возникшие от тренировки. Следует знать, что корни благоприятного полностью прерываются через ложное воззрение.

В первом случае не всегда бывает полная победа над омрачением; благоприятные же элементы, возникшие через усилие, появляются в потоке личности, потому что нет более препятствий силе, вызывающей их появление, а это и есть "обладание", определяемое термином "дан-ба"[137]. Данный термин - то же понятие, что и получение-обладание, то есть "тхоб-ба"[131].

А что такое зародыш? Это возможность рождения плода (результата), проявления пяти групп в последовательности и восприятие различий, происходящих в потоке элементов, составляющих личность.

А что такое изменение? Это изменение состояния потока. А что такое поток? Это силы трех времен, ход причин и следствий.

В сутре сказано: "Обладание страстями - это отсутствие счастливой доли "четырех памятований при созерцании"[138]. Здесь обладание понимается, как страсть или же неудаление взятого[139]. У кого есть страсть к бытию или ее неудаление, тот не обладает счастливой долей созерцания [четырех, о чем следует помнить]".

Понятие "обладание", выраженное через "дан-ба", не имеет подавления и во всех случаях является наименованием[140], а не элементом-субстанцией. По учению же вайбхашиков, эта пара "получение-обладание" и "необладание", выраженная терминами "тхоб-ба" и "ма-тхоб-ба", - именно субстанции, то есть самостоятельные элементы бытия.

Сказанное позволяет определить понятие сил, названных выше: "получение-обладание" (тхоб-ба) - это сила, контролирующая поток элементов бытия в их индивидуальном потоке; "необладание" (ма-тхоб-ба) - это сила, которая иногда держит в повиновении некоторые элементы бытия в индивидуальном потоке.

37. У трех времен - [силы] трех видов.
У благоприятных и прочих - благоприятное и прочее
Связаны со своей сферой.
У невключенных - четырех видов.

У трех времен - [силы] трех видов. Получение-обладание у прошедших элементов - прошедшее, у будущих - будущее, у настоящих - настоящее.

У благоприятных и прочих - благоприятное и прочее. Получение-обладание у благоприятных, неблагоприятных и нейтральных элементов соответственно благоприятное, неблагоприятное и нейтральное.

Связаны со своей сферой. Если сила "получение-обладание" сопровождает элементы, действующие в сфере страстей, получувственного и нечувственного, то и ее действие относится именно к этим сферам.

У невключенных - четырех видов. Сила "получение-обладание" у неомраченных элементов - четырех видов, то есть названных выше трех сфер и еще неомраченная. Из них: 1) при подавлении не через аналитическое знание она трехсферна; 2) при подавлении через аналитическое знание она действует в сферах получувственного и нечувственного; 3) сила Истины о Пути - неомраченна; 4) также сила нетренировки (то есть архата) и тренировки (то есть простого человека).

Так вкратце изложены различные виды [силы "получение-обладание"]. Теперь следует указать на различие силы получения-обладания у простых людей и у архата.

38. [Она] - трех видов у нетренирующегося и тренирующегося.
Двух видов - у неподлежащего отбрасыванию.
Неопределенные "получение-обладание" возникают
одновременно,
За исключением всезнания и магии.

[Она] - трех видов у нетренирующегося и тренирующегося. Элементы бытия, охарактеризованные таким образом, могут быть и омраченными, и необусловленными. Их получение-обладание - трех видов благодаря отличию их от элементов тренировки и прочего.

1) получение-обладание будет нетренировки и ненетренировки у омрачающих элементов; 2) оно же - при подавлении неаналитическим знанием, то есть у неправедников; 3) оно же - при подавлении аналитическим знанием, то есть у праведников.

Таким образом, полученное тренировкой - натренированное, полученное нетренировкой - ненатренированное. Получение-облада-

ние от элементов, подлежащих отбрасыванию[141] прозрением и созерцанием, соответственно и подлежит отбрасыванию ими.

Двух видов - у неподлежащего отбрасыванию. Элементы, не подлежащие отбрасыванию, - неомраченные элементы. Из них получение-обладание при подавлении неаналитическим знанием неправедника подлежит подавлению сосредоточением. Это же получение-обладание, полученное через Путь праведника, неомрачено и не подлежит отбрасыванию[142]. Так же и в случае Истины о Пути.

Указанные ранее три вида по трем временам относятся и сюда. Неопределенные получения-обладания возникают одновременно. Получение-обладание нейтральных элементов нейтрально и вследствие своей малой силы возникает одновременно с ними. При отсутствии их возникновения в прошлом их нет и в будущем. Поэтому когда элементы прошедшие, то и получение их прошедшее, а у элементов настоящего времени - оно настоящего времени.

Относится ли это ко всем нейтрально-незагрязненным элементам? За исключением всезнания и магии. Не во всех случаях, а за исключением двух нейтральных видов всезнания и сознания мага. Они в силу особых действий бывают прошедшими, будущими и одновременно возникшими.

Возникает ли одновременно с элементами "получение-обладание" нейтрально-загрязненных элементов?

39. Также и получение-обладание загрязненного чувственного
в сфере страстей.
В сфере страстей перед чувственным и не возникает.
Необладание незагрязненно-нейтральное
Бывает трех видов у прошедших и будущих.

Также и получение-обладание загрязненного чувственного. Нейтральное получение-обладание чувственного, проявленного[143] одновременно с ним. Хотя оно и сильно, но не вызывает "непроявленного"[144], ибо для этого слабо.

Имеется ли у элементов благоприятных и неблагоприятных то различие, которое наблюдается у нейтральных элементов? Сказано, что имеется.

В сфере страстей перед чувственным не возникает. В сфере страстей сила получения-обладания действующего чувственного во всех видах предшествования не имеет, оно имеется лишь у одновременного и у последующего чувственного.

Имеются ли у "необладания" различия, подобные получению-обладанию? Сказано, что не имеются.

А чему эта сила подобна? Незагрязненная сила необладания нейтральна. Все силы необладания, если они не загрязнены, нейтральны при различии во времени.

Оно трех видов у прошедших и будущих. У элементов настоящего времени его не бывает, а у прошедших и будущих оно трех видов.

40. У входящих в сферу страстей и прочие и у незагрязненных.
Таким образом, необладание Путем имеет место
У простого человека.
Исчезновение - это "получение-обладание" и переход в
другую ступень.

У входящих в сферу страстей и у незагрязненных необладание бывает трех видов. Входящие в сферу страстей, то есть действующие в этой сфере, а также элементы, входящие и не входящие в сферы получувственного и нечувственного, - вот что это означает.

Таким образом, необладание Путем имеет место у простого человека. В сутре сказано: "Что такое понятие "простой человек"? Это неприобретение элементов праведника - таков смысл. Неприобретение же означает необладание. Понятие "простой человек" не согласуется с понятием "неоскверненный".

А какие элементы праведника не приобретаются простым человеком? Они все не приобретаются.

Другие говорят: "Понятие "простой человек" - это неприобретение терпения в отношении познания элементов бытия[145] и тех элементов, которые возникают одновременно с этим".

У саутрантиков сказано так: "Понятие простой человек" - это поток элементов, не возникающих у праведника", что и является хорошим объяснением.

Что касается необладания, то как оно исчезает? Исчезновение - это получение-обладание и переход в другую ступень. Необладание приходит в упадок[146] при переходе в другую ступень и при приобретении элементов Пути праведника. То же [имеет место] и в случае с другими подобными элементами. Приход в упадок и есть необладание. Возникновение необладания - это прекращение

получения обладания. Бывает ли обладание необладанием и необладание обладанием? Сказано, что оба случая бывают. Если это так, то не связывается ли это с понятием беспредельности?[147] Нет, не связывается.

Элемент, входящий в поток личности, возникает триединым: сам элемент, его получение-обладание и получение-обладание этого получения-обладания. В этом случае в первый момент элемент бытия благодаря рождению его получения-обладания обладает силой получения-обладания. Так, имеется именно обладание получением-обладанием благодаря получению-обладанию получения-обладания, то беспредельности здесь нет.

После этого, во второй момент, возможно появление благоприятного или неблагоприятного элемента, входящего в поток, и возникает еще три элемента. После этого становится уже шесть элементов.

В третий момент, после получения обладания девятью субстанциями, то есть элементами первого и второго моментов, сила получения-обладания вызывает 18 элементов. Таким образом, получение-обладание возникает, увеличиваясь все более и более. Возникающие вместе у живого существа от момента к моменту прошедшие и будущие, омраченные и ограниченно омраченные элементы, рождаясь бесконечно у всех, входящих в Круг бытия, вызывают получение бесконечного числа субстанций в один момент у отдельных потоков живых существ. Благодаря своей проницаемости они находятся в удобной форме, если бы не это, то в пространстве для второго живого существа не было бы места.

А что такое сила, производящая общность бытия?

41. Сила общности[148] – это схожесть живых существ,
Определяемая как "ду-шэ-мэд-ба",
Это подавление сознания и его элементов с отсутствием представлений.
Последствие кармы, третья ступень четвертой степени созерцания

<u>Сила общности – это схожесть [доли] живых существ</u>, элемент, создающий одинаковость судьбы живых существ. В сутре сказано: "Этот термин означает однородность[149]. Это нераздельное имеется из-за одинаковости доли (судьбы) одного живого существа

по отношению ко всем живым существам и к каждому в отдельности. Раздельное же имеет место благодаря различию сфер бытия, ступеней, личной доли, места рождения, происхождения, пола, мирянства, монашества, тренировки, нетренировки (состояние праведника) и прочего и устанавливается индивидуально".

Если бы эта сила общности отсутствовала, то нельзя было бы понять и назвать живое существо, не имеющие различий по отношению к другому живому существу. Это понимание связывается также с наименованием групп и прочих [классификаций].

Как приобретается и отбрасывается эта общность живых существ при смерти и при рождении?

Имеется тетралемма:

1) где умер, там и родился;

2) вступление в установленное, то есть отбрасывается общность обычных людей и приобретается общность праведников;

3) изменение места рождения живого существа;

4) все другие случаи, за исключением упомянутых выше.

Если существует некая субстанция (элемент, сила), именуемая "общность обычных людей", то надо ли говорить о понятии простого человека?

Действие этой силы не понимается отдельно от понятия человека (личности). Людьми это понятие общности не воспринимается посредством органов чувств, так как его невозможно увидеть, но тем не менее оно признается как факт, благодаря которому все люди имеют между собой что-то общее.

Вайшешики разъясняют это так: "Существует некая сущность, именуемая общностью (род, вид). Через нее даже при некотором несходстве видов все же возникает нечто связующее и познаваемое. Эта общность имеет место и при единстве, и при некотором различии".

Вайбхашики говорят: "Иногда это совершенно очевидно[150], иногда сразу неясно".

В сутре говорится: "Общность безусловно существует. Бхагаван указал: "При переходе в контакт с этим миром имеет место общность с сотнями людей".

Хотя Бхагаван и сказал так, но он не сказал, что общность - это особая субстанция, то есть элемент. Что же такое "сила общности"?

Силы (элементы), определенные как зрение и прочее, сущест-

вуют и у других, а это и есть понятие общности, подобное общности между собой зерен риса и т.п. Но это не наше мнение.

Что же обозначается термином "ду-шэ-мэд-ба"?[151] Этим термином определяется сила подавления сознания и его элемéнтов с отсутствием представлений.

Субстанция (элемент), именуемый "без представлений" - это подавление сознания и его элементов у тех, кто родился среди божеств без представлений. Посредством этой субстанции (элемента-силы), подобно препятствию для воды (в виде плотины), сознание и его элементы, еще не возникшие в последующее время, имеют препятствия к рождению. Эта субстанция есть последствие кармы.

А что такое последствие кармы? Это мистическое погружение без представлений и идей[152]. Если это место пребывания живых существ без представлений и идей, то каковы же живые существа, в нем пребывающие?

Это третья ступень четвертой степени созерцания[153], то есть особая ступень созерцания у пребывающих в ней божеств и живых существ.

Всегда ли эти существа без представлений? В сутре сказано: "Живые существа в этом состоянии пребывают долго. У них наличествует представление лишь при рождении и смерти". Они подобны проснувшемуся после неправильного долгого сна, а после этого умирают от истощения сил[154] из-за предыдущего мистического транса, как пущенная стрела, истощив силу полета, падает на землю. Они рождаются после этого в сфере страстей.

Какова же сила, обозначаемая кратко термином "ньом-чжуг"[155], а подробнее "ду-шэ-мэд-бий-ньом-бар-чжуг-ба?[156]

Это будет сила, останавливающая сознание и производящая бессознательный транс через усилие. Она схожа с названной выше силой подавления сознания и его элементов при отсутствии представлений.

После этого будет рассмотрена сила мистического транса без представлений с подавлением[157].

42. Мистический транс без представлений -

Это последняя ступень созерцания благодаря желанию освобождения.

Она благоприятна, испытывается после рождения

Не у праведника и получается одновременно.

Так же и мистический транс без представлений. Мистический транс без представлений и идей - это транс, при котором они отсутствуют, а это является подавлением сознания и его элементов. Слово "так же" указывает на сказанное ранее и общее с разъясняемым. Мистический транс - это последняя ступень созерцания, а последняя ступень - четвертая. Иной ступени для вхождения в этот транс не имеется.

А для чего в него погружаются? Для освобождения [от сансары]. На этой ступени сознание навсегда освобождается [от сансары]. Поэтому при желании освободиться (от Круга бытия) и погружаются в мистический транс.

Сила мистического транса без представления и идей, будучи последствием кармы, нейтральна. Эта же сила благоприятна. Ее результат у живых существ понимается как пять групп.

Это благоприятное испытывается после следующего рождения. Оно испытывается только после нового рождения, не испытывается в других случаях и бывает только у простого человека, не у праведника.

Праведники рассматривают это состояние как схожее с полным падением[158] и не погружаются в этот транс. Не обладающие же представлением о выходе из Круга бытия погружаются в него. Получает ли праведник прошедшее и будущее обладание, достигнув четвертой ступени созерцания? Не праведники не получают. Почему? Потому что это достигается лишь большим усилием[159] при отсутствии сознания.

Получается в одно время. Как и самообуздание[160] (воздержание), эта сила получается только в настоящем времени. Во втором и последующих моментах имеет место получение-обладание этого сосредоточения. Но вследствие отсутствия сознания будущего не получают.

А что такое мистический транс с подавлением, то есть сила, останавливающая сознание и производящая высший полусознательный транс? Он подобен мистическому трансу без представлений и идей.

43. Конечное подавление схоже в смысле места успокоения.
Рождение в кульминации бытия благоприятно.
В двух - воздаяние в свое время и в неопределенное.
У праведников получается тренировкой.

Конечное подавление схоже с предыдущим. Слово "подобно" указывает на вид подавления сознания и его элементов. Различие же таково: через действие сознания, ранее допустившего представление о месте успокоения[161] - и в нем состояние мистического погружения (то есть уравновешенность духа) и в этом случае допускается представление о полном исхождении (из Круга бытия). Это сфера четвертой ступени созерцания, возникновение кульминации бытия. И именно это является областью, где нет ни представления, ни непредставления, то есть состояние каталепсии[162].

Благоприятно - не омрачено, не нейтрально, а именно благоприятно. В двух - в свое время и в неопределенное. В двух случаях - проявится в свое время или в неопределенное, сразу после нового рождения или в других последующих. В двух временах - в свое время и как последствие кармы. Если здесь создается Паринирвана, то это не всегда является последствием кармы.

Последствия кармы его, то есть праведника, - четыре группы кульминации бытия, которые возможны только у праведника. У простых людей мистическое погружение с подавлением не может возникнуть вследствие страха [самоуничтожения][163] и [отсутствия] решимости в отношении нирваны в настоящей жизни.

Получается тренировкой. Эта сила получается только тренировкой, а не как прошедшее или будущее.

Возникает ли она от тренировки (усилия) у Победоносного? Нет! А как же?

44. Получаемое буддой просветление
Вследствие получения через 34.
Оба вида транса имеют место и в сфере страстей, и в сфере получувственного.
Мистический транс с подавлением сначала у людей.

Получаемое буддой просветление. Мудрость конечного успокоения[164] получается буддами сразу. Для этого им не требуется никакой тренировки. Факт получения добродетелей появляется у них сам собой, если у них есть к этому желание. Все это у них получается благодаря отсутствию страстей и связанных с ними желаний.

Как же у будды при невозникновении мистического транса с

подавлением получается "двоякое освобождение"?[165] Это только в его власти.

Западники[166] говорят, что этот транс возникает в первую очередь у бодисатв. Почему же не признать это положение? Тогда следовало бы признать слова "нье-вар-срунг-ба"[167], что Татхагата тот, кто осуществляет конечную мудрость успокоения, создав мистический транс подавления.

[Казалось], это было бы логично, но это не так.

Кашмирцы говорят: "Такое положение невозможно, потому что оно осуществляется в 34 момента. Ведь бодисатва получает просветление в 34 момента: 16 моментов ясного понимания Истин[168], 9 моментов Пути освобождения и 9 моментов беспрепятственного Пути. 9 видов омрачения отбрасываются при оставлении страстей кульминации бытия, потому что при вступлении в оставление страстей "базы, где ничего не существует"[169], омрачений низших ступеней также не существует. После этого несхожее с этим состояние сознания[170] не существует и невозможен мистический транс с подавлением". Так известно.

А если появится такое несхожее сознание, то по какой причине? Оно может появиться у имеющего достаточное желание [к такому получению], но у бодисатв такого желания нет.

Бактрийцы говорят: "Недостаточность желания, хотя и Истина, но это не есть деяние неоскверненного пути". Как же это так?

1) До тех пор пока нет успокоения, не разрушу своей позы со скрещенными ногами (то есть позы сосредоточения)[171].

2) Имею мысли (то есть действующего сознания) и завершение всех целей только в этой позе.

Хотя у этих двух видов мистического транса много различий, оба вида имеют место в сфере страстей и в сфере получувственного.

Оба вида - мистическое погружение бессознательное и мистическое погружение с подавлением - возникают в сферах страстей и получувственного.

Если считать, что мистическое погружение возможно в сфере получувственного, то как же признать сказанное в "Чой-нгон-бий-шуг"?[172]

1) При пребывании в сфере получувственного это бытие не является "содержащим обман"[173] (то есть 5 групп).

2) Существа типа богов получувственной сферы, при несхожес-

ти их сознания с богами, имеющими представления и идеи, пребывают в том и другом виде транса.

А каково бытие получивших состояние без представлений[174] и божеств без представлений? Оба транса имеют место в названных выше сферах. Различие же такое: мистический транс с подавлением сначала у людей. Мистическое погружение с подавлением возникает сначала у людей (то есть в сфере страстей). Затем, после полного его упадка заново возникает в сфере получувственного.

Сутра "Чжар-чжэд"[175] говорит: "Почтенные! Здесь бхикшу со всеми добродетелями, с полным сосредоточением, со всей мудростью. Он снова и снова пребывает в мистическом трансе с подавлением без представлений и идей". Так следует знать.

Если в этой жизни он не получает всезнание как в самом начале, так и в момент смерти, то после разрушения его тела он минует телесность богов, питающихся грубой пищей, и рождается в теле богов разума[176]. Возрождаясь там снова и снова, бывает в мистическом трансе с подавлением представлений, идей и ощущений. Вот так будет правильно.

Это несколько противоречит тому, что было сказано Буддой: "Божества, обладающие телом, возникшим от разума, действуют в получувственной сфере. Мистический транс - это кульминация бытия. Достигший этого не теряет внутренней силы и рождается в сфере получувственного".

Другие говорят: "Мистический транс понимается как ступень четвертой степени созерцания и не является потерей внутренней силы". Это неправильно. Почему?

В сутре говорится: "Потому что имеется девять видов мистических трансов, идущих последовательно". Если это так, то каков же транс, определяемый термином "тход-гал-ду-ньом-бар-чжуг-ба" - по ту сторону жизни?[177] Это установлено для начинающих, у получивших же состояние "господства над страстями"[178] имеется полный переход в ступени мистического транса. Если это так, то между видами транса (то есть бессознательным и с подавлением) имеются следующие различия:

1) в ступенях ("са"). Есть четвертая ступень сосредоточения и есть ступень кульминации бытия;

2) в тренировке. Есть тренировка, дающая полное освобождение от бытия, и есть тренировка, направленная на отбрасывание прежних идей и представлений;

3) в потоке. Имеет место рождение в потоке праведника и в потоке простого человека;

4) в результате. Имеется результат в виде состояния без представлений и в виде кульминации бытия;

5) в виде результата. Есть результат в определенное и неопределенное время;

6) в рождении. Есть рождение в двух сферах или только среди людей..

Почему же при общей природе подавления сознания и его элементов имеется мистический транс без представлений и идей и мистический транс с подавлением представлений и идей и ощущений? Потому что тренировка этих сил мистического транса различна. Одна имеет место и с ощущением, а другая только с сознанием.

Каким образом от сознания, имевшего длительное подавление, снова возникает новое сознание?

Вайбхашики говорят: "Вследствие существования прошедшего имеется связь как непосредственное условие [появления нового сознания]".

Другие учителя прошлого говорили: "Как же некоторые после подавления чувственного, родившиеся в сфере получувственного, после долгого пребывания там опять рождаются в сфере чувственного? Они рождаются [в сфере получувственного] только от сознания [и его элементов], а не от чувственного. Совершенно так же, как в сфере страстей, рождаются только из тела, обладающего органами, а не от одного сознания [и его сопутствующих]. А если так, то сознание и тело, обладающее органами, - это два взаимосвязанных зародыша".

Из "Йонг-су-дри-ба"[179] почтенного Чжиг-шэ (Васумитры): "Это [относится] к тем, у кого бессознательный мистический транс с подавлением. В этом их ошибка. Я [считаю, что] мистические трансы с сознанием".

Почтенный Чжан-дог (Гхошака)[180] считает это неправильным. Ведь Бхагаваном сказано, что при наличии сознания от соединения трех (органа, объекта и сознания) получается контакт. По причине контакта - ощущение, представление, сознание. Поэтому в мистическом трансе их не бывает, так как в нем имеет место подавление представлений и идей.

Однако сказано: "По причине ощущений - жажда бытия". У пра-

ведника, хотя и бывает ощущение, но жажды бытия не возникает. Совершенно так же при наличии контакта не возникает ощущения и прочего. Как же это так?

Вследствие особенности [состояния] праведников этого не бывает. В сутре сказано: "Возникновение жажды бытия опирается на ощущение, возникшее от контакта, связанного с неведением", а некоторые говорят, что контакт получается при возникновении ощущения. Но это не так.

Вайбхашики говорят: "Если так, то мистический транс с подавлением бессознателен". Как же в таком случае понимать бессознательный мистический транс? Это постижение равности[181] Великих элементов, потому что здесь имеет место мистический транс при получении его через сознание.

Эти виды мистического транса - субстанции или только наименования? Вследствие сознания препятствий рождению сознания они являются субстанциями, то есть элементами бытия, причисленными к разряду "чистых сил".

[Некоторые утверждают, что] это не так, потому что сознание мистического транса (то есть уравновешенности духа) этому препятствует. Сознание при мистическом трансе вследствие возникновения противоречивой опоры не осуществляет сознания в другое [от этого мистического транса] время и от этого возникает противоречие в другом [сознании] от этого сознания. Поэтому мистический транс является наименованием, [а не субстанцией].

Мистическое сознание, не возникшее ранее и которое не возникает в будущем, именуется "подверженное бытию" - [это и есть] не наступившее еще "невхождение"[182]. Понятие опоры - это мистический транс при осуществлении равности. Подобно этому следует понимать отсутствие представлений. Невхождение - это наименование отсутствия представлений.

Сказанное так нельзя считать правильным. Оба вида мистического погружения разъяснены.

А что такое жизненная сила?

45. [Сила] жизненности - это жизнь, теплота
И опора сознания.
Признаки - это возникновение,
Старение, пребывание и исчезновение.

[Сила] жизненности - это жизнь.

Из Абхидхармы: "Что такое фактор жизненности? Это жизнь в трех сферах бытия".

Каков же он, элемент, именуемый "жизнь"? Для тех, кто не знает, - это теплота и опора сознания. Буддой было сказано:

"Жизнь, теплота и сознание,
Если они покинут тело, [то]
После этого жизнь
Без сознания подобна [засохшему] дереву".

Таким образом причиной наличия элемента, являющегося опорой для сознания и теплоты, есть [элемент], именуемый "жизнь".

Что же на него опирается? Сознание и теплота. В таком случае у них имеется взаимная опора, но когда происходит их исчезновение, какой из данных элементов исчезает первым? Ведь при отсутствии исчезновения пришлось бы допустить [их] постоянство. Опорой жизни является деяние[183]. Если деяние отброшено, то какова дальнейшая последовательность [отбрасывания]?

Если опорой сознания и теплоты является именно деяние, то почему же нельзя это признать? От рождения и до смерти все виды сознания являются последствием деяний (кармы). В таком случае при деянии, являющемся опорой теплоты, эта теплота [в свою очередь] будет опорой сознания.

Если бы это было так, то вследствие отсутствия теплоты в сфере нечувственного там нет опоры для сознания. Опорой сознания там является действие.

Высказано много замечаний: то теплота - опора сознания, то деяние. Как же это понять? Было сказано, что от рождения и до смерти все виды сознания являются последствиями кармы. Следовательно, только жизнь есть причина [существования] тех двух, то есть теплоты и сознания.

Мы этого не отрицаем, хотя жизнь, с нашей точки зрения, не является особой субстанцией (элементом).

Тогда что же это такое? Это толчок (выбрасывание)[184] во время пребывания[185] кармы в трех сферах бытия, подобный толчку во время созревания плодов и подобный толчку стрелы [при спуске тетивы], дающей время пребывания при ее перемещении. Эта так называемая сила возникает в стреле как особое качество и этой силой стрела движется до падения. Так это представляется. А если ветер препятствует этому? При отсутствии препятствования

в виде различной силы ветра стрела упадет ближе или дальше [в зависимости от силы пуска]. Таким образом, сказано, что "жизнь" - особая субстанция, то есть отдельный элемент бытия.

Смерть бывает только при угасании [силы] жизни[186], а может быть имеет место что-либо иное? В сочинении "Даг-ба"[187] сказано: "При истощении силы жизни не имеется истощения добродетелей". Для этого случая дается тетралемма:

I) жизнь как действие последствий кармы является действием, полностью себя истощившим;

2) наслаждение[188] как действие последствий кармы, является действием полного достижения;

3) оба предыдущих случая;

4) "неискоренение легкого"[189].

Процесс оставления жизни следует изложить так: при угасании жизни угасание добродетелей не влияет[190] на процесс смерти, поэтому при угасании обоих это действие угасания может быть названо смертью.

Из сочинения "Йе-шэ-ла-чжуг-ба"[191]: "Можно ли сказать, что жизнь опирается на поток [элементов], что это "сила, создающая поток причин и следствий"[192], или следует сказать "пребывает от рождения один раз".

Сказано: "Следует сказать, что это есть сила, создающая поток причин и следствий, если она касается живых существ сферы страстей и эти живые существа опираются на поток, не находясь в бессознательном трансе или трансе с подавлением, и "пребывает от рождения один раз", если названные живые существа находятся в мистическом погружении в сферах получувственного и нечувственного". Вот так сказано.

Каков же смысл сказанного...?

Во-первых, если местопребывание [жизни] - тело повреждено, то и сила жизни, вследствие зависимости от этого, также повреждена.

Во-вторых, если же тело не повреждено, то она (жизнь), вследствие пребывания [в нем в таком же виде], как при рождении, остается неповрежденной.

Кашмирцы говорят: "Первое - это наличие неожиданности[193], второе - отсутствие неожиданности"[194]. Таким образом, имеется преждевременная смерть.

В сутре сказано: "Имеется четыре вида бытия (обладания те-

лом) - обладание телом для самоубиения[195], а не убиения его другими и прочее. И здесь тетралемма:

1) в сфере страстей божества, "опьяненные играми"[196], божества ссор"[197] самоубиваются. Пребывая слишком радостными или слишком возбужденными, они от этого состояния умирают. То же говорится о буддах, потому что они умирают по собственному желанию;

2) пребывающие в утробе матери или в яйце убиваются другими;

3) другие, действующие в сфере страстей, умирают в основном в двух случаях, [только что указанных];

4) ни тот, ни другой случай. Это будут существа промежуточного бытия; действующие в сферах получувственного и нечувственного; некоторые, действующие в сферах страстей; существа адов; существа из северного континента[198]; на Пути прозрения,в состоянии добродетели, в мистических трансах - бессознательном и с подавлением; ряд лиц, названных Буддой, бодисатвы в последнем бытии, чакравартины, матери чакравартинов, беременные ими.

А почему так?

В сутре сказано: "Почтенный (Будда)! Какие живые существа не самоубиваются и не убиваются другими"? Будда отвечает: "Те, Шарипутра[199], кто приближается к состоянию транса без сознания".

Разве не так сказано?

Существа в созерцании, в сфере нечувственного и других [подобных ступенях] самоубиваются на своей ступени, а на Пути праведника убиваются посредством других на высшей ступени "транса готовности"[200]. Тут отсутствует двойственность понимания. Так сказано и так известно.

В таком случае как же получается, что Путь праведника другой ступени не является убийством посредством другого?

Сказанное о последнем понимается, как [сказанное] о прочем, [предшествующем этому последнему]. А иногда через первое понимается и конечное, [например, в случае] с богами "цханг-ри"[201] - это первое счастливое рождение, о котором говорится. Иногда через последнее понимается и первое, например, в случае с богами "од-сал-ва"[202]. Это второе счастливое рождение, о котором говорится.

Так весьма подробно разъяснено понятие "жизнь".

Признаки: возникновение, старение, пребывание и непостоянство. Это четыре признака обусловленного. Те элементы бытия, у которых они имеются, и будут обусловленными. В противном случае они необусловленные.

В этих четырех сила возникновения - тот элемент, который создает возникновение. Пребывание создает устойчивость. Старение создает увядание, а понятие непостоянства[203] создает разрушение[204].

Но разве в сутре не сказано: "Эти три - признаки обусловленного". Необходимо назвать четыре признака, какой же не указан в сутре.

Сказано: [не названо] пребывание, однако слово "пребывание" указано в другом [месте]. Оно является синонимом старения,как, например, говорят: рождение - возникновение, непостоянство - разрушение и т.п.

В сутре говорится: "Рождение из будущего времени создает рождение [элемента бытия] в настоящем времени. Старение и непостоянство переводят его в прошедшее время. При ослаблении старения [элемент] разрушается силой непостоянства, как, например, три врага по отношению к одному человеку, пребывающему в густом лесу. Один заставляет его выйти из леса, а двое других его убивают. Вот на что это похоже.

Пребывание является не чем-то разделяющим, а силой, которая охватывает элементы. Поэтому приведенная выше сутра среди признаков обусловленного не устанавливает [отдельное пребывание], ибо необусловленное также является пребыванием, в чем и есть признак.

Другие считают [этим признаком] постоянство.

В сутре сказано: "Пребывание объединено со старением. Пребывание и изменение (то есть старение) названы как один признак".

Среди этих признаков оно, пребывание - основа желаний (то есть привязанности к жизни), поэтому оно указывается вместе со старением. Признаков обусловленного насчитывается четыре.

Так как возникновение и прочие признаки - обусловленные элементы бытия, то не будет ли у них, в свою очередь, рождения и прочего?

46. У них тоже есть эти последующие [вторичные]
признаки.
Они воздействуют на восемь элементов и на один.
При отсутствии причин и условий
Не рождается подлежащее рождению через рождение.

<u>У них тоже есть эти последующие вторичные признаки. Они воздействуют на восемь элементов и на один</u>. У каждого из них также имеются рождение рождения, старение старения, длительность длительности, непостоянство непостоянства, то есть четыре последующих [вторичных] характерных признака. У них "рождение" и прочие [признаки] вследствие изменчивости же будут обусловленными. У каждого из них четыре характерных признака.

Не будет ли ошибкой считать так до бесконечности? Нет не будет.

Таким образом, имеется воздействие на восемь элементов и на один [главный] элемент. Рождение и прочие признаки воздействуют на восемь элементов.

А что означает слово "действие" (чжуг)?[205] Действие - усилие человека.

Рождение рождения и прочего действует на один элемент. И как это понимать? При рождении главного элемента[206] рождаются [его] определяющие и последующие признаки (вторичные) - всего восемь - и одновременно девятый (главный). Благодаря рождению рождения рождается именно рождение. Как, например, у некой курицы рождается много цыплят, а у других - мало. Вот с чем это схоже.

Пребывание[207] создает длительность других восьми элементов, за исключением главного. Через становление становления[208] делается именно становление (пребывание, длительность). Совершенно так же следует сказать о старении и непостоянстве.

Таким образом, с понятием "бесконечности" это не связывается.

Саутрантики говорят: "Рассуждать так - все равно, что ломиться в пространство. Обладание такими особыми качествами,как "рождение" и прочее, не является чем-то отдельным или вещью в себе[209]. А почему? Методы познавания субстанции (вещи в себе) будут: чувственное восприятие[210] в отношении таких элементов, как видимое и прочее, или умозаключение[211], или же предписание

веры[212] (то есть догматы писания). В данном случае это немногое отсутствует".

Сарвастивадины говорят: "Однако почему же в сутре сказано, что обусловленное проявляется в "рождении" и в "разрушении"? Оно проявляется также в пребывании (длительности) и изменении.

Знаешь слова, а не знаешь смысла!!! Бхагаван ведь сказал, опираясь на смысл. А каков же смысл? Простые люди[213], ослепленные неведением, верят, что в потоке сил есть "Я" и "Мое". Эта вера имеет страстную привязанность. Чтобы опровергнуть это, Бхагаван опять же сказал: "Поток сил - это обусловленное и формула функциональной зависимости (закон причин и следствий)[214]. Упомянутые выше три признака — признаки обусловленного. В каждом моменте потока [они] не существуют, в момент рождения и прочем не познаются. А не непознанное не подходит к тому, чтобы быть характерным признаком". Поэтому цитируем из сутры, где сказано: "Обусловленное проявляется в рождении [и других признаках]".

Когда говорят "обусловленное", то имеются в виду и признаки обусловленного, так же как [понятие] "выпь" вызывает представление о воде. Признаки же сущности обусловленного бывают подобны признакам добродетельных и недобродетельных девушек.Так-то. Говорить иначе недопустимо.

Из этих признаков решающим будет фактор "рождение". Изменение - это разрушение. Поточность - это последовательность,длительность. Различие между прошлым и настоящим - изменчивость.

А если так, то ощущения [некоего лица, именуемого] Риг-чжи-бу-га-ва[215], рождаются, пребывают, исчезают, заходят как солнце, истощаются, полностью исчерпываются.

Теперь мы скажем: первое из потока - рождение. Разрыв - состояние разрушения, это различие прежнего и последующего. Длительность - это изменение.

Еще говорят: "Возникновение из прежнего небытия - рождение. Состояние потока - разрыв, разрушение, различие прежнего и последующего потоков, изменение состояния".

Если элемент бытия моментален, то вследствие отсутствия длительности он разрушается. Разрушается вследствие моментальности. У него это нельзя воспринять как объект восприятия[216]. Так что длительность - именно поток.

Что же говорят об этом абхидхармисты? Обусловленность - есть рождение и неразрушение, потому что нет разрушения при моментальности рождения (то есть у рождения при его моментальности нет и разрушения).

В сочинении "Йэ-шэ-чжуг-ба"[217] сказано: "Что такое рождение (возникновение) по отношению к одной мысли? Что такое разрушение? - Смерть. Что такое переход в другое состояние? - Старение (изменчивость)". Так сказано.

Здесь это допущено в отношении одной мысли. По отношению к каждому отдельному моменту допустима обусловленность (то есть наличие признаков этого обусловленного), если это не понимать как особую субстанцию.

У каждого момента после невозникновения имеется возникновение, то есть рождение. Связь предыдущих и последующих моментов - длительность. Их несходство (переход в другое состояние) - это изменчивость.

А если имеет место сходство, то что такое рождение?

Сходства не имеется по ряду причин: при отбрасывании с силой или без силы, медленно или быстро, от различия во времени падения, то есть за долгое или за короткое время. Здесь Великие элементы завершают [это] различие в происходящих изменениях[218].

Обусловленные элементы бытия при отсутствии большого различия особенностей воспринимаются как схожие, хотя и отличаются. Однако у последнего момента звука или пламени, или у шести из паринирваинов (архатов) вследствие отсутствия последующего момента и длительности.

Признаком обусловленного является не только длительность,но и изменение. Поэтому там, где есть длительность, там, безусловно, есть и изменчивость. Это правило твердо установлено.

Бхагаваном сказано в сутре: "Обусловлено то, что возникло из [еще] не возникшего, а, возникнув, более не возникает и является обусловленным".

Так называемая длительность и есть поток. Когда он изменяется, то разве это не должно быть другой субстанцией с признаком рождения и прочего?

Каким образом элемент бытия с основой в виде признака возможен в своих признаках?

Некоторые говорят так: "Так же как признаки махапуруши яв-

ляются не чем иным, как самим махапуршей, или как признаки вола - хвост, подгрудок, горб, копыта, рога не отличаются от самого вола, так и признаки земли и прочие признаки [Великих элементов] не отличаются от них самих".

Другие опять же указывают: "Дым, поднимающийся вдалеке, хотя и познается [издалека], но от дыма не отличается".

Допустим, имеет место восприятие сущности [такого] обусловленного, как видимое и прочее [объективное]. Но как неведомо различие потока небытия прошлого и будущего, так неведомо истинное понятие объективного. Поэтому поскольку нет [в данном случае] такого [видимого, то можно сказать], что не имеется особых субстанций и прочих признаков.

Что же получается, если допустить отсутствие особых субстанций в виде рождения и прочих признаков элементов бытия? Если они возникают одновременно, то значит один элемент одновременно рождается, длится, стареет и погибает?

Однако это не так, потому что время действия у них все же различно. Будущее "рождение" действенно (активно) и таким образом рождается еще и не родившееся.

Допустим, что элемент бытия родился. Некоторые считают, что в таком случае необходимо исследовать, существует будущее или нет, то есть рождается последующее или нет. Это требуется установить. Если допустить, что существует [одновременность признаков], то при действенности (активности)[219] рождения каким же образом устанавливается (осуществляется) будущее и следует ли дать его характеристику? Если же возникновение является действием, то как осуществляется настоящее?

Следует дать характеристику настоящему.

Когда длительность и прочие [признаки] осуществляют свою деятельность одновременно, то под этим понимается то, что в один момент элемент бытия длится, стареет и разрушается, потому что в какое время он (элемент) через длительность длится, в такое же время через старение старится, а через непостоянство разрушается.

В какое же время все это длится, стареет или разрушается? Ведь если рождение и прочее [происходит] постепенно (по порядку), то тогда это противоречит понятию одного момента.

Мы понимаем момент, когда все [признаки] завершили свое действие. В этом случае они после рождения длятся вместе ко-

роткое время благодаря силе длительности. Длящимся старением не старятся, непостоянством не разрушаются. И это в силу длительности.

А почему длительность не имеет позднее своей силы? Она разрушается вместе с элементом бытия и, подобно [силе] рождения, завершив свое действие, не имеет больше силы. Действие рождения, придя в настоящее, не имеет силы сохранения чего-либо в будущем. [Если говорить] о длительности, [то] действие длительности - это сила, направленная на активность длительности. Поэтому, когда эта сила отсутствует, то нет и длительности. Опять же она (сила длительности) создает препятствие тому, что разрушает, то есть старению и непостоянству. Они создают действие недлительности элементов.

Пока действует длительность, элемент не гибнет, при исчезновении ее постоянство не имеет места, и элемент гибнет.

Некоторые говорят: "Родившийся элемент сразу же разрушается, после длительности гибнет, при непостоянстве сразу стареет". [Но] все это ведь не бывает одновременно.

Старение - это изменение. При изменении же невозможен его (элемента) [какой-то] другой вид, то есть элемент остается элементом.

Сказано: "Если это так, то это не является старением-изменением. При изменении уже имеется нечто иное". Так что, по существу, здесь понятие старения не подходит.

Саутрантики говорят, что, встретившись с причиной в виде разрушения, [элемент] разрушается через понятие невечности. А это все равно что считать, что понос у человека - действие через бога. Причина же разрушения элемента в нем самом.

Они же (саутрантики) признают моментальность сознания и его элементов потому, что они считают причиной [непостоянства] разрушение, то есть невечность. Длительность и невечность действуют одновременно: сразу, в одно время длятся и разрушаются. Поэтому в отношении потока [в сутре] говорится о признаках обусловленного. Так что сутра указывает правильно.

Другие считают: "Если невозникшее (будущее) рождение рождает подлежащее рождению, то почему все будущее не возникает одновременно?" Потому что при отсутствии причин и условий не рождается подлежащее рождению через рождение, то есть при отсутствии комплекса причин и условий[220] не имеет места действие рождения через [силу] рождения.

Допустим, что имеется [такой] комплекс, но при отсутствии возникновения их (причин и условий) нет и возникновения. Рождение [элемента] проявляется в силу именно причин и условий. Только они дают рождение элементу.

Разве можно понять все существующее?[221] Ведь тонкость сущности элементов бытия[222] непостижима![223] Если это так, то для осуществления мысли о "не "Я" необходимо предполагать о существовании и некоего "не "Я".

Таким образом, "рождение" - это возникновение из [еще] не возникшего. Понимать следует в этом смысле.

Рождение, являющееся признаком возникновения из [еще] не возникшего, множественно в своих видах. Чтобы указать на какое-то различие, говорят, например, "рождается видимое", [а не что-либо иное].

Так же следует рассуждать и в отношении "длительности" и прочих [признаков-сил].

Почему же рождается это необусловленное при рождении без [признака] "рождение", как в случае с пространством и прочим необусловленным? Так называемое рождение, будучи возникновением из еще не возникшего, вследствие вечности необусловленного не рождается. Вайбхашики говорят: "Рождение и прочие признаки-силы являются субстанциями".

Разве учение теряет что-нибудь от критики?[224] При ошибках следует отвечать, следуя догматам Учения.

Силы-признаки элементов бытия изложены. А что такое силы, дающие смысл словам?

47. Силы, придающие значение словам и прочему, -
Это силы, придающие значение словам, предложениям и звукам,
Принадлежащие сферам страстей и получувственного, понятные всем живым существам.
Общие по причине и неопределенные также.

48. Общие, являющиеся следствием кармы, -
В трех сферах. Обладание - двух видов,
Также и признаки. Сила, останавливающая сознание при трансе, и
Необладание - они общие по причине.

Собрание в виде слов и прочего - собрание в виде слов, в виде предложений и в виде звуков. Под прочим надо понимать речь и звуки. Из них то, что создает наименование[225], - слово. Например: видимое (цвет и форма), слышимое (звук) и прочие (понятия).

Предложение - это фраза, как, например, "Увы! Силы не вечны"! и другие, с завершенным смыслом[226], благодаря чему имеются и различные понимания, связанные с действием, временем,добродетелью.

Звук - это фонема[227], например а, ā и другие.

А разве слово не состоит из звуков (фонем)?

Для осмысливания [чего-либо], состоящего из звуков, фонемы не оказывают помощи (действия фонем нет), но осмысливание совершается через сочетание - написание услышанного в виде слова. Для осмысливания[228] фонем создаются буквы; сами по себе фонемы не дают представления о смысле [слова, предложения].

Каков же смысл этого [повторяем еще раз]: слова - это, например, [указующее объективное] - видимое (цвет, форма), слышимое (звук), вкушаемое, обоняемое (запах), осязаемое и прочее. Предложение - это, например: "Все силы не вечны"!, "Нирвана - это успокоение" и т.п. (то есть законченная мысль). Фонема (звук), например, как "ка,кха, га, гха, нга".

Не принадлежат ли звуки по своей природе так же, как и слова и предложения, к группе чувственного и не являются ли они [элементами], связанными с сознанием?

Звуки по своей сущности не являются словами. Если бы слово было только звуком, то его смысл был бы не понятен.

Почему? Когда употребляется слово, то уже оно указывает на смысл сказанного.

Нет, звук, а не слово осмысливает объект.

А как звуком осмысливается объект?

Приведем пример в виде санскритского слова-звука "гау".Шлока говорит: "Мудрецы указывают 9 значений звука "гау": направление, слово, земля, луч, скот, глаз, алмаз, небо, вода".

Как бы там ни было, но объект обозначается словом. Мудрецы через его посредство осмысливают объект. Вот что необходимо признать. Если бы только фонема-звук осмысливала объект, то зачем было бы придумывать другие субстанции-элементы (силы, слова и предложения). Если бы была одна субстанция-элемент, то

есть фонема-звук, то речь (предложение), осуществленная словами, не понималась бы.

Что рождают [слова] и что они делают ясным? Они рождают речь (предложения) и по своей природе являются звуками-фонемами. Слово рождается благодаря всем звукам, его составляющим,но особый звук (см. пример с "гау") рождает слово, имеющее смысл.

Вайбхашики говорят: "Все элементы не являются предметом исследования и понимания. Природа сил, не связанных с сознанием, таких, как слово и прочее, - только объект восприятия".

Спрашивается: кто же обладает этими тремя силами? Понятны они или непонятны живым существам? Являются ли они последствиями развития или кармы? Возникли ли они от общей причины? Благоприятны, неблагоприятны или нейтральны?

Сказано: понятные живым существам, принадлежащие сферам страстей и получувственного, возникшие от общей причины и нейтральные. Эти силы принадлежат сферам страстей и получувственного. Некоторые считают, что они принадлежат к сфере нечувственного, хотя там и непроизносимы. Они понятны живым существам, которые их произносят и ими обладают, хотя и не произносят. Они возникают от общей причины и нейтрально-неомраченные.

Так же и общность (то есть сила, производящая общность существования). Она возникает не только от общей причины, но и как последствия кармы, и свойственна третьей сфере бытия.

Обладание двух видов - [сила], именуемая "получение-обладание" двух видов, возникшая от общей причины и как последствия кармы.

Признаки также - двух видов, подобно получению-обладанию.

Силы, создающие бессознательный мистический транс, и сила необладания - общепричинны, то есть возникают только от общей причины.

Остальные силы были разъяснены. Таким образом, разъяснены и чистые силы.

При отсутствии причин и условий рождения должное родиться не рождается. Как это объяснить? Каковы причины и каковы условия?

49. Вот эти шесть видов причин:
Непрепятствующая, одновременная,
Схожая, совместносвязующая,
Однородная и кармическая.

50. Кроме себя, в отношении других - непрепятствующие.
Одновременные, когда имеется общий результат,
Подобно Великим элементам, сознанию и
Связанным с ними элементами и признаками.

Из них кроме себя, [все элементы бытия] в отношении других [элементов] - непрепятствующие (то есть все элементы находятся в прямой или непрямой причинной связи). За исключением собственной сущности, все элементы - непрепятствующая причина обусловленных элементов, ибо по своей сущности не создают препятствия к их рождению. Омрачение ведь возникает у незнающего Истину, а у знающего ее не возникает. При рождении его (омрачения) знающий создает препятствие ему [подавлением]. Разве солнце не создает препятствия для рассмотрения звезд?

Почему все элементы, за исключением собственной сущности, являются для обусловленного непрепятствующей причиной? Потому что по своей сущности они не создают препятствия их рождению. Вот что следует знать.

Некоторые говорят: "Сила, создающая препятствие рождению [элементов], при непрепятствовании является причиной [рождения этих элементов]". Например, деревенские жители при непричинении им зла какими-либо действиями [со стороны] их господина, говорят: "Господин дает счастье".

Не является ли невозможность создать некое препятствие причиной по существу? Будучи несуществующим, что-либо не имеет силы препятствования, подобно тому как нет действия при отсутствии силы. Таковы общие указания. Непрепятствующая причина - главная причина. Она является силой, создающей рождение элементов бытия, как зрение и видимое в отношении сознания видимого, пища в отношении поддержания тела, семя в отношении побега и прочего.

Если так рассуждать, то по природе непротиводействия все элементы являются причинами. Почему же тогда все элементы не рождаются одновременно? При убийстве кого-либо палачом ведь все [люди вообще] не являются убийцами. Так что не стоит спорить.

Таким образом, можно утверждать, что через природу непрепятствования все элементы являются причиной, но характера деятеля они не имеют. Непрепятствующая причина разъяснена.

Одновременные - когда имеется общий результат. Общий означает взаимный, один по отношению к другому. Элементы, которые взаиморезультативны, являются причиной одновременного возникновения, то есть сосуществования.

Каков этому пример? - Подобно [Великим] элементам, сознанию и связанным с ними элементами и четырем признакам. Четыре Великих элемента - [пример] одновременно возникающей причины. Так же, как в случае с сознанием и с сопровождающими его элементами. Четыре признака обусловленного завершают приведение примеров.

Каковы же элементы, сопровождающие сознание?

5I. Психические (ментальные) элементы, два обета[229],
Их признаки, которых четыре, - сопровождающие сознание.
С точки зрения времени, результата и прочего,
Благоприятности и прочего.

Это психические элементы, два обета-дисциплины, их признаки, которых четыре, - сопровождающие сознание. Элементы, имеющие место при рождении-возникновении сознания, то есть психические (ментальные) элементы, называются сопровождающими сознание.

В каком смысле они сопровождают сознание? Во времени, по результатам, по благоприятности и прочему. Действие времени - это рождение вместе с сознанием, пребывание с ним, прекращение с ним, то есть,как говорят некоторые, все это принадлежит одному и тому же времени. По результатам и прочему - результат может быть следствием кармы и одновременно как естественный результат. По благоприятности и прочему - если сознание благоприятно, неблагоприятно или нейтрально, то и сопровождающие его элементы будут соответствующими. По причине одновременности появления в сознании самое малое может быть 58 элементов: общих каждому виду сознания - I0, их признаки - 40, сами признаки и их признаки - 8.

Другие говорят, что их только I4: I0 - общих каждому моменту сознания и свои признаки.

Сказанное так - не совсем верно. В сочинении "Раб-ту-чжэд-бий-шунг"[230] сказано: "Если имеется причина в виде "ложного воззрения о существовании "Я", то при наличии Истины о феноме-

нальности бытия (первой из четырех Истин) нет причины для существования такого "ложного воззрения о существовании "Я". В других случаях, если четыре признака элементов бытия, связаны с "ложным воззрением о существовании "Я", то Истина о феноменальности бытия омрачается". Кашмирцы говорят, что хотя слово "элемент" и опущено [в сочинении], но оно подразумевается, и по смыслу так и надо понимать.

Каждый элемент, являясь одновременной причиной[231] будет сосуществующим. Но есть сосуществующие, не подходящие под категорию одновременной причины. Это касается:

а) вторичных признаков основных элементов[232];

б) вторичных признаков элементов, сопровождающих сознание;

в) производного чувственного, способного к сопротивлению при совместном возникновении;

г) части производного чувственного, не способного к сопротивлению;

д) всего, относящегося к Великим элементам;

е) сил, получения-обладания, родившихся вместе с элементом. Это (последнее) потому, что последствия кармы и естественное следствие - не одно и то же. Их (сил получения-обладания) характер (свойство) не есть совместное действие с элементом сознания, ибо они рождаются когда до, а когда и после него (элемента).

Хотя сущность взаимоотношений причины и результата, как в случае с семенем и прочем, известна, но здесь это не [так ясно] видно и имеет место сущность причины и результата в одновременном возникновении элементов, как, например, в случае светильника и его света, побега и его тени, возникающих одновременно.

Элементы, одновременно возникающие, [определяются так]: если существует один, то существуют все; нет одного - не существуют и все остальные. Благодаря этому имеется сущность соответствия причины и результата. Как пребывают [вместе] в силу взаимной поддержки три камышинки, так и [элементы в силу] причины одновременности завершают сущность результата.

Одновременная причина (причина, вызывающая одновременное появление элементов) разъяснена. А какова схожая причина (причина однородности[233] между предшествующими и последующими моментами, что создает иллюзию длительности потока)?

52. Схожая причина - похожая.
Той же разновидности. Родившееся ранее.
Путь девяти ступеней при взаимности.
Равна или высшая.

Схожая причина - похожая. Похожая (однородная) причина - схожая причина для возникновения похожих (однородных элементов.

Пять благоприятных групп являются взаимоблагоприятными [с другими подобными группами], а омраченные [взаимны] с омраченными. Нейтральные же [взаимны] с нейтральными.

Одни говорят: "Неопределенное чувственное - [это схожая причина] не пяти [групп], а четырех. [Группа] чувственного не является [схожей причиной] вследствие малоэффективной силы".

Эмбрион в первоначальной стадии является [схожей причиной] десяти эмбриональных состояний. Вторая стадия эмбриона и прочие являются [схожей причиной] второй стадии эмбриона и прочих (девяти и т.д.). У внешних предметов, например, ячменя, - схожесть с ячменем, у риса с рисом - так следует связывать.

Некоторые считают, что схожая причина чувственного нежелательна как чувственное. Но это противоречит трактату, [где сказано]: "Прошедшие Великие элементы - причина и фактор будущих Великих элементов".

Во всех ли случаях схожие элементы являются схожей причиной схожих [элементов]? Сказано: "Не во всех".

А как это понимать? Той же разновидности и своей ступени. У них [у элементов] - своя разновидность и своя ступень. Разновидностей пять - от подавления благодаря прозрению о феноменальности бытия до подавления [этого феноменального бытия] через созерцание. Ступеней же девять - сфера страстей, транса [четыре ступени] и сферы нечувственного [четыре ступени]. Таким образом, сумма двух последних составляет восемь. Из них элементы, подавляемые прозрением о феноменальности бытия, - схожая причина с [другими элементами], подавленными через прозрение о феноменальности бытия. Совершенно так же рассуждают далее, до элементов, подавляемых через созерцание. Они - [схожая причина] для элементов, подавляемых через созерцание.

Действующие в сфере страстей - [схожая причина] для элементов, [пребывающих и действующих] именно в этой сфере.

[Элементы] первой ступени транса - [схожая причина] именно элементов этой [первой ступени], а не других [ступеней] транса.

Но это еще не все. - Почему?

Родившиеся ранее. Последующие элементы - есть схожая причина с родившимся и нерождающимся. Будущий же не является схожей причиной.

Из шастры: "Что такое схожая причина? Возникшие ранее корни благоприятного в своей сфере и корни благоприятного,родившиеся позднее, а также элементы, связанные с ними, [связаны] причиной схожести. Таким же образом [корни] прошедшие - [схожая причина с корнями] настоящего и прошедшего. [Корни же] прошедшего и настоящего - [схожая причина корней] будущего".Так следует сказать.

Элементы бытия, являющиеся схожей [причиной] какого-либо элемента бытия, не являются ли непричиной элемента бытия? В шастре сказано: "Никогда не бывают [непричиной]".

Но это сказано не о схожей причине, а о причинах совместно связующей, одновременной и возмездной.

Будущий элемент, независимо от обстоятельства времени рождения, всегда бывает схожей причиной. Таким образом, будущий элемент бытия может не быть схожей причиной именно в это время, но будет таковым позднее. Следовательно, некий элемент бытия, схожий с другим неким элементом бытия, является иногда элементом бытия, "непосредственно предшествующим"[234], а иногда как схожий не является "непосредственно предшествующим".

За исключением будущего ложного воззрения о существовании "Я" и Истины о феноменальности бытия, связанной с этим [будущим ложным воззрением], любая Истина о феноменальности бытия отличная от того, [что только что сказано], возникает от причины [в виде] ложного воззрения о существовании "Я" и не является [схожей] с таковой причиной.

Разве "за исключением" означает, [что вместо] "возникшего по причине [в виде] ложного воззрения о существовании "Я" [следует читать] "причина ложного воззрения о существовании "Я"? Сказанное "за исключением Истины о феноменальности бытия и связанного с ней будущего ложного воззрения о существовании "Я" в этом смысле и следует понимать.

Текст "Даг-бий-шад-ба"[235] говорит: "Все элементы бытия распределены по четырем разновидностям - причине, результату,опо-

ре и объекту". Здесь причины - совместно связующая и одновременная. Результат - это результат человеческой деятельности[236] и результат главной причины[237]. Опора - в органе зрения и прочих органах. Объект - это цвет и форма (видимое) и прочее объективное. Вот как следует это рассматривать.

Комплекс причин есть результат обстоятельств[238] (состояний), а не результат какой-то субстанции.

Может ли будущий [элемент бытия] быть схожей причиной, подобно тому как он является возмездной причиной?[239]

Из шастры: "Это было бы указано: [схожая причина] та, которая имеет силу извлечь (осуществить) и схватить результат". Сказано только это. Но это не так. У схожей причины результат - естественное следствие. Понятие взаимного естественного следствия [вытекание одного из другого, в данном случае элемента из элемента] не является приемлемым. При отсутствии предшествования и последования возмездная причина не связывается с понятием взаиморезультативности, ибо причина и результат имеют разные признаки.

Таким образом, схожая причина зависит от обстоятельств , возмездная же зависит от характера [элементов].

Было сказано, что схожая причина относится к своей ступени. Постоянно ли это? В отношении омраченных [элементов] это установлено.

Путь девяти ступеней при взаимности. Схожая причина - это возможность и осуществление.

При истине о Пути в виде "транса без колебаний"[240], "наивысшего транса"[241], четырех созерцаний и трех трансах сферы нечувственного имеет место схожая причина.

Эта Истина, являясь вдруг на этих ступенях, вследствие несоздания владычества над бытием на этих ступенях, не входит в сферы. Поэтому имеет место схожая причина, общего происхождения, и других ступеней.

Она же (истина о Пути) равна или высшая. "Настойчивость в отношении познания элементов феноменального бытия", есть схожая причина высшего познания о нерождении и будущем. Знание же о нерождении, не отличаясь от высшего, будет именно знанием о нерождении.

Путь прозрения, созерцания и нетренировки - [схожая причина соответственно] трех, двух и одного Пути.

Путь "тупости интеллекта" - также [схожая причина] "тупости интеллекта", а путь "острого интеллекта" - [схожая причина] "острого интеллекта".

Так же и Путь "идущего посредством веры"[242] (шравака), "идущего посредством веры архата" и [состояния] "своевременного освобождения у того и другого" - [схожая причина] для шести, четырех и двух Путей.

Путь "идущего посредством Учения"[243] (шравака и архата), "достигшего через созерцание" и состояние "несвоевременного освобождения" [шравака и архата] - [схожая причина] трех, двух и одного Пути.

Если, таким образом, высшая ступень - [схожая причина] Пути низшей ступени, то как будет при равном или высшем Пути? Увеличится число факторов и причин. При этом увеличение, рост, накопление причин на Пути прозрения [идет] от малого к большему.

В одном потоке элементов не бывает пути "идущего посредством веры" и "идущего посредством учения", хотя [первый] возникший - есть схожая причина [второго] будущего.

Разве именно Путь есть схожая причина высшего и равного? Сказано, что нет! В миру же

53. Возникшие от усилия именно двух,
Возникшие от слушания, размышления и прочего.
Совместно связующая причина в случае сознания и его элементов
Со сходными опорами.

[Элементы], возникшие от усилия, - схожая причина именно двух, [то есть] схожая причина равных и высших, но не низших.

Какие этому примеры? Сказано: "Также возникших от слушания [учения] и размышления [над ним] и прочего. [Элементы], возникшие от слушания, действующие в сфере страстей, - [схожая причина] возникших от слушания и размышления. [Элементы], возникшие от размышления, - [схожая причина] возникших от размышления. Там (в сфере страстей) не бывает элементов, возникших от сосредоточения.

[Элементы], возникшие от слушания, действующие в сфере получувственного, - схожая причина возникающих от слушания и сосредоточения, потому что [там] не бывает [элементов], возникших от размышления.

[Элементы], возникшие от сосредоточения, - [схожая причина] именно с возникшими от сосредоточения.

Они (элементы), [приобретенные через усилие], - "малые-малые" девяти видов - [схожая причина] всех девяти, "средние-малые" - восьми и т.д., по схожему рассуждению.

У благоприятных элементов, полученных от рождения, все девять видов - [схожая причина] взаимных, (то есть благоприятных). О неблагоприятных элементах говорится так же.

Неомраченно-нейтральные [элементы] - четырех видов: рожденные как последствия кармы, Пути осторожности (без причинения вреда кому-либо), ремесленничества и чудесных превращений. Они, как последовательные ступени - схожая причина четырех, трех, двух и одного [вида].

Сознание чудесного превращения [магического тела] возможно как результат четырех ступеней транса, и это есть действие. При этом плод высшей (ступени) сосредоточения не является [схожей причиной] плода низшей (ступени) сосредоточения.

При отсутствии плода усердия[244], когда это имеет место, схожая причина - результат силы, создающей привязанность к феноменальному бытию, и не бывает низшей, подобно рису, ячменю и прочему.

Бывает ли так, что возникшие неомраченные элементы не являются причиной невозникших неомраченных элементов? Бывает, например, подобно [элементам бытия типа] "настойчивость (терпение) в отношении познания элементов феноменального бытия". Как высшие по отношению к низшим, [они не являются причиной возникновения низших элементов].

Бывает ли так, что определенный неомраченный элемент бытия, полученный ранее, не является причиной родившегося позднее? Случается, что не бывает причиной, подобно тому, как будущая "настойчивость в отношении познания элементов феноменального бытия" равна [самому познанию] элементов феноменального бытия. А так как результата сперва не бывает, то схожей причиной будущий [элемент] не может быть.

Бывает ли так, что неомраченный элемент, родившийся ранее, не является причиной последующего возникновения неомраченных элементов? Случается, что не бывает причиной, как в случае, когда, потеряв силу от высшего результата, осуществляется низший результат, и как в случае "познания элементов феноменаль-

ного бытия" в отношении получения "настойчивости познания элементов феноменального бытия", возникших в позднейший момент или одновременно вследствие [их] низости. Схожая причина разъяснена.

Совместно связующая причина[245] [в случае] сознания и его элементов. Таким образом, [сознание и его элементы], возникшие в разное время и в разных потоках, зависят от понятия совместно-связующей причины (причины, вызывающей появление ряда элементов всегда совместно).

Если бы это было так, то [сознание и его элементы] имели бы один вид и один объект. В этом смысле они зависимы и наличествуют в одно время. Например, фазы луны рождаются [как видимое] одновременно в разных потоках. В этом и есть зависимость. Обладают общей опорой. Сознание и его элементы, у которых сходная опора, [имеют] взаимоотношение совместно связующей причины. Термин "цхунг"[246] означает сходный, подобный.

Таким образом, опорой сознания является момент органа зрения и связанного с ним сознания и прочего. [Все] до момента органа мышления и связанного с ним сознания нечувственного следует понимать так же.

Совместно связующая причина - она же и схожая причина. Когда она может быть схожей причиной и когда совместно связующей? Схожей причиной - по смыслу взаимного результата, как, например, караванщики, благодаря взаимной поддержке, путешествуют вместе. Совместно связующей по смыслу связи, благодаря пяти связям. Так, караванщики действуют схоже, пользуясь вместе [и одновременно] едой и питьем.

При отсутствии одной связи нет связи и между всеми.

Какова же причина [моральной] однородности[247] [соответствующих элементов]?

54. Причина однородности - это обладание
Омраченностями своей ступени.
Возмездная причина - это элементы
Неблагоприятные и благоприятные нечистые.

Причина однородности - это обладание омраченностями своей ступени. Ранее возникшие универсальные, (повсюду идущие) элементы бытия своей ступени - это омраченные элементы, которые

являются причиной однородности последующих [элементов]. Они будут обсуждены ниже в главе о дремлющих силах скверны [пятая глава] этой же шастры. Как же они (силы скверны), будучи общей причиной омраченности элементов бытия, отличаются от схожей причины? Если причина другого порядка, то через ее силу возникают и омрачения другого порядка. Возникают ли от однородной причины омраченные элементы праведной личности?

Кашмирцы говорят: "Все омраченные элементы бытия возникают по причине отброшенности прозрения Истины".

Из сочинения "Раб-ту-чжэд-ба"[248]: "Какие элементы бытия возникают по причине отброшенного прозрения Истины? Омраченные элементы бытия и возмездные элементы отброшенного прозрением".

А какие элементы бытия возникают от нейтральных? Неблагоприятные.

Но разве не сказано в сочинении "Даг-бий-шад-ба"[249], что неблагоприятные элементы являются причиной именно неблагоприятных элементов? Да,сказано.

Праведная личность, потерявшая свою внутреннюю силу после расставания со страстями сферы страстей, производит после этого впервые омраченное сознание. Оно (сочинение) имело в виду неотброшенные причины, но [в нем] не названо то, о чем следует помнить, то есть причину в виде элементов, отброшенных прозрением Истины.

Причина однородности разъяснена.

А какова возмездная (кармическая) причина? Возмездная причина - это элементы неблагоприятные и благоприятные нечистые. Неблагоприятные и благоприятные элементы бытия, обладающие омрачением, являются возмездной причиной, потому что они - элементы последствий кармы.

Почему нейтральные элементы бытия не имеют завершения как последствия кармы, то есть не являются возмездной причиной? Вследствие своей малой силы, подобно испорченным семенам.

А почему неомраченные [элементы не являются возмездной причиной]? Последствия кармы, обладающие и необладающие [благоприятным и нейтральным], уже завершились, а остальные [элементы, неблагоприятные и благоприятные омраченные] еще завершают свое действие.

Каков смысл того, что называют "последствием кармы"? Несхожий с изменением - полностью созревший.

В сфере страстей возмездная причина, заключаясь в одной группе, обладает одним результатом - "обладанием" и его признаками. Заключаясь в двух группах, [также] дает один результат - телесные и словесные действия и их признаки. Заключаясь в четырех группах, [также] дает один результат - благоприятные и неблагоприятные сознания и их признаки.

В сфере получувственного возмездная причина, заключаясь в одной группе, обладает одним последствием кармы - обладанием "степенью созерцания без идей" и его четырьмя признаками; при двух группах также одним - "доступным чувству зрения (внешне-проявленным) и его четырьмя признаками; при четырех группах - благоприятное сознание "неполного погружения"[250]; при пяти группах - [благоприятное сознание] "полного погружения"[251].

В сфере нечувственного благодаря возмездной причине, при одной группе - один результат: "получение и остановка сознания с полусознательным трансом"[252] и его признаки; при четырех группах - благоприятное сознание и его элементы с их признаками.

Последствия кармы, являющиеся возмездной причиной только в базе нечувственного, - это орган жизни. Действие же в базе интеллекта двоякое - это база интеллекта и база нечувственного.

Действие в базе осязаемого схоже с предыдущим. Действие в базе осязания - трояко: база осязания, база осязаемого и база нечувственного. Действие без видимого, слышимого и обоняемого соответствует предыдущему.

Действие базы зрения и четырех - в базах органов зрения, осязания, осязаемого и нечувственного. Действие баз обоняния и вкуса подобно предыдущему.

Что касается последствий кармы, то действие созревания, то есть результата, имеет место в 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 базах.

Результат действия кармы бывает разный и одинаковый. Он подобен семенам будущего. Например, у разнородных семян, а именно лотоса, граната, дерева ньягродха и других, разные плоды, а у однородных (ячменя, пшеницы) и т.п. - одинаковые.

Действие, как последствие кармы одного времени, не может быть таковым в трех временах, а действие двух времен не бывает таковым в одном времени. Действие, дающее последствие кармы, неодновременно с самим последствием кармы и не бывает сразу после него.

Момент, следующий после, связывается с непосредственно предшествующим, ибо он его ведет. Результат, возникший от кармической причины, опирается на эту причину.

Имеют ли установленное время перечисленные выше причины?

Их время по смыслу устанавливается (установлено), хотя и не обговорено карикой. Поэтому дается карика.

55. Причина однородности и схожая причина - двух времен,
Три причины - трех времен.
Обусловленное есть результат разделения.
У необусловленного их нет.

Причина однородности и схожая причина - двух времен, то есть только настоящее и прошедшее, но не будущее. Доказательства этого были указаны.

Три - трех времен. Одновременная причина, совместно связующая и возмездная - трех времен.

Так как время непрепятствующей причины не указано, то следует и признать все времена, и исключить [их в случае обусловленного - первое, в случае необусловленного - второе]. Причины, таким образом, разъяснены. А каковы результаты этих причин?

Обусловленное есть результат разделения (на причины и следствия). Из шастры: "Какие элементы бытия являются результатом? Все обусловленные элементы бытия и [элементы] подавления через аналитическое знание".

Таким образом, если бы необусловленное было результатом, то оно, являясь результатом [какой-то] причины, должно бы быть результатом [этой какой-то] причины. Но только обусловленное существует как причина и результат.

У необусловленного их нет. А почему? Потому что у него нет шести и пяти результатов.

Почему Путь недопустим как непрепятствующая причина "разделения" [на причины и следствия]? [Потому что] эта причина устанавливает сущность непрепятствования рождению, а необусловленное не имеет рождения.

Каким же образом оно (разделение) может быть результатом? Оно - результат Пути, ибо достигается его (Пути) силой. Именно вследствие силы Пути имеется результат в виде получения-обладания Пути, но не разделения.

Получение-обладание, его сила - это одно, а разделение - это другое. Какова сила Пути в отношении получения-обладания? Она дает ему возникновение. А в отношении разделения? Оно [вытекает] из создания обладания. Если это так, то некоторые считают, что, хотя Путь не является причиной разделения, но оно [все же] - результат его (Пути).

Если признать отсутствие результата главной (определяющей) причиной, то как же необусловленное может быть непрепятствующей причиной? Непрепятствующая причина, по своей сущности, не закрывает [возможности] рождения [необусловленного], но при этом не имеет результата. Будучи освобожденным от времени, то есть будучи вневременным, [необусловленное] не охватывает результата и не имеет силы для его созревания.

Саутрантики говорят: "Буддой не было сказано, что действие является причиной необусловленного, а сказано: не есть причина". Причины и условия, создающие объективное видимое, непостоянны. Как объективное, опираясь на причины и условия, [может] быть вечным? Так надо рассуждать [обо всех элементах вплоть] до сознания. Так сказано в сутре.

Но, таким образом, необусловленное не является опорным условием сознания, то есть его нельзя рассматривать как объект познания с точки зрения причин-условий? Причины и условия, рождающие сознание, не вечны. Так сказано в сутре, но не сказано, что [вообще] условия рождения сознания не вечны.

Рождающие причины именно не вечны. Необусловленное, по своей сущности неомраченное, возникшее от такой причины, не является препятствием понятию непрепятствующей причины.

Сутры, большей частью пропавшие, не говорят, каким образом установлено понятие "разделение" (отречение от связей причин и следствий, то есть от сансары). Каково оно?

Разве не было ранее (в первой главе) сказано, что подавление - через аналитическое знание? В свое время спрашивалось, что такое подавление через аналитическое знание? [Ответ был:] то, что разъединено с причинами и следствиями. Теперь спрашивают, что такое "разъединение"? Все это не в состоянии разъяснить собственную сущность необусловленного. Поэтому надо было бы разъяснить эту собственную сущность как-то иначе. Собственную сущность его (необусловленного) праведники познают каждый сам по себе. И при этом можно лишь сказать, что разделение

и подавлеүие через аналитическое знание - это особая субстанция (элемент), вечная и благоприятная.

Саутрантики говорят: "Все необусловленное не является именно субстанцией. Оно, как, [например], чувственное, ощущение и прочие [элементы], не является особой субстанцией". А почему?

I) пространство - это только отсутствие осязаемого. Когда в темноте не познается препятствие, то говорят, что это пространство;

2) когда благодаря аналитическому знанию через подавление дремлющих сил скверны не рождаются другие [силы скверны], то это и есть подавление через аналитическое знание;

3) когда при отсутствии аналитического знания не рождаются силы скверны благодаря неполным условиям, то это подавление не через аналитическое знание, например, в промежуточном состоянии.

Другие саутрантики говорят: "Для невозникновения дремлющих сил скверны имеется сила мудрости, поэтому это подавление через аналитическое знание. Нерождение же в феноменальном мире именно вследствие отсутствия условий для рождения дремлющих сил скверны - это при отсутствии мудрости. Поэтому такое подавление есть подавление не через аналитическое знание. [Это нерождение в феноменальном мире] при отсутствии [элемента] подавления через аналитическое знание имеет место только при [элементе, именуемом] подавлением не через аналитическое знание".

Некоторые говорят: "Подавление не через аналитическое знание - это когда возникшее ранее не будет последующим, то есть не будет иметь последствий [в виде элементов]". Подавление не через аналитическое знание является невечным. Если [дремлющая сила скверны] не погибнет, то значит и подавления не было.

[Если элементу] "подавление через аналитическое знание" предшествует анализ, то не будет ли он тоже не вечным?

Элементу предшествует анализ. Ведь при анализе рождение заранее имеет место. Элементы бытия возникают при отсутствии анализа, а при наличии его не возникают. В этом нерождении и есть сила анализа.

Если Нирвана есть нерождение, то что же означают слова сутры: "Пять особенностей - вера, уважение и прочие - многократным осуществлением отбрасывают феноменальность прошедшего, на-

стоящего и будущего. А отбрасывание всего и есть нирвана".

Невозникновение - это невозникновение настоящего, прошедшего и будущего.

Буддой сказано: "Благодаря отбрасыванию опорных омрачений отбрасывается и феноменальность бытия. Отбросьте стремление к чувственному и страсти! Если вами подавлено стремление и страсти, [направленные] к чувственному, то их отбрасывание будет познаванием [истины]". И так сказано [обо всех элементах] до группы сознания. Так возможно отбрасывание феноменального трех времен.

Или же может быть такое мнение: прошедшее омрачение - это омрачение прежнего существования (времени), настоящее омрачение - этого существования (времени). Например, опираясь на прошедшее время, активность элементов "жажды жизни" [реализуется в] 18 действиях "жажды жизни". Возникнув, они действуют в силу происхождения из прошлой жизни.

Оба омрачения (настоящее и прошедшее) устанавливают в создаваемом ими потоке личности сущность семян скверны, возникающих в будущем. Если их отбросить, то отбрасываются и они (омрачения), так же как от истощения последствий кармы истощается [и поток бытия]. Что касается будущей феноменальности, то вследствие отсутствия зародышей [скверны] не будет и возникновения их, что и является отбрасыванием.

Подавленное и склонное к подавлению не является предметом усилия.

Если необусловленное не существует, то как же сказано Буддой: "Обусловленные и необусловленные элементы бытия называются лишенными страстей и высшими? Каким же образом несуществующее согласуется с понятием "высшее"?

О том, что необусловленное не существует, не сказано. Ведь существует же предшествующее несуществование звука, так же как и его последующее несуществование, хотя это несуществование не установлено как существование. Подобно этому следует рассматривать и необусловленное. Ведь и некое несуществующее [как бы] одобряется, то есть может быть понято и воспринято.

При отсутствии всех зол обращение в веру, вследствие стремления к высшему, считают высшим по сравнению с другими, поэтому возможно его восприятие.

Ведь если необусловленное не существует, то "подавление" не будет Истиной праведника.

Некоторые спрашивают: "Что за смысл в Истине о подавлении?" Смысл не ошибочен, и праведники это видят. В феноменальности же они видят только феноменальность. Какое может быть противоречие в понятии "Истина праведника" при рассмотрении этих двух понятий,каким образом при несуществовании [этого понятия] имела бы место третья Истина?

Следовательно, Истина праведника разъяснена.

Если и имеется сущность необусловленного, то что же все-таки будет объектом при отсутствии познания объекта в виде пространства и **нирваны**? Это следует представить себе как прошедшее и будущее, [выше разъясненное]. А если необусловленное имеет субстанцию, то в чем же дело? А в том, что учение вайбхашиков защищено. Если думать о защите, то пусть боги их и защищают, а если дело обстоит не так, то оно и представляется [как-то иначе]. Сущность необусловленного не представляется подобно сущности чувственного, ощущения и прочих групп. Не представляется и его действие подобно [действию] зрения и прочих [органов]. Подавление есть особая сущность (субстанция). Прерыванием того, что является омрачением, и получается именуемое подавление.

Но какова причина желания обладать им (подавлением)?

В сутре сказано: "От созерцания элементов бытия бхикшу получил **нирвану**".

Как же можно получать несуществующее? Получением обратного. Получив опору, обратную возникновению бытия и омрачения, получишь **нирвану**.

Из наставления: "[Нирвана] - это отсутствие сущности, отбрасывание без остатка феноменального, угасание, лишенность страстей, подавление, полное успокоение, бесконтактность с другим феноменальным, отсутствие вожделений, нерождение. Отбрасывание всех групп, успокоение жажды жизни, оставление страстей, подавление - это **нирвана**, полное успокоение". Вот какое множество определений указано.

В **нирване** не существует возникновения, а если бы существовало, то при таком утверждении она была бы не вечна и в вечности не возникла бы.

Если утверждать получение **нирваны**, то думающий о ней получит ее через невозникновение феноменальности или уже получил. Приводимая ниже шлока прекрасно это иллюстрирует:

Подобно угасанию пламени –
Освобождение его (праведника) от мысли.

Таким образом, угасание пламени схоже с освобождением от мысли у Бхагавана.

В "Абхидхарме" сказано: "Какие элементы бытия без сущности? Необусловленные". Этот термин означает отсутствие внешнего проявления[253], отсутствие собственной сущности[254] (природы).

Вайбхашики говорят: "Это не так. Смысл этого не таков".

А каков? Сущность – пяти видов:

I) сущность собственной природы. Сказано: получение сущности – это обладание ею;

2) сущность как объект. Например, сущность всех элементов бытия познаваема познающим;

3) сущность обладания. Например, охваченный привязанностью к какой-нибудь сущности, не охвачен ли он и ненавистью к ней?

4) сущность как причина. Например, какие элементы обладают ею? Обусловленные;

5) сущность полного схватывания (приобретения) подобна [приобретению] поля, дома.

Во всем, приведенном нами, сущность понимается как причина. Поэтому необусловленное, будучи именно субстанцией, не имеет ни причины, ни следствия.

На этом мы заканчиваем.

[Теперь о] причинах и результатах. Какие же результаты (следствия, плоды) следуют за какими причинами?

56. Возмездный плод – от последней,
Главный плод – от первой,
Естественный – от схожей и однородной,
Человеческой деятельности – от двух.

Возмездный плод – от последней причины. Последней указана возмездная причина. От нее и плод.

Главный плод[255] – от первой. Так как непрепятствующая причина указана первой, то она первая. И плод от нее – главный плод, потому что главенствующий. Почему же главенствующий? Потому что сущность этой причины – главенствование.

Непрепятствующая причина имеет сущностью возникновение [элементов бытия] такого рода, как в отношении десяти баз, дей-

ствия [живых существ] в отношении мира сосудов[256], (феноменального мира). Как органы слуха - главенствующий фактор происхождения сознания видимого вследствие желания увидеть после того, как услышал. Подобно этому составляются и другие примеры.

Естественный результат[257] - после схожей и однородности причин. [Эти две причины] вследствие схожего с ними результата [дают] естественный результат.

Человеческой деятельности[258] - от двух. Результат человеческой деятельности получается от одновременной и совместной причин. Деяния человека и есть понятие человеческой деятельности. Деятельность элемента бытия подобна деятельности человека, как название лекарственного растения "воронья нога"[259], подобно [кличке] человека "бешеный как слон".

Бывают ли еще причины, кроме этих двух, с результатом человеческой деятельности? Кроме возмездной причины, могут быть и другие. Плод человеческой деятельности возникает одновременно или сразу за своей причиной, но в случае возмездной причины это не так.

Некоторые говорят: "В отдельных случаях результат человеческой деятельности предопределен. Например, как в случае труда земледельца".

Так называемый возмездный результат и [другие вплоть] до главного - каковы они?

57. Последствия кармы - нейтральный элемент
У живого существа, родившегося после предписанного[260]
Естественный результат схож со своей причиной.
Разделение - это истощение мудростью.

Последствия кармы - нейтральный элемент у живого существа. Последствие кармы - это неомраченно-нейтральный элемент. Здесь особо отмечается то, что говорится о живых существах.

Возникшие от развития и возникшие от естественной причины - родившиеся после предписанного. Благоприятные и неблагоприятные элементы, будучи последствиями кармы, то есть благодаря "предписанному" - предписанные. Те элементы, действие которых возникает не сразу, а позднее - последствия кармы. Таково определение последствия кармы.

Почему воздействие от объективного, не являющегося живым существом, не бывает последствием кармы? Вследствие его общности [для всех живых существ]. Другие [живые существа] также имеют возможность им наслаждаться. Последствие же кармы не общо, а индивидуально[261]. Последствие кармы, возникшее от действия кого-либо, не чувствуется кем-либо другим, [кроме совершившего деяние].

А почему чувствуется главный результат? Потому что он возникает от общих действий[262].

Естественный результат схож со своей причиной. Элемент бытия, схожий со своей причиной, называется естественным результатом. Но если это так, то он схож со схожей причиной и с однородной. Если результат однородной причины схож [со своей причиной], то почему его не считать схожим [результатом]? Он (результат однородной причины) схож [со своей причиной] по ступени, по омрачению, но не схож по виду (классу, категории). Лишь схожий по виду признается схожей причиной.

Если это так и если у кого-либо имеется схожая причина, то как же она будет и однородной причиной? Здесь может быть тетралемма:

1) схожая причина - не однородная причина;
2) однородная причина - другого вида;
3) однородная причина - одного вида;
4) случай, за исключением указанных видов.

Разделение - это истощение мудростью[263]. Истощение - это подавление, мудрость - это прозрение (интуитивное знание). Поэтому подавление аналитическим знанием является результатом разделения (отделения) [от связи причин и следствий, то есть от Круга бытия, сансары].

58. Результат, возникший от такой силы,
Возникает от человеческой деятельности.
Обусловленное, не возникшее ранее,
Именно оно и есть главный результат.

Результат, возникший от такой силы, возникает от человеческой деятельности. Например, высшее сосредоточение благодаря сознанию низшей [ступени] тренировки; неомраченное, [возникшее] после омраченного; сознание высокого перерождения [маги-

ческой силы] после сознания транса. [Все это результат человеческой деятельности] и т.д.

Подавление через аналитическое знание - получение-обладание благодаря его силе. Так следует понимать.

Обусловленное, не возникшее ранее, именно оно и есть главный результат. Элементы бытия, обусловленные, отличные от возникших ранее, есть главный результат всех обусловленных [элементов бытия].

Какое же делается различие между результатом человеческой деятельности и главным результатом? Результат человеческой деятельности имеет место тогда, когда имеется деятель; результат главной причины - когда и не имеется деятеля. Сделанное искусным ремесленником - результат человеческой деятельности и главный результат [этой деятельности], а сделанное другими - главный результат [их деятельности].

Причины! В какое время и какой результат схватывается (воспринимается) и (дается) извлекается из этих причин?

59. Пять [причин] берут результат настоящего.
Две - дают.
Также настоящее и прошедшее.
Одна дает прошедший [результат].

Пять [причин] берут результат настоящего. Вследствие закончившегося "схватывания" не бывает прошедшего; вследствие отсутствия человеческой деятельности не бывает будущего. То же [можно] сказать и о непрепятствующей причине, хотя не установлено, [что она имеет] обладание результатом.

Две - дают: одновременная и совместно связующая причины дают результат настоящего времени, который берется и дается только в одинаковое время.

Прошедшее и настоящее - такой результат дают схожая и однородная причины. Когда соответствует - прошедший, иногда - настоящий.

А как же они дают естественный результат? Сразу же, вследствие своей результативности[264] (своего завершения).

Бывает ли так, что благоприятная схожая причина берет результат, а результата не дает? Здесь имеет место тетралемма: 1) корни благоприятного, будучи полностью отброшенными,

обладают результатом, при котором они (корни) отброшены до конца у всех элементов.

2) корни благоприятного, будучи возрожденными, обладают результатом в начале [появления] всех [новых элементов]. Сказанное так не следует понимать как в случае нового перерождения;

3) корни благоприятного не отрезаны полностью;

4) [остальные случаи], кроме указанных.

[Тетралемма может быть кратко сформулирована так: I) берет и не дает; 2) дает и не берет; 3) берет и дает; 4) все остальные случаи. Элемент бытия берет плод тогда, когда делается его зародышем; элемент бытия дает плод, когда дает ему силу рождения].

При неблагоприятных корнях также имеет место тетралемма:

I) [корни неблагоприятного], обладающие отброшенными страстями сферы страстей, обладают [результатом], в котором [корни] отброшены до конца у всех страстей;

2) [корни неблагоприятного], благодаря уходу деяний, лишенных страстей сферы страстей, дают [результат] в начале [появления] всех [новых элементов]. Сказанное следует понимать как уход от них;

3) [корни неблагоприятного] в отдельных случаях лишены страстей сферы страстей;

4) остальные случаи, за исключением указанных выше.

У омраченно-нейтральных такая же тетралемма.

У неомраченно-нейтральных состояние обычно очищенное. [Поэтому результат] иногда берется, но после взятия не всегда дается.

Группы архата - последние [после них других групп нет].

[Теперь] по существу об [элементах], являющихся объектом (опорой) сознания. Здесь снова имеется тетралемма:

I) после благоприятного сознания появляется сознание омраченное или нейтральное;

2) наоборот;

3) после благоприятного сознания благоприятное;

4) за исключением названных видов.

В случае неблагоприятного сознания следует составить такую же тетралемму.

<u>Одна дает прошедший</u> [результат]. Возмездная причина дает свой результат, будучи уже прошедшей. Последствия кармы не появляются сразу в настоящем или сразу же за ней.

Некоторые учат, что результаты четырех видов:

I) результат опоры. Это как завихрение воды от ветра и прочего;

2) результат тренировки. Это как от "неприятного"[265], то есть созерцания неприятного до знания об отсутствии возникновения;

3) комплексный (сборный) результат. Подобно зрению и прочему и сознанию видимого и прочего;

4) результат сосредоточения. Подобно сознанию высокого перерождения на Пути, действующему в сфере получувственного.

Все это изложено от результата человеческой деятельности до главного результата.

Таким образом, причины и результаты (плоды) разъяснены.

Какие же элементы от каких причин рождаются?

Сказано: "Коротко говоря, их четыре вида: I) омраченные элементы, 2) возникшие как последствия кармы; 3) факторы неомраченности, 4) все остальные.

Какие же остальные? Нейтральные, за исключением возмездных, и благоприятные, за исключением первого момента неомраченности. Эти четыре -

60. Омраченные, последствия кармы,
Оставшиеся и первые чистые, соответственно -
Исключая причины: возмездную, однородную, эти две
И схожую - рождаются.

6I. Сознание и его элементы.
Другое также, за исключением совместно связующей
причины.

Повторим всю карику.

Омраченные элементы бытия возникают от пяти оставшихся причин, за исключением возмездной.

[Элементы бытия], как последствия кармы, возникают от пяти оставшихся причин, за исключением однородной.

Первые чистые возникают [от четырех причин], за исключением возмездной и однородной, а остальные [элементы бытия] - от трех, за исключением и схожей причины. Четыре вида элементов разъяснены.

Далее сказано: сознание и его элементы. Однако на что это

похоже у элементов, не связанных с сознанием, и у чувственных? Там дело обстоит так же, за исключением совместно связующей причины. Омраченные и прочие элементы возникают подобно [элементам] сознания и связанными с ними [элементами]. Из них омраченные и возникающие как последствия кармы - от четырех причин, оставшиеся - от трех. Первые чистые - от двух, а возникших от одной причины не бывает.

Таким образом, причины окончательно и подробно разъяснены. А каковы условия?

61. Условий называют четыре.
Причинное условие [составляет] пять причин.

Четыре условия названы сутрой такие:
1) причинное[266];
2) непосредственно предшествующее[267];
3) объективное[268];
4) главное[269].

Причинное условие составляет пять причин, за исключением непрепятствующей причины. Вот что такое причинное условие.

62. Возникшее сознание и его элементы,
За исключением последних, - непосредственно
предшествующее условие.
Все элементы - объективное условие.
Непрепятствующая причина называется главным условием.

Сознание и его элементы, за исключением последних, [возникающих у архата], являются непосредственно предшествующим условием. Это условие, будучи равным [для всех элементов], сразу же за ним являющихся, называется условием предшествования. Следовательно, вследствие неравности чувственного здесь нет условия предшествования. Ведь сразу после чувственного, действующего в сфере страстей, иногда возникает "непроявленное чувственное", действующее и в сфере страстей, и в сфере получувственного. Иногда же чувственное осуществляется, возникая в сфере страстей и в чистой [сфере]. Непосредственно предшествующее условие здесь не имеет места.

Мудрец Васумитра[270] говорит: "[Непосредственно предшествующее условие не имеет места] вследствие того, что в единич-

ном потоке чувственного, возникающем от развития, при его прерывании (прекращении) возникает второй [вид чувственного]".

Бхаданта говорит: "Как из большой части возникает малое, так иногда из большого чувственного возникает малое, например, из соломы - пепел. Иногда из малого возникает большое, например, от маленьких семян деревьев патра и ньягродха рождаются многие ветви".

Разве у сознания и его элементов, у сознаний благоприятного, неблагоприятного и нейтрального, у трех видов сосредоточения, обладающих исканием и установлением, не возникает их (элементов) большее или меньшее число?

Это имеет место у [элементов] другого, а не своего происхождения (вида). Никогда ощущение или представление и прочие элементы не возникают в множественности[271].

Разве только у равных по своему виду (происхождению) есть непосредственно предшествующее условие? Нет, здесь только конечный комплекс элементов - непосредственно предшествующее условие другого комплекса. Здесь от малой субстанции [в виде] ощущения и прочего нет больше субстанций [в виде] ощущения и прочего.

[Последователи] "Чжуд-дра-ва-даг"[272] говорят: "Непосредственно предшествующее условие - именно для своего вида. Сознание - это [условие] именно [для появления] сознания, ощущения".

Если сразу после неомраченных элементов возникают омраченные, то это, ранее подавленное омрачение, есть непосредственно предшествующее условие для этого [нового] омрачения. Например, как при подавлении поднимающегося сознания сознание мистического транса.

Сказанное так не подходит.

Чистые силы, то есть элементы бытия, не связанные [с сознанием], осуществляются беспорядочно (вперемешку)[273], поэтому непосредственно предшествующее условие не имеет места. Чистые силы, осуществляясь одновременно, [принадлежат] трем сферам бытия.

Почему же не признать, что будущие элементы бытия - непосредственно предшествующее условие? Будущее время еще беспорядочно и потому, что нет предшествования и последования.

Однако почему Бхагаван знает, что некое будущее возникнет после такого-то будущего? Он делает умозаключение от прошедше-

го и настоящего. Бхагаван видит прошедшее: это действие дает такие-то последствия кармы; от такого-то элемента бытия рождается [такой-то] элемент.

Действие настоящего подобно этому. Следовательно, это действие - последствие кармы, так же как от такого элемента бытия возникает такой-то элемент. Так он это знает.

Знание Бхагавана не возникает от умозаключения. Так что, умозаключив прошедшее и настоящее, он воспринимает будущие субстанции (элементы), находящиеся в беспорядке, благодаря непосредственному ментальному акту, связывающему воедино что-либо неопределенное. Если человек совершает такое-то действие, то он получит в будущем такой-то результат. Так он знает, так это ему известно. Следовательно, Бхагаван познает все благодаря своему желанию (намерению). Бхагаваном было сказано: "Область будд не охватывается мыслию".

Если не существует установленного порядка [появления] будущего, то почему после "высшего Учения"[274] рождается именно "настойчивость в отношении познания элементов феноменального мира"[275], а не иначе, так же как после транса, "подобно алмазу"[276], возникает "сознание успокоения"[277] (конца бытия), а не иначе?

Если на какой-либо элемент опирается рождение [другого элемента], то сразу после него рождается [этот другой элемент], как у семени и прочего, побегов и прочего, без наличия непосредственно предшествующего условия.

А почему последнее сознание и связанные с ним элементы архата не являются непосредственно предшествующим условием? Потому что после него нет другого сознания и элементов, связанных с ним.

Было сказано: интеллект - это сознание предыдущего момента, то есть исчезнувшее сознание. При отсутствии сознания [после последнего момента архата] отсутствует интеллект в последнем моменте сознания [архата]?

Интеллект, по существу, рассматривается как опора, а сделавшись [таковой] и не раскрывшись благодаря неполному наличию причин, истощившись, он не рождает другого сознания. Непосредственно предшествующее условие имеет действием раскрытие. Охваченный им результат не в состоянии родиться и ничто не может этому помешать.

Не является ли элемент, связанный с сознанием, предшествующим по времени для сознания? На это отвечает тетралемма:

1) сознание, поднимающееся, [возникающее] после бессознательного мистического транса, второй и прочие моменты [этого] мистического транса;

2) рождение и прочие [признаки-силы] первого момента мистического погружения и состояния обладания [этим] сознанием;

3) состояние первого момента мистического транса и обладание этим моментом;

4) рождение и прочие [признаки-силы] сознания, обладающего вторым и прочими моментами мистического транса.

Элементы бытия, связанные с сознанием, обладая последованием, обладают ли им при мистическом трансе? На это имеется тетралемма.

Третий и четвертый пункты [предыдущей] тетралеммы будут первым и вторым [данной], а первый и второй - третьим и четвертым.

Каково же непосредственно предшествующее условие для сознания мистического погружения теперь, когда длительность такого сознания с его элементами совершенно прерывается? Оно прерывается другим сознанием.

[Таким образом], непосредственно предшествующее условие разъяснено.

Все элементы - объективное условие. У сознания видимого и связанных с ним элементов бытия [объектом является] видимое, у сознания слышимого - звук, у сознания обоняемого - запах, у сознания вкушаемого - вкус, у сознания осязаемого - осязаемое, у сознания нечувственного - все [остальные] элементы.

Какой-либо элемент, являясь каким-либо объектом, имея этот признак (объектности), в любой момент может и не быть объектом. Например, дерево, хотя и не сжигается [в данный момент], но, имея этот признак [топлива], все-таки называется топливом.

Элемент сознания и сопутствующие ему элементы определяются как категории, как субстанции и как момент. А можно ли их установить как опоры?

Возникшие элементы - опора и совместность[278] (одновременность); невозникшие и прошедшие опоры - также опоры, но отдаленные.

Некоторые говорят: "Прошедшие элементы - также опора и совместность". Объектное условие разъяснено.

Непрепятствующая причина - это главное условие. Объектное условие [относится] ко всем элементам, главное условие [также относится] ко всем элементам. В чем же особенность [каждого из них]?

Одновременно возникшие элементы могут быть и не быть объектом, а главное условие - всегда [в наличии]. Все обусловленные элементы бытия охватываются [им], за исключением собственной сущности [элемента].

[Рассмотрены] по отдельности четыре [вида] условий. Можно ли рассматривать элемент, как являющийся условием [для другого элемента]? Собственная сущность элемента для собственной сущности элемента - не условие. Другое положение: обусловленное для необусловленного и необусловленное для обусловленного - [также не условие].

При наличии этих условий на какие элементы и при каких обстоятельствах распространяется их действие?

63. Две причины действуют на прекращающие
[свою деятельность],
Три - на возникающие, Другие - от них,
Условия от них наоборот.

Две причины действуют на прекращающие [свою деятельность]. Термин "гаг-ба"[279] означает "настоящие", потому что они (причины) следуют к подавлению (исчезновению, прекращению). На него, то есть на элемент, действуют одновременно причина и совместно связующая причина, ибо они действуют в отношении одновременного результата.

Три причины в отношении рождения [элемента]. Рождение означает "будущие" [элементы][280], они следуют к рождению. На них действуют схожая, однородная и возмездная причины. Причинное условие подобно этому.

Другие от них условия - от тех наоборот. Непосредственно предшествующее и объектное условия действуют в обратном направлении по сравнению с двумя уже указанными. Непосредственно предшествующее условие действует на рождение элемента, а объектное условие, вследствие восприятия сознания и его элементов в настоящем времени, действует в отношении [их] подавления.

Главное условие, имея сущностью непрепятствование в отноше-

нии всех обстоятельств, имеет действием [непрепятствование].

Действие условий изложено. Спрашивается, какие элементы бытия при каких условиях возникают?

64. Сознание и его элементы - благодаря четырем [условиям],
Два мистических погружения - благодаря трем.
Другие элементы рождаются от двух,
Не благодаря богам и прочему, а вследствие
последовательности.

Сознание и его элементы - благодаря четырем [условиям]: 1) причинное условие - все пять причин; 2) непосредственно предшествующее условие - предшествующее сознание и его элементы, не отделенные от других таких же элементов; 3) объектное условие - соответственно пять чувственных объектов, все элементы объективно-нечувственные; 4) главное условие - все элементы, за исключением своей сущности.

Благодаря трем - два мистических погружения. У мистического погружения с остановкой сознания и у мистического погружения "без идей" нет объектного условия, то есть пяти чувственных объектов.

У этих двух [мистических трансов] причинное условие бывает двух видов: одновременно возникающая причина - рождение и прочие [признаки-силы] и схожая причина - благоприятные элементы, связанные со своей ступенью, родившиеся ранее.

Непосредственно предшествующее условие - обладание элементами, связанными с сознанием мистического погружения. Главное условие подобно предыдущему.

Мистическое погружение [имеет место] вследствие возникновения [его] от элементов, создающих [такое] сознание.

Непосредственно предшествующее сознание, создавая препятствие возникновению нового сознания, не будет его непосредственно предшествующим условием.

Оставшиеся возникают от двух. Оставшиеся [другие] элементы бытия - чистые силы и чувственное - возникают от причинного и главного условий.

Все субстанции (сущности) возникают только от причин и условий, названных и разъясненных [выше], а единственной причины всего живого - бога-создателя[281], [какой-то] личности, владыки и т.п. не существует.

Какие же этому доказательства?

Такими рассуждениями не стоит заниматься. При существовании бога-создателя все причины сразу могут быть разрушены [им] или ему подобными.

Не бог-создатель, а последовательность. Если допустить [существование] бога-создателя и другое [подобное как] единственную причину, то разве все сущее не возникало бы сразу?

Ведь очевидно, что субстанции (сущности, элементы) возникают последовательно.

[Сторонник существования бога-создателя] говорит: "Благодаря желанию бога-создателя, это возникает сейчас, это подавляется (исчезает), это появляется позднее" Однако вследствие раздельности желаний [все это] завершается по многим причинам. Желания же различны. Если бы для бога-создателя не было отдельных причин, то [все] возникало бы сразу. Получается, что при опоре на другие причины бог-создатель не будет причиной. Сущности же, опираясь на другие различные причины, связываются с бесконечностью [этих причин], поэтому придется признать безначальность и бесконечность различных происхождений от одной и той же причины. Преклонение перед богом-создателем произошло не от учения сыновей Будды. Но желания бога-создателя одновременны, а сущее [возникает] не сразу, потому что возникает по желанию [бога-создателя].

Допустим, что все это - комплекс, созданный богом. Какая же цель имелась при его осуществлении? Может быть, все это для его удовольствия? Но тогда он не бог-создатель, так как не имеет возможности создавать, не имея для этого способа (средств). Какой же это бог-создатель, если он видит мучения живых существ в аду и радуется? Почтение подобному богу!

Из сочинения:

> Когда сжигает без остатка,
> то острый, то свирепый,
> то милостивый,
> то мясо, кровь и костный мозг пожирающий,
> поэтому называется "устрашающий"[282]

Вот здорово сказано в этих шлоках [про вашего бога]!

Если признать единую причину всего сущего, то направленность активности человека к любому объекту (к любой цели) от-

рицается. Если считать, что бог-создатель - обладатель [всех] причин, то такое рассуждение выражает только благоговение перед ним и этим все исчерпывается, потому что иным путем действие причины не разъясняется.

Однако возникшее первым, не является ли возникшим от причины в виде бога-создателя? Тогда возникшее, не опираясь на иную причину, безначально и подобно богу-создателю, что отбрасывается. Совершенно так же можно рассуждать и в отношении владыки. А если так, то не существует единственной причины [возникновения и развития] вселенной. Она возникла только от деяний и так же создается дальнейшее возникновение (развитие).

Не отбросивший омрачения ум, испытывая свои собственные результаты последствий кармы и человеческой деятельности, ложно воображает особого бога-создателя. На этом мы кончим.

Является ли возникающее [от двух условий - причинного и главного] причинным условием Великих элементов и производного от них?

65. Причины Великих элементов - двух видов,
А производного - пяти видов.
Производное - взаимно трех видов,
Великие - одного вида.

Причины Великих элементов - двух видов - схожая и одновременная, а производных - пяти видов. Великие элементы как причина производных элементов - пяти видов. А как это [понимать] ?

"Вследствие рождения, опорности, пребывания,
Вследствие непрерывности и развития".

Рождающая причина, потому что от них (Великих элементов) происходит возникновение [производных]; опорная причина, потому что рожденное полностью соответствует Великим элементам, подобно опоре на учителя и т.п.; прерывающая причина, потому что на них опираются [производные элементы]; непрерывная причина, потому что они являются причиной непрерывности потока (бытия); развивающаяся причина, потому что она является причиной развития.

Таким образом, установлены причины производных элементов: возникновения, бытия, опоры, постоянства и развития.

Производные элементы - взаимно трех видов. Причины: одновременная, схожая и возмездная. Из них одновременная - действия тела и голоса. Производное чувственное пребывает всюду и следует за сознанием, а не иначе. Схожая причина является схожей причиной всего, родившегося ранее. Возмездная причина - действие тела и голоса. Глаз и прочее - это последствия кармы.

У Великих элементов - один вид. Возникшее чувственное в виде производных элементов - это только возмездная причина. Действия тела и голоса - последствия кармы.

Сознание и его элементы обсуждались как непосредственно предшествующее условие, а сознание, возникающее после каждого вида сознания, не обсуждалось. Теперь это следует обсудить.

Коротко говоря, имеется двенадцать видов сознания. Каких?

66. В сфере страстей - благоприятное, неблагоприятное,
Омраченно-нейтральное и неомраченно-нейтральное;
В сферах - получувственного и нечувственного
Иначе, чем неблагоприятные; в морально чистых - два.

В сфере страстей - благоприятное, неблагоприятное, омраченно-нейтральное и неомраченно-нейтральное - так сказано.

В сфере страстей [имеют место] четыре вида сознания: благоприятное, неблагоприятное, омраченно-нейтральное и неомраченно-нейтральное.

В сферах получувственного и нечувственного - иные, чем неблагоприятные. В сфере получувственного - три при отсутствии неблагоприятного. То же самое в сфере нечувственного. Таким образом, имеется десять видов сознания морально нечистых.

Морально чистых - два, то есть "тренировки" и "нетренировки", а всего, таким образом, двенадцать видов сознания. Из них:

67. Сначала сознания - сферы страстей. После
благоприятного - девять.
Благоприятное - после восьми.
Неблагоприятное - после десяти.
После неблагоприятного - четыре.
После омраченно-нейтрального - также.

68. Неомраченно-нейтральное - после пяти.
После него - семь сознаний.

После благоприятного сознания сферы страстей - девять. "После" означает "за ним". В сфере страстей сразу после благоприятного сознания возникает девять видов сознания: четыре - своей ступени, тренировки и нетренировки, два вида из сферы получувственного, благоприятное времени мистического транса и омраченно-нейтральное времени перерождения, одно из сферы нечувственного, омраченно-нейтрального времени перерождения. Вследствие большой отдаленности оно неблагоприятно. Действие в сфере нечувственного удалено от сферы страстей на четыре кальпы.

Для них не существует непосредственно предшествующего условия для мистического погружения из-за удаленности опоры: отдаленность категории не действует из-за грубости страстей; то же говорится и об отдаленности объекта: отдаленность связи (родства), потому что не отделены страсти сферы страстей и нет их осуществления.

Благоприятное - после восьми. Благоприятное сознание, действующее в сфере страстей, возникает после восьми видов сознания: четыре - своей ступени; два - сферы получувственного: благоприятное "времени поднимания"[283] и омраченно-нейтральное при опоре на низшее благоприятное и нарушение мистического транса; тренировки и нетренировки.

Неблагоприятное - после десяти. За исключением сознания тренировки и нетренировки, в сфере страстей при перерождении, сразу после всех сознаний сфер получувственной и нечувственной может возникнуть неблагоприятное сознание.

После неблагоприятного - четыре. После неблагоприятного сознания возникает четыре вида сознания, но только своей сферы.

Таким образом, неблагоприятные сознания разъяснены.

Омраченно-нейтральное подобно этому, то есть как после десяти, а после них - четыре.

Неомраченно-нейтральное - после пяти. Вот так бывает в сфере страстей. Неомраченно-нейтральное сознание возникает сразу после пяти видов сознания: четыре - своей ступени и сознание благоприятного, действующее в сфере получувственного при перерождении.

После него - семь видов сознания. После неомраченно-нейтрального сознания, действующего в сфере страстей, четыре -

своей ступени и два, действующие в сфере получувственного: благоприятное сразу за перевоплощением и омраченное, действующее во время перерождения, а также омраченное, действующее в сфере получувственного во время перерождения.

68. В сфере получувственного после благоприятного –
одиннадцать
Само оно – после девяти.

69. Омраченно-нейтральное – после восьми,
После него – шесть.
Неомраченно-нейтральное – после трех,
После него – шесть.

<u>В сфере получувственного после благоприятного – одиннадцать</u>. В сфере получувственного [возникает] благоприятное сознание. За ним – одиннадцать видов сознания, то есть все виды сознаний, за исключением неомраченно-нейтрального, действующего в сфере получувственного.

<u>Само оно – девяти</u>. Благоприятное сознание, действующее в сфере получувственного, возникает после девяти видов сознания, за исключением двух омраченных сферы страстей и омраченно-нейтрального, действующего в сфере нечувственного.

<u>Омраченно-нейтральное – после восьми</u>. Омраченно-нейтральное сознание, действующее в сфере получувственного, возникает после восьми видов сознания, за исключением двух омраченных, действующих в сфере страстей и двух [морально чистых]: тренировки и нетренировки.

<u>От него – шесть</u>. После омраченно-нейтрального сознания сферы получувственного [возникает] шесть видов сознаний: три – своей ступени и три – сферы страстей, за исключением омраченно-нейтрального.

<u>Неомраченно-нейтральное – после трех</u>. Неомраченно-нейтральное сознание сферы получувственного возникает только после всех видов сознания, а именно после сознаний своей ступени.

<u>От него – шесть</u> – три своей ступени: омраченные сферы страстей (их два вида) и омраченные сферы нечувственного (один вид).

Так же, как сказано о неомраченно-нейтральном [сознании] сферы получувственного, говорится и о неомраченно-нейтральном сферы нечувственного.

69. Так же и в сфере нечувственного,
Тот же метод. После благоприятного -

70. Девять сознаний. Оно само - от шести.
После омраченно-нейтрального - семь, само оно также.
Тренировки - после четырех, от него - пять.
Нетренировки - после пяти.

71. От него - четыре сознания.

Так же и в сфере нечувственного. Омраченно-нейтральное сознание возникает после трех видов сознания своей ступени, а от него - три омраченные низших ступеней - всего шесть.

После благоприятного - девять видов сознания. После благоприятного сознания, действующего в сфере нечувственного, возникает девять сознаний, за исключением благоприятного, действующего в сфере страстей, и неомраченно-нейтрального, действующего в сферах страстей и получувственной.

Оно само - от шести - три своей ступени: благоприятное, действующее в сфере получувственного, тренировки и нетренировки.

После омраченно-нейтрального - семь. После омраченно-нейтрального семь, действующего в сфере нечувственного, три - своей ступени, благоприятное и омраченно-нейтральное из сферы получувственного и два омраченных сферы страстей.

Само оно также от семи, за исключением омраченных сферы страстей (их два), мира получувственного (одного), тренировки и нетренировки.

Тренировки - после четырех. После благоприятных сфер бытия и тренировки.

От него - пять: те же четыре и тренировки.

Нетренировки - после пяти, то есть только что названные.

От него - четыре сознания. Сразу после сознания нетренировки возникают четыре вида сознания - благоприятное трех сфер и нетренировки.

Таким образом, 12 видов сознания трех сфер разъяснены.

71. Эти двенадцать дают двадцать:
От возникновения в трех, полученных
От рождения и от тренировки, то есть двух видов.

72. Возникшие от возмездия, пути осторожности[284],
Пребывания в работе[285], волшебства,
Неомраченно-нейтральные сферы страстей – в четырех видах,
В сфере получувственного – за исключением возникших от работы.

Эти двенадцать дают двадцать: от возникновения в трех сферах, как полученные от рождения и от тренировки, то есть в двух видах [в каждой сфере]. Следовательно, не три вида благоприятного сознания, а всего шесть.

В сфере страстей неомраченно-нейтральное сознание [существует] четырех видов: возникшее от кармы, пути осторожности, пребывания в работе, волшебства. Так производится это деление.

Неомраченно-нейтральное сознание делится на четыре вида, [указанных в карике]. В сфере получувственного так же, за исключением пребывания (возникновения) в работе. В сфере получувственного [сознание] делится на три вида, так как пребывание в работе исключается.

Таким образом, двенадцать видов сознания составляют двадцать [благодаря делению] благоприятных сознаний на шесть видов и неомраченно-нейтральных на восемь видов.

В сфере нечувственного нет сознания Пути осторожности и прочих, то есть в этой сфере неомраченно-нейтральное сознание вызвано только кармой.

Объектом их (сознаний) является видимое, запах, вкушаемое и осязаемое. Пребывание в работе имеет объектом также звук. [Они, неомраченно-нейтральные сознания] – сознания только нечувственного. Подготовка сознания Пути осторожности и пребывание в работе – это комплекс пяти видов сознания, то есть пять видов чувственного сознания подготавливают сознания Пути осторожности и пребывание в работе.

Некоторые говорят: "Сознание нечувственного, достигаемое через пребывания в работе, имеет объектом двенадцать баз".

Каков же порядок возникновения указанных двадцати видов сознания? В сфере страстей после восьми видов сознания возникают:

I) после благоприятного сознания, возникшего от тренировки (усилия), возникает десять видов сознания: семь – своей ступе-

ни, за исключением "плода высшего знания", возникшие от тренировки (усилия), действующего в сфере получувственного, тренировки и нетренировки. Само оно возникает после восьми видов сознания - благоприятные и неблагоприятные своей сферы (2+2=4); действующие в сфере получувственного - возникшие от усилия и омраченно-нейтральные (I+I=2); тренировки и нетренировки (I+I=2). Всего 4+2+2=8;

2) после благоприятного сознания, полученного от рождения, возникает девять видов сознания: семь - своей ступени, за исключением "плода высшего знания"[286] и омраченно-нейтральных сфер получувственной и нечувственной. Само оно [благоприятное сознание] возникает после одиннадцати, то есть подобно сказанному выше: семь - своей ступени, возникшие от усилия и омраченно-нейтральное сферы получувственного, тренировки и нетренировки;

3 и 4) неблагоприятное и омраченно-нейтральное сознание возникает после семи, подобно названному выше: семь - своей ступени. Само оно - после четырнадцати: семь - своей ступени; четыре, действующие в сфере получувственного, за исключением "плода высшего знания", и три, действующие в сфере нечувственного, за исключением благоприятного, возникшего от усилия;

5 и 6) после сознания, возникшего как следствие кармы, и сознания Пути осторожности возникает девять видов: шесть - своей ступени, за исключением благоприятного, возникающего от усилия, "плода высшего знания" и омраченно-нейтрального сфер получувственного и нечувственного;

7) после сознания "пребывание в работе" - шесть видов, за исключением возникшего от усилия и результата высшего знания. Само оно возникает после семи, исключая результат высшего знания;

8) после сознания "результат высшего знания" - два вида: результат высшего знания своей ступени и возникшие от усилия в сфере нечувственного. Само оно - также после этих же двух.

Теперь следует сказать о шести видах сознания, действующих в сфере получувственного:

I) после благоприятного сознания, возникшего от усилия, имеют место двенадцать видов сознания: благоприятные и результат высшего знания сферы страстей, шесть видов - своей сферы, благоприятное, возникшее от усилия сферы нечувственного, тре-

нировки и нетренировки. Само оно - десяти видов сознаний: возникшее от усилия и результата высшего знания сферы страстей; четыре - своей ступени, так как исключаются возникшее от усилия и возмездное; возникшее от усилия и омраченно-нейтральное сферы нечувственного; тренировки и нетренировки;

2) после благоприятного сознания, полученного при рождении, - восемь видов сознания: омраченные - из сферы страстей, пять - своей ступени, за исключением "плода высшего знания" и омраченно-нейтрального сферы нечувственного. Само оно - после пяти [видов сознания] своей ступени, за исключением "плода высшего знания";

3) после омраченно-нейтрального - девять видов сознания: благоприятные и неблагоприятные сферы страстей и пять - своей ступени, за исключением результата высшего знания. Само оно - от одиннадцати видов сознания: полученное от рождения (благоприятное), возникшее как последствие кармы и Пути осторожности (оба омраченно-нейтральные), пять - своей ступени, за исключением результата высшего знания, три вида действующего в сфере нечувственного, за исключением возникшего от усилия;

4) после сознания неомраченно-нейтрального Пути осторожности - семь видов сознания: два омраченных из сферы страстей, четыре - своей сферы, за исключением благоприятного, возникшего от усилия, и результата высшего знания, и омраченно-нейтральное из сферы нечувственного. Само оно возникает после пяти - все своей ступени, за исключением результата высшего знания;

5) сознание неомраченно-нейтральное, возникшее как следствие кармы, излагается так же;

6) после сознания результата высшего знания - два вида: благоприятное, возникшее от усилия своей ступени и результата высшего знания. Само оно возникает от этих же двух видов.

Теперь будем излагать шесть видов сознания, действующих в сфере нечувственного:

1) после [благоприятного сознания], возникшего от усилия, - семь видов сознания; такое же сознание сферы получувственного, четыре - своей ступени, тренировки и нетренировки. Само неомраченно-нейтральное сознание возникает после шести видов сознания: от благоприятного сознания, возникшего от усилия и действующего в сфере получувственного, от трех своей сферы, за ис-

ключением возникшего как последствие кармы, тренировки и нетренировки;

2) после [благоприятного сознания], полученного от рождения, - семь видов сознания: четыре - своей ступени и омраченные из низших ступеней (два из сферы страстей и одно из сферы получувственного). Само оно возникает от четырех и только своей сферы;

3) после омраченно-нейтрального сознания - восемь видов: четыре - своей ступени, [благоприятные], возникшие от усилия, омраченно-нейтральное, действующее в сфере получувственного, и [два] омраченных, действующих в сфере страстей. Само оно возникает после десяти: четыре - своей ступени, [благоприятного] сознания, полученного от рождения, [неомраченно-нейтрального] пути осторожности и возникшего как последствие кармы сферы страстей и сферы получувственного;

4) после [неомраченно-нейтрального] сознания, возникшего как последствия кармы, - шесть видов: за исключением возникшего от усилия, три - своей сферы и три омраченных низших сферы. Само оно - после четырех видов своей ступени;

5) после сознания тренировки - шесть видов сознания: благоприятное, возникшее от усилия всех трех сфер бытия; благоприятное, полученное от рождения; действующее в сфере страстей, тренировки и нетренировки. Само оно возникает от четырех видов: трех благоприятных, возникших от усилия, и от тренировки;

6) после сознания нетренировки - пять видов сознания: как в случае сознания тренировки без сознания тренировки. Само оно - от пяти видов: от трех благоприятных, возникших от усилия, тренировки и нетренировки.

Почему после [благоприятного] сознания, возникшего от усилия, при возникновении [неомраченно-нейтрального] сознания, возникшего от кармы, пути осторожности и пребывания в работе, не бывает сознания, возникшего от усилия? Потому что через путь осторожности и пребывание в работе у них создается феноменальное бытие и через него - малая сила, что не соответствует понятию "возникшее от усилия" Сознание же выхода из Круга бытия, благодаря созданию [сил, препятствующих] феноменальному бытию, возникает после сознания, возникшего от усилия. Таким образом, от омраченных видов сознания не бывает сознаний, возникающих от усилий, вследствие несоответствия.

Но омрачение, благодаря правильному поведению, полностью истощается и от полученного полного знания [появляется сознание], возникающее от усилия.

[Благоприятное сознание], полученное от рождения, действующее в сфере страстей, будучи чистым, возникает после тренировки, нетренировки и [благоприятного сознания], возникающего от усилия в сфере получувственного. А вследствие отсутствия сил, создающих феноменальное бытие, оно не возникает.

После омраченного сознания, действующего в сфере получувственного, возникает [благоприятное сознание], полученное от рождения и действующее в сфере страстей, будучи чистым.

После [омраченного сознания], действующего в сфере нечувственного, не возникает [благоприятного сознания], действующего в сфере получувственного, благодаря своей нечистоте.

Внимание[287] бывает трех видов: I) внимание, [направленное] на частные признаки[288], то есть свойственные только этому рассматриваемому. Например, чувственное имеет признаком возможность причинять вред (зло) и т.п.; 2) внимание,направленное на общие признаки[289], - обладание шестнадцатью [признаками Истины]; 3) внимание, направленное на решимость[290]: при созерцании неприятного, [вхождении] в неизмеримость[291], освобождении от чувственного[292], базе подавления блеском[293], базе успокоения[294], [это все степени созерцания].

После этих трех видов внимания открывается Путь праведника.

В этом случае [одни] говорят, что созерцание неприятного и воспоминание о совместном[295] создают созерцание члена Бодхи (просветления). Но это не соответствует действительности. Другие говорят: "Именно после общего внимания открывается Путь праведника, а от него [Пути] - три вида внимания". В сутре ведь сказано: "Через укрощение мысли созерцанием неприятного, после общего внимания открывается Путь праведника". Поэтому неприятное и воспоминание о совместном создают созерцание члена Бодхи (просветления). Третьи же говорят: "После Пути праведника имеется только общее внимание".

Опираясь на ступени созерцания "без колебаний"[296] и прочие, вступают на истинное. После этих Путей открывается общее внимание, действующее в сфере страстей.

Опираясь на созерцание "без колебаний", получают сознание,

достаточное для архатства этой же ступени или действующее в сфере страстей.

Опираясь на базу "что ничего не существует", получают праведничество этой же ступени или ступени "кульминации бытия".

В сфере страстей - внимание трех видов: возникшее от слушания, возникшее от размышления и полученное при рождении.

В сфере получувственного - внимание также трех видов: возникшее от слушания, от сосредоточения и полученное от рождения. Возникшего от размышления нет.

В сфере нечувственного - внимание, возникшее от сосредоточения и полученное от рождения. [Таким образом, в соответствии со сферами, мы имеем 8 видов внимания - 3+3+2=8].

При этом, за исключением [внимания], полученного при рождении, после пяти видов внимания осуществляется Путь праведника, будучи основным при тренировке. После Пути осуществляется обладание [этим вниманием], полученным от рождения, действующим через очищение в сфере страстей.

Изложены 12 видов сознания. Сколько же приблизительно видов сознания получается от них?

73. Омраченных [сознаний] трех сфер -
Шесть, шесть и два получается. Благоприятных,
Возникших в сфере получувственного, - три.
Тренировки - четыре. У остальных - они же.

Омраченных [сознаний] трех сфер - шесть, шесть и два получается. Шесть сознаний: получение [сознаний] от необладания ими ранее. Шесть видов сознания, обладающих омрачением и действующих в сфере страстей:

1) благоприятное сознание, действующее в сфере страстей, возникшее после возвращения в [эту] сферу [из других сфер], и перерождение в этой сфере с корнями благоприятного благодаря сомнению; 2 и 3) неблагоприятное и омраченно-нейтральное сознание, возникшее после потери внутренней силы и возвращения в эту сферу из других сфер; 4) омраченно-нейтральное сознание, действующее в сфере получувственного; 5) омраченно-нейтральное сознание, действующее в сфере нечувственного, после потери внутренней силы; 6) сознание тренировки, действующее там же.

При сознании, обладающем омрачением и действующем в сфере получувственного, получается также шесть видов сознания:

1-4) неомраченно-нейтральное сознание, действующее в сфере страстей, и три вида его, действующих в сфере получувственного после возвращения в эту сферу из других сфер; 5-6) омраченно-нейтральное сознание, действующее в сфере нечувственного после потери внутренней силы и сознания тренировки.

При сознании, обладающем омрачением и действующем в сфере нечувственного, получается два вида омрачения: полученное после потери внутренней силы и сознание тренировки.

При благоприятном сознании, возникающем в сфере получувственного - три. При неблагоприятном сознании, действующем в сфере получувственного, получается три вида сознания: само благоприятное своей сферы и неомраченно-нейтральное, действующее в сферах страстей и получувственного.

При сознании тренировки - четыре: само сознание тренировки, неомраченно-нейтральное сферы страстей и получувственного при полном отделении страстей этих сфер через Путь праведника и благоприятное сознание сферы нечувственного.

У остальных - они же. Сознания, о которых не говорилось, следует рассматривать как получение их самих.

По мнению некоторых, не делая различия по сферам, можно сказать, что при омраченном сознании получается девять видов сознания разных сфер, при благоприятном - шесть, при нейтральном - тоже. О благоприятном сознании следует сказать [еще раз].

Корни благоприятного, благодаря правильному воззрению, дают после перерождения неомраченно-нейтральные сознания, действующие в сфере страстей и получувственного (2). После получения сосредоточения - благоприятные сознания сфер получувственного и нечувственного (2). Время архатства при вхождении на Путь дает сознание тренировки и нетренировки (2).

Об остальном уже говорилось. Для того, чтобы это лучше понять, сложены стихи:

[Благоприятное] сознание получают
После возникновения [корней благоприятного],
уравновешенности духа,
Лишенности страстей, их упадка
И благоприятного перерождения.

Обстоятельства по условиям изложены. Вторая глава трактата о решающих факторах завершена.

Тибетский текст

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ཨ་བྷི་དྷརྨ་ཀོ་ཤ་ཀཱ་རི་ཀཱཿ།། བོད་སྐད་དུ། ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚིགས་ལེའུར་བྱས་པ།། འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

1. གང་ཞིག་ཀུན་ལ་མུན་པ་གཏན་བཅོམ་ཞིང་།
འཁོར་བའི་འདམ་ལས་འགྲོ་བ་དྲངས་མཛད་པ།
དོན་བཞིན་སྟོན་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས།
ཆོས་མངོན་མཛོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རབ་བཤད་བྱ།།

གང་ཞིག་ཀུན་ལ་མུན་པ་གཏན་བཅོམ་ཞིང་། འཁོར་བའི་འདམ་ལས་འགྲོ་བ་དྲངས་མཛད་པ། དོན་བཞིན་སྟོན་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས་ཆོས་མངོན་མཛོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རབ་བཤད་བྱ།། བསྟན་བཅོས་བྱེད་པར་འདོད་པས་རང་གི་སྟོན་པའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཕྱག་འཚལ་བརྩམས་སོ། གང་ཞིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི། (2683) སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྨྲས་པའོ། འདིའི་ལམ་འདིས་མུན་པ་བཅོམ་པས་མུན་པ་བཅོམ་པའོ། ཐམས་ཅད་ལ་མུན་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བཅོམ་པས་ཀུན་ལ་མུན་པ་གཏན་བཅོམ་པའོ།། མི་ཤེས་པ་ནི་ཡང་དག་པའི་དོན་མཐོང་བ་ལ་(2684) བགེགས་སུ་གྱུར་བའི་ཕྱིར་མུན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གཉེན་པོ་བརྙེས་ནས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱིས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་དུ་གྱུར་བའི་ཕྱིར་གཏན་ནས་ཡེ་བཅོམ་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་འདིའི་ནི་ཀུན་ལ་མུན་པ་གཏན་བཅོམ་པའོ།། དེ་རང་(2685) སངས་རྒྱས་དང་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་རྨོངས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཀུན་ལ་མུན་པ་བཅོམ་པར་ནི་འདོད་མོད་ཀྱི། གཏན་ནས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་འདི་ལྟར་དེ་དག་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དང་། དུས་ཤིན་ཏུ་བསྐལ་པ་དང་། དོན་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་མཐའ་ཡས་(2686) པ་རྣམས་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མི་ཤེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ།། དེ་ལྟར་བདག་ལ་ཕན་བསྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པས་ཡང་དག

པར་བསྟོན་པ་ནི། འཁོར(26b7)བའི་འདམ་ལས་འགྲོ་བ་དྲངས་མཛད་པ། ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། འཁོར་བ་ནི་འགྲོ་བ་ཀུན་ཏུ་ཆགས་པའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བརྒལ་བར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་འདམ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བ་དེར་བྱིང་བ་སྐྱབས་མེད་པ་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཐུགས་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པས(27a1)དམ་པའི་ཆོས་སྟོན་པའི་ཕྱག་བརྐྱང་བ་དག་གིས་སྐྱལ་བ་དེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དྲངས་སོ།། དོན་དེ་ལྟ་བ་བཞིན་ཕྱི་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པས་ན་དོན་བཞིན་སྟོན་པའོ།། འདིས་ནི་འདིའི་གཞན་ལ་ཕན་པ་བསྒྲུབ་པའི་ཐབས་སྟོན་ཏེ། དེ་ནི་སྟོན་པ་ན་ཡང་དག་པ(27a2)དེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྟོན་པས་འཁོར་བའི་འདམ་ལས་འགྲོ་བ་དྲངས་ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་དང་། དམ་པ་སྦྱིན་པའི་མཐུས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། དེ་ལྟར་བདག་དང་གཞན་ལ་ཕན་པ་བསྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་གོས་པ་བཏུད་ནས་སོ།།(27a3)དོན་བཞིན་སྟོན་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་རབ་བཤད་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། སློབ་མ་འཚོས་པས་ན་བསྟན་བཅོས་སོ།། བསྟན་བཅོས་གང་ཞེ་ན། ཆོས་མངོན་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་སྨོས་སོ།། ཆོས་མངོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་གང་ཞེ་ན།

(27a4) 2 ཆོས་མངོན་ཤེས་རབ་དྲི་མེད་རྗེས་འབྲང་བཅས།
དེ་ཐོབ་བྱ་ཕྱིར་གང་དང་བསྟན་བཅོས་གང་།
འདིར་དེ་དོན་དུ་ཡང་དག་ཆུད་ཕྱིར་རམ།
འདི་ཡི་གནས་དེ་ཡིན་པས་ཆོས་མངོན་མཛོད།།

ཆོས་མངོན་ཤེས་རབ་དྲི་མེད་རྗེས་འབྲང་བཅས། ཞེས་བྱ་བ་སྨོས། དེ་ལ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི།། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའོ།། དྲི་མེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཟག་པ་མེད་པའོ།། རྗེས་འབྲང་བཅས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཁོར་དང་བཅས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་ཟག་མེད་པའི(27a5)ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་ལ་ཆོས་མངོན་པ་ཞེས་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ།། རེ་ཞིག་འདི་ནི་དོན་དམ་པའི་ཆོས་མངོན་པའོ།། བཏར་བརྟགས་པ་ནི། དེ་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར་གང་དང་བསྟན་བཅོས་གང་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས། གང་དང

ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་དང་བསྒོམས་པ་ལས་(27a6) བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་
གང་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང༌། སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་བཅས་པའོ༎
བསྟན་བཅོས་གང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ཡང་ཟག་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་
ཕྱིར་དེའི་ཚོགས་སུ་གྱུར་པས་ཆོས་མངོན་པ་ཞེས་བྱའོ༎ ངེས་པའི་ཚིག་ཏུ་(27a7) རང་
གི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ནི་དོན་དམ་པའི་ཆོས་མྱ་ངན་
ལས་འདས་པའམ། ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་མངོན་པའོ༎
ཆོས་མངོན་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། བསྟན་བཅོས་འདི་ཇི་ལྟར་ན་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་(27b1)
ཡིན་ཞེ་ན། འདིར་དེ་དོན་དུ་ཡང་དག་ཆུད་ཕྱིར་རམ། འདི་ཡི་གནས་དེ་ཡིན་པས་ཆོས་
མངོན་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། ཆོས་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་
གཅེས་རྣམས་དོན་དུ་འདིར་ཆུད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་བསྟན་བཅོས་འདི་ནི་མཛོད་ལྟ་བུ་
ཡིན་(27b2) ནོ༎ ཡང་ན་དེ་ལས་འདི་ཕྱུང་བས་ཆོས་མངོན་པ་དེ་བསྟན་བཅོས་འདིའི་
གནས་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ༎ དེའི་ཕྱིར་ཆོས་མངོན་པ་དེ་ཉིད་འདིའི་མཛོད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་
ན་བསྟན་བཅོས་འདི་ནི་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཡིན་ནོ༎ ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་ཆོས་མངོན་པ་
བསྟན། འདི་དང་(27b3) པོ་ཉིད་དུ་སུས་བསྟན་ན། འདི་ལྟར་སློབ་དཔོན་ཆོས་མངོན་པའི་
མཛོད་བཤད་པར་གསུལ་ཞེ་ན།

3. ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་འབྱེད་མེད་པར་ཉོན་མོངས་རྣམས།
གང་ཕྱིར་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཐབས་མེད་ལ།
ཉོན་མོངས་པས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་སྲིད་མཚོ་འདིར་(27b4) འཁྱམས་ཏེ།
དེ་བས་དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་སོ་ལོ།

ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་འབྱེད་མེད་པར་ཉོན་མོངས་རྣམས། གང་ཕྱིར་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་
ཐབས་མེད་ལ། ཉོན་མོངས་པས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་སྲིད་མཚོ་འདིར་(27b4) འཁྱམས་ཏེ། དེ་
བས་དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་སོ་ལོ། ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ཆོས་

རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་མེད་པར་ཉོན་མོངས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཐབས་མེད་ལ། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་འདིར་(27b5) འཁྱམས་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་འདོད་པ་དེའི་དོན་དུ་སློབ་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་མངོན་པ་གསུངས་སོ་ལོ།། ཆོས་མངོན་པ་བསྟན་པ་མེད་པར་ནི་སློབ་མས་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་མི་ནུས་སོ།། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ(27b6)རྣམས་ན་རེ། དེ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སིལ་བུར་བཀོད་ལ། བཙུན་པ་ཀཱ་ཏྱའི་བུ་ལ་སོགས་པས་བསྡུས་ནས་བཞག་སྟེ། བཙུན་པ་ཆོས་སྐྱོབ་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་སྡེ། སྡེ་ཚན་དུ་བྱས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། གང་དག་ཆོས་མངོན་པ་བསྟན་པས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར(27b7) དབྱེ་བར་བྱ་བའི་ཆོས་དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན།

4. ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད་ཆོས་རྣམས།
ལམ་མ་གཏོགས་པའི་འདུས་བྱས་རྣམས།
ཟག་བཅས་གང་ཕྱིར་དེ་དག་ལ།
ཟག་རྣམས་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་པར་འགྱུར།

ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད་ཆོས་རྣམས། ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། འདི་ནི་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་མདོར་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པའོ།། དེ་ལ་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། ལམ་མ་གཏོགས་པའི་འདུས་བྱས(28a1)རྣམས། ཟག་བཅས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལམ་གྱི་བདེན་པ་མ་གཏོགས་པ་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་རྣམས་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དག་གོ།། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་ཕྱིར་དེ་དག་ལ། ཟགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་པར་འགྱུར། ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། འགོག་པ་(28a2)དང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ལ་དམིགས་པས་ཀྱང་ཟག་པ་སྐྱེ་བར་ནི་འདོད་མོད་ཀྱི། དེ་གཉིས་ལ་རྒྱས་པར་མི་འགྱུར་བས་དེ་གཉིས་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བ་མེད་དོ།། ཇི་ལྟར་རྒྱས་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ནི་འོག་ནས་ཕྲ་རྒྱས་བསྟན་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པར་བྱའོ།། ཟག་པ་

དང་(28a3)བཅས་པ་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ༎ ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་གང་ཞེ་ན།

5. ཟག་མེད་ལམ་གྱི་བདེན་པ་དང་།
འདུས་མ་བྱས་རྣམ་གསུམ་ཡང་སྟེ།
ནམ་མཁའ་དང་ནི་འགོག་པ་གཉིས།
དེ་ལ་ནམ་མཁའ་མི་སྒྲིབ་པ༎

ཟག་མེད་ལམ་གྱི་བདེན་པ་དང་། འདུས་མ་བྱས་རྣམ་གསུམ་ཡང་སྟེ། ཞེས་བྱའོ༎རྣམ་གསུམ་གང་ཞེ་ན། ནམ་མཁའ་དང་ནི་འགོག་པ་གཉིས། ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། གཉིས་གང་ཞེ་ན། སོ་སོར་(28a4)བརྟགས་པས་འགོག་པ་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་འདུས་མ་བྱས་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དེ་དང་། ལམ་གྱི་བདེན་པ་ནི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ལ་ཟག་པ་རྒྱས་པར་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ༎ (28a5)འདུས་མ་བྱས་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནམ་མཁའ་མི་སྒྲིབ་པ། ནམ་མཁའ་ནི་སྒྲིབ་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཏེ་གང་ན་གཟུགས་ཀྱི་གོ་ཡོད་པའོ།

6. སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་དང་།
བྲལ་བ་སོ་སོ་སོ་སོ་ཡིན།
སྐྱེ་ལ་གཏན་དུ་གེགས་བྱེད་པ།
འགོག་གཞན་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་པས།

སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་དང་། བྲལ་བའོ། གང་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་བྲལ་བ་(28a6)དེ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའོ༎ སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་རྣམས་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་པ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གོ༎ དེས་ཐོབ་པར་བྱ་

བའི་འགོག་པ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའོ༎ བར་གྱི་ཚིག་མི་མངོན་བར་བྱ(༢༨༤༩)
བ་སྟེ། དཔེར་ན་བ་ལང་དག་དང་ལྡན་པའི་ཤིང་རྟ་ལ་བ་ལང་གི་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བའོ༎
ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་གཅིག་པོ་ན
འམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། མ་ཡིན་ནོ། འོ་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སོ་སོ་སོ་སོ་ཡིན། ལྡན(༢༨༥༡)
པའི་རྫས་རྣམས་ཇི་སྙེད་པ་བྲལ་བའི་རྫས་རྣམས་དེ་ཉིད་དོ༎ དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སྡུག་བསྔལ
མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་འགོག་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པས་ཉོན་མོངས
པ་ཐམས་ཅད་འགོག་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ༎ དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ལྷག
(༢༨༥༢)མའི་གཉེན་པོ་བསྒོམ་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ༎ འོ་ན་འགོག་པ་ནི་འདྲ་བམ
ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་པ་འདིའི་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེ་ན། ཚིག་དེའི་དོན་ནི་འདི་འདྲ་བའི
རྒྱུ་གང་ཡང་མ་ཡིན་ལ། འདི་ཡང་གང་གི་འདྲ་བའི་རྒྱུ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱའོ༎ འདི་ལ
འདྲ་བ་གང་ཡང་མེད(༢༨༥༣)དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ༎ སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ
བཤད་ཟིན་ཏོ༎ སྐྱེ་ལ་གཏན་དུ་བགེགས་བྱེད་པ། འགོག་གཞན་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་པས།
ཆོས་མ་འོངས་པ་རྣམས་སྐྱེ་བ་ལ་གཏན་དུ་བགེགས་སུ་གྱུར་པ་བྲལ་བ་ལས་གཞན་པའི
འགོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི(༢༨༥༤)སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་སྟེ། འདི་སོ
སོར་བརྟགས་པས་འཐོབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ༎ འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། རྐྱེན་མ་ཚང་བ་ལས་ཐོབ་སྟེ།
དཔེར་ན་མིག་དང་ཡིད་གཟུགས་གཅིག་ལ་ཡེངས་པའི་གཟུགས་གཞན་པ་རྣམས་དང་
སྒྲ་དང་དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་གང་ཡིན(༢༨༥༥)པ་དག་ནི་འདས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་དག་ལ
དམིགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་པོ་དག་ནི་ཡང་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་ནུས་ཏེ། དེ་
དག་འདས་པའི་ཡུལ་ལ་དམིགས་པའི་མཐུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ༎ དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་སོ་
སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་དེ་ནི་རྐྱེན(༢༨༥༦)མ་ཚང་བས་འཐོབ་བོ༎ འདིར
མུ་བཞིར་འགྱུར་ཏེ། གང་དག་གིས་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཁོ་ན་འཐོབ་པའི
ཆོས་དེ་དག་ཀྱང་ཡོད་དེ༎ འདི་ལྟ་སྟེ། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་འདས་པ་དང་ད་ལྟར
འབྱུང་བའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ། གང་དག་གིས་སོ་སོར(༢༨༥༧)བརྟགས་པ

མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་ཁོ་ན་འཐོབ་པ་ཡང་ཡོད་དེ༎ འདི་ལྟ་སྟེ། ཟག་པ་མེད་པའི་འདུས་བྱས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ གང་དག་གིས་གཉི་ག་འཐོབ་པ་ཡང་ཡོད་དེ༎ འདི་ལྟ་སྟེ། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎(29a1) གང་དག་གིས་གཉི་ག་མི་འཐོབ་པ་ཡང་ཡོད་དེ༎ འདི་ལྟ་སྟེ། ཟག་པ་མེད་པ་འདས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ འདུས་མ་བྱས་རྣམ་པ་གསུམ་བཤད་ཟིན་ཏོ༎ ལམ་མ་གཏོགས་པ་འདུས་བྱས་རྣམས། ཟག་བཅས་(29a2)ཞེས་གང་སྨོས་པའི་འདུས་བྱས་དེ་དག་གང་ཞེ་ན༎

༧. འདུས་བྱས་ཆོས་རྣམས་དེ་དག་ཀྱང་།
གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ།
དེ་དག་ཉིད་དུས་གདམ་གཞི་དང་།
ངེས་པར་འབྱུང་བཅས་གཞི་དང་བཅས།

འདུས་བྱས་ཆོས་རྣམས་དེ་དག་ཀྱང་། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ད(29a3)དག་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ༎ རྐྱེན་རྣམས་འདུས་ཤིང་ཕྲད་ནས་བྱས་པ་དག་ནི་འདུས་བྱས་རྣམས་ཏེ། རྐྱེན་གཅིག་གིས་བསྐྱེད་པ་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དོ༎ དེ་དང་རིགས་མཐུན་པའི་ཕྱིར་མ་འོངས་པ་དག་ལ་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། འོ་མ་དང་ཤིང་བཞིན་ནོ༎ དེ་དག་ཉིད་དུས་གདམ་(29a4)གཞི་དང་། ངེས་པར་འབྱུང་བ་གཞི་དང་བཅས། དེ་དག་ཉིད་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ༎ སོང་བ་དང་འགྲོ་བ་དང་འགྲོ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རམ། མི་རྟག ···པ་ཉིད་ཀྱིས་ཟ་བའི་ཕྱིར་དུས་རྣམས་སོ༎ གདམ་ནི་ངག་གོ༎ དེའི་གཞི་ནི་མིང་སྟེ། དོན་དང་བཅས་པའི་གཞི་སྨོས་(29a5)པའི་ཕྱིར་ན་འདུས་བྱས་ན་གདམ་གྱི་གཞི་ཞེས་བྱའོ༎ དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། གདམ་གྱི་གཞི་རྣམས་ནི་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བསྡུས་སོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་གཞུང་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ༎ གཏོན་མི་ཟ་བར་འབྱུང་བ་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྟེ།

འདུས་བྱས་ཐམས་(༢༩a༦)ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ངན་ལས་འདས་པའོ།། དེ་འདི་དག་ལ་ཡོད་པས་ངེས་པར་འབྱུང་བཅས་དག་གོ། རྒྱུ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་གཞི་དང་བཅས་པ་དག་སྟེ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ། གཞི་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་རྒྱུའི་ཚིག་ཡིན་ནོ།། དེ་ལྟར་ན་དེ་དག་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་གྲངས་(༢༩a༧)ཡིན་ནོ།། ཡང་འདུས་བྱས་དེ་དག་ཉིད། གང་དག་ཟག་བཅས། ཉེར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་དེ་དག། འདིས་ཅི་ཞིག་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཞེ་ན།།

༤. གང་དག་ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་པའི།
ཕུང་པོའང་དེ་དག་འཐབ་བཅས་ཀྱང་།
སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་འཇིག་རྟེན་དང་།
ལྟ་གནས་སྲིད་པའང་དེ་དག་ཡིན།།

གང་དག་ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་པའི་ཕུང་པོའང་དེ་དག།། འདིས་ཅི་ཞིག་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཕུང་པོ་ཡང་ཡིན་ནོ།། ཕུང་པོ་དག་ཀོ་ན་ཡིན་ལ་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ(༢༩b༡)མ་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་དེ། འདུ་བྱེད་ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་སོ།། དེ་ལ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སོ།། དེ་དག་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་སྟེ། དཔེར་ན་རྩྭ་དང་སོག་མའི་མེ་བཞིན་པའམ། དེ་དག་ལ་རག་ལུས་པའི་ཕྱིར་རྒྱལ་པོའི་མི(༢༩b༢)བཞིན་ནོ།། ཡང་ན་དེ་དག་ལས་ཉེ་བར་ལེན་པ་རྣམས་འབྱུང་བས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་ཏེ། མེ་ཏོག་དང་འབྲས་བུའི་ཤིང་ལྗོན་པ་བཞིན་ནོ།། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཉིད། འཐབ་བཅས་ཀྱང་ཞེས་བྱའོ།། འཐབ་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྟེ། བདག་དང་གཞན་གནོད(༢༩b༣)པའི་ཕྱིར་རོ། དེ་དག་གིས་རྒྱས་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་འཐབ་བཅས་དག་སྟེ། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་བཞིན་ནོ།། སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་འཇིག་རྟེན་དང་། ལྟ་གནས་སྲིད་པའང་དེ་དག་ཡིན།། འཕགས་པ་རྣམས་པ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་ལོ།། འདི་ལས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་(༢༩b༤)

འབྱུང་བས་ཀུན་འབྱུང་བའོ༎ འཇིག་པས་ན་འཇིག་རྟེན་ནོ༎ འདི་ལ་ལྟ་བས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་སྒོ་ནས་གནས་པས་ན་ལྟ་བའི་གནས་སོ༎ འབྱུང་བས་ན་སྲིད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་འདི་དག་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དོན་དང་མཐུན་པ་དག་གོ༎

(29b5) གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཕུང་པོ་ལྔ། ཞེས་སྨོས་པ། དེ་ལ།

༡ གཟུགས་ནི་དབང་པོ་ལྔ་དང་དོན།
ལྔ་དང་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཉིད།
དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་རྟེན།
མིག་ལ་སོགས་གཟུགས་དང་བ་རྣམས།

གཟུགས་ནི་དབང་པོ་ལྔ་དང་དོན། ལྔ་དང་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཉིད༎ དབང་པོ་ལྔ་པོ་མིག་དང་རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྕེ་དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་དང་། དོན་ལྔ་པོ་མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་གང་དག་ཡིན་པ་(29b6) གཟུགས་དང་། སྒྲ་དང་། དྲི་དང་། རོ་དང་། རེག་བྱ་རྣམས་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་སྟེ་ དེ་སྙེད་ཅིག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའོ༎ དེ་ལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་སྨོས་པ་གང་དག་ཡིན་པ། དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་རྟེན། མིག་ལ་སོགས་གཟུགས་དང་བ་རྣམས༎(29b7) གཟུགས་དང་། སྒྲ་དང་། དྲི་དང་། རོ་དང་། རེག་བྱའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་གཟུགས་དང་བའི་བདག་ཉིད་ལྔ་པོ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་མིག་དང་། རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྕེ་དང་། ལུས་དག་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་(30a1) ཀྱིས་ཇི་སྐད་དུ། དགེ་སློང་མིག་ནི་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ་གཟུགས་དང་བའོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ༎ ཡང་ན་མིག་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་སྨོས་པ་གང་དག་ཡིན་པ། དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་རྟེན། མིག་ལ་(30a2) སོགས་གཟུགས་དང་བ་རྣམས། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས

པའི་རྟེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་སྟེ། དེ་ལྟར་བཤད་ན་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། མིག་གི་དབང་
པོ་གང་ཞེ་ན། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གཟུགས་དང་བའོ་ཞེས་རྒྱས་པར་འབྱུང་བའི་
གཞུང་དང་ཡང་(30a3)མཐུན་པར་འགྱུར་རོ། དབང་པོ་ལྔ་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ། དོན་ལྔ་
བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག།

10. གཟུགས་རྣམ་གཉིས་དང་རྣམ་ཉི་ཤུ།
སྒྲ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡིན་ཏེ།
རོ་ནི་རྣམ་དྲུག་དྲི་རྣམ་བཞི།
རེག་བྱ་བཅུ་གཅིག་བདག་ཉིད་དོ།

གཟུགས་རྣམ་གཉིས་དང་། ཁ་དོག་དང་། དབྱིབས་སོ། དེ་ལ་ཁ་དོག་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ།
སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པའོ། གཞན་དག་ནི་དེའི་བྱེ་བྲག་གོ། དབྱིབས་ནི་རྣམ་པ་(30a4)
བརྒྱད་དེ། རིང་པོ་ལ་སོགས་པ་ནས་ཕྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཐུག་པའོ། ཡང་གཟུགས་
ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དེ་ནི། རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྔོན་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། དཀར་
པོ་དང་། དམར་པོ་དང་། རིང་པོ་དང་། ཐུང་ངུ་དང་། ལྷམ་པ་དང་། ཟླུམ་པོ་དང་། མཐོན་(30a5)
པོ་དང་། དམའ་བ་དང་། ཕྱ་ལེ་བ་དང་། ཕྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྲིན་དང་། དུ་བ་དང་། རྡུལ་
དང་། ཁུར་རྣ་དང་། གྲིབ་མ་དང་། ཉི་མ་དང་། སྣང་བ་དང་། མུན་པའོ། ཁ་ཅིག་ནི་ནམ་མཁའ་
ལ་ཁ་དོག་གཅིག་དང་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་གཅིག་ཏུ་འདོད་དོ། དེ་ལ་ཕྱ་ལེ་བ་ནི་དབྱིབས་(30a6)
མཉམ་པའོ། ཕྱ་ལེ་མ་ཡིན་པ་ནི་དབྱིབས་མི་མཉམ་པའོ། ཁུག་རྣ་ནི་ལྷོ་བུར་རོ། ཉི་
མ་ནི་ཉི་མའི་འོད་དོ། སྣང་བ་ནི་ཟླ་བ་དང་སྐར་མ་དང་མེ་དང་སྨན་དང་ནོར་བུ་རྣམས་
འོད་དག་གོ། གྲིབ་མ་ནི་ཡང་ན་གཟུགས་རྣམས་སྣང་བའོ། དེ་ལས་བཟློག་པ་ནི་མུན་
པའོ། ལྷག་(30a7)མ་ནི་བརྡ་ཕྲད་པར་སླ་བས་རྣམ་པར་མ་ཕྱེ་བའོ། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་
མཆེད་ཁ་དོག་ཏུ་ཡོད་ལ་དབྱིབས་སུ་མེད་པ་ཡང་ཡོད་དེ། སྔོན་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། དམར་
པོ་དང་། དཀར་པོ་དང་། གྲིབ་མ་དང་། ཉི་མ་དང་། སྣང་བ་དང་། མུན་པ་ཞེས་བྱའོ། དབྱིབས་སུ་

ཡོད་ལ་ཁ་དོག་(30b1)ཏུ་མེད་པ་ཡང་ཡོད་དེ། རིང་པོ་ལ་སོགས་པའི་དབྱིབས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དོ། གཉི་གར་ཡོད་པ་ཡང་ཡོད་དེ། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལྷག་མའོ།། གཞན་དག་ན་རེ། སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་དང་རིང་པོ་ལ་སོགས་པར་ཡོངས་སུ་ཆད་པར་སྣང་བས་ན་ཉི་མ་དང་(30b2)སྣང་བ་ཁོ་ན་ཁ་དོག་ཏུ་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ཇི་ལྟར་ན་རྫས་གཅིག་ལ་གཉི་གར་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ལ་གཉི་ག་མངོན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡོད་པ་འདི་ནི་ཤེས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི་ཡོད་པའི་དོན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ནི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ལ་འང་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་(30b3)མཆེད་བཤད་ཟིན་ཏོ།། སྒྲ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ཡིན་ཏེ། ཟིན་པ་དང་མ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་སེམས་ཅན་དང་། སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་སྟེ་རྣམ་པ་བཞིའོ།། དེ་ཡང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་ཕྱེ་བྲག་གིས་རྣམ་པ་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་རོ།། (30b4)དེ་ལ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ལག་པ་དང་ངག་གི་སྒྲ་ལྟ་བུའོ།། མ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། རླུང་དང་། ནགས་ཚལ་དང་། ཆུའི་སྒྲ་ལྟ་བུའོ།། སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་ནི་ངག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའོ།། (30b5)གཞན་ནི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པའོ།། གཞན་དག་ན་རེ། མ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ལག་པ་དང་རྔ་ར་ཕྲད་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ནི་འདི་ལྟར་ཁ་དོག་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཅིག་ལས་བྱུང་བ་བཞི་(30b6)ཚན་གཉིས་ཀྱར་བྱས་པར་མི་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་མི་འདོད་པར་བྱའོ།། སྒྲ་བཤད་ཟིན་ཏོ།། རོ་ནི་རྣམ་པ་དྲུག །མངར་བ་དང་། ལན་ཚྭ་དང་། ཁ་བ་དང་། བསྐ་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ།། དྲི་རྣམ་པ་བཞི། དྲི་ངན་རྣམ་པ་གཉིས། དྲི་མཉམ་པ་དང་། (30b7)མི་མཉམ་པའི་ཕྱིར་རོ།། བསྟན་བཅོས་ལས་ནི་དྲི་ཞིམ་པ་དང་། དྲི་ངན་དང་། དྲི་མཉམ་པའོ་ཞེས་རྣམ་པ་གསུམ་འབྱུང་ངོ་།། རེག་བྱ་བཅུ་གཅིག་བདག་ཉིད་དོ།། རེག་བྱ་རྫས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་བཅུ་གཅིག་སྟེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་དང་། འཇམ་པ་ཉིད་དང་། (31a1)རྩུབ་པ་ཉིད་དང་། ལྕི་བ་ཉིད་དང་། ཡང་བ་ཉིད་དང་། གྲང་བ་ཉིད་དང་། བཀྲེས་པ་དང་། སྐོམ་པའོ།། དེ་ལ་འབྱུང་བ་རྣམས་ནི་འོག་ནས་བཤད་པར་བྱའོ།། འཇམ་པ་ཉིད་ནི་མཉེན་པའོ། རྩུབ་

པ་ཉིད་ནི་ཏུད་ཏུད་པའོ། ལྟེ་བ་ཉིད་ནི་གང་གིས་དངོས་པོ་རྣམས་འདྲེལ་བར་བྱེད་(31a2)པའོ॥ བཟློག་པ་ནི་ཡང་བ་ཉིད་དོ॥ གྲང་བ་ནི་དྲོ་བར་འདོད་པར་བྱེད་པའོ॥ བཀྲེས་པ་ནི་ཟས་འདོད་པར་བྱེད་པའོ॥ སྐོམ་པ་ནི་སྐོམ་འདོད་པར་བྱེད་པའོ॥ རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་དཔེར་ན།

སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་འབྱུང་བ་བདེ།
ཆོས་བསྟན་པ་ཡང་བདེ་པའོ།
དགེ་འདུན་མཐུན་(31a3)པ་བདེ་བ་ཡིན།
མཐུན་པ་རྣམས་ནི་དཀའ་ཐུབ་བདེ॥ ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ॥

དེ་ལ་གཟུགས་ཁམས་ན་ནི་བཀྲེས་པ་དང་སྐོམ་པ་མེད་དོ॥ ལྷག་མ་ནི་ཡོད་དོ॥ གལ་ཏེ་དེ་ནི་གོས་རེ་རེ་ནས་མི་འཇལ་ཡང་བསགས་པ་དག་ནི་འཇལ་ལ॥ གནོད་པར་བྱེད་པའི་གྲང་བ་མེད་(31a4)ཀྱི་ཕན་པར་བྱེད་པ་ནི་ཡོད་དོ་ལོ॥ གང་འདི་གཟུགས་རྣམ་པ་མང་པོ་བཤད་པ་དེ་ལ་རེས་འགའ་ནི་རྫས་གཅིག་གིས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་དེ། གང་གི་དེའི་རྣམ་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་གཅོད་པར་འགྱུར་བ་ནའོ॥ རེས་འགའ་ནི་མང་པོས་ཏེ། གང་གི་ཚེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་གཅོད་པ་ན་(31a5)སྟེ། དཔེར་ན་ཐག་རིང་པོ་ནས་དམག་བཤམས་པ་འམ། ནོར་བུའི་ཚོགས་ཀྱི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་དུ་མ་ལ་ལྟ་བའི་ལྟ་བུའོ॥ རྣ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ॥ ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཁ་ཅིག་ན་རེ་ཤིན་ཏུ་མང་ན་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་(31a6)དང་། འཇམ་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་གཅིག་དང་རེག་བྱ་ལྔས་སྐྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ॥ གཞན་དག་ན་རེ། བཅུ་གཅིག་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ॥ དེ་ལྟ་ན་སྤྱི་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་པོ་དག་སྤྱིའི་ཡུལ་ཅན་དུ་འགྱུར་གྱི། རང་གི་མཚན་(31a7)ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་དག་ནི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་དུ་འདོད་ཀྱི། རྫས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་པ་ཉེས་པ་མེད་དོ། འདི་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། ལུས་དང་ལྕེའི་དབང་པོ་གཉིས་ཅིག

ཅར་དུ་ཡུལ་དང་ལྡན་ན་རྣམ་པར་(༣༡༨༡)ཤེས་པ་གང་ལྟར་སྐྱེ་ཞེ་ན། གང་གི་ཡུལ་ཤས་ཆེ་བའོ། ཡུལ་མཉམ་པ་དང་ལྡན་ནི་ཕྱིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟར་སྐྱེ་སྟེ། ཟ་བར་འདོད་པས་རྒྱུད་གདུང་བའི་ཕྱིར་རོ། དབང་པོ་ལྟ་དང་། དོན་ལྟ་དང་། དེ་དག་ལ་ཇི་ལྟར་འཛིན་པ་ཡང་བཤད་ཟིན་ཏོ། དེ་ནི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་(༣༡༨༢)པ་བསྟན་པར་བྱ་བ་དེ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།

11. གཡེངས་དང་སེམས་མེད་པ་ཡི་ཡང་།
དགེ་དང་མི་དགེ་རྗེས་འབྲེལ་གང་།
འབྱུང་བ་ཆེ་རྣམས་རྒྱུར་བྱས་པ།
དེ་ནི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་བརྗོད།

གཡེངས་དང་སེམས་མེད་པ་ཡི་ཡང་། དགེ་དང་མི་དགེའི་རྗེས་འབྲེལ་གང་། འབྱུང་བ་ཆེ་རྣམས་རྒྱུར་བཅས་པ། དེ་ནི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་བརྗོད། སེམས་གཡེངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ལས་གཞན་པའི་སེམས་ཀྱི་ཡང་ཡིན་པའོ། སེམས་མེད་(༣༡༨༣)པའི་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདུ་ཤེས་མེད་པ་དང་། འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཡང་ཡིན་པའོ། ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་མ་གཡེངས་པ་སེམས་དང་བཅས་པའི་ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་ནོ། དགེ་དང་མི་དགེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་ལེགས་དང་དགེ་ལེགས་མ་ཡིན་(༣༡༨༤)པའོ། རྗེས་འབྲེལ་གང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱུན་ཏོ། ཐོབ་པའི་རྒྱུན་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་པས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། འབྱུང་བ་ཆེ་རྣམས་རྒྱུར་བྱས་པ། ཞེས་བྱ་བ་བརྗོད་དོ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ། རྒྱུར་བྱས་པའི་དོན་ནི་རྒྱུའི་དོན་ཏོ། སྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྒྱུའི་ངོ་བོ་ཉིད་(༣༡༨༥)ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ། དེ་ནི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ། དེ་ནི་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་དེའི་མིང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་དང་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་བཞིན་དུ་གཞན་དག་ལ་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པས་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའོ། (༣༡༨༦)བརྗོད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་ཚིག་ཡིན་པར་སྟོན་པའོ། མདོར་ན། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་དང་ཏིང་

དེ་འཛིན་ལས་བྱུང་བའི་གཟུགས་དགེ་དང་མི་དགེ་བ་ནི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའོ།། འབྱུང་བ་ཆེ་རྣམས་རྒྱུར་བྱས་པ། ཞེས་སྨོས་པ་དེ་དག་གང་ཞེ་ན།།

12. འབྱུང་བ་དག་ནི་ས་ཁམས་དང་
ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་ཁམས་རྣམས།
འཛིན་པ་ལ་སོགས་ལས་སུ་གྲུབ།
སྲ་གཤེད་དྲོ་ཉིད་གཡོ་བ་རྣམས།

འབྱུང་བ་དག་ནི་སའི་ཁམས་(31b7)དང་། ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་ཁམས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། བཞི་པོ་དེ་དག་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཁམས་དག་གོ།། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདི་དག་གཟུགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་ཉིད་དུ་རིགས་པའི་ཕྱིར་ན་ཆེན་པོ་ཉིད་དོ།། (32a1) ཡང་ན་ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་གི་ཕུང་པོ་དེ་དག་བྱ་བ་ལ་ཤེས་ཆེ་བ་དེ་དག་ལ་དེ་རྣམས་ཆེན་པོར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཡང་ཁམས་དེ་དག་གི་ལས་ནི་གང་དུ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ། རང་བཞིན་ནི་ཅི་ཞེ་ན། འཛིན་པ་ལ་སོགས་ལས་སུ་གྲུབ། ཅེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། (32a2) ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་གི་ཁམས་འདི་དག་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་འཛིན་པ་དང་སྡུད་པ་དང་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ལས་དག་ཏུ་གྲུབ་པོ།། རྒྱས་པར་བྱེད་པ་མིང་ཕེལ་བ་དང་རྒྱས་པར་བྱེད་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། འདི་དག་ནི་དེ་དག་གི་ལས་ཡིན་ནོ།། རང་བཞིན་ནི་(32a3) གོ་རིམས་བཞིན་དུ། སྲ་གཤེར་དྲོ་ཉིད་གཡོ་བ་རྣམས་ཏེ། སྲ་བ་ནི་སའི་ཁམས་སོ།། གཤེར་བ་ནི་ཆུའི་ཁམས་སོ།། དྲོ་བ་ནི་མེའི་ཁམས་སོ།། གཡོ་བ་ནི་རླུང་གི་ཁམས་སོ།། འདི་ལ་འབྱུང་བའི་རྒྱུན་ཡུལ་གཞན་དུ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་གཡོ་བར་བྱེད་དེ། སྒྲོན་མེ་གཡོ་བ་བཞིན་(32a4)དུ་གཡོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དག་དང་མདོ་སྡེ་ལས་རླུང་གི་ཁམས་གང་ཞེ་ན། ཡང་བ་ཉིད་དོ་ཞེས་གསུངས་ལ། རབ་ཏུ་

བྱེད་པ་དག་ལས། ཡང་བ་ཉིད་དེ་རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་ཞེས་ཀྱང་བཤད་དོ༎ དེའི་ཕྱིར་གཡོ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རླུང(32a5)གི་ཁམས་ཤེས་པ་སྟེ། འདིའི་རང་བཞིན་ལས་ཀྱིས་གསལ་བ་ཡིན་ནོ༎ ས་ལ་སོགས་པ་དང༌། སའི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་ལ་ཁྱེ་བྲག་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན།

13. འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་ཐ་སྙད་དུ། །
ཁ་དོག་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད། །
ཆུ་མེ་ཡང་དེ་རླུང་ཚོགས་ཁམས། །
ཉིད་ཡིན་དེ་དང་འདྲ་བའང་ཡིན། །

འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་ཐ་སྙད་དུ། ཁ་དོག་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད། འདི་ལྟར་ས་སྟོན་པ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སྟོན་པར(32a6)བྱེད་དོ༎ ས་ལ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ། ཆུ་མེ་ཡང་དེ༎ འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཉིད་ལ་བརྗོད་དོ༎ རླུང་ཚོགས་ཁམས་ཉིད་ཡིན༎ རླུང་གི་ཁམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ལ་འཇིག་རྟེན་ན་རླུང་ཞེས་འདོགས་སོ༎ དེ་དང་འདྲ་བའང་ཡིན༎ ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད(32a7)དུ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རླུང་ལ་ཡང་རླུང་སྔོན་པོའོ་ཞེས་བརྗོད་དོ༎ ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་བར་འདི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། གསུགས་སུ་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགེ་སློང་དག་གཟུགས་སུ་ཡོད་ཅིང(32b1)གཟུགས་སུ་རུང་བས། དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱའོ༎ ཅེས་གཟུགས་སུ་རུང་ཞེ་ན། འག་པའི་འདས་ཏེ་རེག་པས་ན་རེག་ན་ཡང་གཟུགས་སུ་རུང་ངོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ༎ གཟུགས་སུ་རུང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གནོད་པར་འགྱུར་རུང་ཞེས་བྱ་བའི(32b2)ཐ་ཚིག་སྟེ། འདི་ལྟར་དོན་གྱི་སྡེ་ཚན་དག་ལས།

གལ་ཏེ་འདོད་པ་ཚོལ་བྱེད་ཅིང༌
འདུན་པ་སྐྱེས་པའི་ལུས་ཅན་ཏེ
འདོད་པ་དེ་དག་མ་འབྱོར་ན

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བའོ།། གཟུགས་ཀྱི་གནོད་པ་གང་ཞེ་ན། ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་སྐྱེད་(32b3) པའོ།། གཞན་དག་ན་རེ། གཟུགས་སུ་རུང་བའི་ཐོགས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། འོ་ན་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུགས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་གཟུགས་གཅིག་པུ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་མེད་པ་ཉིད་དོ།། འདས་པ་ལ་གནས་པ་དེ་ལ་ནི་གཟུགས་སུ་(32b4) རུང་བ་ཉིད་དོ།། འོ་ན་ནི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ།། དེ་ཡང་གཟུགས་སུ་ཡོད་ཟིན་པ་དང་། གཟུགས་སུ་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་དང་རིགས་མཐུན་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཡིན་ཏེ། བུད་ཤིང་བཞིན་ནོ།། འོ་ན་ནི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་(32b5) གཟུགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ།། དེ་ཡང་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ལ་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་སུ་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་ལྡོང་པ་གཡོས་པས་གྲིབ་མ་གཡོ་བ་བཞིན་ནོ།། འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ལོག་ན་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ཡང་(32b6) ལྡོག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཤིང་ལྡོང་པ་མེད་ན་གྲིབ་མ་མེད་པ་བཞིན་ནོ།། གཞན་དག་ན་རེ། རྟེན་གྱི་འབྱུང་བ་ལ་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡང་རྟེན་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། ཉེ་(32b7) བར་བཤད་པ་འདི་ནི་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་འདི་ནི་ཤིང་ལྡོང་པ་ལ་གྲིབ་མ་མ་ཉིད་དང་། ནོར་བུ་ལ་འོད་ཉིད་བཞིན་དུ་འབྱུང་བ་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་གོ།། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་དེ་ལྟར་མིག་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་(33a1) པ་མ་ཡིན་ནོ།། དེ་དག་ནི་དེ་དག་གི་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཙམ་ཡིན་བ་འབའ་ཞིག་ཙམ་དུ་ཟད་པས་སོ།། ཤིང་ལྡོང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲིབ་མ་དང་། མར་མེ་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་འཇུག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་རེ་ཞིག་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གྲིབ་མ་ལ་སོགས་པ་ཁ་དོག་གི་རྡུལ་(33a2) ཕྲ་རབ་རྣམས་སོ་སོར་རང་ག་འབྱུང་བ་བཞི་ཚན་ལ་བརྟེན་པ་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ།། སྒྲིབ་མ་དང་འོད་དེ་དག་ལ་བརྟེན་པ་ཉིད་ཡིན་ཡང་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི

རྟེན་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་དག་འགགས་ཀྱང་འགག་པར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་
མ་ཡིན་པ་ནི་དཔེར་(33a3) བརྟེན་པར་མི་རུང་ངོ༎ དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ལན་དུ་མི་རུང་ངོ༎
གཞན་དག་ནི་འདི་ལ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྟེན་ནི་ཐ་དད་དང་གྱུར་བ་སྟེ།
ཁ་ཅིག་ནི་གཟུགས་སུ་རུང་བ་སྟེ། མིག་ལ་སོགས་པའོ༎ ལ་ལ་ནི་གཟུགས་སུ་མི་རུང་བ་སྟེ།
ཡོད་དོ༎ རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་(33a4) ཡིན་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདྲ་བར་
ཐལ་བ་མེད་དོ༎ དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་སུ་ཡོད་པས་ན་གཟུགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་འཐད་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ལན་འདེབས་སོ༎ གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་བསྟན་པ་གང་དག་ཡིན་པ་

14. དབང་དོན་དེ་དག་ཁོ་ན་ལ་
སྐྱེ་མཆེད་དང་ནི་ཁམས་བཅུར་འདོད།
ཚོར་བ་མྱོང་བའི་འདུ་ཤེས་ནི་
མཚན་མར་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་དོ༎

དབང་དོན་དེ་དག་ཁོ་ན་ལ། སྐྱེ་(33a5) མཆེད་དང་ནི་ཁམས་བཅུར་འདོད། སྐྱེ་མཆེད་རྣམ་པར་
བཞག་པར་ནི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་སྟེ། མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་དང་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ནས། ལུས་ཀྱི་
སྐྱེ་མཆེད་དང་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བར་ཡིན་ནོ༎ ཁམས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་དེ་དག་ཉིད་
ཁམས་བཅུ་སྟེ། མིག་གི་(33a6) ཁམས་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ནས། ལུས་ཀྱི་ཁམས་དང་
རེག་བྱའི་ཁམས་ཀྱི་བར་ཡིན་ནོ༎ གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། དེའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས་རྣམ་
པར་བཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ༎ ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཚོར་བ་མྱོང་བ།
མྱོང་བ་(33a7) རྣམ་པ་གསུམ་ནི་ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་སྟེ། བདེ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་དང་།
སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའོ༎ དེ་ཡང་དབྱེ་ན་ཚོར་བའི་ཚོགས་
དྲུག་སྟེ། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ནས། ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་
ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ནས། ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཚོར་བའི་(33b1)

བར་རོ། འདུ་ཤེས་ནི། མཚན་མར་འཛིན་པའི་བདག་ཉིད་དོ།། གང་སྔོན་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། རིང་པོ་དང་། ཐུང་ངུ་དང་། ཕོ་དང་། མོ་དང་། མཛའ་བཤེས་དང་། མཛའ་བཤེས་མ་ཡིན་པ་དང་། བདེ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་མཚན་(༣༣༨༢)མར་འཛིན་པ་དེ་ནི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའོ། དེ་ཡང་དབྱེ་ན་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དྲུག་སྟེ། ཚོར་བ་བཞིན་ནོ།།

15. འདུ་བྱེད་ཕུང་པོ་བཞི་ལས་གཞན།
དེ་གསུམ་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་དང་
འདུས་མ་བྱས་རྣམས་བཅས་པ་ནི
ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་ཤེས་བྱ།།

འདུ་བྱེད་ཕུང་པོ་བཞི་ལས་གཞན།། གཟུགས་དང་། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ཕུང་པོ་བཞི་ལས་གཞན་པའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་(༣༣༨༣)པོའོ།། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མདོ་ལས། སེམས་པ་ཚོགས་དྲུག་གོ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ནི་ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ལ་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ།། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། འདུས་བྱས་མངོན་པར་འདུ་(༣༣༨༤)བྱེད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདུ་བྱེད་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་གསུངས་སོ།། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ལྷག་མ་རྣམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཕུང་པོར་འདུས་པའི་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་དང་ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་སྤང་བར་(༣༣༨༥)ཡང་མི་འགྱུར་རོ།། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ནི། ཆོས་གཅིག་མངོན་པར་མ་ཤེས་ཤིང་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་པར་ཡང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་མཐར་བྱེད་པར་ང་མི་སྨྲའོ་ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་མ་སྤངས་པར་ཡང་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གདོན་མི་ཟ་བར་དེ་དག་འདུ་བྱེད་(༣༣༨༦)ཀྱི་ཕུང་པོར་བསྡུས་པར་ཁས་བླང་བར་བྱའོ།། དེ་གསུམ། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་དག་སྟེ། སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི། རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་དང་།

འདུས་མ་བྱས་རྣམས་བཅས་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་ཞེས(33b7)བྱ༎ དེ་ལྟར་ན་རྫས་བདུན་པོ་དེ་དག་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ༎

16. རྣམ་ཤེས་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ།
ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱང་དེ་ཡིན།
ཁམས་བདུན་དག་ཏུའང་འདོད་པ་སྟེ།
རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་དང་ཡིད།

རྣམ་ཤེས་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་ཅིང་དམིགས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱའོ༎ དེ་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི(34a1)ཚོགས་དྲུག་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་རོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་སྐྱེ་མཆེད་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི། ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱང་དེ་ཡིན། ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱང་དེ་ཡིན། ཁམས་རྣམ་པར་གཞག་པ་(34a2)ཡང་དེ་དག་ཉིད། ཁམས་བདུན་དག་ཏུའང་འདོད་པ་སྟེ། བདུན་གང་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་དང་ཡིད། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་། ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་བར་རོ༎ དེ་ལྟར་ན་འདིར་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ(34b3)གཉིས་དང་། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དུ་བསྟན་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་མ་གཏོགས་པ་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་དང་། ཁམས་བཅུ་དག་གོ༎ ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཕུང་པོ་གསུམ་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་དང་། འདུས་མ་བྱས་དག་ནི་ཆོས་(34a4)ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དྲུག་དང་། ཡིད་ཀྱི་ཁམས་སོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་དྲུག་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོར་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཡང་དེ་དག་ལས་(34a5)གཞན་པ་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དེ་གང་ཞེ་ན། གཞན་ནི་གང་ཡང་མེད་དོ༎ འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན།

༡༧. དྲུག་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི ༎
རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་དེ་ཡོད་དོ ༎
དྲུག་པོའི་རྟེན་ནི་རབ་བསྒྲུབ་ཕྱིར ༎
ཁམས་ནི་བཅོ་བརྒྱད་དག་ཏུ་འདོད ༎

དྲུག་པ་དེ་དག །ཉིད་ལེས་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། །རྣམས་ཤེས་གང་ཡིན་དེ་ཡོད་དོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་དང་གང་འགགས་མ་ཐག་པ་དེ་ཉིད་ནི་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར(༣༥a༦) ན་བུ་དེ་ཉིད་གཞན་གྱི་ཕར་འགྱུར་བ་དང་། འབྲས་བུ་དེ་ཉིད་གཞན་གྱི་ས་བོན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ༎ དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དྲུག་དང་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་རྣམས་གཅིག་གི་ནང་དུ་གཅིག་འདུས་པའི་ཕྱིར་རྫས་སུ་ན་ཁམས་བཅུ་བདུན་ནམ་བཅུ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ན། ཅིའི་ཕྱིར་(༣༥a༧) ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་ཅེ་ན། དེ་ལྟར་འདང་ཡིན་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་། དྲུག་པའི་རྟེན་ནི་རབ་བསྒྲུབ་ཕྱིར། ཁམས་ནི་བཅོ་བརྒྱད་དག་ཏུ་འདོད༎ རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལྔ་པོ་དག་གི་རྟེན་ལྔ་ནི་མིག་གི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ན་དྲུག་པ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ(༣༥b༡)པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་གཞན་མེད་དོ༎ དེའི་ཕྱིར་དེའི་རྟེན་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་བསྟན་ཏོ༎ དེ་ལྟར་ན་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་དང་དམིགས་པ་དྲུག་ཚན་རྣམ་པར་གཞག་པས་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དག་ཏུ་འགྱུར་རོ༎ འོ་ན་ནི་དགྲ་བཅོམ་པའི་སེམས་ཐ་མ་ཡིད(༣༥b༢) མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་གང་གིས་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་འདས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་ཡིད་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་གཞན་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཕྱི་མ་མི་སྐྱེ་བར་ཟད་དོ༎ དེ་ལ་ཕུང་པོ་དག་གིས་ནི་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་བསྡུས(༣༥b༣)སོ༎ ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་དེ་དག་གིས་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་སོ༎ སྐྱེ་མཆེད་དང་ཁམས་དག་གིས་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་སོ༎ མདོར་བསྡུ་ན།

༡༨. ཕུང་པོ་དང་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དང་།

སེམས་གཅིག་གིས་ནི་ཐམས་ཅད་བསྡུས།
རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ།
གཞན་གྱི་དངོས་དང་མི་ལྡན་ཕྱིར།

ཕུང་པོ་དང་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། སེམས་གཅིག་གིས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གཟུགས་(༣༤༩༤)ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པར་རིག་པར་བྱའོ།། བསྡུ་བ་དེ་ནི་གང་དག་གང་ནས་འབྱུང་ཡང་རུང་། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། གཞན་གྱི་དངོས་པོས་ནི་མ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ།། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞན་གྱི་དངོས་(༣༤༩༥)དང་མི་ལྡན་ཕྱིར། ཆོས་ནི་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་དང་མི་ལྡན་ནོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་གང་དང་མི་ལྡན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བསྡུས་པར་ནི་མི་རུང་སྟེ། དཔེར་ན་མིག་གི་དབང་པོ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས་དག་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། ཀུན་འབྱུང་བའི་བདེན་(༣༤༩༦)པ་དག་གིས་བསྡུས་ཏེ། དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་གཞན་དག་གིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། དཔེར་ན་བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་པོ་དག་གིས་འཁོར་རྣམས་བསྡུས་པ་ལྟ་བུ་གཞན་གྱིས་གཞན་བསྡུས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་གང་(༣༤༩༧)ཡིན་པ་དེ་ནི་རེས་འགའ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བརྡར་བཏགས་པ་ཡིན་པར་བྱའོ།། མིག་དང་རྣ་བ་དང་སྣ་དག་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཁམས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར།

19. མིག་ལ་སོགས་པ་གཉིས་ཡོད་ཀྱི།
རིགས་དང་སྤྱོད་ཡུལ་རྣམ་པར་ཤེས།
འདྲ་བའི་ཕྱིར་ན་ཁམས་གཅིག་ཉིད།
མཛེས་པའི་ཕྱིར་ན་གཉིས་འབྱུང་ངོ༎

མིག་ལ་སོགས་པ་གཉིས་ཡོད་ཀྱི། རིགས་དང་སྤྱོད་ཡུལ་(༣༥༠༡)རྣམ་པར་ཤེས། འདྲ་བའི་ཕྱིར་

ན་ཁམས་གཅིག་ཉིད། དེ་ལ་རིགས་འདྲ་བ་ནི་གཉིས་ག་མིག་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། སྤྱོད་ཡུལ་འདྲ་བ་ནི་གཉིས་ཀའི་ཡུལ་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདྲ་བ་ནི་གཉིས་ག་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་གི་(35a2) རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མིག་གི་ཁམས་ནི་གཅིག་པ་ཉིད་དོ།། དེ་བཞིན་དུ་རྣ་བ་དང་། སྣ་དག་ལ་ཡང་སྦྱར་བར་བྱའོ།། མཛེས་བྱའི་ཕྱིར་ན་གཉིས་འབྱུང་ངོ་།། མིག་ལ་སོགས་པ་ཁམས་གཅིག་པ་ཉིད་ཡིན་ཡང་རྟེན་མཛེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉིས་འབྱུང་ངོ་།།(35a3) དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། མིག་དང་རྣ་བའི་རྟེན་གཅིག་དང་། སྣའི་བུ་ག་གཅིག་ཏུ་གྱུར་ན་ཤིན་ཏུ་མི་མཛེས་པར་འགྱུར་རོ།། ཕུང་པོ་དང་། ཁམས་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ།། ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་དོན་གང་ཡིན་པ་འདིར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།

20. སྤུངས་དང་སྐྱེ་སྒོ་རིགས་ཀྱི་དོན་

ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ཡིན། །
རྨོངས་དབང་འདོད་རྣམ་གསུམ་གྱི་ཕྱིར་
ཕུང་པོ་ལ་སོགས་གསུམ་བསྟན་ཏོ།།

སྤུངས་དང་སྐྱེ་སྒོ་(35a4) རིགས་ཀྱི་དོན། ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ཡིན། མདོ་ལས། གཟུགས་གང་ཡིན་པ་ཅི་ཡང་རུང་བ་འདས་པའམ། མ་འོངས་པའམ། ད་ལྟར་བྱུང་བའམ། ནང་གི་འམ། ཕྱིའི་འམ། རགས་པའམ། ཕྲ་བའམ། ངན་པ་འམ། གྱ་ནོམ་པའམ། ཐག་རིང་བ་ན་ཡོད(35a5) པ་གང་ཡིན་པའམ། ཉེ་བ་ན་ཡོད་པ་གང་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་འགྲོའོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་སྤུངས་པའི་དོན་ཏོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ།། དེ་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་ན་རེ། གཟུགས་འདས་པ་ནི་མི་རྟག་པ(35a6) ཉིད་ཀྱིས་འགགས་པའོ།། མ་འོངས་པ་ནི་མ་བྱུང་བའོ།། ད་ལྟར་བྱུང་བ་ནི་བྱུང་བ་ལ་མ་འགགས་པའོ།། ནང་གི་ནི་རང་གི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའོ།། གཞན་ནི་ཕྱི་རོལ་ལོ།། ཡང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་སོ།། རགས་པ་ནི་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའོ།། ཕྲ་བ་ནི་ཐོགས་པ་མེད་པའོ(35a7)།། ཡང་ན་

ལྡོགས་པ་པ་ཡིན་ནོ༎ གལ་ཏེ་ལྡོགས་པ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མ་གྲུབ་པ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། ལྡོགས་པས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ༎ གང་ལ་ལྡོགས་ཏེ་རགས་པ་ཡིན་པ་ནི་ནམ་དུ་ཡང་དེ་ལ་ལྡོགས་ནས་ཕྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ས་དང་བུ་བཞིན་ནོ༎ ངན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནོ༎ གྱ་ནོམ་པ་ནི(3581)ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའོ༎ རིང་བ་ནི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའོ༎ ཉེ་བ་ནི་ལྟར་བྱུང་བ་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་འང་དེ་དང་འདྲའོ༎ འདི་ནི་ཁྱད་པར་ཡིན་ཏེ། རགས་པ་ནི་དབང་པོ་ལྔ་ལ་བརྟེན་པའོ༎ ཕྲ་བ་ནི་ཡིད་ལས་བྱུང་བའོ༎ ཡང་ན་ས་ལ་རིག(3582)པར་བྱའོ༎ ཞེས་སོ༎ བཙུན་པ་ན་རེ་ནི། གཟུགས་རགས་པ་ནི་དབང་པོ་ལྔས་གཟུང་བར་བྱ་བའོ༎ གཞན་ནི་ཕྲ་བའོ༎ ངན་པ་ནི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའོ༎ གྱ་ནོམ་པ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའོ༎ རིང་བ་ནི་ཡུལ་མི་སྣང་བ་ཅན་ནོ༎ ཉེ་བ་ནི་ཡུལ་མི་སྣང་བ་ཅན་ནོ༎ འདས་པ་ལ་སོགས་པ་ན་(3583)རང་གི་མིང་གིས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ༎ དེ་དག་གིས་རིང་བ་དང་ཉེ་བ་ཉིད་ནི་དེ་རྟེན་གྱི་དབང་གིས་སོ༎ རགས་པ་དང་ཕྲ་བ་ཉིད་ནི་ལྟ་མ་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎ སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་སྐྱེ་བའི་སྒོའི་དོན་ནི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་(3584)དོན་ཏེ། དེས་པའི་ཚིག་ཏུ་ན་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་སྐྱེ་མཆེད་པར་བྱེད་པས་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་སྟེ། རྒྱས་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ༎ རིགས་ཀྱི་དོན་ནི་ཁམས་ཀྱི་དོན་ཏེ། དཔེར་ན་རི་འགའ་ཞིག་ལ་ལྕགས་དང་ཟངས་དང་དངུལ་དང་གསེར་ལ་སོགས་པ(3585)རིགས་མང་པོ་དག་ཡོད་པ་ལ་ཁམས་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྟེན་དང་རྒྱུད་གཅིག་ལ་རིགས་བཅོ་བརྒྱད་དང་ཡོད་པ་ལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་བྱའོ༎ དེ་ལ་འབྱུང་གནས་དག་ནི་རིགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་གང་གི་འབྱུང་གནས་ཡིན་ཞེ་ན། རང་གི་རིགས་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། (3586)སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ༎ འདུས་མ་བྱས་ཁམས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འོ་ན་ནི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཡིན་ནོ༎ གཞན་དག་ན་རེ། ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དག་རིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་བྱ་བས་ཁམས་ཞེས་བྱ(3587)བའི་འདི་ནི་རིགས་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་ནོ༎ ཞེས་ཟེར་རོ༎ གལ་ཏེ་སྤུངས་པའི་དོན་ཕུང་པའི་དོན་ཡིན་ན་ཕུ

པོ་རྣམས་བཏགས་པའི་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། རྫས་སུ་མ་འདྲེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྤུངས་པ་དང་
གང་ཟག་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ་རྫས་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཅིག་པུ་ཡང་(36a1)ཕུང་པོ་ཡིན
པའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལྟར་ན་གཅིག་པུ་ལ་སྤུངས་པ་ཉིད་མེད་པས་སྤུངས་པའི་དོན་ནི་ཕུང་པོའི
དོན་དུ་ཞེས་བརྗོད་པར་མི་བྱའོ། གཞན་དག་ན་རེ། ཁུ་བའི་ཁུར་ཁྱེར་བའི་དོན་ནམ། ཡོངས་
སུ་ཆད་པའི་དོན་ནི་ཕུང་པོའི་དོན་ཏེ། འདི་ལྟར་སྐྱ་བ་པོ་དབྱུལ་(36a2)བར་བྱ་བའི་ཕུང་
པོ་གསུམ་དག་ཏུ་དབྱུལ་བར་བྱའོ་ཞེས་སྐྱ་བ་བཞིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ནི་མདོ་དང་འགལ་
ལོ།། མདོ་ལས་ནི་སྤུངས་པའི་དོན་ཁོ་ནར་གསུངས་ཏེ། གཟུགས་གང་ཅི་ཡང་རུང་བ་འདས་
པ་འམ། མ་འོངས་པ་འམ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ།། དེར་ནི་གཟུགས་(36a3)འདས་པ་ལ་
སོགས་པ་སོ་སོར་ཕུང་པོ་ཉིད་ཡིན་པར་ཤེས་ཏེ། གཟུགས་འདས་པ་ལ་སོགས་པ་འདི་ཐམས་
ཅད་རེ་རེ་ཞིང་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ནི་ཤེས་པར་མི་ནུས་ཏེ། དེ་ཐམས་
ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་(36a4)ཀྱི་ཕུང་
པོ་དག་ནི་སྤུངས་པ་བཞིན་དུ་བཏགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།། དེ་ལྟ་ན་སྐྱེ་མཆེད་གཟུགས་
ཅན་རྣམས་ཀྱང་བཏགས་པའི་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། མིག་ལ་སོགས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་མང་པོ་
པོ་ནི་སྐྱེ་བའི་སྒོར་གྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། ཚོགས་པ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་རྒྱུའི་ངོ་
(36a5)བོར་གྱུར་བའི་ཕྱིར་རམ། ཡུལ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དབང་པོ་ལས་ལོགས
ཤིག་ཏུ་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ།། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས་ནི། གལ་ཏེ་ཆོས་
མངོན་པ་པ་ཞིག་ཕུང་པོ་བཏགས་པའི་ཡོད་པར་ལྟ་ན་ནི་དེ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁམས་གཅིག
དང་། སྐྱེ་མཆེད་(36a6)གཅིག་དང་། ཕུང་པོ་གཅིག་གི་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲའོ།། འོན་ཏེ་མི་
ལྟ་ན་ནི་དེ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཁམས་གཅིག་དང་། ཕུང་པོ་གཅིག་ཡིན་ནོ།། ཞེས་སྨྲའོ།། ཞེས་འབྱུང་
ངོ་།། ཕྱོགས་ཡིན་ཡང་ཕྱོགས་ཅན་ཡིན་བཞིན་དུ་ཉེ་བར་འདོགས་པ་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་
(36a7)ན་རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་ལ་རས་ཡུག་ཚིག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ།།
ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་སྟོན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་
རྩོམ་པར་མཛད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ། གདུལ་བ་རྣམས་ཀྱི། རྨོངས་དབང་འདོད་རྣམ་གསུམ་གྱི

ཕྱིར། (3681) ཕུང་པོ་ལ་སོགས་གསུམ་བསྟན་ཏོ༎ རྣམ་པ་གསུམ་ནི་རྣམ་གསུམ་མོ༎ སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མྱོང་བ་པ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་རྫལ་པོའི་བདག་ཉིད་དུ་འཛིན་པས་མྱོང་བ་སོ༎ ཁ་ཅིག་ནི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་ནོ༎ ཁ་ཅིག་ནི་གཟུགས་དང་ (3682) སེམས་དག་ལའོ༎ དབང་པོ་དག་ཀྱང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། དབང་པོ་རྟེན་པོ་དང་། འཕྲེད་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཕྱིར་རོ༎ འདོད་པ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ཚིག་བརྗོད་པ་དང་། བར་མ་དང་། རྒྱ་ཆེན་པོ་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་ལ་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས (3683) དང་གསུམ་བསྟན་ཏོ་ཞེས་གྲག་གོ༎ ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ལས་བྱུང་བ་གཞན་རྣམས་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ལ་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་དག་ནི་ལོགས་ཤིག་ཏུ་ཕུང་པོར་ཤེ་ན། སྨྲས་པ།

21. རྩོད་པའི་རྩ་བར་གྱུར་བ་དང་།
འཁོར་བའི་རྒྱུ་ཕྱིར་རིམ་རྒྱུའི་ཕྱིར།
སེམས་བྱུང་རྣམས་ལས་ཚོར་བ་དང་།
འདུ་ཤེས་ལོགས་ཤིག་ཕུང་པོར་བཞག༎

རྩོད་པའི་རྩ་བར་གྱུར་བ་དང་། འཁོར་བའི་རྒྱུ་ཕྱིར་རིམ་རྒྱུའི་ཕྱིར། སེམས་བྱུང་ (3684) རྣམས་ལས་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་ལོགས་ཤིག་ཕུང་པོར་བཞག༎ རྩོད་པའི་རྩ་བ་དག་ནི་གཉིས་ཏེ། འདོད་པ་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པ་དང་། ལྟ་བ་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པའོ༎ དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ནི་རིམས་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དག་སྟེ། ཚོར་བ་རོ་མྱང་བའི་དབང་ (3685) གིས་ནི་འདོད་པ་རྣམས་ལས་མངོན་པར་ཞེན་ལ། འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་ནི་ལྟ་བ་རྣམས་ལའོ༎ དེ་དག་ནི་འཁོར་བའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཚོར་བ་ལ་ཞེན་ཅིང་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་བ་ནི་འཁོར་རོ༎ གང་ཡང་ཕུང་པོའི་གོ་རིམས་ཀྱི་རྒྱུ་སྟོན་པར་འགྱུར་བའི་གོ་རིམས (3686) ཀྱི་རྒྱུ་དེའི་ཕྱིར་ཡང་འདི་གཉིས་ལོགས་ཤིག་ཏུ་ཕུང་པོར་བྱས་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་དེ་ཉིད་དུ་བཤད་པར་བྱའོ༎ འོན་ཅིའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཁམས་དག་

དུ་ནི་འདུ་མ་བྱས་བཤད་ལོ། ཕུང་པོ་དག་དག་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཞེ་ན།

22 ཕུང་པོ་དག་ཏུ་འདུ་མ་བྱས།
དོན་དུ་མི་རུང་ཕྱིར་མ་བཤད།
རིམ་ནི་རགས་དང་ཀུན་ཉོན་མོངས།
སྣོད་སོགས་དོན་ཁམས་ཇི་བཞིན་ནོ།།

ཕུང་པོ་དག་ཏུ་འདུས་མ་བྱས། དོན་དུ་མི་རུང་ཕྱིར་མ་བཤད།།(36b7) དེ་ནི་ཕུང་པོ་དག་གི་ནང་དུ་བརྗོད་ན་དེ་ནི་གཟུགས་མ་ཡིན་ཞིང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ཡང་མ་ཡིན་པས་དོན་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རེ་ཞིག་དེ་དག་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་བསྡུ་བར་ནི་མི་ནུས་སོ།། ཕུང་པོ་དྲུག་པར་བརྗོད་པར་ཡང་མི་ནུས་སོ།། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དོན་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤུངས་པའི་(37a1) དོན་དུ་ནི་ཕུང་པོའི་དོན་ཏོ་ཞེས་བཤད་ན། འདུ་མ་བྱས་ནི་གཟུགས་བཞིན་དུ་འདི་ལྟར་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་འདུ་མ་བྱས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་བ་འདས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ཡང་ཀུན་(37a2) ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གཞི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་ལ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་གཞི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་ན། འདུ་མ་བྱས་ནི་དོན་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་གཉི་ག་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཏུ་རྣམ་པར་གཞག་གོ།། ལ་(37a3) ཅིག་ན་རེ། ཇི་ལྟར་བུམ་པ་ཆག་པ་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཕུང་པོ་ཞིག་པ་ཡང་ཕུང་པོ་ཡིན་པར་མི་འོས་སོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་དག་གི་ལྟར་ན་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དག་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཞན་བཤད་ཟིན་ཏོ།། རིམ་ནི་རགས་དང་ཀུན་ཉོན་མོངས།།(37a4) སྣོད་སོགས་དོན་ཁམས་ཇི་བཞིན་ནོ།། གཟུགས་ནི་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་པས་རགས་སོ།། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་ཡང་ཚོར་བ་ནི་རྒྱུ་བ་རགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་ངའི་ལག་པ་ལ་ཚོར་རོ།། ངའི་རྐང་པ་

ལ་ཚོར་རོ་ཞེས་བ་སྐད་འདོགས་སོ༎ (37a5) འདུ་ཤེས་ནི་གཉིས་པས་ཆེས་རགས་སོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པ་བས་ནི་འདུ་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་གང་ཆེས་རགས་པ་དེ་སྔར་བཤད་དོ༎ ཡང་ན་ཐོག་མ་མེད་པ་ཅན་གྱི་འཁོར་བ་ན་ཕོ་དང་མོ་དག་ཕན་ཚུན་གཟུགས་ལ་མངོན་པར་དགའ་སྟེ། དེ་དག་ཀྱང་ཚོར་བའི་རོ་མྱང་བ་ལ་ཆགས་པའི་ཕྱིར་(37a6) རོ༎ དེ་ལ་ཆགས་པ་ཡང་འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ༎ ཕྱིན་ཅི་ལོག་དེ་ཡང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དག་གིས་སོ༎ སེམས་ཀྱང་དེ་དག་གིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དུ་བྱས་པས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གོ་རིམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ༎ ཡང་ན་སྣོད་ལ་སོགས་(37a7) པའི་དོན་གྱིས་ཏེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་ནི་སྣོད་དང་ཟས་དང་ཚོར་མ་དང་སྦྱན་པོ་དང་ཟ་བ་པོ་ལྟ་བུའོ༎ ཡང་ན་ཁམས་ཀྱིས་ཏེ་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་གཟུགས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ནི་འདོད་པའི་ཁམས་སོ༎ ཚོར་བས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ནི་བསམ་གཏན་རྣམས་སོ༎ འདུ་ཤེས་ཀྱིས་(37b1) རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ནི་གཟུགས་མེད་པ་གསུམ་མོ༎ འདུ་བྱེད་ཙམ་གྱི་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ནི་སྲིད་པའི་རྩེ་མོ་སྟེ། དེ་དག་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གནས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གནས་སོ་ཞེས་ཕུང་པོའི་གོ་རིམས་ཞིང་དང་ས་བོན་གྱི་གོ་རིམས་ལྟ་བུར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ༎ དེ་(37b2) ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་རྣམས་ནི་ལྔ་སྟེ་མི་ཉུང་མི་མང་ངོ༎ གང་གི་ཕྱིར་འདི་དག་ནི་ཆེས་རགས་པ་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གོ་རིམས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་ཟས་དང་ཚོད་མ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་དག་གི་ཁམས་གཉིས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དག་ནི་(37b3) འདུ་ཤེས་རྣམས་ལས་སོགས་ཤིག་ཏུ་ཕུང་པོ་བྱས་སོ༎ མིག་ལ་སོགས་པའི་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་གོ་རིམས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེའི་དབང་ཉིད་ཀྱིས་ན་དེའི་ཡུལ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམས་སུ་འགྱུར་རོ༎ དྲུག་པོ་དེ་དག་ལས།

23. ད་ལྟའི་དོན་ཕྱིར་དང་པོ་ལྔ༎
འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་དོན་ཕྱིར་བཞི༎
གཞན་ནི་ཆེས་རིང་མྱུར་འཇུག་ཕྱིར།
ཡང་ན་ཇི་ལྟར་གནས་བཞིན་རིམ༎

ད་ལྟའི་དོན་ཕྱིར་དང་པོར་(37b4)ལྟ།། མིག་ལ་སོགས་པ་ལྟའི་ཡུལ་ནི་ད་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྔར་སྨོས་སོ།། ཡིད་ཀྱི་ཡུལ་མ་ངེས་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཁ་ཅིག་གི་ཡུལ་ནི་ད་ལྟར་ཡིན་པ་ནས། ཁ་ཅིག་གི་ཡུལ་ནི་དུས་གསུམ་དང་དུས་མ་ཡིན་པའི་བར་ཡིན་ནོ།། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་དོན་ཕྱིར་བཞི།། དང་པོར་ཞེས་བྱ་(37b5)བར་སྐྱེགས་སོ།། ལྟ་རྣམས་ལས་ཀྱང་བཞིར་སྔར་སྨོས་པ་ནི་ཡུལ་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། ལུས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་མི་ངེས་པ་སྟེ། རེས་འགའ་ནི་འབྱུང་བ་དག་ཡིན་ལ། རེས་འགའ་ནི་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་དག་ཡིན་ནོ།། རེས་འགའ་ནི་གཉི་ག་ཡིན་ནོ།། གཞན་(37b6)ནི་ཆེས་རིང་སྦྱུང་འཇུག་ཕྱིར། ལྷག་མ་ནི་ཅི་རིགས་པར་ཆེས་རྒྱུད་རིང་བ་དང་སྦྱུར་བར་འཇུག་པས་གཞན་པས་སྔར་སྨོས་ཏེ། མིག་དང་རྣ་བའི་ཡུལ་རྒྱུད་རིང་བའི་ཕྱིར་གཉིས་པས་དེ་དག་སྔར་སྨོས་སོ།། དེ་གཉིས་ལས་ཀྱང་མིག་ནི་ཆེས་རྒྱུད་རིང་པོར་འཇུག་སྟེ། ཆུ་ཀླུང་(37b7)རྒྱུད་རིང་པོ་ནས་མཐོང་ཡང་དེའི་སྒྲ་མི་ཐོས་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་སྔར་སྨོས་སོ།། སྣ་དང་ལྕེ་ནི་རྒྱུད་རིང་པོ་ལ་འཇུག་པ་མེད་མོད་ཀྱི། དེ་གཉིས་ལས་ཀྱང་སྣ་ནི་ཆེས་མྱུར་བར་འཇུག་པའི་ཕྱིར་སྔར་སྨོས་ཏེ། ཟས་ལྕེ་དང་མ་ཕྲད་པ་ཉིད་ཀྱི་དྲི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཡང་ན་ཇི་ལྟར་གནས་བཞིན་(38a1)རིམ།། ཡང་ན་ལུས་འདི་ལ་མིག་གི་རྟེན་ནི་དང་པོ་ན་གནས་སོ།། དེའི་འོག་ན་ནི་རྣ་བའི་འོ།། དེའི་འོག་ན་ནི་སྣའི་འོ།། དེའི་འོག་ན་ནི་ལྕེའི་འོ།། ལུས་ཀྱི་ནི་ཕལ་ཆེར་དེའི་འོག་ནའོ།། ཡིད་ནི་དེ་དག་ལ་བརྟེན་པ་དང་ཡུལ་ན་མི་གནས་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་གི་གོ་རིམས་(38a2)ནི་ཇི་ལྟར་གནས་པ་བཞིན་ཡིན་ནོ།། ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་པའི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་པོ་དག་ལས་གཅིག་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་བརྗོད་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་གཅིག་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཅེས་བྱ་བ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ།

24. བྱེ་བྲག་དོན་དང་གཙོ་བོའི་ཕྱིར།
ཆོས་མང་བ་དང་མཆོག་བསྡུས་ཕྱིར།
གཅིག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་།
གཅིག་ནི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བར་བརྗོད།།

ཁྱེ་བྲག་དོན་དང་གཙོ(38a3)བའི་ཕྱིར། ཆོས་མང་བ་དང་མཆོག་བསྡུས་ཕྱིར། གཅིག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། གཅིག་ནི་ཆོས་ཤེས་བྱ་བར་བརྗོད། ཁྱེ་བྲག་གི་དོན་ཅི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཅི་ནས་ཀུན་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་པའི་སྒོ་ནས་བཅུ་པོ་འདི་དག་གི་སོ་སོར་སྐྱེ་མཆེད(38a4)ཉིད་ཡིན་གྱི་ཕྱིར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། མིག་ལ་སོགས་པ་ཁྱེ་བྲག་ཏུ་བྱས་པ་དག་གིས་ནི་གང་མིག་ལ་སོགས་པར་ནི་མིང་མ་བཏགས་ལ་གཟུགས་ནི་ཡན་པ་དེ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་འདིའི་མིང་གཞན་མ་བརྗོད་དོ། ཡང་ན(38a5)གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ནི་གཙོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ནི་ཐོགས་པ་དང་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལག་པ་ལ་སོགས་པའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་དག་གིས་རེག་ན་གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང་། བསྟན་དུ་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ནི་འདི་ནའོ། །ཆེ་གམོ་ཞེག་ནའོ་ཞེས་བཏག་ཏུ་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །(38a6)འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་དུ་གཟུགས་སོ་ཞེས་གྲགས་ཀྱི་གཞན་དག་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཁྱེ་བྲག་གི་དོན་ཉིད་ཀྱིས་གཅིག་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་བཤད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་འདིར་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་མང་པོ་རྣམས་བསྡུས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་སྒྲར་སྒྲུར་རྗོད(38a7)པར་བྱེད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་མཆོག་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དེ་ཡང་དེར་བསྡུས་ཏེ་གཞན་དག་ཏུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ། རྣམ་པ་ཉི་ཤུའི་རིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཤའི་དང་སྐྲའི་དང་འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་མིག་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཅིག་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ(38b1)མཆེད་དུ་བསྟན་ཏོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །མདོ་དག་ལས་ཕུང་པོ་དང་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཁམས་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་དང་གཞན་དང་གསུང་དགོངས་ན། ཅི་དེ་རྣམས་འདི་དག་ཉིད་ཀྱིས་བསྡུས་སམ། འོན་ཏེ་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རིག་པར་བྱ་ཞེ་ན། འདི་དག་ཉིད་ཀྱིས་བསྡུས་ཀྱི་ཐ་དད་པ་ནི་མེད(38b2)དེ་ད་ལ་རེ་ཞིག །

25. ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་དག།
གང་རྣམས་ཐུབ་པས་གསུངས་དེ་དག།
ཚིག་གང་མིང་ཡིན་དེ་རྣམས་ནི།
གཟུགས་དང་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས། །

ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་དག །གང་རྣམས་ཐུབ་པས་གསུངས་དེ་དག་ཚིག་གམ་མིང་ཡིན་དེ་རྣམས་ནི། གཟུགས་དང་འདུ་བྱེད་དག་ཏུ་འདུས།། གང་དག་གི་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཚིག་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་དེ་དག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་སོ།། (༣༤༨༣) གང་དག་གི་ལྟར་ན་མིང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་སོ།། ཡང་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ཚད་ཇི་ཙམ་ཞེ་ན།

༢༦. ཁ་ཅིག་བསྟན་བཅོས་ཚད་ཅས་ཟེར༎
ཕུང་པ་ལ་སོགས་གཏམ་རེ་ཡིན༎
སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ནི།
ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས།

ཁ་ཅིག་བསྟན་བཅོས་ཚད་ཅེས་ཟེར༎ ཁ་ཅིག་ན་རེ། དེ་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བསྟན་བཅོས་མངོན་པའི་ཚད་ཙམ་མོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་(༣༤༨༤)ནི་ཤློ་ཀ་དྲུག་སྟོང་ངོ༎ ཡང་གཞན་དག་ན་རེ། ཕུང་པོ་ལ་སོགས་གཏམ་རེ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་ཏེ། ཕུང་པོ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས་དང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དང་། བདེན་པ་དང་། ཟས་དང་། བསམ་གཏན་དང་། ཚད་མེད་པ་དང་། གཟུགས་མེད་པ་དང་། རྣམ་(༣༤༨༥)པར་ཐར་པ་དང་། ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་། སྨོན་ནས་ཤེས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་རེ་རེ་ནི་ཆོས་ཀྱི་(༣༤༨༦) ཕུང་པོའོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས། འདི་སྐད་དུ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་དང་ང་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་པ་བརྒྱད་ཁྲི་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི་གཉེན་པོར་(༣༤༨༧) བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་གསུངས་སོ་ཞེས་བརྗོད་དོ།། ཇི་ལྟར་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་པོ་དེ་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་འདི་དག་ཉིད་དུ་བསྡུས་པ།།

༢༧. དེ་བཞིན་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་པར།

ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ནི།
རང་གི་མཚན་ཉིད་ལེགས་དཔྱད་དེ།
ཇི་སྐད་བཤད་པར་བསྡུ་བར་བྱ།།

དེ་བཞིན་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་པ། ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ནི། རང་གི་མཚན་ཉིད་ལེགས་དཔྱད་དེ། (39a1) ཇི་སྐད་བཤད་པར་བསྡུ་བར་བྱ། མདོ་གཞན་དག་ལས་ཕུང་པོ་དང་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཁམས་གཞན་གང་དག་དག་གསུངས་པ་དེ་དག་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་འདི་ལས། ཇི་སྐད་བཤད་པ་བཞིན་དེ་དག་གི་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ལེགས་པར་དཔྱད་ནས་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཇི་སྐད་(39a2) བཤད་པ་འདི་དག་ཉིད་དུ་བསྡུས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ཕུང་པོ་དག་ལས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་སོ།། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་འདུ་(39a3) བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་སོ།། ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་པོ་དག་ལས་བརྒྱད་ནི་མ་ཆགས་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་བསྡུས་སོ།། འཁོར་རྣམས་དང་བཅས་ན་ནི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡིད་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དག་གིས་བསྡུས་ཏེ། (39a4) ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ།། ཟད་པར་ནམ་མཁའ་དང་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དག་དང་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་བཞི་པོ་དག་ནི་ཕུང་པོ་བཞིའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡིད་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དག་གིས་(39a5) བསྡུས་སོ།། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་སྐྱེ་མཆེད་ལྔ་པོ་དག་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་བསྡུས་སོ།། འཁོར་རྣམས་དང་བཅས་ན་ནི་སྒྲ་དང་ཡིད་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱིས་བསྡུས་སོ།། སྐྱེ་མཆེད་གཉིས་ལས་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་(39a6) ཅན་ནི་དྲི་དང་རོའི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་བཞི་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྡུས་སོ།། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་ནི་ཡིད་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དག་གིས་བསྡུས་སོ།། དེ་བཞིན་དུ་ཁམས་མང་པོ་ལས་ཁམས་དྲུག་ཅུ་གཉིས་བསྟན་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཅི་རིགས་པར་(39a7) བསྡུ་བར་རིགས་པར་བྱའོ།། དེར་གང་དག་སའི་ཁམས་དང་། ཆུའི་ཁམས་དང་། མེའི་ཁམས་དང་། རླུང་

གི་ཁམས་དང་། ནམ་མཁའི་ཁམས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དྲུག་བསྟན་པ་ལ། དེ་དག་ལས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་བཤད་ན། དེ་ཅི་ནམ་མཁའ་ཉིད་(༣༩༨༡)ནམ་མཁའི་ཁམས་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ་མ་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན།

༢༨. བུ་ག་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཞེས་བྱ། །
སྣང་དང་མུན་པ་དག་ཡིན་ལོ།།
ཟག་དང་བཅས་པའི་རྣམ་ཤེས་ནི། །
རྣམ་ཤེས་ཁམས་ཡིན་སྐྱེ་བའི་རྟེན། །

སྒོ་དང་སྐར་ཁུང་དང་ཁ་དང་སྣ་ལ་སོགས་པའི་བུ་ག་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཞེས་བྱ། བུ་ག་ཞེས་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པར་(༣༩༨༢)རིག་པར་བྱ། སྣང་དང་མུན་པ་དག་ཡིན་ལོ།། བུ་ག་ནི་སྣང་བ་དང་མུན་པ་དག་ལས་གཞན་དུ་གཟུང་དུ་མེད་དོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་སྣང་བ་དང་མུན་པའི་རང་བཞིན་ཏེ། མཚན་མོ་དང་ཉིན་མོའི་རང་བཞིན་དུ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་གྲག་གོ། དེ་ཉིད་ཐོགས་པའི་(༣༩༨༣)ཉེ་བའི་འཁོར་གྱི་གཟུགས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཐོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་གནོད་པར་གྱུར་རུང་བའི་ཕྱིར་བསགས་པར་གནས་པའི་གཟུགས་ཏེ། དེ་ནི་དེའི་འཁོར་རོ་ལོ།། གཞན་དག་ན་རེ། དེ་ལ་གཞན་མི་ཐོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ནི་ཐོགས་མེད་ཀྱང་ཡིན་ལ་གཟུགས་གཞན་གྱི་ཉེ་འཁོར་ཡང་ཡིན་(༣༩༨༤)བས་ཐོགས་མེད་ཉེ་འཁོར་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་ཤེས་ནི། རྣམ་ཤེས་ཁམས་ཡིན། ཅིའི་ཕྱིར་ཟག་པ་མེད་པ་ལ་མི་བྱ་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་ཁམས་དྲུག་པོ་འདི་དག་ནི། སྐྱེ་བའི་རྟེན་ཡིན་པར་འདོད་དེ། དེ་དག་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་སེམས་ནས་འཆི་བའི་(༣༩༨༥)སེམས་ཀྱི་བར་དུ་སྐྱེ་བའི་གཞིར་གྱུར་པ་སྟེ། ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ།། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ན་དེ་དག་ལས་ཁམས་བཞི་ནི་རེག་བྱའི་ཁམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་སོ།། ལྔ་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་སོ།། དྲུག་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་བདུན་པོ་དག་(༣༩༨༦)ཏུ་འདུས་སོ།། གང་དག་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་བསྟན་པ་དེ་དག་ལས་བསྟན་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་དུ། བསྟན་དུ་མེད་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན།

༢༩.བསྟན་ཡོད་འདིར་ནི་གཟུགས་གཅིག་དུ༎
ཐོགས་དང་བཅས་པ་གཟུགས་ཅན་བཅུ༎
ལང་མ་བསྟན་བརྒྱད། དེ་དག་ཉིད།
གཟུགས་སྒྲ་མ་གཏོགས་གཞན་རྣམས་གསུམ༎

བསྟན་ཡོད་འདིར་ནི་གཟུགས་གཅིག་དུ༎ དེ་ནི་འདི་ནི་འདི་ནའོ༎ ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ནའ་ཞེས་བསྟན་པར་ནུས་སོ༎ ལྷག་མ་རྣམས་ནི་བསྟན་དུ་མེད་(༣༩༨༤)པའོ་ཞེས་བཤད་པར་འགྱུར་རོ༎ ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་དུ། ཐོགས་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན། ཐོགས་དང་བཅས་པ་གཟུགས་ཅན་བཅུ༎ གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་པའི་ཁམས་བཅུ་གང་དག་བཤད་པ་དེ་དག་ནི་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐོགས་པ་(40a1)ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྡུགས་པའོ༎ དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། སྒྲིབ་པ་དང་ཡུལ་དང་དམིགས་པ་ལ་ཐོགས་པའོ༎ དེ་ལ་སྒྲིབ་པ་ལ་ཐོགས་པ་ནི་རང་གི་ཡུལ་དུ་གཞན་སྐྱེ་བའི་གེགས་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ལག་པའམ། རྡོ་བ་ལ་ལག་པ་རྡུགས་ཤིག་ཐོགས་པའམ།(40a2) རྡོ་ལ་ཡང་དེ་གཉིས་ལ་ཐོགས་པ་ལྟ་བུའོ༎ ཡུལ་ལ་ཐོགས་པ་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་ཅན་རྣམས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་རྣམས་ལ་ཐོགས་པ་སྟེ། བདགས་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཆུ་ལ་ཐོགས་པ་ལ་སྐམ་ལ་མ་ཡིན་པའི་མིག་ཀྱང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཉ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎(40a3) སྐམ་ཐོགས་ལ་ཆུ་ལ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། མི་ཕལ་ཆེ་བའི་ལྟ་བུའོ༎ གཉིས་གང་ཐོགས་པ་ཡང་ཡོད་དེ། ཆུ་སྲིན་བྱིས་པ་གསོད་པ་དང་། སྦལ་བ་དང་། ཤ་ཟ་བ་དང་། ཉ་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ གཉི་གར་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། རྣམ་པ་དེ་དག་མ(40a4) གཏོགས་པའོ༎ མིག་གི་མཚན་མོ་ཐོགས་ལ་ཉིད་པར་མ་ཡིན་པ་ཡོད་དེ། ཕ་ཝ་དང་། འུག་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ ཉིན་པར་ཐོགས་ལ་མཚན་མོ་མ་ཡིན་པ་ནི་མི་ཕལ་ཆེའི་ལྟ་བུའོ༎ མཚན་མོ་དང་ཉིན་པར་ཐོགས་པ་ནི་ཁྱི་དང་། ཝ་དང་། རྟ་དང་། གླང་དང་། བྱི་ལ་(40a5)ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ གཉི་གར་ཡང་མ་ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ནི་ཡུལ་ལ་ཐོགས་པའོ༎ དམིགས་པ་ལ་ཐོགས་པ་ནི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་རང་གི་དམིགས་པ་དག་ལ་ཐོགས་པའོ༎ ཡུལ་དང་དམིགས་(40a6)པ་དག་ལ་ཁྱེ་བྲག་ཅི་

ཡོད་ཅེ་ན། གང་ལ་གང་ཞིག་བྱེད་པ་དེ་ན་ཡུལ་ཡིན་ལ། གང་ཞིག་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་
རྣམས་ཀྱིས་འཛིན་པ་དེ་ནི་དམིགས་ཡིན་ནོ།། ཡང་ཇི་ལྟར་ན་རང་གི་ཡུལ་ལ་དམིགས་པ་ལ་འཇུག
པ་ལ་ཐོགས་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཡང་ན་འདི་ལ་གནོད་པ་
(40a7)ནི་ཐོགས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཡིན་པའོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་འདིར་བཅུ་པོ་དག
ནི་སྒྲིབ་པ་ལ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཕན་ཚུན་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཆོས་གང་
དག་ཡུལ་ལ་ཐོགས་པས་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་དེ་དག་སྒྲིབ་པ་ལ་(40b1)ཐོགས་པས་ཀྱང་ཡིན་
ནམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི། སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་མཚུངས
པར་ལྡན་པ་གང་ཡིན་པའོ།། གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་ལྔ་པོ་དག་གོ། གསུམ་པ་ནི། དབང་པོ་ལྔ་དག་གོ། བཞི་
པ་ནི། མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་གཏོགས་པ་(40b2)ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་སོ།། གང་དག་ཡུལ་
ལ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་དེ་དག་ཉིད་དམིགས་པ་ལ་ཐོགས་པས་ཀྱང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཅིག་ཕྱི་མཐའ
སྦྱར་བ་སྟེ། རེ་ཞིག་དམིགས་པ་ལ་ཐོགས་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཡུལ་ལ་ཐོགས་པས་ཀྱང་མ་
ཡིན་ནོ།། ཡུལ་ལ་(40b3)ཐོགས་པས་ཡིན་ལ་དམིགས་པ་ལ་ཐོགས་པས་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ་དབང་
པོ་ལྔ་རྣམས་སོ།། བཙུན་པ་གཞོན་ནུ་ལེན་ན་རེ་ནི་གང་ལ་ཡིན་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ལ་གཞན་དག་གིས་ཐོགས
པར་བྱེད་ནུས་པ་དེ་ནི་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ་ལ། བཟློག་པ་ནི་ཐོགས་པ་མེད་(40
b4)པར་འདོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་
ལས་དགེ་བ་རྣམས་ནི་དུ། མི་དགེ་བ་རྣམས་ནི་དུ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན། ལུང་མ་བསྟན
བརྒྱད། བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གང་ཞེ་ན། ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་བཅུ་བཤད་(40b5)པ་གང་དག་ཡིན་པ།
དེ་དག་ཉིད། གཟུགས་སྒྲ་མ་གཏོགས་དབང་པོ་ལྔ་རྣམས་དང་། དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱའི་ཁམས་རྣམས་དང་
བརྒྱད་པོ་དེ་དག་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ངོ་བོར་ལུང་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་
དག་གོ། གཞན་དག་ན་རེ། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཕྱིར་(40b6)ལུང་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་
ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་ལ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། གཞན་རྣམ་གསུམ། གཞན་ཁམས་བཅུ་པོ་དག
ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན། མ་
ཆགས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་མཚུངས་པར་(40b7)ལྡན་པ་དག་ནི་དགེ་བ་ཡིན་ནོ།། ཆགས་པ་ལ་སོགས

པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དག་ནི་མི་དགེ་བ་ཡིན་ནོ།། གཞན་དག་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ནི་མ་ཆགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། ཀུན་ནས་བསླང་བ་དང་། སོ་སོར་(41a1) བརྟགས་པས་འགོག་པ་ནི་དགེ་བའོ།། ཆགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། ཀུན་ནས་བསླང་བ་ནི་མི་དགེ་བའོ།། གཞན་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།། གཟུགས་དང་སྒྲའི་ཁམས་ནི་ལུས་དང་ངག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱིས་འདུས་(41a2)པ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླང་བ་དག་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ཡིན་ནོ།། དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།། དགེ་བ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་བཤད་ཟིན་ཏོ།། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་ལས་འདོད་པར་གཏོགས་པ་རྣམས་ནི་དུ། གཟུགས་(41a3)དང་གཟུགས་མེད་པར་གཏོགས་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན།། འདོད་ཁམས་གཏོགས་ཐམས་ཅད་དོ།། གཏོགས་པ་ནི་མ་བྲལ་སྟེ། འདོད་པའི་ཁམས་དང་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ།།

30. འདོད་ཁམས་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་དོ།
གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་བཅུ་བཞིའོ།།
དྲི་དང་རོ་དང་སྣ་དང་ནི།
ལྕེ་ཡི་རྣམ་ཤེས་ཁམས་མ་གཏོགས།།

གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ནི་བཅུ་བཞིའོ།། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ནི་ཁམས་བཅུ་བཞི་སྟེ། དྲི་(41a4) དང་རོ་དང་སྣ་དང་ནི། ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་ཁམས་མ་གཏོགས། དེ་ན་དྲི་དང་རོ་དག་མེད། དེ་གཉིས་ནི་ཁམས་ཀྱི་ཟས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལ། དེ་དག་གི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱང་དེར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྣ་དང་ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ(41a5)དག་ཀྱང་མེད་དོ།། དེ་ལྟ་ན་ནི་འོ་ན་དེ་ནི་རེག་བྱའི་ཁམས་ཀྱང་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཁམས་ཀྱི་ཟས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཟས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡོད་དོ།། དྲི་དང་རོ་དག་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། རེག་བྱ་དབང་པོའི་རྟེན་དང་གཞི་དང་བགོ་བ་(41a6)ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོར་ཡོད་དུ་ཆུག་ཀྱང་

ཟས་མེད་པ་མེད་པར་དྲི་དང་རོ་དག་ལ་ཡོངས་སུ་ལོངས་སྤྱོད་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ན་ཟས་མེད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ལ་དྲི་དང་རོ་དག་དགོས་པ་མེད་ཀྱི་ རེག་བྱ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ནི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་བསམ་(༤༡༨༠)གཏན་ལ་བརྟེན་ནས་འདིར་གཟུགས་རྣམས་ཀྱང་མཐོང་ཞིང་སྒྲ་རྣམས་ཀྱང་ཐོས་ལ་ཤིན་དུ་སྦྱངས་པ་དང་ལྡན་ཅིག་པར་གྱུར་པའི་རེག་བྱའི་ཁྱད་པར་གྱིས་ཀྱང་ལུས་ལ་ཕན་འདོགས་པས། དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བའི་བསམ་གཏན་ན་གསུམ་པོ་དེ་དག་ཡོད་ཀྱི། དྲི་དང་རོ་དག་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་(༤༡༨༡)ཟེར་རོ།། དེ་ལྟ་ན་ནི་འོ་ན་སྣ་དང་ལྕེའི་དབང་པོ་དག་ཀྱང་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། དགོས་པ་ཡོད་དེ། དེ་དག་མེད་པར་ནི་རྗེན་མཛེས་པ་ཉིད་དང་། མངོན་པར་བརྗོད་པར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ།། གལ་ཏེ་དགོས་པ་དེར་ཟད་ན་མཛེས་པར་བྱ་བའི་དོན་དང་། (༤༡༨༢)ཚིག་གི་དོན་དུ་རྟེན་ཙོ་ནས་ཚིག་གི་དབང་པོ་ནི་དགོས་པ་མེད་དོ།། དབང་པོ་མེད་པའི་རྟེན་ནི་མི་སྲིད་དེ། ཕོའི་དབང་པོའི་རྟེན་རྟེན་བཞིན་ནོ།། དེ་ནི་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་མི་སྲིད་པར་རིགས་ཀྱི་སྣ་དང་ལྕེའི་དབང་པོའི་རྟེན་ནི་དགོས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པས། དེའི་ཕྱིར་འདི་དག་ནི་(༤༡༨༣)དབང་པོ་མེད་པར་ཡང་སྲིད་པར་རིགས་སོ།། དགོས་པ་མེད་པ་ཡང་དབང་པོ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་མངལ་དུ་ངེས་པར་འཆི་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ།། དགོས་པ་མེད་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི་རྒྱུ་མེད་པ་ཅན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། དབང་པོ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དག་གང་ཞེ་ན། དབང་པོ་ལ་(༤༡༨༤)སྲིད་པ་དང་བཅས་པའི་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རོ།། གང་ཡང་ཡུལ་ལ་སྲེད་པ་དང་བྲལ་བ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་དབང་པོ་ལས་ཀྱང་སྲེད་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་ཡུལ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ལ་སྣ་དང་ལྕེའི་དབང་པོ་དག་འབྱུང་བ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ཡང་ན་(༤༡༨༥)ཕོའི་དབང་པོ་ཡང་ཅི་སྟེ་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར། མི་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། མདོམས་ཀྱི་སྦ་བ་སྦུབས་སུ་ནུབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཅིའི་ཕྱིར་མི་མཛེས་པར་འགྱུར། དགོས་པའི་དབང་གིས་འབྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། རྒྱུའི་དབང་གིས་འབྱུང་བས་རྒྱུ་ཡོད་ན་མི་མཛེས་(༤༡༨༦)པར་བྱེད་བཞིན་དུ་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་དོ།། འོ་ན་ནི་མདོ་ལས་དབང་པོ་རྣམས་མ་ཚང་བ་མེད་ཅིང་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་བ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེ་ན་དབང་པོ་གང་དག་སྲིད་པ་དེ་དག་གིས་དབང་པོ་མེད་པ་མ་ཡིན་པས

འདི་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། (51b7) དེ་ལྟ་ན་ཡིན་ན་ཕོའི་དབང་པོ་ཡང་ཡོད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། འདི་སྐད་དུ་ལུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ལ་སྤྱོད་པ་ཀུན་དུ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ནི་མ་ཡིན་པས་དེ་ན་སྣ་དང་ལྕེའི་དབང་པོ་དག་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་དྲི་དང་རོ་དག་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། ཕོའི་དབང་པོ་ནི་འཁྲིག(52a1)པ་རེག་པའི་སྒོ་ནས་སྤྱོད་པ་ཀུན་དུ་སྤྱོད་པས་དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་གཏོགས་པའི་ཁམས་བཅུ་བཞི་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་པོ་ཞེས་བརྗོད་དོ།།

31. གཟུགས་མེད་གཏོགས་པ་ཡིན་དང་ནི།
ཆོས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཁམས།།
དེ་གསུམ་ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད།
ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཟག་བཅས་སོ།།

གཟུགས་མེད་གཏོགས་པ་ཡིད་དང་ནི། ཆོས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས། ཁམས་གཟུགས་ཀྱི་འདོད་(52a1)ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་དེར་སྐྱེ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ཁམས་བཅུ་དང་དེ་དག་ལ་རྟེན་པར་དང་དམིགས་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལྔ་ཡང་མེད་དོ།། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་དྲུ། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་དྲུ་ཞེ་ན། ཡིད་དང་ཆོས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར(52a3)ཤེས་པའི་ཁམས་གང་དག་བཤད་པ། དེ་གསུམ་ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད། གང་དག་ལམ་གྱི་བདེན་པ་དང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱིས་བསྡུས་པ་དེ་དག་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ།། གཞན་དག་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ།། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཟག་བཅས་སོ།། ལྷག་མ་ཁམས་བཅོ་ལྔ་(52a5)པོ་དེ་དག་ནི་གཅིག་ཏུ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ།། རྟོག་པ་དང་བཅས་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་དྲུ། རྟོག་པ་མེད་ལ་དཔྱོད་པ་ཙམ་དག་ནི་དྲུ་རྟོག་པ་ཡང་མེད་ལ་དཔྱོད་པ་ཡང་མེད་པ་རྣམས་ནི་དྲུ་ཞེ་ན།

32. རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པ་ནི།
རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལྔ་ཡིན།།

ཐ་མ་གསུམ་ནི་རྣམ་གསུམ་མོ༎

ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གཉིས་ཀ་སྤངས ༎

རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པ་ནི། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལྔ་(42a5)ཡིན། འདི་དག་ནི་རྟག་ཏུ་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ་འདི་ལྟར་ཁ་ཕྱི་རོལ་དུ་བལྟས་པའི་ཕྱིར་རྟོང་བ་ཡིན་ནོ༎ མི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ངེས་པར་གཟུང་བའི་དོན་ཏོ༎ ཐ་མ་གསུམ་ནི་རྣམ་གསུམ་མོ༎ ཐ་མ་དག་ནི་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་དང་། ཡིད་(42a6)ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཏེ། གསུམ་པོ་དེ་དག་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། དེ་ལ་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་ལས་གཞན་པ་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དག་དང་འདོད་པའི་ཁམས་དང་བསམ་གཏན་དང་པོ་ན་ནི་རྟོག་པ་(42a7)དང་བཅས་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཡིན་ནོ༎ བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ནི་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་དཔྱོད་པ་ཙམ་དག་ཡིན་ནོ༎ བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ནས་བཟང་སྟེ། སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་བར་གྱི་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་དང་། བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་(42b1)གྱི་དཔྱོད་པ་ནི་རྟོག་པ་ཡང་མེད་ལ་དཔྱོད་པ་ཡང་མེད་པ་དག་ཡིན་ནོ༎ རྟོག་པ་ནི་རྟོག་པ་གཉིས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དཔྱོད་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་དཔྱོད་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ༎ འདོད་པའི་ཁམས་དང་བསམ་གཏན་དང་པོའི་དཔྱོད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་འདི་དག་གི་ནང་དུ་མི་འདུན་དེ་ཇི་(42b2) སྐད་དུ་བརྗོད་པར་བྱ་ཞེ་ན། དཔྱོད་པ་གཉིས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟོག་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་དཔྱོད་པ་མེད་ཅིང་རྟོག་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ༎ དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྟོག་པ་དང་བཅས་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པའི་ས་ན་ཆོས་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། རྟོག་པ་དང་བཅས་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་དག་ནི་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་(42b3)པ་མ་གཏོགས་པ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་རྣམས་སོ༎ རྟོག་པ་མེད་ཅིང་དཔྱོད་པ་ཙམ་དག་ནི་རྟོག་པའོ༎ རྟོག་པ་ཡང་མེད་དཔྱོད་པ་ཡང་མེད་པ་དག་ནི་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སོ༎ དཔྱོད་པ་མེད་ཅིང་རྟོག་པ་ཙམ་ནི་དཔྱོད་པའོ་ཞེས་བྱའོ༎ ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གཉི་ག་སྤངས། ལྷག་མ་(42b4)རྣམས་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁམས་བཅུ་པོ་དག་སྟེ། དེ་དག་ནི་མཚུངས་ཡ

ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་རྟོག་པ་ཡང་མེད་དཔྱོད་པ་ཡང་མེད་པ་དག་ཡིན་ནོ།། གལ་ཏེ་རྣམ་པ་ཤེས་པའི་ཚོགས་པ་ལྔ་པོ་རྣམས་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཡིན་ན། ཇི་ལྟར་ན་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ(42b5)དག་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན།

33. ངེས་པར་རྟོག་དང་རྗེས་དྲན་པའི། །
རྣམ་པར་རྟོག་པས་རྣམ་མི་རྟོག། །
དེ་དག་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་རབ་གཡང་། །
ཡིད་ཀྱི་དྲན་པ་ཐམས་ཅད་ཉིད། །

ངེས་པར་རྟོག་དང་རྗེས་དྲན་པའི། རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས་མི་རྟོག།། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་མོ་ཞེས་གྲག་སྟེ། ངོ་བོ་ཉིད་དང་། ངེས་པར་རྟོག་པ་དང་། རྗེས་སུ་དྲན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པའོ།། དེ་བས་ན་དེ་དག་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་རྟོག་པ་ཡོད་ཀྱི་གཞན་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ(42b6)བས་ན་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ་དག་ཅེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་རྟ་རྐང་གཅིག་པ་ལ་རྐང་མེད་ཅེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ།། དེ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འོག་ནས་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དག་གི་ནང་ནས་སྟོན་ཏོ།། གཞན་དག་གི་རང་བཞིན་ཅི་ཞེ་ན། རིམ་པ་ཉིད་དུ། དེ་དག་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་རབ(42b7)གཡེང་ཡིད་ཀྱི་དྲན་པ་ཐམས་ཅད་ནི། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཡིད་ཀྱི་ཞེས་བྱའོ།། མཉམ་པར་གཞག་པ་མ་ཡིན་པ་ནི་གཡེང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་ངེས་པར་རྟོག་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པའོ།། ཡིད་ཀྱི་དྲན་པ་ཉིད་མཉམ་པར་གཞག་པ་དང་མཉམ་པར་གཞག་པ(43a1)མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ནི་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ།། དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་དུ། དམིགས་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན།

34. དམིགས་བཅས་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་ནོ། །
ཆོས་ཀྱི་ཕྱེད་ཀྱང་མ་ཟིན་དགུ། །

བརྒྱད་པོ་དེ་དག་རྣམས་དང་སྒྲ॥
དགུ་པོ་གཞན་ནི་རྣམ་པ་གཉིས॥

དམིགས་བཅས་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་ནོ॥ མིག་དང་། རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྕེ་དང་། ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་རྣམས་དང་། (43a2) ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཏེ། སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་པོ་དེ་དག་ནི་ཡུལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་དག་གོ॥ ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱང་། དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ལས་བྱུང་བའི་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པའོ॥ ལྷག་མ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁམས་བཅུ་པོ་དག་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་(43a3)ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་ནི་དམིགས་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ॥ ཟིན་པ་རྣམས་ནི་དགུ། མ་ཟིན་པ་རྣམས་ནི་དགུ་ཞེ་ན། མ་ཟིན་དགུ། དགུ་གང་ཞེ་ན། དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་བདུན་བརྒྱད་པའི་ཕྱེད་དང་བཅས་ཏེ་བཤད་པ་གང་དག་ཡིན་པ། བརྒྱད་པོ་དེ་དག་རྣམས་དང་སྒྲ॥ དེ་ལྟར་ན་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་དང་(43a4) ཆོས་ཀྱི་ཁམས་དང་། སྒྲའི་ཁམས་དང་། ཁམས་དགུ་པོ་དེ་དག་ནི་མ་ཟིན་པ་ཡིན་ནོ॥ དགུ་པོ་གཞན་ནི་རྣམ་པ་གཉིས། ཟིན་པ་དག་ཀྱང་ཡིན། མ་ཟིན་པ་དག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་མིག་དང་རྣ་བ་དང་སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་ཟིན་པ་ཡིན་ནོ॥ འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་རྣམས་ནི་མ་(43a5)ཟིན་པ་ཡིན་ནོ॥ གཟུགས་དང་། དྲི་དང་། རོ་དང་། རེག་བྱའི་ཁམས་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དབང་པོ་དང་བྲལ་མི་དད་པ་རྣམས་ནི་ཟིན་པ་ཡིན་ནོ॥ གཞན་དག་ནི་མ་ཟིན་པ་རྣམས་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་རྩ་བ་མ་གཏོགས་པའི་སྐྲ་དང་། བ་སྤུ་དང་། སེན་མོ་དང་། སོ་དག་ལ་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ས་དང་། གཅིན་དང་། མཆིལ་མ་(43a6)དང་། སྣབས་དང་། ཁྲག་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཡོད་པ་དང་། ས་དང་ཆུ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ॥ ཟིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཅི་ཞེ་ན། ཕན་པ་དང་གནོད་པ་དག་གིས་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་རྟེན་གྱི་དངོས་པོར་ཉེ་བར་གཟུང་བ་སྟེ། (43a7) འཇིག་རྟེན་གྱི་ན་སེམས་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པའོ॥ ཁམས་དུ་དག་གཅིག་ནི་འབྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན། དུ་དག་གཅིག་ནི་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་ཡིན་ཞེ་ན།

35. རིག་བྱ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །
ལྷག་མ་གཟུགས་ཅན་དགུ་པོ་ནི། །
འབྱུང་འགྱུར་ཆོས་ཁམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཀྱང་། །
གཟུགས་ཅན་བཅུ་ནི་བསགས་པའི ॥

རིག་བྱ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། འབྱུང་བ་དག་དང་། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའོ༎ དེ་ལ་འབྱུང་བ་དག་ནི་བཞིའོ། འབྱུང་བ(༤༣༨༡)ལས་གྱུར་པ་ནི་འདམ་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བདུན་ཏེ། འབྱུང་བ་དག་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ༎ ལྷག་མ་གཟུགས་ཅན་དགུ་པོ་ནི༎ འབྱུང་འགྱུར། དབང་པོ་ལྔའི་ཁམས་དག་དང་ཡུལ་བཞི་སྟེ། ཁམས་དགུ་པོ་དེ་རྣམས་ནི་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པ་དག་ཁོ་ན་འོ༎ ཆོས་ཁམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཀྱང་། འབྱུང(༤༣༨༢)བ་ལས་གྱུར་པ་སྟེ། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱའོ༎ ལྷག་མ་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་དང་། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ནི་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའོ༎ བཙུན་པ་སངས་རྒྱས་ལྷ་ན་རེ་ནི། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་པོ་དག་ནི་འབྱུང་བ་ཙམ་མོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎ དེ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ།(༤༣༨༣)མདོ་ལས་འབྱུང་བ་རྣམས་ནི་བཞི་ཉིད་དང་། སྲ་བ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་ངེས་པར་གཟུང་བའི་ཕྱིར་ལ། དེ་དག་ཀྱང་རིག་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ༎ མིག་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་འཛིན་ལ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོས་ཀྱང་ཁ་དོག་ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་ནོ༎ མདོ་ལས་ཀྱང་དགེ་སློང་མིག་ནི་ནང་(༤༣༨༤)གི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་ཏེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་རྒྱུར་བྱས་པ་གཟུགས་དང་བ་གཟུགས་ཅན་བསྟན་དུ་མེད་པ་ལ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ། ལུས་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ༎ དགེ་སློང་གཟུགས་རྣམས་ནི་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་ཏེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ་གཟུགས་ཅན་བསྟན་དུ་ཡོད་ལ་ཐོགས་པ(༤༣༨༥)དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ༎ དགེ་སློང་སྒྲ་ནི་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་ཏ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ་གཟུགས་ཅན་བསྟན་དུ་མེད་ལ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ། དྲི་དང་རོ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། དགེ་སློང་རེག་བྱ་རྣམས་ནི་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་ཏེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་དང་། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས(༤༣༨༦)པ་གཟུགས་ཅན་བསྟན་དུ་མེད་ལ་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཏེ། རིག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག

ཕོ་ནས་འབྱུང་བ་རྣམས་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་འབྱུང་བ་དག་མ་ཡིན་ནོ༎ ཞེས་བྱེར་གསལ་བར་ཀུན་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ༎ འོ་ན་མདོ་ལས། གང་མིག་གི་ཁའི་གོང་བུ་ལ་སྲ་བ་མཁྲང་(43b4)བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་ཞེས་གསུངས་སོ༎ དེ་དང་ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་ཁའི་གོང་བུ་ལ་དེ་སྐད་དུ་བསྟན་པར་ཟད་དོ༎ མངལ་དུ་འཇུག་པ་ལས། དགེ་སློང་འདི་ནི་ཁམས་དྲུག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ༎ སེམས་ཅན་གྱི་རྫས་ཀྱི་གཞི་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡང་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཅེས་གསུངས་པའི(44a1) ཕྱིར་དང་། སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ༎ སེམས་ཉིད་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེ་བར་ཁས་བླངས་པར་རིགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། འདུ་ཤེས་དང་སེམས་པའི་ཆོས་འདི་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་སེམས་ལ་བརྟེན་པའོ་ཞེས་འབྱུང་(44a2)བའི་ཕྱིར་རོ༎ སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ༎ དེ་ལྟ་བས་ན་ཁམས་རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་བ་ལས་འགྱུར་བ་ཉིད་ནི་ཇི་སྐད་བཤད་བཞིན་ཡིན་ནོ༎ བསགས་པ་རྣམས་ནི་དུ། བསགས་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན། གཟུགས་ཅན་བཅུ་ནི་བསགས་པའོ༎ དབང་(44a3)པོའི་ཁམས་ལྔ་དང་ཡུལ་ལྔ་དག་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་འདུས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བསགས་པ་དག་གོ༎ ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དག་ལས་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ནི་གང་གཅད་པར་བྱ་བ་ནི་གང་། སྲེག་པར་བྱེད་པ་ནི་གང་། བསྲེག་པར་བྱ་བ་ནི་གང་། འཇལ་བར་བྱེད་པ་ནི་གང་། གཞལ་བར་བྱ་བ་ནི་གང་ཞེ་ན།

36. གཅོད་བྱེད་གཅད་པར་བྱ་བ་ཉིད་
ཕྱི་རོལ་གྱི་ནི་ཁམས་བཞི་ཡིན༎
དེ་བཞིན་བསྲེག་བྱ་འཇལ་བྱེད་པའོ༎
སྲེག་དང་གཞལ་ལ་མི་མཐུན་སྒྲ༎

གཅོད་བྱེད་(44a4)གཅད་པར་བྱ་བ་ཉིད། ཕྱི་རོལ་གྱི་ནི་ཁམས་བཞི་ཡིན༎ གཟུགས་དང་དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དགྲ་སྟ་དང་ཤིང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ༎ གཅོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་འདི་ཅི་ཞེ་ན། འདུས་པའི་རྒྱུན་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཅན་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་སྐྱེད་པའོ༎ ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ལ

སོགས་པ་ནི་(༤༤a༥) གཅད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡན་ལག་གམ་ལུས་པར་བཅད་ན་དེ་དག་ལ་གཉིས་སུ་གྱུར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབང་པོ་རྣམས་ལ་ནི་གཉིས་སུ་འགྱུར་བ་མེད་དེ། གཅད་པའི་ཡན་ལག་ལ་དབང་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཅོད་པར་བྱེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ནོར་བུའི་འོད་བཞིན་དུ་དང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་གཅོད་བྱེད་(༤༤a༦) གཅོད་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཁམས་བཞི་ཡིན་པ་ལྟར་དེ་བཞིན་བསྲེག་བྱ་འཇལ་བར་བྱེད་པའོ། །དེ་དག་ཉིད་བསྲེག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ཉིད་འཇལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དབང་པོ་རྣམས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དང་བའི་ཕྱིར་འོད་བཞིན་ནོ། དབང་པོ་རྣམས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དང་བའི་ཕྱིར་འོད་བཞིན་ནོ། །སྒྲ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཆད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྲེག་དང་གཞལ་ལ་(༤༤a༧) མི་མཐུན་སྨྲ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་ནི་ཁམས་བཞི་པོ་དེ་དག་ཉིད་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་ལ་གཞན་པར་བྱ་བའང་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་ནི་མེའི་ཁམས་ཁོ་ན་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། ལྕི་བ་ཉིད་ཁོ་ན་གཞལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཁམས་རྣམས་ནི་(༤༤b༡) དུ། རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་དུ། རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་དུ། རྫས་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ནི་དུ། སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ།

37. རྣམ་པར་སྨིན་ལས་བྱུང་བ་དང་།
རྒྱས་ལས་བྱུང་བ་ནང་གི་ལྔ། །
སྒྲ་ནི་རྣམ་སྨིན་ལས་སྐྱེས་མིན། །
རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་རྣམ་སྨིན་སྐྱེས
ཐོགས་པ་མེད་བརྒྱད་གཞན་རྣམ་གསུམ། །

38. རྫས་དང་ལྡན་གཅིག ཐ་མ་གསུམ་
སྐད་ཅིག་མ་སྟེ། མིག་དང་ནི་
རྣམ་ཤེས་ཁམས་དག་སོ་སོ་དང་
ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཐོབ་པ་ཡོད། །

རྣམ་པར་སྨིན་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། རྒྱས་ལས་བྱུང་བ་ནང་གི་ལྔ། །རེ་ཞིག་མིག་ལ་སོགས་པ་ནང་གི
ལྔ་པོ་དག་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡང་(4482)ཡིན་ལ། རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་ཡིན་ནོ།།
རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་མེད་དེ། དེ་དག་ལས་མ་གཏོགས་པ་རྒྱུ་མཐུན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལ་
རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་སྟེ། བར་གྱི་ཚིག་མི་མངོན
པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་བ་ལང་གི་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ།། ཡང་ན་(4483)འབྲས་བུའི་དུས་སུ་སྨིན་
པའི་ལས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྣམ་པར་སྨིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལས་སྐྱེས་པ་
ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་སོ།། འབྲས་བུ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་རྣམ་
པར་སྨིན་པའོ།། ཡང་ན་རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུ་བཏགས་
(4484)པ་རེག་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པོ་འདི་དག་ནི་སྔོན་གྱི་ལས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།། ཟས་དང་། ལེགས་པར་བྱ་བ་དང་། གཉིད་ལོག་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་
དག་གིས་རྒྱས་པར་བྱས་པ་རྣམས་ནི་རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་དག་གོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ན། ཚངས་པར་
སྤྱོད་པས་ཀྱང་རྒྱས་(4485)པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེས་ནི་མི་གནོད་པ་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་
མ་ཡིན་ནོ།། རྒྱས་པའི་རྒྱུད་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུད་ལ་ཕྱི་ར་བཞིན་དུ་ཀུན་ནས་བསྲུང་ངོ་། སྒྲ་ནི་
རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡོད་ཀྱི། སྒྲ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་ལས་སྐྱེས་མིན།
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདོད་དགུར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།། འོ་(4486)ན་གང་བསྟན་བཅོས་བཏགས་པ་ལས
ཚིག་རྩུབ་པ་པོ་སྤོང་བ་ཤིན་དུ་བསྒོམ་པའི་ཕྱིར་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་ཚངས་པའི་དབྱངས་ཉིད
འགྲུབ་པོ་ཞེས་གསུངས་སོ།། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ནི། བརྒྱུད་པ་འདི་ནི་གསུམ་པ་ཡིན་ཏེ། ལས་དག་ལས་ནི
འབྱུང་བ་རྣམས་འགྲུབ་འབྱུང་བ་རྣམས་ལས་ནི་སྒྲ་འགྲུབ་པོ་ཞེས་ཟེར་(4487)རོ།། ཁ་ཅིག་ན་རེ།
བརྒྱུད་པ་འདི་ནི་ལྔ་པ་ཡིན་ཏེ། ལས་དག་ལས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་འབྱུང་བ་རྣམས
འགྲུབ། དེ་དག་ལས་ནི་རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་འགྲུབ། དེ་དག་ལས་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ
རྣམས་འགྲུབ་པོ།། དེ་དག་ལས་ནི་སྒྲ་འགྲུབ་པོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་ལུས་ཀྱི་(45a1)ཚོར་
བ་ཡང་ལས་ལས་སྐྱེས་པའི་འབྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་
རོ།། གལ་ཏེ་སྒྲ་བཞིན་དུ་རིགས་པ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་

ར༎ རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་རྣམ་སྨིན་སྐྱེས། ཐོགས་པ་མེད་པ་བརྒྱད། བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། སེམས(༤༥a༢)ཀྱི་ཁམས་བདུན་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཏེ་སྐལ་བ་མཉམ་པ་དང་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་དག་གོ༎ རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དག་གོ༎ རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་མེད་དེ། ཐོགས་པ་མེད་པ་རྣམས་ལ་རྒྱས་པ་མེད་པའི(༤༥a༣)ཕྱིར་རོ༎ གཞན་རྣམ་གསུམ༎ གཞན་ནི་ལྷག་མ་བཞི་པོ་གཟུགས་དང་། སྒྲ་དང་། དྲི་དང་། རེག་བྱའི་ཁམས་དག་སྟེ། དེ་དག་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དག་ཀྱང་ཡིན། རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་དག་ཀྱང་ཡིན། རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་དག་ཀྱང་ཡིན་ནོ༎ རྫས་དང་ལྡན་ཅིག༎ འདུས་མ་བྱས(༤༥a༤)ནི་བརྟན་པའི་ཕྱིར་རྫས་སོ༎ དེ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ལ་ཡོད་པས་དེའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་གཅིག་ཏུ་རྫས་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ༎ ཐ་མ་གསུམ་སྐད་ཅིག་མ་སྟེ༎ ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ནི་འདོད་པའི་རིམ་པས་ཐ་མ་དག་ཡིན་ནོ། དེ(༤༥a༥)དག་ནི་ཟག་པ་མེད་པའི་བཟོད་པའི་དང་པོ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པའི་ཚོགས་ལ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་ཞེས་བྱའོ༎ འདུས་བྱས་གཞན་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་མ་བྱུང་བ་འགའ་ཡང་མེད་དོ༎ དེ་ལ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས(༤༥a༦)པའི་བཟོད་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ནི་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཡིན་ནོ༎ ལྷག་མ་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སོ༎ འདི་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། གང་གིས་མིག་གི་ཁམས་དང་མི་ལྡན་པ་ལས་ལྡན་པ་འཐོབ་པ་དེ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་ཡང(༤༥a༧)ཡིན་ནམ། གང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ཡིན་པ་དེ་མིག་གི་ཁམས་དང་ཡང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། མིག་དང་ནི། རྣམ་ཤེས་ཁམས་དག་སོ་སོ་དང་། ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་འཐོབ་པ་ཡོད། རེ་ཞིག་སོ་སོ་ནི་མིག་གི་ཁམས་དང་ཡིན་ལ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འདོད(༤༥b༡)པའི་ཁམས་ན་རིམ་གྱིས་མིག་གི་དབང་པོ་འཐོབ་པ་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེ་བ་ནའོ༎ མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་ཡིན་ལ་མིག་གི་ཁམས་དང་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེས་པའི་མིག་གི་རྣམ(༤༥b༢)པར་ཤེས་པ་མངོན

དུ་བྱེད་པ་དང་། དེ་དག་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་འོག་མར་སྐྱེ་བ་ནའོ༎ ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་བཞི་གཉི་ག་དང་ལྡན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་འདོད་པའི་ཁམས་དང་ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེ་བ་ནའོ༎ གཉི་ག་དང་མ་ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ༎(༤༥༨༣) གང་མིག་གི་ཁམས་དང་ལྡན་པ་དེ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་ཡང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེས་པ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མངོན་དུ་མི་བྱེད་པ་ནའོ༎ གཉིས་པ་ནི་འདོད་པའི་ཁམས་ན་མིག་མ་ཐོབ་པ་དང་ཉམས་པའོ༎ གསུམ་པ་ནི་འདོད་པའི་(༤༥༨༤) ཁམས་ན་མིག་གི་ཐོབ་པ་དང་མ་ཉམས་པ་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོར་སྐྱེས་པ་དང་། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུའོ༎ བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ༎ དེ་བཞིན་དུ་མིག་གི་ཁམས་དང་གཟུགས་དག་དང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དང་། གཟུགས་དག(༤༥༨༥) འཐོབ་པ་དང་ལྡན་པ་དག་ཀྱང་ཅི་རིགས་པར་བརྟག་པར་བྱའོ༎ ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་ཡང་གི་སྒྲ་ནི་ཞར་ལ་འོངས་པ་འདི་བསྡུ་བའི་དོན་ཏོ༎ ཁམས་དུ་དག་ཅིག་ནི་ནང་གི་ཡིན། དུ་དག་གཅིག་ནི་ཕྱིའི་ཡིན་ཞེ་ན།

39. ནང་གི་བཅུ་གཉིས་གཟུགས་ལ་སོགས
མ་གཏོགས་ཆོས་ཤེས་བྱ་བ་ནི༎
བསྟན་པ་དང་བཅས་ལྷག་མ་ནི༎
དེ་དག་མཚུངས་པ་དག་ཀྱང་ཡིན།
གང་ཞིག་རང་གི་ལས་མི་བྱེད༎

ནང་གི་བཅུ་གཉིས༎ བཅུ་གཉིས་གང་དག་ཅེ་ན། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་མ་གཏོགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་(༤༥༨༦) པ་དྲུག་དང་། རྟེན་དྲུག་སྟེ། ཁམས་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་དག་ནི་ནང་གི་ཡིན་ནོ༎ གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་གྱི་ཁམས་དྲུག་པོ་དེ་དག་ནི་ཕྱིའི་ཡིན་ནོ༎ བདག་མེད་ན་ཇི་ལྟར་ན་ནང་གི་འམ། ཕྱིའི་ཡིན་ཞེ་ན། སེམས་ནི་ངར་འཛིན་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བདག་ཅེས་ཉེ་བར་འདོགས་ཏེ།

མཁས་པས་བདག་ཉིད་ཤིན་ཏུ(45b7)ནི།
དུལ་བས་མཐོ་རིས་ཐོབ་པར་འགྱུར༎

ཞེས་གསུངས་ལ།

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། གཞན་ལས།
སེམས་དུལ་བ་ནི་ལེགས་པ་སྟེ།
སེམས་དུལ་བས་ནི་བདེ་བ་འདྲེན།

ཞེས་སེམས་དུལ་བ་ཡིན་པར་གསུངས་པས་དེའི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པ་ནི་སེམས་བདག་ཏུ་གྱུར་པའི་རྟེན་གྱི་དངོས་པོར་ཉེ་བར་གྱུར(46a1)བའི་ཕྱིར་ནང་གི་ཉིད་ཡིན་ནོ༎ གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཉིད་ཡིན་ནོ༎ དེ་ལྟ་ན། འོ་ན་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་དྲུག་པོ་དག་ནང་གི་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཉིད་དུ་མ་གྱུར་བ་ནི་སེམས་ཀྱི་རྟེན་དུ་མི་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གང་གི་ཚེ་ཡིན(46a2)པ་དེའི་ཚེ་ན་ཡང་དེ་དག་ཉིད་དེ་དག་ཡིན་ཏེ་མཚན་ཉིད་ལས་ནི་མི་འདའོ༎ དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་འདས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་འགྱུར་གྱི་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་པར་ནི་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དག་ནི་དུས་གསུམ་པ་ཡིན་པར་ཡང་འདོད་དོ༎ གལ་ཏེ་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་འོངས་པ(46a3)དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་གྱུར་ན་འདས་པའི་དུས་ན་ཡང་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་སུ་རྣམ་པར་གཞག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། མཚན་ཉིད་ནི་དུས་རྣམས་སུ་འཁྲུལ་བ་མེད་དོ༎ བརྟེན་པ་དང་བཅས་པའི་ཁམས་རྣམས་ནི་དུ། དེ་དང་མཚུངས་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གཅིག་ཏུ(46a4)ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བརྟེན་པ་དང་བཅས། གང་ཞིག་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་གི་ཡུལ་དུ་ངེས་ལ་གལ་ཏེ་དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་སྐྱེས་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཡུལ་དེ་ནི་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་ལ། གང་ལ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མཐའ་ཡས་པ་མ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཀྱི་ཁམས(46a5)གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དེ། འདི་ལྟར་འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཐམས་ཅད་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་མེད་དོ་སྙམ་པའི་སེམས་འདི་སྐྱེའོ༎ དེའི་དམིགས་པ་ཡང་རང་གི་ངོ་བོ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་ཐམས་

ཅད་ཡིན་ནོ༎ སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་དེ་ཡང་སེམས་ཀྱི་(༤༦a༦) སྐད་ཅིག་མ་གཞན་གྱི་དམིགས་པ་མ་ཡིན་པས་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་པར་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ནི་རྟག་ཏུ་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ༎ ལྷག་མ་ནི། དེ་དང་མཚུངས་པ་དག་ཀྱང་ཡིན་ཀྱང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཀྱང་ཡིན་པའོ༎ དེ་དང་(༤༦a༧) མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཞེ་ན། གང་ཞིག་རང་གི་ལས་མི་བྱེད། གང་རང་གི་ལས་བྱེད་པ་དེ་ན་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པའོ་ཞེས་བཤད་པར་འགྱུར་རོ༎ དེ་ལ་མིག་གང་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་བ་དང་། ལྟ་བ་འམ་མ་ལྟ་བར་འགྱུར་བའི་མིག་དེ་ནི་བརྟེན་པར་བཅས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཀྱི་བར་(༤༦b༡) ལ་ཡང་རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་བྱེད་པས་བརྗོད་པར་བྱའོ༎ ཁ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར་ན་དེ་དང་མཚུངས་པའི་མིག་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། གཟུགས་རྣམས་མ་མཐོང་བར་འགགས་པ་དང་། འགག་པ་དང་། འགག་པར་འགྱུར་བ་ ང་ཡིན་པ་དང་། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་གང་ཡིན་པའོ༎ ནུབ་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་ན་རྣམ་(༤༦b༢) པ་ལྔ་སྟེ། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་དེ་ཉིད་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུས་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ༎ ཡིད་ནི་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཁོ་ན་དེ་འདྲ་བ་ཡིན་ནོ༎ གཟུགས་གང་དག་མིག་གིས་མཐོང་བར་གྱུར་དང་། གང་དག་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་རེག་བྱའི་བར་དག་ལ་ཡང་རང་གི་དབང་པོའི་འབྱེད་པས་དེ་དང་འདྲ་བ་དག་ཏུ་རིག་པར་(༤༦b༤) བྱའོ༎ གཅིག་གི་མིག་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིན་ནོ༎ དེ་དང་མཚུངས་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ༎ གཟུགས་ནི་གང་ཞིག་ལྟ་བ་དེའི་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ལ་གང་མི་ལྟ་བ་དེའི་ནི་དེ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ༎ ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཟུགས་གང་(༤༦b༥) ལ་གཅིག་ལྟ་བ་དེ་ལ་མང་པོ་ཡང་ལྟ་བར་འགྱུར་བ་སྲིད་པ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཟླ་བ་དང་བྲོ་གར་དང་རྒྱུད་དག་ལ་ལྟ་བ་ལྟ་བའོ༎ གང་གཉིས་མིག་གཅིག་བལྟ་བར་འགྱུར་བ་སྲིད་པ་ནི་མེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་འདུ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱུད་གཅིག་གི་དབང་གི་རྣམ་པར་གཞག་གོ༎ གཟུགས་ནི་ཐུན་མོང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་(༤༦b༦) རྒྱུད་མའི་དབང་གིས་རྣམ་པར་གཞག་གོ༎ གཟུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་དང་དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱའི་ཁམས་དག་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ༎ སྒྲ་ནི་དེ་ལྟ་ཡིན་དུ་ཆུག་ན། དྲིལ་སོགས་

པ་ནི་གང་དག་གཅིག་གི་འཛིན་པ་དེ་དག་གཞན་གྱིས་མི་འཛིན་ཏེ། ཕྲད་ནས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ༎
དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་དག་ཀྱང་ཐུན་མོང་མ(56b7)ཡིན་པའི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་བསྒྲེ་པའི
རིགས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་བུ་ཡོད་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་དེ་དག་ལ་ཡང་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཐུན་མོང་བ་ཉིད་
དེ། གཅིག་གིས་སྣ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བའི་དྲི་ལ་སོགས་པ་གང་
དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཉིད་གཞན་དག་གི་ཡང་ཡིན་པ་སྲིད་པ་དེ་ནི་ཡོད་ཀྱི་མིག་ལ(57a1)སོགས་
པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་དག་ནི་གཟུགས་བཞིན་དུ་བསྒྲེའོ༎ མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ
ལ་སོགས་པ་དག་ག་བདེན་པ་དང་བཅས་པ་དང་དེ་ མཚུངས་པ་ཉིད་ནི་སྐྱེ་བ་དང་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ༎ བདེན་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན(57a2)ཅི་
ཞེ་ན། དབང་པོ་དང་ཡུལ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ཕན་ཚུན་བདེན་པའམ། བྱེད་པ་ལ་བདེན་
པ་ནི་བདེན་པའོ༎ དེ་འདི་དག་ལ་ཡོད་པས་བདེན་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་སམ། འབྲས་བུ་རིག
པ་འདྲ་བའི་ཕྱིར་བདེན་པ་མཚུངས་པའོ༎ གང་དག་བདེན་པ་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་བདེན
པ་དང(57a3)བཅས་པ་དེ་དག་དང་རིགས་འདྲ་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་དང་མཚུངས་པ་དག་གོ༎ མཐོང་བས་སྤང་
བར་བྱ་བའི་ཁམས་རྣམས་ནི་དྲུ། བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་རྣམས་ནི་དྲུ། སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་
པ་རྣམས་ནི་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གཟུགས་ཅན།

40. བཅུ་ནི་བསྒོམས་པས་སྤང་བྱ་ཡིན།
ལྔ་ཡང་ཐ་མའི་གསུམ་རྣམ་གསུམ༎
ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་མཐོང་སྤང་མིན།
གཟུགས་མིན་དྲུག་པ་མིན་སྐྱེས་མིན༎

བཅུ་ནི་བསྒོམས་པས་སྤང་བྱ་ཡིན། ལྔ་ཡང་ཡིན་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས(57a4)ལྔ་པོ་དག་
གོ༎ ཐ་མའི་གསུམ་རྣམ་གསུམ༎ ཡིད་ཀྱི་ཁམས་དང། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་དང། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་
པའི་ཁམས་དང་ཁམས་གསུམ་པོ་འདི་དག་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་འདི་དག་སྟེ། ཕྲ་རྒྱས་བརྒྱད་ཅུ་

རྒྱ་བརྒྱད་དང་། དེ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་། དེ་དག་གི་ཐོབ་པ་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་བཅས་པ (༥༢a5) རྣམས་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ།། ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ།། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དག་གོ།། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་དང་། ངན་སོང་བའི་ལུས་དང་ངག་གི་ལས་ཀྱང་འཕགས་པའི་ལམ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་མཐོང་བས་(༥༢a6) སྤང་བར་བྱ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། མདོར་བསྡུ་བ་ནི་འདི་ཡིན་ནོ།། ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་མཐོང་སྤང་མིན། གཟུགས་མིན་དྲུག་པ་མིན་སྐྱེས་མིན།། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་ལ་གཟུགས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ།། (༥༢a7) སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནམ་ཡིན་པའི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་ཏུ་ཆད་པ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ།། ལུས་དང་ངག་གི་ལས་ནི་གཟུགས་ཡིན་ནོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་དག་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པ་དག་ལ་ལོག་པར་(༥༢b1) མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར་དང་། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཡང་ཕྱིར་རོ།། དྲུག་པ་ལས་མ་སྐྱེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དྲུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དོ།། དེ་ལས་གཞན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ནི་དྲུག་པ་ལས་མ་སྐྱེས་པ་སྟེ། དབང་པོ་ལྔ་ལས་སྐྱེས་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། (༥༢b2) དེ་ཡང་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི་མེད་དོ།། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་དག་ལས་ལྟ་བ་ནི་དུ། ལྟ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་དུ་ཞེ་ན།

༥༡. མིག་གི་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཕྱོགས་ནི་
ལྟ་བ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་བརྒྱད།
རྣམ་ཤེས་ལྔ་དང་མཚུངས་སྐྱེས་བློ
ངེས་རྟོག་མེད་ཕྱིར་ལྟ་མ་ཡིན།

མིག་དང་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཕྱོགས་ནི། ལྟ་བ་ཡིན་ཏེ།། དེ་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། རྣམ་པ་བརྒྱད།། འཇིག

ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་ལྟ་བ་ལྔ་དག་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་(༤༧༨༣)བ་དང་། སློབ་པའི་ལྟ་བ་དང་། མི་སློབ་པའི་ལྟ་བ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་རྣམ་པ་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་ནི་ལྟ་བ་ཡིན་ནོ།། ལྷག་མ་ནི་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ནོ།། དེ་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ལྔ་རྒྱས་བསྟན་པར་སྟོན་པའི་དུས་ལ་འབབ་པར་འགྱུར་རོ།། འཇིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་(༤༧༨༤)པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་དགེ་བ་ཟག་པ་དང་བཅས་པའོ།། སློབ་པའི་ཟག་པ་མེད་པའི་ལྟ་བ་ནི་སློབ་པའི་འོ།། མི་སློབ་པ་ནི་མི་སློབ་པའི་འོ།། སྒྲིབ་དང་བཅས་པ་དང་སྒྲིབ་མེད་པའི་མཚན་མོ་དང་ཉིན་མོ་གཟུགས་ལ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་དང་། སློབ་(༤༧༨༥)པ་དང་མི་སློབ་པའི་ལྟ་བ་དག་གིས་ཆོས་ལ་ལྟ་བའོ།། ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཁོ་ན་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། རྣམ་ཤེས་ལྔ་དང་མཚུངས་སྐྱེས་བློ། ངེས་རྟོག་མེད་ཕྱིར་ལྟ་མ་ཡིན།། རྟོག་པ་བྱེད་པ་ནི་ལྟ་བ་ཡིན་ཏེ། ངེས་པར་སེམས་(༤༧༨༦)པ་ལ་ཞུགས་པ་དག་ལྟ་བ་ཡིན་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྔ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ནི་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ནོ།། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནམ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་གཞན་ཡང་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ནི་མིག་ཀྱང་རྟོག་པར་བྱེད་པ་ཉིད་མེད་ན། ཇི་ལྟར་ལྟ་བ་(༤༧༨༧)ཡིན་ཞེ་ན། གཟུགས་ལ་ལྟ་བའི་དོན་གྱིས་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར།

༤༢ མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་། བརྟེན་བཅས།
དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་མིན།
གང་ཕྱིར་བར་དུ་ཆོད་པ་ནི།
གཟུགས་ནི་མཐོང་བ་མིན་ཕྱིར་ལོ།

མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་།། གལ་ཏེ་མིག་གིས་མཐོང་བར་གྱུར་ན། རྣམ་པར་ཤེས་

པ་གཞན་དང་ལྡན་པས་ཀྱང་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མིག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐོང་བ་ནི་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ༎ འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། བཏན་བཅས། གང་གི་ཚེ་རྣམ(48a1)པར་ཤེས་པ་དང་བཅས་པ་དེའི་ཚེ་མཐོང་གི་གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ༎ དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་མིག་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཁོ་ནས་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་མཐོང་ངོ་ཞེས་ངས་པར་བྱ་བར་ནུས་པ་ནི་ཡིན་ནོ༎ ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་ཕྱིར་བར་དུ་ཆོད་པ་ཡི། (48a2)གཟུགས་ནི་མཐོང་བ་མིན་ཕྱིར་རོ༎ གང་གི་ཕྱིར་རྩིག་པ་ལ་སོགས་པས་ཆོད་པའི་གཟུགས་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་གྲག་གོ༎ གལ་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པས་མཐོང་བར་ན་དེ་ནི་ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྩིག་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་ཐོགས་པ་མེད་པས་གཟུགས་བསྒྲིབས་པ་ལ་ཡང་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ༎ བསྒྲིབས་(48a3)པ་ལ་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་སྐྱེ་བ་ཉིད་དེ། དེ་བས་ན་མ་སྐྱེས་པས་ཇི་ལྟར་མཐོང་བར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་མི་སྐྱེ། གང་གི་ལྟར་ན་མིག་གིས་མཐོང་བ་དེའི་ལྟར་ན་ནི་མིག་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་བསྒྲིབས་པ་ལ་འཇུག་པ་མེད་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་རྟེན་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡུལ་གཅིག་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ(48a4)བར་མི་རུང་ངོ༎ མིག་ཀྱང་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ཕྲད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཅེ་ན། འདི་ལྟར་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་བསྒྲིབས་པ་མི་མཐོང་མཆིང་བུ་དང་ལྷང་ཚེར་དང་ཤེལ་དང་ཆུ་དག་གིས་བར་དུ་ཆོད་པ་ཡང་ཇི་ལྟར་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མིག་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་(48a5)བསྒྲིབས་པ་མི་མཐོང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ༎ འོ་ན་ཇི་ལྟ་ཞེ་ན། གང་ལ་སྣང་བ་ལ་གེགས་མེད་ན་གཟུགས་བསྒྲིབས་བཞིན་དུ་ཡང་དེ་ལ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཡིན་ལ། གང་ལ་གེགས་ཡོད་པ་དེ་ནི་མི་སྐྱེ་བས་མི་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་བསྒྲིབས་པ་མི་མཐོང་ངོ༎ འོ་ན་གང་མདོ་ལས། གང་མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་(48a6)མཐོང་ནས་ཞེས་གསུངས་སོ༎ དེར་ནི་དགོངས་པ་ནི་དེ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཡིད་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ༎ ཡིད་ནི་འདས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་རྣམས་རྣམ་པར་མི་ཤེས་སོ༎ འོ་ན་ཅི་ལྟར་ཞེ་ན། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་སོ༎ (48a7) ཡང་ན་བརྟེན་པའི་ལས་བརྟེན་ལ་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཁྲིའུ་ངག་འདོད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ༎ ཇི་ལྟར་མདོ་ལས། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཤེས་པར་

བྱ་བའི་གཟུགས་ཡིད་དུ་འོང་བ་སྡུག་པ་རྣམས་ཞེས་གསུངས་ལྟ་བུ་སྟེ། ད་དག་མིག་གིས་རྣམ་པར
མི་ཤེས་སོ།། མདོ་ལས། བྲམ་ཟེ་(༥༨༠༡) མིག་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། གཟུགས་རྣམས་མཐོང་བར་བྱ་བའི
སྒོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་མིག་གི་སྒོ་ནས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་མཐོང
ངོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡོང་དུ་རུང་ངོ།། དེ་ནི་ལྟ་བ་ལ་སྒོ་ཞེས་བྱ་བར་ཟད་དོ།། མིག་གི་གཟུགས་རྣམས
མཐོང་བར་བྱ་བ་ལ་ལྟ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་མི་རུང་ངོ།། གལ་(༥༨༠༢) ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པས
མཐོང་ན་གང་གིས་རྣམ་པར་ཤེས་ཤེ་ན། འདི་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡང་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ། གང་གིས་གཟུགས
རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འདི་མི་མཐོང་མེད། དཔེར་ན་ཤེས་རབ་འགའ་ཞིག་ལ་མཐོང་ཞེས་ཀྱང
བྱ། རབ་ཏུ་ཤེས་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དུ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་མཐོང་(༥༨༠༣)
ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ནི། གལ་ཏེ་མིག་གིས་མཐོང་ན
མིག་བྱེད་དང་པོར་གྱུར་བའི་ལྟ་བའི་བྱེད་གཞན་གང་ཞིག་ཡིན་པ་བརྗོད་དགོས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ནི
སྐབ་ཀར་མི་རུང་སྟེ་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཤེས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་འདོད་ལ། དེ་ལ་བྱེད་པ་པོ་དང
བྱ་བའི་བྱེ་བྲག་ཀྱང་མེད་(༥༨༠༤)པ་དེ་བཞིན་དུ་འདི་ལ་ཡང་རུང་བར་འགྱུར་རོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ནི།
མཐོང་བ་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡིན་ལ། མིག་ནི་དེའི་རྟེན་དུ་གྱུར་བའི་ཕྱིར་མཐོང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ།
དཔེར་ན་སྒྲོགས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དྲིལ་སྒྲོགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ལྟར་ན
མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་(༥༨༠༥)རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་འགྱུར
བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ནི་མཐོང་བའོ་ཞེས་གྲགས་ཏེ།
འདི་ལྟར་དེས་སྐྱེས་ན་གཟུགས་མཐོང་ངོ་ཞེས་ཟེར་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་ནི་མི་ཟེར་རོ།། བྱེ་བྲག་ཏུ
བཤད་པ་ལས་ཀྱང་། མིག་དང་ལྡན་ཅིང་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ཉམས་སུ་མྱོང་(༥༨༠༦)བ་ལ་མཐོང་བ་ཞེས
བྱ་བའོ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མིག་གིས་མཐོང་བ་ལོ་ན་ཞེས་བྱའི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་ནི་མི
བྱའོ།། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་གཟུགས་རྣམ་པར་ཤེས་པས་སོ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་ཉི
མས་ཉིན་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ།། མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ན་རེ་ནི། ནམ་མཁའ་ལྟར་(༥༨༠༧)པ
འདིས་ཅིད་གོས། མིག་དང་གཟུགས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་དེ་ལ་ལྟ
བ་ནི་སྣ་ཞིག་ཡིན། ལྟ་བ་ནི་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་བྱེད་པ་མེད་པ་དང་ཆོས་ཙམ་དང་ རྒྱུ་ དང་

འབྲས་བུ་ཙམ་དུ་ཟད་ལ། དེ་ལ་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་གདགས་པའི་དོན་དུ་འདུན་པའི་སྒོ་ནས་མིག་གིས་མཐོང་ངོ་॥ རྣམ་(༤༩a༡)པར་ཤེས་པས་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་ཉེ་བར་འདོགས་པར་བྱེད་པས་འདི་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་མི་བྱའོ॥ བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་ལྗོངས་ཀྱི་མིའི་ཚིག་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་མ་བྱའོ॥ འཇིག་རྟེན་གྱི་མིང་ལ་མངོན་པར་བརྒྱུག་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ॥ མིག་གིས་(༤༩a༢)མཐོང་ངོ་॥ རྣ་བས་ཐོས་སོ॥ སྣས་ཚོར་རོ॥ ལྕེས་མྱོང་ངོ་॥ ལུས་ཀྱིས་རེག་གོ॥ ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཁ་ཅི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཡིན་ནོ॥ ཅི་མིག་གཅིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་ངམ། འོན་ཏེ་གཉི་གས་ཤེ་ན། འདི་ལ་ངེས་པ་མེད་དོ॥

༤༣, མིག་ནི་གཉིས་ཀ་དག་གིས་ཀྱང་
མཐོང་སྟེ་གསལ་བར་མཐོང་ཕྱིར་རོ॥
མིག་དང་ཡིད་དང་རྣ་བ་ནི་
ཡུལ་དང་མ་ཕྲད། གསུམ་གཞན་དུ॥

མིག་གི་གཉི་ག་དག་(༤༩a༣)གིས་ཀྱང་མཐོང་སྟེ། གསལ་བར་མཐོང་ཕྱིར་རོ॥ ཆོས་མངོན་པ་པ་རྣམས་ན་རེ། མིག་གཉི་གས་ཀྱང་མཐོང་སྟེ། འདི་ལྟར་གཉི་ག་ཕྱེ་ན་གསལ་བར་རབ་ཏུ་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ॥ མིག་གཅིག་ཕྱེ་ལ་གཉིས་ཕྱེད་ཕྱེ་ན་ཟླ་བ་གཉིས་སུ་འཛིན་གྱི་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གཞན་དུ་གྱུར་ན་ནི་མ་ཡིན་ནོ॥ རྟེན་རྣམ་པར་(༤༩a༤)ཆད་པར་ཐལ་བར་ཡང་མེད་དེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་གཟུགས་བཞིན་དུ་ཡུལ་ན་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ॥ གལ་ཏེ་མིག་གིས་མཐོང་བ་དང་རྣ་བས་ཐོས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ཡིན་ན་ཅི་འདི་དག་ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཞིག་གམ། འོན་ཏེ་མ་ཕྲད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། མིག་དང་ཡིད་དང་རྣ་བ་(༤༩a༥)ནི། ཡུལ་དང་མ་ཕྲད॥ འདི་ལྟར་གཟུགས་རྒྱང་རིང་པོ་ནས་མཐོང་ཞིང་མིག་ལ་ཡོད་པའི་མིག་སྨན་མི་མཐོང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་རྒྱང་རིང་པོ་ནས་ཐོས་སོ॥ ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཉིད་ཅིག་ཡིན་ན་ནི་འདི་ན་བསམ་གཏན་པ་རྣམས་ལ་ལྷའི་མིག་དང་། རྣ་བ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། སྣ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ॥ གལ་ཏེ་མིག་(༤༩a༦)ཡུལ་དང་མ་ཕྲད་པ་ཡིན་ན་ཅིའི་ཕྱིར་ཐག་རིང་བ་དང་བར་དུ་ཆོད་པ་མ་

ཕྲད་པ་ཐམས་ཅད་མི་མཐོང་ཞེ་ན། རི་ཞིག་ཁེབ་ཡོད་གིས་ཀྱང་ལྐོགས་མ་ཕྲད་པ་ཐམས་ཅད་ཅི་ལྟར་མི་འཛིན། ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཉིད་ཅིག་ཡིན་ན་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མིག་སྨན་ནམ་ཐུར་མ་ཕྲད་པ་ཐམས་ཅད་མི་མཐོང་སྙམ་དེ་ནི་མཚུངས་སོ།། ཇི་ལྟར་ཡང་སྣ་ལ(༤༩༦༠)སོགས་པ་ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཡིན་ཡང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་དྲི་ལ་སོགས་པ་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་ནི་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ། མིག་ཀྱང་མ་ཕྲད་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། ཡིད་ནི་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཕྲད་པ་ཉིད་དུ་མི་རུང་ངོ་།། ཡང་ཁ་ཅིག་ནི་རྣ་བའི་ནང་དུ་ཡང་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཕྱིར། རྣ་བ(༤༩༦༡)ནི་ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་དང་མ་ཕྲད་པ་ཡང་ཡིན་པར་སེམས་སོ།། ལྷག་མ་སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། གསུམ་གཞན་དུ། ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ།། སྣ་ཇི་ལྟར་ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། དབུགས་མ་བརྔུབས་པར་དྲི་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཕྲད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞེ་ན། འདབ་ཆགས་པར་འབྱུང་བའོ།།(༤༩༦༢) ཅི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ཕན་ཚུན་རེག་གམ་འོན་ཏེ་མི་རེག་ཞེ་ན། ཁ་ཆེ་པ་རྣམས་ན་རེ། མི་རེག་གོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རེག་པར་འགྱུར་ན་ནི་རྫས་རྣམས་འདྲེས་པར་འགྱུར་རོ།། འོན་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་རེག་ན་ནི་ཆ་ཤས་དང་བཅས་པ་དག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར(༤༩༦༣)བ་ཞིག་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་ཆ་ཤས་མེད་པ་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ཇི་ལྟར་སྒྲ་མངོན་པར་འཕེལ་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་རེག་པར་གྱུར་ན་ལག་པས་ལག་པ་ལ་བསྣུན་ན་འབྱིང་པར་འགྱུར་ལ། རྡོ་བས་རྡོ་བ་ལ་བསྣུན་ན་ཡང་འབྱིང་བར་འགྱུར་རོ།། ཇི་ལྟར་བསགས་པ་ལ་བརྒྱབ་ན་ཞིག་པར་མི་འགྱུར(༤༩༦༤)ཞེ་ན། རླུང་གི་ཁམས་ཀྱིས་བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ།། རླུང་གི་ཁམས་ཁ་ཅིག་ནི་འཇིག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་འཇིག་པའི་ཚེ་ལྟ་བུའོ།། ཁ་ཅིག་ནི་འཛིན་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་ཆགས་པའི་ཚེ་ལྟ་བུའོ།། ད་ནི་ཇི་ལྟར་འདབ་ཆགས་པར་ཕྲད་པས་གསུམ་པོ་ཡུལ་དང་ཕྲད་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ(༤༩༦༥)ན། དེ་དག་གི་དབུས་ན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཙོ་ན་འདབ་ཆགས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།། ཡང་འདུས་པ་རྣམས་ནི་ཆ་ཤས་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རེག་པར་འགྱུར་བས་ཉེས་པ་མེད་དོ།། དེ་ལྟར་བྱས་ན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལས། ཅི་རེག་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་རེག་པ་ཞིག་སྐྱེས་པའམ། འོན་ཏེ་མ་རེག་པའི(༤༩༦༦)རྒྱུ་ཅན་ཞིག་སྐྱེ་ཞེས་དྲིས་ནས་སྨྲས་པ། རྒྱུའི་ཕྱིར་རེས་འགའ་ནི་རེག་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་མ་རེག་པ་སྐྱེ་སྟེ། གང་གི་ཚེ་རྣམ་པར་ཞིགས་པ་ནའོ།། རེས་འགའ་ནི་མ་རེག་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་རེག་པ་སྐྱེ་སྟེ། གང་གི་ཚེ་བསགས་པར་འགྱུར་བ་ནའོ།། རེས་འགའ་ནི་རེག་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་རེག་པ་སྐྱེས་པ་སྟེ། གང་གི་ཚེ་བསགས་པ་དང(༤༩༦༧)

ལྡན་པ་བསགས་པ་ཅོ་ནའོ༎ རེས་འགའ་ནི་མ་རིག་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་སྐྱེ་སྟེ་དཔེར་ན་ཉི་ཟེར་གྱི་རྡུལ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་གཞུང་འདི་ཡང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ༎ བཙུན་པ་དབྱིག་བཤེས་ན་རེ་ནི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་རིག་པར་གྱུར་ན་ནི་སྐད་ཅིག་མ་ཕྱི་མར་གནས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎ བཙུན་པ་ན་རེ་ནི་
(50a1) རིག་པ་ནི་མེད་ཀྱི་འདབ་ཆགས་པ་ལ་རིག་གོ་སྙམ་དུ་འདུ་ཤེས་པར་ཟད་དོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། བཙུན་པའི་ལུགས་འདོད་པར་བྱའོ༎ དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ནི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བར་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བར་སྟོང་བ་དག་ཏུ་འགྲོ་བ་ལ་སུ་ཞིག་འགོག་ན་འདི་ལྟར་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཏུ་འདོད།
རྡུལ་ཕྲ་(50a2) རབ་རྣམས་ལས་བསགས་པ་དག་གཞན་པ་ཡང་མ་ཡིན་པས། དེ་དག་ཅོ་ན་བསགས་པ་ལ་རེག་པ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་གཟུགས་སུ་སྣང་བ་ལྟ་བུའོ༎ གལ་ཏེ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ལ་ཕྱོགས་ཆ་ཐ་དད་པར་རྟོག་ན་ནི་རེག་གམ་མ་རེག་ཀྱང་རུང་སྟེ། ཆ་ཤས་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ༎
གལ་ཏེ་མ་ཡིན་ན་ནི། རེག་(50a3) ཀྱང་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་རོ༎ ཡང་ཅིའི་མིག་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་གིས་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཚད་དང་མཉམ་པའི་དོན་ལ་མགལ་མེའི་འཁོར་ལོ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་སྒྱུར་དུ་འཛུག་པས་རི་ལ་སོགས་པ་འཛིན་དམ། འོན་ཏེ་མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པ་ཞིག་ལ་འཛིན་ཅེ་ན། རེ་ཞིག་གང་དག་ཡུལ་དང་ཕྲད་པར་(50a4) བཤད་པ༎

44. སྣ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་གྱིས་ནི་
ཡུལ་ནི་མཉམ་པ་འཛིན་པར་འདོད༎
ཐ་མའི་རྟེན་འདས། ལྔ་རྣམས་ཀྱི་
དེ་དག་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའང་ཡིན༎

སྣ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཡུལ་ནི་མཉམ་པར་འཛིན་པར་འདོད༎ དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ཇི་སྙེད་པ་དེ་སྙེད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་དང་ཕྲད་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་དོ༎ མིག་དང་རྣ་བ་དག་གིས་ནི་མ་ངེས་ཏེ། རེས་འགའ་ནི་ཆུང་ངུ་གང་གི་ཚེ་སྐྲའི་རྩེ་མོ་མཐོང་
(50a5) བ་ནའོ༎ རེས་འགའ་ནི་མཉམ་ཏེ་གང་གི་ཚེ་རྒུན་འབྲུམ་མཐོང་བ་ནའོ༎ རེས་འགའ་ནི་ཆེ

སྐྱེ་གང་གི་ཚེ་མིག་ལྡེ་བ་ཙམ་གྱི་རི་ཆེན་པོ་མཐོང་བ་ནའོ॥ དེ་བཞིན་དུ་རྣ་བས་སྦྲང་བུ་དང་འབྲུག་ལ་སོགས་པའི་སྒྲ་ཐོས་པ་ལ་ཡང་སྦྱར་བར་བྱའོ॥ ཡིད་ཀྱི་ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་བས་འདིའི་ཚད་ཡོངས་སུ་ཆད་པ་ནི་མི་(50a6)སྤྱོད་དོ॥ ཡང་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ཇི་ལྟར་གནས་ཤེ་ན། རེ་ཞིག་མིག་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་མིག་གི་འབྲས་བུ་ལ་གོ་སྙོད་ཀྱི་མེ་ཏོག་བཞིན་དུ་གནས་ཏེ། ཁ་དོག་དང་བཅས་པ་བཀབ་པས་གྱེས་པར་མི་འགྱུར་རོ॥ གཞན་དག་ན་རེ། གོང་བུ་བཞིན་དུ་གླ་འོག་ན་གནས་ཏེ། ཤེལ་བཞིན་དུ་དང་བའི་(50a7)ཕྱིར་ཕན་ཚུན་མི་སྒྲིབ་པོ་ཞེས་ཟེར་རོ॥ རྣ་བའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་རྣ་བའི་བུ་གའི་ནང་ན་གནས་སོ॥ སྣའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་མཚུལ་བའི་ནང་ན་གནས་ཏེ། དབང་པོ་དང་པོ་གསུམ་ནི་ཕྲེང་བ་བཞིན་དུ་གནས་སོ॥ ལྕེའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་ཟླ་བ་ཁམ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ལྕེའི་དབུས་ན་(50b1)སྐྲའི་རྩེ་མོའི་ཁྱོན་ཙམ་ཞིག་ལྕེའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དག་གིས་མ་ཁེབས་སོ་ཞེས་གྲག་གོ॥ ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་ལུས་བཞིན་དུ་གནས་སོ॥ མོའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་རྔའི་སྤྲུབས་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ॥ ཕོའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་མཐེ་བོང་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ॥ དེ་ལ་མིག་གིའི་དབང་པོའི་(50b2)རྡུལ་ཕྲ་པས་རྣམས་རེས་འགའ་ནི་ཐམས་ཅད་བསྟེན་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཡིན་ནོ॥ རེས་འགའ་ནི་རེ་དང་མཚུངས་པ་དག་ཡིན་ནོ॥ རེས་འགའ་ནི་ཁ་ཅིག་བསྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ལ། ཁ་ཅིག་དེ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྕེའི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ॥ ལུས་ཀྱི་དབང་པའི་(50b3)རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་རིལ་གྱིས་བསྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ནི་མེད་དེ། རབ་ཏུ་འབར་བའི་དམྱལ་བའི་ནང་ན་འཁོད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཚད་མེད་པ་ཞིག་དེ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་ན་ནི་ལུས་ཞིག་པར་འགྱུར་རོ་ལོ॥ དབང་པོའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་(50b4)བམ་ཡུལ་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གཅིག་གིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པ་ནི་མེད་དེ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་པོ་དག་གི་རྟེན་དང་དམིགས་པ་ནི་བསགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ॥ དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ནི་མི་མཐོང་བའི་ཕྱིར་བསྟན་དུ་མེད་པ་ཡིན་ནོ॥ ཅི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་(50b5)གྱི་ཁམས་དྲུག་པོ་བཤད་པ་གང་དག་ཡིན་པ་འདི་དག་ཇི་ལྟར་ལྔ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ད་ལྟར་ཡིན་ལ། ཐ་མའི་དུས་

གསུམ་ཡིན་པ་ལྟར་རྟེན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ་མ་ཡིན་ནོ༎ འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། ཐ་མའི་རྟེན་འདས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་འགགས་མ་ཐག་པའི་ཡིད་(50b6)དོ༎ ལྔ་རྣམས་ཀྱི། དེ་དག་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་བའང་ཡིན། འང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་འདས་པ་ཡང་ཡིན་པའོ༎ དེ་ལ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་རྟེན་ནི་མིག་ཡིན་པ་ནས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ཡང་ལུས་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་འདས་པའི་རྟེན་ནི་ཡིད་ཡིན་ནོ༎ དེ་ལྟར་ན་རྣམ་(50b7)པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་པོ་དེ་དག་གི་རྟེན་ནི་དབང་པོ་གཉིས་གཉིས་ཡིན་ནོ༎ དེ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱིར་གང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་གྱི་དངོས་པོར་ཡིན་པ་དེ་དེའི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་དངོས་པོར་ཡང་ཡིན་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་མིག་ཡིན་ནོ༎ གཉིས་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སེམས་(51a1)ལས་བྱུང་བ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡིན་ནོ༎ གསུམ་པ་ནི། འདས་མ་ཐག་པའི་ཡིད་ཡིན་ནོ༎ བཞི་པ་ནི་བཤད་པ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཡིན་ཏེ། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་རང་གི་དབང་པོ་བརྗོད་པར་བྱའོ༎ ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚིག་སྔ་མ་དང་སྦྱར་བ་(51a2)སྟེ། རེ་ཞིག་གང་རྟེན་གྱི་དངོས་པོར་ཡིན་པ་དེ་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱི་དངོས་པོར་ཡང་ཡིན་ནོ༎ མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱི་དངོས་པོར་ཡིན་ལ་རྟེན་གྱི་དངོས་པོར་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སེམས་ལས་བྱུང་བ་འདས་མ་ཐག་པའོ༎ ཡང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་གཉི(51a3)ག་ལ་རག་ལུས་ཏེ་སྐྱེན། ཅིའི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པ་ཁོ་ན་ལ་རྟེན་ཞེས་བྱའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཞེ་ན།

45. དེ་དག་གྱུར་པས་འགྱུར་ཉིད་ཕྱིར།
རྟེན་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིན།
དེ་ཕྱིར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་ཕྱིར།
དེ་དག་གིས་ནི་རྣམ་ཤེས་བསྟན༎

དེ་དག་གྱུར་པས་འགྱུར་ཉིད་ཕྱིར། རྟེན་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིན༎ ཁམས་རྣམས་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། མིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་གྱུར་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་འགྱུར་བ་ཡིན་(51a4)ཏེ། ཕན་པ་དང

གནོད་པ་དང་། གསལ་བ་དང་མི་གནོད་པ་དང་མི་གསལ་བ་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྒྱུར་བས་ནི་དེ་དག་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་དག་ལ་རག་ལུས་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཉིད་རྟེན་ཡིན་ནོ།། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་ཡིན་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས(51a5)པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། ཡང་དེ་དག་གིས་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་ན། ཅིའི་ཕྱིར་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་ཡིན་གྱི་ གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཞེ་ན། གང་གི་(51a6)ཕྱིར་དེ་དག་གི་རྟེན་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ན། དེའི་ཕྱིར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་ཕྱིར། དེ་དག་གིས་ནི་རྣམ་ཤེས་བསྟན། ཇི་ལྟར་ན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཡིན་ཞེ་ན། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་གྱི་རྟེན་དུ་འགྱུར་བར་མི་ནུས་ལ། གཟུགས་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དམིགས་པར་ཡང་འགྱུར(51a7)ལ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞན་གྱི་དམིགས་པར་ཡང་འགྱུར་ཏེ། ལུས་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བར་རིག་པར་བྱའོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་རྟེན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། ཐུན་མོང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཁོ་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བསྟན་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རྔ་བོ་ཆེའི་སྒྲ(51b1)དང་། ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་བཞིན་ནོ།། ཡང་ལུས་གང་ལ་གནས་ཏེ་མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་ལྟ་བ་ན། ཅི་ལུས་དང་མིག་དང་གཟུགས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་རྣམས་ས་གཅིག་པ་ཁོ་ན་ཞིག་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་གཞན་གྱི་ས་པ་ཡང་ཡིན་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། ཐམས་ཅད་ལ་བྱེ་བྲག་ཡོད་དེ། འདོད་པའི(51b2)ཁམས་སུ་སྐྱེས་པ་རང་གི་མིག་གིས་རང་གི་གཟུགས་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་ནི་ཐམས་ཅད་རང་གིས་པ་ཡིན་ནོ།། དེ་ཉིད་རང་གི་གཟུགས་རྣམས་ལ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་མིག་གིས་ལྟ་བ་ན་ལུས་དང་གཟུགས་དག་ནི་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་མིག་དག་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ནོ།། བསམ་གཏན་དང་པོའི(51b3)ས་པ་དག་ལ་ལྟ་ན་ནི་གཟུགས་རྣམས་ཀྱང་དེའི་ས་པ་ཡིན་ནོ།། རང་གི་གཟུགས་རྣམས་ཀྱང་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་མིག་གིས་ལྟ་བ་ན་ལུས་དང་གཟུགས་དག་ནི་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ལ། མིག་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ནོ།། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ས་ནི་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ས་པ་ཡིན་ནོ།། བསམ་གཏན་དང(51b4)པོའི་ས་པ་དག་ལ་ལྟ་བ་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་གཟུགས་དག་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ལ། ལུས་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ།། མིག་ན་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ས་པ་ཡིན་ནོ།། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ས་པ་དག་ལ་ལྟ་བ་ནི

མིག་དང་གཟུགས་དག་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ལ། ལུས་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ॥ རྣམ་(༥༡༨༧)པར་ཤེས་པ་ནི་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་དང༌། བསམ་གཏན་བཞི་པའིས་པའི་མིག་གིས་དེ་དག་གི་ས་པ་དང༌། ས་འོག་མ་པའི་གཟུགས་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱའོ॥ བསམ་གཏན་དང་པོའི་སྐྱེས་པ་རང་གི་མིག་གིས་རང་གི་གཟུགས་རྣམས་ལ་(༥༡༨༨)ལྟ་བ་ན་ཐམས་ཅད་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ནོ॥ འོག་མ་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་ནི་གསུམ་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ནོ॥ རང་གི་གཟུགས་རྣམས་ལ་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་མིག་གིས་ལྟ་བ་ན་གསུམ་ནི་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ལ་མིག་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ནོ॥ འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་ན་ལུས་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་ནི་རང་གི་(༥༡༨༩)ས་པ་ཡིན་ལ། གཟུགས་རྣམས་ནི་འོག་མ་པ་ཡིན་ནོ॥ མིག་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ནོ॥ བསམ་གཏན་གཉིས་པ་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་ན་མིག་དང་གཟུགས་ནི་དེའི་ས་པ་ཡིན་ལ། ལྷག་མ་ནི་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ཏེ། བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ལ་སོགས་པའི་མིག་གིས་ལྟ་བའི་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ॥ བསམ་(༥༢༠༡)གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེས་པ་རང་དང་གཞན་གྱི་མིག་དག་གིས་རང་དང་གཞན་གྱི་ས་པའི་གཟུགས་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ॥ འདི་ནི་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ།

༤༦ ལུས་ལ་འོག་མའི་མིག་མ་ཡིན།
མིག་གི་གོང་མའི་གཟུགས་མ་ཡིན॥
རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཡི་གཟུགས།
ལུས་ཀྱིའང་གཉིས་ཀ་ཐམས་ཅད་དུ॥

ལུས་ལ་འོག་མའི་མིག་མ་ཡིན॥ ལུས་དང་མིག་དང་གཟུགས་རྣམས་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ནས་(༥༢༠༢) བསམ་གཏན་བཞི་པའི་བར་ས་ལྔ་པ་ཡིན་ནོ॥ མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་དང༌། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ས་པ་དང༌། ས་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ॥ དེ་ལ་ས་གང་བའི་ལུས་ཡིན་པ་ས་དེ་པའམ། ས་གང་མ་པའི་མིག་ཡིན་གྱི་ས་འོག་མ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ॥ འདིའི་མིག་གི་ཡུལ་ནི་དེའི་ས་པའམ། ས་(༥༢༠༣)འོག་མ་པའི་གཟུགས་ཡིན་གྱི། མིག་གི་འོང་མའི་གཟུགས་མ་ཡིན། ས་གོང་མ་པའི

གཟུགས་ས་འོག་མ་པའི་མིག་གིས་མཐོང་བར་ནི་ནམ་ཡང་མི་ནུས་སོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པའང་། གོང་མ་ནི་མིག་གི་ས་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་བཞིན་ནོ༎ དེ་ཡི་གཟུགས། ལུས་ཀྱི་འང་གཅིག་ཐམས་ཅད་དུ། དེའི་ཞེས་བྱ་བ་(52a4) བཤད་ལ་ཐག་པའི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཡུལ་ནི་གོང་མ་དང་འོག་མ་དང་རང་གི་ས་པའི་གཟུགས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡིན་ལ། ལུས་ཀྱི་འང་གཟུགས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་ཐམས་ཅད་དུ་ཡིན་ནོ༎ ཇི་ལྟར་མིག་འདི་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལྟར། རྣ་བའང་དེ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ།

45. རྣ་བའང་དེ་བཞིན། གསུམ་དག་ནི
ཐམས་ཅད་རང་གི་ས་པ་ཉིད།
ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འོག་དང་ནི
རང་གིས། ཡིད་མ་ངེས་ཏེ༎

ལུས་ལ་འོག་མའི་རྣ་མ་ཡིན།
རྣ་བའི་གོང་མའི་སྒྲ་མ་ཡིན། (52a5)
རྣམ་པར་ཤེས་པའང་དེ་ཡི་སྒྲ།
ལུས་ཀྱི་འང་གཅིག་ཐམས་ཅད་དུ༎ ཞེས་རྒྱས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ༎

གསུམ་དག་ནི། ཐམས་ཅད་རང་གི་ས་པ་ཉིད། སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་ཀྱི་ཁམས་རྣམས་ཀྱི་ལུས་དང་རང་གི་ཡུལ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་རང་གི་ས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ༎ དེ་(52a6) ལྟར་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་ཕྱེ་བར་སྤྱིར་བསྟན་ནས། ཡང་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་བའི་ཕྱིར་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་བ་རྩོམ་སྟེ། ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འོག་དང་ནི། རང་གི་ས། ལུས་དང་ལུས་ཀྱི་ཁམས་དང་རེག་བྱ་ནི་རྟག་ཏུ་རང་གི་ས་པ་དག་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ༎ ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཁ་ཅིག་གི་ནི་རང་གི་ས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། (52a7) འདོད་པའི་ཁམས་དང་བསམ་གཏན་དང་པོར་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ ཁ་ཅིག་གི་ས་འོག་མ་ཡིན་པས་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུའོ༎ ཡིད་མ་ངེས་ཏེ། རེས་འགའ་ནི་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ཆོས་དག་དང་མཚུངས་པའི་ས་པའི་ཡིད་(52b1) ཡིན་ལ། རེས་འགའ་ནི་

ས་གོང་མ་དང་འོག་མ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ས་ལྔ་པའི་ལུས་ལ་ཡང་སྨོས་པར་འདུག་པ་དང་། སྐྱེ་བའི་ཚེ་ཡིད་ལ་སོགས་པ་ཅི་རིགས་པར་ས་ཐམས་ཅད་པ་དག་ཡིན་ཏེ། འདི་རྒྱས་པར་ནི་སྨོས་པར་འདུག་པ་བསྟན་པའི་མཛོད་ཀྱི་གནས་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།། (༥༢༨༢) ཚིག་གི་ཁུར་ཧ་ཅང་མངས་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དང་ནི་མ་བཤད་དེ། དགོས་པ་ཆུང་ལ་ངལ་བ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་རོ།། ཞར་ལ་འོངས་པའི་སྐབས་རྫོགས་སོ།། ད་ནི་འདི་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། སེམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་པོ་རྣམས་ལ་གང་ཞིག་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་དག་གིས་རྣམ་པར་(༥༢༨༣)ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། སྨྲས་པ།།

༤༨. གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཕྱི་ཡི་ལྔ།
འདུ་མ་བྱས་ཆོས་རྟག་པའོ།།
ཆོས་ཀྱི་ཕྱེད་དང་གང་དག་ནི་
བཅུ་གཉིས་ནང་གིར་བཤད་དབང་པོ།།

གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་ཕྱིར་ལྔ།། གཟུགས་དང་སྒྲ་དང་དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་རྣམས་ནི་གྲངས་བཞིན་དུ་མིག་དང་རྣ་དང་སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་གིས་ཉམས་སུ་མྱོང་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་རྣམ་པར་ཤེས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་དེ་དག་ནི་རེ་རེ་ཞིང་རྣམ་(༥༢༨༤)པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།། སེམས་ལྷག་མ་བཅུ་གསུམ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་པུས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྣམ་པར་བཤད་པར་འགྱུར་རོ།། རྟག་པ་རྣམས་ནི་དུ། མི་རྟག་པ་རྣམས་ནི་དུ་(༥༢༨༥)ཞེ་ན། སེམས་གཅིག་རིལ་པོར་རྟག་པ་ནི་མེད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་འདུས་མ་བྱས་ཆོས་རྟག་པའོ།། དེས་ན་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་རྟག་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནོ།། དབང་པོ་རྣམས་ནི་དུ། དབང་པོ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེ་ན། ཆོས་ཀྱི་ཕྱེད་དང་གང་དག་ནི། བཅུ་གཉིས་(༥༢༨༦)ནང་གིར་བཤད་དབང་པོ།། མདོ་ལས།། མིག་གི་དབང་པོ་དང་། རྣ་བའི་དབང་པོ་དང་། སྣའི་དབང་པོ་དང་། ལྕེའི་དབང་པོ་དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། མོའི་དབང་པོ་དང་། ཕོའི་དབང་པོ་དང་། སྲོག་གི་དབང་པོ་དང་། བདེ་བའི་དབང་

པོ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་དང་། ཡིད་བདེ་(52b7) བའི་དབང་པོ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བའི་དབང་པོ་དང་། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། དད་པའི་དབང་པོ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། དྲན་པའི་དབང་པོ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་དང་། ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་དང་། (53a1) ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་དང་། དབང་པོ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་གསུངས་པ་ལ་ཆོས་མངོན་པ་རྣམས་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་གོ་རིམས་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ་མ་གུས་པས་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་སྲོག་གི་དབང་པོའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འདོན་ཏེ། དམིགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་(53a2) ཆོས་ཀྱི་ཕྱེད་ནི་སྲོག་གི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་དབང་པོ་བཅུ་གཅིག་དང་། གསུམ་པོ་དག་གི་ཆ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ནང་གི་བཅུ་གཉིས་ནི་མིག་ལ་སོགས་པ་རང་གི་མིང་གིས་སྨོས་པ་ལྟ་དང་། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ནི་སེམས་ཀྱི་ཁམས་བདུན་ནོ། །ཕོ་དང་མོའི་དབང་པོ་དག་ནི་ལུས་ཀྱི་(53a3) ཁམས་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་འོག་ནས་འཆད་དོ། །ལྷག་མ་ཁམས་ལྔ་པོ་དེ་དག་དང་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ནི་དབང་པོ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འགྱུར་རོ། །

ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས་ཁམས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། མཛོད་ཀྱི་གནས་དང་པོའོ།།

དབང་པོ་རྣམས་བཤད་(༥༣a༤)ལ་དབང་པོའི་དོན་ཅི་ཞེ་ན། དབང་ནི་དབང་ཕྱུག་དམ་པའོ༎ དེ་དབང་བྱེད་པས་ན་དབང་པོ་རྣམས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དབང་བྱེད་པའི་དོན་ནི་དབང་པོའི་དོན་ཏོ༎ འདི་དག་ལས་གང་ཞིག་གང་ལ་དབང་བྱེད་ཅེ་ན།

༡. ལྔ་མོ་རྣམས་ནི་དོན་བཞི་ལ
དབང་བྱེད། བཞི་རྣམས་གཉིས་ལ་ལོ།
ལྔ་དང་བརྒྱད་པོ་དེ་རྣམས་ནི།
ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་ལ༎

ལྔ་པོ་རྣམས་ནི་དོན་བཞི་ལ་དབང་བྱེད༎ རེ་ཞིག་མིག་དང་། རྣ་བ་དག་རེ་རེ་ཞིང་དོན་བཞི་ལ་དབང་བྱེད་(༥༣a༥)པ་ནི་ལོང་བ་དང་འོན་པ་དག་ནི་མི་མཛེས་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལུས་མཛེས་པར་བྱེད་པ་དང་། མཐོང་བ་དང་། ཐོས་ནས་ཡང་བ་ཡོངས་སུ་སྤོང་བའི་ཕྱིར་ལུས་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བ་དང་། མིག་དང་རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་བཅས་པ་དག་སྐྱེད་པ་དང་། གཟུགས་བལྟ་བ་དང་སྒྲ་མཉན་པ་(༥༣a༦)དག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ཉིད་ལ་དབང་བྱེད་པའོ༎ སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་རྣམས་ནི་སྔ་མ་བཞིན་དུ་མཛེས་པར་བྱེད་པ་ལ་དབང་བྱེད་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཁམ་གྱི་ཟས་ལ་ཡོངས་སུ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་ལུས་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བ་ལ་དབང་བྱེད་པ་དང་། སྣ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་མཚུངས་པར་(༥༣a༧)ལྡན་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་སྐྱེད་པ་དང་། དྲི་བསྣམ་པ་དང་རོ་མྱོང་བ་དང་། རེག་བྱ་རེག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ཉིད་ལ་དབང་བྱེད་པའོ། བཞི་རྣམས་གཉིས་ལ་ལོ༎ ཕོ་དང་མོ་དང་སྲོག་དང་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ནི་རེ་རེ་ཞིང་དོན་གཉིས་ལ་དབང་བྱེད་དེ། རེ་ཞིག་ཕོ་དང་མོའི་དབང་པོ་དག་ནི་(༥༣b༡)སེམས་ཅན་གྱི་ཁྱེ་བྲག་དང་། ཁྱད་པར་དག་ལ་དབང་བྱེད་དེ། དེ་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་ཁྱེ་བྲག་ནི་ཕོའོ་མོའོ་ཞེས་བྱའོ༎ སེམས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་ནུ་མ་ལ་སོགས་པ་དབྱིབས་དང་ང་རོ་དང་སྤྱོད་པ་གཞན་པ་ཉིད་དོ༎ གཞན་དག་ན་རེ་ནི། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་བ་དག་ལ་དབང་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་དེ་དག་(༥༣b༢)དང་མི་ལྡན་པ་དང་། ཉམས་པ་ཟ་མ་དང་མ་ནིང་དང་། མཚན་གཉིས་པ་རྣམས་ལ་སྡོམ་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། མཚམས་མེད་པ་དང་། དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་དུ་ཆད་པ་དང་། སྡོམ་པ་དང་། འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎

སྲོག་གི་དབང་པོ་ནི་རིས་མཐུན་(༥༣༠༣)པར་མཚམས་སྦྱོར་བ་དང་། ཡང་དག་པར་འཛིན་པ་དགེ་ལ་དབང་བྱེད་དོ།། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ནི་ཡང་སྲིད་པར་མཚམས་སྦྱོར་བ་དང་། དབང་གི་ངོ་བོ་དང་མཐུན་པར་སྤྱོད་པ་དགེ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། དེ་ལ་ཡང་སྲིད་པར་མཚམས་སྦྱོར་བ་ལ་དབང་བྱེད་པ་ནི་ཇི་སྐད་དུ། འདི་ཚེ་དྲི་ཟའི་སེམས་གཉིས་པོ་ཕྲེ་ས་སུ་(༥༣༠༤)ཆགས་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་པར་འགྱུར་པ་འཁྲལ་ཞིང་འཁྲེ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མངོན་དུ་འགྱུར་ན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།། དབང་གི་ངོ་བོ་དང་མཐུན་པར་བྱེད་པ་དགེ་ལ་དབང་བྱེད་པ་ནི་ཇི་སྐད་དུ། འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་སེམས་ཀྱིས་ཁྲིད་དོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།། བདེ་བ་(༥༣༠༥)ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ལྔ་གང་ཡིན་པ་དང་། དད་པ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་ཡིན་པ། ལྔ་དང་བརྒྱད་པོ་དེ་རྣམས་ནི། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་ལ།། གོ་རིམས་བཞིན་དུ་དབང་བྱེད་དེ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ། བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་པོ་དག་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། དེ་དག་ལ་(༥༣༠༦)འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།། དད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། དེ་དག་གིས་རྣམ་པར་བྱང་བར་བྱེད་དོ།། གཞན་དག་ན་རེ། བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བ་ལ་ཡང་དབང་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་བདེ་བར་གྱུར་པའི་སེམས་མཉམ་པར་འཇོག་(༥༣༠༧)པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་དད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ལ་རྟེན་པ་དྲུག་ཅེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། གཞན་དག་ན་རེ། རྣམ་པར་ཤེས་ནས་ཡང་བ་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བའི་ཕྱིར་མིག་དང་རྣ་བ་དག་གིས་ལུས་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བ་ནི་མ་(༥༤༠༡)ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་དེ་གཉིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་ནི་དབང་བྱེད་དོ།། གང་གི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ཉིད་ལ་སོ་སོར་དབང་བྱེད་པར་རུང་བར་འགྱུར་བ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གཞན་པ་གཟུགས་མཐོང་བ་འཛམ་སྒྲ་ཐོས་པ་ཡང་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་དེ་ལྟ་བུར་ནི་དབང་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་(༥༤༠༢)ནོ།། འོན་ཏེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན།

༢. རང་གི་དོན་དང་ཐམས་ཅད་ལ།
དམིགས་པར་དབང་བྱེད་ཕྱིར་དབང་དྲུག།
མོ་ཉིད་ཕོ་ཉིད་ལ་དབང་ཕྱིར།
ལུས་ལས་མོ་དང་ཕོའི་དབང་དག།

རང་གི་དོན་དང་ཐམས་ཅད་ལ། དམིགས་པར་དབང་བྱེད་ཕྱི་དབང་དྲུག ། མིག་ལ་སོགས་པ་ལྔ་པོ་དག་ནི་རང་རང་གི་དོན་ལ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་དོ། ། ཡིད་ནི་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ནི་སོ་སོར་དབང་པོ་(༥༤a༣)ཡིན་ནོ། ། འདི་ལ་དོན་རྣམས་ཀྱང་དབང་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དབང་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷག་པར་དབང་བྱེད་པ་ཉིད་ནི་དབང་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། མིག་ནི་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ལ་ཐུན་མོང་གི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དམིགས་པ་དེ་གསལ་བ་དང་མི་གསལ་བ་ཉིད་ལ་སོགས་(༥༤a༤)པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ལ་དམིགས་པར་བྱ་བ་ལ་ལྷག་པར་དབང་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། དེ་ལས་བཟློག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་ཆོས་རྣམས་ལ་དབང་བྱེད་པའི་བར་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། ། མོ་ཉིད་ཕོ་ཉིད་ལས་དབང་ཕྱིར། ལུས་ལས་མོ་དང་ཕོའི་དབང་དག ། ལུས་(༥༤a༥)ཀྱི་དབང་པོ་ཁོ་ན་ལས་མོ་དང་ཕོའི་དབང་པོ་དག་རྣམ་པར་བཞག་སྟེ། དོན་ཐ་དད་པར་གྱུར་པ་དག་ནི་མེད་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་ཆ་འགའ་སྟེ། མདོམས་ཀྱི་ཕྱོགས་མོ་དང་ཕོའི་དབང་པོའི་མིང་འཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་མོ་ཉིད་དང་ཕོ་ཉིད་དག་ལ་དབང་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། དེ་ལ་མོའི་ངོ་བོ་(༥༤a༦)ནི་རང་བཞིན་ང་རོ་དང་གཡོ་བ་དང་བསམ་པ་དག་སྟེ། དེ་ནི་མོའི་མོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། ། ཕོའི་ངོ་བོ་ནི་རང་བཞིན་ང་རོ་དང་གཡོ་བ་དང་བསམ་པ་དག་པ་དག་སྟེ། དེ་ནི་ཕོའི་ཕོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

༣ རིགས་གནས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་།
རྣམ་པར་བྱང་ལ་དབང་བྱེད་ཕྱིར།
སྲོག་དང་ཚོར་བ་རྣམས་དང་ནི།
དད་སོགས་དབང་པོ་ལྟར་འདོད་དོ། །

རིགས་གནས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་། རྣམ་པར་བྱང་ལ་དབང་བྱེད་ཕྱིར། སྲོག་དང་ཚོར་བ་རྣམས་དང་ནི་དད་(༥༤a༧)སོགས་དབང་པོ་ལྟར་འདོད་དོ། ། སྲོག་གི་དབང་པོ་ནི་རིས་མཐུན་པར་གནས་པ་ལ་དབང་བྱེད་དོ། ། ཚོར་བ་རྣམས་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་མདོ་ལས། བདེ་བའི་ཚོར་བ་ལ་ནི་འདོད་ཆགས་རྒྱས་པར་འགྱུར། སྡུག་བསྔལ་ལ་ནི་ཞེ་སྡང་ངོ། ། སྡུག་བསྔལ་(༥༤b༡)ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་ལ་ནི་མ་རིག་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། ། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་པོ་དག་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བར་བྱ་

བ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་དེ་དག་གིས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པར་གནོན་ལ་ལམ་ཡང་འདྲེན་པར་བྱེད་དོ།། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དེ་དག་ཀྱང་སོ་སོར་དབང་པོ་ཡིན་པར་འདོད་(༥༤༨༢)དོ།།

༥. མྱ་ངན་འདས་སོགས་གོང་ནས་གོང་།
འཐོབ་པ་ལ་ནི་དབང་བྱེད་ཕྱིར།
ཀུན་ཤེས་བྱེད་དང་ཀུན་ཤེས་དང་།
དེ་བཞིན་ཀུན་ཤེས་ལྡན་དབང་པོ།།

མྱ་ངན་འདས་སོགས་གོང་ནས་གོང་། འཐོབ་ལ་ནི་དབང་བྱེད་ཕྱིར། ཀུན་ཤེས་བྱེད་དང་ཀུན་ཤེས་དང་། དེ་བཞིན་ཀུན་ཤེས་ལྡན་དབང་པོ། དེ་བཞིན་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་སོ་སོར་དབང་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ནི་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་འཐོབ་(༥༤༨༣)པར་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་དོ།། ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ནི། ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་དོ།། ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་ནི་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བར་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་དེ། སེམས་རྣམ་པར་མ་གྲོལ་བ་ལ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། སོགས་(༥༤༨༤)པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་རྣམ་གྲངས་གཞན་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་གྲངས་གཞན་གང་ཞེ་ན། ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ནི་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་ལ་དབང་བྱེད་དོ།། ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ནི་བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་ལ་དབང་བྱེད་དོ།། ཀུན་(༥༤༨༥)ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་ནི་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་པའི་ཕྱིར་དབང་བྱེད་དེ། རྣམ་པར་གྲོལ་བས་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ལ་སོ་སོར་ཡང་དག་པར་མྱོང་བའི་ཕྱིར་རོ།། དབང་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དབང་པོ་ཉིད་ཡིན་ན། མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པས་ཁ་བསྐང་དགོས་ཏེ། མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་(༥༤༨༦)འདུ་བྱེད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་དབང་བྱེད་པས། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཀྱང་དབང་པོ་ཉིད་དུ་ཁ་བསྐང་བར་བྱ་ལ། ངག་ལ་སོགས་པ་དང་། ལག་པ་དང་། རྐང་པ་དང་། རྐུབ་དང་། མདོམས་རྣམས་ཀྱང་ཚིག་དང་། ལེན་པ་དང་། འགྲོ་བ་དང་། དོར་བ་དང་། ཀུན་དུ་དགའ་བའི་བྱ་བ་དག་ལ་དབང་བྱེད་(༥༤༨༧)པའི་ཕྱིར་དབང་པོ་ཉིད་དུ་ཁ་བསྐང་བར་བྱའོ་ཞེ་ན། ཁ་བསྐང་བར་མི་བྱ་སྟེ་འདི་ལྟར་འདིར་ནི།།

5. སེམས་ཀྱི་རྟེན་དང་དེའི་བྱེ་བྲག
གནས་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཉིད།
ཚོགས་དང་རྣམ་བྱང་དེ་སྐྱེད་པ།
དབང་པོ་དག་ཀྱང་དེ་སྐྱེད་དུ།།

སེམས་ཀྱི་རྟེན་དང་དེའི་བྱེ་བྲག། གནས་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཉིད། ཚོགས་དང་རྣམ་བྱང་དེ་སྐྱེད་པ། དབང་པོ་དག་ཀྱང་དེ་སྐྱེད་དུ། འདོད་དེ། དེ་ལ་སེམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་དབང་པོ་དྲུག་དག་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་མཆེད་(55a1)དྲུག་པོ་དེ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་རྫས་ཀྱི་གཞི་ཡིན་ནོ།། མོ་དང་ཕོའི་དབང་པོ་དག་གིས་ནི་དེ་མོ་དང་ཕོར་བྱེ་བྲག་ཏུ་འབྱེད་དོ།། སྲོག་དབང་པོས་ནི་གནས་པར་བྱེད་དོ།། ཚོར་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་དོ།། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔས་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཚོགས་སོགས་(55a2)པར་བྱེད་དོ།། གསུམ་གྱིས་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བར་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་མ་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་དབང་པོ་ཉིད་དུ་མི་འདོད་དོ།།

6. ཡང་ན་འཇུག་པའི་རྟེན་དང་ནི།
སྐྱེ་དང་གནས་དང་ཉེར་སྤྱོད་ལས།
བཅུ་བཞི། དེ་བཞིན་ལྡོག་པ་ལ།
དབང་པོ་རྣམས་ནི་གཞན་ཡིན་ནོ།།

ཡང་ན་འཇུག་པའི་རྟེན་དང་ནི། སྐྱེ་དང་གནས་དང་ཉེར་སྤྱོད་ལས། བཅུ་བཞི་དེ་བཞིན་ལྡོག་པ་ལ། དབང་པོ་རྣམས་ནི་གཞན་ཡིན་ནོ།། ཡང་ན་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་གཞུང་ལུགས་(55a3)ཐ་དད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ནི། འཇུག་པའི་རྟེན་ནི་དབང་པོ་དྲུག་ཡིན་ནོ།། སྐྱེ་བ་ནི་མོ་དང་ཕོའི་དབང་པོ་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ།། གནས་པ་ནི་སྲོག་གི་དབང་པོ་ཡིན་ཏེ། དེས་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཚོར་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཉེ་བར་སྤྱོད་པར་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ནི་(55a4)དབང་པོ་བཅུ་བཞི་ཡིན་ནོ།། རྣམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གཞན་དག་ནི་ལྡོག་པ་ཡིན་ཏེ། ལྡོག་པའི་རྟེན་ནི་དད་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ།། སྐྱེ་བ་ནི་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ།། གནས་པ་ནི་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ།། ཀུན་ཤེས་པ་དང

ལྡན་པའི་དབང་པོས་ནི་ཉེ་བར་སྤྱོད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱེར་ཏེ། (55a5) དེའི་ཕྱིར་དབང་པོ་དག་ནི་དེ་སྐད་ཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་གོ་རིམས་ཀྱང་དེ་ཡིན་ནོ། །ངག་གི་ཚིག་སྨྲ་བར་བྱ་བ་ལ་དབང་པོ་ཉིད་དམ་ཡིན་ཏེ། སྨྲ་བ་པའི་ཁྱད་པར་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལག་པ་དང་། རྐང་པ་དང་། ལེན་པ་དང་། འགྲོ་བ་ལས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་ཉིད་དེ་(55a6) དག་ཡིན་ཏེ། གཞན་དག་གཞན་དུ་འཇུག་པ་ལ་ལེན་པ་དང་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱའོ། །སྦྲུལ་ལ་སོགས་པ་ལ་ལག་པ་དང་། རྐང་པ་མེད་པ་བཞིན་དུ་ཡང་ལེན་ཞིང་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྐུབ་ཀྱང་རྟག་པར་བྱ་བ་ལ་དབང་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ནམ་མཁའ་ལ་གནས་པའི་རྫས་ཕྱི་བ་ཐམས་ཅད་དུ་ལྷུང་བའི་(55a7) དང་། དེ་རླུང་གིས་ཀྱང་བྲོ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོམས་ཀྱང་ཀུན་དུ་དགའ་བར་བྱ་བ་ལ་དབང་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། དགའ་བ་དེ་ནི་ཨོ་དང་པོའི་དབང་པོས་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྐོག་མ་དང་། སོ་དང་། མིག་གི་ལམ་དང་ཚིགས་རྣམས་ཀྱང་མེད་པ་དང་། བཏའ་བ་དང་། འབྱེད་པ་དང་། (55b1) འཛུམས་པ་དང་། བསྐུམས་པ་དང་། བརྐྱང་བའི་བྱ་བ་དག་ལ་དབང་པོ་ཉིད་ཡིན་པའམ། རྒྱུར་རྒྱུར་བ་ཐམས་ཅད་རང་གི་བྱ་བ་ལ་དབང་པོ་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དག་ལ་སོགས་པ་དབང་པོ་ཉིད་ཡིན་པར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡོའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་(55b2) བསྟན་ཟིན་ཏོ། །སྲོག་གི་དབང་པོ་ནི་ལྡན་པ་མི་ཡིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྡན་པམ་ཡིན་པ་དག་གི་ནང་ཚན་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །དད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དག་གི་ནང་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་བཤད་(55b3) བར་བྱ་སྟེ། དེ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །

༧. ལུས་ཚོར་སིམ་པ་མ་ཡིན་གང་
སྡུག་བསྔལ་དབང་པོའོ། །སིམ་པ་ནི་
བདེ་བའོ། །བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ན་
སེམས་ཀྱི་དེ་ནི་བདེ་དབང་པོ། །

ལུས་ཚོར་སིམ་པ་མ་ཡིན་གང་། སྡུག་བསྔལ་དབང་པོའོ། །སིམ་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གནོད་པར་བྱེད་པ་སྟེ་སྡུག་བསྔལ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། །སིམ་པ་ནི་བདེ་བའོ། །ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་སིམ་པ་ནི་བདེ་བའི

དབང་པོའོ། །སེམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕན་འདོགས་(55b4)པ་སྟེ་བདེ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ཚིག་གོ། །བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ན། སེམས་ཀྱི་དེ་ནི་བདེ་དབང་པོ། །བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ན་ནི་སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་སིམ་པ་དེ་ཉིད་བདེ་བའི་དབང་པོ་ཡིན་ཏེ། དེ་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་ནི་མེད་དོ། །

༨ གཞན་ན་དེ་ཡིད་བདེ་བ་ཡིན། །
སེམས་ཀྱི་སིམ་པ་མ་ཡིན་པ་
ཡིད་མི་བདེ་བའོ། །བཏང་སྙོམས་ནི་
བར་མའོ། །གཉིས་ཀའི་མི་རྟོག་ཕྱིར། །

གཞན་ན་དེ་ཡིད་བདེ་བ་ཡིན། །(55b5)བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ལས་གཞན་པ་འདོད་པའི་ཁམས་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་ན་ནི་སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་སིམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡིད་བདེ་བའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ། །བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ན་ནི་དགའ་བའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་བདེ་བའི་དབང་པོ་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་ཡིད་བདེ་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། (55b6)དགའ་བ་ནི་ཡིད་བདེ་བ་ཡིན་ནོ། །སེམས་ཀྱི་སིམ་པ་མ་ཡིན་པ། ཡིད་མི་བདེ་བའོ་བཏང་སྙོམས་ནི་བར་མའོ། །སིམ་པ་ཡང་མ་ཡིན་སིམ་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མ་ཡིན། བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་ནི་བར་མ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ། །ཅི་ལུས་ཀྱི་འམ་(55b7)སེམས་ཀྱི་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། གཉི་གའི་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་འདི་བསྡུས་ནས་དབང་པོ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ཤེ་ན། མི་རྟག་ཕྱིར། སེམས་ཀྱི་བདེ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ནི་ཕལ་ཆེར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལས་སྐྱེའི་ལུས་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཡུལ་གྱི་དབང་གིས་ནི་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱེ་བས་(56a1)དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་དབང་པོ་ཉིད་དུ་ཐ་དད་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་དང་སེམས་ཀྱི་བཏང་སྙོམས་ནི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཁོ་ནར་རང་གི་ངང་གིས་སྐྱེ་བས་དབང་པོ་གཅིག་ཏུ་བྱས་སོ། །ལུས་ཀྱི་བདེ་བ་ཡང་གཞན་དུ་ཕན་འདོགས་ལ། སེམས་ཀྱི་ཡང་གཞན་དུ་ཕན་འདོགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལུས་ཀྱི་(56a2)སྡུག་བསྔལ་ཡང་གཞན་དུ་གནོད་པ་བྱེད་ལ། སེམས་ཀྱི་ཡང་གཞན་དུ་གནོད་པ་བྱེད་དོ། །བཏང་སྙོམས་ལ་ནི་བྱེ་བྲག་དེ་མེད་དེ། དེས་ན། བཏང་སྙོམས་ནི་བྱེ་བྲག་མེད་པས་ཐ་དད་པ་མེད་དོ། །

༩ མཐོང་བསྒོམ་མི་སློབ་ལམ་ལ་དགུ།
གསུམ་ཡིན། གསུམ་ནི་དྲི་མ་མེད༎
གཟུགས་ཅན་སྲོག་དང་སྡུག་བསྔལ་དག
ཟག་དང་བཅས་པ།དགུ་རྣམ་གཉིས༎

མཐོང་བསྒོམ་མི་སློབ་ལམ་ལ་དགུ། གསུམ་ཡིན༎ ཡིད་དང༌། བདེ་བ་དང༌། ཡིད་བདེ་བ་དང༌། བཏང(56a3) སྙོམས་རྣམས་དང༌། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་དང་དབང་པོ་དགུ་པོ་དེ་དག་ནི་ལམ་གསུམ་དག་ཏུ་དབང་པོ་གསུམ་ཞེས་བྱ་སྟེ། མཐོང་བའི་ལམ་ལ་ནི་མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ༎ བསྒོམ་པའི་ལམ་ལ་ནི་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ༎ མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་ནི་ཀུན་ཤེས(56a4)པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་ཞེས་བྱའོ༎ ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཐོང་བའི་ལམ་ལ་ནི་མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱ་བར་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ༎ བསྒོམ་པའི་ལམ་ལ་ནི་སྔོན་མ་མཐོང་བ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི་མེད་ཀྱི། ཕྲ་རྒྱས་ལྷག་མ་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དེ་ཉིད་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་དོ༎ མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་ནི་ཀུན་ཤེས(56a5)སོ་སྙམ་དུ་རྟོགས་པ་ནི་ཀུན་ཤེས་པ་སྟེ། དེ་འདི་ལ་ཡོད་པས་ན། འདི་ཀུན་ཤེས་པ་སྲུང་བའི་ཚུལ་ཅན་ཡིན་པས་ན་ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའོ༎ ཟད་པ་དང་མི་སྐྱེ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་བདག་གིས་སྡུག་བསྔལ་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཏེ་ཡང་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱར་མེད་དོ་སྙམས་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་དབང(56a6)པོ་ནི་ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ༎ རང་གི་ངོ་བོ་བསྟན་ནས་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་དུ། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་འཆད་མ་ཐག་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ། གསུམ་ནི(56a7)དྲི་མ་མེད་པ༎ ཟག་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་སྟེ། དྲི་མ་རྣམས་ནི་ཟག་པའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ༎ གཟུགས་ཅན་སྲོག་དང་སྡུག་བསྔལ་དག༎ ཟག་དང་བཅས་པ༎ དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་བདུན་དང༌། སྲོག་གི་དབང་པོ་དང༌། སྡུག་བསྔལ་དང༌། ཡིད་མི་བདེ་བའི་དབང་པོ་དག་ནི་གཅིག་ཏུ་ཟག(56b1)པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ༎ གཟུགས་ཅན་བདུན་ནི་མིག་དང༌། རྣ་བ་དང༌། སྣ་དང༌། ལྕེ་དང༌། ལུས་དང༌། མོ་དང་ཕོའི་དབང་པོ་རྣམས་ཏེ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རོ༎ དགུ་རྣམས་གཉིས༎ ཡིད་

དང་བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་དག་དང་། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་དང་། དབང་པོ་དགུ་(༥༦༨༢)པོ་དེ་དག་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་ཟག་པ་མེད་པ་ཡང་ཡིན་ནོ།། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གང་ལ་དབང་པོ་ལྔ་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་མེད་པ་དེ་ནི་ཕྱི་རོལ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་ཕྱོགས་ལ་གནས་པར་སྨྲའོ་ཞེས་གསུངས་(༥༦༨༣)སོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ནི་ཁུངས་སུ་མི་རུང་སྟེ། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།། འདི་ལྟར་འཕགས་པའི་གང་ཟག་རྣམ་པར་གཞག་པ་མཛད་ནས་གང་ལ་དབང་པོ་འདི་དག་ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཡང་ན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ནང་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་པའོ།། (༥༦༨༤) ནང་པ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་དུ་མ་ཆད་པའོ།། ཕྱི་རོལ་བ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་དུ་ཆད་པ་སྟེ། དེའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་ཕྱི་རོལ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་ཕྱོགས་ལ་གནས་པར་ང་སྨྲའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།། མདོ་ལས་ཀྱང་སེམས་ཅན་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེས་ཤིང་འཇིག་རྟེན་དུ་རྒྱས་པ་རྣམས་ལ་དབང་པོ་རྣོན་པོ་དག་ཀྱང་(༥༦༨༥)མཆིས། དབང་པོ་འབྲིང་པོ་དག་ཀྱང་མཆིས། དབང་པོ་རྟུལ་པོ་དག་ཀྱང་མཆིས་སོ་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མ་བསྐོར་བ་ཁོ་ནའི་ཚེ་གསུངས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དད་པ་ལ་སོགས་པ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་པ་ཉིད་དོ།། ཡང་ངས་ཇི་སྲིད་དུ་དབང་པོ་ལྔ་པོ་འདི་དག་གི་ཀུན་འབྱུང་བ་དག། མི་སྣང་བ་དང་།(༥༦༨༦)རོ་མྱོང་བ་དང་། ཉེས་དམིགས་པ་དང་། ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་ཤེས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ང་འཇིག་རྟེན་ལྷ་དང་བཅས་པ་འདི་ལས་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཏེ། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པའི་རྣམ་པ་འདི་མེད་དོ།། དབང་པོ་དྲུ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དག་ཡིན། དྲུ་ནི་རྣམ་པར(༥༦༨༧)སྨིན་པ་མ་ཡིན་པ་དག་ཡིན་ཞེ་ན།

10. སྲོག་གི་རྣམ་སྨིན། བཅུ་གཉིས་གཉིས།
ཐམ་བརྒྱད་དང་ཡིད་མི་བདེ
མ་གཏོགས་པ་སྟེ། དེ་གཅིག་ནི
རྣམ་པར་སྨིན་བཅས། བཅུ་རྣམ་གཉིས།

རེ་ཞིག་གཅིག་ཏུ་སྲོག་ནི་རྣམ་སྨིན།། འོན་དགེ་སློང་དག་དགྲ་བཅོམ་པའི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་འཇོག་པར

བྱེད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་གང་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་ལས། ཚེའི་འདུ་བྱེད་
དག་ཇི་ལྟར་འཇོག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། དགེ་སློང་དགྲ་བཅོམ་པ་རྫུ་(57a1) འཕྲུལ་དང་ལྡན་པ་སེམས་ལ་དབང་
ཐོབ་པས་དགེ་འདུན་ནམ་གང་ཟག་ལ་ལྷུང་བཟེད་དམ་ཆོས་གོས་སམ། དགེ་སློང་གི་འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་གང་
ཡང་རུང་བ་ཕུལ་ནས། དེ་བསམས་ནས་ཏེ་རབ་ཀྱི་མཐའ་བའི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་
ཅིང་དེ་དེ་ལས་ལངས་ནས་བདག་(57a2) གི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ། ཚེའི་
རྣམ་པར་སྨིན་པར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་དུ་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་ཚིག་ཏུ་ཡང་སྨྲ་བར་བྱེད་དོ།། དེའི་
ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་ཚེའི་རྣམ་པར་སྨིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ།།
གང་དག་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ལྷག་(57a3) མ་རྣམ་པར་སྨིན་པར་བྱེད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེ་དག་ན
རེ་ཞི་ངེས་ཚེ་རབས་སྔ་མ་ལ་ལས་བྱས་པའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དྲངས་ནས
སོ་སོར་སྨིན་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེའི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་ཇི་ལྟར་གཏོང་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱིན་པ
བྱིན་ནས་བསམས་ནས་ཏེ་རབ་ཀྱི་མཐའ་བའི་བསམ་(57a4) གཏན་བཞི་པ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་ཅིང་དེ་དེ་
ལས་ལངས་ནས་བདག་གི་ཚེའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པར
གྱུར་ཅིག་སྙམ་དུ་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་ཚིག་ཏུ་ཡང་སྨྲ་བར་བྱེད་དེ། དེའི་དེ་ལྟ་བུར་འགྱུར་རོ།།
བརྩོན་པ་དབྱངས་སྒྲོགས་ན་རེ་ནི་དེས་ལུས་དེ་ཉིད་ལ་གཟུགས་(57a5) ན་སྤྱོད་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་
པོ་ཚེ་དང་མཐུན་པའམ་འགལ་བ་དག་བསམ་གཏན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་མངོན་དུ་བྱེད་དོ།། དེ་ལྟར་ཚེའི་
འདུ་བྱེད་དག་འཇོག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་གཏོང་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། འདི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི
དེ་ལྟ་བུ་དེ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུ་ལོ་ན་སྟེ། དེས་སྔོན་གྱི་ལས་ལས་(57a6) སྐྱེས་པ་དབང་པོའི་འབྱུང་
བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གནས་པའི་དུས་འཕེན་པ་ནི་ཟློག་པར་བྱེད་ལ། སྔོན་མེད་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས
སྐྱེས་པའི་འཕེན་པ་ནི་འཕེན་པར་བྱེད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྔོན་གྱི་དབང་པོ་དེ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན
ལ། དེ་ལས་གཞན་པ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ།། དྲི་བ་ལས་དྲི་བ་གཞན་(57a7) འབྱུང་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར
ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་བྱིན་གྱིས་རློབ་པར་བྱེད་ཅེ་ན། གཞན་ལ་ཕན་པའི་དོན་དམ། བསྟན་པ་གནས་པར་བྱ
བའི་དོན་དུ་སྟེ། དེ་དག་ནི་བདག་ཉིད་ཚེ་ཟད་པར་མཐོང་ཞིང་དེ་ལས་གཞན་ནུས་པ་ཡང་མ་མཐོང་བ
ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ཅིའི་ཕྱིར་གཏོང་བར་བྱེད་ཅེ་ན། གསོན་ན་གཞན་(57b1) ལ་ཕན་པ་ཆུང་བ་དང་། ལུས་

ནད་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུར་མཐོང་བ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ།

ཚངས་སྤྱོད་འདི་ལ་ལེགས་སྤྱད་ཅིང་
ལམ་ལ་འང་ཤིན་དུ་བསྒོམས་ན་ནི་
ཚེ་ཟད་པ་ལ་དགའ་འགྱུར་ཏེ་
དཔེར་ན་ནད་དང་བྲལ་བ་བཞིན།།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།། འོ་ན་གང་དུ་འམ། གང་ཞིག་གི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་(ཞ༧༨༢)དག་འཇོག་པ་འམ། གཏོང་བ་དེ་རིག་པར་བྱ་ཞེ་ན། མིའི་ནང་ཚོ་ན་དག་དུ་སྒྲ་གླིང་གསུམ་པོ་དག་དུའོ།། གང་ཞིག་གི་ཞེ་ན། དགྲ་བཅོམ་པ་ཕོ་མོ་རབ་ཀྱི་མཐའི་བསམ་གཏན་ཐོབ་པ་དུས་དང་མི་སྦྱོར་བར་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་སྟེ། དེ་ནི་ཉིད་ང་དེ་འཛིན་ལ་ཡང་དབང་ཞིང་ཉོན་མོངས་པ་དག་གིས་ཀྱང་རྒྱུ་ཉེ་བར་མ་(ཞ༧༨༣)བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།། མདོ་ལས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། སྲོག་གི་འདུ་བྱེད་དག་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ནས་ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་བཏང་ངོ་།། ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དག་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཁྱུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། འདི་ལྟར་སྲོག་གི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པའི་ཚེ་ཡིན་ནོ་(ཞ༧༨༤) ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ཁ་ཅིག་ན་རེ་ནི། སྔོན་གྱི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་ཡིན་ལ། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི་སྲོག་གི་འདུ་བྱེད་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། གང་དག་གིས་རིས་མཐུན་པར་གནས་པར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ནི་ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་ཡིན་ལ། གང་དག་གིས་དུས་གཞན་གྱི་(ཞ༧༨༥)བར་དུ་འཚོ་བ་དེ་དག་ནི་སྲོག་གི་འདུ་བྱེད་དག་ཡིན་ནོ།། མང་པོའི་ཅིག་ཚེ་དང་སྲོག་གི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་རྣམ་པ་མང་པོ་རྣམས་ལ་གཏོང་ཞིང་བྱིན་གྱིས་རློབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་ནི་གཏོང་བའམ་བྱིན་གྱིས་རློབ་པ་མེད་དོ།། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དུས་གཞན་གྱི་བར་དུ་འདུག་པ་ཚེའི་རྫས་གཅིག་(ཞ༧༨༦)པུ་ནི་མེད་དོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ཁ་ཅིག་ན་རེ། འདུ་བྱེད་མང་པོ་རྣམས་ལ་ཚེ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚེའི་རྫས་གཅིག་པུ་ནི་མེད་དོ།། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་འདུ་བྱེད་སྨོས་པ་མ་མཛད་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་ཟེར་རོ།། ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚེའི་འདུ་བྱེད་དག་བཏང་ཞིང་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཤེ་ན། (ཞ༧༨༧)འཆི་བ་ལ་མངའ་བརྙེད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ནི་བཏང་ངོ་། ཚེ་ལ་མངའ་བརྙེད་དུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ནི་ཟླ་བ་གསུམ་ཙམ་ན་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཏེ། ཕྱིན་ཆད་ནི་གདུལ་བའི་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན་ནོ།། གང་ཡང་ངེས་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་

བཞི་པོ་དེ་ལྟར་བསྒོམས་པ་དག་གིས་འདོད་ན་བསྐལ་པ་འམ་བསྐལ་(58a1) པ་བས་ལྷག་པར་བཞུགས་པར་བྱའོ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་དེ་ཡང་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེ་བྲག་དུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ་ནི་ཕུང་པོ་དང་འཆི་བདག་གི་བདུད་དག་ལས་རྒྱལ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་དྲུང་དུ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ལྷའི་བུའི་བདུད་དག་ལས་རྒྱལ་ལོ། །(58a2) ཞར་ལ་འོངས་པ་རྫོགས་སོ། །དཀྲུས་མ་ཉིད་བརྩམས་པར་བྱ་སྟེ། བཅུ་གཉིས་གཉིས། །བཅུ་གཉིས་གང་ཞེ་ན། ཐ་མ་བརྒྱད་དང་ཡིད་མི་བདེ། མ་གཏོགས་པ་སྟེ། །དང་པ་ལ་སོགས་པ་ཐ་མ་བརྒྱད་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་མ་གཏོགས་པ་སྲོག་གི་དབང་པོ་གཞན་པ་བཅུ་གཉིས་ནི་རྣམ་པ་(58a3) གཉིས་ཏེ། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡང་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་མིག་ལ་སོགས་པ་བདུན་རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཡིད་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་། བཏང་(58a4) སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ནི་དགེ་བ་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་རྣམས་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་བཟོའི་གནས་པ་དང་། སྤྲུལ་པ་རྣམས་ནི་ཅི་རིགས་པར་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ། །སྲོག་གི་དབང་པོ་དང་། མིག་ལ་སོགས་པ་བཅུ་གཉིས་མ་གཏོགས་པ་ལྷག་(58a5) མ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ། །གལ་ཏེ་ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་ན་ལས་ནི་གསུམ་སྟེ། ཡིད་བདེ་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་དང་། བཏང་སྙོམས་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་ཞེས་གསུངས་པའི་མདོ་འདི་(58a6) ཇི་ལྟར་དང་ཞེ་ན། མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ལས་ནི་ཡིད་མི་བདེ་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་སྟེ། དཔེར་ན་བདེ་བ་དང་... མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རེག་པ་བདེ་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །འོ་ན་ནི་ཡིད་བདེ་(58a7) བ་དང་བཏང་སྙོམས་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་དག་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་དགའ་བ་དེ་ལྟར་ཡིན་ལ་རིགས་སྟེ། མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཡིན་ན་ཡང་ཉེས་པ་མེད་ལ། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ན་ཡང་ཉེས་པ་མེད་དོ། །གོ་སྐབས་མེད་པས་ན་དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཤེས་སོ། །ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ་པར་(58b1) སྨིན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་རིགས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཡིད་མི་བདེ་བ་ནི་ཀུན་དུ་རྟོག་པ་ལས་སྐྱེད་པར་དག་གིས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡིད་བདེ་བ་ཡང་དེ་དང་འདྲ

བས་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་གལ་ཏེ་ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་འགྱུར་(58b2) ན་མཚམས་མེད་པ་བྱེད་པ་རྣམས་དེའི་ཕྱིར་ཡིད་མི་བདེ་བ་སྐྱེད་པས་ལས་དེ་རྣམ་པར་སྨིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཡིད་མི་བདེ་བ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་སྟེ། གལ་ཏེ་ཡིད་བདེ་བ་རྣམ་པར་སྨིན་པར་གྱུར་ན་བསོད་ནམས་བྱེད་པ་རྣམས་དེའི་ཕྱིར་ཡིད་བདེ་བ་སྐྱེད་པས་ལས་དེ་རྣམ་པར་སྨིན་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་འདོད་ཆགས་(58b3) དང་བྲལ་བ་རྣམས་ལ་ཡིད་མི་བདེ་བ་མ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་དག་གི་ཡིད་བདེ་བ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡང་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ། ཅི་འདྲ་ཡང་རུང་སྟེ། ཡིད་བདེ་བ་ལ་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་གོ་སྐབས་ཡོད་དེ་སྲིད་དུ་ཟིན་(58b4) ཀྱང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ཀུན་དུ་མི་འགྱུར་བས་ཡིད་མི་བདེ་བ་ལ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མེད་ཅེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་བརྒྱད་པ་སྲོག་གི་དབང་པོ་དང་། གཞན་རྣམས་བདེ་འགྲོ་ན་ནི་བདེ་བ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ལ། ངན་འགྲོ་བ་ནི་མི་བདེ་བའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཡིད་ཀྱི་(58b5)དབང་པོ་ནི་གཉིས་ཀར་གཉི་གའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ། །བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ནི་དགེ་བའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ། །སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་ནི་མི་དགེ་བའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ནོ། །བདེ་འགྲོ་ན་མི་དགེ་བས་མཚན་གཉིས་པོ་དེའི་གནས་སྐྱེད་པ་(58b6) ཡིན་གྱི་དབང་པོ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དགེ་བས་འཕངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་རྫོགས་སོ། །འདི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དབང་པོ་དུ་ཞི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཡིན། དུ་ཞི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མེད་པ་དག་ཡིན་ཞེ་ན། གང་འདི་ཡིད་མི་བདེ་བ་བཤད་མ་ཐག་པ། དེ་གཅིག་ནི་རྣམ(58b7)པར་སྨིན་བཅས། དེ་གཅིག་པུ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་བཅས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ནི་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་ཁོ་ན་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དང་རིམ་པ་གཞན་དུ་སྦྱར་བ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡང་མེད་ལ། མཉམ་པར་གཞག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟག་པ་མེད་པ་ཡང་མེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་(59a1) ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །བཅུ་རྣམ་པ་གཉིས། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཀྱང་ཡིན། རྣམ་པར་སྨིན་པ་མེད་པ་དག་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །བཅུ་གང་ཞེ་ན།

11. ཡིད་དང་ཚོར་གཞན་དང་ལ་སོགས།

དགེ་བ་བརྒྱད། ཡིད་མི་བདེ་བ

རྣམ་གཉིས། ཡིད་དང་ཚོར་གཞན་ནི་
རྣམ་གསུམ། གཞན་ནི་རྣམ་པ་གཅིག།

ཡིད་དང་ཚོར་གཞན་དང་ལ་སོགས། ཚོར་བ་གཞན་ཞེས་བྱ་བསྡུས་པས་ནི་ཡིད་མི་བདེ་བ་ལས(59a2) གཞན་པའི་ཚོར་བ་གཟུང་ངོ། དད་ལ་སོགས་ནི་དད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་དང་དྲན་པ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་པོ། དེ་ལ་ཡིད་དང་བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་མི་དགེ་བ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན(59a3) པ་མེད་པ་དག་ཡིན་ནོ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན(59a4)པ་མེད་པ་དག་ཡིན་ནོ། གཞན་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ། དུ་ནི་དགེ་བ་དག་ཡིན། དུ་ནི་མི་དགེ་བ་དག་ཡིན་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གཅིག་ཏུ་དགེ་བ་བརྒྱད། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་དང་། ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་མོ། ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ(59a5)གཉིས། དགེ་བ་ཡང་ཡིན་མི་དགེ་བ་ཡང་ཡིན་ནོ། ཡིད་དང་ཚོར་གཞན་ནི། རྣམ་གསུམ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་གོ། གཞན་ནི་རྣམ་པ་གཅིག། གཞན་དེ་ཡང་ཞེ་ན། མིག་ལ་སོགས་པ་བདུན། བརྒྱད་པ་སྲོག་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། དབང་པོ(59a6)འདི་རྣམས་ལས་དབང་པོ་གང་ཞིག་ཁམས་གང་དུ་གཏོགས་ཤེ་ན།

12. དྲི་མེད་མ་གཏོགས་འདོད་པར་གཏོགས།
ཕོ་མོ་དབང་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་
མ་གཏོགས་གཟུགས་གཏོགས། གཟུགས་ཅན་དང་
བདེ་བའང་མ་གཏོགས་གཟུགས་མེད་གཏོགས།

དྲི་མེད་མ་གཏོགས་འདོད་པར་གཏོགས། རེ་ཞིག་གཅིག་ཏུ་ཟག་པ་མེད་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང

པོ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་མ་གཏོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ནི་འདོད་པ་དང་ལྡན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་ལེ(༥༩༨༠)ན་ཡིན་ནོ༎ ཕོ་མོའི་དབང་དུ་སྡུག་བསྔལ་དག། མ་གཏོགས་གཟུགས་གཏོགས༎ དྲི་མ་མེད་པ་ཡང་མ་གཏོགས་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་དག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དག་གོ༎ གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དེ་ན་འཁྲིག་པའི་ཆོས་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་དང་། (༥༩༨༡)མི་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཕོ་དང་མོའི་དབང་པོ་དག་མེད་དོ༎ ད་ནི་ཇི་ལྟར་ན་དེ་དག་ཕོ་ཞེས་བྱ། ག་ལས་འབྱུང་། མི་ཚངས་པ་ཉིད་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ཞིང་སྐབས་མེད་དེ་གནས་མེད་དོ༎ ཕོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གནས་ཡོད་དོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཕོའི་ངོ་བོར(༥༩༨༢)གཞན་འདོད་པའི་ཁམས་ན་ཕོ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་ཡོད་དོ༎ ལུས་དང་བའི་ཕྱིར་དང་། མི་དགེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་མེད་དོ༎ རྒྱུ་ཞི་གནས་ཀྱིས་བརྟན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡིད་མི་བདེ་བའི་དབང་པོ་མེད་དེ། གཟུགས་(༥༩༨༣)ཅན་དང་། བདེ་བ་འམ་མ་གཏོགས་གཟུགས་མེད་གཏོགས། ཕོའི་དང་མོའི་དབང་པོ་དག་དང་། བདེ་བ་དག་དང་དྲི་མ་མེད་པ་ཡང་མ་གཏོགས་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་རོ༎ ཅི་ཞིག་ལུས་ཤེ་ན། ཡིད་དང་སྲོག་དང་བཏང་སྙོམས་དབང་པོ་དག་དང་། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་པོ་དེ་དག་ནི་གཟུགས་མེད་(༥༩༨༤)པ་དག་ལྡན་པར་འདོད་དོ༎ གཞན་དག་ནི་མེད་དོ༎ དབང་པོ་དུ་ཞིག་མཐོང་བས་དང་བསྒོམ་པ་དང་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ༎

13. ཡིད་དང་ཚོར་བ་གསུམ་རྣམ་གསུམ།
གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ཡིད་མི་བདེ།
དགུ་ནི་སྒོམ་པས། ལྔ་པོ་ནི་
སྤང་བར་བྱ་མིན། ཡང་གསུམ་མིན༎

ཡིད་དང་ཚོར་བ་གསུམ་རྣམ་གསུམ༎ ཚོར་བ་གསུམ་གང་ཞེ་ན། བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་(༥༩༨༥)བཏང་སྙོམས་རྣམས་སོ༎ གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ཡིད་མི་བདེ༎ ཡིད་མི་བདེ་བ་ནི་མཐོང་བ་དང་བསྒོམ་པ་དང་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ༎ དགུ་ནི་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ༎ ཞེས་བྱ་བའི་སྐབས་ཡིན་ཏེ། མིག་ལ་སོགས་པ་དང་། བརྒྱད་པ་སྲོག་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་(༥༩༨༦)ནི་

བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། ལྔ་པོ་ནི། སྤང་བར་བྱ་མིན་ཡང་། དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་ཟག་པ་མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དག་ཀྱང་ཡིན་ལ། སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། གསུམ་མིན། ཀུན་ཤེས་པར་(59b4)བྱེད་པའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ནི་ཟག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དེ། ཉེས་པ་མེད་པ་ནི་སྤང་བར་འོས་པ་མ་ཡིན་ནོ། རྣམ་པའི་ཕྱེ་བྲག་བཤད་ཟིན་ཏོ། ད་ནི་རྙེད་པ་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། ཁམས་གང་དུ་དང་པོ་ཉིད་དུ་དབང་པོ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དུ་ཞིག་རྙེད་ཅེ་ན།

14. འདོད་པར་དང་པོར་རྣམ་སྨིན་གཉིས།
རྙེད་དེ་བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བས་མིན།
དེ་ཡིས་དྲུག་གམ་བདུན་གམ་བརྒྱད།
གཟུགས་ན་དྲུག་གོ། གོང་མར་གཅིག།

འདོད་པར་(60a1)དང་པོར་རྣམ་སྨིན་གཉིས། རྙེད་དེ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། སྲོག་གི་དབང་པོའོ། དེ་དག་ཀྱང་། བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བས་མིན། བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་བཀག་པས་སྒོང་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། མངལ་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། དྲོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་དག་གིས་རྙེད་པར་རིག་པར་བྱའོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཡིད་(60a2)དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་དབང་པོ་དག་མ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ནི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚིག་དོན་མི་ཟ་བར་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཡང་བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་དག་གིས་དུ་ཞིག་འཐོབ་ཅེ་ན། དེ་ཡིས་དྲུག་གམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གལ་ཏེ་མཚན་མ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་སྟེ། འདི་ལྟར་བསྐལ་པ་དང་པོ་(60a3)པ་རྣམས་ལྟ་བུའོ། དྲུག་གང་ཞེ་ན། མིག་དང་རྣ་དང་སྣ་དང་ལྕེ་དང་ལུས་དང་སྲོག་གི་དབང་པོ་རྣམས་སོ། བདུན་གམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གལ་ཏེ་མཚན་གཅིག་པ་ཞིག་ཡིན་ན་སྟེ། འདི་ལྟར་ལྷ་ལ་སོགས་པ་དག་ནའོ། བརྒྱད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གལ་ཏེ་མཚན་གཉིས་པ་ཞིག་ཡིན་ནའོ། ཅི་བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་(60a4)ཡང་མཚན་གཉིས་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ངན་སོང་དག་ན་ཡོད་དོ། རེ་ཞིག་འདོད་པའི་ཁམས་ན་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། འོ་ན་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་དང་། གཟུགས་ན་དྲུག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། འདོད་པའི་ཁམས་ནི་འདོད་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འདོད་པ་(60a5)རྣམས་ཞེས་བསྟན་ལ། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ནི་གཟུགས་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་རྣམས་ཞེས་བསྟན་ཏེ།

མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་ཡང་གཟུགས་མེད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ཞིག གང་དག་གཟུགས་རྣམས་ལས་འདས་ཏེ་ཞེས་གསུངས་སོ།། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ནི་དང་པོ་ཉིད་དུ་དབང་པོ་དྲུག(༦༠༧༦)རྣམ་པར་སྨིན་པ་འཐོབ་སྟེ། འདོད་པའི་ཁམས་ན་རྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་མཚམས་མེད་པ་དག་གིས་སྐྱེད་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཉིད་དོ།། གོང་མར་གཅིག།། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་པས་ནི་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་སྙོམས་པར་འཇུག་པས་རིང་བའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེ་བས་ཆོས་མཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གོང(༦༠༧༩)མ་སྟེ། དེར་ནི་དང་པོ་ཉིད་དུ་སྲོག་གི་དབང་པོ་གཅིག་ཅེ་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཐོབ་སྟེ། གཞན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། སྐྱེད་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ།། ད་ནི་གཏོང་བ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཁམས་གང་དུ་འཆི་བ་ན་དབང་པོ་ཞིག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐ་མར་གཏོང་ཞེ་ན།

༡༥ གཟུགས་མེད་དག་ཏུ་འཆི་བ་ནི་
སྲོག་དང་ཡིད་དང་བཏང་སྙོམས་ཉིད།
འགག་པར་འགྱུར་རོ། གཟུགས་ན་བརྒྱད།
འདོད་པར་བཅུ་འམ་དགུ་འམ་བརྒྱད།།

གཟུགས་མེད་དག་ཏུ་འཆི་བ་ནི། སྲོག་དང(༦༠༨༡)ཡིད་དང་བཏང་སྙོམས་ཉིད། འགག་པར་འགྱུར་རོ་གཟུགས་ན་བརྒྱད།། འགག་པར་འགྱུར་རོ་གཟུགས་ན་བརྒྱད། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་འཆི་ན་ཕྱུང་པོ་དེ་དག་དང་། མིག་ལ་སོགས་པ་ལྔ་དང་། དབང་པོ་བརྒྱད་འགག་སྟེ། བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་དབང་པོ་རྣམས་ཚང་བར་སྐྱེ་ཞིང་འཆི་བའོ།། འདོད་པར་བཅུ་འམ་དགུ་འམ་བརྒྱད(༦༠༨༢)འདོད་པའི་ཁམས་སུ་འཆི་ན་མཚན་གཉིས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་དང་། ཕོ་དང་མོའི་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་བཅུ་འགག་པར་འགྱུར་རོ།། མཚན་གཅིག་པ་ཞིག་ན་ནི་དགུའོ།། མཚན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་བརྒྱད་དེ། རིམ་ཅར་འཆི་བ་ལ་ནི་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ།།

༡༦ རིམ་གྱིས་འཆི་བ་དག་ལ་བཞི།
དགེ་ལ་ཐམས་ཅད་དག་ཏུ་ལྔ།
འབྲས་བུ་ཐ་མ་གཉིས་དགུས་འཐོབ།
གཉིས་ནི་བདུན་དང་བརྒྱད་དང་དགུས།།

རིམ་གྱིས་འཆི་བ་དག(༦༠༨༣)ལ་བཞི། རིམ་གྱིས་འཆི་ན་ལུས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོར་བཞི་འགག་སྟེ། དེ་རྣམས་ལ་ནི་སོ་སོར་འགག་པ་མེད་དོ། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་ཀྱིས་འཆི་བ་ལ་ནི་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། གང་གི་ཚེ་དགེ་བའི(༦༠༨༤)སེམས་ལ་གནས་ཏེ་འཆི་བ་དེའི་ཚེ་ནི། དགེ་བ་ཐམས་ཅད་དག་ཏུ་ལྔ། དགེ་བའི་སེམས་ལ་གནས་ཏེ་འཆི་ན་ཐམས་ཅད་དུ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་དབང་པོ་རྣམས་དང་། ལྷག་པར་དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་འགག་སྟེ། དེ་རྣམས་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡོད་དོ། དེ་ལྟར་ན་གཟུགས(༦༠༨༥)མེད་པ་ན་ནི་བརྒྱད་འགག་པར་འགྱུར་རོ། གཟུགས་ན་ནི་བཅུ་གསུམ་མོ་ཞེས་རྒྱས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། དབང་པའི་སྐབས་སུ་དབང་པོའི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། དགེ་སློང་གི་ཚུལ་གྱིས་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་དབང་པོ་དུ་དག་གིས་འཐོབ་ཅེ་ན། འབྲས་བུ་ཐ་མ་གཉིས་ནི་དབང་པོ་དགུས(༦༠༨༦)འཐོབ་པོ། ཡང་ཐ་མ་གང་དག་ཡིན་ཞེ་ན། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུའོ། བར་མ་གང་དག་ཡིན་ཞེ་ན། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུའོ། དེ་ལ་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ནི་དད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི(༦༠༨༧)དབང་པོ་མ་གཏོགས་པ་དག་དང་། ཡིད་དང་། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་དག་དང་དགུས་འཐོབ་སྟེ། ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ནི་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་ལ་རིག་པར་བྱའོ། ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ནི་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལམ་ལ་རིག་པར་བྱའོ། གཉིས་གས་ཀྱང་དེ་འཐོབ་སྟེ། གོ(༦༡༠༡)རིམས་བཞིན་དུ་གྲོལ་བའི་འཐོབ་པ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་དང་། རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ནི་དད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་མ་གཏོགས་པ་དག་དང་། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། བདེ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་། བཏང(༦༡༠༢)སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་དང་དགུས་འཐོབ་པོ། གཉིས་ནི་བདུན་དང་བརྒྱད་དང་དགུས། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང་ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་དག་ནི་རེ་རེ་ཞིང་དབང་པོ་བདུན་ནམ་བརྒྱད་དམ་དགུ་དག་གིས་འཐོབ་སྟེ། ཇི་ལྟ་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་ལན་ཅིག་ཕྱིར(༦༡༠༣)འོང་བའི་འབྲས་བུ་མཐང་གྱིས་འཐོབ་ལ་དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་ན་ནི་དེ་དད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་དང་། བཏང་སྙོམས་དང་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་བདུན་དག་གིས་འཐོབ་པོ། འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་ན་ནི་དེས་དབང་པོ་བརྒྱད་

དག་གིས་འཐོབ་(61a4)སྟེ། བརྒྱད་པ་ནི་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ༎ ཅི་སྟེ་ཕལ་ཆེར་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཞིག་གིས་འཐོབ་ན་ནི་དེ་དགུས་འཐོབ་སྟེ། གང་དག་ལོ་ནས་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་འཐོབ་པ་ལོ་ན་ཡིན་ནོ༎ གལ་ཏེ་ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་མཐར་གྱིས་འཐོབ་ན་དེ་ཡང་འཇིག་(61a5)རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་ན་ནི་དེ་དབང་པོ་བདུན་གྱིས་འཐོབ་སྟེ། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུའི་སྐབས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ༎ འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱིས་འཐོབ་པ་ན་ནི་དབང་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་འཐོབ་སྟེ། དེ་དང་འདྲའོ༎ ཅི་སྟེ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཞིག་གིས་འཐོབ་ན་ནི་དེ་(61a6)དགུས་འཐོབ་སྟེ། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུའི་སྐབས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ༎ འདི་ནི་ཁྱད་པར་ཡིན་ཏེ། རྟེན་གྱི་ཕྱེ་བྲག་ལས་བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནོ༎ གང་གི་ཚེ་འདི་མཐར་གྱིས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལམ་དགུ་པ(61a7)ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་བསམ་གཏན་ལ་འཇུག་པ་དེའི་ཚེ་ཡང་དབང་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་འཐོབ་སྟེ། དེ་ལ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལམ་དགུ་པ་ལ་ནི་ཡིད་བདེ་བའི་དབང་པོ་བརྒྱད་པ་ཡིན་ནོ༎ བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་ལ་ནི་རྟག་ཏུ་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་ལོ་ན་སྟེ། དེ་ནི་(61b1)གཉིས་ཀས་ཀྱང་འཐོབ་པོ༎ འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པས་འཇུག་ན་ནི་དེ་དབང་པོ་དགུས་འཐོབ་སྟེ། དགུ་པ་ནི་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་ཡིན་ནོ༎ འོན་ཆོས་མངོན་པ་ལས་དབང་པོ་དུ་ཞིག་གིས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་འཐོབ་ཅེ་ན། སྨྲས་པ༎

17. བཅུ་གཅིག་དག་གིས་དགྲ་བཅོམ་ཉིད།
འགའ་ཞིག་སྲིད་ཕྱིར་བཤད་པ་ཡིན།
བཏང་སྙོམས་དང་ནི་སྲོག་དང་ནི།
ཡིད་དང་ལྡན་ལ་ངེས་གསུམ་ལྡན༎

བཅུ་གཅིག་གིས་འཐོབ་པོ་ཞེས་བཤད་པ་གང་ཡིན་(61b2)པ་དེ་ཇི་ལྟར་དགུ་དག་གིས་འཐོབ་ཅེས་བཤད་ཅེ་ན། དེ་ནི་དགུ་ལོ་ནས་འཐོབ་སྟེ། བཅུ་གཅིག་དག་གིས་དགྲ་བཅོམ་ཉིད། འགའ་ཞིག་སྲིད་ཕྱིར་བཤད་པ་ཡིན། གང་ཟག་གཅིག་འགའ་ཞིག་ཡོངས་སུ་ཉམས་ཤིང་ཡོངས་སུ་ཉམས་ནས་བདེ་

བཏང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་(༦༡༨༣)པོ་དག་གིས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་འཐོབ་པ་སྲིད་པ་
ཡོད་པས་དེའི་ཕྱིར་བཅུ་གཅིག་གིས་ཞེས་བཤད་ཀྱི། བདེ་བ་ལ་སོགས་པ་དུས་གཅིག་ཏུ་སྲིད་པ་ནི་མེད་
དོ། །འདི་ཕྱིར་མི་འོང་བ་ལ་ཡང་ཇི་སྐད་བཤད་པར་མི་འགྱུར་ཞེ་ན། འདི་ནི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ཕན་ཆད་
ནམ་ཡང་བདེ་བའི་དབང་པོས་འཐོབ་པ་མེད་(༦༡༨༤)དོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་
ལ་ནི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡང་མེད་དེ། དེའི་འདོད་ཆགས་དང་བ་ནི་ལམ་གཉིས་ཀྱིས་
འཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབང་པོ་གང་ཞིག་དང་ལྡན་ན་གདོན་མི་ཟ་བར་དབང་པོ་དག་དང་ལྡན་པ་དག
ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་བཏང་(༦༡༨༥)སྙོམས་དང་ནི་སྲོག་དང་ནི། །ཡིད་དང་
ལྡན་ལ་ངེས་གསུམ་ལྡན། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་བཏང་སྙོམས་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་
ཞིག་དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་དབང་པོ་གསུམ་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཉིད་དང་པོ།
འདི་དག་ཕན་ཚུན་མེད་ན་མི་ལྡན་པ་ཡིན་གྱི་ལྷག་མ་རྣམས་(༦༡༨༦)དང་ནི་མ་ངེས་ཏེ། ལྡན་པ་ཡང་
ཡོད་མི་ལྡན་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་མིག་དང་རྣ་བ་དང་སྣ་དང་ལྕེའི་དབང་པོ་དག་ནི་གཟུགས་
མེད་པར་སྐྱེས་པ་དང་མི་ལྡན་ནོ། །འདོད་པའི་ཁམས་ན་ནི་གང་གིས་མ་ཐོབ་པ་དང་རྣམ་པར་ཉམས་
པ་དག་དང་མི་ལྡན་ནོ། །ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ནི་གཟུགས་མེད་པར་(༦༡༨༧)སྐྱེས་པ་དང་མི་ལྡན་ནོ། །མོའི་
དབང་པོ་དང་ནི་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པར་སྐྱེས་པ་དང་མི་ལྡན་ནོ། །འདོད་པའི་ཁམས་ན་ནི་གང་
གིས་མ་ཐོབ་པ་དང་། རྣམ་པར་ཉམས་པ་དང་མི་ལྡན་ཏེ། ཕོའི་དབང་པོ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །བདེ་བའི་
དབང་པོ་དང་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་པ་དང་གཟུགས་མེད་པར་(༦༢༠༡)སྐྱེས་པའི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་
དང་མི་ལྡན་ནོ། །ཡིད་བདེ་བའི་དབང་པོ་དང་ནི་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་དང་། བཞི་པ་དང་། གཟུགས་
མེད་པར་སྐྱེས་པའི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཞེ་ན་དང་མི་ལྡན་ནོ། །སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་དང་ནི་གཟུགས་
དང་གཟུགས་མེད་པར་སྐྱེས་པ་མི་ལྡན་ནོ། །ཡིད་(༦༢༠༢)མི་བདེ་བ་དང་ནི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ
མི་ལྡན་ནོ། །དད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་ཏུ་ཆད་པར་མི་ལྡན་ནོ། །ཀུན་ཤེས་པར་
བྱེད་པའི་དབང་པོ་དང་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དང་། འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་དག་དང་མི་ལྡན་ནོ། །ཀུན་ཤེས་
པའི་དབང་པོ་དང་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དང་། མཐོང་བ་(༦༢༠༣)དང་མི་སློབ་པའི་ལམ་ལ་གནས་པ་
རྣམས་ནི་མི་ལྡན་ནོ། །ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་དང་ནི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་སློབ་པ་དག་དང

མི་ལྡན་ནོ། །མ་བཀག་པའི་གནས་སྐབས་དག་ཏུ་ནི་ཇི་སྐད་བཤད་པ་དང་ལྡན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །

༡༨ བདེ་ལུས་ལྡན་ལ་བཞི་དག་དང་།
མིག་སོགས་ལྡན་ལ་ལྔ་དང་ལྡན། །
ཡིད་བདེ་ལྡན་ཡང་། སྡུག་བསྔལ་ལྡན་
བདུན་དང་། མོ་ཡི་དབང་སོགས་ལྡན་

༡༩ བརྒྱད་དང་། ཀུན་ཤེས་ལྡན་པ་ཡི་
དབང་པོ་ལྡན་ལ་བཅུ་གཅིག་ལྡན། །
ཀུན་ཤེས་བྱེད་པའི་དབང་ལྡན་ལ་
བཅུ་གསུམ་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན། །

བདེ་ལུས་ལྡན་ལ་བཞི་དག་དང་། །གང་ཞིག་བདེ་བའི་དབང་པོ་(༦༢༠༤)དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་བཏང་སྙོམས་ལ་སོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་དག་དང་། བདེ་བའི་དབང་པོ་དང་དབང་པོ་བཞི་དང་ལྡན་ནོ། །གང་ཞིག་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དེ་ཡང་གསུམ་པོ་དེ་དག་དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་བཞི་དང་ལྡན་ནོ། །མིག་སོགས་ལྡན་ལ་ལྔ་དང་ལྡན། །གང་ཞིག་(༦༢༠༥)མིག་གི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་བཏང་སྙོམས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དང་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དག་དང་། དེ་དང་དབང་པོ་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ། རྣ་བ་དང་སྣ་དང་ལྕེའི་དབང་པོ་དག་དང་ལྡན་པ་དེ་ཡང་དེ་དག་འདྲ་བར་རིག་པར་བྱའོ། །ཡིད་བདེ་ལྡན་ཡང་། །གང་ཞིག་ཡིད་བདེ་བའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་(༦༢༠༦)པ་དེ་ཡང་གདོན་མི་ཟ་བར་བཏང་སྙོམས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དང་བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་དང་དབང་པོ་ལྔ་དང་ལྡན་ནོ། །བསམ་གཏན་གཉིས་པར་སྐྱེས་པ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མ་ཐོབ་པ་བདེ་བའི་དབང་པོ་གང་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཞེ་ན། བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་ལྡན་ནོ། །སྡུག་(༦༢༠༧)བསྔལ་ལྡན། །བདུན་དང་། །གང་ཞིག་སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་ལུས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དག་དང་ཚོར་བའི་དབང་པོ་བཞི་དང་བདུན་དང་ལྡན་ནོ། །མོའི་དབང་པོ་སོགས་ལྡན་བརྒྱད་དང་། །གང

ཞིག་མོའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་བདུན་པོ་དེ་དག་དང་མོའི་(6281)དབང་པོ་དང་བརྒྱད་དང་ལྡན་ནོ། །སོགས་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲས་ནི་ཕོའི་དབང་པོ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་དད་པ་ལ་སོགས་པ་གཟུང་སྟེ། དེ་དག་དང་ལྡན་པ་ནི་རེ་རེ་ཞིང་ཡང་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །བདུན་པོ་དེ་དག་དང་ཕོའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་ནོ། །ཡིད་མི་བདེ་བའི་དབང་པོ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །དད་པ་(6282)ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་ལྔ་པོ་དེ་དག་དང་བཏང་སྙོམས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དག་དང་ལྡན་ནོ། །ཀུན་ཤེས་ལྡན་པའི། དབང་པོ་ལྡན་ལ་བཅུ་གཅིག་ལྡན། །ཀུན་ཤེས་པ་ལ་དབང་བྱེད་པས་ན་ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོའོ། །གང་ཞིག་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་བདེ་བ་(6283)དང་ཡིད་བདེ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དང་དད་པ་ལ་སོགས་པ་དག་དང་། ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ་དང་བཅུ་གཅིག་དང་ལྡན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་པ་ཡང་བཅུ་པོ་དེ་དག་ཉིད་དང་། ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་ནོ། །ཀུན་ཤེས(6284)བྱེད་པའི་དབང་ལྡན་ལ། བཅུ་གསུམ་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན། །བཅུ་གསུམ་དག་དང་ལྡན་ཞེ་ན་ཡིད་དང་སྲོག་དང་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། ཚོར་བའི་དབང་པོ་བཞི་དག་དང་། དད་པ་ལ་སོགས་པ་དག་དང་། ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་ནོ། །ཡང་གང་ཞིག་ནང་ན་ཉུང་བ་དག་དང་(6285)ལྡན་པ་དེ་དབང་པོ་ཇི་སྙེད་ཅིག་དང་ལྡན་ཞེ་ན།

20. དགེ་མེད་ནང་ན་ཉུང་ལྡན་པ་
ལུས་ཚོར་སྲོག་ཡིད་བརྒྱད་དང་ལྡན། །
གཟུགས་མེད་བྱིས་པ་འང་དེ་བཞིན་ཏེ
བཏང་སྙོམས་སྲོག་ཡིད་དག་རྣམས་དང་། །

དགེ་མེད་ནང་ན་ཉུང་ལྡན་པ། །ལུས་ཚོར་སྲོག་ཡིད་བརྒྱད་དང་ལྡན། །དགེ་མེད་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་དུ་ཆད་པ་སྟེ། དེ་ནང་ན་ཉུང་བ་དག་དང་ལྡན་ན་ཚོར་བ་ལྔ་དག་དང་། ལུས་དང་ཡིད་དང་སྲོག་དག་དང་དབང་པོ་བརྒྱད་དང་ལྡན་ནོ། །ཚོར་བར་བྱེད་པ་(6286)ནི་ཚོར་བ་སྟེ། སྨོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ན་ཚོར་བ་ནི་ཚོར་བ་སྟེ། དཔེར་ན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞེས་བྱ་

བ་བཞིན་ནོ༎ ཇི་ལྟར་དགེ་བ་མེད་པ་ནང་ན་ཉུང་བ་དག་དང་ལྡན་ན་དབང་པོ་བརྒྱད་དག་དང་ལྡན་པ་ལྟར་གཟུགས་མེད་བྱིས་པ་འང་དེ་བཞིན་ཏེ། བྱིས་པ་(62b6) ཞེས་བྱ་བ་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་མིང་ངོ༎ བརྒྱད་གང་དག་དང་ལྡན་ཞེ་ན། བདང་སྙོམས་སྲོག་ཡིད་དགེ་རྣམས་དང༎ བདང་སྙོམས་དང་སྲོག་དང༌། ཡིད་དང་དག་པ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྡན་ནོ༎ དགེ་བ་སྨོས་པ་ནི་དད་པ་ལ་སོགས་པ་གཟུང་བར་བྱ་སྟེ། གཅིག་ཏུ་དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ༎ ཀུན་(63a1) ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཡང་བསྡུས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། བརྒྱད་ཀྱི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང༌། བྱིས་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ༎ ཡང་གང་ཞིག་ནང་ན་དབང་པོ་མང་པོ་དག་དང་ལྡན་པ་དེ་ཇི་སྙེད་ཅིག་དང་ལྡན་ཞེ་ན།

21. མང་པོར་ལྡན་ལ་བཅུ་དགུ་སྟེ།
དྲི་མ་མེད་རྣམས་མ་གཏོགས་སོ།
མཚན་གཉིས། འཕགས་པ་ཆགས་བཅས་ཏེ།
མཚན་གཅིག་དྲི་མེད་གཉིས་མ་གཏོགས༎

མང་པོར་ལྡན་(63a2) ན་བཅུ་དགུ་སྟེ། དྲི་མ་མེད་རྣམས་མ་གཏོགས་སོ༎ ཟག་པ་མེད་པ་གསུམ་མ་གཏོགས་སོ༎ དེ་ཡང་མཚན་གཉིས༎ མཚན་གཉིས་པ་དབང་པོ་ཚང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བཅུ་དགུ་དང་ལྡན་ནོ༎ གཞན་ཡང་གང་ཞིག་ཅེ་ན། འཕགས་པ་ཆགས་བཅས་ཏེ༎ སློབ་པ་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་(63a3) ཡང་ནང་ན་མང་པོ་དང་ལྡན་ན་བཅུ་དགུ་དང་ལྡན་ཏེ། མཚན་གཅིག་དྲི་མེད་གཉིས་མ་གཏོགས་སོ༎ མཚན་གཅིག་དང་ཟག་པ་མེད་པ་གཉིས་ཏེ། ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ་དང༌། གཉིས་པོ་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མ་གཏོགས་སོ༎ ཁམས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་ཞར་ལ་འོངས་པ་དབང་པོ་(63a4) རྣམས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ༎ ད་ནི་འདི་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་འདི་དག་ཇི་ལྟར་མཚན་ཉིད་ཐ་དད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཐ་དད་པར་སྐྱེ་བ་ཞིག་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་ཁ་ཅིག་ངེས་པར་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ་བའང་ཡོད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ་ཡོད་དེ། ཆོས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་(63a5) གཟུགས་དང༌། སེམས་དང༌། སེམས་ལས་བྱུང་བ་དག་དང༌། སེམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དག་དང༌། འདུས་མ་བྱས་དང་ལྔར་འགྱུར་རོ༎ དེ་ལ་འདུས་མ་བྱས་ལ་ནི་སྐྱེ་

བ་མེད་པ་ཉིད་དོ༎ ཆོས་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ།

༢༢.འདོད་ན་དབང་པོ་མེད་པ་དང་
སྒྲ་མེད་ཕྲ་རབ་རྡུལ་རྫས་བརྒྱད།
ལུས་དབང་ལྡན་ལ་རྫས་དགུའོ།
དབང་པོ་གཞན་ལྡན་རྫས་བཅུའོ༎

འདོད་ན་དབང་པོ་མེད་པ་དང༌། སྒྲ་(༦༣༠༦)མེད་ཕྲ་རབ་རྡུལ་རྫས་བརྒྱད༎ ཐམས་ཅད་ལས་ཕྲ་བའི་གཟུགས་ནི་བསགས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལས་ཆེས་ཆུང་བ་ནི་མི་མངོན་ནོ༎ དེ་འདོད་པའི་ཁམས་ན་སྒྲ་ཡང་མེད་དབང་པོ་ཡང་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་རྫས་བརྒྱད་དང་ལྡན་པར་སྐྱེ་སྟེ། གང་ཡང་ཉུང་བ་ཞིག་མེད་པར་ནི་མ་ཡིན་(༦༣༠༧)ནོ༎ རྫས་བརྒྱད་ནི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་དང༌། རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་བཞི་སྟེ། གཟུགས་དང༌། དྲི་དང༌། རོ་དང༌། རེག་བྱ་རྣམས་སོ༎ རྡུལ་ཕྲ་རབ་དབང་པོ་དང་བཅས་ལ་སྒྲ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་རྫས་དགུ་འམ། རྫས་བཅུ་དང་ལྡན་པར་སྐྱེ་སྟེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག ལུས་དབང་ལྡན་(༦༣༨༡)ལ་རྫས་དགུའོ༎ འདི་ལ་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ཡོད་པས་ན་འདི་ནི་ལུས་དབང་ལྡན་ནོ༎ དེ་ལ་རྫས་དགུ་ནི་བརྒྱད་པོ་དག་དང་ལུས་ཀྱི་དབང་པོའོ༎ དབང་པོ་གཞན་རྫས་བཅུའོ༎ དབང་པོ་གཞན་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རྫས་བཅུ་སྟེ། དགུ་པོ་དེ་དག་ཉིད་དང༌། མིག་དང༌། རྣ་བ་དང༌། (༦༣༨༢) སྣ་དང༌། ལྕེའི་དབང་པོ་རྣམས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གོ༎ རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་དག་སྒྲ་དང་བཅས་པ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་ན་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་རྫས་དགུ་དང༌། བཅུ་དང༌། བཅུ་གཅིག་དང་ལྡན་པར་སྐྱེ་བ་ན་སྐྱེའོ༎ དབང་པོ་དང་ཐ་མི་དད་པའི་སྒྲ་ཡང་ཡོད་དེ། ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་(༦༣༨༣)བ་གང་ཡིན་པའོ༎ ཇི་ལྟར་ན་འབྱུང་བ་རྣམས་ཐ་མི་དད་པ་ལས་འདི་ན་འདུས་པ་ལ་ཅིག་ཁོ་ན་ནི་སྲ་བར་དམིགས། ཁ་ཅིག་ཁོ་ན་ནི་གཤེར་བའམ་དྲོ་བའམ་གཡོ་བར་དམིགས་ཤེ་ན། གང་ཞིག་གང་ན་ཆེས་གསལ་ལ་ཞིང་མཐུའི་སྟོབས་ནས་ཤས་ཆེ་བ་དེ་ནི་དེ་ན་དམིགས་ཏེ། དཔེར་ན་ཁབ་དང་སྡོང་བུའི་ཚོགས་(༦༣༨༤)ལ་རེག་པ་ལྟ་བུ་དང༌། ཕྱེ་དང་ལན་ཚྭའི་ཕྱེ་མ་རོ་བཞིན་ནོ༎ ཡང་ཇི་ལྟར་དེ་དག་ན་ལྷག་མ་རྣམས་ཡོད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་ཞེ་ན། ལས་

ཀྱི་སྒོ་ནས་ཏེ། སྡུད་པ་དང་འཛིན་པ་དང་སྨིན་པ་དང་། གསོ་བའི་ཕྱིར་རོ॥ རྒྱུ་དང་ཕྲད་ན་སྤྲ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་གཉེར་བ་ལ་སོགས་པར་(༦༣༨༨)འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ॥ གཞན་དག་ན་རེ། རྩ་དག་ལ་བྲང་བའི་ཁྱད་པར་གྱི་སྒོ་ནས་དྲོ་བ་ཡོད་པར་ཚོར་དུ་རྒྱུད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ॥ མི་འདྲེས་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། སྨྲ་དང་ཚོར་བའི་ཁྱད་པར་བཞིན་ནོ॥ གཞན་དག་ན་རེ། དེ་དག་ལས་དེ་དགས་ཕོན་གྱི་སྒོ་ནས་ཡོད་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོར་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། (༦༣༨༦) ཤིང་གི་ཕུང་པོ་འདི་ལ་ཁམས་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་དོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། རླུང་ལ་ཁ་དོག་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། དོན་འདི་ནི་དད་པར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ॥ ཡང་ན་འདྲེས་པར་དྲི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་ནི་ཁ་དོག་འབྲེལ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ॥(༦༣༨༧) གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ནི་དྲི་དང་རོ་དང་མེད་པར་བཤད་པས་དེས་ན་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་རྫས་དྲུག་དང་། བདུན་དང་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བཤད་ཟིན་པ་དང་འདུ་བའི་ཕྱིར་མི་བཤད་དོ॥ ཡང་ཅི་འདིར་རྫས་ཁོ་ན་ལ་རྫས་སུ་གཟུང་ངམ། འོན་ཏེ་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྫས་ལ་རྫས་སུ་གཟུང་། (༦༤༠༡) དེས་ན་ཅིར་འགྱུར། གལ་ཏེ་རྫས་ཁོ་ན་ལ་རྫས་སུ་གཟུང་ན་ནི་རྫས་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་དང་རྫས་དགུ་དང་བཅུ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཧ་ཅང་ཉུང་ངས་པར་སྨྲས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གདོན་མི་ཟ་བར་དེ་ལ་དབྱེ་བས་ཀྱང་ཡོད་དོ॥ ལྕི་(༦༤༠༢) བ་ཉིད་དང་ཡང་བ་ཉིད་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་དང་། འཇམ་པ་ཉིད་དང་རྩུབ་པ་ཉིད་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དོ॥ ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གྲང་བ་ཡང་ཡོད་ལ། བཀྲེས་པ་དང་སྐོམ་པ་ཡང་ཡོད་དོ॥ འོན་ཏེ་སྐྱེ་མཆེད་ལ་རྫས་སུ་གཟུང་ན་ནི་རྫས་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་ཞེས་(༦༤༠༣) བྱ་བ་འདི་ཧ་ཅང་མངས་པར་སྨྲས་པ་ཡིན་ཏེ། རྫས་བཞི་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། འབྱུང་བ་ཇི་སྙེད་པ་དག་ཀྱང་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་ནོ॥ འདིར་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་རྫས་ཁོ་ན་ལ་རྫས་སུ་གཟུང་སྟེ། རྟེན་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པའོ॥ འདིར་ཅུང་ཟད་ཅིག་ནི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྫས་ལ་རྫས་(༦༤༠༤)སུ་གཟུང་སྟེ། རྟེན་ཅན་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པའོ॥ དེ་ལྟ་ན་ཡང་འབྱུང་བའི་རྫས་རྣམས་མང་པོར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་རྣམས་རེ་རེ་ཞིང་འབྱུང་བ་བཞི་ཚན་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་རོ॥ འདིར་ནི་རིགས་ལ་རྫས་སུ་གཟུང་སྟེ། འབྱུང་བ་བཞི་པོ་གཞན་དག་ཀྱང་རིགས་ལས་མི་འདའ་(༦༤༠༥) བའི་ཕྱིར་རོ॥ དེ་ལྟར་

འབད་དེ་བྲེ་བྲག་ཏུ་བཤད་ཅི་དགོས། ཚིག་ནི་འདྲེན་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་པས་དོན་ལ་བརྟག་པར་བྱའོ།། གཟུགས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པར་ལྡན་ཅིག་སྐྱེ་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ།། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རེ་ཞིག།

༢༣ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངེས་ལྡན་ཅིག།

ཐམས་ཅད་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་དང་
ཐོབ་པའམ། སེམས་བྱུང་རྣམ་ལྔ་སྟེ
ས་མང་ལ་སོགས་ས་དང་ཕྱིར།།

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངེས་ལྡན་(༥༧༦)ཅིག།། འདི་དག་ནི་ཕན་ཚུན་མེད་ན་འབྱུང་བར་མི་ནུས་སོ།། ཐམས་ཅད་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་དང་།། ངེས་པར་ལྡན་ཅིག་ཅེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། གཟུགས་སམ། སེམས་སམ། སེམས་ལས་བྱུང་བ་དག་གམ། ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་རུང་། གང་ཅུང་ཟད་སྐྱེ་བ་དེ་ཐམས་ཅད་ནི་འདུས་བྱས་(༥༧༧)ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྣམས་དང་ལྡན་ཅིག་སྐྱེའོ།། ཐོབ་པའམ།། ཐོབ་པ་དང་ནི་སེམས་ཅན་དུ་སྡོན་དང་ལྡན་ཅིག་སྐྱེའི། གཞན་དང་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། ཞེས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་སྨོས་སོ།། སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཞེས་བརྗོད་པ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དེ་དག་གང་(༥༨༡)ཞེ་ན། སེམས་བྱུང་རྣམ་ལྔ་སྟེ།། ས་མང་ལ་སོགས་ས་དང་ཕྱིར།། སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། ས་མང་པོ་དག་དང་། དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ་རྣམས་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་རྣམས་དང་། མི་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ་རྣམས་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཆུང་ངུའི་ས་པ་(༥༨༢)རྣམས་སོ།། ས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གོ་སྐབས་ཀྱི་ཡུལ་ཏེ། གང་ཞིག་གང་གི་གོ་སྐབས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེའི་ས་ཞེས་བྱའོ།། དེ་ལ་འདི་དག་ལས་མང་པོ་པ་ཡོད་པས་ན་ས་མང་པོ་པ་རྣམས་ཏེ། གང་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་འབྱུང་བའོ།། གང་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་འབྱུང་བ་དེ་དག་ཀྱང་(༥༨༣)གང་ཞེ་ན།

༢༤ ཚོར་དང་སེམས་པ་འདུ་ཤེས་དང་

འདུན་དང་རེག་དང་བློ་གྲོས་དྲན།
ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་པ་དང་།
ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ།།

ཚོར་བ་སེམས་པ་འདུ་ཤེས་དང་། འདུན་དང་རེག་དང་བློ་གྲོས་དྲན། ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ།། ཆོས་བཅུ་པོ་འདི་དག་ནི་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཐམས་ཅད་ལ ཚོགས་པར་འབྱུང་ངོ་ཞེས་གྲག་གོ་ལ།། དེ་ལ་ཚོར་བ་ནི་མྱོང་བ་རྣམ་པ་(༦༤༨༤)གསུམ་སྟེ། བདེ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་སྡུག་བསྔལ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའོ།། སེམས་པ་ནི་སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའོ།། འདུ་ཤེས་ནི་འདུས་ནས་ཤེས་པ་སྟེ། ཡུལ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའོ།། འདུན་པ་ནི་བྱེད་འདོད་པའོ།། རེག་པ་ནི་ཡུལ་དང་དབང་པོ་དང་(༦༤༨༥)རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་རེག་པའོ།། བློ་གྲོས་ནི་ཤེས་རབ་སྟེ། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའོ།། དྲན་པ་ནི་དམིགས་པ་མི་བརྗེད་པའོ།། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་འཇུག་པའོ།། མོས་པ་ནི་འདོད་པའོ།། ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དོ།། སེམས་དང་(༦༤༨༦)སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ནི་ཕྲ་བས་དེ་ནི་རེ་ཞིག་རྒྱུན་རྣམས་ལ་ཡང་ཡོངས་སུ་གདད་པར་དཀའ་ན་སྐད་ཅིག་མ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་རེ་ཞིག་སྨན་ལ་སོགས་པ་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ལ་ཡང་རོ་མང་པོའི་ཅིག་གི་རོའི་ཁྱད་པར་དབང་པོས་གཟུང་བར་བྱ་བ་རྣམས་དེས་པར་གཟུང་བར་དཀའ་(༦༤༨༧)ན། ཆོས་གང་དག་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་ཞིང་བློས་གཟུང་བར་བྱ་བ་རྣམས་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། འདི་དག་ལ་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་ཡོད་པས་འདི་དག་ནི་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ་དག་ཡིན་ནོ། གང་དག་དགེ་བའི་སེམས་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བའོ།། དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན།

25. དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་
བཏང་སྙོམས་ངོ་ཚ་ཤེས་ཁྲེལ་ཡོད་
རྩ་བ་གཉིས་རྣམ་མི་འཚེ་དང་
བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་དགེ་ལ་འབྱུང་།།

དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ(65a1)སྦྱངས། བཏང་སྙོམས་ངོ་ཚ་ཤེས་ཁྲེལ་ཡོད། རྩ་བ་གཉིས་རྣམ་མི་འཚེ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་དགེ་ལས་འབྱུང་།། ཆོས་འདི་དག་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་ངོ་།། དེ་ལ་དད་པ་ནི་སེམས་དང་བའོ།། གཞན་དག་ན་ནི་བདེན་པ་དང་དཀོན་མཆོག་དང་ལས་དང་(65a2)འབྲས་བུ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། བག་ཡོད་པ་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་བསྒོམ་པའོ།། དེ་དག་ལས་གཞན་པ་བསྒོམ་པ་དེ་གང་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་དག་ཉིད་ལ་གཅེས་སུ་འཛིན་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པའོ།། སྡེ་པ་གཞན་དག་གི་མདོ་ལས་ནི་སེམས་ཀུན་ཏུ་བསྲུང་(65a3)བའོ་ཞེས་འདོན་ཏོ།། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ནི་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དོ།། མདོ་ལས་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་གསུངས་པ་ནི་མ་ཡིན་མོད་ཀྱི་དེ་ནི་ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་རིག་པར་བྱའོ།། དེ་ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་རུང་བར(65a4)འགྱུར་ཞེ་ན། འོ་ན་དེར་ནི་ལུས་ལས་སུ་རུང་བ་ཅན་ལ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ།། དེ་ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དག་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུས་ལས་སུ་རུང་བ་དེ་ནི་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་འདྲེན་པར་བྱེད་དོ།། (65a5)དེ་ལྟ་བུ་གཞན་ལ་ཡང་སྣང་བ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། སྣང་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགའ་བ་དང་དགའ་བའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཆོས་རྣམས་དགའ་བ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གསུངས་པ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ཁོང་ཁྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གནོད་སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པར་གསུངས(65a6)པ་དང་། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་དང་རྟོག་པ་དང་རྩོལ་བ་རྣམས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕུང་པོར་གསུངས་པ་དག་ལྟ་བུ་སྟེ། རྟོག་པ་དང་རྩོལ་བ་དག་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་ཡང་དེ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་དེའི་སྒྲ་འཐོབ་པོ།། དེ་བཞིན་དུ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་མཐུན(65a7)པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཅེས་བྱ་བའི་སྒྲ་འཐོབ་པར་འགྱུར་རོ།། བཏང་སྙོམས་ནི་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སེམས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ།། དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ན་སེམས་དེ་ཉིད་ལ་རྩོལ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡང་འབྱུང་། རྩོལ་བ་མེད་པའི་བདག་ཉིད་བཏང་སྙོམས་ཀྱང་འབྱུང་(65b1)ཞེས་བྱ་བ་འདི་རུང་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། འདི་དག་གི་བྱེ་བྲག་ནི་ཤེས་པར་དཀའོ་ཞེས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཤེས་པར་དཀའ་བ་ཡང་ཤེས་པ་ནི་ཡོད་ཀྱི། གང་འགལ

བཞིན་དུ་ཡང་མི་འགལ་ལོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤིན་དུ་ཤེས་པར་དཀའོ༎ རྩོལ་བ་ཡང་གཞན་དུ་འགྱུར་ལ། རྩོལ་བ་མེད་པ་ཡང་གཞན་(༦༥༨༢)དུ་འགྱུར་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། འོ་ན་ནི་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་དམིགས་པ་གཅིག་ཏུ་མི་འགྱུར་རོ༎ འདི་ལྟར་འདི་ལྟ་བུའི་རིགས་གཞན་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བས་དང་ཚུལ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱའོ༎ ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་པ་ནི་འོག་ནས་(༦༥༨༣)འཆད་པར་འགྱུར་རོ༎ རྩ་བ་གཉིས་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་གཉིས་པོ་ཆགས་པ་མེད་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་དག་ཡིན་ནོ༎ གཏི་མུག་མེད་པ་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི་དེ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་ལ། ཤེས་རབ་ནི་ས་མང་པོ་པ་ཡིན་པས་འདི་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ནི་མི་བརྗོད་དོ༎ རྣམ་(༦༥༨༤)པར་མི་འཚེ་བ་ནི་རྣམ་པར་ཐོ་མི་འཚམས་པའོ༎ བརྩོན་འགྲུས་ནི་སེམས་མངོན་པར་སྤྲོ་བའོ༎ དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ་རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ༎

༢༦ རྨོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་།
མ་དད་པ་དང་རྨུགས་དང་རྒོད།
ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་༎

ས་མང་པོ་ནི་ས་མང་པོ་ཡིན་ནོ༎ འདི་དག་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་ཡོད་པས། འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་དག་ཡིན་ཏེ། ཆོས་(༦༥༨༥)གང་དག་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ༎ ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བ་དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན། རྨོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་། མ་དད་པ་དང་རྨུགས་དང་རྒོད། ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་༎ དེ་ལ་རྨོངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་རིག་པ་སྟེ། མི་(༦༥༨༦)ཤེས་པ་དང་མི་གསལ་བའོ༎ བག་མེད་པ་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་མི་བསྒོམ་པ་སྟེ། བསྒོམ་པའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སོ༎ ལེ་ལོ་ནི་སེམས་མངོན་པར་མི་སྤྲོ་བ་སྟེ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སོ༎ མ་དད་པ་ནི་སེམས་མ་དང་བ་སྟེ། དད་པའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་(༦༥༨༧)སོ༎ རྨུགས་པ་གང་ཞེ་ན། ལུས་ལྕི་བ་ཉིད་དང་། སེམས་ལྕི་བ་ཉིད་དང་། ལུས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་དང་། སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་ཡང་ཡིན་པའོ༎ ཆོས་མངོན་པ་ལས་ལུས་ཀྱི་རྨུགས་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་རྨུགས་པ་ཞེས་བཤད་པ་ཇི་ལྟར་ན་སེམས

ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ལུས་ཀྱི་(66a1)ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་དེ་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ༎ རྒོད་པ་ནི་སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་དྲུག་པོ་འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་དག་ཡིན་ནོ་ཆོས་མངོན་པ་ལས། ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་བཅུ་པོ་འདི་དག་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ལས་རྒྱུགས(66a2)པ་མི་འབྱུང་སྟེ། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བརྗེད་ངེས་པ་དང་། སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལོག་པར་མོས་པ་དང་། རྒོད་པ་དང་། བག་མེད་པའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། འགྱུར་བ་ཤེས(66a3)པ་ནི་ལྔ་རྣམས་དགའ་བ་ཡིན་གྱི། འདོད་པ་ཤེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ༎ འདི་ལ་འདོད་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བརྗེད་ངེས་པ་དང་། རྣམ་པར་གཡེང་བ་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལོག་པར་མོས་པ་རྣམས་ནི་ས་མང་པོ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་(66a4)ན་གཏི་མུག་མེད་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པར་ངེས་པར་མ་བཟུང་བ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་དག་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ངེས་པར་མི་བཟུང་སྟེ། དྲན་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཁོ་ན་བརྗེད་ངེས་པ་ཡིན་ལ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཁོ་ན་རྣམ་པར་གཡེང་བ(66a5)ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ༎ དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་གང་དག་ས་མང་པོ་པ་ཡིན་པ་དེ་དག་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། སེམས་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། རེག་པའོ༎ གཉིས་པ་ནི་མ་དད་པ་དང་། ལེ(66a6)ལོ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། རྒོད་པ་དང་། བག་མེད་པའོ༎ གསུམ་པ་ནི་དྲན་པ་ལ་སོགས་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལྔ་དེ་སྐད་བཤད་པ་རྣམས་སོ༎ བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ༎ ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་གཞན་དུ་འདོད་དེ། (66a7)དེ་དག་གི་མུ་བཞི་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ༎ རྨུགས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པར་འདོད་པ་དེ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་དག་ཏུ་མ་བརྗོད་པ་སུ་ཞིག་གིས་ཉེས། འདི་སྐད་དུ་གདོན་བར་བྱ་བ་ནི་ཡིན་མོད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་མ་བརྗོད་དེ། རྨུགས་པ་སྤྱོད་པ(66b1)ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཤིན་ཏུ་མྱུར་དུ་སྐྱེད་པར་འགྱུར་གྱི་རྒོད་པ་སྤྱོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གྲག་གོ༎ གང་ཞིག་རྒོད་པ་མི་སྤྱོད་ལ་རྨུགས་པ་སྤྱོད་པ་ཡང་སུ་ཞིག་ཡོད། ཡང་ན་གང་ཞིག་རྨུགས

པ་མི་སྐྱུད་ལ་རྟོད་པ་སྐྱུད་པ་ཡང་སྲུ་ཞིག་ཡོད་ད། འདི་དག་ནི་ནམ་དུ་ཡང་ལྷན་ཅིག་སྐྱོད་པ་ཉིད་འདོར་(༦༦༠༢)བར་མི་འགྱུར་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་གང་ཞིག་གང་ལ་ཤས་ཆེ་བ་དེ་ནི་སྐྱུད་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆེན་པོ་པ་ནི་དྲུག་པོ་ཁོ་ནར་འགྲུབ་པོ།།

༢༦. མི་དགེ་ལ་ནི་ཁྲེལ་མེད་དང་

༢༧. ངོ་ཚ་མེད་པའོ། ཁྲོ་བ་དང་
ཁོན་དུ་འཛིན་དང་གཡོ་དང་ནི་
ཕྲག་དོག་འཚིག་འཆབ་སེར་སྣ་དང་
སྒྱུ་དང་རྒྱགས་དང་རྣམ་འཚེ་ནི་
ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་རྣམས།།

དེ་དག་ཀྱང་རྟག་ཏུ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཁོ་ན་ལ་འབྱུང་གི་གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། མི་དགེ་ལ་ནི་ཁྲེལ་མེད་དང་། ངོ་ཚ་མེད་(༦༦༠༣)པའོ།། ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་ནི་མི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བས་ཆོས་འདི་ཉིད་ནི་མི་དགེ་བའི་ས་ཆེན་པོ་པ་དག་ཅེས་བྱའོ།། དེ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་འོག་ནས་འཆད་དོ།། ཁྲོ་བ་དང་། ཁོན་དུ་འཛིན་དང་གཡོ་དང་ནི།། ཕྲག་དོག་འཚིག་འཆབ་སེར་སྣ་དང་། སྒྱུ་དང་རྒྱགས་དང་རྣམ་(༦༦༠༤)འཚེ་ནི།། ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་རྣམས།། འདི་དག་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ཆུང་ངུའི་ས་ཡོད་པས་འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཆུང་ངུའི་ས་པ་རྣམས་ཏེ། མ་རིག་པ་ཙམ་དང་བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་། ཡིད་ཀྱི་ས་པ་ཁོ་ན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ།། འདི་དག་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དག་(༦༦༠༥)གི་ནང་ནས་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ།། སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམ་པ་ལྔ་པོ་དེ་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

༢༨. འདོད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་ནི་
རྟོག་པ་དཔྱོད་པ་བཅས་པའི་ཕྱིར་

སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉི་ཤུ་གཉིས༎

ལ་ལ་དག་ཏུ་འགྱོད་པ་བསྟན༎

རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་འགྱོད་པ་དང་གཉིད་ལ་སོགས་པ་མ་ངེས་པ་གཞན་དག་ཀྱང་ཡོད་པས། དེ་ལ་སེམས་གང་ཞིག་ལ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དུ་ཞིག་གདོན་མི་ཟ་བར་འབྱུང་བ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། རེ་ཞིག་(༦༦༨༤)འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སེམས་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མ་འདྲེས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། མ་བསྒྲིབས་པ་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ༎ དེ་ལ་རེ་(༦༦༨༥)ཞིག་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སེམས་ནི་ངེས་པར་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་འདི་ལ་འདོད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་ནི། རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར༎ སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉི་ཤ་གཉིས༎ གདོན་མི་ཟ་བར་འབྱུང་སྟེ། ས་མང་པོ་པ་བཅུ་དང་། དགེ་བའི་མང་(༦༧༠༡)པོ་པ་བཅུ་དང་། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པའོ༎ ལ་ལ་དག་ཏུ་འགྱོད་པ་བསྟན༎ དགེ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་འགྱོད་པ་མེད་པས་གང་ལ་ཡོད་པ་དེར་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སླགས་ན་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་འབྱུང་ངོ༎ འགྱོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཅེ་ན། ཁ་པར་བྱས་(༦༧༠༢)པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་འགྱོད་པའོ༎ འདི་ནི་འགྱོད་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཆོས་ཡིད་ལ་གཅགས་པ་ལ་འགྱོད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་བའི་སྒོ་ལ་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། མི་སྡུག་པ་ལ་དམིགས་པའི་མ་ཆགས་པ་ལ་མི་སྡུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ༎ འཇིག་རྟེན་ན་(༦༧༠༣)ཡང་གྲོང་ཐམས་ཅད་འཁྲུགས་སོ༎ ཡུལ་ཐམས་ཅད་འཁྲུག་སོ་ཞེས་གནས་པ་སྟོན་པར་མཐོང་ལ། འགྱོད་པ་ཡང་ཡིད་ལ་གཅགས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ༎ ཡང་ན་འདི་འབྲས་བུ་ལ་རྒྱུ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་པོ་འདི་དག་ནི་སྔོན་གྱི་ལས་ཡིན་པར་(༦༧༠༤)རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ༎ འོ་ན་གང་མ་བྱས་པ་ལ་དམིགས་པ་དེ་ཇི་ལྟར་འགྱོད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། མ་བྱས་པ་ལ་བྱས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད་དེ། བདག་གིས་མ་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་མ་ལེགས་པ་བྱས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ༎ འགྱོད་པ་དགེ་བ་གང་ཞེ་ན། དགེ་བ་མ་

ཞུགས་པ་དང་མི་དགེ་(༦༧༠༥)བ་ཞུགས་པ་ནས་གདུང་བ་གང་ཡིན་པའོ༎ བསྙོམ་པ་ནི་འགྱོད་པ་མི་དགེ་བ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་གཉིས་ག་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ༎

༢༩ མི་དགེ་བ་ནི་མ་འདྲེས་དང་

ལྟ་དང་ལྡན་ལ་འང་ཉི་ཤུ་འབྱུང་
ཉོན་མོངས་བཞི་དང་ཁྲོ་སོགས་དང་
འགྱོད་པ་དང་ནི་ཉི་ཤུ་གཅིག ༎

མི་དགེ་བ་ནི་མ་འདྲེས་དང་། ལྟ་དང་ལྡན་ལ་འང་ཉི་ཤུ་འབྱུང་༎ མི་དགེ་བའི་སེམས་མ་འདྲེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཉི་ཤུ་འབྱུང་སྟེ། ས་མང་(༦༧༠༦)པོ་པ་བཅུ་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་དྲུག་དང་། མི་དགེ་བའི་སྐ་བའི་ས་མང་པོ་པ་གཉིས་དང་། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པའོ༎ མ་འདྲེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སེམས་གང་ལ་མ་རིག་པ་འབའ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་མེད་པའོ༎ མི་དགེ་བའི་སེམས་ལྟ་བ་(༦༧༠༧)དང་ལྡན་པ་ལ་ཡང་ཉི་ཤུ་འབྱུང་སྟེ། མ་འདྲེས་པ་ལ་གང་དག་འབྱུང་བ་ཙོ་ནའོ༎ ལྟ་བ་ལྷག་པའི་ཕྱིར་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ས་མང་པོ་པ་ཙོ་ནའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་ལྟ་བ་ཞེས་བྱའོ༎ དེ་ལ་མི་དགེ་བ་ལྟ་བ་དང་ལྡན་པ་ནི་གང་ལ་ལོག་(༦༧༨༡)པར་ལྟ་བའམ། ལྟ་བ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའམ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡོད་པའོ། ཉོན་མོངས་བཞི་དང་ཁྲོ་སོགས་དང་། འགྱོད་པ་དང་ནི་ཉི་ཤུ་གཅིག༎ མི་དགེ་བའི་སེམས་འདོད་ཆགས་ཀྱང་རུང་། ཁོང་ཁྲོ་བ་ཡང་རུང་། ང་རྒྱལ་ཡང་རུང་། ཐེ་ཚོམ་ཡང་(༦༧༨༢)རུང་། ཉོན་མོངས་པ་བཞི་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནི་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་འབྱུང་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དེ་དང་མ་འདྲེས་པར་བཤད་པ་ཉི་ཤུའོ༎ ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཇི་སྐད་བཤད་པ་དག་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ལ་ཡང་ཉི་ཤུ་པོ་དག་དང་། ཉེ་བའི་(༦༧༨༣)ཉོན་མོངས་པ་དེ་དང་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་འབྱུང་ངོ་༎ འགྱོད་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་ཡང་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་འབྱུང་སྟེ། འགྱོད་པ་དེ་ཉིད་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པ་ཡིན་ནོ༎ མདོར་ན་མི་དགེ་བའི་སེམས་མ་འདྲེས་པ་དང་། ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ལ་ཡང་ཉི་ཤུ་འབྱུང་ལ། ཉོན་མོངས་པ

དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་(ཇ༨༤)པ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ལ་ནི་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་འབྱུང་ངོ་॥

༣༠ བསྒྲིབས་ལ་བཅོ་བརྒྱད། ལུང་མ་བསྟན།
གཞན་ལ་བཅུ་གཉིས་དག་ཏུ་འདོད།
གཉིད་ནི་ཀུན་ལ་མི་འགལ་ཕྱིར།
གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་བསྣན་ནོ॥

བསྒྲིབས་ལ་བཅོ་བརྒྱད॥ འདོད་པའི་ཁམས་ན་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་དང༌། མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ནི་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ॥ དེ་ལ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་བཅོ་བརྒྱད་འབྱུང་(ཇ༨༥)སྟེ། ས་དང་པོ་པ་བཅུ་དང༌། ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་དྲུག་དང༌། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པའོ॥ ལྟ་བ་ནི་སྔ་མ་དང་འདྲ་བ་ཉིད་དེ་ལྷག་པ་མ་ཡིན་ནོ॥ ལུང་མ་བསྟན་པ་གཞན་ལ་བཅུ་གཉིས་དག་ཏུ་འདོད॥ བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ལས་གཞན་པ་ནི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་(ཇ༨༦)པའོ། དེ་ལ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་བར་འདོད་དེ། ས་མང་པོ་པ་བཅུ་དང༌། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་གོ॥ ཉེ་འགའ་པ་དག་ནི་འགྱོད་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པར་ཡང་འདོད་ལ་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཡང་ཡིད་བདེ་བ་དང་འདྲ་བར་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པར་ཡང་འདོད་དེ། དེ་དག་གི་ལྟར་(ཇ༨༧)ན་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ལ་བཅུ་གསུམ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ॥ གཉིད་ནི་ཀུན་ལ་མི་འགལ་ཕྱིར། གང་ལ་ཡོད་པ་དེས་བསྣན་ནོ॥ གཉིད་ནི་དགེ་བ་དང༌། མི་དགེ་བ་དང༌། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་མི་འགལ་བས། (ཇ༨༨)དེའི་ཕྱིར་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ལ་དེས་བསྣན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། གང་ལ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་འབྱུང་བ་དེ་ལ་ནི་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་མོ॥ གང་ལ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་འབྱུང་བ་དེ་ལ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞིའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའོ॥

༣༡ དེ་ལས་འགྱོད་གཉིད་མི་དགེ་རྣམས།
བསམ་གཏན་དང་པོ་དག་ན་མེད།
རྟོག་པའང་བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན།
དེ་ཡི་གོང་ན་དཔྱོད་པ་ཡང་།

གང་དེ་ལྟར་འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ལས་(༦༨a༢)བྱུང་བ་ངེས་པར་བཤད་པ། དེ་ལས་འགྱོད་གཉིད་མི་དགེ་རྣམས། བསམ་གཏན་དང་པོ་དག་ན་མེད།། བསམ་གཏན་དང་པོ་ན་ནི་ཇི་སྐད་བཤད་པ་དེ་ལས་འགྱོད་པ་དང་གཉིད་དང་། གང་ཡང་རྟུང་ཟད་མི་དགེ་བ་འདི་ལྟ་སྟེ། གཡོ་དང་སྒྱུ་དང་རྒྱགས་པ་མ་གཏོགས་པ་ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་།(༦༨a༣)ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་དག་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་དེ། གཞན་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་དང་འདྲའོ།། བསམ་གཏན་དང་པོ་ན་མེད་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཅོ་ན་དང་། རྟོག་པ་འཕང་བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ན་མེད་དེ། ལྷག་མ་ནི་དེ་དང་འདྲའོ། དེ་ཡི་གོང་ན་དཔྱོད་པ་ཡང་།།(༦༨a༤)བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ལས་གོང་མ་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། གཟུགས་མེད་པ་དག་ན་ནི་ཇི་སྐད་རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་ཡང་མེད་དོ།། ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲས་ནི་གཡོ་དང་སྒྱུ་ཡང་མེད་དེ། ལྷག་མ་ནི་དེ་དང་འདྲའོ།། ཚངས་པའི་བར་དུ་སྒྱུ་ཡོད་པར་འབྱུང་གི། འཁོར་(༦༨a༥)དང་འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གོང་ན་ནི་མེད་དེ། དེ་ནི་རང་གི་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་དགེ་སློང་རྟ་ཐུལ་གྱིས་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་མ་ལུས་པར་གང་དུ་འགག་པར་འགྱུར་ཞེས་དྲི་བ་དྲིས་པ་དང་། མི་ཤེས་པས་ཁོ་བོ་ནི་ཚངས་པའོ།། ཚངས་པ་ཆེན་པོའོ།། དབང་ཕྱུག་གོ།། བྱེད་(༦༨a༦)པ་པོའོ།། སྤྲུལ་པ་པོའོ།། འབྱིན་པར་བྱེད་པ་པོའོ།། འབྱིན་པ་པོའོ།། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཕ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གཏམ་ཀླུང་ལ་བསྐུར་རོ།། ས་གང་ན་སེམས་གང་ལ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཇི་སྙེད་ཅིག་འབྱུང་བ་དེ་ནི་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

༣༢. མ་གུས་ངོ་ཚ་མེད་འཁྲེལ་མེད
ཁ་ན་མ་ཐོ་འཇིགས་མི་ལྟ།
དགུས་དང་གུས་ཉིད་ངོ་ཚ་ཤེས།
དེ་གཉིས་འདོད་དང་གཟུགས་དག་ན།།

དཔེ་གཞུང་ལ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཁ་ཅིག་གི་ཐ་དད་དུ་བྱ་བ་འབྱུང་བ(༦༨a༧)བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། མ་གུས་ངོ་ཚ་མེད། ཡོན་ཏན་རྣམས་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་རྣམས་ལ་མ་གུས་པ་ཉིད་དེ། བཀུར་བ་མེད་པ་ཉིད་དང་། འཇིགས་པས་དབང་མི་སྒྱུར་པ་ཉིད་ནི་ངོ་ཚ་མེད་པ་ཉིད་དེ་གུས་པའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་(༦༨b༡)སོ།། ཁྲེལ་མེད།། ཁ་ན་མ

སྒོ་འཇིགས་མི་ལྟ།། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྨད་པ་སྟེ། དེ་ལ་འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བ་ནི་ཁྲེལ་མེད་པའོ།། འདིར་འཇིགས་པ་ནི་མི་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ། འདི་ལས་འཇིགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།། འདི་ཇི་ལྟར་ཤེས་པ་བྱ། མི་(༦༤b༢)འཇིགས་པར་ལྟ་བ་འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བ་ཉིད་ཡིན་ནམ་འོན་ཏེ་འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བ་ཉིད་ཡིན། དེ་ལས་ཅིང་འགྱུར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་མི་འཇིགས་པར་ལྟ་བ་ཡིན་ན་ནི་ཤེས་རབ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ།། གལ་ཏེ་འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བ་ཡིན་ན་ནི་མ་རིག་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ།། ལྟ་བ་ཡང་(༦༤b༣)ལྟ་བ་ཉིད་མ་ཡིན་ལ་མི་ལྟ་བ་ཡང་མི་ལྟ་བ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ།། འོན་ཅི་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ནི་ཁྲེལ་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ནི་བདག་ལ་ལྟོས་ནས་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཛེམ་པ་ནི་ངོ་ཚ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་ཁྲེལ་མེད་(༦༤b༤)པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ལྟོས་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་ཇི་ལྟར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། བདག་དང་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་ཅིག་ཅར་རོ་ཞེས་ནི་མི་ཟེར་རོ།། འོན་ཀྱང་མི་འཛེམ་པ་ཁ་ཅིག་བདག་ལ་ལྟོས་ནས་ཀྱང་འཇུག་པ་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ངོ་ཚ་མེད་པ་ཡིན་ནོ།། གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་(༦༤b༥)འཇུག་པ་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཁྲེལ་མེད་པ་ཡིན་ནོ།། བཟློག་པ་ནི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ།། རེ་ཞིག་རྟོག་པ་དང་པོ་ལྟར་ན་གུས་པ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དེ། བཀུར་བ་དང་བཅས་པ་ཉིད་དང་། འཇིགས་པས་དབང་སྒྱུར་བ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ནི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ཡིན་(༦༤b༦)ལ། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དག་ལ་འཇིགས་པར་ལྟ་བ་ཉིད་ནི་ཁྲེལ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།། རྟོག་པ་གཉིས་པ་ལྟར་ན་ནི་བདག་དང་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་དག་ལས་འཛེམ་པ་དག་ཡིན་ནོ།། དགའ་བ་དང་གུས་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དགའ་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། དགའ་བ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཉོན་མོངས་(༦༤b༧)པ་ཅན་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའོ།། དཔེར་ན་བུ་དང་ཆུང་མ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་དགའ་བ་ལྟ་བུའོ།། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི་དད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་སྟོན་པ་དང་བླ་མ་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་རྣམས་ལ་དགའ་བ་ལྟ་བུའོ།། དད་པ་ཡིན་ལ་དགའ་བ(༦༥a༡)མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། སྡུག་བསྔལ་དང་ཀུན་འབྱུང་བ་ལ་དམིགས་པའི་དད་པ་ལྟ་བུའོ།། དགའ་བ་ཡིན་ལ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། དགའ་བ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལྟ་བུའོ།། གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི་འགོག་པ་དང་ལམ་ལ་དམིགས་པའི་དད་པ་ལྟ་བུའོ།། གཉིས་ཀ་མ་(༦༥a༢)

ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ༎ གང་ཟག་དག་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་དགའ་བ་ཡིན་ལ་གུས་པ་མ་ཡིན་པ་ནི་བུ་དང་ཆུང་མ་དང་། ལྷན་ཅིག་གནས་པ་དང་། ཉེ་གནས་དག་ལ་དགའ་བ་ལྟ་བུའོ༎ གུས་པ་ཡིན་ལ་དགའ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་བླ་མ་གཞན་དག་ལ་གུས་པ་ལྟ་བུའོ༎ གཉིས་ཀ(༦༩༠༣)ཡིན་པ་ནི་རང་གི་བླ་མ་དག་ལ་གུས་པ་ལྟ་བུའོ༎ དེ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ༎ གཞན་དག་ན་རེ་དད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོན་ཏན་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་པའི་དགའ་བ་ནི་དགའ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ཉིད་དགའ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎ གུས་ཉིད་ངོ་(༦༩༠༤)ཚ་ཤེས༎ གུས་པ་ནི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཡིན་ནོ༎ གཞན་དག་ན་རེ་གུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཀུར་བ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་འཛེམ་པ་ནི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གུས་པ་ཉིད་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎ དེ་གཉིས་འདོད་དང་གཟུགས་(༦༩༠༥)དག་ན༎ གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་ནི་དགའ་བ་དང་གུས་པ་དག་མེད་དོ༎ དད་པ་དང་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ན་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དད་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཆོས་དག་དང་གང་ཟག་ལ་དད་པ་ཡིན་ལ། བཀུར་བ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཀྱང་དེ་(༦༩༠༦)དང་འདྲའོ༎ དེ་ལ་གང་དག་གང་ཟག་ལ་དམིགས་པའི་དད་པ་དང་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དེ་དག་དེ་ན་མེད་དེ། འདིར་ནི་དགའ་དང་གུས་པ་དེ་དག་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ནོ༎

33. རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད།
ང་རྒྱལ་ཁེངས་པ་བརྒྱགས་པ་ནི
རང་གི་ཆོས་ལ་ཆགས་པ་ཡི
སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་གཏོགས་པའོ༎

རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་ལ་ཐ་དད་དུ་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད༎ གང་གི་ཞེ་ན། སེམས་(༦༩༠༧)ཀྱི་ཞེས་འོག་ནས་འཆད་དེ༎ རྟོག་པ་ནི་སེམས་རྩིང་བའོ༎ དཔྱོད་པ་ནི་སེམས་ཞིབ་པའོ༎ སེམས་གཅིག་ལ་དེ་གཉིས་ཇི་ལྟར་ལྡན་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་ན་རེ་དཔེར་ན་མར་སར་ཆུ་དག་གི་ནང་དུ་བོར་བ་སྟེང་ནས་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་དག་གིས་རེག་ན་ཧ་ཅང་ཡང་མི་འཁྱག་ལ། ཧ་ཅང་ཡང་མི་

འདྲ་(༦༩༦༡)བདེ་བ་བཞིན་དུ། སེམས་ཀྱང་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཀ་ཅང་ཞིབ་པར་ཡང་
མི་འགྱུར་ཀ་ཅང་རྩིང་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ལོ། དེ་ལ་གཉི་གའི་བྱ་བ་ཡང་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་ལྟར་ན་ནི་
ཇི་ལྟར་ཉི་མ་དང་རྒྱ་མ་རས་ར་འཇུག་པ་ཉིད་དང་འཛུ་བ་ཉིད་དག་གི་རྒྱུ་མཚན་ཉིད་ཡིན(༦༩༦༢)གྱི་དེ་
དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་པ་ལྟར་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་ཀྱང་རྩིང་བ་དང་ཞིབ་པ་ཉིད་དག་གི་རྒྱུ་
མཚན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ།། རྩིང་བ་དང་ཞིབ་པས་དང་རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་ལྟོས་པ་ཅན་ཡང་ཡིན་
པས་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་བར་དུ་རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་དག་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ།། རྩིང་བ་དང་(༦༩༦༣)ཞིབ་
པ་ཉིད་ཀྱིས་རང་བཞིན་ཐ་དད་པར་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།། གཞན་དག་ན་རེ་མདོ་ལས་རྟོག་པ་དང་
དཔྱོད་པ་དག་ནི་ངག་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་ནས་ཚིག་ཏུ་
སྨྲའི་མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་པར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་།། དེ་ལ་རྩིང་བ་གང་དག(༦༩༦༤)ཡིན་པ་དེ་
དག་ནི་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ།། ཞིབ་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་དཔྱོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། གལ་ཏེ་སེམས་
རྩེ་གཅིག་ལ་རྩིང་བ་ཡང་ཆོས་གཞན་ཡིན། ཞིབ་པ་ཡང་ཆོས་གཞན་ཡིན་ན་འདི་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཞིག་
ཡོད། གལ་ཏེ་ཆེར་བ་དང་འདྲ་ཞེས་བཞིན་དུ་རིགས་ཐ་དད་པ་ཞིག(༦༩༦༥)ཡིན་ན་ནི་འགལ་བ་མེད་དོ།།
རིགས་གཅིག་པ་ནི་ཆུང་ངུ་དང་ཆེན་པོ་ཉིད་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བ་མི་སྲིད་དོ།། རིགས་ཐ་དད་པ་ཡང་ཡོད་དོ།།
འོ་ན་ནི་དེ་བརྗོད་པར་བྱ་དགོས་སོ།། དེ་བརྗོད་པར་ནི་དཀའ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཆུང་ངུ་དང་ཆེན་པོའི་ཉིད་
ཀྱིས་གསལ་བར་འགྱུར་རོ།། དེ་ལྟ་ན་ནི་གསལ་བར་མི་འགྱུར་(༦༩༦༦)ཏེ། རིགས་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཆུང་ངུ་
དང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།། གཞན་དག་ན་རེ་སེམས་གཅིག་ལ་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དག་མི་འབྱུང་
བ་ཉིད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། ད་ནི་ཇི་ལྟར་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཡན་ལག་ལྔ་བར་བཤད་ཅེ་ན། ས་ལས་དེ་ཡན་
ལག་ལྔ་བར་བཤད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་ལས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།(༦༩༦༧)ང་རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་དག་ལ་ཐ་དད་དུ་བྱ་
བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ང་རྒྱལ་ཁེངས་པ་རྒྱགས་པ་ནི། རང་གི་ཆོས་ལ་ཆགས་པ་ཡི། སེམས་ནི་ཡོངས་
སུ་གཏུགས་པའོ།། ཕ་རོལ་པོ་ལས་གང་ཡང་རུང་བའི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ནས་སེམས་
ཁེངས་པ་ནི་ང་རྒྱལ་ལོ།།(༧༠༠༡)རྒྱགས་པ་ནི་རང་གི་ཆོས་རྣམས་ཁོ་ན་ལ་ཆགས་པའི་སེམས་ཡོངས་
གཏུགས་པ་ཡང་ཡིན་པའོ།། གཞན་དག་ན་རེ་ཆང་ལས་སྐྱེས་པ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱགས་པ་ཡང་
འདོད་ཆགས་ལས་སྐྱེས་པའི་ཀུན་དུ་དགའ་བའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། སེམས་ལས་བྱུང་བ(༧༠༠༢)

རྣམས་སེམས་དང་བཅས་ཏེ་རྣམ་པ་རེ་རེ་ནས་བཤད་པ་ཟིན་ཏོ༎

༣༤ སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་ནི་
དོན་གཅིག །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་དང་
རྟེན་དང་དམིགས་དང་རྣམ་བཅས་དང་
མཚུངས་པར་ལྡན་པའང་རྣམ་པ་ལྔས༎

གསུང་རབ་ལས་དི་དག་གིས་ཐ་སྙད་དུ་འདོགས་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་མིང་འདི་དག་བརྗོད་དེ། སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་ནི་དོན་གཅིག༎ འཕྲེད་པས་ན་སེམས་སོ༎ ཤེས་པས་ན་ཡིད་དོ༎ རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་(༧༠༡༣)པའོ༎ ཁ་ཅིག་ན་རེ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ཁམས་དག་གིས་བསགས་པས་ན་སེམས་སོ༎ དེ་ཉིད་རྟེན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་ཡིད་དོ༎ རྟེན་པར་གྱུར་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ༎ ཇི་ལྟར་སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དོན་གཅིག་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་(༧༠༡༤)དང་། རྟེན་དང་དམིགས་དང་རྣམ་བཅས་དང་། མཚུངས་པར་ལྡན་པའང་། དོན་གཅིག་སྟེ། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དེ་དག་ཉིད་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་རྟེན་དང་བཅས་པ་དག་ཅེས་བྱའོ༎ ཡུལ་ལ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་དག་གོ༎ དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་(༧༠༡༥)རྣམ་པ་རེ་རེ་ནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་གཅོད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་དང་བཅས་པ་དག་གོ༎ མཉམ་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དག་གོ༎ རྣམ་པ་གང་དག་གིས་མཚུངས་པར་ལྡན་ཞེ་ན། རྣམ་པ་ལྔས༎ མཚུངས་པ་རྣམ་པ་ལྔ་པོ་རྟེན་དང་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་དུས་དང་རྫས་མཚུངས་པ་དག་(༧༠༡༦)གིས་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ༎ རྫས་མཚུངས་པ་གང་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་སེམས་གཅིག་པོ་ན་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་རེ་རེ་ཡིན་པའོ༎ སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྒྱས་པ་དང་། རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་བཅས་པ་དག་བསྟན་ཟིན་ཏོ༎

༣༥ མི་ལྡན་པ་ཡི་འདུ་བྱེད་རྣམས
ཐོབ་དང་མི་ཐོབ་སྐལ་མཉམ་དང་
འདུ་ཤེས་མེད་སྙོམས་འཇུག་དག་དང་

སྒྲ་དང་མཚན་ཉིད་རྣམས་དང་ནི་

36. མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ཡང་།
ཐོབ་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པའོ།།
ཐོབ་དང་མི་ཐོབ་རང་རྒྱུད་དུ།
གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱིའོ་འགོག་གཉིས་ཀྱི།།

མི་ལྡན་པ་ཡི་འདུ་བྱེད་རྣམས། ཐོབ་དང་(ཞ༠༨༠)མ་ཐོབ་སྐལ་མཉམ་དང་། །འདུ་ཤེས་མེད་སྙོམས་འཇུག་དག་དང་། སྲོག་དང་མཚན་ཉིད་རྣམས་དང་ནི། མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ཡང་། །འདུ་བྱེད་དེ་དག་ནི་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡང་མ་ཡིན་པས་སེམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དག་(ཞ༠༨༡)ཅེས་བྱའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་ཐོབ་པ་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མ་ཐོབ་པ་དང་རྣམ་པར་ཉམས་པ་ལས་རྙེད་པ་དང་། ཐོབ་ནས་ལྡན་པའོ། །བརླག་པ་ན་མ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ། །ཐོབ་པ་དང་མ་ཐོབ་པ་འདི་དག་གང་གི་ཡིན་ཞེ་ན། ཐོབ་དང་མ་ཐོབ་རང་རྒྱུད་དུ། །གཏོགས་(ཞ༠༨༢)པ་རྣམས་ཀྱིའོ། །གཞན་གྱི་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གྱི་དག་དང་ནི་འགལ་ཡང་ལྡན་པ་མེད་དེ། རྒྱུད་དུ་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་དུ་མི་བགྲང་བ་དག་དང་ནི་འགའ་ཡང་ལྡན་པ་མེད་དོ། །འདི་ནི་རེ་ཞིག་འདུས་མ་བྱས་དག་གི་ངེས་པ(ཞ༠༨༣)ཡིན་ནོ། །འདུས་མ་བྱས་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་དང་མ་ཐོབ་པ་དག་ནི། འགོག་གཉིས་ཀྱི། སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་དང་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཆོས་མངོན་པ་ལས། ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་སུ་ཞིག་ལྡན་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། སེམས་(ཞ༠༨༤)ཅན་ཐམས་ཅད་དོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་ཞེས་གྲག་གོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་དང་ནི་འཆིང་བ་མཐའ་དག་དང་ལྡན་པ་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་ལ་གནས་པ་མ་གཏོགས་པ་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་གཅིག་ཧྲུང་ཡིན་ནོ། །ནམ་མཁའ་དང་ནི་འགའ་ཡང་ལྡན་པ་མེད་དེ། དེ་བས་ན(ཞ༠༨༥)འདི་ལ་ཐོབ་པ་མེད་དེ། །གང་ལ་ཐོབ་པ་མེད་པ་དེ་ལ་ནི་མ་ཐོབ་པ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཡིན་ནོ། །ཐོབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྫས་གཞན་ཅུང་ཟད་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་གང་ལས། སྨྲས་པ་མདོ་ལས་ཏེ། མདོ་ལས་དེ་མི་སློབ་པའི་ཆོས་བཅུ་པོ་འདི་

དག་བསྐྱེད་ཅིང་སོ་སོར་ཐོབ(༤༠༥༦)པ་ལས་ཀུན་དུ་ལྡན་པས་ན་ཡན་ལག་ལྔ་རྣམ་པར་སྤྱངས་པའི་འཕགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ༎ འོ་ན་ནི་དེས་ནི་སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ་དག་དང་སེམས་ཅན་གཞན་དག་དང་ཡང་ལྡན་པར་འགྱུར་རོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མདོ་ལས་དགེ་སློང་དག་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་རིན(༤༠༥༤)པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་དང་ ལྡན་པ་ཞེས་རྒྱས་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ༎ དེར་ནི་དབང་བ་དེ་ཉིད་ལ་ལྡན་པའི་སྒྲར་གསུངས་ཏེ། དེ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་དག་ལ་དབང་ཉིད་དགའ་དགུར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ༎ ལྡན་པ་དེར་ནི་དབང་པ་ཉིད་ཡིན་ལ་གཞན་དུ་ནི་རྫས་གཞན་ཡིན་ནོ༎ ཞེས་བྱ་བ་འདི་དག་ལས། དེ་ལྟ་(༤༡༠༡)ན་ཡང་མི་ལྡན་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། མི་ལྡན་པ་འདི་དག་ཡོད་དེ། རང་གི་ཕྱིར་གཟུགས་དང་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་རམ། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་པ་ལྟར་འདིའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཡང་མི་ལྡན་ལ། མིག་དང་རྣ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ཐ་བ་ཡང་མི་ལྡན་པ་དེའི་ཕྱིར་རྫས་ཀྱི་ཆོས་མི་སྲིད(༤༡༠༡)པས་མི་ལྡན་དོ༎ གལ་ཏེ་ཆོས་རྣམས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ལ་ཐོབ་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞེ་ན། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ༎ ཆོས་གང་དག་མ་ཐོབ་པ་རྣམས་དང་གང་དག་ས་འཕོས་པ་དང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་བཏང་སྙོམས་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ༎ འོན་ཏེ་ལྷན་ཅིག(༤༡༠༣)སྐྱེས་པའི་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེའི་ཚེ་སྐྱེ་བའམ། སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པར་འགྱུར། འཆིང་བ་མཐའ་དག་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཐོབ་པ་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ༎ འོན་ཏེ་དེ་ལས་དེ་དག་གི་བྱེ་བྲག(༤༡༠༤)ཏུ་འགྱུར་ན་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལས་དེ་དག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ༎ དེ་ལྟ་བས་ན་ཐོབ་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ནོ༎ ཐོབ་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་སྐད་དུ་སུ་ཟེར། འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། རྣམ་པར་གཞག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ཐོབ་པ་མེད་ན་འཇིག་རྟེན་པའི་ཡིད་དང་ལྡན་པའི་འཕགས་པ་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ(༤༡༠༥)འདི་དག་ནི་འཕགས་པའོ༎ འདི་དག་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའོ་ཞེས་རྣམ་པར་གཞག་པར་མི་འགྱུར་རོ༎ དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པ་དང་མ་སྤངས་པ་ཉིད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལས་འགྱུར་བར་ཚོས་སོ༎ འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པའོ། འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མ་སྤངས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉིད་དུ(༤༡༠༦)ཡང་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ཐོབ་པ་ཡོད་ན་ནི་དེ་དང་བྲལ་མ་བྲལ་ལས་འདི་ཡང་འགྲུབ་བོ༎ འདི་ནི་རྟེན་གྱི་བྱེ་བྲག་ལས་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་དེ་ནི་མཐོང་བ་དང་སྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་མཐུ་ཇི་ལྟར་དེ་དག་གིས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས

ཡང་འབྱུང་བར་མི་ནུས་པ་(ཀ༡༥༧) དེ་ལྟར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རྟེན་འབྲུ་མེས་ཚིག་པ་བཞིན་དུ། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ས་བོན་དུ་མ་གྱུར་པ་འམ། འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ས་བོན་གྱི་དངོས་པོ་ཉམས་པར་བྱས་ན་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པ་ཞེས་བྱ་ལ། བཟློག་པ་ནི་མ་སྤངས་པ་མ་ཡིན་པས་གང་མ་སྤངས་པ་དེ་དང་མི་ལྡན། གང་སྤངས་(ཀ༡༦༡)པ་དེ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བཏགས་སོ།། དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མ་འཐོབ་པར་སྐྱེ་བ་རྣམས་དང་། འཐོབ་དེ་སྐྱེ་བ་རྣམས་ཏེ། གང་དག་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པ་དང་། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དག་ཡིན་ནོ།། དེ་ལ་མ་འཐོབ་པར་སྐྱེ་བ་རྣམས་དང་ནི་རྟེན་དེ་དག་གིས་ས་བོན་གྱི་(ཀ༡༦༢) དངོས་པོ་ཉམས་པར་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྡན་ལ། ཉམས་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་མི་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀུན་དུ་ཆད་པ་ཡིན་ནོ།། དེ་ཡང་ལོག་པར་ལྟ་བས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ།། རྒྱུ་ལ་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ས་བོན་གྱི་དངོས་པོ་གཏན་དུ་ཡང་དག་པར་བཅོམ་པ་ནི་མ་ཡིན་(ཀ༡༦༣)ནོ།། གང་དག་འཐོབ་དེ་སྐྱེ་བ་ནི་སྐྱེས་པ་དེ་དག་དང་རྒྱུད་ལ་དེ་དག་སྐྱེ་བའི་དབང་ཉིད་ཐོབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལྡན་པ་ཞེས་བྱའོ།། དེའི་ཕྱིར་འདིར་ས་བོན་ཅེ་ན་རྩ་ནས་མ་བཏོན་པ་དང་། ཉམས་པར་མ་བྱས་པ་དང་། དབང་ཉིད་ཀྱི་དུས་ན་རྒྱས་པར་གྱུར་པ་ནི་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་འཐོབ་ཀྱི་རྫས་(ཀ༡༦༤) གཞན་ནི་མེད་དོ།། ས་བོན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཡིན། འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ལ་རྒྱུད་འགྱུར་བའི་བྱེ་བྲག་གི་མངོན་སུམ་མམ་བརྒྱུད་པས་ནུས་པའི་མིང་དང་གཟུགས་གང་ཡིན་པའོ།། འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཡིན། རྒྱུད་གཞན་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའོ།། རྒྱུད་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ཡང་(ཀ༡༦༥) ཅི་ཞིག་ཡིན། འདུ་བྱེད་དུས་གསུམ་པ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་གྱུར་པ་རྣམས་སོ།། གང་ལས་ཆགས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བཞི་པོ་དག་བསྒོམ་པའི་སྐལ་བ་དང་མི་ལྡན་ནོ།། ཞེས་གསུངས་པ་དེར་ནི་ལྡན་པ་ཆགས་པ་དང་དུ་ལེན་པས་མི་སེལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྲིད་དུ་དེ་དང་དུ་ལེན་པ་འམ། (ཀ༡༦༦) མི་སེལ་བ་དེ་སྲིད་དུ་དེ་དག་བསྒོམ་པའི་སྐལ་བ་དང་མི་ལྡན་ནོ།། དེ་ལྟར་ན་ལྡན་པ་འདི་དང་དེ་འགོགས་པ་མི་ལྡན་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བཏགས་པའི་ཆོས་ཡིན་གྱི་རྫས་ཀྱི་ཆོས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ་གཉིས་ག་རྫས་ཡོད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་དོ།། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ནི་ཁོ་བོ་(ཀ༡༦༧) ཅག་གིས་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཡིན་ནོ།། ཞེས་ཟེར་རོ།། ཐོབ་པ་དེ་ནི།།

༣༧. དུས་གསུམ་པ་ཡི་རྣམ་པ་གསུམ།
དགེ་ལ་སོགས་ཀྱི་དགེ་ལ་སོགས་
དེར་གཏོགས་རྣམས་ཀྱི་རང་ཁམས་པ།
མ་གཏོགས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་བཞི།།

དུས་གསུམ་པའི་རྣམ་པ་གསུམ་ཞེས་གྲག་སྟེ། ཆོས་འདས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་འདས་པ་ཡང་ཡོད། མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་སོ་སོར་རྣམ་པ་(༤༢a༡) གསུམ་མོ།། དགེ་ལ་སོགས་ཀྱི་དགེ་ལ་སོགས།། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།། དེར་གཏོགས་རྣམས་ཀྱི་རང་ཁམས་པ།། ཆོས་གང་དག་ཁམས་གང་དུ་(༤༢a༢) གཏོགས་པ་དེ་དག་གི་ཐོབ་པ་ནི་རང་གི་ཁམས་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་འདོད་པ་དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ།། མ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་བཞི། ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་(༤༢a༣) པ་ནི་མདོར་བསྡུ་ན་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། ཁམས་གསུམ་པ་དང་། ཟག་པ་མེད་པའོ།། དེ་ལས་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པའི་ནི་ཁམས་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ།། སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའི་ནི་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཡང་ཡིན་ལ། ཟག་པ་མེད་པ་ཡང་(༤༢a༤) ཡིན་ནོ།། ལམ་གྱི་བདེན་པའི་ཟག་པ་མེད་པ་ཉིད་དོ།། དེ་ནི་མདོར་བསྡུ་དེ་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ནོ།། སློབ་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ནི་སློབ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།། མི་སློབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་མི་སློབ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།། སློབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་སློབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་ཕྱེ་བྲག་ཡོད་(༤༢a༥) པས་དེ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ།

༣༨. སློབ་དང་མི་སློབ་མིན་གྱི་གསུམ།
སྤང་བྱ་མིན་པའི་རྣམ་གཉིས་འདོད།
ལུང་བསྟན་མིན་ཐོབ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ།
མངོན་ཤེས་སྤྲུལ་པ་མ་གཏོགས་པ།།

སློབ་དང་མི་སློབ་མིན་གྱི་གསུམ། སློབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་སློབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་། འདུས་མ་བྱས་སོ། དེ་དག་གི་ཐོབ་པ་ནི་སློབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱེ་བྲག་གིས་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། རེ་ཞིག་ཟག(༩༢༧༦)པ་དང་བཅས་པ་རྣམས། སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་དང་། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པས་ཐོབ་པ་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའི་ཐོབ་པ་ནི་སློབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་མི་སློབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། དེ་ཉིད་སློབ་པའི་ལམ་གྱིས་ཐོབ་པའི་ནི་སློབ་པའོ། མི་སློབ་པའི་ལམ་གྱིས་ཐོབ་པའི(༩༢༧༩)ནི་མི་སློབ་པའོ། མཐོང་བ་དང་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་རྣམས་ནི་ཐོབ་པ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་མཐོང་བས་དང་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་ཕྱེ་བྲག་ཡོད་པས་དེ་བསྟན་པར་བྱ་བ་སྟེ། སྤང་བྱ་མིན་པའི་རྣམ་གཉིས་འདོད། སྤང་བར་བྱ་བ(༩༢༨༡)མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དག་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ལས་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་དང་། འཕགས་པ་མ་ཡིན་པས་ཐོབ་པ་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའི་ཐོབ་པ་ནི་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱའོ། དེ་ཉིད་འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་ཐོབ་པའི་དང་། ལམ་གྱི་བདེན(༩༢༨༢)པ་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་སྟེ་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའོ། དུས་གསུམ་པའི་རྣམ་པ་གསུམ། ཞེས་ཕྱིར་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་དམིགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ལུང་བསྟན་མིན་ཐོབ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ། མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ནི་སྟོབས་ཆུང་བའི་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ(༩༢༨༣)བ་ཁོ་ན་སྟེ། སྔར་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་ལ་ཕྱིས་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་དོ། དེས་ན་དེ་དག་གི་ནི་འདས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་འདས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། ཅི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དེ་དང་འདྲ་འམ་ཞེ་ན། མངོན་ཤེས(༩༢༨༤)སྤྲུལ་བ་མ་གཏོགས་པ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་དེ་དང་མི་འདྲ་སྟེ། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་གཉིས་དང་། སྤྲུལ་པའི་སེམས་མ་གཏོགས་པའོ། དེ་དག་ནི་སྦྱོར་བའི་ཁྱད་པར་གྱིས་འགྲུབ་པས་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་སྔར་དང་ཕྱིས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ། བཟོའི(༩༢༨༥)གནས་པ་ལ་ཅིག་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་ཤིན་ཏུ་གོམས་པ་ཡང་འདོད་དོ། ཅི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཁོ་ནའི་ཐོབ་པ་ལ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ།

༣༩ བསྒྲིབས་པའི་གཟུགས་ཀྱི་འཐང་། འདོད་པ་ན།
གཟུགས་ཀྱི་ཐར་ནི་སྐྱེ་བ་མེད།
མ་ཐོབ་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན།
འདས་མ་སྐྱེས་ཀྱི་དེ་རྣམ་གསུམ།།

བསྒྲིབས་པའི་གཟུགས་ཀྱི་འཐང་། །གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཐོབ་པ་ཡང་ལྷན (༤༢༩༨) ཅིག་སྐྱེ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། ཆེན་པོས་ཀྱང་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་མི་སློབ་པས་སྟོབས་ཆུང་བས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པའི་ཕྱེ་བྲག་འདི་ཡིན་པ་ལྟར་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ལ་ཡང་ཕྱེ་བྲག་འགའ་ཞིག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། ཡོད (༤༢༩༩) དོ། །འདོད་པ་ན། གཟུགས་ཀྱི་ཐར་ནི་སྐྱེ་བ་མེད། །འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་གཟུགས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐར་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་གཟུགས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐར་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེ་བ་དང་། དུས་ཕྱིས་སྐྱེ་བ་ནི་ཡོད་དོ། །ཅི་མ་ཐོབ་པ་ཡང་ཐོབ་པ་བཞིན་དུ་རྣམ་པའི་ཕྱེ་བྲག་ཡོད་དམ། སྨྲས་པ། མེད་དོ། །འོ་ན་ཅི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། (༤༣༠༡) མ་ཐོབ་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན། །མ་ཐོབ་པ་ཐམས་ཅད་ནི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །དུས་ཀྱི་ཕྱེ་བྲག་གིས་ནི། འདས་མ་སྐྱེས་ཀྱི་དེ་རྣམ་གསུམ། །ད་ལྟར་བྱུང་བའི་མ་ཐོབ་པ་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ནི་མེད་དོ། །འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དག་(༤༣༠༢)གི་ནི་དུས་གསུམ་པ་མ་ཡིན་ནོ།།

༤༠ འདོད་སོགས་གཏོགས་དང་དྲི་མེད་ཀྱི་འཐང་།
ལས་མ་ཐོབ་པ་སོ་སོ་ཡི།
སྐྱེ་བར་འདོད་དོ། །དེ་ཐོབ་དང་།
ས་འཕོས་ནས་ནི་རྣམ་ཀ་མས་འགྱུར།།

འདོད་སོགས་གཏོགས་དང་དྲི་མེད་ཀྱི་འཐང་། **རྣམ་གསུམ**་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། འདོད་པར་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་འདོད་དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་**མེད་པ་ན**་སྤྱོད་པ་ཡིན་ལ། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པར་གཏོགས

པ་རྣམས་དང་། མ་གཏོགས་(༧༣༠༣)པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ།། མ་ཐོབ་པ་ཟག་པ་མེད་པ་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དེ། འདི་ལྟར། ལམ་མ་ཐོབ་པ་སོ་སོ་ཡི། སྐྱེ་བོར་འདོད་དོ།། བསྟན་བཅོས་ལས། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། འཕགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མ་སྐྱེད་པའོ་ཞེས་འདོན་ཏེ། གལ་ཏེ་མ་སྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་(༧༣༠༤)བ་མ་ཐོབ་པ་ཡིན་པས་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་ནི་ཟག་པ་མེད་པ་ཡིན་པར་མི་འཐེས་སོ།། འཕགས་པའི་ཆོས་གང་དག་གི་མ་སྐྱེད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་མེད་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། དེ་ནི་སྐྱེད་པ་མེད་པར་མ་སྐྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱང་ཉན་(༧༣༠༥)ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ཅན་དག་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་དང་འཕགས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ།། འོ་ན་ནི་ཅོ་ན་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་འདོན་དགོས་སོ།། གདོན་མི་དགོས་ཏེ། ཚིག་གཅིག་པུ་དག་ཀྱང་ངེས་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཆུ་འཐུང་བའོ།། རླུང་ཟ་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་(༧༣༠༦)བཞིན་ནོ།། གཞན་དག་ན་རེ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་དེ་དག་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིའོ་ཞེས་ཟེར་རོ།། དེ་དག་བཏང་བས་འཕགས་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་གི་མ་སྐྱེད་པ་གཏན་དུ་བཅོམ་པའི་ཕྱིར་རོ།། འོ་ན་ནི་དེ་དག་ཀྱང་རིགས་གསུམ་(༧༣༠༧)པ་ཡིན་ན་གང་དག་གི་མ་སྐྱེད་པ་ཡིན། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ནི་ཉེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།། ཞེན་ཡང་དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ནི་འབད་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བས་མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཇི་ལྟ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ།། མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན། འཕགས་པའི་ཆོས་(༧༣༡༡)རྣམས་མ་སྐྱེས་པའི་རྒྱུད་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའོ།། ཡང་མ་ཐོབ་པ་འདི་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། ཆོས་གང་གི་མ་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། དེ་ཐོབ་པ་དང་།། ས་འཕོས་ནས་ནི་རྣམ་ཉམས་འགྱུར།། རེ་ཞིག་འདི་ལྟ་སྟེ། འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་མ་སྐྱེད་པ་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་(༧༣༡༢)ཉིད་དེ། དེ་ནི་དེ་སྐྱེད་པ་དང་ས་འཕོས་པ་ལས་རྣམ་པར་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དག་གི་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱའོ།། རྣམ་པར་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་ཐོབ་པ་དག་གི་ཡང་ཐོབ་པ་དང་། (༧༣༡༣)མ་ཐོབ་པ་ཡོད་དམ། སྨྲས་པ། གཉི་གའི་ཡང་གཉི་ག་ཡོད་དོ།། དེ་ལྟ་ན་ཐོབ་པ་རྣམས་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཕན་ཚུན་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཐུག་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ཆོས་བདག་ཉིད་གཏོགས་པ་གསུམ་སྐྱེ་སྟེ། ཆོས་དེ་དང་། དེའི་ཐོབ་པ་དང་། (༧༣༡༤)ཐོབ་པ་[illegible]འི་ཐོབ་པའོ།། དེ་ལ་ཐོབ་པ་སྐྱེས་པས་ཆོས་དེ་

དང་། ཐོབ་པའི་ཐོབ་པ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ལ། ཐོབ་པའི་ཐོབ་པ་སྐྱེས་པས་ཐོབ་པ་ཅེ་ན་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་ཐུག་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་ལ་དགེ་བའང་རུང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཡང་རུང་(ཟ༣༨༥) ཆོས་བདག་ཉིད་གཙོགས་པར་གསུམ་གྱི་ཐོབ་པ་གསུམ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་དག་གི་རྗེས་ཀྱི་ཐོབ་པ་ཡང་གསུམ་ཡིན་པས་དྲུག་ཏུ་འགྱུར་རོ།། སྐད་ཅིག་མ་གསུམ་པ་ལ་ནི་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ལ་སྐྱེས་པའི་རྗེས་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་པ་དགུ་པོ་རྗེས་ཀྱི་ཐོབ་པ་དང་བཅས་པས་(ཟ༣༨༦) བཅོ་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་རོ།། དེ་ལྟར་ཐོབ་པ་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་འཕྲེས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ན་ཕྱོགས་ཆགས་གཅིག་ལ་ཡང་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པའི་དགེ་བའི་སྐད་ཅིག་མ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་(ཟ༣༨༧) དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བར་བཅས་པ་ཐོག་མ་ཐ་མ་མེད་པའི་འཁོར་བར་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་ཡས་པ་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ལ་རྫས་མཐའ་ཡས་པ་ཅན་དག་འབྱུང་ངོ།། སྐྱེ་མ་འདི་ནི་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ཆེན་པོ་(ཟ༥༠༡) ཞིག་སྟེ། དེ་ཐོགས་པ་མེད་པས་འདི་ལྟར་གོ་སྐབས་རྙེད་ཀྱི། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཕྱོགས་ཆགས་གཉིས་པའི་ནི་ནམ་མཁའ་ལ་གོ་སྐབས་ཡོད་པར་མི་འགྱུར་རོ།། ཡང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞེ་ན།

༤༡. སྐལ་མཉམ་སེམས་ཅན་འདྲ་བའོ།།
འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་འདུ་ཤེས།
མེད་པར་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས།
འགོག་པའོ།། རྣམ་སྨིན་དེ་འབྲས་ཆེ།།

སྐལ་མཉམ་སེམས་ཅན་འདྲ་བའོ།། སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་(ཟ༥༠༢) ཅེས་བྱ་བའི་རྫས་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། བསྟན་བཅོས་ལས་ནི་འདིའི་མིང་རིས་མཐུན་པ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། དེ་ཡང་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཐ་དད་པ་སྟེ། ཐ་དད་མ་ཡིན་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་དུ་སྐལ་བ་མཉམ་པ་སྟེ། ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་སེམས་(ཟ༥༠༣) ཅན་རེ་རེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།། ཐ་དད་པ་ནི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཉིད་ཁམས་དང་ས་དང་འགྲོ་བ་དང་། སྐྱེ་གནས་དང་། རིགས་དང་། ཕོ་དང་། མོ་དང་། དགེ

བསྙེན་དང་། དགེ་སློང་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་སོ་སོར་ངེས་པའོ།། ཆོས་ཀྱི་སྐལ་བ་མཉམ་(༢༤༧༤)པ་ནི་ཕུང་པོ་དང་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཁམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སོ།། གལ་ཏེ་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྫས་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཞིག་མེད་ན་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་ཐ་དད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བྱེ་བྲག་མེད་པར་སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་བའི་བློ་འཇུག་པ་དང་། འདོགས་པར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཕུང་པོ་ལ་སོགས་(༢༤༧༥)པའི་བློ་དང་འདོགས་པ་དག་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱའོ།། འཆི་འཕོ་བར་ཡང་འགྱུར་ཞིང་སྐྱེ་བར་ཡང་འགྱུར་ལ། སེམས་ཅན་གྱི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་འདོར་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཐོབ་པར་ཡང་མི་འགྱུར་བ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་གང་ནས་འཆི་འཕོ་བ་དེ་ཉིད་དུ་(༢༤༧༦)སྐྱེ་བ་ནའོ། གཉིས་པ་ནི་ངེས་པ་ལ་འཇུག་པ་ན་སྟེ། དེ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་འདོར་ཞིང་། འཕགས་པའི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་འཐོབ་བོ།། གསུམ་པ་ནི་འགྲོ་བ་འཕོ་བ་ལས་སོ།། བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ།། གལ་ཏེ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་(༢༤༧༧)ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་རྫས་ཤིག་ཡོད་ན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། མིའི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ལས་ནི་མི་ཉིད་གྱུར་ན་བརྟག་ཏུ་མེད་དོ།། འཇིག་རྟེན་གྱིས་ནི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མི་མཐོང་བ་ཉིད་ལ། འདི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མི་ཚོད་མོད་ཀྱི། (༢༤༨༡)སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རིགས་ཐ་མི་དད་པ་ཡང་ཤེས་དུ་རུང་ངོ་།། དེ་ཡོད་དུ་ཆུག་ན་ཡང་དེ་ལས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱེད། གཞན་ཡང་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འདོད་དེ། ས་ལུ་དང་། ནས་དང་། མོན་སྲན་སྲེའུ་དང་། མོན་སྲན་སྡེའུ་དང་། ཨ་(༢༤༨༢)མྲ་དང་། ཤིང་པ་རྣམས་དང་། ཤིང་པ་ནས་དང་། ལྕགས་དང་། གསེར་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རང་གི་རིགས་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ།། སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཕན་ཚུན་ཐ་དད་པ་དེ་དག་ཀྱང་ཇི་ལྟར་བྱེ་བྲག་མེད་པར་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འདོགས་པར་བྱེད། དེ་ལྟ་ན་ནི་བྱེ་བྲག་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསལ་བར་བྱས་པ་(༢༤༨༣)ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ལ་ནི་སྤྱི་ཞེས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་དེ། དེས་ན་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ལ་ཡང་ཤེས་པ་མཚུངས་པ་སྐྱེའོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཡིན་ནོ།། དེ་དག་གཅིག་ཡིན་ཡང་དུ་མ་ལ་འཇུག་པ་འདི་ནི་དེ་དག་གི་ཁྱད་པར་ཡིན་ནོ།། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ་གལ་(༢༤༨༤)ཏེ་གསལ་བར་བྱས་པ་ཀྱང་རུང་། གལ་ཏེ་གསལ་བར་མ་བྱས་ཀྱང་རུང་སྟེ། མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་སྐལ་བ་མཉམ་པ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བརྒྱ་ལ་མི་རྣམས་དང་སྐལ་

བ་མཉམ་པ་འདི་ལྟ་བ་ཉིད་དུ་འཛིན་ན་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། དེ་སྐད་གསུངས་མོད་(74b5)ཀྱི་
རྣམ་གཞན་ནོ་ཞེས་ནི་མ་གསུངས་སོ། འོན་ཅི་ཞེ་ན། གང་དག་ལ་མི་ལ་སོགས་པར་འདོགས་པའི་འདུ
ཤེས་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་དག་ཁོ་ནར་ཟད་དེ། ལྷ་ལུ་ལ་སོགས་པའི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་དང་འདྲའོ།
དེ་སྐད་དུ་ནི་མི་བརྗོད་དོ། ཡང་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་ཞེ་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞེ་ན།(74b6)འདུ་ཤེས་མེད་པ
པ་འདུ་ཤེས་མེད་པར་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་འགོག་པའོ། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་ལྷ་རྣམས
ཀྱི་ནང་དུ་སྐྱེ་པ་དག་གི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་འགོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འདུ་ཤེས
མེད་པ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྫས་ཡིན་ཏེ། གང་གིས་མ་འོངས་(74b7)པའི་དུས་ཀྱི་སེམས་དང་སེམས་ལས
བྱུང་བ་རྣམས་དུས་གཞན་གྱི་བར་དུ་ཀླུང་གི་རྒྱུ་འགོག་པ་བཞིན་དུ་འགོག་ཅིང་སྐྱེར་མི་སྟེར་བའོ།
དེ་ཡང་གཅིག་ཏུ་རྣམ་པར་སྨིན། གང་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་ཞེ་ན། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར
འཇུག་པའི་ཡིན་ནོ། གང་དག་ན་འདུ་ཤེས་(75a1)མེད་པའི་སེམས་ཅན་འཁོད་པའི་སེམས་ཅན་དེ
དག་གང་ཞེ་ན། དེ་འབྲས་ཆེ་འདང། གང་དག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ན་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད་པ་ལ་ཅིག
ལ་འཁོད་པའི་ལྷ་དེ་དག་ནི་འབྲས་བུ་ཆེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་བཞིན
ནོ། ཅི་དེ་དག་(75a2)ནམ་ཡང་འདུ་ཤེས་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་རམ་ཞེ་ན། སྐྱེ་བའི་དུས་དང་འཆི་འཕོས
པའི་དུས་ན་འགྱུར་ཏེ། མདོ་ལས། སེམས་ཅན་དེ་དག་དུས་རིང་མོ་ཞིག་ཏུ་འདུག་སྟེ། འདུ་ཤེས
སྐྱེས་ནས་གནས་དེ་ནས་འཆི་འཕོ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། དེ་དག་ཀྱང་ཡུན་རིང་པོར་གཉིད
ཀྱིས་ལོག་པ་(75a3)ལས་སད་པ་བཞིན་དུ་དེ་ནས་ཤི་འཕོས་ནས་སྔོན་གྱི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི
འདུ་བྱེད་ཡོངས་སུ་ཟད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྔོན་མེད་པ་མ་བསགས་པའི་ཕྱིར་མདའ་འཕངས་པ་ཤུགས
ཟད་པ་དག་ས་ལ་ལྷུང་བ་བཞིན་དུ་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ་གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།
གང་ཞིག་(75a4)དེར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ལས་གྲངས
གཞན་ལ་མྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་བྱང་གི་སྒྲ་མི་སྙན་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར
སྐྱེ་བ་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། ཡང་སྙོམས་འཇུག་དག་ཅེས་གང་བཤད་པ། སྙོམས་པར་འཇུག
པ་དེ་དག་གང་(75a5)ཡིན་ཞེ་ན། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། འགོག་པའི་སྙོམས་པར
འཇུག་པའོ། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་ཅི་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་སེམས་ལས་བྱུང་བ

རྣམས་འགོག་པ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་ཡང་བཤད་པ།

༥༢. དེ་བཞིན་འདུ་ཤེས་མེད་སྙོམས་འཇུག
བསམ་གཏན་ཐ་མང་འབྱུང་འདོད་པས།
དགེ་བའོ། སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་ཉིད།
འཕགས་པའི་མ་ཡིན་དུས་གཅིག་ཐོབ།

དེ་བཞིན་འདུ་ཤེས་མེད་སྙོམས་འཇུག །(༧༥༧༦)འདུ་ཤེས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འམ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པས་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་དེ་ཙམ་ཞིག་མཚུངས་པར་འདོན་(༧༥༧༩)ཏོ། །སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དེ་ནི་བསམ་གཏན་ཐ་མར། །བསམ་གཏན་ཐ་མ་ནི་བཞི་པ་སྟེ། དེ་ནི་དེར་གཏོགས་པ་ཡིན་གྱི་ས་གཞན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་འདི་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་ཅེ་ན། འབྱུང་འདོད་པས། །འདི་ལ་ངེས་པར་འབྱུང་བར་སེམས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ཐར་པར་འདོད་(༧༥༨༡)པས་སྙོམས་པར་འཇུག་གོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་པོ། །འདི་ནི་དགེ་བའོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་དགེ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །དེའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་(༧༥༨༢)རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཕུང་པོ་ལྔ་འགྲུབ་པའོ། །དེ་དགེ་བ་ཡིན་ཡང་སྐྱེས་ནས་མྱོང་འགྱུར་ཉིད། །སྐྱེས་ནས་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་མཐོང་བའི་ཆོས་དང་ལན་གྲངས་གཞན་ལ་མྱོང་བར་འགྱུར་བ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་མ་ངེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །གང་ཞིག་གིས་འདི་བསྐྱེད་ནས་ཡོངས་སུ(༧༥༨༣)ཉམས་པ་དེ་ཡང་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡང་བསྐྱེད་ནས་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གྲག་གོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དེ་ཐོབ་པ་ནི་ངེས་པ་ལ་མི་འཇུག་གོ། །དེ་ཡང་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཁོ་ནའི་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱི། །འཕགས་པའི་མ་ཡིན། །འཕགས་པ(༧༥༨༤)རྣམས་ནི་འདི་ལ་རྣམ་པར་ལྟུང་བའི་གནས་ལྟ་བུར་གཟིགས་པས་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་མི་འཇུག་གི །ངེས་པར་འབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་ཅན་དག་ནི་དེ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་གོ། །ཡང་ཅི་འཕགས་པ་པ་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཐོབ

ནས་བསམ་གཏན་བཞིན་དུ་འདི་འདས་པ་དང་མ་(ཇ5b5)འོངས་པ་དག་ཀྱང་འཕྲོ་བ་པ་མ་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་མི་འཕྲོ་བ་པོ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ནི་འདྲིས་པ་ཡིན་ཡང་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ཆེན་པོས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་མེད་པ་པ་ཡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དུས་གཅིག་འཕྲོ་བ་དུས་གཅིག་པ་ཞེས་བྱ་(ཇ5b6)བའི་ཐ་ཚིག་སྟེ། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ད་ལྟར་གྱི་དུས་པ་ཁོ་ན་འཕྲོ་བ་པོ། །སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པར་ནི་ཇི་སྲིད་མི་གཏོང་བ་དེ་སྲིད་དུ་སྔོན་པ་འདས་པ་དང་ཡང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །སེམས་མེད་པ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མ་འོངས་པ་ནི་མི་འཕྲོ་བ་པོ། །དགེ་(ཇ5b7)འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་གང་ཞེ་ན། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཇི་ལྟ་བུར།

43. འགོག་པ་ཞེས་པའང་དེ་བཞིན་ཉིད། །

ཞི་གནས་དོན་དུ་སྲིད་རྩེ་སྐྱེས། །
དགེ་བའོ་གཉིས་སྨྱོང་དང་མ་ངེས།
འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱོར་བས་ཐོབ། །

འགོག་པ་ཞེས་པའང་དེ་བཞིན་ཉིད། །དེ་བཞིན་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲས་རྣམ་པ་གང་ཞིག་གཟུང་ཞེ་ན། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་འགོག་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་གཟུང་ངོ་། །(ཇ60a1)འདིའི་ཁྱད་པར་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། འདི་གནས་དོན་དུ། ཞི་བར་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་སྔོན་དུ་བཏང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་འདི་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་གི་དེ་ལ་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་སྔོན་དུ་བཏང་བས་སོ། །ཡང་དེ་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ས་པ་ཡིན་གྱི་(ཇ60a2)འདི་ནི། སྲིད་རྩེ་སྐྱེས། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་དགེ་བའོ། །དགེ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཡང་མ་ཡིན་ལ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དགེ་བ་ཡིན་ཡང་། གཉིས་སུ་སྨྱོང་འགྱུར་དང་མ་ངེས། སྐྱེ་(ཇ60a3)ནས་སྨྱོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལན་གྲངས་གཞན་ལ་སྨྱོང་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། དུས་གཉིས་སུ་སྨྱོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཕྱིར་མ་ངེས་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་འདིར་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བར་བྱེད་ན་ནམ་ཡང་རྣམ་པར་མི་སྨིན་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །དེའི་(ཇ60a4)རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་ཕུང་པོ་བཞི་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་གཅིག་ཏུ་འཕགས་པའི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ

རྣམས་ཀྱིས་ནི་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་ཇུག་པ་སྐྱེད་མི་ནུས་ཏེ། ཆད་པས་འཇིགས་པའི་ཕྱིར་དང༌། འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཡང་ཕྱིར་རོ། །མཐོང་བའི་ཆོས་(༢༦༠༥) ལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་དེ་ལ་མོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཕགས་པའི་ཡང་འདི་ནི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་ཐོབ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། འོ་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སྦྱོར་བས་འཐོབ། །འདི་ནི་སྦྱོར་བས་འཐོབ་པར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པས། འདས་པ་ཡང་མི་འཐོབ་ལ་མ་འོངས་པ་ཡང་མི་འཐོབ་སྟེ། དེ་ནི་(༢༦༠༦) སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཡང་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན།

༤༤. ཐུབ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་ཐོབ་བྱ།
སུམ་ཅུ་རྩ་བཞིས་འཐོབ་ཕྱིར་རོ། །
གཉི་ག་འདོད་དང་གཟུགས་རྟེན་དང༌།
འགོག་པ་དང་པོར་མི་འི་ནང་དུ། །

ཐུབ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་ཐོབ་བྱ། །སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་འདི་ཟད་པ་མཁྱེན་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་ལ་སོ། །(༢༦༠༧) སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ནི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཆུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་འཁོར་བ་མངོན་སུམ་དུ་འགྱུར་བ་ཐམས་ཅད་ནི་བཞེད་པ་ཙམ་ལ་རག་ལུས་པ་ཡིན་པས་དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་དག་གི་ཐམས་ཅད་ནི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་བརྙེས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་(༢༦༡༡) ཀྱིས་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་མ་བསྐྱེད་ན་ཟད་པ་མཁྱེན་པའི་དུས་སུ་གཉི་གའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཅེ་ན། འགྱུར་སྟེ། བསྐྱེད་ཟིན་པ་བཞིན་དུ་དེ་ལ་མངའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ནུབ་ཕྱོགས་པ་དག་ན་རེ་དེ་ནི་དང་པོ་ཁོ་ནར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སློབ་པའི་གནས་སྐབས་(༢༦༡༢) ན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཡང་འདི་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འདོད་ཅེ་ན། དེ་ལྟར་ན་གནས་བརྟན་ཉེ་བསྲུངས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་ཚིག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པ་མཁྱེན་པ་སྐྱེད་པར་མཛད་དོ། །ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་བ་འདི་ཚད་མར་(༢༦༡༣) བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དང་པོར་མ་ཡིན། ཁ་ཆེ་བ་རྣམས

ན་རེ་དེ་ལྟར་བསྐྱེད་དུ་མི་རུང་ངོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐད་ཅིག་མ་སུམ་ཅུ་རྩ་བཞིས་འཚོབ་
ཕྱིར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་སུམ་ཅུ་རྩ་བཞིས་བྱང་ཆུབ་རྫོགས་སུ་
འཚོབ་པ་སྟེ། བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་(*༦༨༤)ན་བཅུ་དྲུག་དང་། སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་འདོད་ཆགས་
དང་བྲལ་བ་ན་ཉོན་མོངས་པའི་རྣམ་པ་དགུ་སྤོང་བར་བྱེད་པ་ན་བར་ཆད་མེད་པ་དང་རྣམ་པར་གྲོལ་
བའི་ལམ་དགུ་དགུ་སྟེ་བའི་ཕྱིར་བཅོ་བརྒྱད་དེ། དེ་དག་ནི་སུམ་ཅུ་རྩ་བཞིར་འགྱུར་རོ། །ཅི་ཡང་མེད་
པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དེ་ངེས་པ་ལ་(*༦༨༥)འཇུག་པའི་ཕྱིར་ས་འོག་མ་པའི་
ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་ཡང་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་བར་སྐབས་འདིར་མི་འདྲ་བའི་
སེམས་མི་སྲིད་པས་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་མི་རུང་ངོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་གྲག་གོ། །གལ་ཏེ་
བར་སྐབས་སུ་མི་འདྲ་བའི་སེམས་མངོན་དུ་བྱས་ན་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་ན། (*༦༨༦)བསམ་པ་ལྷུང་བ་ཅན་དུ་
འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་བསམ་པ་མི་ལྷུང་བ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཉི་འོག་པ་རྣམས་ན་རེ་
བསམ་པ་མི་ལྷུང་བ་ཅན་ཡིན་པ་བདེན་མོད་ཀྱི། ཟག་པ་མེད་པའི་ལམ་ལས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་
ཅི་ཞེ་ན། ཟག་པ་ཟད་པ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་རེ་ཞིག་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་མི་(*༦༨༧)གཞིག་གོ་སྙམ་པའི་བསམ་
པ་འདི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྟན་གཅིག་ཏུ་བ་ལ་དོན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་
རོ། །སྔ་མ་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་ནི་བརྗོད་དོ། །སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་མ་ཡིན་
མོད་ཀྱི། གཉི་ག་འདོད་དང་གཟུགས་(**༧༠༡)རྟེན་ཅན། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་དང་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་
འཇུག་པ་འདི་གཉི་ག་ཡང་འདོད་པའི་ཁམས་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྐྱེད་དོ། །གང་དག་འདུ་ཤེས་མེད་
པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་མི་འདོད་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་ཆོས་མངོན་པའི་
གཞུང་གཟུགས་(**༧༠༢)ཀྱི་སྲིད་པ་ཡིན་ལ། སྲིད་པ་དེ་རྣམས་དང་འདྲེད་པ་ཅན་སྔ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་
དམ་ཞེ་ན། ཡོད་དེ། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སེམས་ཅན་ལྷ་འདུ་ཤེས་ཅན་སེམས་མི་འདྲ་བ་ལ་གནས་
པ་རྣམས་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་
(**༧༠༣)སྙོམས་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་དང་། ལྷ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་ཐོབ་པ་རྣམས་
ཀྱི་སྲིད་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་འབྱུང་བ་འདི་དང་འགལ་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་འདི་གཉི་ག་ཡང་འདོད་པ་དང་
གཟུགས་ལ་བརྟེན་པ་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་ནི་འདི་ཡོད་དོ། །འགོག་པ་དང་པོར་མིའི་ནང་

(༢༢༠༤)དུ། །འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ནི་ངང་པོ་ཉིད་དུ་མི་དག་གི་ནང་དུ་སྐྱེད་དོ། །ཕྱིས་ན་སྔར་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་དག་གིས་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་ཡང་སྐྱེད་དོ། །ཅི་འདི་ལས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་འཆར་བྱེད་ཀྱི་མདོ་ལས་(༢༢༠༥)ཚེ་དང་ལྡན་པ་དག་འདི་ན་དགེ་སློང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡང་ཡིན། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡང་ཡིན། ཤེས་རབ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡང་དང་ཡང་དུ་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་ལྡང་བའི་གནས་དེ་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་དག་པ་(༢༢༠༦)ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །དེ་ནི་མཐོང་བའི་ཆོས་ཁོ་ན་ལ་དང་པོ་ཉིད་དུ་ཀུན་ཤེས་པ་ཐོབ་པར་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་ལུས་ཞིག་ནས་ཀྱང་ཁམས་ཀྱི་ཟས་ཟ་བའི་ལྷ་ལས་འདས་ཏེ། ཡིད་ལས་བྱུང་བའི་ལྷའི་ལུས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་དེར་(༢༢༠༧)སྐྱེས་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་ལྡང་བའི་གནས་དེ་ཡང་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ་ཞེས་འབྱུང་བ་དང་འགལ་ལོ། །དེར་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཡིད་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་ཅན་གྱི་ལྷ་ནི་གཟུགས་ན་(༢༢༨༡)སྤྱོད་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་ནི་སྲིད་པའི་རྩེ་མོ་བ་ཡིན་ན་དེ་ཇི་ལྟར་དེ་ཐོབ་པ་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། སྡེ་པ་གཞན་དག་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ས་པ་ཡང་ཡིན་པར་འདོད་པ་དེ་དག་གི་ལྟར་ན་(༢༢༨༢)འདི་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་མེད་བཞིན་དུ་ཡང་འགྲུབ་པ་འདྲ་མོད་ཀྱི། འདི་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ས་པ་ཡང་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་མི་འགྲུབ་བོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མདོ་ལས་མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དགུ་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་དེ་ངེས་པ་ཡིན་ན་ཇི་ལྟར་ཐོད་རྒལ་(༢༢༨༣)དུ་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དག་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ནི་རྩོམ་པ་དང་པོ་པ་ལས་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། དགའ་མགུའི་དབང་ཐོབ་པ་དག་ཡིན་ན་ནི་རྣམ་པར་རྒལ་ཏེ་ཡང་སྙོམས་པར་འཇུག་གོ། །དེ་ལྟར་ན་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་གཉིས་ནི་ས་ལས་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་དང་(༢༢༨༤)སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་ས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྦྱོར་བ་ལས་ཀྱང་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་སྔོན་དུ་བཏང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུད་ལས་ཀྱང་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དང་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲས་བུ་ལས་ཀྱང་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་དང་(༢༢༨༥)

སྲིད་པའི་རྒྱ་མཚོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྦྱོང་བར་འགྱུར་བ་ལས་ཀྱང་སྦྱོང་བར་འགྱུར་བར་ངེས་པ་དང་གཞི་ག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དང་པོ་སྐྱེད་པ་ལས་ཀྱང་ཁམས་གཉིས་ཀ་མིའི་ནང་དུ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཅིའི་ཕྱི་འདི་དག་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་འགོག་པའི་(ཇ39b6)རང་བཞིན་ཡིན་ན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེ་དག་དང་མི་མཐུན་པས་དེ་དག་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པར་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ཤེས་མོད་ཀྱི་གཞན་གྱི་སེམས་(ཇ39b7)ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །དགེ་ཇི་ལྟར་འགགས་ནས་ཡུན་རིང་དུ་ལོན་པའི་སེམས་ལས་ཡང་སེམས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ནི་འདས་པ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་དུ་འདོད་དེ། སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་གཞན་དག་ན་རེ་ནི་རེ་ཞིག་གཟུགས(ཇ40a1)མེད་པར་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་འགགས་ནས་རིང་དུ་ལོན་ན་ཡང་གཟུགས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ཞེ་ན། དེ་ནི་སེམས་ཅོ་ན་ལས་སྐྱེའི་གཟུགས་ལས་མ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཀྱང་དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་འདི་ལོ་ན་ལས་སྐྱེའི་སེམས་ལས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་(ཇ40a2)ལྟ་སྟེ། སེམས་དང་དབང་པོ་དང་བཅས་པའི་ལུས་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་ས་བོན་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །བཙུན་པ་དབྱིག་བཤེས་ཀྱིས་ནི་ཡོངས་སུ་འདྲིས་ལས་འདི་ནི་གང་གི་ལྟར་ན་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་སེམས་མེད་པ་པ་ཡིན་པ་དེ་ལ་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་གྱི་ངོ་བོ་ནི་(ཇ40a3)འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་སེམས་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །བཙུན་པ་དབྱངས་སྒྲོགས་ན་རེ་ནི་མི་འཐད་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡོད་ན་གསུམ་འདུས་པ་ལས་རེག་པ། རེག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་སེམས་པ་ཞེས་(ཇ40a4)གསུངས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་འདི་ལ་འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་དག་ཀྱང་འགག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་ཚོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སྲེད་པ་ཞེས་གསུངས་མོད་ཀྱི་དགྲ་བཅོམ་པ་ལ་ཚོར་བ་ཡོད་བཞིན་དུ་སྲེད་པ་མི་སྐྱེ་བ་དེ་བཞིན་དུ་རེག་པ་ཡོད་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་མི་འབྱུང་ངོ་ཞེ་ན། ཁྱད་པར་(ཇ40a5)དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། མ་རིག་པའི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཚོར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྲེད་པ་སྐྱེས་སོ་ཞེས་གསུངས་ཀྱི། ཚོར་བ་སྐྱེས་པ་ལ་རེག་པ་ནི་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་བྱས་པས་འདི་ནི་མི་འདྲའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ནི་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་(ཇ40a6)པ་ནི་སེམས་མེད་པ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཇི་ལྟར་ན་སེམས

མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་ཞེ་ན། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ན་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སེམས་ཀྱིས་དེ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་ཅིང་འཐོབ་པར་འགྱུར་བས་ན་སྙོམས་པར་(༧༨༠༠)འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཅི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་དག་རྫས་སུ་ཡོད་དམ་འོན་ཏེ་བཏགས་པར་ཡོད་ཅེ་ན། སེམས་སྐྱེ་བ་ལ་བགེགས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རྫས་སུ་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །མ་ཡིན་ཏེ། སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ལ་བགེགས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྙོམས(༧༨༠༡)པར་འཇུག་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དང་འགལ་བའི་རྐྱེན་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་གང་གིས་ན་དུས་གཞན་གྱི་བར་དུ་སེམས་མི་འཇུག་པ་ཙམ་དུ་འགྱུར་བ་དེ་ལས་གཞན་པའི་སེམས་དང་འགལ་བར་སྐྱེ་སྟེ། དེ་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཞེས་གདགས་སོ། །མི་འཇུག་པ་ཙམ་སྟེ་ཡང་སྔོན་མ་བྱུང་བ་དང་ཕྱིས(༧༨༠༢)ལངས་པ་ལ་མེད་པ་ཡིན་པས་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་ནི་འདུས་བྱས་སུ་བཏགས་སོ། །ཡང་ན་རྐྱེན་ཉིད་དེ་ལྟར་མཉམ་པར་བསྒྲུབས་པས་ན་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། འདིས་ངེས་སེམས་ཅན་སེམས་འཇུག་པ(༧༨༠༣)དང་འགལ་བ་ཐོབ་སྟེ། མི་འཇུག་པ་ཙམ་དེ་ཡང་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པར་གདགས་སོ། །དེ་སྐད་དུ་ནི་མི་བརྗོད་དོ། །སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ། །སྲོག་གང་ཞེ་ན།

45. སྲོག་ནི་ཚེ་ཡིན། དྲོད་དང་ནི་
རྣམ་ཤེས་རྟེན་གང་ཡིན་པའོ། །
མཚན་ཉིད་དག་ནི་སྐྱེ་བ་དང་
རྒ་དང་གནས་དང་མི་རྟག་ཉིད། །

སྲོག་ནི་ཚེ། །ཆོས་མངོན་པ་ལས་འདི་སྐད་དུ། སྲོག་གི་དབང་པོ་གང་ཞེ་ན། ཁམས་(༧༨༠༤)གསུམ་པའི་ཚེ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །ཚེ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་དེ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མི་ཤེས་པས། དྲོད་དང་ནི། རྣམ་ཤེས་རྟེན་གང་ཡིན་པའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདི་སྐད་དུ།

ཚེ་དང་དྲོད་དང་རྣམ་ཤེས་འདིས།
གང་ཚེ་ལུས་ནི་འདོར་བྱེད་ཅིང་

ཐོན་ནས་དེ་ཚེ་འདུག་པ(༧༨༠༥)ནི།

སེམས་མེད་ཇི་ལྟར་ཤིང་བཞིན་ནོ།། ཞེས་གསུངས་ཏེ།

དེ་ལྟ་བས་ན་དྲོད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་གནས་པའི་རྒྱུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཚེ་ཡིན་ནོ།། དེ་ནི་ཚེ་དེའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དྲོད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་དག་ཉིད་ཡིན་ནོ། འོ་ན་ནི་ཕན་ཚུན་ལྟོས་ཏེ(༧༨༠༦)འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལས་གང་གི་དབང་གིས་ན་གཞན་དག་ལྡོག་པར་འགྱུར་བ་གང་ཞིག་སྔར་ལྡོག་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟག་ཏུ་ལྡོག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ།། འོ་ན་ནི་ཚེའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་ཏེ། ལས་ཀྱིས་ཇི་སྲིད་དུ་འཕངས་པ་དེ་སྲིད་དུ་རྗེས་སུ་འཇུག(༧༨༠༧)པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། དྲོད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཡང་ལས་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འདོད་དོ།། མ་ཤི་བའི་བར་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྨིན་པར་འགྱུར་དུ་འོང་ངོ།། འོ་ན་ནི་དྲོད་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། དྲོད་ཀྱང་རྣམ་པར(༧༩༠༡)ཤེས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ།། དེ་ལྟ་ན་ནི་གཟུགས་མེད་པ་དག་ན་དྲོད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྟེན་མེད་པར་འགྱུར་རོ།། དེའི་རྟེན་ནི་ལས་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ།། གང་ལ་ལར་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་དྲོད་ཁོ་ན་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །ལ(༧༩༠༢)ལར་ནི་ལས་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདོད་དགུ་མི་འཐོབ་པ་ཉིད་དེ་བཤད་ཀྱང་ཟིན་ཏོ།། ཇི་སྐད་དུ་བཤད་ཅེ་ན། མ་ཤི་བའི་བར་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྨིན་པར་འགྱུར་དུ་འོང་ངོ་ཞེས་བཤད་དོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཚེ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ།། མེད་དོ་ཞེས་ནི(༧༩༠༣)མི་སྨྲ་[illegible]ཀྱི་རྫས་གཞན་ནི་མེད་དོ།། འོ་ན་དེ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པའི་ལས་ཀྱིས་རིས་མཐུན་པ་གནས་པའི་དུས་ཀྱིས་འཕེན་པ་ཡིན་ཏེ། དུས་འདི་སྲིད་ཅིག་ཏུ་གནས་པར་གྱུར་ཞེས་ཇི་སྲིད་དུ་ལས་ཀྱི་རིས་མཐུན་པ་འཕངས་པ་དེ་སྲིད་དུ་དེ་གནས་པ་དེ་ལ་ཚེ་ཞེས་བྱ་སྟེ།(༧༩༠༤)འབྲུ་རྣམས་ཀྱི་སྨིན་པའི་དུས་ཀྱིས་འཕེན་པ་ལྟ་བུ་དང་། མདའ་འཕངས་པ་དག་གི་གནས་པའི་དུས་ཀྱིས་འཕེན་པ་བཞིན་ནོ།། གང་ཞིག་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་འགའ་མདའ་ལ་སྐྱེ་སྟེ། དེའི་དབང་གིས་ནམ་ལྟུང་གི་བར་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེའི་དེ་ནི(༧༩༠༥)གཅིག་པུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གེགས་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་མགྱོགས་པ་དང་། ཆེས་དང་ཤིན་ཏུ་ཆེས་མགྱོགས་པར་ཕྱིན་པའི་དུས་ཀྱི་ཐེ་ཐག་ཀྱང་མི་འཕྲད་ལ་ལྟུང་བ་ཡང་མི་འཐད་དོ།། གལ་ཏེ་རླུང་གིས་ད

ལེགས་བྱེད་དོ་ཞེ་ན། སྣང་ལ་ཆེད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་(ཀ༡༠༦) བྱུང་དུ་ལྷུང་བ་འམ་ཡང་ན་གཞན་ཡང་མི་ལྷུང་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ༎ འདི་སྐད་དུ་ཚེ་རབས་གཞན་ཁོ་ན་ཞིག་ཡོད་དོ་ཞེས་ནི་བརྗོད་དོ༎ ཡང་ཅི་ཚེ་ཟད་པ་ཁོ་ནས་འཆི་བར་འགྱུར་རམ། འོན་ཏེ་གཞན་དུ་ཡང་ཡིན་ཞེ་ན། བཏགས་པ་ལས། ཚེ་ཟད་པ་ཡང་འཆི་བར་འགྱུར་ལ་བསོད་(ཀ༡༠༧) ནམས་ཟད་པས་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་མུ་བཞི་གསུངས་ཏེ། མུ་དང་པོ་ནི་ཚེ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཅན་གྱི་ལས་ཡོངས་སུ་བཏུགས་པ་ལས་སོ༎ གཉིས་པ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཅན་གྱི་ལས་ཡོངས་སུ་བཏུགས་པ་ལས་སོ༎ གསུམ་པ་ནི་གཉི་གའོ༎ བཞི་པ་ནི་ཡང་ཡོངས་སུ་(ཀ༡༦༡) མ་ཐུངས་སོ༎ ཚེ་བཏང་བ་ལས་ཀྱང་བརྗོད་པར་བྱའོ༎ ཚེ་ཟད་ན་བསོད་ནམས་ཟད་པ་འཆི་བར་བྱ་བ་ལ་ནུས་པ་མེད་དོ༎ དེ་ལྟ་བས་ན་གཉི་ག་ཟད་ན་གཉིས་ཟད་པ་ལས་འཆི་བར་བཤད་དོ༎ ཡེ་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཚེ་རྒྱུད་ལ་རག་ལུས་ཏེ་འདུག་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་འམ། ལེན་ཅིག་(ཀ༡༦༢) སྐྱེས་ནས་གནས་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ། སྨྲས་པ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སེམས་ཅན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སྙོམས་པར་མ་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་རྒྱུད་ལ་རག་ལུས་ཏེ། འདུག་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ༎ སྙོམས་པར་ཞུགས་(ཀ༡༦༣) རྣམས་དང་། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ནི་ལན་ཅིག་སྐྱེས་ནས་གནས་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཤད་པ་འདིའི་དོན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གང་ལ་ལུས་ལ་གནས་པས་གནོད་པར་འགྱུར་དེ་ནི་རྒྱུད་ལ་རག་ལུས་པའི་ཕྱིར་དང་པོ་ཡིན་ནོ༎ གང་(ཀ༡༦༤) གི་ལུས་ལ་གནོད་པ་ཉིད་མེད་པ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་པ་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ༎ ལོ་ཚ་བ་རྣམས་ན་རེ་གློ་བུར་དང་བཅས་པ་ནི་དང་པོ་ཡིན་ནོ༎ གློ་བུར་མེད་པ་ནི་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དུས་མ་ཡིན་པར་འཆི་བ་ནི་ཡོད་དོ༎ མདོ་ལས་ལུས་ཐོབ་པ་བཞི་བཞི་སྟེ།(ཀ༡༦༥) ལུས་ཐོབ་པ་གང་ལ་བདག་ཉིད་འཆི་བར་འགྱུར་གྱི་གཞན་གྱིས་གསོད་པས་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་མུ་བཞིར་གསུངས་པ། འདོད་པའི་ཁམས་ན་ལྷ་རྩེད་མོས་མྱོས་པ་རྣམས་དང་། ཡིད་རབ་ཏུ་འཁྲུགས་པ་རྣམས་ནི་བདག་ཉིད་འཆི་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་ནི་རབ་ཏུ་(ཀ༡༦༦) དགའ་བ་དང་ཡིད་རབ་ཏུ་འཁྲུགས་པ་དག་གི་གནས་དེ་ནས་འཆི་འཕོ་བར་འགྱུར་གྱི་གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ༎ སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡང་ཡིན་པར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། བདག་ཉིད་འགྲོངས་པའི་ཕྱིར་རོ༎ མ་ངལ་དང་སྒོ་ང་ན་འདུག

པ་རྣམས་ནི་གཞན་གྱིས་གནོད་པ་ཅོ་ནར་འགྱུར་(༣༩b༧)བ་ཡིན་ནོ॥ འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་རྣམས་གཞན་དག
ཕལ་ཆེར་ནི་གཉི་ག་ཡིན་ནོ॥ སྲིད་པ་བར་མ་པ་ཐམས་ཅད་དང༌། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ
རྣམས་དང༌། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཁ་ཅིག་འདི་ལྟ་སྟེ་དམྱལ་བ་པ་རྣམས་དང༌། བྱང་གི་སྒྲ་མི་སྙན་པ་རྣམས
དང༌། མཐོང་(༤༠a༡)བའི་ལམ་དང༌། བྱམས་པ་དང་འགོག་པ་དང༌། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ
ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་དང༌། རྒྱལ་པོའི་དུང་སྦྱོང་དང༌། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་ཉ་དང༌། རྒྱལ་པས་བསྟན
པ་དང༌། ཆོས་ལེན་པ་དང༌། མཆོག་ཅན་དང༌། གང་(༤༠a༢)ལ་ལེན་པ་དང༌། ཚོང་དཔོན་གྱི་བུ་གྲགས་པ་གཞོན
ནུ་དང༌། འཚོ་བྱེད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང༌། སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དང༌། བྱང་ཆུབ
སེམས་དཔའི་ཡུམ་དེ་ལྷུམས་ན་གནས་པ་དང༌། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་དང༌། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་མ་དེ་མངལ
ན་གནས་(༤༠a༣)པ་གཉི་ག་མ་ཡིན་ནོ॥ ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མདོ་ལས། བཙུན་པ་གང་དག་བདག་ཉིད་འགྲུམ
བར་ཡང་མི་འགྱུར་ལ་གཞན་གྱིས་གནོད་པ་ཡང་མ་ལགས་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་གང་ལགས། ཤཱ་རིའི་བུ
འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་རྣམས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ཤེ(༤༠a༤)
ན། བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པ་གཞན་དག་ནི་བདག་ཉིད་འཆི་བ་ནི་རང་གི་ས་བའི་འཕགས་པའི
ལམ་ཡིན་ལ། གཞན་གྱིས་གནོད་པ་ནི་ས་གོང་མའི་ཉེར་བསྡོགས་ཡིན་གྱི། དེ་ན་ནི་གཉི་ག་མེད་དོ་ཞེས
ཟེར་རོ་ཞེས་གྲག་གོ॥ དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་དེ་ན་ཡང་གཞན་གྱིས་ས་བའི་འཕགས་པའི་(༤༠a༥)ལམ་གཞན
གྱིས་གནོད་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན་འོ་ན་ནི་མཐར་སྦྱོས་པས་དེ་ལ་སོགས་པ་གོའོ॥ ལ་ལར
ནི་མཐའ་ཡང་དང་པོས་སོ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་ཚངས་རིས་ཀྱི་ལྷ་དག་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ནི་བདེ་བ་སྐྱེ་བ་དང
པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གང་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ॥ ལ་ལར་ནི་དང་པོ་ཡང་(༤༠a༦)མཐས་སོ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། འོད
གསལ་བའི་ལྷ་རྣམས་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ནི་བདེ་བ་སྐྱེ་བ་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གང་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ॥
འདིར་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་འདི་དཔེར་ན་བརྗོད་པ་ཡིན་པས་འདི་ལས་ལྷག་མ་གོ་བར་ཡང
རིགས་ཏེ། དཔེའི་ཆོས་ནི་གང་གཅིག་ཡིན་ཡང་དེ་དང་(༤༠a༧)འདྲ་བ་ཡང་སྟོན་པར་བྱེད་པ་འདི་ཡིན
ནོ॥ འདི་ལྟ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་དེ་ཡང་འདི་ན་མེད་པས་འདི་ནི་ཉེ་བར་སྦྱར་དུ་མི་རུང་ངོ༌॥ གལ་ཏེ
འདི་ལྟ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་འདི་དཔེར་ན་བརྗོད་པ་ཡིན་ན་ནི་སེམས་ཅན་ལུས་ཐ་དད་ཅིང་འདུ་ཤེས
ཐ་དད་པ་དག་ཡོད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ་མི་རྣམས་དང་ལྷ་ཁ་(༤༠b༡)ཅིག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཐོབ་པར

མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ཉིད་ཉེ་བར་བསྟན་པའི་དོན་ཏོ་ནར་བལྟ་བར་བྱའོ།། ཧ་ཅང་ཐལ་བས་ཆོག་གོ།། ཕྱི་དཔྱད་ཟིན་ཏོ།།
མཚན་ཉིད་དག་ནི་སྐྱེ་བ་དང་། རྒ་དང་གནས་དང་མི་རྟག་ཉིད།། བཞི་པོ་འདི་རྣམས་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
དག་(༤༠ཁ༢)ཡིན་ནོ། གང་ལ་འདི་དག་ཡོད་པའི་ཆོས་དེ་ནི་འདུས་བྱས་སུ་མངོན་ནོ།། བཟློག་པ་ནི་འདུས་མ་བྱས་
སོ།། དེ་ལ་སྐྱེ་བས་ནི་ཆོས་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ།། གནས་པས་ནི་གནས་པར་བྱེད་དོ།། རྒ་བས་ནི་རྒུད་པར་བྱེད་དོ།།
མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་འཇིག་པར་བྱེད་དོ།། མདོ་ལས་གསུམ་པོ་འདི་(༤༠ཁ༣)དག་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་
ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེར་བཞི་པ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། དེར་གང་ཞིག་མ་གསུངས།
སྨྲས་པ། གནས་པའོ།། འོ་ན་ནི་གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་འདི་ཡིན་ནོ།། འདི་ནི་རྒ་བའི་
རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ། (༤༠ཁ༤)དཔེར་ན་སྐྱེ་བའི་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་འཇིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་
ནོ།། མདོ་ལས་ནི་ཡིད་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་གང་དག་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་དུས་འཕོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུགས་པ་
དེ་དག་ཉིད་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་ཏེ། སྐྱེ་བས་ནི་འདུ་བྱེད་རྣམས་མ་འོངས་པའི་དུས་(༤༠ཁ༥)ནས་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་
དུས་སུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ།། རྒ་བ་དང་མི་རྟག་པ་ཉིད་དག་གིས་ནི་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ནས་འདས་པར་ཏེ། ཉམས་ཆུང་དུ་བྱས་
ཏེ་འཇོམས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དཔེར་ན་ཐིབས་པོར་ཞུགས་པའི་མི་ཞིག་ལ་དགྲ་གསུམ་ཡོད་དེ། དེ་ལས་གཅིག
གིས་ནི་ཐིབས་པོ་ནས་འདྲེན་(༤༠ཁ༦)པར་བྱེད། གཉིས་ཀྱིས་ནི་སྲོག་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དེ་དང་འདྲའོ་ཞེས་ཟེར་རོ་
ཞེས་གྲག་གོ།། གནས་པ་ནི་མི་འབྲལ་བར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདུ་བྱེད་དེ་དག་འཛིན་ནས་གནས་སོ།། དེའི་ཕྱིར་
འདི་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་མ་བཞག་གོ།། འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་རང་(༤༠ཁ༧)གི་མཚན་ཉིད་
ལ་གནས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ།། གཞན་དག་རྟོག་པར་བྱེད་པ་ནི་མདོ་ལས་གནས་པ་དང་རྒ་བ་བསྡུས་ཏེ། གནས་པ་
གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་ཅེས་མཚན་ཉིད་གཅིག་ཏུ་གསུངས་སོ།། ཅི་དགོས་ཞེ་ན། འདི་དག་གི་ནང་ན་འདི་ནི་
ཆགས་པའི་གཞི་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་(༤༡ཀ༡)དེ་ལ་མ་ཆགས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་དེ་ནི་དཔལ་དང་འདྲ་བ་
འདི་དང་རྣ་ནག་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བསྟན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་བཞི་ཁོ་ན་འོ་སྙམ་
མོ།། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ཡང་འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་པར་
(༤༡ཀ༢)འགྱུར་ཞེ་ན། ཡོད་པ་ཁོ་ན་སྟེ།

46. དེ་དག་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་ལ་སོགས། །
དེ་ཆོས་བརྒྱད་དང་གཅིག་ལ་འཇུག །
རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་མེད་པའི་ཞི། །
སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་མིན། །

དེ་དག་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་ལ་སོགས། དེ་དག་ལ་ཡང་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དང་། རྒ་བའི་རྒ་བ་དང་། གནས་པའི་གནས་པ་དང་། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་བཞི་ཡོད་དོ།། དེ་དག་ལ་ཡང་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་གཞན་དུ (414a3) ཐལ་བའི་ཕྱིར་རེ་རེ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་བཞི་པ་དང་མཐར་ཐུག་པ་མེད་པའི་སྐྱོན་དུ་ཡང་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར། དེ་ཆོས་བརྒྱད་དང་གཅིག་ལ་འཇུག ། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་འཇུག་གོ། འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞེ་ན། བྱེད་པ་སྟེ་ (414a4) སྐྱེས་བུའི་རྒྱལ་ལོ།། སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཆོས་གཅིག་ལ་འཇུག་གོ།། ཇི་ལྟ་ཞེ་ན། ཆོས་བདག་ཉིད་གཏོགས་པ་ར་ མཚན་ཉིད་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་བརྒྱད་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་དགུ་སྐྱེ་ལ། དེ་ལ་སྐྱེ་བས་ནི་བདག་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི་ཆོས་གཞན་བརྒྱད་སྐྱེད་པར་(414a5) བྱེད་དོ། སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་ནི་སྐྱེ་བ་དེ་ཁོ་ན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ།། དཔེར་ན་ཁྱིམ་བྱ་མོ་ལ་ལ་ལས་ནི་ཕྲུ་གུ་མང་དུ་འབྱུང་ལ་ལ་ལས་ནི་ཉུང་དུ་འབྱུང་བ་དེ་དང་འདྲའོ། གནས་པས་ཀྱང་བདག་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི་ཆོས་གཞན་བརྒྱད་གནས་པར་བྱེད་ལ། གནས་པའི་གནས་པས་(414a6) ནི་གནས་པ་དེ་ཁོ་ན་གནས་པར་བྱེད་དོ།། དེ་བཞིན་དུ་རྒ་བ་དང་མི་རྟག་པ་ཉིད་དག་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ། དེ་བས་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་གྲག་གོ། མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ན་རེ། འདི་ནི་ནམ་མཁའ་ལ་འདྲལ་བར་བསྐྱོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་(414a7) པའི་ཆོས་ཅན་དེ་དག་ནི་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལྟར་རྫས་སུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཚད་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་རྫས་སུ་ཡོད་པའི་ཚད་མ་ཇི་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་བཞིན་དུ་མངོན་སུམ་པ་འམ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་འམ། ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་ནི་ཅིང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ།(414b1) འོ་ན་གང་མདོ་སྡེ་ལས། འདུས་བྱས་སྐྱེ་བར་ཡང་མངོན་ནོ།། འཇིག་པར་ཡང་མངོན་ནོ། གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་ཡང་མངོན་ནོ་ཞེས་གསུངས་

སོ་ཞེ་ན། ཚིག་ཤེས་པ་ནི་ལྔ་རྣམས་དགའ་བ་ཡིན་གྱི་དོན་ཤེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ནི་དོན་ལ་བརྟེན་པར(༤༡༨༢)གསུངས་སོ།།འདིའི་དོན་གང་ཞེ་ན། མ་རིག་པས་ལྡོངས་པའི་བྱིས་པ་རྣམས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་སེམས་པས་མངོན་པར་ཞེན་པས་སེམས་པ་དེ་བཟློག་པའི་ཕྱིར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་དེ་འདུས་བྱས་ཉིད་དང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཉིད་དུ་བསྟན(༤༡༨༣)པར་བཞེད་ནས། གསུམ་པོ་དེ་དག་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པར་ཟད་ཀྱི་ཡང་སྐད་ཅིག་མ་ལ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །སྐད་ཅིག་མ་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་མངོན་ནོ། །མི་མངོན་པ་དེ་དག་ནི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་འོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མདོ་དེ་ལས། (༤༡༨༤)འདུས་བྱས་སྐྱེ་བར་ཡང་མངོན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་འདུས་བྱས་ཞེས་སྨོས་པ་ནི་ཅི་ནས་ཀྱང་འདུས་བྱས་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དག་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆུ་དང་ཆུ་སྐྱར་ལྟར་རམ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ཉིད་ཀྱི་བུ་མོའི་མཚན་བཞིན་དུ་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད(༤༡༨༥)དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟར་ཤེས་ན་ནི་མི་རུང་ངོ་སྙམ་ནས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་རྒྱུན་གྱི་དབང་པོ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ལྡོག་པ་ནི་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱུན་དེ་ཉིད་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ནི་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་སྔ་ཕྱིའི་བྱེ་བྲག་ནི་གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་པས་ན། རིགས(༤༡༨༦)ཀྱི་བུ་དགའ་བོའི་ཚོར་བ་ནི་རིག་བཞིན་དུ་སྐྱེའོ། རིག་བཞིན་དུ་གནས་སོ།།རིག་བཞིན་དུ་ནུབ་པ་དང་། ཡོངས་སུ་ཟད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གདུགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། འདིར་སྨྲས་པ། རྒྱུན་གྱི་དང་པོ་སྐྱེ་བ་ཡིན། ཆད་པ་འཇིག་པ་གནས་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་སྔ་ཕྱིའི་བྱེ་བྲག(༤༡༨༧)ནི། །གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད། ཡང་འདིར་སྨྲས་པ། སྔོན་མེད་ལས་བྱུང་སྐྱེ་བ་སྟེ། །རྒྱུན་གནས་དེ་ཆད་འཇིག་པ་ཡིན། །རྒྱུན་གྱི་སྔ་ཕྱིའི་བྱེ་བྲག་ནི། གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བར་འདོད། །སྐད་ཅིག་མ་ཡི་ཆོས་ལ་ནི། །གནས་པ་མེད་ན་འཇིག་པར་འགྱུར། །དེ་ཡང་འཇིག་འགྱུར(༤༢༠༡)དེ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་དེར་རྟོགས་དོན་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གནས་པ་ནི་རྒྱུན་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བཤད་ན་ཆོས་མངོན་པ་ལས་གནས་པ་གང་ཞེ་ན། འདུས་བྱས་སྐྱེ་བ་རྣམས་མི་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པ་འདི་ཡང་བཟང་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་པ་སྐད་ཅིག་མ(༤༢༠༢)ལ་ནི་འཇིག་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ཡང་ཡེ་ཤེས་འཇུག་པ་ལས། སེམས་གཅིག་ལ་འབྱུང་བ་གང་ཞེ་ན། སྐྱེས

པ། སྐྱེ་བའོ། །འཇིག་པ་གང་ཞེ་ན། འཆི་བའོ། །གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། རྒ་བའོ་ཞེས་གསུངས་པ་དེར་ཡང་རིས་མཐུན་པའི་སེམས་ལ་ཉུང་བར(༤༢a3)འགྱུར་རོ། སྐད་ཅིག་མ་རེ་རེ་ལ་ཡང་རྫས་གཞན་དུ་རྟོགས་པ་མེད་པ་བཞིན་དུ་འདུས་བྱས་ཀྱི་དེ་དག་རུང་སྟེ། ཇི་ལྟ་ཞེ་ན། སྐད་ཅིག་མ་རེ་རེ་ལ་མ་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་བ་ནི་སྐྱེ་བའོ། སྔ་མ་སྔ་མ་དང་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་སྐད་ཅིག་མ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ནི་གནས་པའོ། (༤༢a4)དེའི་མི་འདྲ་བ་ཉིད་ནི་གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་དོ། །འོན་གང་གི་ཚེ་འདྲ་བར་ཡང་སྐྱེའོ་ཞེ་ན། དེ་དག་ཁྱད་པར་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཤེ་ན། རྡོ་རྗེ་ལ་སོགས་པ་འཕངས་པ་དང་མ་འཕངས་པ་དང་། སྦོམ་ཆེན་པོ་དང་། སྦོམ་ཆུང་ངུས་བཞུལ་བ་དང་མྱུར་བ་དང་། ཆེས་དལ་བ་དང་། ཆེས་མྱུར་བར་ལྡུང་བའི་དུས་ཀྱི་ཁྱེ་བྲག་ལས་དེའི་འབྱུང་བ་རྣམས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་པའི་ཁྱེ་བྲག་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདུས་བྱས་རྣམས་ནི་ཁྱེ་བྲག་གི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་མཚར་ཅིག་མེད་པས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་ཡོད་དུ་(༤༢a5)ཟིན་ཀྱང་འདྲ་བ་བཞིན་དུ་སྣང་ངོ། །འོ་ན་ནི་སྒྲ་དང་མེ་ལྕེའི་སྐད་ཅིག་མ་ཐམ་དང་། ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་ཚེའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ལ་སྐད་ཅིག་མ་ཕྱི་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་མེད་པས་མཚན་ཉིད་རྣམ་པར་བཞག་མཐའ་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ། །འདུས་བྱས་(༤༢a6)ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི་གནས་པ་ཙོ་ན་ཡང་མ་ཡིན་གྱི་གནས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་གང་ལ་གནས་པ་ཡོད་པ་དེ་ལ་གདོན་མི་ཟ་བར་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཉམས་པ་མེད་དོ། མདོར་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ནི་མདོ་འདི་ལས་འདུས་(༤༢b1)བྱས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། གང་མ་བྱུང་བ་ལས་འབྱུང་བ་དང་། བྱུང་ནས་ཀྱང་ཞིག་ ༈ བྱུང་བ་འདི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། འདིའི་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་གཞན་དག་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ན། འདིར་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་རྫས་གཞན་དག་གིས་ཅི་ཞིག་བྱ། ད་(༤༢b2)ནི་ཇི་ལྟར་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞིའི་ཆོས་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་རུང་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་ཇི་ལྟར་ན་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་རྣམས་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ལས་མི་གཞན་པ་ཡིན། བ་ལང་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལྐོག་ཤལ་དང་། མཇུག་མ་དང་། ནོག་དང་། རྨིག་པ་དང་། རྭ་རྣམས་ཀྱང་བ་ལང་(༤༢b3)ལས་མི་གཞན་པ་ཡིན། སའི་ཁམས་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་སྲ་བ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དག་ལས་མི་གཞན་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་ཇི་

ལྟར་མྱུར་དུ་འགྲོ་བ་ལས་ནི་ཐག་རིང་པོ་ནས་དུ་བ་ལ་དུ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་མོད་ཀྱི། དེ་ནི་དེ་ལས་མི་གཞན
པ་ལྟར་འདིར་ཡང་རྒྱུ་ལ(42b4)དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །འདུས་བྱས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རང་གི་ངོ་བོ
བཟུང་ཡང་ཇི་སྲིད་དུ་སྔ་ན་མེད་པ་དང་ཕྱིས་མེད་པ་དང་རྒྱུན་གྱི་ཐ་ཐག་མི་ཤེས་པ་དེ་སྲིད་དུ་འཇིག
ཞིག་ཉིད་དུ་མི་ཤེས་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་མཚོན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལས་སྐྱེ་
བ་ལ་སོགས་པ་རྫས་གཞན་ཉིད་དུ་ཡོད(42b5)པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཏེ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ
རྫས་གཞན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ན་ཡང་ཅི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཆོས་
གཅིག་དུས་གཅིག་ཏུ་སྐྱེས་པ་དང་གནས་པ་དང་རྒས་པ་དང་ཞིག་པར་འགྱུར་རོ། །མ་ཡིན་ཏེ། བྱ་བའི་
དུས་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱེ་བ་མ(42b6)འོངས་པ་ནི་བྱ་བ་བྱེད་དེ། འདི་ལྟར་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་དོ།
།བསྐྱེད་ཟིན་པའི་ཆོས་ལ་ནི་ད་ལྟར་གནས་པ་ལ་སོགས་པ་བྱ་བ་བྱེད་པས་གང་གི་ཚེ་སྐྱེ་བ་དེ
ཚེ་གནས་པའམ། རྒ་བའམ། འཇིག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རེ་ཞིག་འདིར་ཅི་མ་འོངས་པ་རྫས་སུ
ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་འདི་དཔྱད(42b7)དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕྱིས་ནི་སྤྱོད་པར་བྱེད་དམ
འོན་ཏེ་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡོད་དུ་ཆུག་ན་ཡང་སྐྱེ་བ་བྱ་བ་བྱེད་ན་ཇི
ལྟར་མ་འོངས་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་མ་འོངས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་བརྗོད་པར
བྱའོ། །བྱུང་བ་ཡང་བྱ་བ་ཞིག་པ་ཡིན་ན(43a1)ཇི་ལྟར་ན་ད་ལྟར་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །དེ་ལྟ་བས
ན་ད་ལྟར་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་བརྗོད་པར་བྱའོ། །གནས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ཅིག་ཅར་བྱ་བ་ལ
འཇུག་པ་ཡིན་ན་ནི་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་ཆོས་གནས་པ་དང་རྒ་བ་དང་འཇིག་པར་ཐལ
བར་འགྱུར་ཏེ། འདི་གང་གི་ཚེ་གནས་པས(43a2)གནས་པར་བྱེད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་རྒ་བས་རྒ
བར་བྱེད་ཅིང་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་འདི་ཅི་དུས་དེར་གནས་སམ། འོན་ཏེ
རྒ་བའམ། འོན་ཏེ་འཇིག་པར་འགྱུར། གང་ཡང་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་བྱ་བ་རིམ་གྱིས
བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེའི་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཉ་གནོད་པར(43a3)འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་ཇི
སྐད་དུ་ཁོ་བོ་ཅག་གི་སྐད་ཅིག་མ་ནི་ཇི་ཙམ་གྱིས་འདི་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ཡིན
ནོ་ཞེས་བརྗོད་ན། དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་ལས་རེ་ཞིག་གནས་པས་ནི་གནས
པར་བྱེད་ཀྱི་རྒ་བས་ཀྱང་རྒས་པར་མི་བྱེད་ལ། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་འཇིག་པར(43a4)མི་བྱེད

དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ག་ལེས། གནས་པ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱིས་ཅིའི་ཕྱིར་སྟོབས་དང་མི་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། གང་གི་ཕྱིར་ན་འདི་ཆོས་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་འཇོམས། བྱ་བ་བྱས་ཟིན་པས་ཡང་མི་ནུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་བཞིན་ནོ། །སྐྱེ་བས་ནི་མི་ནུས་པར་རིགས་(༤༣༠༥)ཏེ། སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ད་ལྟ་ཉིད་དུ་ཕྱིར་ཏེ་འོངས་ནས་ཡང་བཀུར་བར་ནི་མི་ནུས་སོ།། གནས་པས་ནི་གནས་པར་བྱ་བ་ལ་གནས་པར་བྱ་བར་ཡང་ནུས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གང་མི་ནུས་པ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་འདི་ལ་བགེགས་བྱེད་པ་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་ཏེ། རྒ་བ་དང་མི་(༤༣༠༦)རྟག་པ་ཉིད་དེ་དག་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །གནས་པའི་བྱ་བ་ཞིག་ན་ཡང་དེ་དག་ཀྱང་མི་གནས་ལ་ཆོས་དེ་ཡང་མི་གནས་ན་ཇི་ལྟར་གང་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་ནུས་པར་འགྱུར། ཡང་ན་དེ་དག་གིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། གནས་པས་ཡོངས་སུ(༤༣༠༧)གཟུང་བའི་ཕྱིར་ཆོས་སྐྱེས་པ་ཙམ་དེ་མ་ཞིག་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། དེས་དེ་ཡལ་བར་བཏང་ན་ནི་ངེས་པར་མི་གནས་པས་འདི་ཉིད་འདིའི་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ། རེ་ཞིག་ཆོས་སྐྱེས་པ་གཅིག་ལ་མི་འཇིག་པ་ནི་གནས་པ་ཡིན་ལ། འཇིག་པ་ནི་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། གཅིག་ལ་རྒ་བ་ནི་རྣམ་པ་(༤༣༡༡)ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྲིད་དེ། རྒ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞིང་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན་དེ་ཉིད་ལས་དེའི་རྣམ་པ་གཞན་ཉིད་དུ་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །འདིར་སྨྲས་པ། དེ་བཞིན་ན་ནི་རྒ་མི་འགྱུར། །གཞན་དུ་འགྱུར་ན་དེ་གཞན་ཉིད། །དེ་ལྟ་བས་ན་དངོས་གཅིག་ལ། །རྒ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མི་འཐད་དོ། །(༤༣༡༢)གང་ཡང་སྐྱེ་བ་གཞན་དག་ན་རེ་འཇིག་པའི་རྒྱུད་དང་ལྡན་ནས་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེའི་ནི་འབྲུ་བ་དང་ལྡན་ནས་ལྷས་འབྲུ་བ་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུར་འགྱུར་ཏེ། འཇིག་པའི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་ན་དེ་བརྟགས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་སྐད་(༤༣༡༣)ཅིག་མ་ཉིད་དུ་ཞེས་བཤད་པས་དེ་དག་གིས་མི་རྟག་པ་ཉིད་འཇིག་པའི་རྒྱུ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་གནས་པ་དང་མི་རྟག་པ་ཉིད་དག་དུས་ཐ་མི་དད་པར་བྱ་བ་བྱེད་པར་འགྱུར་བས་ཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་རྒྱུན་ལ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འདི(༤༣༡༤)དག་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་མདོ་དེ་ལེགས་པར་དྲངས་པ་ཡིན་ནོ།།
གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་མ་འོངས་པའི་སྐྱེ་བ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ན་མ་འོངས་

པ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་ཅིའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ། འདི་ལྟར། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་མེད་པར་ནི། སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་མིན། །(43b5) རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ཚོགས་པ་མེད་པར་ནི་སྐྱེ་བས་སྐྱེད་པར་བྱེད་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ནི་ཚོགས་པ་ཡོད་ན་ནི་འབྱུང་ལ་མེད་ན་ནི་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཁོ་ནའི་མཐུ་ཡིན་པར་བལྟ་བར་བྱའི་སྐྱེ་བ་ནི་མ་ཡིན་པས་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ཁོ་ན་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །སྐྱེ་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་དམིགས་(43b6) སམ་ཅི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཕྲ་མོ་དག་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །སྐྱེ་བ་ཞིག་མེད་ན་སྐྱེས་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་དང་། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དྲུག་པའི་ཚིག་ཏུ་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ་དཔེར་ན་གཟུགས་ཀྱི་གཟུགས་ཞེས་མི་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་དུ་ཅི་རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། །འོ་(43b7) ན་ནི་དེས་ན་བདག་མེད་པའི་བློ་འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བདག་མེད་པ་ཉིད་ཅིག་ཀྱང་འདོད་པར་བྱས་ལ། གཅིག་དང་གཉིས་དང་། ཆེན་པོ་དང་། ཆུང་ངུ་དང་། ཐ་དད་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་དང་། གཞན་དང་། གཞན་མ་ཡིན་པ་དང་། ཡོད་པ་ལ་སོགས་པའི་བློ་འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་(44a1) ཕྱིར་དང་། དྲུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྒྱུ་སྐེགས་བྱེད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པ་བྲངས་དང་། ཚད་དང་། ཐ་དད་པ་ཉིད་དང་ལྡན་པ་དང་། རྣམ་པར་དབྱེ་བ་དང་། གཞན་ཉིད་དང་། གཞན་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དང་། ཡོད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ལྡན་པ་ཞེས་(44a2) བྱ་བ་ཡང་ཐེས་སྣང་བར་བྱ་དགོས་སོ། །གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞེས་བྱ་བ་དྲུག་པ་འདི་ཡང་ཇི་ལྟར་བརྟག །དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་མ་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་བ་ཁོ་ནར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་བརྟགས་པ་ཙམ་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །མ་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དེ་ཡང་རྣམ་པ་མང་དུ་ཡོད་པས་དེ་(44a3) བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཞེས་དྲུག་པར་མཛད་དེ། ཅི་ནས་ཀྱང་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་ཁོ་ན་སྐྱེ་བར་ཤེས་པར་བྱའི་གཞན་དུ་ནི་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཙན་དན་གྱི་དྲི་ལ་སོགས་པ་དང་། མཆི་གུའི་ལྷས་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་གནས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་(44a4) ཡང་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་རོ། །གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་མེད་པར་སྐྱེ་ན་ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ་ཞེ་ན། སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་བྱུང་བ་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་ན་འདུས་མ་བྱས་ནི་རྟག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་མ་སྐྱེའོ། །ཡང་ཇི་ལྟར་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་དང་ལྡན་པར་མི་འདོད་པ་དེ་(44a5)

ལྟར་ཐམས་ཅད་མི་སྐྱེའོ་ཞེས་བྱ་བར་འདོད་པར་བྱའོ། །ཡང་ན་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་ལྡན་པར་མཚུངས་པ་ལས་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་ལས་གཞན་པ་བསྐྱེད་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་འདུས་མ་བྱས་བསྐྱེད་པར་མི་ནུས་པ་འགྱུར་རོ། །བྱེ་བྲག(༥༠༦)ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ། །སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་རྫས་ཀྱི་དངོས་པོར་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །རི་དགས་དག་ཡོད་ཅེས་ཏེ་ནས་རྨོ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་སྦྲང་བུ་དག་ཡོད་ཅེས་ཏེ་ལ་དུ་མི་བཟའ་བ་མ་ཡིན་པ་ལྟར་སྐྱུན་འཕྱིན་པ་དག་ཡོད་ཅེས་ཏེ་ཞུང་དོར་དུ་མི་རུང་བས་དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱོན་རྣམས་ལ་ཡང་ལན་གདབ་པར་བྱ(༥༠༧)ལ། གྲུབ་པའི་མཐའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བར་ཡང་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ།

མཚན་ཉིད་རྣམས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ།
མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་གང་ཞེ་ན།

47. མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ནི།
མིང་དང་ངག་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས།
འདོད་དང་གཟུགས་གཏོགས་སེམས་ཅན་སྟོན།
རྒྱུ་མཐུན་ལུང་བསྟན་མིན་དེ་བཞིན།

48. སྐལ་མཉམ་རྣམ་པར་སྨིན་པའང་ཡིན།
སེམས་གསུམ་པ་སྐྱེ་ཐོབ་རྣམ་གཉིས།
མཚན་ཉིད་རྣམས་ཀྱང་སྐྱེ་མས་འཇུག་དང་།
མི་ལྡན་པ་དག་རྒྱུ་མཐུན་པ།།

མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ནི་མིང་དང་ངག་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས། སོགས་པ་སྨོས་པས་ནི་ཚིག་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས་གཟུང་ངོ་། །དེ་ལ་(༥༠༡)མིང་བྱེད་པ་ནི་མིང་སྟེ། དཔེར་ན་གཟུགས་སྒྲ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ངག་ནི་ཚིག་སྟེ། ཇི་མ་འདུ་བྱེད་རྣམས་མི་རྟག ཅེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་ཇི་ཙམ་གྱིས་དོན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སྟེ། གང་གིས་བྱ་བ་དང་ཡོན་ཏན

དང་དུས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཁྱེད་པར་རྟོགས་པར(44b2)འགྱུར་རོ། །ཡི་གེ་ནི་ཡི་གེ་སྟེ། དཔེར་ན་ཨ་ཨཱ་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱང་ཡི་གེའི་འབྲུའི་ཡན་ལག་དག་གི་མིང་དག་མ་
ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཡི་གེའི་འབྲུའི་ཡན་ལག་རྣམས་གོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡི་གེ་རྣམས་བྱས་པ་ནི་མ་
ཡིན་གྱི། ཇི་ལྟར་ན་མིང་ཐོས་པ་བྲིས་པས་གོ་བར་འགྱུར་ཞེས་ཡི(44b3)གེ་རྣམས་གོ་བར་བྱ་བའི་
ཕྱིར་ནི་ཡི་གེའི་འབྲུ་རྣམས་བྱས་པ་ཡིན་པས། ཡི་གེ་རྣམས་ནི་དེ་དག་གི་མིང་མ་ཡིན་ནོ། །མིང་
ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གི་ཚོགས་ནི་མིང་ལ་སོགས་པའི་ཚོགས་དག་ཡིན་ཏེ། མང་པོའི་དོན་གང་ཡིན་
པའོ། དེ་ལ་མིང་གི་ཚོགས་ནི་དཔེར་ན་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་དག་ཅེས་བྱ(44b4)བ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་
ལ་སོགས་པའོ། །ཚིག་གི་ཚོགས་ནི་དཔེར་ན་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དག་གོ། །མྱ་ངན་ལས་
འདས་པ་ནི་ཞི་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའོ། །ཡི་གེའི་ཚོགས་ནི་དཔེར་ན་ཀ་ཁ་ག་གྷ་
ང་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། དེ་དག་ཀྱང་ངག་གི་རང་བཞིན(44b5)ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་
གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་དག་མ་ཡིན་ནམ་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཞེས་བྱ་
ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་ངག་གི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་ཏེ། ངག་གི་སྒྲ་ཡིན་ན་སྒྲ་ཙམ་གྱིས་ནི་དོན་གང་དག་གོ་
བར་མི་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། ངག་ནི་མིང་ལ་འཇུག་ལ(44b6)མིང་གིས་ནི་དོན་རྗོད་པར་བྱེད་
དོ། །སྒྲ་ཙམ་ཁོ་ན་ནི་ངག་མ་ཡིན་གྱི་སྒྲ་གང་གིས་དོན་གོ་བར་འགྱུར་པའི་སྒྲ་དེ་དག་ཡིན་ནོ།
།ཡང་སྒྲ་གང་གིས་དོན་གོ་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། གང་གིས་སྨྲ་བ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དག་ལ་མཚམས་
བཅད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་གོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །སྒྲ་དེ་ནི་དོན་དགུ་དག་ལ་མཚམས(44b7)བཅད་
པ་ཡིན་ཏེ། ངག་ཕྱོགས་ས་དང་འོད་ཟེར་དང་། ཕྱུགས་དང་མིག་དང་རྡོ་རྗེ་དང་། །མཐོ་རིས་ཆུ་དང་
དོན་དགུ་ལ། །མཁས་པས་གོ་སྒྲ་དེས་གཟུང་བྱ། ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བའོ། གང་ཡང་མིང་གིས་དོན་རྗོད་
པར་བྱེད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེས་ཀྱང་གདོན་མི་ཟ་བར་གལ་ཏེ་དོན་གོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་
(45a1)བྱ་བ་འདི་ལེགས་བླང་བར་བྱ་དགོས་ཏེ། དེ་ནི་དོན་གོ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲ་ཙམ་ཁོ་ནས་འགྲུབ་
ན་དོན་གཞན་རྫས་མིང་བཏགས་ཏེ་ཅི་ཞིག་བྱ། ཇི་ལྟར་ན་ངག་མིང་ལ་འཇུག་པ་འདི་ཡང་མི་ཤེས་
སོ། །ཅི་རེ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དམ། འོན་ཏེ་གསལ་བར་བྱེད། གལ་ཏེ་སྐྱེད་པར་བྱེད(45a2)ན་ནི་ངག་
གི་སྒྲའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྒྲ་ཙམ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མིང་སྐྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་

སྒྲའི་ཁྱད་པར་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་འདོད་ན་ནི་དེ་ཉིད་དོན་རྗོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན་ནི་དག་གི་སྒྲའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར(85a3) སྒྲ་ཙམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མིང་གསལ་བར་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ།།འོན་ཏེ་སྒྲའི་ཁྱད་པར་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིང་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་འདོད་ན་ནི་དེ་ཉིད་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་སྒྲ་རྣམས་ནི་ཚོགས་པ་མེད་ལ་ཆོས་གཅིག་ལ་ཆ་ཤས་ཀྱི་སྐྱེད་པ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ལ། སྐྱེད(85a4)པར་བྱེད་པ་ནི་ཇི་ལྟར་དག་གིས་མིང་སྐྱེད་པ་བྱེད། རེ་ཞིག་ཇི་ལྟར་ན་འདས་པ་ལ་ལྟོས་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཐ་མས་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད། དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་སྒྲ་ཐ་མ་ཁོ་ནས་མིང་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་གང་གིས་དེ་གཅིག་ཁོ་ན་ཐོས་པ་དེས་ཀྱང་དོན་གོ་བར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ(85a5)འདི་སྙམ་དུ་དག་གིས་ནི་ཡི་གེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ། ཡི་གེས་ནི་མིང་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་སྙམ་དུ་རྟོག་པར་བྱེད་ན། འདི་ལ་ཡང་སྐྱོན་དེ་ཉིད་ཡོད་དེ། ཡི་གེ་རྣམས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ངག་མིང་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ན་ཡང་སྐྱོན་དེ་ཉིད་ཡོད་དོ། །ཡི་གེ་ཡང་དག་ལས་ཁྱད་པར་དུ་ཡོད་པར་ཤེས(85a6)རབ་དང་ལྡན་པར་ཡིད་བརྟན་པས་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་བརྟུད་པར་མི་ནུས་པས་ངག་ནི་ཡི་གེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་ཡང་མི་རུང་ལ། གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་ཡང་མི་རུང་ངོ། །འོན་ཏེ་མིང་དོན་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་འདོད་ན་ནི(85a7)དེ་ལྟ་ན་དོན་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་མིང་ད་ལྟ་བ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཕ་རྣམས་ཀྱིས་བུ་དག་གི་མིང་དགའ་མགུར་འདོགས་ན་མིང་གང་ཞིག་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ཡིན་པར་འགྱུར། ཆོས་འདུས་མ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ཡང་གང་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་འདི(85b1)ཉིད་མི་འདོད་པ་ཉིད་དོ། །གང་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས། ཚིགས་བཅད་མིང་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ། ཚིགས་བཅད་བཞི་ནི་སྙན་དངགས་མཁན། །ཞེས་གསུངས་པ་དེར་ཡང་དོན་རྣམས་ལ་མཚན་བཅད་པའི་སྒྲ་ནི་མིང་ཡིན་ལ། མིང་རྣམས་བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཡིན(85b2)པས་མིང་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། །བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་རྫས་གཞན་དུ་མི་འཐད་དེ་ཕྲེང་བ་ལྟ་བུ་དང་སེམས་ཀྱི་རིམ་པ་བཞིན་ནོ། །ཡི་གེ་ཙམ་ཞིག་རྫས་གཞན་གྱི་དངོས་པོར་ཡོངས་སུ་རྟོག

པ་ཡིན་དུ་ཆུག་ན་ཡང་དེའི་ཚོགས་ཁོ་ན་མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་བས་དེ་དག་ཏུ་རྟོག་པ(༤༥༦༣)དོན་མེད་པ་ཡིན་ནོ།།བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟོག་གེའི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པས་ལྡན་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་ནི་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ཁོ་ན་འོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཡང་ཅི་མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་ལྡན་པའམ།སེམས་ཅན་དུ་སྟོན(༤༥༦༤)པའམ།སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པ་འམ། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའམ། རྒྱས་པ་ལས་འབྱུང་བའམ། རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བའམ། དགེ་བའམ། མི་དགེ་བའམ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་ཅིག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། འདོད་དང་གཟུགས་གཏོགས་སེམས་ཅན་སྟོན། འདོད་དང་གཟུགས་གཏོགས་སེམས་ཅན(༤༣༦༥)སྟོན། རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་ལུང་བསྟན་མིན། འདི་དག་ནི་འདོད་པར་གཏོགས་པ་དང་། གཟུགས་སུ་གཏོགས་པ་དག་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ། གཟུགས་མེད་པར་གཏོགས་པ་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི་དེ་དག་ནི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།།དེ་དག་ནི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ།(༤༥༦༦)གང་ཞིག་བརྗོད་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་དང་ལྡན་གྱི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དང་ནི་མ་ཡིན་ནོ། རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་ཡིན་ནོ།།ཇི་ལྟར་མིང་གི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་དང་། རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མ་བསྒྲིབས(༤༥༦༧)ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་སྐལ་མཉམ་དེ་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་འབའ་ཞིག་མ་ཡིན་གྱི། རྣམ་པར་སྨིན་བའང་ཡིན། ཁམས་གསུམ་པ་སྟེ། འདོད་པ་དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ། ཐོབ་རྣམ་གཉིས། ཐོབ་པ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ(༤༦༠༡)དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དག་ཡིན་ནོ། མཚན་ཉིད་རྣམས་ཀྱང་། རྣམ་གཉིས་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ་ཐོབ་པ་བཞིན་ནོ། སྙོམས་འཇུག་དང་། མི་ལྡན་པ་དག་རྒྱུ་མཐུན་པ། སེམས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་གཉིས་དང་མི་ལྡན་པ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས(༤༦༠༢)བྱུང་བ་དག་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།།འདི་དག་གི་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལྷག་མ་དང་། ལྷག་མ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ་དང་། སྲོག་གི་དབང་པོ་དག་གིས་ནི་བཤད་ཟིན་པས་དེའི་ཕྱིར་ཡང་མི་བརྗོད་དོ།།ཇི་ལྟར་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་ཉིད་བཤད་ཟིན་ཅེ་ན། ལྡན་པ་ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར(༤༦༠༣)མཚན་ཉིད་

རྣམས་སེམས་ཅན་དུ་སྨོན་པ་དང་། སེམས་ཅན་དུ་སྨོན་པ་མ་ཡིན་པར་བཤད་ཅེ་ན། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་མེད་པར་ནི། །སྐྱེ་བ་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་མིན། །ཞེས་གང་བཤད་དང་། རྒྱུ་རྣམས་ནི་(86a4)གང་། རྐྱེན་རྣམས་ཡི་གང་ཞེ་ན།

49. བྱེད་རྒྱུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་།
སྐལ་མཉམ་མཚུང་པར་ལྡན་པ་དང་།
ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་རྣམ་སྨིན་དང་།
རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་འདོད།།

བྱེད་རྒྱུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་།། སྐལ་མཉམ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་།། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་རྣམ་སྨིན་དང་།། རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་འདོད། རྒྱུ་ནི་དྲུག་པོ་འདི་དག་སྟེ། །བྱེད་པའི་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་དང་། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་དང་། མཚུངས་པར་ལྡན་(86a5)པའི་རྒྱུ་དང་། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུའོ། དེ་ལ་

50. རང་ལས་གཞན་པ་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ།
ལྷན་ཅིག་འབྱུང་གང་ཕན་ཚུན་འབྲས།
འབྱུང་བཞིན་སེམས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་དང་།
སེམས་དང་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་བཞིན།།

དེ་ལ་རང་ལས་གཞན་པ་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ། རང་གི་ངོ་བོ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་ཆོས་འདུས་བྱས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བ་ལ་བགེགས་མི་བྱེད་པའི་ངོ་བོར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཟག་པ་གང་དག་མི་ཤེས་པ་དེ་ལ་སྐྱེ་བ(86a6)དེ་དག་ཤེས་པ་དེ་ལ་མི་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་པས་དེ་དག་སྐྱེ་བ་ལ་ཡང་ཤེས་པ་གེགས་བྱེད་ལ། སྐར་མ་རྣམས་མཐོང་བ་ལ་ཡང་ཉི་མའི་འོད་བགེགས་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཇི་ལྟར་ན་རང་གི་ངོ་བོ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆོས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞེ་ན། སྐྱེ་བ་ལ་བགེགས་མི་བྱེད(86a7)པའི་ངོ་བོར་གནས་པའི་ཕྱིར་ཤེས་པར་བྱའོ། །རེ་

ཞིག་སྐྱེ་བ་ལ་བགེགས་བྱེད་ནུས་པ་རྣམས་ནི་བགེགས་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཉིད་དུ་ཡང་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་མི་འཚེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གྲོང་མི་རྣམས་བདག་ཅག་ནི་རྗེ་བོས་བདེ་བར་བྱས་སོ་ཞེས་འཛེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། གང་(༤༦༦༡)ཞིག་བགེགས་བྱེད་པར་མི་ནུས་པ་དཔེར་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་ལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་རྣམས་ལྟ་བུ་དང་། གཟུགས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་སྐྱེ་བ་ལ་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པ་དག་ལྟ་བུ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ན་རྒྱུའི་དངོས་པོ་ཡིན། དེ་དག་མེད་དུ་ཟིན་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་(༤༦༦༢)བཞིན་དུ་བགེགས་བྱེད་མི་ནུས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྤྱོད་པར་བྱེད་པར་མི་ནུས་བཞིན་དུ་ཡང་དེ་སྐད་དུ་འཛེར་བ་ཡོད་པས་འདིར་དཔེ་ནི་དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་སྤྱིར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ལ་ཡང་ནུས་པ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་(༤༦༦༣)མིག་དང་གཟུགས་དག་དང་། ལུས་ལ་ཟས་དང་། མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་ལ་ས་བོན་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །གང་ཞིག་འདི་སྐད་དུ་གལ་ཏེ་མི་སྒྲིབ་པའི་ངོ་བོ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་དག་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་(༤༦༦༤)གཤེད་མ་པ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་དེ་བསྙེན་པར་མི་འགྱུར་ཞེ། །ཀོ་ལ་བར་བྱེད་པ་དེའི་དེ་ནི་ཀླན་ཀར་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་མི་སྒྲིབ་པའི་ངོ་བོས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་ཡིན་པར་དམ་འཆའི། བྱེད་པ་པོའི་ངོ་བོ་ནི་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། གཞན་དག་ན་རེ། ཐམས་ཅད་སྐྱེས་པ་ལ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་(༤༦༦༥)ནུས་པ་ཡོད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་ནུས་པ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དམིགས་པ་དེས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་སྐྱེ་ལ། དེས་རིམ་གྱིས་ཕྱིས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་རྒྱུད་པའི་(༤༦༦༦)སྒོ་ནས་དེ་ཡང་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་ནུས་པ་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་ཡང་རྟོགས་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ནི་ཕྱོགས་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །བྱེད་པའི་རྒྱུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་གང་ཕན་ཚུན་འབྲས།ཕན་ཚུན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག་སྟེ། ཆོས་གང་དག་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲས་(༤༦༦༧)བུ་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུའོ། །དཔེར་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འབྱུང་བཞིན་སེམས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་དང་། སེམས་དང་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་བཞིན། །འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་ནི་ཕན་

ཚུན་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །སེམས་ནི་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཆོས(༨༤a༡)རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལ་དེ་དག་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྣམས་ནི་མཚན་གཞིའི་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་དེ་དག་གི་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ནི་ཅི་རིགས་པར་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཕན་ཚུན་འབྲས་བུ་ཉིད་མེད་བཞིན་དུ(༨༤a༢)ཆོས་ནི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་རྣམས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ནི་དེའི་མ་ཡིན་པས་ཁ་བསྐང་བར་བྱའོ། །སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན།

51 སེམས་ལས་བྱུང་དང་སྡོམ་གཉིས་དང་།
སེམས་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད།
སེམས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་དུས་དང་ནི།
འབྲས་སོགས་དགེ་ལ་སོགས་པས་སོ༎

སེམས་ལས་བྱུང་དང་སྡོམ་གཉིས་དང་། སེམས་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད། སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་(༨༤a༣)འཇུག་པ་དང་། །སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་སྡོམ་པ་དང་། ཟག་པ་མེད་པའི་སྡོམ་པ་དང་། དེ་དག་དང་སེམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་ཡིན་པའི་ཆོས་དེ་དག་ནི་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་དག་ཇི་ལྟར་སེམས་ཀྱི་རྗེས(༨༤a༤)སུ་འཇུག་ཅེ་ན། མདོར་བསྡུ་ན། དུས་དང་ནི། འབྲས་སོགས་དགེ་ལ་སོགས་པས་སོ། །རེ་ཞིག་དུས་ལས་ནི་སེམས་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འགག་པ་གཅིག་པ་ཉིད་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་གཏོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །འབྲས་བུ་ལ་སོགས་པས་ནི་འབྲས་བུ་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པ(༨༤a༥)དང་། རྒྱུ་མཐུན་པ་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། གཅིག་ཅེས་བྱ་བའི་སྒྲ་སཱ་མ་ན་ལྷན་ཅིག་པའི་དོན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །དགེ་བ་ལ་སོགས་པས་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་ལ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་རྒྱུ་བཅུས་སེམས(༨༤a༦)ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་སེམས་ཐང་ན་ཉུང་བ་ནི་ཆོས་ལྔ་བཅུ་རྩ་བརྒྱད་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ས་མང་པོ་པ་བཅུ་དང་། དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་དང་བཞི་བཅུ་དང་། རང་གི་

མཚན་ཉིད་དང་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་བརྒྱད་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །དེའི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ(༤༧༥༧)
ནི་ཆོས་ལྔ་བཅུ་རྩ་བཞི་སྟེ། རང་གི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་སོ། །གཞན་དག་ནི།
བཅུ་བཞི་ཡིན་ཏེ། ས་མང་པོ་པ་བཅུ་དང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་དག་ཁོ་ནའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་ནི་
མི་བརྗོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་གཞུང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན(༤༧༦༡)པ་ལ་འཇིག་ཚོགས་
ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། འཇིག་ཚོགས་ལ་
ལྟ་བ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དང་རྒ་བ་དང་གནས་པ་དང་མི་
རྟག་པ་དག་མ་གཏོགས་པ་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་
གང་ཡིན(༤༧༦༢)པའོ། །འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཡང་ཡིན་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་
རྒྱུ་ཡང་ཡིན་པ་ནི་མ་གཏོགས་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་འབྱུང་བ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཆེ་
བ་རྣམས་ན་རེ། འོ་ན་ནི་གང་དག་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཞེས་དེ་སྐད་དུ་
མི་འདོན་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་དེ་སྐད་དུ་གདོན(༤༧༦༣)པར་བྱ་བ་འམ། ཡང་ན་དོན་གྱིས་དེ་ལྟར་གོ་
བར་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །རེ་ཞིག་གང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུས་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེས་ནི་ལྷན་ཅིག་
འབྱུང་བ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུས་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡང་
ཡོད་དེ། ཆོས་ཀྱི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་རྣམས་དང་། དེ་དག་ཕན་ཚུན་དང་།(༤༧༦༤)སེམས་ཀྱི་
རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་རྣམས་ཉིད་དང་། དེ་དག་ཕན་ཚུན་དང་། རྒྱུར་བྱས་པའི་
གཟུགས་ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་ཕན་ཚུན་དང་། ཐོགས་པ་མེད་པ་ཆུང་ཟད་དང་། ཐམས་ཅད་
འབྱུང་བ་དག་དང་ལྟ་བུའོ། །ཐོབ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཐོབ་པ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱང་ལྷན་ཅིག་
འབྱུང་བ(༤༧༦༥)ཡིན་ལ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་
དང་རྒྱུ་མཐུན་པ་གཅིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དག་ནི་སེམས་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པའི་
དང་ཚོལ་ཅན་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་སྔར་ཡང་སྐྱེ་ལ་ཕྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
ཉུང་མོད་ཀྱི་ཉིན་ཀུན་ལས་ཐོན་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་དང་འབྲས(༤༧༦༦)བུའི་དངོས་པོར་གྲུབ་པ་རྣམས་
ལ་ཚུལ་འདི་མི་སྣང་བས་ཇི་ལྟར་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་དངོས་
པོ་ཡིན་པ་དེ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དཔེར་ན་མར་མེ་དང་འོད་དག་དང་མྱུ་གུ་དང་གྲིབ་མ་དག་ལྟ

ནུ་ཡིན་ནོ། །རེ་ཞིག་ཅི་མར་མེ་འོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་ཚོགས་པ་སྔར་བྱུང་བ་ཁོ་ན་མར་མེ་
འོད་དང་བཅས་པ(༤༣༩b༧)སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་འདི་དཔྱད་པར་བྱའོ། །འོ་ན་ནི་ཡོད་དམ་མེད་ན་
དེ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་སྨྲ་བ་རྣམས་རྒྱུ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་ནི་དེ་ཡིན་ནོ་ཞེས
ཟེར་རོ། །གང་ཞིག་ཡོད་དམ་མེད་ན་གང་ཞིག་ངེས་པར་ཡོད་དམ་མེད་པ་དེ་ནི་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་ཅིག་ཤོས
ནི་རྒྱུ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ལ། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས(༤༤༠a༡)ཀྱང་གཅིག་ཡོད་ན་ཐམས་ཅད
ཡོད་ལ་གཅིག་མེད་ན་ཐམས་ཅད་མེད་པས་རྒྱུ་དེ་ཕ་འབྲས་བུའི་དངོས་པོར་རིགས་པ་ཡིན་ནོ།།
རེ་ཞིག་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་རྣམས་ནི་རུང་ན་ཕན་ཚུན་དུ་གོ་ཛི་ལྟར་རུང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་ཕན་ཚུན་དང་འབྱུང་བ་རྣམས(༤༤༠a༢)
དང་ཡང་ལྷན་ཅིག་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར་ལ། སེམས་ཀྱི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ཡང་
སེམས་ལ་སོགས་པ་དང་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་ནི་སྣ་གུ་གསུམ་ཕན་ཚུན་སྟོབས་ཀྱིས
གནས་པ་བཞིན་དུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་རྣམས་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་དངོས་པོར་འགྲུབ་པོ། །རེ་(༤༤༠a༣)
ཞིག་ཅི་འདི་དག་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་གནས་སམ། འོན་ཏེ་ཚོགས་པ་སྔ་མའི་དབང་
གིས་དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་དཔྱད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་གཞན་ཡང་སྲད་བུ་འམ་གཞིར་བུ
འམ་རྗེན་པར་བྱེད་པས་ཡང་ཅུང་ཟད་ཡོད་དོ། །དེ་ལ་ཡང་སྐལ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ལ་སོགས(༤༤༠a༤)
པ་གཞན་དག་ཀྱང་ཡོད་པས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཉིད་གྲུབ་བོ། །སྐལ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན།

52 སྐལ་མཉམ་རྒྱུ་ནི་འདྲ་བའོ།
རང་རིགས་པའོ་སྔར་སྐྱེས་རྣམས།
ས་དགུའི་ལམ་ནི་ཕན་ཚུན་དུ།
མཉམ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཡིན།།

སྐལ་མཉམ་རྒྱུ་ནི་འདྲ་བའོ། །ཆོས་འདྲ་བ་རྣམས་ནི་ཆོས་འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐལ་མཉམ་པའི
རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དགེ་བའི་ཕུང་པོ་ལྔ་པའི་དག་ནི་ཕན་ཚུན་དགེ་བ་རྣམས(༤༤༠a༥)ཀྱི་ཡིན
ནོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་རྣམས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་

རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་གཟུགས་ནི་ལྔ་པོ་དག་གི་ཡིན་ལ། བཞི
ནི་གཟུགས་ཀྱི་མ་ཡིན་ཏེ། དམན་པ(༤༤༥༦)དང་སྟོབས་ཆུང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ནུར་ནུར་པོ
ནི་ནུར་ནུར་པོ་ལ་སོགས་པ་གནས་སྐབས་བཅུ་པོ་དག་གི་ཡིན་ནོ། །མེར་མེར་པོ་ལ་སོགས་པ་ཉི་རིས
མཐུན་པ་གཅིག་ལ་རེ་རེ་ཕྲི་ནས་མེར་མེར་པོ་ལ་སོགས་པའི་ཡིན་ནོ། རྣམ་པ་མཐུན་པ་གཞན་དག
ཏུ་ནི་གནས་སྐབས་བཅུ་ཆར(༤༤༥༧)ཡང་བཅུ་པོ་དག་གི་ཡིན་ནོ། །ཕྱིའི་དག་ལ་ཡང་ནས་ནི་ནས
ཀྱི་ཡིན་ལ། སཱ་ལུ་ནི་སཱ་ལུའི་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ། །གང་དག་གཟུགས་ཀྱི
སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་གཟུགས་ཡིན་པར་མི་འདོད་པ་དེ་དག་ལ་ནི་འདས་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ
རྣམས་ནི་མ་འོངས་པའི་འབྱུང(༤༤༦༡)བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་བདག་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ
བའི་གཞུང་འདི་འདོད་པ་ལ་གནོད་པར་གནས་སོ། །ཅི་འདྲ་བ་ཐམས་ཅད་འདྲ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི
སྐལ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རང་རིགས་ལ
བའོ། །འདི་དག་ལ་རང་གི་རིས་དང་ས(༤༤༦༢)ཡོད་པས་འདི་དག་ནི་རང་གི་རིས་དང་ས་པ་དག་གོ།
།རིས་ནི་ལྔ་སྟེ། སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནས་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བའི་བར
རོ། ས་ནི་དགུ་སྟེ། འདོད་པའི་ཁམས་དང་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་པ་བརྒྱད་དོ། །དེ་ལ
སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བ(༤༤༦༣)རྣམས་ནི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ
བ་རྣམས་ཀྱི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་གྱི་གཞན་དག་གི་ནི་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་བསྒོམ་པས
སྤང་བར་བྱ་བའི་བར་དུ་ཡང་བསྒོམ་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ཀྱང་འདོད
པ་ན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ནི་ཡང་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ(༤༤༦༤)རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལ། བསམ་གཏན་དང
པོའི་ས་པ་རྣམས་ཀྱང་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ས་པའི་ཡིན་པ་ནས་སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་ས་པའི
བར་དག་ཀྱང་དེའི་ས་པའི་རྣམས་ཁོ་ནའི་ཡིན་གྱི་གཞན་དག་གི་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ཀྱང
ཐམས་ཅད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། སྔར་སྐྱེས་པ་རྣམས་ནི(༤༤༦༥)ཕྱི་མ་སྐྱེ་བ་དང་མ
སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །མ་འོངས་པ་ཅེ་ན་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མ
ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་དག་ལས་སྨྲས་པ། བསྟན་བཅོས་ལས་ཏེ། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་གང
ཞེ་ན། དགེ་བའི་རྩ་བ་སྔར་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་རང་གི་ཁམས་ན་དགེ་བའི་རྩ་བ(༤༤༦༦)ཕྱིས

འབྱུང་བ་རྣམས་དང་། དེ་དག་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་འདས་པ་དང་། ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །འདས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་མ་འོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །ཆོས་(༤༦b༧)གང་ཆོས་གང་གི་རྒྱུའི་ཡིན་པའི་ཆོས་དེ་རེས་འགའ་ཞིག་ཆོས་དེའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན་སྨྲ་བ། ནམ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་བ་འདི་ཡང་བསྟན་བཅོས་ཡིན་ནོ། །ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ལས་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ཉེས་པ་མེད་(༤༧a༡)དོ། །གང་ཞིག་ཆོས་མ་འོངས་པ་དེ་ཡང་སྐྱེ་བའི་ཚེའི་གནས་སྐབས་ན་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ཐ་མའི་གནས་སྐབས་དེ་ལས་དགོངས་ནས་ནམ་ཡང་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེ་ནི་དེའི་(༤༧a༢)ལན་དུ་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་ཆོས་དེ་སྐྱེ་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྔོན་རོལ་ནས་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཕྱིས་ཡིན་པས་སོ། །ཆོས་གང་ཞིག་ཆོས་གང་གི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་ཡིན་པའི་ཆོས་དེ་རེས་འགའ་ཞིག་ཆོས་དེའི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བྱ་བ་འདྲི་བ(༤༧a༣)འདི་ཡང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དེས་རེས་འགའ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པར་ནུས་ན་ཅིའི་ཕྱིར་འདི་སྐད་དུ་གལ་ཏེ་ཆོས་དེ་མ་སྐྱེས་པར་གྱུར་ནའོ་ཞེས་གསུངས། དེར་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་འདིར་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་ལ། འདིར་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དེར་ཡང་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་སྒོ་གཉིས་སུ་བསྟན་(༤༧a༤)པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཡོན་དན་ཅི་ཞིག་འཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་འདིར་བསྟན་བཅོས་བྱེད་པ་མི་མཁས་པ་ཁོ་ནར་ཡིད་ཆེས་པར་འགྱུར་རོ།། དེ་ལྟ་བས་ན་འདིར་ལན་སྔ་མ་ཁོ་ན་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་གང་འདི་སྐད་དུ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་མ་འོངས་པ་དང་། དེ་(༤༧a༥)དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་མ་གཏོགས་པ་དེ་ལས་གཞན་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ནི་ཡང་ལ། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མ་གཏོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་(༤༧a༦)ལས་བྱུང་བ་ཡང་ཡིན་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་འདི་སྐད་དུ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་མ་འོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་མ་

གཏོགས་པ་ཞེས་པ་རྗོད་པར་བྱ་བ་འམ། ཡང་ན་དོན་གྱིས་ན་དེ་ལྟར་གོ་བར་བྱའོ། །འོན(༡༧༩༠)བཏགས་
པའི་བཤད་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བཞི་ཆེན་དུ་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དང་། རྟེན་དང་དམིགས་
པར་ངེས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟར་དང་། འདིར་རྒྱུ་ནི་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་
བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །འབྲས་བུ་ནི་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་དང་། བདག(༡༧༩༡)པོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ།
རྟེན་ནི་མིག་ལ་སོགས་པའོ། །དམིགས་པ་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ།
།དེ་ལྟ་ན་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ལས་རྒྱུ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ། གནས་སྐབས་ནི་
འདོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་རྫས་ལ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོགས(༡༧༩༢)པ་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཅན་
ཡིན་གྱི། རྫས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཅན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་བཞིན་དུ་སྐལ་བ་མཉམ་
པའི་རྒྱུ་ཡང་མཐོང་བ་ཡིན་ན་ཅིར་འགྱུར་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་ལས་དེ་སྨོས་པར་འགྱུར་རོ། །འབྲས་
བུ་འཕྲེན་པ་དང་འཛིན་པར་བྱེད་ནུས་པ་གང(༡༧༩༣)ཡིན་པ་དེ་ཁོ་ན་སྨོས་པའི་ཕྱིར་ཉེས་པ་མེད་དོ་
ཞེ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུས་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་
ཡིན་ན་དེ་ཡང་མཐོང་བ་ལ་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྔ་ཕྱི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱུང་ཟིན་པ་ཡང་མ་
འོངས་པའི་རྒྱུ་མཐུན་པར་མི་རུང་སྟེ། དཔེན(༡༧༩༤)ན་ད་ལྟའི་འདས་པ་བཞིན་ནོ། །རྒྱུ་བས་འབྲས་བུ་
སྔ་ན་མི་རུང་བས་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མ་འོངས་པ་ནི་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་
ཡང་མ་འོངས་པ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ་སྔ་དང་ལྷན་ཅིག་པ་མི་རུང་
བའི་ཕྱིར་ལ། མ་འོངས་པའི་དུས(༡༧༩༥)ལ་ཡང་སྔ་ཕྱི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།
སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་འདྲ་བའི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་འདྲ་བ་ཡིན་བས་ཕན་
ཚུན་དུ་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་མཐུན་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཕན་ཚུན་རྒྱུ་མཐུན་
པ་ཉིད་དུ་ནི་རིགས་པ་དང་ལྡན་པ་མ(༡༧༩༦)ཡིན་ནོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ནི་སྔ་ཕྱི་མེད་པ་བཞིན་དུ་
ཡང་དེ་ལྟར་ཕན་ཚུན་འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དག་མཚན་ཉིད་
ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི་གནས་སྐབས་ལས་རྣམ་པར་གནས་
པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་སྨིན(༡༧༩༧)པའི་རྒྱུ་ནི་མཚན་ཉིད་ལས་རྣམ་པར་གནས་པ་ཡིན་པས་
མ་འོངས་པ་ལ་ཡང་མི་བཟློག་གོ། །སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི་རང་གིས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་པ་

གང་ཡིན་པ་ཅི་དེ་ལྟར་དེས་སམ་ཞེ་ན། དེ་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ལ་ནི་དེས་སོ། །ས་དགུའི་ལམ་ནི་ཕན་ཚུན་དུ། །སྐལ་བ་མཉམ་(༤༠a༡)པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བར་སྐབས་དང་སྦྱར་ཏེ། མི་ལྡོག་པ་མེད་པ་དང་བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་པ་གསུམ་དག་གི་ལམ་གྱི་བདེན་པ་བཞི་ཕན་ཚུན་དུ་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་(༤༠a༢)ནི་ས་དེ་དག་ཏུ་གློ་བུར་དུ་འོངས་པ་ཡིན་ལ། ས་དེ་པ་དག་གིས་བདག་གིར་མ་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཁམས་དེ་དག་ཏུ་གཏོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་ས་གཞན་པའི་རིགས་མཐུན་པའི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་། མཉམ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཡིན། ཆུང་དུའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ཏེ། །འདི་ལྟ་སྟེ། (༤༠a༣)སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་ནི་དེ་ཉིད་མ་འོངས་པ་དང་མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་ནོ། །མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ཁོ་ནའི་ཡིན་ནོ། །མཐོང་བ་དང་བསྒོམ་པ་དང་མི་སློབ་པའི་ལམ་རྣམས་ནི་གསུམ་དང་གཉིས་དང་གཅིག་དག་གི་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཡང་(༤༠a༤)དབང་པོ་རྟུལ་པོའི་ལམ་ནི་དབང་པོ་རྟུལ་པོ་དང་རྣོན་པོའི་ལམ་གྱི་དབང་པོ་རྣོན་པའི་ལམ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་དད་པས་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་དད་པས་མོས་པ་དང་དུས་ཀྱིས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལམ་རྣམས་ནི་དྲུག་དང་བཞི་དང་གཉིས་དག་གི་ཡིན་ནོ། །ཆོས་ཀྱིས་(༤༠a༥)རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་མཐོང་བས་ཐོབ་པ་དང་། དུས་དང་མི་སྦྱོར་བར་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལམ་རྣམས་ནི་གསུམ་དང་གཉིས་དང་གཅིག་གི་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཇི་ལྟར་ས་གང་མ་པས་འོག་མ་པའི་ལམ་དང་མཉམ་པ་འམ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ཞེ་ན། དབང་པོ་དང་རྒྱུ་རྒྱས་པར་བྱ་བའིའི་སྔོན་ནས་དེ་དེ་ལ་(༤༠a༦)རྒྱས་ཤིང་ཏུ་རྒྱས་པར་བྱས་པ་ནི་མཐོང་བའི་ལམ་ལ་སོགས་པ་དང་། ཆུང་དུའི་ཆུང་དུ་ལ་སོགས་པ་གོང་ནས་གོང་དུའོ། །རྒྱུད་གཅིག་ལ་དད་པས་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ལམ་དག་མི་སྲིད་མོད་ཀྱི་འབྱུང་བ་ནི་མ་འོངས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། ཅི་ལམ་ཁོ་ན་མཉམ་པ་དང་(༤༠a༧)ཁྱད་པར་ཅན་དག་གི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པ་དག་ཀྱང་།

53. སྦྱོར་བྱུང་དེ་གཉིས་ཁོ་ནའི་ཡིན།
ཐོས་དང་བསམ་ལས་བྱུང་ལ་སོགས་པ།
མཚུངས་ལྡན་རྒྱུ་ནི་སེམས་དག་དང་།

སྦྱོར་བྱུང་དེ་གཉིས་ཁོ་ནའི་ཡིན། །མཉམ་པ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་དག་གི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་གྱི་
དམན་པའི་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ཅི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། ཐོས་དང་བསམས་བྱུང་ལ་སོགས་(༡༠༨༡)
པ་འདྲ། །ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་དང་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་སྦྱོར་བ་ལས་འབྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག
ཀུན་ཉམས་པ་དང་ཁྱད་པར་ཅན་དག་ཁོ་ནའི་རྒྱུ་ཡིན་གྱི་དམན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ།
འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་བསམས་པ་ལས་བྱུང་
(༡༠༨༢)བ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །བསམས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་བསམས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་
ཡིན་ཏེ། བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས
ནི་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། བསམས་(༡༠༨༣)པ་ལས་བྱུང་
བ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཁོ་ནའི་
ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ཀུན་རྣམ་པ་དགུ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་ཆུང་ངུའི་ཆུང་ངུ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིན་ལ།
ཆུང་ངུའི་འབྲིང་པོ་དག་ནི་བརྒྱད་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། ལུགས་ནི་དེ་ལྟ་བུའོ། །སྐྱེས་(༡༠༨༤)ནས་ཐོབ་པ་ཅན་གྱི་དགེ
བའི་ཆོས་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་དགུ་པོ་ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་དུ་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས
པ་ཅན་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ། །མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། རྣམ
པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་(༡༠༨༥)པ་འམ། བཟོའི་གནས་པ་དང་། སྤྲུལ་པའི་སེམས་ལྷན
ཅིག་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་བཞི་དང་། གསུམ་དང་། གཉིས་དང་། གཅིག་དག་གི
སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །སྤྲུལ་བའི་སེམས་བསམ་གཏན་བཞིའི་འབྲས་བུ་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ
ཡང་(༡༠༨༦)ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བསམ་གཏན་གོང་མའི་འབྲས་བུ་ནི་བསམ་གཏན་འོག་མའི་འབྲས་བུ་ནི་མ
ཡིན་ནོ། །འབད་པ་འབྲས་བུ་མེད་པར་འགྱུར་དུ་འོང་བའི་ཕྱིར་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མངོན་པར་འདུ
བྱེད་པ་ཅན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི་དམན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སཱ་ལུ་དང་ནས་ལ་སོགས་པའི་(༡༠༨༧)
ལྟ་བུའོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཟག་པ་མེད་པ་སྐྱེས་པ་ཟག་པ་མེད་པ་མ་སྐྱེས་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་དམ
ཞེ་ན། ཡོད་དེ། དཔེར་ན་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུ་དང་།

ཁྱད་པར་ཅན་ཐམས་ཅད་དམན་པའི་ལྟ་བུའོ། །རྒྱུད་གཅིག་ལ་ངེས་པའི་ཟག་པ་མེད་པའི་(༧༡a༡)ཆོས་སྔོན་ཐོབ་པ་ཕྱིས་སྐྱེས་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོད་དེ། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་མ་འོངས་པ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྔ་མ་འམ། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མ་འོངས་པ་ནི་མེད་དོ། །ཟག་པ་(༧༡a༢)མེད་པའི་ཆོས་སྔར་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཟག་པ་མེད་པའི་ཆོས་ཕྱིས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོད་དེ། ཆེན་པོ་ཆུང་ངུའི་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། འབྲས་བུ་གོང་མ་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་འབྲས་བུ་འོག་མ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ཚེ་དང་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་ཐོབ་པ་སྐད་ཅིག་མ་ཕྱི་(༧༡a༣)མ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པའི་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྟེ། དམན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་བཤད་ཟིན་ཏོ།

།།མཚུངས་ལྡན་རྒྱུ་ནི་སེམས་དག་དང་། །སེམས་བྱུང་། དེ་ལྟ་ན་ནི་དུས་དང་རྒྱུད་ཐ་དད་པ་ལས་སྐྱེས་པ་(༧༡a༤)རྣམས་ཕན་ཚུན་དུ་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་ནི་རྣམ་པ་དང་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་ནི་དུས་གཅིག་པ་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་ཟླ་བ་ཚེས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་ལྟ་བུར་རྒྱུད་ཐ་དད་(༧༡a༥)པ་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་རྟེན་མཚུངས་པ་ཅན་རྣམས་སོ། །གང་དག་ལ་རྟེན་མཚུངས་པ་ཡོད་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དེ་དག་ནི་ཕན་ཚུན་དུ་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐ་མི་དད་པ་སྟེ། འདི་(༧༡a༦)ལྟ་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་མིག་གི་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་མ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པའི་བར་དུ་ཡང་དེ་(༧༡a༧)བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཡང་དོན་གང་གིས་ན་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡིན། གང་གིས་ན་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཕན་ཚུན་འབྲས་བུའི་དོན་གྱིས་ན་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། (༧༡b༡)འདྲེན་པ་རྣམས་ཕན་ཚུན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ། །མཚུངས་ལྡས་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་དོན་གྱིས་ན་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། འདྲེན་པ་དེ་དག་ཉིད་ཟས་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་བྱ་བ་ལ་འདྲ་བར

སྦྱོར་བ་བཞིན་ནོ། །གཅིག་མེད་ན་ཡང་(༧༡༨༢)ཐམས་ཅད་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པས་འདི་ནི་དེ་དག་གི་རྒྱུའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ། །ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན།

༥༤.ཀུན་འགྲོ་ཞེས་བྱ་ཉོན་མོངས་ཅན།
རྣམས་ཀྱི་རང་ས་ཀུན་འགྲོ་ལྔ།
རྣམ་སྨིན་རྒྱུ་ནི་མི་དགེ་དང་།
དགེ་བ་ཟག་བཅས་རྣམས་ཁོ་ན།

ཀུན་འགྲོ་ཞེས་བྱ་ཉོན་མོངས་ཅན། རྣམས་ཀྱི་རང་སར་ཀུན་འགྲོ་ལྔ། །རང་གི་ས་པའི་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོས་སྔར་བསྟན་པ་རྣམས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས། ཕྱི་མ་རྣམས་ཀྱི་ཀུན་དུ་འགྲོ་(༧༡༨༣)བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ཀྱང་འོག་ནས་ཕྲ་རྒྱས་བསྟན་པའི་མཛོད་ཀྱི་གནས་ཉིད་ནས་བཤད་པར་བྱའོ། །འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་པས་ན་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ལས་ལོགས་ཤིག་ཏུ་རྣམ་པར་གཞག་གོ། རིས་གཞན་དག་གི་ཡང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་གི་(༧༡༨༤)མཐུས་ནི་རིས་གཞན་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དག་ཀྱང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། ཅི་འཕགས་པའི་གང་ཟག་གི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། །ཁ་ཆེ་རྣམས་ན་རེ། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་(༧༡༨༥)རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དག་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་དང་། མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་(༧༡༨༦)རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཆོས་འདུས་བྱས་རྣམས་དང་། མི་དགེ་བ་རྣམས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པ་འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་རྒྱས་པར་འཇིག་ཚོགས་ལ་(༧༡༨༧)ལྟ་བ་དང་། ཆོས་དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་གང་རྒ་བ་དང་གནས་པ་དང་། མི་རྟག་པའི་ཉིད་དག་མ་གཏོགས་པ་དེ་དག་ལས་གཞན་པ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདེན་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་བྱ་བའི་བར་

དུ་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འོ་ན་བཏགས་པའི་བཤད་པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་མི་དགེ་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཡོ་(༧༢a༡)ན་ཡིན་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོད་དེ། འཕགས་པའི་གང་ཟག་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་དེ་ལས་དང་པོར་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་པ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། དེ་ནི་རྒྱུ་མ་སྤྱངས་པ་ལས་(༧༢a༢)དགོངས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི་དེའི་རྒྱུ་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་སྤྱངས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་མ་གསུངས་སོ། །ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན། རྣམ་སྨིན་རྒྱུ་ནི་མི་དགེ་དང་། །དགེ་བ་ཟག་བཅས་རྣམས་ཁོ་ན། མི་དགེ་བ་རྣམས་དང་། དགེ་བའི་(༧༢a༣)ཆོས་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཆོས་རྣམས་རྣམ་པར་སྨིན་པ་འགྲུབ་པར་མི་བྱེད་ཅེ་ན། སྟོབས་ཆུང་བའི་ཕྱིར་དེ་ས་བོན་རུལ་པ་བཞིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཟག་པ་མེད་པ་རྣམས་(༧༢a༤)མ་ཡིན་ཞེ་ན། སྲེད་པས་མངོན་པར་མ་བརླན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མངོན་པར་མ་བརླན་པའི་ས་བོན་སྲུང་བཞིན་ནོ། ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་གང་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཞིག་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འགྲུབ་པར་(༧༢a༥)བྱེད་དེ་ས་བོན་སྲུང་པོ་མངོན་པར་བརླན་པ་བཞིན་ནོ། །འདི་ཇི་ལྟར་སེམས་པར་བྱ། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཞིག་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཉིད་རྒྱུ་ཡིན་པས་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཡིན། དེས་ན་ཅིར་འགྱུར། གལ་ཏེ་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཞིག་རྣམ་པར་སྨིན་(༧༢a༦)པའི་རྒྱུ་ཡིན་ན་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེར་མི་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལས་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་ལ་ལས་ཀྱང་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཏེ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཉིད་རྒྱུ་ཡིན་པས་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ན་ནི་ལས་(༧༢a༧)ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེར་མི་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡང་ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉི་ག་ལྟར་ཡང་རུང་ངོ་ཞེས་སྔར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཡང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཅི་ཞེ་ན། མི་འདྲ་བར་(༧༢b༡)སྨིན་པ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའོ། །འདོད་པའི་ཁམས་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཕུང་པོ་གཅིག་ལ་འབྲས་བུ་གཅིག་པ་ཅན་ནི་ཐོབ་པ་རྣམས་དང་དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ།

།ཕུང་པོ་གཉིས་པ་ལ་འབྲས་བུ་གཅིག་པ་ཅན་ནི་ལུས་དང་ངག་གི་ལས་དང་དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ།
།ཕུང(༡༢༨༢)པོ་བཞི་ལས་འབྲས་བུ་གཅིག་པ་ཅན་ནི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་
བ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་བཅས་པ་དག་གོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཕུང་པོ་གཅིག
ལ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གཅིག་པ་ཅན་ནི་ཐོབ་པ་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག(༡༢༨༣)པ་
སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །ཕུང་པོ་གཉིས་པ་ནི་བསམ་གཏན་དང་པོའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་
སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །ཕུང་པོ་བཞི་པ་ནི་དགེ་བའི་སེམས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་བའོ།
།ཕུང་པོ་ལྔ་པ་ནི་མཉམ་པར་བཞག་པ་བའོ། །གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས(༡༢༨༤)ན་རྣམ་པར་སྨིན་པའི
རྒྱུས་ཕུང་པོ་གཅིག་ལ་འབྲས་བུ་གཅིག་པ་ཅན་ནི་ཐོབ་པ་དང་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་སྐྱེ་བ་
ལ་སོགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །ཕུང་པོ་བཞི་པ་ནི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དགེ་བ་རྣམས་དང་དེ་
དག་གི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །གང་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཆོས(༡༢༨༥)ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་གཅིག་ཁོ་ན་རྣམ་པར་
སྨིན་པར་འགྱུར་བའི་ལས་ཀྱང་ཡོད་དེ། གང་གི་སྲོག་གི་དབང་པོ་ཡིན་པའོ། །གང་གི་ཡིད་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན
པ་དེའི་ནི་གཉིས་ཏེ། ཡིད་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དག་གོ། །གང་གི་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པ་ཡང་དེ་དང་
འདྲའོ། །གང་གི་ལུས་ཀྱི་སྐྱེ(༡༢༨༦)མཆེད་ཡིན་པ་དེའི་ནི་གསུམ་སྟེ། ལུས་དང་རེག་བྱ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་
མཆེད་དག་གོ། །གང་གིས་གཟུགས་དང་དྲི་དང་རོའི་སྐྱེ་མཆེད་དག་ཡིན་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །གང
གི་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པ་དེའི་ནི་བཞི་སྟེ། མིག་དང་ལུས་དང་རེག་བྱ་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས
སོ། །གང་གི་རྣ་བ(༡༢༨༧)དང་སྣ་དང་། ལྕེའི་སྐྱེ་མཆེད་དག་ཡིན་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །གང་གི་རྣམ་པར་
སྨིན་པ་ལྔ་དང་། དྲུག་དང་། བདུན་དང་། བརྒྱད་དང་། དགུ་དང་། བཅུ་དང་བཅུ་གཅིག་སྨིན་པར་འགྱུར་བའི་
ལས་དེ་ཡང་ཡོད་དེ། ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྣ་ཚོགས་དང་། སྣ་ཚོགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཕྱིའི་ས་བོན་
(༡༣༠༡)བཞིན་ནོ། །དཔེར་ན་ཕྱིའི་ས་བོན་རྣམས་ལ་ཁ་ཅིག་ནི་འབྲས་བུ་སྣ་ཚོགས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་
ལྟ་སྟེ་པདྨ་དང་། བལ་པོ་སེའུ་དང་། ཤིང་ཐུ་བྲོ་རྐྱ་ལ་སོགས་པ་དག་གི་ལྟ་བུའོ། ཁ་ཅིག་ནི་འབྲས་བུ་
སྣ་ཚོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། ནས་དང་གྲོ་ལ་སོགས་པ་དག་གི(༡༣༠༢)ལྟ་བུའོ། །ལས་འདུས་
གཅིག་པའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དུས་གསུམ་པ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་མི་འགྱུར་གྱི་ལས་དུས་གཉིས་པའི་
ཡང་དུས་གཅིག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་བས་འབྲས་བུ་ཆ་ཅང་ཉུང་བར་འགྱུར་དུ་འོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་

བཞིན་དུ་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་དུ་མ་པ་ནི་ཡིན་གྱི་བཟློག་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་ལས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་མཇུག་ཐོགས་སུ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། མཇུག་ཐོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མ་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་དྲངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་སྨིན་པ་ནི་རྒྱུ་ལ་(༡༣༤༥)ལྟོས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་རྒྱུ་འདི་དག་གི་དུས་ངེས་པ་གང་ཞེ་ན། འདི་དག་གི་དུས་ངེས་པར་དོན་གྱིས་ཞེ་བཤད་མོད་ཀྱི་མདོར་བྱས་ནས་མ་བཤད་པས། དེའི་ཕྱིར་མདོར་བྱས་ཏེ།

55. ཀུན་འགྲོ་སྐལ་མཉམ་དུས་གཉིས་པ།
གསུམ་པོ་དག་ནི་དུས་གསུམ་པ།
འདུས་བྱས་བྲལ་བཅས་འབྲས་བ་ཡིན།
འདུས་མ་བྱས་ལ་དེ་དག་མེད།

ཀུན་འགྲོ་སྐལ་མཉམ་དུས་གཉིས་པ་དང་། འདས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་མ་འོངས་པ་དག་ནི་མེད་དོ། (༡༣༤༦)འདིར་གཏན་ཚིགས་ནི་བཤད་ཟིན་ཏོ། གསུམ་པོ་དག་ནི་གསུམ་པ། །ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་དག་ནི་དུས་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ། །བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ནི་དུས་ངེས་པ་མ་བསྟན་པས་དུས་ཐམས་ཅད་དང་། དུས་དང་བྲལ་བར་ཡང་རིག་པར་བྱའོ། །རྒྱུ(༡༣༤༧) རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །རྒྱུ་དེ་དག་གང་གི་ཡིན་པའི་འབྲས་བུ་དེ་དག་གང་ཞེ་ན། འདུས་བྱས་བྲལ་བཅས་འབྲས་བུ་ཡིན། །བསྟན་བཅོས་ལས། འབྲས་བུའི་ཆོས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའོ་ཞེས་འབྱུང་བའོ། །དེ་ལྟར་ན་འོ་ན་ནི་འདུས་མ་བྱས(༡༣༤༨)འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་གང་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་རྒྱུར་ཡང་འགྱུར་ལ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་གང་གི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་འབྲས་བུར་ཡང་འགྱུར་རོ། །འདུས་བྱས་ཁོ་ན་ལ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དག་ཡོད་ཀྱི། འདུས་མ་བྱས་ལ་དེ་དག་མེད། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱུ་རྣམ་པ་དྲུག་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དང་། འབྲས་བུ་རྣམ་པ་ལྔ་མི་སྲིད(༡༣༥༡)པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ལམ་འབྲལ་བའི་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུར་མི་འདོད་ཅེ་ན། འདི་ལྟར་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ལ་བགེགས་མི་བྱེད་པའི་ངོ་བོར

རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིན་ན་འདུས་མ་བྱས་ནི་སྐྱེ་བ་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དགེ་དེ་གང་གི་ལམ་ཇི་ལྟར་ན་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞེ་ན། ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། དེའི་སྟོབས་ཀྱི(༡༣༨༢)འཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་ནི་དེ་དེ་ཇོ་ན་ལ་ཐུས་པའི་ཕྱིར་ཐོབ་པ་ཇོ་ན་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་གྱི་བྲལ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཐོབ་པ་ལ་ཡང་དེའི་ནུས་པ་གཞན་ལ། བྲལ་བ་ལ་ཡང་གཞན་ཏེ། ཐོབ་པ་ལ་དེ་ཇི་ལྟར་ནུས་ཤེ་ན་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྲལ་བ་ལ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།(༡༣༨༣)།དེ་ལྟ་བས་ན་རེ་ཞིག་ལམ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡང་འདིའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་གྱི་བྲལ་བ་ནི་འདིའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །ཡང་བདག་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་མེད་ན་གོ། ཇི་ལྟར་ན་འདུས་མ་བྱས་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཡིན་ཞེ་ན། སྐྱེ་བ་ལ་མི་སྒྲིབ་པའི་དངོས་པོས་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཡིན་གྱི་འདི་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དུས་ལས(༡༣༨༤)གྲོལ་བ་ལ་འབྲས་བུ་འཛིན་པ་དང་། སྒྲིབ་པའི་མཐུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ན་རེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གང་ལས་ཀྱང་འདུས་མ་བྱས་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མ་གསུངས་ཀྱི། རྒྱུ་མ་ཡིན་ནོ་རྣམ་གྲངས་ཀྱིས་གསུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་གསུངས་ཤེ་ན། གཟུགས་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་གང་དག(༡༣༨༥)ཡིན་པ་དང་། རྐྱེན་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་མི་རྟག་པ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་གཟུགས་ལྟ་རྟག་པར་ག་ལ་འགྱུར། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་འདུས་མ་བྱས་རྣམ་པར་ཤེས་པའི(༡༣༨༦)དམིགས་པའི་རྐྱེན་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །སྐྱེས་པའི་ཞེས་དཀར་པའི་ཕྱིར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་གང་དག་ཡིན་པ་དང་རྐྱེན་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་མི་རྟག་ན་ཞེས་གསུངས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྐྱེན་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་མི་རྟག་ན་ཞེས་ནི་མི་གསུངས་སོ། །རྒྱུ་རྣམས་ཀྱང(༡༣༨༧)གང་དག་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་དེ་དག་ཇོ་ན་མི་རྟག་གོ་ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་མི་སྒྲིབ་པའི་དངོས་པོ་ཙམ་གྱིས་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་མི་དགག་པ་ཡིན་ནམ། མདོ་ལས་དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཡིན་པར་གསུངས་ཀྱི་མི་སྒྲིབ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ནི་མ་གསུངས་པས། མདོ་ལས་འདུས་མ་བྱས་རྒྱུའི་དངོས་པོ་མི(༡༤༠༡)འགྲུབ་པོ། །མ་གསུངས་མོད་ཀྱི་བཀག་པ་ནི་མེད་དོ། མདོ་རྣམས་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་ནུབ་ན་མ་གསུངས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟར་ངེས་པར་གཟུང་ཡང་བྲལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི། །སྔར་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མ་བཤད་དམ། དེའི་ཚོ་སོ་སོར་བརྟགས

(༧༥a༢)པས་འགོག་པ་གང་ཞེ་ན། གང་བྲལ་བའོ་ཞེས་བཤད། དེ་བྲལ་བ་གང་ཞེ་ན། གང་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཞེས་པ་བཤད་པས་ཕན་ཆུན་ཆེ་ན་པའི་བཤད་པ་འདི་ནི་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་བར་བྱ་བ་ལ་ནུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་གཞན་དུ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དེའི་(༧༥a༣)རང་གི་ངོ་བོ་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཁོ་ནས་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་དང་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། བྲལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་བརྟགས་པ་དང་། དགེ་བའི་རྫས་གཞན་ཞིག་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཙམ་ཞིག་ནི་བརྗོད་པར་ནུས་སོ། །མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ན་རེ། འདུས་མ་བྱས་(༧༥a༤)ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྫས་སུ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། དེ་ནི་གཟུགས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་རྫས་གཞན་དུ་ནི་མེད་དོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། རེག་བྱ་མེད་པ་ཙམ་ནི་ནམ་མཁའ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་མུན་པའི་ནང་དག་ན་ཐོགས་པ་མ་རྙེད་ན་ནམ་མཁའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཕྲ་རྒྱས་དང་སྐྱེ་བསྐྱེས་པ་འགགས་ནས་སོ་(༧༥a༥)སོར་བརྟགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་གཞན་མི་སྐྱེ་བ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་རྐྱེན་མ་ཚང་བས་མི་སྐྱེ་བ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བར་མདོར་འཆི་བའི་རིས་མཐུན་པ་ལྷག་མ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །སྡེ་པ་(༧༥a༦)གཞན་དག་ན་རེ། ཕྲ་རྒྱས་རྣམས་མི་སྐྱེ་བར་བྱ་བ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ནུས་པ་ཡོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །སྡུག་བསྔལ་མི་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་ཕྲ་རྒྱས་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་དེ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ནུས་པ་མེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་(༧༥a༧)མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་ཡང་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མེད་པས་མི་འགྲུབ་པས་དེ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ། ཕྱིར་སྐྱེལ་པ་ཕྱིས་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་ངང་གིས་འགག་པའི་ཕྱིར་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ་(༧༥b༡)ཞེས་ཟེར་རོ། །རྟོག་པ་དེ་ལ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པས་འགོག་པ་མི་རྟག་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། མ་ཞིག་ན་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ཡང་སོ་སོར་བརྟགས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་མི་རྟག་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་(༧༥b༢)མ་ཡིན་ཏེ། སྔར་སོ་སོར་བརྟགས་པ་ཡིན་ལ་ཕྱིས་སྐྱེ་བ་རྣམས་ཀྱི་མི་སྐྱེ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། དེ་དག་མི་སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྔ་ནས་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཆོས་གང་དག་སོ་སོར་བརྟགས་པ་མེད་ན་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག

སོ་སོར་བརྟགས་པ་སྐྱེས་ན་ཡང་མི་སྐྱེའོ། །འདི་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་མཐུ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ
སྟེ་གེགས་མ་ཚང་བ་རྐྱེན་རྣམས་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་བྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་མི་སྐྱེ་བ་ཅན་ན་མྱ
ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་ན་འོ་ན་མདོའི་ཚིག་དབང་པོ་ལྔ་པོ་འདི་དག་ཀུན་ཏུ་བསྟེན། གོམས་པར་བྱས།
ལན་མང་དུ་བྱས་ན་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་(༧༤b༤)སྡུག་བསྔལ་སྤངས་པར
འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟར་དྲང་། སྤངས་པ་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་ནོ། །མི་སྐྱེ་བ་ནི་མ་འོངས
པ་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་འདས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ་འབྱུང་བ་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི
འོན་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་ལ་དམིགས་པའི་ཉོན་མོངས་(༧༤b༥)པ་སྤངས་པས་སྡུག་བསྔལ
སྤོང་བར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་ལ་འདུན་པ་དང་འདོད་ཆགས་གང་ཡིན་པ་དེ་སྤོང་ཤིག
འདུན་པ་དང་འདོད་ཆགས་སྤངས་ན་ཚེད་ཀྱིས་གཟུགས་དེ་ལྟ་བུ་དེ་ཡང་སྤངས་པ་དང་ཡོངས་སུ
ཤེས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས། རྒྱས་པར་རྣམ་(༧༤b༦)པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་གསུངས་ཏེ། དེ
ལྟར་ན་དུས་གསུམ་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་སྤངས་པར་རུང་ངོ་། །ཇི་སྟེ་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ
དང་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། དེར་ཡང
ཚུལ་ནི་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་དགོངས་པ་ནི་འདས་(༧༤b༧)པའི་ཉོན་མོངས་པ་ནི་ཚེ་འདི
པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སྲིད་པ་རྣམ་པར་སྨྲུད་པ་དག་ལ་འདས་པའི་དུས་ལ་བརྟེན་ནས་སྨྲུད་པ
རྣམ་པར་སྨྲུད་པ་བརྒྱ་བརྒྱད་དོ་ཞེས་འབྱུང་བ་འདས་པའི་ཚེ་རབས་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས
གསུངས་པ་དང་། (༧༥a༡)། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་བར་དུ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཉོན་མོངས་པ
གཉིས་པོ་འདིས་ཀྱང་རྒྱུད་འདི་ལ་མ་འོངས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ས་བོན་གྱི་དངོས་པོ་བཞག་པ་དེ
སྤངས་པས་དེ་ཡང་སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཟད་པ་ལས་ཟད་པར་འགྱུར
བ་ལྟ་བུའོ། (༧༥a༢)མ་འོང་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ནི་ས་བོན་མེད་པའི་ཕྱིར
གཏན་དུ་མ་སྐྱེ་བ་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་འདས་པ་དང་ད་ལྟར་ལ་ཅི་ཞིག་སྤང་དུ
ཡོད་དེ། འགགས་ཟིན་པ་དང་། འགགས་པ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ལ་ནི་འབད་པ་དོན་དང
བཅས་པར་མི་འགྱུར་རོ་སྙམ་པ་འདི་ཡིན་པར་(༧༥a༣)འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་འདུས་མ་བྱས་མེད
པ་ཁོ་ན་ཡིན་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་གང་དག་འདུས་བྱས་ཀྱང་རུང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་

སྔང་དེ་དག་གི་མཆོག་གི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཡིན་པར་བཤད་དོ་ཞེས་གང་གསུངས་པ། ཇི་ལྟར་ན་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་པར་འོས། འདུས་(༡༥a༤)མ་བྱས་བྱེད་པ་པོ་ནའོ་ཞེས་ཀྱང་མི་སྨྲའི་དེ་ནི་ཙོ་བོ་ཅག་གིས་ཇི་སྐད་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་སྨྲ་ལ་སྟོན་མེད་པ་ཡང་ཡོད། ཕྱིས་མེད་པ་ཡང་ཡོད་ཅེས་བྱ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་མེད་པ་ནི་ཡོད་པར་མི་འགྲུབ་པ་ལྟར་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །མེད་པ་ཡང་ཞེ་ཅིག་ཤིན་(༡༥a༥)ཏུ་བསྔགས་པ་ཡོད་དེ། གང་གནོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དེ་ནི་འདུལ་བ་རྣམས་དེ་ལ་འདུན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཞན་དག་གི་མཆོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྔགས་པ་འཐོབ་པར་འོས་སོ། །གལ་ཏེ་འདུས་མ་བྱས་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ན་འགོག་པ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཟུང་(༡༥a༦)ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རེ་ཞིག་འགོག་པའི་བདེན་པའི་དོན་འདི་གང་ཡིན། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་དོན་མ་ཡིན་ནམ། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ལྟ་སྟེ། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཅེ་ནའོ། །སྡུག་བསྔལ་མེད་པ་ལ་ཡང་མེད་པ་ཅེ་ནའོ་ཞེས་འདི་གཉིག་ཡང་ཕྱིན་ཅི་མ་(༡༥a༧)ལོག་པར་གཟིགས་ན་འདི་འཕགས་པའི་བདེན་པ་ཉིད་ཡིན་པར་འགལ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། ཇི་ལྟར་མེད་པ་ཡང་ཡིན་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་པ་གསུམ་པ་ཡང་ཡིན་པར་འགྱུར། ཇི་ལྟར་འཕགས་པའི་བདེན་པ་ཡིན་པ་ནི་བཤད་ཟིན་ཏོ། །གཉིས་པའི་འོག་ཏུ་མཐོང་བ་དང་བསྟན་པས་ན་(༡༥b༡)གསུམ་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་འདུས་མ་བྱས་དངོས་པོ་མེད་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ་ནམ་མཁའ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཤེས་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ནི་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་བསམ་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་འདུས་མ་བྱས་རྫས་ཅེ་ནར་འདོད་པར་གྱུར་ན་(༡༥b༢)ཅིར་འགྱུར། ཅི་ཞིག་ཏུ་ཡང་འགྱུར། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲས་པའི་ཕྱོགས་བསྐྱབ་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་འདི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་པར་སེམས་ན་ལྟ་སྐྱོབ་པར་འགྱུར་གྲང༌། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཟུགས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་དེའི་(༡༥b༣)རང་གི་ངོ་བོ་ཡང་མི་དམིགས་ལ་མིག་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་ལས་ཀྱང་མི་དམིགས་སོ། །དངོས་པོ་ཚེ་གེ་མོ་ཞིག་གི་འགོག་པ་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡང་ཇི་ལྟར་རབ་ཏུ་བརྟགས་ཏེ། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དེ་ནི་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྲེལ་པ་འགའ(༡༥b༤)ཡང

མེད་ཀྱི་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་མེད་པའོ་ཞེས་འགོག་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །དངོས་པོ་གཞན་ཉིད་ཡིན་ན་ཡང་ཉོན་མོངས་པ་གང་གི་ཐོབ་པ་ཆད་ནས་འགོག་པ་གང་ཐོབ་པ་དེ་དེའི་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཐ་སྙད་གདགས་སོ། །འོ་ན་དེ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་རྒྱུ་གང་ཞིག་ཡིན། མདོ་ལས་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་(༡༥༨༥)པ་ཐོབ་པའི་དགེ་སློང་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ཇི་ལྟར་ན་མེད་པ་ཐོབ་པར་ཟད། གཉེན་པོ་ཐོབ་པས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཡང་སྲིད་པའི་སྐྱེ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་འགལ་བའི་རྟེན་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱའོ། །ལུང་ལས་ཀྱང་དངོས་པོ་མེད་པ་ཙམ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་མཛད་དེ། འདི་སྐད་དུ་(༡༥༨༦)སྡུག་བསྔལ་འདི་མ་ལུས་པར་སྤངས་པ། བྱང་བར་འགྱུར་བ། ཟད་པ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ། འགོག་པ། རྣམ་པ་ཞི་བ། ནུབ་པ། སྡུག་བསྔལ་གཞན་དང་ཉིད་མཚམས་སྦྱོར་བ་མེད་པ། ལེན་པ་མེད་པ། འབྱུང་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་ཞི་སྟེ། ཕུང་པོ་ཐམས་(༡༥༨༧)ཅད་ངེས་པར་སྤངས་པ། སྲིད་པ་ཟད་པ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ། འགོག་པ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འདི་ནི་ཞི་བའོ། །འདི་ནི་གྱ་ནོམ་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་ཡིན་ན་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་འབྱུང་བ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟར་ཅི་སྟེ་མི་འདོད་ཅེ་ན། འདུན་པ་འདི་ནི་ནུས་(༡༦༠༡)པ་མེད་པར་ལྟའོ། །འདིར་ཡིན་ན་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ཇི་སྐད་དུ་བཤད་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ན་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་མི་རྟག་པའི་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་མི་འབྱུང་བ་ཁོ་ནར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་ཐོབ་ན་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ན་ནི་གང་ཁོ་ནས་དེ་(༡༦༠༢)འཐོབ་པར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དེ་ཉིད་ཡོད་དམ་ཐོབ་ན་སྡུག་བསྔལ་མི་འབྱུང་བར་འདོད་པར་གྱིས་ཤིག། དེ་ལྟ་ན། མར་མེ་ཤི་བར་གྱུར་པ་ལྟར། །དེ་ཡི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར། །ཞེས་གསུངས་པའི་དཔེ་འདི་ཡང་ལེགས་པར་དྲངས་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་མར་མེ་ཤི་བ་མེད་པ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་(༡༦༠༣)འདས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ཡང་དེ་དག་འདྲའོ། །ཆོས་མངོན་པ་ལས་ཀྱང་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དངོས་པོ་མེད་པ་ནི་ལུས་མེད་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་མེད་པ་ནི་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་(༡༦༠༤)བ་རྣམས་ན་རེ། འདི་འདིའི་དོན་ནི་འདི་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། དངོས་པོ་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། རང་བཞིན་གྱི་དངོས་པོ་ནི་ཇི་སྐད་དུ་དེ་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཐོབ་པའི་དངོས་པོ་དེ་དང་ལྡན་ནོ་ཞེས་གསུངས་

པ་ལྟ་བུའོ། །དམིགས་པའི་དངོས་པོ་ནི་ཇི་སྐད་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་(༡༦༠༥)པས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྷག་པའི་དངོས་པོ་ནི་ཇི་སྐད་དུ་དངོས་པོ་གང་ལ་རྟེན་ས་སུ་ཚོགས་པའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་དང་ལྡན་པ་དེ་ཡང་ཇོད་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་དང་ཡང་ལྡན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །རྒྱུའི་དངོས་པོ་ནི་ཇི་སྐད་དུ་དངོས་པོ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་(༡༦༠༦)རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་དངོས་པོ་ནི་ཇི་སྐད་དུ་དངོས་པོ་ནི་ཇི་སྐད་དུ་ཞིང་གི་དངོས་པོ་དང་། ཁྱིམ་གྱི་དངོས་པོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། དེ་ལ་འདིར་ནི་རྒྱུའི་དངོས་པའི་སྒྲར་གསུངས་པ་ཡིན་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདུས་མ་བྱས་རྣམས་སུ་ཡོད་པ(༡༦༠༧)ཅེ་ན་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ཡང་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དག་ནི་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །རེ་ཞིག་དེ་ནི་རྟོགས་སོ། །ཡང་འབྲས་བུ་འདི་དག་ལས་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་རྒྱུ་གང་གི་ཡིན་ཞེ་ན།

56. རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་ཐ་མའི་ཡིན།
བདག་པོའི་འབྲས་བུ་དང་པོའི་ཡིན།
རྒྱུ་མཐུན་སྐལ་མཉམ་ཀུན་འགྲོ་བའི་
སྐྱེས་བུ་བ་ནི་གཉིས་ཀྱི་ཡིན

རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་ཐ་མའི་ཡིན། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ནི་ཐ་མར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཐ་མ་སྟེ། རྣམ་པར་སྨིན(༡༦༡༡)པའི་འབྲས་བུ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །བདག་པོའི་འབས་བདང་པོའི་ཡིན། །བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ནི་དང་པོར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དང་པོ་སྟེ། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ནི་དེའི་ཡིན་ནོ། །བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ནི་བདག་པོ་ཡིན་ནོ། །མི་སྒྲིབ་པའི་དངོས་པོ་ཙམ་དུ་གནས་པ་གོ་ཅི་ཞིག་དབང་བྱེད་ཅེ་ན་དེ་ཉིད་དབང་བྱེད་པ་ཡིན(༡༦༡༢)ནོ། །བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ལ་སྐྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཡང་ཡོད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་པོ་དག་ལ་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་ལྟ་བུ་དང་། སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ལ་ལས་རྣམས་ལྟ་བུའོ། །རྣ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བསྐྱེད་པ་ལ་བརྒྱུད་པས་དབང་བྱེད་པ་ཡོད་དེ། ཐོས་ནས(༡༦༡༣)ལྟ་བར་འདོད་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟླ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ། །རྒྱུ་མཐུན་སྐལ་མཉམ་ཀུན་གྲོ་བའི། །འདི་གཉིས་དང་འདྲ་བའི་འབྲས

བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན། སྐྱེས་བུ་པ་ནི་གཉིས་ཀྱི་ཡིན། །སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ལྷན་ཅིག(༡༦༨༤)འབྱུང་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་དག་གི་ཡིན་ནོ། །སྐྱེས་བུའི་ངོ་བོ་ལས་མི་གཞན་པའི་ཕྱིར་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའོ། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞིག་ཅེ་ན། ཆོས་གང་གི་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ནི་སྐྱེས་བུ(༡༦༨༥)བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་སྨན་ཐུ་རོག་རྐང་པ། མི་གླུད་པོ་ཆེ་སྨྱོས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །ཅི་གཞན་དག་ལ་ཡང་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ཡོད་དམ། ཨོན་ཏེ་གཉིས་ཁོ་ནའི་ཡིན་ཞེ་ན། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་དག་ལ་ཡང་ཡོད་དེ། །འདི་ལྟར་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི(༡༦༨༦)འབྲས་བུ་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ན་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ་དེ་ལ་ཡང་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པའི་འབྲས་བུའི་སྐལ་བ་ནི་ཡོད་དོ། །དཔེར་ན་ཞིང་པ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཡང་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་བ་འདི(༡༦༨༧)ནི་ཅི་ཡིན། བདག་པོའི་འབྲས་བུའི་བར་དུ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན།

༥༧. རྣམ་སྨིན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཆོས།
སེམས་ཅན་བརྗོད་ལུང་བསྟན་ཕྱིས་འབྱུང་།
རྒྱུ་མཐུན་རྒྱུ་དང་འདྲ་བའོ།
བྲལ་བ་བློ་ཡིད་ཟད་པའོ།།

རྣམ་སྨིན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཆོས། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཆོས་ཡིན་ནོ། །སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡོད་པས་དེའི་ཕྱིར། སེམས་ཅན་བརྗོད་ཅེས་བྱ་བ་སྨོས་སོ། །རྒྱས་པ་ལས་བྱུང(༡༧༠༡)བ་དང་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་ཡོད་པས་དེའི་ཕྱིར། །ལུང་བསྟན་ཕྱིས་བྱུང་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ཕྱིར་ལུང་དུ་བསྟན་པས་ལུང་དུ་བསྟན་པའོ། །གང་ཞིག་དེ་ལས་དུས་ཕྱི་མ་ལ་འབྱུང་ཞིང་དེ་མ་ཐག་ཏུ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྣམ(༡༧༠༢)པར་སྨིན་པ་སྟེ། འདི་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ལས་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།

ཐུན་མོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ནི་གཞན་གྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པར་ནུས་སོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་ཐུན(༧༢༠༣)མོང་མ་ཡིན་པའི་སྟེ། གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པར་ནི་མེད་དོ། །བདག་པའི་འབྲས་བུ་ཅིའི་ཕྱིར་སྤྱོད་ཅེ་ན། ཐུན་མོང་གི་ལས་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་མཐུན་རྒྱུ་དང་འདྲ་བའོ། །རྒྱུ་དང་འདྲ་བའི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ། འདི(༧༢༠༤)ལྟ་སྟེ་སྐལ་བ་མཉམ་པ་དང་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་དག་གི་ལྟ་བུའོ། །གལ་ཏེ་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུའི་འབྲས་བུ་ཡང་འདྲ་བ་ཡིན་ན་བ་ཅིའི་ཕྱིར་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཁོ་ནར་མི་འདོད་ཅེས་ན། འདི་ལྟར་དེ་ནི་ས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལས་འདྲ་བ་ཡིན་གྱི། རྣམ་པ་ལས་ཀྱང་འདྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ། (༧༢༠༥)། གང་ཞིག་རྣམ་པ་ལས་ཀྱང་འདྲ་བ་དེ་ནི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་པ་ཉིད་དོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་གང་ཞིག་གང་གི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མུ་བཞིར་བྱ་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི་ཀུན་དུ་འགྲོ་བ་མ་ཡིན་པའོ(༧༢༠༦)། གཉིས་པ་ནི་རིས་གཞན་པའི་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུའོ། །གསུམ་པ་ནི་རིས་གཅིག་པའི་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུའོ། །བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ། བྲལ་བ་བློ་ཡིས་ཟད་པའོ། ཟད་པ་ནི་འགོག་པའོ། །བློ་ནི་ཤེས་རབ་སྟེ། དེས་ན་སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ནི་བྲལ(༧༢༠༧) བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་པར་འགྱུར་རོ།

༥༨ གང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་གང་སྐྱེས་པའི།
འབྲས་དེ་སྐྱེས་བུ་བྱེད་ལས་སྐྱེས།
སྔོན་བྱུང་མ་ཡིན་འདུས་བྱས་ནི།
འདུས་བྱས་ཁོ་ནས་བདག་པོའི་འབྲས།

གང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་གང་སྐྱེས་པའི། འབྲས་དེ་སྐྱེས་བུ་བྱེད་ལས་སྐྱེས། །དཔེར་ན་ལོག་མ་པའི་སྦྱོར་བའི་སེམས་ཀྱིས་གོང་མའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཟག་པ་མེད་པ་དང་། བཙས་གདན་གྱི་སེམས་ཀྱི(༧༢༨༡)སྤྲུལ་བའི་སེམས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའོ། །སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པ་ནི་གང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་འཐོབ་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །སྔོན་བྱུང་མ་

ཡིན་འདུས་བྱས་ནི། འདུས་བྱས་ཁོ་ནའི་བདག་པོའི་འབྲས། །སྔར་བྱུང་བ་ལས་གཞན་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ནི་འདུས་བྱས་(༡༧༦༢)ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་དང་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་དག་ལ་ཐ་དད་དུ་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ནི་བྱེད་པ་པོའི་ཡིན་ནོ། །བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ནི་བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཡང་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། བཟོ་བོ་རྣམས་ཀྱི་བཟོ་ནི་སྐྱེས་བུ་(༡༧༦༣)བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་ཡིན་ལ་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཡང་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་གི་ནི་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཡང་རྒྱུ་འདི་དག་ལས་རྒྱུ་གང་ཞིག་དུས་གང་དུ་འབྲས་བུ་འཛིན་དམ་འབྱིན་ཅེ་ན།

༥༩.ལྔ་པོ་ད་ལྟར་འབྲས་བུ་འཛིན། །
གཉིས་ནི་རབ་ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད། །
ད་ལྟར་གྱི་དང་འདས་པ་དག །
གཅིག་ནི་འདས་པས་འབྱིན་པར་འགྱུར། །

ལྔ་པོ་ད་ལྟར་འབྲས་བུ་འཛིན། །ཡོངས་སུ་བཟུང་ཟིན་པའི་ཕྱིར་འདས་པ་རྣམས་(༡༧༦༤)ཀྱང་མ་ཡིན་ལ་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མ་འོངས་པ་རྣམས་ཀྱང་མ་ཡིན། །བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་མོད་ཀྱི་དེ་ནི་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པར་མ་ངེས་པས་མ་བརྗོད་དོ། །གཉིས་ནི་རབ་ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད། །ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་དག་ནི་ད་ལྟར་འབྲས་བུ་(༡༧༦༥)འབྱིན་པར་བྱེད་དེ། འདི་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འཛིན་པ་དང་འབྱིན་པ་ནི་དུས་མཉམ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟར་གྱི་དང་འདས་པ་དག །འབྲས་བུ་འབྱིན་པར་བྱེད་དེ། སྐལ་བ་མཉམ་པ་དང་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་དག་གོ། །རེ་ཞིག་གང་འདས་པ་དག་ནི་རིགས་ནི་ད་ལྟར་གྱི་དག་གོ། །རྒྱུ་མཐུན་པའི(༡༧༦༦)འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་འབྱིན་ཅེ་ན། མཇུག་ཐོགས་སུ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲས་བུ་གྲུབ་ན་ནི་དེ་དག་ཀྱང་འདས་པ་ཡིན་ལ་འབྲས་བུ་ཡང་བྱུང་ཟིན་པས་ཡང་དེ་ཉིད་མི་འབྱིན་ཏོ། །དགེ་བའི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་འབྲས་བུ་འཛིན་ལ་མི་འབྱིན་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་(༡༧༦༧)ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དག་ཀུན་ཏུ་གཅོད་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐ་མར་འདོར་བའི་ཐོབ་པ་གང་

དག་ཡིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དག་གི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོར་
ཐོབ་པ་གང་དག་ཡིན་པའོ། །འདི་སྐད་དུ་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཞེས་
(༡༤a༡)བརྗོད་པར་བྱ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱུན་དུ་མ་ཆད་པའི་གནས་
སྐབས་ལྷག་མ་རྣམས་སུའོ། །བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པའོ། །མི་དགེ་བའི་རྩ་དང་
པོ་ནི་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ཐོབ་པ་དང་ལྡན་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐ་མར་འདོར་
(༡༤a༢)བའི་ཐོབ་པ་གང་དག་ཡིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལས་
ཡོངས་སུ་ཉམས་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོར་ཐོབ་པ་གང་དག་ཡིན་པའོ། །འདི་སྐད་དུ་དེ་དག་
ཉིད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ནི་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི་འདོད་པའི་འདོད་
(༡༤a༣)ཆགས་དང་བྲལ་བའི་གནས་སྐབས་ལྷག་མ་རྣམས་སུའོ། །བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག་མ་
གཏོགས་པའོ། བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཐོབ་པ་དང་
ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ལས་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ། །མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་
ནི་(༡༤a༤)ཚོ་ག་ཕྱི་མ་དང་སྦྱོར་བ་སྟེ། རེ་ཞིག་འབྱིན་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་འཛིན་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །འཛིན་
པ་ལས་མི་འབྱིན་པ་ཡང་ཡོད་དེ། དགྲ་བཅོམ་པའི་ཕུང་པོ་ཐ་མ་རྣམས་སོ། །དམིགས་པ་བ་དང་བཅས་
པའི་དངོས་པས་ནི་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་སྟེ། དགེ་བའི་སྐལ་བ་མཉམ་པའི་འབྲས་བུ་འཛིན(༡༤a༥)
ལ་མི་འབྱིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་མུ་བཞིའོ། །མུ་དང་པོ་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ཉོན་
མོངས་པ་ཅན་ནམ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི་བརླག་པའོ།
།གསུམ་པ་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་དགེ་བ་ཁོ་ནའོ། །བཞི་པ་ནི་རྣམ་པ་དེ་དག(༡༤a
༦)མ་གཏོགས་པའོ། །མི་དགེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱའོ། །ཡང་ཇི་ལྟར་ན
འབྲས་བུ་གཟུང་བ་ཡིན་ཞེ་ན། དེའི་ས་བོན་གྱི་དངོས་པོར་ཉེ་བར་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཅིག་ནི་འདས
པས་འབྱིན་པར་འགྱུར། །རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ནི་འདས་པ་ཁོ་ནས་འབྲས་བུ་འབྱིན་ཏེ། འདི
(༡༤a༧)ལྟར་ལྷན་ཅིག་གམ་དེ་མ་ཐག་ཏུ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་མེད་དོ། །གཞན་དག་ནི་འབྲས་བུ་
རྣམ་པ་བཞི་ཞིག་ཏུ་ཡང་འཆད་དེ། རྟེན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ་རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས
ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུ་ནས་ས་གཞིའི་རྩ་བ་ལ་སོགས་པའི་བར་ལྟ་བུའོ། །སྦྱོར་བའི་འབྲས

བུ་ནི་(༡༤༨༡) འདི་ལྟ་སྟེ་མི་སྡུག་པ་ནས་མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པའི་བར་ལྟ་བུའོ། ཚོགས་པའི་འབྲས་བུ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། མིག་ལ་སོགས་པ་དག་གི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ལྟ་བུའོ།། བསྒོམ་པའི་འབྲས་བུ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་ལམ་གྱི་སྤྲུལ་བའི་སེམས་ལྟ་བུའོ།། འདི་(༡༤༨༢) ཐམས་ཅད་ནི་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པ་དང་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་དག་གི་ཁོངས་སུ་འདུས་སོ། །རྒྱུ་རྣམས་དང་འབྲས་བུ་རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ།། དེ་ལ་ཆོས་གང་ཞིག་རྒྱུ་དག་ཏུ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅེ་ན་སྨྲས་པ། མདོར་བསྡུ་ན་ཆོས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་པོ་འདི་དག་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་ཆོས་ཉོན་མོངས་(༡༤༨༣) པ་ཅན་རྣམས་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་དང་། ཟག་པ་མེད་པའི་དབང་པོ་རྣམས་དང་། དེ་དག་གི་ལྷག་མ་རྣམས་སོ།། ལྷག་མ་ཡང་གང་དག་ཡིན་ཞེ་ན། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་དང་། ཟག་པ་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་མ་(༡༤༨༤) དང་པོ་མ་གཏོགས་པའི་དགེ་བ་རྣམས་སོ།། ཆོས་རྣམ་པ་བཞི་པོ་དེ་དག་ནི།

60. ཉོན་མོངས་ཅན་དང་རྣམ་སྨིན་སྐྱེ།
ལྷག་དང་དང་པོ་འཕགས་རིམ་བཞིན།
རྣམ་སྨིན་ཀུན་འགྲོ་དེ་གཉིས་དང་།
སྐལ་མཉམ་མ་གཏོགས་ལྷག་ལས་སྐྱེས།

61. སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན།
མཚུངས་ལྡན་མ་གཏོགས་གཞན་དེ་བཞིན།།

ཉོན་མོངས་ཅན་དང་རྣམ་སྨིན་སྐྱེ།། ལྷག་དང་དང་པོ་འཕགས་རིམ་བཞིན། །རྣམ་སྨིན་ཀུན་འགྲོ་དེ་གཉིས་དང་། །སྐལ་མཉམ་མ་གཏོགས་ལྷག་ལས་སྐྱེས།། ཆོས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་(༡༤༨༥) སྨིན་པའི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པ་ལྷག་མ་ལྔ་ལས་སྐྱེའོ། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་ནི་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པ་ལྷག་མ་ལྔ་པོ་ཁོ་ན་ལས་སྐྱེའོ།། ཆོས་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་དེ་དག་མ་གཏོགས་པ་ལྷག་མ་

བཞི་ལས་སྐྱེའོ། ཟག་པ(༧༦b༦)མེད་པའི་དང་པོ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་དེ་དག་དང་། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པ་ལྷག་མ་གསུམ་ལས་སྐྱེའོ། །ཆོས་རྣམ་པ་བཞིར་བསྟན་པ་དེ་དག་གང་ཡིན་སྙམ་པ་ལ། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་སོ། འོ་ན་གང་དག(༧༦b༧)སེམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་དེ་དག་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། །མཚུངས་ལྡན་མ་གཏོགས་གཞན་དེ་བཞིན། །མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་གཅིག་པོ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལ་སོགས་པ་གཞན་ཡང་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་རྣམས་ཇི་ལྟ་བཤད་པ(༧༧a༡)བཞིན་དུ་སྐྱེ་སྟེ། དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་རྣམས་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་ནི་བཞི་ལས་སོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གསུམ་ལས་སོ། །ཟག་པ་མེད་པའི་དང་པོ་ནི་གཉིས་ལས་ཏེ། རྒྱུ་གཅིག་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ནི་མེད་དོ། །རྒྱུ་རྐྱེན་ཆེར་བཤད་པ་རྫོགས་སོ།(༧༧a༢) རྐྱེན་རྣམས་གང་ཞེ་ན།

༦༡. རྐྱེན་ནི་བཞི་པོ་དག་ཏུ་གསུངས།
རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུ་ལྔ་ཡིན།།

རྐྱེན་ནི་བཞི་པོ་དག་ཏུ་གསུངས། །གང་ནས་གསུངས་ཤེ་ན། མདོ་ལས་རྐྱེན་ཉིད་དང་། བདག་པོའི་རྐྱེན་ཉིད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། རྐྱེན་དུ་འདུ་བ་ནི་རྐྱེན་ཉིད་དོ།། དེ་ལ་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུ(༧༧a༣)ལྔ་ཡིན། བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པ་རྒྱུ་ལྔ་ནི་རྒྱུའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ།

༦༢. སེམས་དང་སེམས་བྱུང་སྐྱེས་པ་རྣམས།
ཐ་མ་མིན་མཚུངས་དེ་མ་ཐག།
དམིགས་པ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དོ།
བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བདག་པོར་བཤད།

དགྲ་བཅོམ་པའི་ཐ་མ་མ་གཏོགས་པ་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ། རྐྱེན་འདི་ནི་མཚུངས་པ་ཡང་(༧༧a༤)ཡིན་ལ་དེ་མ་ཐག་པའི་

ཡང་ཡིན་པས་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ནོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མི་མཉམ་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་
གཟུགས་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་གཟུགས་
ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་རེས་འགའ་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་དང་། གཟུགས་ན(༡༡༠༥)སྤྱོད་པའི་རྣམ་པར་
རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་འབྱུང་ངོ་། །རེས་འགའ་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་དང་ཟག་པ་མེད་པ་
འབྱུང་བས་གཟུགས་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་འཚོལ་བ་ཡིན་ནོ། །མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ནི་
འཚོལ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །བཙུན་པ་དབྱིག་བཤེས་ན་རེ། རྣམ་པ་ལས་བྱུང་བའི(༡༡༠༦)གཟུགས་ཀྱི་
རྒྱུད་གཅིག་ལ་འགགས་པ་ཁོ་ནར་གཉིས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །བཙུན་པ་ན་རེ།
ཆོས་མང་པ་དང་ཉུང་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རེས་འགའ་ནི་གཟུགས་མང་པོ་ལས་ཉུང་དུ་འབྱུང་
སྟེ། དཔེར་ན་སོག་མའི་ཐལ་བ་ལྟ་བུའོ། །རེས་འགའ་ནི་ཉུང་དུ་ལས་མང་པོ (༡༡༠༧)འབྱུང་སྟེ།
དཔེར་ན་ཤིང་པ་ཏའི་ས་བོན་ཆུང་དུ་ལས་རིམ་གྱིས་ཡལ་ག་དུ་མ་སྐྱེ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཤིང་ཉ་
གྲོ་དྷའི་བར་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ཡང་དགེ་བ་དང་
མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་དག་དང་། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་
(༡༡༨༡)ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་ལ་ཆེས་མང་བ་དང་ཉུང་དུ་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ་
ཞེ་ན། རིགས་གཞན་ལ་ནི་ཡོད་ཀྱི་རང་གི་རིགས་ལ་ནི་མེད་དེ། ནམ་ཡང་ཚོར་བའམ་འདུ་ཤེས་
ལ་སོགས་པ་ཆེས་མང་དུ་འབྱུང་བ་མེད་དོ། །ཡང་ཅི་རང་གི་རིགས་ཁོ་ནའི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་
པའི(༡༡༨༢)རྐྱེན་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདིར་ནི་ཚོགས་མཐའ་དག་ཁོ་ན་ཚོགས་
མཐའ་དག་གཞན་གྱི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ཡིན་གྱི། འདིར་ནི་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་
རྫས་ཉུང་དུ་ལས་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་རྫས་མང་པོ་འབྱུང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཙམ་
ཞིག་བཤད་པར(༡༡༨༣)ཟད་དོ། །རྒྱུད་འདྲ་བ་དག་ནི་རང་གི་རིགས་ཁོ་ནའི་མཚུངས་པ་དེ་མ་
ཐག་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཀྱང་སེམས་ཁོ་ནའི་ཡིན་ལ། ཚོར་བ་ཡང་ཚོར་བ་ཁོ་ནའི་ཡིན་
ནོ། །སྐམ་དུ་རྒྱུས་པར་སེམས་ཤིང་གང་གི་ཚེ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མཇུག་ཐོགས་
སུ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་འབྱུང་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དེའི(༡༡༨༤)མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་
རྐྱེན་ནི་སྔོན་འགགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ལྡང་བའི་སེམས་ཀྱི་འགོག་པས

ཀླམས་པར་འཇུག་ཀ སེམས་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། །དེ་སྐད་དུ་ཡི་མི་བརྗོད་དོ། །ལྡན་པ་མ་ཡིན་
པའི་འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འཆི་བར་མངོན་དུ་འགྱུར་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མཚུངས་པ(99b5)དེ་མ་ཐག
རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ། །ཁམས་གསུམ་ ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཅིག་ཅར་མངོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར
རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་མ་འོངས་པ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་དུ་མི་འདོད་ཅེ་ན། །མ་འོངས་པའི་དུས
ནི་འཚོལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔ་ཕྱི་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ན་བཅོམ(99b6)ལྡན་འདས་ཀྱིས་མ
འོངས་པ་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་གི་མཇུག་ཏུ་མ་འོངས་པ་འདི་འབྱུང་ངོ་ཞེས་བྱ་བར་ཇི་ལྟར་མཁྱེན་ཅེ་ན།
འདས་པ་དང་ད་ལྟར་གྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལས་འདི་ལྟ
བུའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ནི་འདི་ལྟ་བའམ་ཆོས་ལས་ཆོས་སྐྱེས(99b7)སོ་ཞེས་བྱ་བར་འདས་པའི
དུས་གཟིགས་ལ། ད་ལྟའི་ལས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ལས་ཀྱང་རྣམ
པར་སྨིན་པ་དེ་ལྟ་བུའམ། ཆོས་ལས་ཆོས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བར་མཁྱེན་ལ། དེའི་མཁྱེན
པ་དེ་ཡང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན(100a1)ཏེ། འདི་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས
འདས་པ་དང་ད་ལྟར་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་ནས་མ་འོངས་པའི་རྫས་འཚོལ་བ་རྣམས་མངོན་སུམ
དུ་བརྟགས་ཏེ། གང་ཟག་འདིས་ལས་འདི་ལྟ་བུ་བྱས་པས་མ་འོངས་པའི་འབྲས་བུ་འདི་ཡོངས
སུ་འབྱུང་ངོ་ཞེས་བྱ་བར་མཁྱེན(100a2)ཏོ་ཞེས་གྲག་གོ། །དེ་ལྟ་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས
སྔོན་གྱི་མཐའ་མ་གཟིགས་པར་ཕྱི་མའི་མཐའ་མི་མཁྱེན་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་དག་ན་རེ། སེམས
ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་འབྲས་བུའི་རྟགས་སུ་གྱུར་པ་སེམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད
ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་དེ། བཅོམ་ལྡན(100a3)འདས་ཀྱིས་དེ་གཟིགས་ནས་བསམ་གཏན་ནམ
མངོན་པར་མཁྱེན་པ་མངོན་དུ་མཛད་བཞིན་དུ་ཡང་མ་འོངས་པ་མཁྱེན་ཏོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །མདོ
སྡེ་པ་རྣམས་ན་རེ། དེ་ལྟར་ན་བཅོམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་མཚན་མཁན་ཁོ་ན་ཡིན་པར་འགྱུར་གྱི
མངོན་སུམ་དུ་མཛད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་བཅོམ(100a4)འདབ་འདས་ནི་བཞེད་པ
ཙམ་གྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ནི
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པོ་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །མ་འོངས་པའི་གོ་རིམས་ངེས་པར་གནས
པ་མེད་ན་ཅིའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་གི་མཇུག་ཐོགས་སུ་སྡུག་བསྔལ་ལ(100a5)ཆོས་ཤེས་པའི

བཟོད་པ་ཙོ་ན་སྐྱེའི་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ཟད་པ་ཤེས
པ་ཙོ་ན་སྐྱེའི་གཞན་མ་ཡིན་པའི་བར་དུ་ཡིན་ཞེ་ན། གང་ཞིག་གང་ལ་རག་ལས་དེ་སྐྱེ་བ་དེ་ནི་དེའི
མཇུག་ཐོགས་སུ་སྐྱེ་སྟེ། དཔེར་ན་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་(100a6)མེད་བཞིན་དུ་ཡང་ས
བོན་ལ་སོགས་པའི་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དགྲ་བཅོམ་པའི་སེམས་དང་སེམས
ལས་བྱུང་བ་ཐ་མ་རྣམས་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ཞེ་ན། སེམས་གཞན་དང་
འབྲེལ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་འགགས་མ་ཐག་པའི་(100a7)སེམས་ཡིད་ཡིན་ནོ་ཞེས
བྱ་བ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སེམས་ཐ་མ་ཡིད་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་བ་མ
ཡིན་ནམ། ཡིད་ནི་རྟེན་གྱི་དངོས་པོས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཡིན་གྱི། བྱེད་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ནི་མ་ཡིན་པས
རྟེན་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་མ་ཚང་བས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་(100b1)གཞན་མི་སྐྱེ་བ་ཙོ་ནར་ཟད་དོ། །
མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐོག་པའི་རྐྱེན་ནི་བྱེད་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ཆོས་གང་འབྲས་བུར་
གཟུང་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དམ་སྲོག་ཆགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་ཡང་མི་སྐྱེ་བར
དགག་པར་མི་ནུས་སོ། །ཆོས་གང་དག་སེམས་ཀྱི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་(100b2)ཅན་ཡིན
པ་དེ་དག་སེམས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་པ་ཅན་ཡང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། མུ་དང་པོ་ནི་སེམས་མེད
པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ལས་ལྡང་བའི་སེམས་དང་། སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སྐད་ཅིག་མ
གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་གོ། །མུ་གཉིས་པ་ནི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སྐད་ཅིག་(100b3)མ་དང་
པོ་དང་སེམས་དང་བཅས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །མུ་གསུམ་པ་ནི་སྙོམས
པར་འཇུག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་དང་། སེམས་དང་བཅས་པའི་གནས་སྐབས་དག་གོ། །མུ་བཞི
པ་ནི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་(100b4)ལྡང་བའི་སེམས
ཀྱི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །ཆོས་གང་དག་སེམས་ཀྱི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་ཅན་ཡིན་པ་དེ་དག
སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་དེ་མ་ཐག་པ་ཅན་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མུ་བཞི་སྟེ། གསུམ་པ་དང་བཞི་པ
གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་དག་གོ། །དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གང་(100b5)དག
ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་གང་དག་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ལྡང་བའི
སེམས་ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་ཏུ་ཆད་པ་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སེམས་ཀྱི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ

ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སེམས་གཞན་ཤེས་མཆོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་(༡༠༠b༦)
བཤད་ཟིན་ཏོ། །དམིགས་པ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དོ། །ཅི་རིགས་པར་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མཚུངས
པར་ལྡན་པ་དང་བཅས་པའི་ནི་གཟུགས་སོ། །རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ནི་སྒྲའོ། །སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས
པའི་ནི་དྲིའོ། །ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ནི་རོའོ། །ལུས་ཀྱི་(༡༠༠b༧)རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རེག་བྱའོ། །ཡིད
ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོ། །ཆོས་གང་ཞིག་ཆོས་གང་གི་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཆོས
དེ་ནི་མི་དམིགས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ནམ་ཡང་དམིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར
ན་ཤིང་ལ་སོགས་པ་མི་སྲེག་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་(༡༠༡a༡)མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བུད་ཤིང་ཞེས་བྱ་བ
བཞིན་ནོ། །སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས་དང་། སྐད་ཅིག་མ་ངེས་པས
དམིགས་པ་ལ་སྐད་ཅིག་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟ་བར་ངེས་པ་འདི་དག་ཅི་ཉེ་ན་ངེས་པས་ཀྱང་ངེས་པ་ཞིག
ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སྐྱེས་(༡༠༡a༢)པ་དེ་བཞིན་ཏེ། སྐྱེས་པ་རྣམས་ནི་ཉེ་ན་དང་ལྷན་ཅིག་པ་དག་ཡིན
ནོ། །མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་དང་། འདས་པ་རྣམས་ནི་ཉེ་ན་དང་མ་འབྲལ་བ་དག་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན
རེ། འདས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཉེ་ན་དང་ལྷན་ཅིག་པ་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དམིགས་པའི་རྐྱེན་བཤད
ཟིན་ཏོ། །བྱེད་(༡༠༡a༣)རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་བདག་པོར་བཤད། །བྱེད་པའི་རྒྱུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བདག་པོའི
རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །རྐྱེན་འདི་ནི་ལྷག་པ་ཡིན་པས་བདག་པོའི་རྐྱེན་ཏོ། །དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཡང་ཆོས
ཐམས་ཅད་ཡིན་ལ། བདག་པོའི་རྐྱེན་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡིན་ན་འདི་ལ་ལྷག་པའི་ཞིག་ཡོད
ཅེ་ན། ལྷན་(༡༠༡a༤)ཅིག་འབྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་ནི་ནམ་ཡང་དམིགས་པ་མ་ཡིན་གྱི་བདག་པོའི
རྐྱེན་ནི་ཡིན་པས་འདི་ལ་ལྷག་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །ཡང་ན་ལྷག་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད
རང་གི་ངོ་བོ་མ་གཏོགས་པའི་འདུས་བྱས་ཐམས་ཀྱི་ཡིན་ནོ། །རྐྱེན་བཞི་ཆར་ཀྱིས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་རྐྱེན
མ་(༡༠༡a༥)ཡིན་པའི་ཆོས་ལྟ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོད་དེ། རང་གི་ངོ་བོས་རང་གི་ངོ་བོ་ལྟ་བུའོ། །གཞན
ཀྱི་ངོ་བ་ཡང་ཡོད་དེ། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་འདུས་བྱས་ལྟ་བུ་དང་། འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་འདུས་མ་བྱས
ལྟ་བུའོ། །ཡང་རྐྱེན་འདི་དག་བྱ་བ་བྱེད་པ་ན་གནས་སྐབས་གང་གི་ཆོས་ལ་བྱེད་ཅེ་ན། རེ(༡༠༡a༦)
ཞིག་རྒྱུའི་རྐྱེན་རྣམ་པ་ལྔང་བཤད་པ་དེ་ལས།

༦༣ རྒྱུ་གཉིས་པོ་དག་འགག་པ་ལ།

བྱ་བ་བྱེད་དོ་གསུམ་པོ་ནི།
སྐྱེ་མཆེད་དེ་ལས་གཞན་པ་ཡི།
རྐྱེན་དག་དེ་ལས་བཟློག་པ་ཡིན༎

རྒྱུ་གཉིས་པོ་དག་འགག་པ་ལ། བྱ་བ་བྱེད་དོ། །འགག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ད་ལྟར་ཡིན་ཏེ། འགག་པ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་དག་བྱ་བ་བྱེད་དེ། །དེ་གཉིས་ནི(༡༠༤a༧)ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །གསུམ་པོ་ནི་སྐྱེ་བ་ལའོ། །སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་འོངས་པ་སྟེ། སྐྱེ་བ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ནི་སྐལ་བ་མཉམ་པ་དང་། ཀུན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་རྣམས་བྱ་བ་བྱེད་དེ། རེ་ཞིག་རྒྱུའི་རྐྱེན་ནི(༡༠༤b༡)དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལས་གཞན་པའི་རྐྱེན་དག་དེ་ལས་བཟློག་པ་ཡིན། མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་དང་། དམིགས་པའི་རྐྱེན་དག་ནི་བྱེད་པའི་ཚུལ་གང་གིས་རྒྱུའི་རྐྱེན་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་བཤད་པ་དེ་ལས་བཟློག་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ནི(༡༠༤b༢)སྐབས་འབྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །དམིགས་པའི་རྐྱེན་ནི་ད་ལྟར་གྱི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་འགག་པ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་དོ། །བདག་པོའི་རྐྱེན་ནི་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྒྲིབ་པའི་ངོ་བོར་གནས་པས་འདིའི་བྱ་བ་ནི་འདི་ཉིད་ཡིན་ནོ། །རྐྱེན(༡༠༤b༣)རྣམས་བྱེད་པ་དང་བཅས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཡང་ཆོས་གང་ཞིག་རྐྱེན་དུ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་ཅེ་ན།

༦༥. བཞི་ཡིས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས།
གསུམ་གྱིས་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་གཉིས།
གཞན་ནི་གཉིས་པོ་དག་ལས་སྐྱེས།
དབང་ཕྱུག་སོགས་མིན་རིམ་སོགས་ཕྱིར།

བཞི་ཡིས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས། །དེ་ལ་འདི་དག་རྒྱུའི་རྐྱེན་ནི་རྒྱུ་ལྔ་པོ་ཐམས་ཅད་དོ། །མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ནི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་སྔ་མ་གཞན་དག(༡༠༤b༤)གི་

བར་དུ་མཆོད་པ་རྣམས་སོ།། དམིགས་པའི་རྐྱེན་ནི་ཅི་རིགས་པར་ཡུལ་ལྔ་པོ་དག་དང་ཆོས་ཐམས
ཅད་དོ།། བདག་པའི་རྐྱེན་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་མ་གཏོགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོ།། གསུམ་གྱིས་སྙོམས
པར་འཇུག་པ་གཉིས།། འགོག་པ་དང་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག(101b5)པ་དག་ལ་ནི
དམིགས་པའི་རྐྱེན་མེད་དེ། དེ་དག་ནི་དམིགས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུའི་རྐྱེན་ནི
རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ནི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའོ། སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི
ས་མཚུངས་པའི་དགེ་བའི་ཆོས་སྔར་བྱུང་བ་རྣམས་སོ།། མཚུངས(101b6)པ་དེ་མ་ཐག་པའི
རྐྱེན་ནི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་སེམས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་བཅས་པའོ།། བདག་པོའི་རྐྱེན
ནི་སྔ་མ་བཞིན་ནོ།། སྙོམས་པར་འཇུག་པ་འདི་དག་ནི་སེམས་ཀྱི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ལས
སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། སེམས་ཀྱི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པ་ཅན་དག་ནི་ཡིན་གྱི(101b7)སེམས་སྐྱེ་བ་ལ
བགེགས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། གཞན་ནི་གཉིས་པོ་དག
ལས་སྐྱེ།། ཆོས་གཞན་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་དང་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ནི་རྒྱུ་དང་བདག་པའི
རྐྱེན་དག་ལས་སྐྱེའོ།། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་ཇི་སྐད་བཤད་པའི(102a1)རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཁོ་ན
ལས་སྐྱེའི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་གཅིག་པུ་དབང་ཕྱུག་དང་སྐྱེ་བུ་དང་། གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པ་ནི
མེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་གཏན་ཚིགས་ཅི་ཞིག་ཡོད། གལ་ཏེ་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་བྱས་པའི་སྒྲུབ
པར་སེམས་ན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་དབང(102a2)ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ཅིག་ཅར་དུ་ཞིག་ཡིན
ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་སྨྲ་བ་འདི་བསྐྱལ་བ་མ་ཡིན་ནམ། གཞན་ཡང་དབང་ཕྱུག་སོགས་མིན་རིམ་སོགས
ཕྱིར།། གལ་ཏེ་དབང་ཕྱུག་གམ། གཞན་ཡང་རུང་སྟེ་རྒྱུ་གཅིག་པུ་ཁོ་ན་ཞིག་ཡིན་ན་འགྲོ་བ་ཐམས
ཅད་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། (102a3)དངོས་པོ་རྣམས་ནི་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བ་ཡང
སྣང་ངོ།། དེ་ནི་འདི་ནི་ད་ལྟར་སྐྱེ་བར་ཅིག།། འདི་ནི་འགག་པར་གྱུར་ཅིག།། འདི་ནི་ཕྱིས་སྐྱེ་བར་ཅིག
ཅེས་དབང་ཕྱུག་གི་འདོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ།། འོ་ན་ནི་འདོད་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་དུ་མང
འགྲུབ་པར་འགྱུར་ལ། འདོད་པ(102a4)ཐ་དད་པ་དེ་ཡང་དེའི་རྒྱུའི་དབང་ཕྱུག་ལ་ཐ་དད་པ་མེད
པའི་ཕྱིར་ཅིག་ཅར་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ།། འོན་ཏེ་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་ན་ནི་དབང་ཕྱུག་རྒྱུ་མ་ཡིན
པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ལ། དེ་དག་ཀྱང་རིམ་གྱིས་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱུ་གཞན་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཐག

པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་(༡༠༢༤༥)བས་རྒྱུ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པའི་ཕྱི་ཐུག་མཐའ་ཡས་
པ་ཐོག་མ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་དབང་ཕྱུག་གི་རྒྱུར་མོས་པ་འདི་ནི་ཤཱཀྱའི་སྲས་
པོའི་ལུས་ཅན་ལས་མ་འདས་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དབང་ཕྱུག་གི་འདོད་པ་རྣམས་ཅིག་ཅར་ཡིན
དུ་ཟིན་ཀྱང་འགྲོ་བ་ནི་ཅིག(༡༠༢༤༦)ཅར་མ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་ཇི་ལྟ་བར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན་མ་ཡིན
ཏེ། དེ་དག་ལ་ཕྱིས་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རེ་ཞིག་དབང་ཕྱུག་གི་འཕྲིན་པའི་ཚིགས་འདི་ཁྱེད
ལ་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད། གལ་ཏེ་དགའ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོ་ན་ནི་ཐབས་མེད་པར་དེ་བྱེད་པར་མི་ནུས
པས་དེ་ལ(༡༠༢༤༧)དབང་ཕྱུག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་ལ་ཡང་དེ་ཚེ་ན་དང་འདྲའོ། །གལ་ཏེ
ཡང་དབང་ཕྱུག་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པར་སྐྱེ་དགུ་གནོད་པ་མང་པོ་དང་འབྲེལ་པ་དག་ཕྱུང་ནས་དེས
དགའ་བར་འགྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་དབང་ཕྱུག་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ལོ། །དེ་ལས་བརྩམས་ནས། གང
ཕྱིར་(༡༠༢༥༡)མ་ལུས་སྲེག་པ་དང་། །གང་ཕྱིར་རྩུ་དང་གང་ཕྱིར་གདུམ། །གང་ཕྱིར་གདུང་ཤ་ཁྲང
ཕྱིར། །ཤ་དང་ཁྲག་དང་རྐང་ཟ་བ། །དེ་ཕྱིར་དྲག་པོ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ
འདི་ཡང་ལེགས་པར་སྨྲས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་གཅིག་ཏུ་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས
དོན་གཞན་(༡༠༢༥༢)དག་གི་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པ་མངོན་སུམ་ནི་བསྙོན་པར་འགྱུར་རོ། །རྒྱུ་རྣམས
དང་བཅས་པའི་དབང་ཕྱུག་ལ་ཡང་རྒྱུར་རྟོག་པ་རྣམས་ནི་གུས་པས་སྨྲ་བ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད
དེ། རྒྱུ་རྣམས་ལས་གཞན་གྱིས་བྱེད་པ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དབང་ཕྱུག་དེ་ལྷན་ཅིག་བྱེད
པའི་རྒྱུ་དང་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་དབང་(༡༠༢༥༣)ཕྱུག་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་དང་པོ
བྱུང་བ་དབང་ཕྱུག་གི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་རྒྱུ་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཕྱིར
དབང་ཕྱུག་བཞིན་དུ་ཐོག་མ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཙོ་བོ་ལ་ཡང
ཅི་རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འཇིག་རྟེན་(༡༠༢༥༤)གྱི་རྒྱུ་གཅིག་པུ་ནི་མེད་ཀྱི
འདི་ནི་རང་གི་ལས་རྣམས་ཁོ་ནས་སྐྱེ་བ་དེ་དང་དེར་སྐྱེ་བར་བྱེད་དོ། །ཉོན་མོངས་བླ་མ
སྤྱངས་པ་རྣམས་ནི་རང་རང་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ་དང་། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས
བུ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ན་ལོག་པར་གཞན་དབང་ཕྱུག་ཏུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་བྱེད་དོ། །(༡༠༢
༥༥)། དེ་ན་རྫོགས་སོ། །ཡང་གཞན་ནི་གཉིས་པོ་དག་ལས་སྐྱེ། །ཞེས་གང་བཤད་པ་དེ་ཇི

ལྟར་ན་འབྱུང་བ་རྣམས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུའི་རྐྱེན་ཡིན་ཞེ་ན།

༦༥ དེའི་རྒྱུ་འབྱུང་བ་རྣམ་པ་གཉིས།
འབྱུང་ལས་གྱུར་བའི་རྣམ་པ་ལྔ།
འབྱུང་གྱུར་རྣམ་གསུམ་ཕན་ཚུན་དུ།
འབྱུང་བ་རྣམ་ཀྱི་དེ་རྣམ་གཅིག།

དེ་ཡི་འབྱུང་བ་རྣམ་པ་གཉིས།། འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་སྟེ། སྐལ་བ་མཉམ་པ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་དག་གིས(102b4)སོ།། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའི་རྣམ་པ་ལྔ།། འབྱུང་བ་རྣམས་འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའི་ནི་རྒྱུ་རྣམ་པ་ལྔ་སྟེ། ཇི་ལྟ་ཞེ་ན། སྐྱེད་ཕྱིར་བརྟེན་ཕྱིར་གནས་ཕྱིར་དང་། །རྟེན་པའི་ཕྱིར་དང་འཕེལ་བྱེད་ཕྱིར།། དེ་ཡང་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ལོ་ན་རྣམ་པ་ལྔ་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ནི་དེ་དག་ལས་སྐྱེ(102b5)བའི་ཕྱིར་རོ།། བརྟེན་པའི་རྒྱུ་ནི་སྐྱེས་པ་འབྱུང་བའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སློབ་དཔོན་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་པ་བཞིན་ནོ།། གནས་པའི་རྒྱུ་ནི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རི་མོའི་རྩིག་པ་བཞིན་ནོ།། རྟེན་པའི་རྒྱུ་ནི་རྒྱུན་མ་འཆད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། འཕེལ་བར་བྱེད་པའི(103a1)རྒྱུ་ནི་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་དང་། འགྱུར་བ་དང་། བརྟེན་པ་དང་གནས་པ་དང་། རྟེན་པ་དང་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །འབྱུང་གྱུར་རྣམ་གསུམ་ཕན་ཚུན་དུ།། རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་། སྐལ་བ(103a2)མཉམ་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་དག་གིས་སོ།། བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱུ་ནི་བྱེ་བྲག་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་མི་བགྲང་ངོ་།། དེ་ལ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ནི་ལུས་དང་དག་གི་ལས་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཕན་ཚུན་དུ་ཡིན་གྱི་གྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས་གཞན་མ་ཡིན་ནོ། སྐལ་བ(103a3)མཉམ་པའི་རྒྱུ་ནི་སྔར་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་བསྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ།། རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ནི་ལུས་དང་དག་གི་ལས་གང་གི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པའོ།། འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་དེ་རྣམས་གཅིག།། འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའི་གཟུགས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ནི་རྣམ་པར(103a4)སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ལུས་དང་དག་གི་ལས་གང་གི་རྣམ་པ་སྨིན་པ་རྣམས་ཡིན་པའོ།། སེམས་དང་སེམས་

ལས་བྱུང་བ་རྣམས་བྱེ་བྲག་མེད་པར་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་དུ་བཤད་ཀྱི། སེམས་གང་གི་མཇུག་ཐོགས་སུ་གང་འབྱུང་ཞེས་བྱ་བ་དེས་པ་ནི་མ་བཤད(༡༠༣ཀ༥)པས་དེ་ནི་དེ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་མདོར་བསྡུ་ན་སེམས་བཅུ་གཉིས་སོ། །ཇི་ལྟ་ཞེ་ན།

༦༦. འདོད་ཡིད་དགེ་དང་མི་དག་དང་།
བསྒྲིབས་པ་དང་ནི་མ་བསྒྲིབས་པ།
གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་དག་ན།
མི་དགེ་ལས་གཞན་ཟག་མེད་གཉིས།།

འདོད་ཡིད་དགེ་དང་མི་དགེ་དང་། བསྒྲིབས་པ་དང་ནི་མི་བསྒྲིབས་པ། ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། འདོད་པའི་ཁམས་ན་སེམས་པ་བཞི་སྟེ། །དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ(༡༠༣ཀ༦)མ་བསྟན་པ་དང་། མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའོ། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་དག་ན། མི་དགེ་ལས་གཞན། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་མི་དགེ་བ་མེད་པ་མེད་ཀྱི་གསུམ་ཡོད་དོ། །གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་ཡང་དེ་དང་འདྲ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བཅུ་པོ་དེ་དག་ནི་ཟག་པ་དང་(༡༠༣ཀ༧)བཅས་པའི་སེམས་ཡིན་ནོ། །ཟག་མེད་གཉིས། སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་དེ་དག་ནི་སེམས་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ།

༦༧. འདོད་སེམས་དགེ་བ་ལས་སེམས་དགུ།
དེ་ནི་བརྒྱུད་པོ་ཅོ་ན་ལས།
མི་དགེ་བ་ནི་བཅུ་དག་ལས།
དེ་ལས་བཞི་སྟེ་བསྒྲིབས་དེ་བཞིན།།

༦༨. མ་བསྒྲིབས་པ་ནི་ལྔ་དག་ལས།
དེ་ལས་མཇུག་ཐོགས་སེམས་བདུན་ནོ།

འདོད་སེམས་དགེ་བ་བ་ལས་སེམས་དགུ། །མཇུག་ཐོགས་སུ་ཞེས་འོག་ནས་འཆད་དེ། འདོད་པའི་

ཁམས་ན་དགེ་བའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེའི་མཇུག་(10381)ཐོགས་སུ་སེམས་དགུ་འབྱུང་སྟེ། རང་གི་ས་པ་བཞི་དང་སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་གཉིས་ཏེ། སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཚེ་དགེ་བ་དང་། ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བསྒྲིབས་པའོ།། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ནི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བསྒྲིབས་པ་ཁོ་(10382)ན་སྟེ། ཤིན་ཏུ་བསྐལ་པའི་ཕྱིར་དགེ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ནི་འདོད་པའི་ཁམས་ནས་རིང་བ་ཉིད་བཞིས་རིང་བ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་དང་རྣམ་པ་དང་། དམིགས་པ་དང་། གཉེན་པོ་རིང་བ་ཉིད་དག་གིས་སོ།། དེ་ལ་རྟེན་རིང་བ་ཉིད་ནི་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་(10383)མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱི་རྟེན་ཉིད་དུ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ།། རྣམ་པར་རིང་བ་ཉིད་ནི་འདོད་པའི་ཁམས་རགས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་དག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།། དེས་ན་དམིགས་པ་རིང་བ་ཉིད་ཀྱང་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཁོ་ན་ལ་རགས་པ་ལ་སོགས་(10384)པའི་རྣམ་པ་དག་ཏུ་དམིགས་སོ།། གཉེན་པོ་རིང་བ་ཉིད་ནི་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་བ་ལ་དེ་མངོན་དུ་འགྱུར་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ།། རྣམ་པར་སྨིན་འབྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུལ་མ་ཡིན་པ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་དབྱུང་བར་མི་ནུས་སོ།། སློབ་པ་དང་(10385)མི་སློབ་པའོ།། དེ་ནི་བརྒྱད་པ་ཁོ་ན་ལས། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་དེ་ནི་བརྒྱད་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། རང་གི་ས་པ་བཞི་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་གཉིས་ལས་ཏེ། ལྡང་བའི་ཚེ་དགེ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སྙོམས་པར་འཇུག་པས་གཟིར་བས་འོག་མའི་དགེ་བ་(10386)ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་བསྒྲིབས་པ་དང་། ལྡང་བའི་སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ།། མི་དགེ་བ་ནི་བཅུ་དག་ལས།། སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པ་དག་མ་གཏོགས་ཏེ། འདོད་པའི་ཁམས་སུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་ན་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཇུག་(10387)ཐོགས་སུ་མི་དགེ་བའི་སེམས་འབྱུང་ངོ་། དེ་ལས་བཞི་སྟེ། མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་སེམས་བཞི་འབྱུང་སྟེ། རང་གི་ས་པ་དག་ཁོ་ནའོ།། ཇི་ལྟར་འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་མི་དགེ་བའི་སེམས་བཤད་པ། བསྒྲིབས་དེ་བཞིན། བཅུ་པོ་ཁོ་ནའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་(10401)ལ། དེ་ལས་ནི་བཞི་ཁོ་ནའོ།། མ་བསྒྲིབས་པ་ནི་ལྔ་དག་ལས།། འདོད་པ་ན་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་ནི་ལྔའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། རང་

གིས་ས་པ་བཞི་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་ལས་སྤྲུལ་པའི་སེམས་སོ། (104a2) དེ་ལས་མཐུན་ཕྱོགས་སེམས་བདུན་ནོ། །འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ལས་ནི་རང་གི་ས་པ་བཞི་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་གཉིས་ཏེ། སྤྲུལ་པའི་སེམས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་དགེ་བ་དང་། ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་། ཉིང་(104a3)མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཁོ་ནའོ།

68. གཟུགས་ན་དགེ་ལས་བཅུ་གཅིག་གོ།
དེ་ནི་དགུ་ཡི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ།

69. བསྒྲིབས་པ་བརྒྱད་ལས་དེ་ལས་དྲུག །
མ་བསྒྲིབས་པ་ནི་གསུམ་ལས་སོ།
དེ་ལས་དྲུག་སྟེ།

གཟུགས་ན་དགེ་ལས་བཅུ་གཅིག་གོ། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་དགེ་བའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེའི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་སེམས་བཅུ་གཅིག་ཁོ་ན་འབྱུང་སྟེ། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་(104a4)ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་མ་གཏོགས་སོ། །དེ་ནི་དགུ་ཡི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་དེ་ནི་དགུའི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གཉིས་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་མ་གཏོགས་(104a5)སོ། །བསྒྲིབས་པ་བརྒྱད་ལས། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སེམས་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི་བརྒྱད་ལས་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གཉིས་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་གཉིས་མ་གཏོགས་སོ། །དེ་ལས་དྲུག་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་བསྒྲིབས་ལ་(104a6)ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ནི་དྲུག་སྟེ། རང་གི་ས་པ་གསུམ་དང་། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་སོ། །མ་བསྒྲིབས་པ་ནི་གསུམ་ལས་སོ། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི་གསུམ་ཁོ་ན་(104a7)ལས་

འབྱུང་སྟེ། རང་གིས་པ་དག་ཆེན་ལས་སོ།། དེ་ལས་དྲུག་སྟེ། རང་གིས་པ་གསུམ་དང་། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་དག་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནོ།། གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཇི་སྐད་དུ་བཤད་པ(10481)ལྟར།

69. གཟུགས་མེད་པའང་།
དེ་ཡི་རྒྱུ་ལ་ལོ། དགེ་བ་ལས།

70. སེམས་དགུ་དག་གོ་དེ་དྲུག་གི།
བསྒྲིབས་པ་ལས་བདུན་དེ་དེ་བཞིན།
སློབ་བཞི་ལས་དེ་ལས་ལྔ།
མི་སློབ་པ་ནི་ལྔ་ལས་སོ ।།

71. དེ་ལས་སེམས་ནི་བཞི་དག་གོ།།

གཟུགས་མེད་པའང་དེའི་རྒྱུ་ལ་ལོ། དེ་ན་ཡོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཡང་རང་གིས་པ་ཆེན་ལས་འབྱུང་ལ། དེ་ལས་ཀུང་རང་གིས་པ་གསུམ་དང་། ས་འོག་མ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་རྣམས་དང་དྲུག་འབྱུང་ངོ་།། དགེ་བ་ལས་སེམས་དགུ་དག་གོ།(10482) གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བའི་སེམས་ལས་ནི་སེམས་དགུ་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དང་། འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་མ་གཏོགས་སོ།། དེ་དྲུག་གི། །གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་ནི་རང་གིས་པ་གསུམ་དང་།(10483) གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ།། བསྒྲིབས་པ་ལས་བདུན། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་བསྒྲིབས་པ་ལས་ནི་རང་གིས་པ་གསུམ་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དང་། བསྒྲིབས་པ་དང་། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན(10484)གཉིས་སོ།། དེ་དེ་བཞིན། །དེ་ཡང་བདུན་ཆེན་ལས་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན

རྣམས་དང་། སློབ་པ་མི་སློབ་པ་དག་མ་གཏོགས་སོ། སློབ་པ་བཞི་ལས། ཁམས་གསུམ་པའི་དགེ་བ་དང་། སློབ་པ་ལས་སོ། །དེ་ལས་ལྔ། བཞི་པ་དེ་དག་ཉིད་(104b5)དང་། མི་སློབ་པའོ། །མི་སློབ་པ་ནི་ལྔ་ལས་སོ། །བཤད་མ་ཐག་པའི་ལྔ་པོ་དེ་ཉིད་ལས་སོ། །དེ་ལས་སེམས་ནི་བཞི་དག་གོ། །མི་སློབ་པའི་སེམས་དེའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་སེམས་བཞི་འབྱུང་སྟེ། ཁམས་གསུམ་པའི་དགེ་བ་དང་། མི་སློབ་པའོ། །སེམས་བཅུ་གཉིས་རྫོགས་སོ། (104b6)

71. བཅུ་གཉིས་དེ་དག་ཉི་ཤུར་ཡང་།
གསུམ་དེ་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དང་།
སྦྱོར་བྱུང་དགེ་རྣམ་གཉིས་ཕྱེ་ནས། །

72. རྣམ་སྨིན་སྐྱེས་དང་སྤྱོད་ལམ་པ།
བཟོ་ཡི་གནས་དང་སྤྲུལ་པ་དང་།
འདོད་ན་ལུང་བསྟན་མིན་རྣམ་བཞིར།
གཟུགས་ན་བཟོ་མ་གཏོགས་པའོ། །

ཡང་བཅུ་གཉིས་དེ་དག་ཉི་ཤུར་ཡང་བཤད་དེ། ཇི་ལྟར་བྱས་ནས་ཤེ་ན། གསུམ་དུ་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དང་། སྦྱོར་བྱུང་དགེ་རྣམས་གཉིས་ཕྱེ་ནས། །ཁམས་གསུམ་པོ་དག་དུ་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དང་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་དགེ་བའི་སེམས་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེའོ། །རྣམ་སྨིན་སྐྱེས་དང་(104b7)སྤྱོད་ལམ་དང་། །བཟོ་ཡི་གནས་དང་སྤྲུལ་པ་དང་། །འདོད་ན་ལུང་བསྟན་མིན་རྣམ་བཞིར། ཕྱེ་ནས་ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་ཏེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ལ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། བཟོའི་གནས་དང་། སྤྲུལ་པའི་(105a1)སེམས་དང་རྣམ་པ་བཞིར་དབྱེའོ། །གཟུགས་ན་བཟོ་མ་གཏོགས་པའོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་དབྱེ་སྟེ། དེ་ན་བཟོ་མེད་པའི་ཕྱིར་བཟོའི་གནས་པ་མ་གཏོགས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་སེམས་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་དག་ནི་ཡང་དགེ་བ་དྲུག་དང་། མ་(105a2)བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་བདུན་དུ་ཕྱེ་ནས

ཉི་ཤུར་འགྱུར་རོ། །གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་ནི་སྤྱོད་ལམ་ལ་སོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྤྱོད་ལམ་པ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་མེད་དོ། །དེ་དག་གི་དམིགས་པ་ནི་གཟུགས་དང་། དྲི་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །བཟོའི་(105a3)གནས་པ་ནི་སྒྲ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་ཅེ་ན་ཡིན་ནོ། །སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། བཟོའི་གནས་པ་དག་གི་སྤྲུལ་བ་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་ལྔ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ། བཟོའི་གནས་པས་མངོན་པར་བསྒྲུབས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་(105a4)གཉིས་ལ་དམིགས་པ་ཡང་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཡང་སེམས་ཉི་ཤུ་པོ་འདི་དག་ལས་གང་གི་མཇུག་ཐོགས་སུ་གང་ཞིག་འབྱུང་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་བརྒྱད་ལས་སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་སེམས་བཅུ་འབྱུང་སྟེ། མངོན་པའི་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་(105a5)པ་རང་གི་ས་པ་བདུན་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པའོ། །དེ་ནི་བརྒྱད་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། རང་གི་དགེ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་དང་། (105a6)སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ། །སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་དགུ་སྟེ། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་ས་པ་བདུན་དང་། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་གོ། །དེ་ནི་བཅུ་གཅིག་གིས་མཇུག་ཐོགས་སུ་(105a7)འབྱུང་སྟེ། སྔ་མ་བཞིན་དུ་རང་གི་བདུན་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ། །མི་དགེ་བ་དང་། བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་བདུན་ཏེ། སྔ་མ་བཞིན་དུ་རང་གི་དག་ཅེ་ནའོ(105b1)། དེ་དག་ནི་སེམས་བཅུ་བཞིའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ་རང་གི་བདུན་དང་། སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དག་མ་གཏོགས་པ་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་བཞི་དང་། སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་གསུམ་ལས་སོ། །སྤྱོད་ལམ་པ་(105b2)དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་བརྒྱད་དེ། སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དག་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་ས་པ་དྲུག་དང་། གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་གོ། །དེ་དག་ནི་སེམས་བདུན་གྱི་མཇུག་(105b3)ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། སྔ་མ་བཞིན་དུ་རང

གི་བདུན་ཅོ་ན་ལས་སོ། །བཞིའི་གནས་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་དྲུག་སྟེ། །སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དག་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་རྣམས་ཅོ་ནའོ། །དེ་ནི་བདུན་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། མངོན་པར་ཤེས་པའི(105b4)འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་དག་ཅོ་ན་ལས་སོ། །མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་གཉིས་ཏེ། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དང་རང་གི་དྲུག་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའོ། །དེ་ཡང་དེ་གཉིས་ཅེ་ན་ལས་སོ། །དེ་ནི་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི(105b5)དྲུག་གི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་བཅུ་གཉིས་ཏེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དག་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དང་། རང་གི་དྲུག་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པའོ། །དེ་ན་སེམས(105b6)བཅུའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དག་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དག་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པའོ། །དེ་ན་སེམས(105b6)བཅུའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དག་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དག་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཉོན་མོངས་(105b7)པ་ཅན་དག་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ། །སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་བརྒྱད་དེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་ལྔ་དང་། གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནོ། (106a1)། དེ་ནི་ལྔ་ལས་ཏེ། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་དག་ཅོ་ན་ལས་སོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་དགུ་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དག་དང་། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་སྟེ་བཞི་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས(106a2)བུ་མ་གཏོགས་པར་རང་གི་ལྔའོ། །དེ་ནི་སེམས་བཅུ་གཅིག་གི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དག་དང་།

མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་ལྔ་དང་། སྦྱོར་བ་ལས་(106a3)བྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ་
གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་གསུམ་ལས་སོ།། སྤྱོད་ལམ་པའི་མཐུ་ཐོགས་སུ་ནི་བདུན་ཏེ། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་
པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་དང་། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་
རང་གི་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་པ་(106a4)ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ནོ།། དེ་ནི་ལྔའི་མཐུ་ཐོགས
སུ་འབྱུང་སྟེ། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་དག་ཅེ་ན་ལས་སོ།། རྣམ་པར་
སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བར་བརྗོད་པར་བྱའོ། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུའི་མཐུ
ཐོགས་སུ་(106a5)ནི་གཉིས་ཏེ། རང་གི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དག
ཅེ་ནའོ།། དེ་ཡང་དེ་དག་ཅེ་ན་ལས་སོ།། དེ་ནི་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་བཞི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།
སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་མཐུ་ཐོགས་སུ་ནི་བདུན་ཏེ། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་(106a6)
བ་དང་། རང་གི་བཞི་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པའོ།། དེ་ནི་སེམས་དྲུག་གི་མཐུ་ཐོགས་སུ་འབྱུང་
སྟེ། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་མ་གཏོགས
པ་རང་གི་གསུམ་དང་། སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ།། སྐྱེས་ནས་(106a7)ཐོབ་པའི་མཐུ
ཐོགས་སུ་ན་བདུན་སྟེ། རང་གི་བཞི་དང་། ས་འོག་མ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་གོ།། དེ་ནི་བཞི་ལས
ཏེ། རང་གི་དག་ཅེ་ན་ལས་སོ།། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མཐུ་ཐོགས་སུ་ནི་བརྒྱད་དེ། རང་གི་བཞི་དང་།
གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་།(106b1)ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་གོ།། དེ་ནི་བཅུའི་མཐུ་ཐོགས་སུ་འབྱུང་སྟེ། རང་གི་བཞི་དང་། འདོད་པ་དང་
གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྐྱེ་གནས་ཐོབ་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དག
ལས་སོ།། རྣམ་པར་སྨིན་(106b2)པ་ལས་སྐྱེས་པའི་མཐུ་ཐོགས་སུ་ནི་དྲུག་སྟེ། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་
བ་མ་གཏོགས་པ་རང་གི་གསུམ་དང་། འོག་མའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གསུམ་མོ།། དེ་ནི་བཞི་ལས་ཏེ།
རང་གི་དག་ཅེ་ན་ལས་སོ།། སློབ་པའི་མཐུ་ཐོགས་སུ་ནི་དྲུག་སྟེ། ཁམས་གསུམ་པའི་སྦྱོར་བ་ལས
བྱུང་བ་(106b3)རྣམས་དང་། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྐྱེ་གནས་ཐོབ་པ་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པའོ།
། དེ་ནི་བཞི་ལས་ཏེ། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་གསུམ་དང་། སློབ་པ་ལས་སོ། །མི་སློབ་པའི་མཐུ་ཐོགས
སུ་ནི་ལྔ་སྟེ། སློབ་པ་གཅིག་པུ་མ་གཏོགས་པ་སློབ་པའི་མཐུ་ཐོགས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ།།(106b4)

།དེ་ནི་ལྔ་ལས་ཏེ། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་གསུམ་དང་། སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དག་ལས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། སྤྱོད་ལམ་པ་དང་། བཟོའི་གནས་པའི་སེམས་དག་འབྱུང་ངོ། སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་ནི(106b5)དེ་དག་ལས་མ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་སྤྱོད་ལམ་དང་། བཟོ་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྟོབས་ཆུང་བ་དང་། མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འབྱུང་བའི་སེམས་ནི་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པར(106b6)འཇུག་པས་དེ་ནི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་བར་རིགས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་འོ་ན་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དག་ལས་ཀྱང་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་ཀུན་དུ་འབྱུང་བས་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བ་ལ་ནི་དེ་ཡོངས་སུ(106b7)ཤེས་པ་ལས་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་མངོན་དུ་འགྱུར་བར་རིགས་སོ། །འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྐྱེ་ནས་ཐོབ་པ་ལ་ནི་གསལ་བའི་ཕྱིར་སློབ་པ་དང་། མི་སློབ་པ་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འབྱུང་གི་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ(107a1)ལས་ནི་དེ་དག་མི་འབྱུང་ངོ། །གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྐྱེ་གནས་ཐོབ་པ་འབྱུང་སྟེ། གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ནི་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི(107a2)སྐྱེ་གནས་ཐོབ་པ་མི་འབྱུང་སྟེ། མི་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་གསུམ་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་དཔེར་ན་གཟུགས་ནི་གནོད་པར་གྱུར་རུང་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ནོ་སྙམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའོ། །སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་དང་ལྡན(107a3)པའོ། །མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་མི་སྡུག་པ་དང་། ཚད་མེད་པ་དང་། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་དང་། ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་དག་ལའོ། །དེ་ལ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འཕགས་པའི(107a4)ལམ་མངོན་དུ་བྱེད་དལ། དེ་ལས་ཀྱང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། དེ་ལྟ་ན་མི་སྡུག་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་པའི་དྲན་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དག་ན་རེ། སྤྱི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཁོ་ནའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འཕགས་པའི(107a5)ལམ་

མངོན་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ལས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། མི་སྡུག་པས་སེམས་བདུལ་ནས་སྤྱི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འཕགས་པའི་ལམ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར་བརྒྱུད་པ་ལས་དགོངས་ནས་མི་སྡུག་པ་དང་ལྷན་ཅིག་པའི་དྲན་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་སྒོམ་པར་(104a6)བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གཞན་དག་ན་རེ། འཕགས་པའི་ལམ་གྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ཡང་སྤྱི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཅོ་ནའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །རེ་ཞིག་མི་ལྡོག་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པ་ལ་འཇུག་ན་ནི་ལམ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཇུག་ཐོགས་སུ་(104a7)འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་པར་འགྱུར་ན། གལ་ཏེ་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པ་ལ་འཇུག་ན་གོ་ཇི་ལྟར་དེ། ཤིན་ཏུ་བསྐལ་ལ་པའི་ཕྱིར་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ནི་མི་ནུས་སོ། །ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་མ་(104b1)གཏོགས་པར་དེ་དག་གིས་ས་པ་ཡང་མི་ཐོབ་པོ། འཕགས་པ་ནི་ཡང་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་མངོན་དུ་མཛད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་ཐོབ་ཟིན་པ་དེའི་སྦྱོར་བ་མངོན་དུ་བྱེད་པ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ནི་དེ་དང་འདྲ་བའི་སྤྱི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གཞན་ཡང་འདི་ལྟ་(104b2)སྟེ། འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པའོ། །མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཞི་བའོ་སྙམ་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་མངོན་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་མི་བརྗོད་དོ། །མི་ལྡོག་པ་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་འཐོབ་པའི་(104b3)ལྷག་པའི་སེམས་ནི་དེའི་ས་པའམ་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་བརྟེན་ནས་འཐོབ་པ་ནི་དེའི་ས་པའམ་སྲིད་པའི་རྩེ་མོ་པ་ཡིན་ནོ། །ལ་ལྷག་མ་རྣམས་སུ་ནི་རང་གི་ས་པ་ཅོ་ནའོ། །འདོད་པའི་ཁམས་ན་ནི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གསུམ་སྟེ། ཐོས་པ་དང་(104b4)བསམས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་རྣམས་སོ། །གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ན་ནི་གསུམ་སྟེ། ཐོབ་པ་དང་བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་རྣམས་སོ། །བསམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་མེད་དོ། །གང་གི་ཚེ་དེ་དག་སེམས་པར་རྩོམ་པ་དེའི་ཚེ་དེ་དག་གི་ཏིང་ངེ་(104b5)འཛིན་ཅོ་ན་ཉེ་བར་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ན་ནི་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དག་གོ། །དེ་ལ་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དག་མ་གཏོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམ་པ་ལྔའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་འཕགས་པའི་ལམ་ན་མངོན་དུ་འགྱུར་ཏེ། སྦྱོར་བ་ལ

རག་(107b6)ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལམ་གྱི་མཇུག་ཐུབས་སུ་ནི་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་ཡང་མངོན་དུ་འགྱུར་ཏེ། གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གང་དག་སེམས་བཅུ་གཉིས་བཤད་པ་དེ་དག་ལས་སེམས་གང་ལ་དུ་ཞིག་སྐྱེད་ཅེ་ན།

73. ཁམས་གསུམ་པ་ཡི་ཉོན་མོངས་ཅན། །
དྲུག་དང་དྲུག་དང་གཉིས་སྐྱེད་དོ། །
གཟུགས་སྐྱེས་དགེ་ལ་གསུམ་དག་གོ །
སློབ་པ་ལ་བཞི་ལྷག་ལ་དེ། །

ཁམས་གསུམ་པ་ཡི་ཉོན་མོངས་ཅན། །དྲུག་དང་དྲུག་(107b7)དང་གཉིས་སྐྱེད་དོ། །འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་མངོན་དུ་གྱུར་ན། སེམས་དྲུག་པོའི་འདི་དག་དང་མི་ལྡན་པ་ལས་སྐྱེད་དེ། ཐེ་ཚོམ་གྱིས་དགེ་བའི་རྩ་བའི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་དང་། ཁམས་སུ་སླར་ལྡོག་པ་ལས་འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་དགེ་བ་དང་། ཁམས་སུ་སླར་(108a1)ལྡོག་པ་དང་། ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ལས་མི་དགེ་བ་དང་། བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་དང་། གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་། ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ལས་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་། སློབ་པའོ། །གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་(108a2)ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལ་ཡང་དྲུག་སྐྱེད་དོ། །ཁམས་སུ་སླར་ལྡོག་པ་ལས་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་གསུམ་དང་། འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ལས་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་། སློབ་པའོ། །གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་(108a3)ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལ་ནི་གཉིས་སྐྱེད་དེ། ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དེ་ཉིད་དང་། སློབ་པའོ། །གཟུགས་སྐྱེས་དག་ལ་གསུམ་དག་གོ། །གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་ལ་སེམས་གསུམ་སྐྱེད་དེ། དགེ་བ་དེ་ཉིད་དང་། འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་(108a4)དུ་མ་བསྟན་པ་དག་གོ། །སློབ་པ་ལ་བཞི། །སློབ་པ་དེ་ཉིད་དང་། འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་འདོད་པ་དང་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པ་ན་འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག

དང་། གཟུགས་མེད་པའི་དགེ་བའོ། །ལྷག་མ་དེ། (༡༠༨a༥) ལྷག་མར་བྱས་པས་ལྷག་མ་སྟེ། །སེམས་གང་ལ་སྐྱེད་པ་མ་བཤད་པ་དེ་ལ་ནི་དེ་ཉིད་སྐྱེད་པར་བལྟ་བར་བྱའོ། །གཞན་དག་ལ་ནི། ཁྱད་པར་མེད་པར་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ལ་ནི། ཁམས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགུ་སྐྱེད་བརྗོད། །དགེ་བའི་སེམས་ལ་དྲུག་ཡིན་ཏེ། །ལུང་དུ་མ་བསྟན་ལ་དེ་ཉིད་དོ། །ཞེས་ (༡༠༨a༦) འཆད་དེ། དེ་ར་མི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་བདུན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བས་དགེ་བའི་རྩ་བའི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་ལས་འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལས་འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དག་དང་། དེ་ (༡༠༨a༧) ནི་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དེ་འཛིན་དེ་ཐོབ་པ་ལས་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་དགེ་བ་དག་དང་། ངེས་འཇུག་དགྲ་བཅོམ་ཉིད་ཀྱི་ཚེ། སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པའོ། །ལྷག་མ་ནི་རྣམ་པར་བཤད་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། བསྡུ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ནི། སྐྱེ་ (༡༠༨b༡) དང་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། །འདོད་ཆགས་བྲལ་དང་ཡོངས་ཉམས་དང་། །དགེ་བའི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། །སེམས་དེ་ལྡན་པ་མིན་ལས་སྐྱེད། །རྐྱེན་གྱིས་སྐབས་རྫོགས་སོ། །

།དབང་པོ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ་ལས་གནས་གཉིས་པ་རྫོགས་སོ། །

ПРИМЕЧАНИЯ

Глава I

1. མུན་པ་བཅོམ་པ། - победитель (мрака) омрачения, обр. Будда
2. མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས། - невозникающие элементы
3. ཉོན་མོངས། kleša - омрачение
4. ཀུན་ཏུ་འཁྲུགས་པ། upayasa - букв. внимание; доп. закон функциональной зависимости རྟེན་འབྲེལ་[ཡན་ལག]བཅུ་གཉིས།
5. རྫུ་འཕྲུལ་མཐུ། - сила чудес, волшебство
6. ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ། - полный анализ (теории) элементов бытия
7. བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས། vaibhaṣika - Вайбхашика, будд.философская школа
8. ཀཱ་ཏྱཱ་ཡ་ནའི་བུ། katyayanaputra - Катьяяна, имя собств.
9. ཆོས་སྐྱོབ། dharmatrata - Дхарматрата, имя собств.
10. ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། udānavarga - наименов. трактата
11. འདུས་བྱས། saṃskara - подверженое бытию; обусловленное
12. ལམ་མ་གཏོགས་པ། - за исключением Пути
13. འགོག་པ། nirodha - подавление
14. ལམ་གྱི་བདེན་པ། mārgasatya - истина о Пути
15. འདུས་མ་བྱས། asaṃskṛta - неподверженное бытию; необусловленное
16. སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འགོག་པ། pratisaṃkhyanirodha - подавление элементов бытия через аналитическое знание
17. སོ་སོར་བརྟགས་པ་མ་ཡིན་པའི་འགོག་པ། apratisaṃkhyanirodha - подавление элементов бытия естественным путем
18. བྲལ་བ་སོ་སོ་སོ་སོ་ཡིན། - полнейший (глубокий) анализ
19. སྐྱེ་ལ་གཏན་དུ་གེགས་བྱེད་པ། = постоянное препятствование возникновению

20. གང་ཟག། pudgala - личность

21. སྡུག་བསྔལ། duhkha - феноменальное бытие (букв. страдание)

22. འཕགས་པའི་བདེན་པ། āryasatya - истина праведника

23. ཤེས་རབ་ཀྱི་བྱེ་བྲག། prajñāviśesa - истинное знание, разновидность мудрости

24. མངོན་སུམ་དུ་བྱས་ནས། - восприятие, чувствование

25. བསྒོམ་པ། bhāvana - созерцание

26. འདྲ་བའི་རྒྱུ། = སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ། sabhāgahetu- "схожая причина", причина однородности между предшествующим и последующими элементами, создающая иллюзию длительности их потока

27. རྐྱེན། pratyaya - условие

28. རྣམ་པར་ཤེས་པ། = སེམས། vijñāna - сознание

29. དམིགས་པ། ālambana- об"ект (мышления); опора

30. ཕུང་པོ། skandha - группа

31. གཟུགས། rūpa - чувственное

32. མི་རྟག་པ། anitya - непостоянство

33. གཞི། vastu - причина

34. གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ། rūpaskandha - группа чувственного

ཚོར་བའི་ཕུང་པོ། vedanaskandha - группа ощущения

འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ། saṁjñāskandha - группа различения (идей)

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ། saṃskaraskandha - группа сил

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ། vijñānaskandha - группа сознания

35. རྒྱུ། hetu = གཞི། vastu - причина

36. ཟག་བཅས། sasrava = ཉོན་མོངས། kliṣta - обладающий омрачением; омраченный; оскверненный

37. ཐབས་བཅས་ཅང། - борющийся

38. ཀུན་འབྱུང་། = ཀུན་ནས་འབྱུང་བ། samudaya= ཉོན་མོངས་པ།-оскверненный; омраченный

39. ལྟ་གནས། - место ложных воззрений

40. སྲིད་པ། bhava - бытие, феноменальное существование

41. དོན། artha = ཡུལ། viṣaya - об"ект

43 རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པ། avijñapti - внешне непроявленное

43. གཟུགས་དང་བ། rūpaprasāda - тонкое чувственное

44. ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད། - внутренняя база

45. འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དག་རྒྱུར་བྱས་པ། bhautika - производное от четырех Великих элементов

46. རབ་ཏུ་བྱེད་པ། prakarana[pada] - Пракарана (пада), наименов. трактата

47. འདྲ་བ། = མཚུངས་པ།— схожий; འདྲ་བ་མ་ཡིན་པ། = མི་མཚུངས་པ།- несхожий

48. ཁུག་རྣ། = སྨུག་ཆར། - туман

49. གཟུགས་ཀྱི་ཁམས། rūpadhātu - сфера получувственного; 1) ограниченного чувственного, 2) категория чувственного

50. སྐྱེ་མཆེད། āyatana-база, как одна из классификаций элементов бытия

51. རྒྱུད། = རྒྱུན། samtana- поток (элементов бытия)

52. གཡོངས། - колеблющийся

53. སེམས་མེད་པ། - бессознательное оостояние (букв. без сознания)

54. དགེ་དང་མི་དགེ། kušala-akusāla - благоприятный и неблагоприятный

55. སེམས་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། nišcittasamadhi - ступень созерцания "без мысли, без сознания, без идей".

56. འདུ་ཤེས་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན། asamjñasamadhi - ступень созерцания "с остановкой сознания" (букв. без представлений)

57. རྗེས་འབྲེལ། = རྒྱུན། - поток

58. ཐོབ་པ། prāpti - "получение-обладание", сила, контролирующая сочетание элементов бытия в индивидуальном потоке элементов

59. འཛིན་པ། - схватывание

60. རང་གི་མཚན་ཉིད། svalakṣaṇa - свой (собственный) признак

61. རགས་པ། - грубый

62. རང་བཞིན། svabhāva - природа, сущность

63. འཕེལ་བ་དང་རྒྱས་པར་བྱེད་པར་རིག་པར་བྱའོ། - следует понимать и как развитие, и как распространение

64. གཟུགས་སུ་རུང་བ། - препятствование

65. ཐོགས་པ། pratigha - непроницаемость; препятствование

66. རྡུལ་ཕྲ་རབ། pramāṇu - атом

67 འདུས་པ་གནས་པ། - будучи в комплексе

68 ཁམས། dhātu - категория, одна из классификаций элементов бытия

69 མྱོང་བ། = ཚོར་བ། vedana - чувствование; ощущение

70 འདུ་ཤེས། saṃjñā - различение

71 རེག་པ། sparśa - контакт; касание; соприкосновение

72 ཡིད། manas - интеллект; способность мыслить

73 མཚན་མར་འཛིན་པ། - схватывание общего признака

74 འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ། saṃskaraskandha - группа сил

75 ཆོས་ཀྱི་ཁམས། dharmadhātu - категория нечувственного (букв. элементов)

76 སེམས་པའི་ཚོགས། - комплекс усилий сознания

77 ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ། upadanaskandha - группа эмпирического бытия; омраченные группы

78 སེམས་ལས་བྱུང་བ། cittasamprayukta - психические силы; ментальное

79 དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ། viprayukta - чистые силы

80 རྫས་བདུན་པོ། - семь субстанций

81 ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། manovijñana - сознание предыдущего момента

82. འདས་མ་ཐག་པ། - непосредственно предшествующее (сознание)

83. རྟེན་པ། - опора (сознания)

84. རང་གི་ངོ་བོ། svarūpa - своя (собственная) сущность

85. བརྡར་བཏགས། - условное наименование

86. སྤྱོད་ཡུལ། gocara - сфера деятельности

87. སྐྱེངས། སྐྱེ་སྒོ། རིགས། - "дверь возникновения", "происхождение"

88. མོངས། དབང། འདོད། - заблуждение; способность; склонность

89. ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ། sapratigha - обладающий непроницаемостью

90. ཐོགས་པ་མེད་པ། - проницаемое

91. ས་[ཕ] bhūmi - ступень(бытия, созерцания)

92. རྟེན། aśraya= འགྲོ་བ། - живое существо (букв. опора)

93. རིགས་བཅོ་བརྒྱད། - 18 компонентов

94. འབྱུང་གནས། - источник

95 བཏགས་པ། - наименование

96. རྫས། dravya - субстанция

97. བཏགས་པའི་ཡོད་པ།- номинальное; относительное существование

98. བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ། Vibhaṣa - Вибхаша, наименов. трактата

99. སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་རིལ་པོའི་བདག་ཉིད་དུ་འཛིན་པ། - восприятие "я"
как элементов, связанных с сознанием

100. གཟུགས་ཁོ་ན། - только (именно) чувственное

101. གཟུགས་དང་སེམས་དག། - чувственное и сознание

102. ལྟ་བ། dṛṣṭi - (ложное) воззрение

103. འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག། -ложное различение (того, что правильно и неправильно)

104. ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ། - разные (всевозможные) омрачения

105. རབ་ཏུ་སྡེ་བ། vyavasthāna - состояние

106. བསམ་གཏན། dhyāna - созерцание

107. སྲིད་པའི་རྩེ་མོ། bhavāgra - кульминационная точка бытия

108. འབྱུང་བ་ཆེན་པོ། mahābhūta - Великие элементы

109. གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། rūpayātana - база видимого

110. ཆོས། dharma - элемент бытия; Учение (буддийское)

111. ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། dharmāyatana - база нечувственного (букв. элементов)

112. སྦྱར་བ་ཡིན། - вообще (т.е. собранное, как бы склеенное)

113. ལྷའི་མིག། divyacakṣu - божественное зрение

114. འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག། - зрение возвышенной мудрости

115. ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ། dharmaskandha - Дхармаскандха, наименов. трактата

116. རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ། pratītyasamutpāda - формула функциональной зависимости

117. ཚད་མེད་པ། apramāṇa - неизмеримое

118. ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད། jihmikṛstnāyatana - база подавления блеском

119. ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད། kṛtsnāyatana - база полного успокоения

120. བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ། - относящееся к просветлению

121. མངོན་པར་ཤེས་པ། abhijñāna -сверхъестественное знание

122. སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ། - аналитическое знание

123. མཐོང་བའི་ཕུང་པོ། - группа прозрения

124. ཟད་པར་ནམ་མཁའི་སྐྱེ་མཆེད། ākāšakṛtsnāyatana - база конечности пространства

125. ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། ākāšanantyāyatana - база бесконечного пространства

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། vijnānānantyāyatana-база бесконечного сознания

ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད། akiñcanyāyatana - база "ничего не существует"

འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་སྐྱེ་མཆེད། naivasamjnānāsamjnāyatana - база каталепсии (букв. без представлений и не без представлений)

126. ཁམས་མང་པོ། **bahūdhātuka** - Бахудхатука, назв. сочинения

127. བསགས་པར་གནས་པའི་གཟུགས། - аккумулированное чувственное

128. མཚམས་སྦྱོར་བའི་སེམས་ལས་འཆི་བའི་སེམས་པར་དུ། - от первого момента сознания до сознания при смерти.

129. ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། **avyākṛta** - нейтральный

130. བཏགས་པ། **prajñāpti** - Праджняпти, наименов. трактата

131. དམིགས། **ālambana** - мысленный об"ект

132. ཡུལ། **viṣaya** - об"ект (органов чувств)

133. འཇུག་པ། **pravṛtti** - сила, создающая неминуемость потока причин и следствий

134. རྣམ་པར་སྨིན་པ། **vipāka** - последствие кармы

135. རྣམ་པར་རིག་བྱེད། **vijñāpti** - внешне проявленное (телесное или словесное

136. གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས། **arūpyadhātu** - сфера нечувственного

137. སྙོམས་པར་འཇུག་པ། **samapatti** - мистическое погружение

138. ཟག་བཅས་དང་ཟག་མེད། - скверна и нескверна

139. རྟོག་པ། **vitarka** - искание (элемент бытия)

140. དཔྱོད་པ། **vicara** - установление (элемент бытия)

141. བསམ་གཏན་དང་པོ། **pradhamadhyāna** - первая ступень созерцания

142. བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན། - промежуточное состояние между ступенями созерцания

143. བསམ་གཏན་གཉིས་པ། **dvitiyadhyāna** - вторая ступень созерцания

144. རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ། **nirvikalpaka** - чистое ощущение без какой-либо мыслительной конструкции и синтеза

145. ངེས་པར་རྟོག་པ། - рассматривающее (восприятие)

146. དྲན་པ། - памятующее (восприятие, букв. память)

147. ངོ་བོ་ཉིད་དུ་རྟོག་པ། - восприятие по существу

148. ཟིན་པ། upātta - держащий, схватывающий

149. མ་ཟིན་པ། anupātta - не держащий, не схватывающий

150. དངོས་པོ་ཉེ་བར་གཟུང་བ། - непосредственное схватывание существа (сущности)

151. སེམས་པ་དང་བཅས་པ། - обладание мыслью; наличие мысли

152. སངས་རྒྱས་ལྷ། buddhadeva - Буддхадева, имя собственное

153 གཅོད་བྱེད། - рубящий

154. གཅོད་པར་བྱ་བ། - разрубаемый

155. སྲེག་[པ] - сжигающий

156. སྲེག་བྱ། - сжигаемое

157. འཇལ་བྱེད་པ། - взвешивающий

158. གཞལ། - взвешиваемый (букв. будет взвешен)

159. འདུས་བྱས་རྒྱུན། - поток обусловленного

160. ཆད་པ་ཡིན་པ། - прерывание; прерывающий

161. རྒྱས་པ། upacaya,sphita - накопление

162. རྒྱུ་མཐུན་པ། niśyanda - однородность (общность) причин

163. སྐད་ཅིག་མ། kṣanika - моментальный

164. བསྟན་བཅོས་བཏགས་པ། prajñāptiśastra - Пражняптишастра, наименование трактата

165. སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན། mahāpuruṣalakṣaṇa - признак великого человека, т.е. Будды.

166. ཚངས་པའི་དབྱངས brahmasvara - мелодия Брамы

167. སྐལ་མཉམ་པའི་རྒྱུ། sabhāgahetu - схожая причина; причина однородности

168. ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ། sarvatragahetu - причина, вызывающая моральную однородность элементов бытия

169. བཟོད་པ། - настойчивость

170. སྟེན་པ་དང་བཅས་པ། sabhāga - активный в отношении создания кармы

171. བསྟེན་པ་དང་བཅས་པའི་མཚུངས་པ། tatsabhaga - неактивный

172. བདག་མེད་པ། anātmaka - отсутствие "Я", "не Я"

173. ཁ་ཆེ་བ་རྣམས། - кашмирцы, кашмирские (вайбхашики)

174. ནུབ་ཕྱོགས་རྣམས། - "западники" (буддисты)

175. མཐོང་བ། darśana - прозрение

176. བསྒོམ་པ། bhavana - созерцание

177. ཕྲ་རྒྱས། anuśaya - скверна; дремлющие силы скверны

178. སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ། pṛthagjana - простой человек

179. ངན་སོང་། apāya - дурное перерождение

180. སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། - непоколебимость в отношении знания теории элементов бытия и феноменальности мира

181. ལྟ་བ་ལྟ་བ་མ་ཡིན། -воззрение и не воззрение

182. ངེས་རྟོག་མེད་ཕྱིར། - вследствие недостоверности акта мышления

183. སློབ་པ། śaikṣa - тренирующийся (на пути)

184. མི་སློབ་པ། aśaikṣa - нетренирующийся (на Пути), архат

185. རྟོག་པར་བྱེད་པ། - умственный акт, связывающий нечто неопределенное с уже известным

186. མདོ་སྡེ་པ་རྣམས། sautrantika - Саутрантика, будд.философская школа

187. ཁ་ཆེ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས། - Кашмирские вайбхашики

188. ཡུལ་དང་མ་ཕྲད། - не контакт с об"ектом

189. ཆོས་མངོན་པ་རྣམས། - абхидхармисты

190. འཇིག་པའི་ཆེ། - период разрушения (космического)

191. ཆགས་པའི་ཆེ། - период созидания (космического)

192. བཙུན་པ་དབྱིག་བཤེས། vasumitra - Васумитра, имя собственное

193. ཐ་སྙོད་ཀྱི་མེ་ཏོག། Foenikulum vulgare Mill.- тмин, растение

194. རབ་ཏུ་འབར་བའི་དམྱལ། pradīpa - ад сгорания

195. རྟེན་ནི་དབང་པོ་གཉིས་གཉིས། - две опоры (орган и интеллект)

196. མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན། samanantarapratyaya - непосредственно предшествующее условие

197. ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། - специфичность (букв. необщность)

198. སྙོམས་པར་འཇུག་པ། samāpatti- мистический транс

199. དབང་པོ། indriya - решающий (господствующий) фактор

200. རྟག་པ། nitya - вечный; неизменный, постоянный

201. མི་རྟག་པ། anitya - невечный

202. དབང་པོ་མ་ཡིན་པ། - нерешающий (негосподствующий) фактор

Глава 2

1. དབང་པོ། indriya - решающий, господствующий фактор
2. དོན། artha - предмет; вещь; об"ект
3. མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། samprauykta - психическое, ментальное (букв. связанное с сознанием)
4. ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ། - особая (не общая) причина
5. སྲོག་གི་དབང་པོ། jīvitendriya - решающий фактор жизненности
6. རྣམ་པར་བྱང་བ། - очищение
7. སེམས། citta - мысль; сознание
8. མཉམ་པར་འཇོག་པར་འགྱུར། samāpatti - превращается в сосредоточение (в настройку духа к полному созерцанию)
9. ཐུན་མོང་གི་རྒྱུ། - общая причина
10. དམིགས་པ། upalabdhi - представление; мысленный об"ект
11. བསྒྲིབ་པ། nirakaraṇa - препятствие

12. བསམ་པ་དྲན་པ། -сила мысли; བསམ་པ་ཞན་པ།-слабость мысли

13. རིགས་མཐུན་པར་གནས་པར་བྱ་བ། -пребывание в единомыслии (однородность потоков бытия)

14. མ་རིག་པ། avidya -неведение

15. རྣམ་པར་གནོན་པའི་ལམ། viṣkambhenamārga-Путь подавления(страстей)

16. ཀུན་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད། anajñatamajñayam[indriya] -познавание непознанного; ཀུན་ཤེས་པ། ajñe[ndriya] -познание всего; ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ། ājñātav[indriya] -обладание всезнанием

17. སེམས་རྣམ་པར་མི་གྲོལ་བ། -неосвобождение мысли (сознания)

18. ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ། parinirvāṇa -паринирвана

19. མཐོང་བ། -прозрение

20. བསྒོམས་པ། bhavāna - созерцание

21. འདེ་བར་གནས་པ། - состояние блаженства

22. ཆོས། - учение (буддийское)

23. གནས་པར་བྱེད་པ། - пребывание; бытие

24. ཚོགས། - накопление;собрание;комплекс

25. འཇུག་པ། - сила,создающая неминуемость потока причин и следствий

26. ཉེར་སྦྱོད། - сила общения

27. ལྡོག་པ། - антитеза

28. ཉེ་བར་སྦྱོད། - общение

29. རྐུབ། - анус

30. རྫས། - вещество;субстанция

31. སེམས་ལས་བྱུང་བ། - психические элементы;ментальное

32. བསམ་གཏན་གསུམ་པ། tritīyadhyāna -третья ступень созерцания

33. ཐ་ཚིག། - предупреждение

34. སེམས་ཀྱི་ཚོར་བ་སིམ་པ། - приятное мысленное ощущение

35. མི་རྟོག། avikalpaka - отсутствие конструктивной мысли

36. མི་རྟོག། avikalpaka - неконструктивное

37. ཀུན་[ཏུ]་ཤེས་པ། -всезнание, всеведение

38. ཕྲ་རྒྱས། anuśaya - скрытые силы скверны

39. རྗེས་སུ་རྟོག་པ། -умственный акт, связывающий неизвестное с уже известным

40. ཟག་པ་དང་བཅས་པ། sasrava - омраченный, оскверненный, порочный, грязный

41 ཟག་པ་མེད་པ། anasrava -неомраченный, неоскверненный, непорочный, чистый

42. དྲི་མ་མེད། nirmala -чистый; ср. ཟག་པ་མེད་པ།

43. དྲི་མ། -см. ཟག་པ་དང་བཅས་པ།

44. འཕགས་པ། ārya -праведник, праведная личность

45. ནང་བ་དང་ཕྱི་རོལ་པ། -внутренний и внешний

46. རྣམ་པར་སྨིན་པ། vipāka -последствие кармы

47. ཚེའི་འདུ་བྱེད། āyuḥsaṃskāra -движущие силы жизни

48. རྫུ་འཕྲུལ་དང་ལྡན་པ། -обладающий волшебной, магической силой

49. སེམས་ལ་དབང་ཐོབ་པ། -получение власти над мыслию

50. བསམ་གཏན་བཞི་པ། caturthādhyāna -четвертая ступень созерцания; мистическое погружение (སྙོམས་པར་འཇུག་པ།) транса "крайней границы" (རབ་ཀྱི་མཐའ་བ། prāntika)

51. ཚེའི་སྔ་མ། -предыдущее перерождение (букв. жизнь)

52. དབྱངས་སྒྲོགས། ghosaka -Гхосака, имя собственное

53. ཚེའི་ཟད་པ། -успокоение жизни

54. གླིང་གསུམ། -три континента

55. སྲོག་གི་འདུ་བྱེད། jīvitasaṃskāra -движущие силы жизненности

56. ཚེའི་འདུ་བྱེད། -см. № 47

57. རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བཞི། catvāraḥ ṛddhipādāḥ -четыре волшебных (магических) начала

58. ཞར་ལ་འོངས་པ། -пройдя по этапам, поэтапно

59. རེག་པ། sparśa -контакт

60. ཀུན་ཏུ་རྟོག་པའི་ཁྱད་པར་དག་གིས། -особым усилием воображения

61. དགེ་བ་ཟག་པ་དང་། -благоприятно-омраченный

62. གཟུགས་ཀྱི་ཁམས། rūpadhātu -сфера получувственного или ограниченно чувственного

63. བརྫུས། -сверхестественный, чудесный

64. གཏོང་བ། -гибель; возврат

65. གཅིག་ཤར་འཆི་བ། -скоропостижная смерть

66. རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ། srotāpanna -вступивший в поток

67. བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ། ཐར་ལམ། vimokṣamārga -беспрепятственный Путь просветления

68. ལན་གཅིག་ཕྱིར་འོང་བ། -приходящий один раз

69. ཕྱིར་མི་འོང་བ། -не приходящий более

70. རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལམ་དགུ་པ། -девятый Путь освобождения

71. ཡོངས་སུ་ཉམས་པ། parihāni -падение внутренней силы; падение

72. དགེ་བའི་རྩ་བ། kuśalamūla -корни благоприятного

73. འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ། -пребывающий в результате

74. མི་སློབ་པའི་ལམ། aśaikṣamārga -Путь нетренировки (архата)

75. སློབ་པའི་ལམ། śaikṣamārga -Путь тренировки

76. མ་བཀག་པའི་སྐབས། -соответствующие обстоятельства

77. བསམ་གཏན་གཉིས་པ། dvitīyamārga -вторая ступень созерцания

78. བསམ་གཏན་གསུམ་པ། tritīyāmārga -третья ступень созерцания

79. བྱིས་པ། pṛthagjana -младенец; простой человек

80. ཕྲ་བའི་གཟུགས།-тонкое чувственное; мельчайшее чувственное

81. བསགས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ། -накопление атомов

82. རྒྱུར་བྱས་པའི་གཟུགས། bhautika - производное чувственное

83. ཁོང་དུ་ཆུད་པ། bodha - воспринимание; осознавание

84. སྡུད་པ།-сцепление; འཛིན་པ།-схватывание; གཡོ་བ།-созревание; распространение

85. ས་བོན། bīja -зародыш; семя

86. རང་གི་ངོ་བོ། svarūpa - собственная сущность

87. ཁམས་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས།-многие (различные) составляющие

88. རྗེས་སུ་དཔག་པ། anumāna - умозаключение

89. སྐྱེ་མཆེད། āyatana - база (компонент)

90. དབྱིབས། samsthāna - внешняя форма

91. རྟེན། niśreya - опора

92. ལྡན་པ་མ་ཡིན། viprayukta -„чистые силы"

93. ཐོབ་པ། prāpti - сила "получение-обладание"

94. སེམས་ལས་བྱུང་བ། cittasamprauykta -сопутствующее сознанию; возникшее с сознанием;психическое;ментальное

95. ས་མང་པོ་པ། mahābhūmika -многоразрядные; དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ། kuśalamahābhūmika- разряд благоприятных; ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ། kleśamahābhūmika - разряд омраченных; མི་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་པ། akuśalamahābhūmika - разряд неблагоприятных; ཉོན་མོངས་པ་ཆུང་ངུའི་ས་པ། upakleśamahābhūmika -разряд мало(ограниченно) омраченных

96. ས། bhūmi - область возможности; ступень

97. ཡུལ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ། - схватывание признака об"екта

98. འདུན་པ། -целеустремленность, направленность

99. འདོད་པ། kāma - хотение, желание

100. རྩེ་གཅིག་པ། ekāgrana - одна точка

101. བདེན་པ་[བཞི]། satya - 4 Истины

102. དཀོན་མཆོག་[གསུམ]། triratna - 3 драгоценности (Будда, Община и Учение)

103. ལས་དང་འབྲས་བུ། - плод деяний (кармы)

104. བྱང་ཆུབ། bodhi - просветление

105. ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ། - правильное воззрение; རྟོག་པ། - понимание; རྩོལ་བ། - старание

106. འགལ་བ། vidhura,viruddha - противоречие

107. རྩ་བ་གཉིས། -два корня благоприятного : ཆགས་པ་དང་མེད་པ། alobha - отсутствие страстей; ཞེ་སྡང་མེད་པ། adveṣa - отсутствие ненависти

108. བརྗེད་ངེས་པ། muṣitasmṛta - забывчивость

109. སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བ། - рассеянность

110. ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། asamprajnāna - суетное состояние; суета

111. ས་མང་པོ་པ། mahābhūmika - большой разряд

112. རྟོད་པ་མི་སྤྱོད། - несангвиник

113. རྟོད་པ་སྤྱོད་པ། - сангвиник

114. རྟོག་པ། vitarka - искание

115. སྤྱོད་པ། vicāra - установление

116. མ་འདྲེས་པ། asmbhinna - несмешанный, имеющий лишь "неведение" (без страстей)

117. བསྒྲིབས་པ་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། -омраченно-нейтральное сознание

118. མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། anivṛtavyakṛta -неомраченно-нейтральное сознание

119. ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས། sīlavrata - обряды и ритуалы

120. མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ། antagrahadṛṣṭi - возрение крайностей

121. ཧོ་ཐོག་པ་དག། - бактрийцы

122. བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན། dhyānānantara -особая ступень созерцания

123. ངོ་ཚ་མེད་པ། āhrīkya - неуважение; бесстыдство

124. ཁྲེལ་མེད་པ། anapatrapya -отсутствие стыда (страха) перед заслуживающим порицания

125. མི་འཇིགས་པར་ལྟ་བ། -смотрение без страха

126. འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བ། bhayādarśin - невидение страха

127. ཡོན་ཏན། guṇa - добродетель

128. ངོ་ཚ། hrī - стыд

129. སྲིད་པའི་རྩེ་མོ། bhavāgra -кульминационная точка бытия

130. ཡིད། manas - интеллект

131. ཐོབ་པ།=རྙེད།=ལྡན་པ། prāpti;lābha -получение и обладание

132. སོ་སོར་ཐོབ་པ། pratilabha - последовательное получение

133. ཀུན་དུ་ལྡན་པ།- полное обладание

134. རྣམ་པར་སྤང་བ། - отбрасывание

135. མ་འབད་པར་སྐྱེ་བ། - возникший не от усилия

136. འབད་དེ་སྐྱེ་བ། - возникший от усилия

137. ལྡན་པ།=ཐོབ་པ། - см. № 131

138. དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བཞི་པོ། catvaraḥ smṛtyupasthānāḥ -"Четверка, о которой следует помнить"

139. ཐོབ་པ།=ཆགས་པ་མི་སེལ་བ། - неудаление страстей

140. བཏགས་པ།=མིང་། nāma - наименование

141. སྤང་བར་བྱ་བ། - подлежащее отбрасыванию (оставлению)

142. སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ། -не подлежащее отбрасыванию (оставлению)

143. རྣམ་པར་རིག་བྱེད། vijñapti - внешне-проявленное

144. རྣམ་པར་རིག་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ། avijñapti- внешне-не проявленное

145. ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། dharmajnānaksānti-терпение в отношении познания элементов бытия

146. རྣམ་པར་ཉམས་པ། -прихождение в упадок; упадок

147. ཟག་པ་མེད་པ། - беспредельность

148. སྐལ་མཉམ། nikāyasabhāga - сила общности

149. རིས་མཐུན་པ། svajātiya - однородность

150. གསལ་བར་བྱས། - очевидно

151. འདུ་ཤེས་མེད་པ། asamjñika -сила, переносящая индивида в область бессознательного транса автоматически, как результат прежних дел личности

152. འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ། asamjñāsamāpatti-мистическое погружение без представлений и идей

153. འབྲས་བུ་ཆེན་པོ། bhrhatphala -третья ступень четвертой степени созерцания (букв. "Великий плод")

154. ཡོངས་སུ་ཟད་པ། -полное истощение

155. སྙོམས་འཇུག samāpatti - см. таблицу "сил"

156. སྙོམས་པར་འཇུག་པ། asamjñāsamāpatti -сила, останавливающая сознание и производящая бессознательный транс

157. འགོག་པ་ལ་འདུ་ཤེས་མེད་པ། -сила мистического транса без представлений с подавлением

158. རྣམ་པར་ལྷུང་བ་གནས་པ། -состояние полного падения

159. བྱ་བ་ཆེན་པོ། mahākrtya - большое усилие

160. སྡོམ་པ། -самообуздание, воздержанность

161. ཞི་གནས། samatha - место успокоения

162. འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན། naivasamjñāsamjña-состояние каталепсии

163. ཆད་པ་སམ་འཇིགས་པ། -страх самоуничтожения

164. ཟད་པ་མཁྱེན་པ། ksayajnāna - мудрость конечного успокоения

165. གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ། ubhayatobhāgavimukta -двоякое освобождение

166. ནུབ་ཕྱོགས་པ་དག། - Западники

167. ཉེ་བར་བསྲུངས་པ། upagupta - Упагупта, имя собственное

168. བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ། - ясное понимание Истин

169. ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད། akincanyāyatana -база, где ничего не существует

170. མི་འདྲ་བའི་སེམས། -несхожее с прежним состоянием сознание

171. སྐྱིལ་མ་ཀྲུང་། -поза аскета со скрещенными ногами

172. ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་། abhidharmaśastra - название сочинения Абхидхармашастра

173. ཉམ་པ་འདྲིད་པ་ཅན་ལྔ། pancaskandha - обр. 5 групп (букв. 5 содержащих обман)

174. འདུ་ཤེས་མེད་པ། asamjñika -состояние без представлений

175. འཆར་བྱེད་ཀྱི་མདོ། udayīsūtra - Удайи-сутра

176. ཡིད་ལས་བྱུང་བའི་ལྷ། -божество разума (букв. возникшее из разума)

177. ཕོད་ཀ་ལ་དུ་སྙོམས་པར་འཇུག་པ། vyatikrāntasamāpatti-мистический транс "По ту сторону жизни"

178. དགའ་མགུར་དབང་ཐོབ་པ། - получение власти над страстями (желаниями)

179. ཡོངས་སུ་དྲིས་པ། pariprİccha -назв. сочинения Парипріччха

180. དབྱངས་སྒྲོགས། ghosaka - Гхосака, имя собственное

181. མཉམ་པ་ཉིད། samatā - равность

182. མི་འཇིགས་པ། vaiśaradya - невхождение

183. ལས། karma - деяние

184. འཕེན་པ། āvedha - толчок

185. རེས་མཐུན་པ་གནས་པའི་དུས། -время (взаимо)пребывания

186. ཚེ་ཟད་པ། - угасание жизни

187. བཏགས་པ། prajñaptisūtra - Праджняптисутра

188. ལོངས་སྤྱོད། sambhoga - наслаждение

189. ཡོངས་སུ་མ་སྤངས་པ། - неискоренение легкого

190. ནུས་པ་མེད་པ། - не влияет (букв. не имеет силы)

191. ཡེ་ཤེས་ལ་འཇུག་པ། jñānaprasthāna - Джнянапрастхана, назв. сочинения

192. འཇུག་པ། pravṛtti-сила, создающая поток причин и следствий

193. གློ་བུར་དང་བཅས་པ། - наличие неожиданности

194. གློ་བུར་མེད་པ། -отсутствие неожиданности

195. བདག་ཉིད་འཆི་བར་འགྱུར། - самоубиение, самоубийство

196. ལྷ་རྩེད་མོས་སྨྱོས་པ་རྣམས། - божества, опьяненные играми

197. ལྷ་ཡིད་རབ་ཏུ་འཁྲུགས་པ་རྣམས། - божества ссор

198. གླིང་གི་སྒྲ་མི་སྙན་པ། -существо северного континента (Уттаракуру)

199. ཤཱ་རིའི་བུ། śariputra - Шарипутра, имя соб. ученика Будды

200. ཉེར་བསྡོགས། sāmantaka -"транс готовности"

201. ཚངས་རིས་ཀྱི་ལྷ། brahmakāyikadeva - боги

202. འོད་གསལ་བ། ābhasvara[deva] - боги

203. མི་རྟག་པ། anitya - непостоянство

204. འཇིག་པ། bhedana - разрушение

205. འཇུག་པ། pravṛtti - действие, усилие человека

206. ཆོས་བདག་ཉིད། - главный элемент

207. གནས་པ། aśraya - становление; пребывание

208. གནས་པའི་གནས་པ། - становление становления

209. རྫས་སུ་ཡོད་པ། vastu - вещь в себе; субстанция

210. མངོན་སུམ། pratyakṣa - чувственное восприятие

211. རྗེས་སུ་དཔག་པ། anumāna - умозаключение

212. ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་། - предписание веры; догма писания

213. བྱིས་པ།=སོ་སོ་སྐྱེ་བ། -простой человек

214. རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ།=རྟེན་འབྲེལ། pratītyasamutpada -формула функциональной зависимости, закон причин и следствий

215. རིགས་ཀྱི་བུ་དགའ་བོ། -Сундарананда, имя собственное

216. རྟོགས་དོན་མེད་དུ། - не как об"ект восприятия

217. ཡེ་ཤེས་འཇུག་པ། jñānaprasthāna -Джнянапрастхана, имя собственное

218. ཡོངས་སུ་གྱུར་པ། pariṇāma - изменение

219. བྱ་བ་བྱེད་པ། - действенность, активность

220. རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག། hetupratyaya - причины и условия

221. ཡོད་པ་ཐམས་ཅད། - все существующее

222. ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཕྲ་མོ། - тонкость сущности элементов бытия

223. མི་དམིགས་པ། anupalabdha - непостижимый

224. སུན་འབྱིན་པ། - критика

225. མིང་བྱེད། nāma - именовать, давать наименование

226. དོན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ། paripūrṇārtha-завершенный смысл

227. ཡི་གེ། vyañjana - фонема

228. གོ་བ། - осмысливание

229. སྡོམ་གཉིས། - два обета

230. རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་གཞུང་། prakāraṇagrantha -назв. трактата Пракарана грантха

231. ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ། sahabhūhetu -одновременная причина

232. ཆོས་ཀྱི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་ནོམས། - вторичные признаки основных элементов

233. སྐལ་མཉམ་པའི་རྒྱུ། sabhāgahetu - причина однородности

234. སྔོན་རོལ། - непосредственно-предшествующий

235. བཏགས་པའི་བཤད་པ། prajñaptiśabda - назв.трактата Праджняпти-бхашья

236. སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ། puruṣakāraphala - результат человеческой деятельности

237. བདག་པོའི་འབྲས་བུ། adhipatiphala -результат главной причины

238. གནས་སྐབས། avasthā - обстоятельство

239. རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ། vipākahetu -возмездная причина

240. མི་ལྕོགས་པ་མེད་པ། anagamya - транс "без колебания"

241. བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན། dhyānānantara -ступень созерцания "наивысший (особый) транс"

242. དད་པས་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། śraddhānusārin -идущий посредством веры

243. ཆོས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། dharmānusārin -идущий посредством Учения

244. འབད་པའི་འབྲས་བུ། - плод усердия

245. མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ། samprayuktahetu -совместносвязующая причина

246. མཚུངས། samprayukta - сходный, подобный

247. ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ། - причина однородности

248. རབ་ཏུ་བྱེད་པ། prakāraṇa -Пракаранапада, назв. сочинения

249. བཏགས་པའི་བཤད་པ།- Праджняпратибхашья, назв. сочинения

250. སེམས་མཉམ་པར་མ་འཇོག་པ། asamāhitacitta -неполное погружение (неполная уравновешенность духа)

251. སེམས་མཉམ་པར་འཇོག་པ། samāhitacitta -полное погружение (полная уравновешенность духа)

252. ཐོབ་པ་དང་འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ། -получение и остановка сознания в полубессознательном трансе

253. ལུས་མེད་པ། -отсутствие внешнего проявления (букв.телесности)

254. དངོས་པོ་མེད་པ། avastuka -отсутствие собственной сущности

255. བདག་པོའི་འབྲས་བུ། adhipatiphala -главный плод (результат)

256. སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན། - мир сосудов

257. རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ། niṣyandaphala -естественный плод (результат)

258. སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ། puruṣakāraphala -плод (результат) человеческой деятельности

259. སྨན་བྱ་རོག་ཀང་པ། -лекарство "Воронья нога"

260. ལུང་བསྟན་སིས་སྐྱང། -родившийся после предписанного

261. ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། - не общий, индивидуальный

262. ཐུན་མོང་གི་ལས། - общее действие

263. བློ་ཡིས་ཟད་པ། -истощение через мудрость

264. མཇུག་ཐོགས་སུ་བསྒྲུབ་པ། -результативность; полное завершение

265. མི་སྡུག་པ། apriya - неприятное

266. རྒྱུ་རྐྱེན། hetupratyaya -причинное условие

267. མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན། samanantarapratyaya -непосредственно предшествующее условие

268. དམིགས་པའི་རྐྱེན། ālambanapratyaya -об"ектное условие

269. བདག་པོའི་རྐྱེན། adhipatipratyaya - главное условие

270. དབྱིགས་བཤེས། vasumitra - имя собств., Васумитра

271. ཆེས་མང་དུ། bahutara - в множественности

272. རྒྱུད་འདུ་བ་དག། santānasabhāga -Сантанасабхага, назв. школы

273. འཆོལ་བར། -беспорядочно, вперемешку

274. ཆོས་ཀྱི་མཆོག། -Высшее Учение

275. སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ། -настойчивость в отношении познания элементов, создающих феноменальное бытие

276. རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུ། - транс "Подобный алмазу"

277. ཟད་པ་ཤེས་པ། -познание успокоения

278. མི་འབྲལ་བ། -совместность; неотделимость;обр. одновременность

279. འགག་པ། = ད་ལྟར་ཡིན། - настоящее время

280. སྐྱེ་བ། = མ་འོངས་པ། - будущее

281. དབང་ཕྱུག། -бог-создатель (Ишвара)

282. དྲག་པོ། - наименование божества "Устрашающий"

283. ལྡང་བའི་ཚེ། -"время поднимания" (мистического транса)

284. སྤྱོད་ལམ། - Путь осторожности (непричинение вреда другим)

285. བཟོ་ཡི་གནས་པ། - пребывание в работе (обр.приобретение мудрости)

286. མངོན་པར་ཤེས་པ་འབྲས་བུ། - плод высшего знания

287. ཡིད་ལ་བྱེད་པ། - внимание

288. རང་གི་མཚན་ཉིད། - частный (т.е. свой собственный) признак

289. སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། - общий признак

290. མོས་པ། - решимость (при созерцании)

291. ཚད་མེད་པ། - неизмеримое

292. གཟུགས་ཅན་ནོར་མ་པར་ཐར་བ། -освобождение от чувственного

293. ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ། - "Подавление блеском"

294. ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད། - база успокоения

295. ལྷན་ཅིག་པའི་དྲན་པ། - воспоминание о совместном

296. མི་ལྡོག་པ་མེད་པ། - "Без колебаний"

КЛАССИФИКАЦИИ

ЭЛЕМЕНТОВ БЫТИЯ (ཆོས། - dharma)

I. ГРУППЫ (ཕུང་པོ། - skandha)

1. གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ། - rūpaskandha
2. ཚོར་བའི་ཕུང་པོ། - vedanāskandha
3. འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ། - saṃjñāskandha
4. འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ། - saṃskāraskandha
5. རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ། - vijñānaskandha

II. БАЗЫ (སྐྱེ་མཆེད། - āyatana)

1. མིག་གི་དབང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད། - cakṣur-indriya-āyatana
2. རྣ་བའི་དབང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད། - śrotra-indriya-āyatana
3. སྣའི་དབང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད། - ghrāṇa-indriya-āyatana
4. ལྕེའི་དབང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད། - jihvā-indriya-āyatana
5. ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད། - kāya-indriya-āyatana
6. ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའི་སྐྱེ་མཆེད། - mano-indriya-āyatana

7. གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། - rūpa-āyatana
8. སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད། - śabda-āyatana
9. དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད། gandha-āyatana
10. རོའི་སྐྱེ་མཆེད། - rasa-āyatana
11. རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད། - spraṣṭavya-āyatana
12. ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། - dharma-āyatana

III. КАТЕГОРИИ (ཁམས། - dhātu)

1. མིག་གི་དབང་པོའི་ཁམས། - cakṣur-indriya-dhātu
2. རྣ་བའི་དབང་པོའི་ཁམས། - srotra-indriya-dhātu
3. སྣའི་དབང་པོའི་ཁམས། - ghrāṇa-indriya-dhātu
4. ལྕེའི་དབང་པོའི་ཁམས། - jihvā-indriya-dhātu
5. ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་ཁམས། - kāya-indriya-dhātu
6. ཡིད་ཀྱི་དབང་པོའི་ཁམས། - mano-indriya-dhātu
7. གཟུགས་ཀྱི་ཁམས། - rūpa-dhātu
8. སྒྲའི་ཁམས། - šabda-dhātu
9. དྲིའི་ཁམས། - gandha-dhātu
10. རོའི་ཁམས། - rasa-dhātu
11. རེག་བྱའི་ཁམས། - spraṣṭavya-dhātu
12. ཆོས་ཀྱི་ཁམས། - dharma-dhātu
13. མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས། - cakṣur-vijñāna-dhātu
14. རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས། - šrotra-vijñāna-dhātu
15. སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས། - ghrāṇa-vijñāna-dhātu
16. ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས། - jihvā-vijñāna- dhātu
17. ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས། - kāya-vijñāna-dhātu
18. ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས། - mano-vijñāna-dhātu

РЕШАЮЩИЕ ФАКТОРЫ (དབང་པོ། - indriya)

1. Зрения - མིག་གི་དབང་པོ། - cakṣur-indriya
2. Слуха - རྣ་བའི་དབང་པོ། - śrotra-indriya
3. Обоняния - སྣའི་དབང་པོ། - ghrāṇa-indriya
4. Вкуса - ལྕེའི་དབང་པོ། - jihvā-indriya
5. Осязания - ལུས་ཀྱི་དབང་པོ། - kāya-indriya
6. Мышления - ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ། - mano-indriya
7. Женственности - མོའི་དབང་པོ། -stri-indriya
8. Мужественности - ཕོའི་དབང་པོ། - puruṣa-indriya
9. Жизненности - སྲོག་གི་དབང་པོ། - jīvita-indriya
10. Приятности - བདེ་བའི་དབང་པོ། - sukha-indriya
11. Неприятности - སྡུག་བསྔལ་གྱི་དབང་པོ། - duḥkha-indriya
12. Удовлетворенности - ཡིད་བདེ་བའི་དབང་པོ།- saumanasya-indriya
13. Неудовлетворенности - ཡིད་མི་བདེ་བའི་དབང་པོ། -daurmanasya-indriya
14. Безразличия - བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ། - upekṣā-indriya
15. Веры - དད་པའི་དབང་པོ། - śraddha-indriya
16. Энергии - བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ། - vīrya-indriya
17. Памяти - དྲན་པའི་དབང་པོ། - smṛti-indriya
18. Сосредоточения - ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོ། samādhi-indriya
19. Мудрости - ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ། - prajñā-indriya
20. Познания непознанного - མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་དབང་པོ། -anājñātamājñāsyām-indriya
21. Познания всего - ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོ། - ājñā-indriya
22. Обладания всезнанием - ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པའི་དབང་པོ། - ajñātau-indriya

---

ПРИМЕЧАНИЕ. №№ 12 и 13, может быть, лучше определить как "чувство душевного спокойствия и неспокойствия".

РАЗРЯДЫ ЭЛЕМЕНТОВ БЫТИЯ (ДХАРМ)

10 ОБЩИХ КАЖДОМУ СОЗНАНИЮ སེམས་ཀྱི་ས་མང་། CITTAMAHĀBHŪMIKA

1. Ощущение – ཚོར་བ། – vedanā
2. Представление (различение) – འདུ་ཤེས། – samjñā
3. Усилие сознания – སེམས་པ། – cetanā
4. Контакт – རེག་པ། – sparša
5. Рвение – འདུན་པ། – chanda
6. Мудрость – ཤེས་རབ། – prajñā (mati)
7. Память – དྲན་པ། – smṛti
8. Внимание – ཡིད་ལ་བྱེད་པ། – manasikāra
9. Доверие – མོས་པ། – adhimokṣa
10. Сосредоточение – ཏིང་ངེ་འཛིན། – samādhi

10 БЛАГОПРИЯТНЫХ དགེ་བའི་ས་མང་། KUŠALAMAHĀBHŪMIKA

1. Вера – དད་པ།–šraddha
2. Энергия – བརྩོན་འགྲུས། – vīrya
3. Безразличие – བཏང་སྙོམས། – upekṣā
4. Стыд (перед собой) – ངོ་ཚ་ཤེས་པ། – hrī
5. Стыд (страх перед другими) – ཁྲེལ་ཡོད་པ། –apatrapā
6. Альтруизм – མ་ཆགས་པ། – alobha
7. Любовь – ཞེ་སྡང་མེད་པ། – adveṣa
8. Непричинение зла – རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ།–ahiṃsa
9. Готовность к действию – ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ། –prasrabdhi
10. Приобретение и сохранение хороших качеств – བག་ཡོད་པ།– apramāda

6 ОМРАЧАЮЩИХ ཉོན་མོངས་ཅན་པའི་ས་མང་། KLEŠAMAHĀBHŪMIKA

1. Неведение – མ་རིག་པ། – moha (avidya)
2. Невнимательность (к благоприятному) – བག་མེད་པ། –pramāda

3. Лень - ལེ་ལོ། - kausīdya

4. Неверие - མ་དད་པ། - ašraddha

5. Тупость - རྨུགས་པ། - sthyāna

6. Приверженность к удовольствиям - རྒོད་པ། - auddhatya

2 НЕБЛАГОПРИЯТНЫХ མི་དགེ་བའི་ས་མང་། AKUŠALAMAHĀBHŪMIKA

1. Бесстыдство - ངོ་ཚ་མེ་མེད་པ། - ahrīkya

2. Отсутствие стыда (страха перед другими) - ཁྲེལ་མེད་པ། - anapat-rapya

10 ОГРАНИЧЕННО-ОМРАЧАЮЩИХ < ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་མང་། UPAKLEŠA(PARITTA)MAHĀBHŪMIKA

1. Гнев - ཁྲོ་བ། - krodha

2. Лицемерие - འཆབ་པ། - mrakṣa

3. Жадность - སེར་སྣ། - mātsarya

4. Зависть - ཕྲག་དོག། - īrsya

5. Одобрение предосудительного - འཚིག་པ། - pradāsa

6. Причинение вреда - རྣམ་པར་འཚེ་བ། - vihimsā

7. Враждебность - ཁོན་དུ་འཛིན་པ། - upanāha

8. Обман - སྒྱུ། - māyā

9. Вероломство - གཡོ། - sāthā

10. Самодовольство - རྒྱགས་པ། - mada

8 НЕПОСТОЯННЫХ མ་ངེས་པའི་མཚུངས་ལྡན། ANIYATĀBHŪMIKA

1. Угрызение - འགྱོད་པ། - kaukṛtya

2. Апатия - གཉིད། - middha

3. Искание - རྟོག་པ། - vitarka

4. Установление - དཔྱོད་པ། - vicāra

5. Страсть - འདོད་ཆགས། - rāga

6. Ненависть - ཁོང་ཁྲོ། - dveṣa

7. Гордость - ང་རྒྱལ། - māna

8. Сомнение - ཐེ་ཚོམ། - vicikitsa

ЧИСТЫЕ СИЛЫ སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་པ་མི་ཡིན་པ།

CITTAVIPRAUYKTASAṂSKĀRĀḤ

1. Сила, контролирующая сочетание элементов в индивидуальном потоке - ཐོབ་པ། - prapti
2. Сила, которая иногда держит некоторые элементы в повиновении в индивидуальном потоке - མ་ཐོབ་པ། - aprapti
3. Сила, производящая общность или однородность бытий - སྐལ་བ་མཉམ། - sabhāgata
4. Сила, автоматически, как результат прежних дел, переносит индивида в область бессознательного транса - འདུ་ཤེས་མེད་པ། asaṃjñikā
5. Сила, останавливающая сознание и производящая бессознательный транс - འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག། - asṃjñisamāpatti
6. Сила, останавливающая сознание и производящая высший, полусознательный, дремотный транс - འགོག་པའི་སྙོམས་པ། - nirodha - samāpatti
7. Длящность жизни, сила, которая при рождении предвидит момент смерти - སྲོག། - jīvita
8. Возникновение - སྐྱེ། - jati
9. Длящность - གནས་པ། - sthiti
10. Распад - རྒ་བ། - jarā
11. Угасание (невечность) - མི་རྟག་པ། - anityatā
12. Сила, придающая значение словам - མིང་གི་ཚོགས། - nāmakāya
13. Сила, придающая значение предложениям - ཚིག་གི་ཚོགས། -padakāya
14. Сила, придающая значение звукам - ཡི་གེའི་ཚོགས། - vyañjanakāya

ПЕРЕЧЕНЬ ПРИЧИН, УСЛОВИЙ И РЕЗУЛЬТАТОВ (ПЛОДОВ)

ПРИЧИНЫ

I. Непрепятствующая причина	བྱེད་པའི་རྒྱུ།	-karaṇahetu
2. Одновременная причина (вызывающая одновременное появление элементов)	ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ།	-sahabhūhetu
3. Схожая причина (причина однородности между предшествующими и последующими моментами, создающая иллюзию длящности потока)	སྐལ་བ་མཉམ་པའི་རྒྱུ།	-sabhāgahetu
4. Совместно-связующая причина (вызывающая появление ряда элементов совместно)	མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ།	-samprauyktahetu
5. Причина однородности (существующих элементов)	ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ།	-sarvatragahetu
6. Кармическая (т.е. причина последствий кармы)	རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ།	-vipākahetu

УСЛОВИЯ

I. Причинное	རྒྱུ་རྐྱེན།	-hetupratyaya
2. Непосредственно предшествующее	མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན།	-samanantara pratyaya
3. Объектное	དམིགས་པའི་རྐྱེན།	-ālambanapratya - ya
4. Главное	བདག་པོའི་རྐྱེན།	-adhipatipratyaya

РЕЗУЛЬТАТЫ (ПЛОДЫ)

I. Человеческой деятельности	སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ།	-puruṣakāraphala
2. Естественный (естественное следствие, результат автоматический от однородных условий)	རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ།	-niṣyandaphala
3. Кармический (как следствие кармы)	རྣམ་པར་སྨིན་པའི་འབྲས་བུ།	-vipākaphala
4. Главный (от главной определяющей причины, условия)	བདག་པོའི་འབྲས་བུ།	adhipatiphala
5. Отречения (следствие отречения от связи причин и следствий, т.е. от сансары)	བྲལ་བའི་འབྲས་བུ།	-visaṃyogaphala

ДВЕНАДЦАТЬ КАТЕГОРИЙ СОЗНАНИЯ

I. СФЕРА СТРАСТЕЙ

I. Благоприятное - དགེ་བ། - kušala

2. Неблагоприятное - མི་དགེ་བ། - akušala

3. Омраченно-нейтральное - བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། - nivṛtāvyākṛta

4. Неомраченно-нейтральное - མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། - anivṛtāvyākṛta

II. СФЕРА ПОЛУЧУВСТВЕННОГО

I. Благоприятное - དགེ་བ། - kušala

2. Омраченно-нейтральное - བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། - nivṛtāvyākṛta

3. Неомраченно-нейтральное - མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། - anivṛtāvyākṛta

III. СФЕРА НЕЧУВСТВЕННОГО

I. Благоприятное - དགེ་བ། - kušala

2. Омраченно-нейтральное - བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། - nivṛtāvyākṛta

3. Неомраченно-нейтральное - མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ། - anivṛtāvyākṛta

IУ. МОРАЛЬНО-ЧИСТОЕ

I. Праведника ("тренировки") - སློབ་པ། - šaikṣa

2. Архата ("нетренировки") - མི་སློབ་པ། - ašaikṣa

ДВАДЦАТЬ КАТЕГОРИЙ СОЗНАНИЯ

I. СФЕРА СТРАСТЕЙ

1. Благоприятное, возникшее от усилия (1)
   སྐྱེ་ནས་ཐོབ་པ་དགེ་བའི་སེམས།
   upapattilabhikakušalacitta

2. Благоприятное, полученное от рождения (2)
   སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དགེ་བའི་སེམས།
   prayogikakušalacitta

3. Неблагоприятное сознание (3)
   མི་དགེ་བའི་སེམས།།
   akušalacitta

4. Омраченно-нейтральное (4)
   བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།
   nivṛtavyākṛtacitta

5. Неомраченно-нейтральное как последствие кармы (5)
   རྣམ་པར་སྨིན་སྐྱེས་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།
   vipākajānivṛtitāvyākṛtacitta

6. Неомраченно-нейтральное Пути осторожности (активности) (6)
   སྤྱོད་ལམ་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།
   airyāpathikānivṛtāvyākṛtacitta

7. Неомраченно-нейтральное "пребывание в работе" (7)
   བཟོའི་གནས་པ་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།
   sailpasthānikānivṛtāvyākṛtacitta

8. Неомраченно-нейтральное волшебства (чудес) (8)
   སྤྲུལ་པ་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།
   nairmānikānivṛtāvyākṛtacitta

II. СФЕРА ПОЛУЧУВСТВЕННОГО

1. Благоприятное, полученное от рождения (9)
   སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དགེ་བའི་སེམས།

   upapattilabhikakusalacitta

2. Благоприятное, возникшее от усилия (10)
   སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དགེ་བའི་སེམས།

   prayogikakusalacitta

3. Омраченно- нейтральное (11)
   བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།

   nivṛtavyakṛtacitta

4. Неомраченно-нейтральное как последствие кармы (12)
   རྣམ་པར་སྨིན་སྐྱེས་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།

   vipākajānivṛtāvyākṛtacitta

5. Неомраченно-нейтральное Пути осторожности (активности) (13)
   སྤྱོད་ལམ་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།

   airyāpathikānivṛtāvyākṛtacitta

6. Неомраченно-нейтральное волшебства (чудес) (14)
   སྤྲུལ་བ་མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།

   nairmāṇikānivṛtāvyākṛtacitta

III. СФЕРА НЕЧУВСТВЕННОГО

1. Благоприятное, полученное от рождения (15)
   སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་དགེ་བའི་སེམས།

   upapattilabhikakusalacitta

2. Благоприятное, возникшее от усилия (16)
   སྦྱོར་བ་ལས་བྱུང་བ་དགེ་བའི་སེམས།

   prayogikakusalacitta

3. Омраченно-нейтральное сознание (17)
   བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།

   nivṛtāvyākṛtacitta

4. Неомраченно-нейтральное сознание (I8)
མ་བསྒྲིབས་པ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས།
anivṛtāvyākṛtacitta

IУ.МОРАЛЬНО-ЧИСТОЕ СОЗНАНИЕ

I. Сознание праведника (I9)
སློབ་པའི་སེམས།
šaikṣacitta

2. Сознание архата (20)
མི་སློབ་པའི་སེམས།
ašaikṣacitta

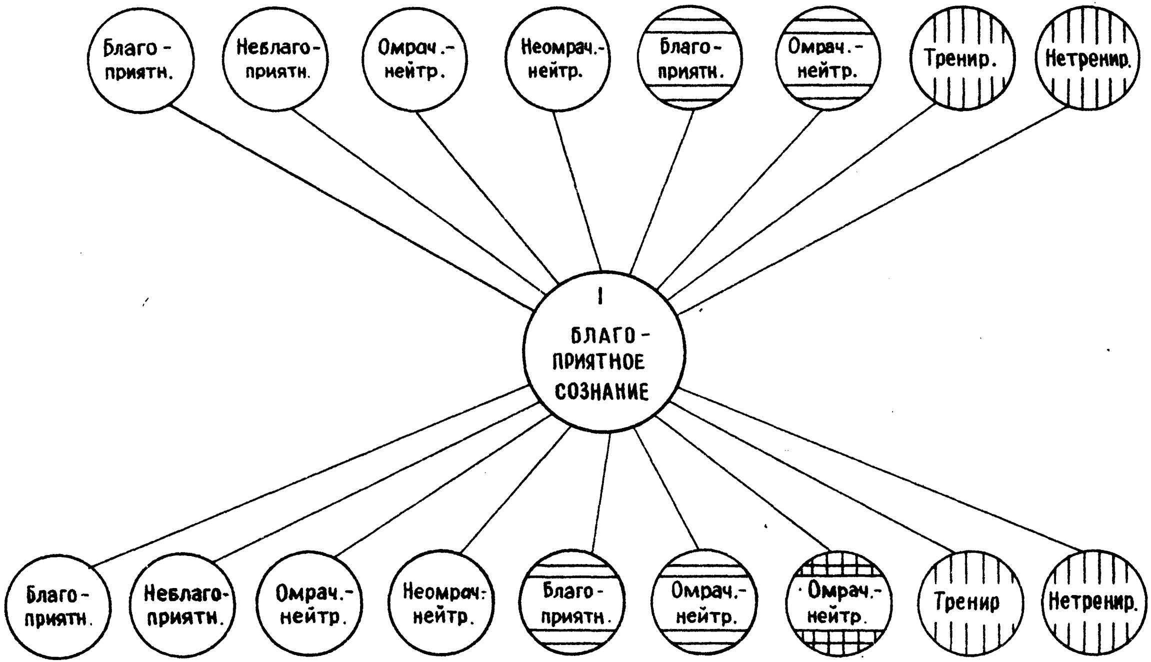
Благо-
приятн.
Неблаго-
приятн.
Омрач.-
нейтр.
Неомрач.-
нейтр.
Благо-
приятн.
Омрач.-
нейтр.
Тренир.
Нетренир.
I
БЛАГО-
ПРИЯТНОЕ
СОЗНАНИЕ
Благо-
приятн.
Неблаго-
приятн.
Омрач.-
нейтр.
Неомрач.-
нейтр.
Благо-
приятн.
Омрач.-
нейтр.
Омрач.-
нейтр.
Тренир
Нетренир.

Схема 1

СФЕРА СТРАСТЕЙ

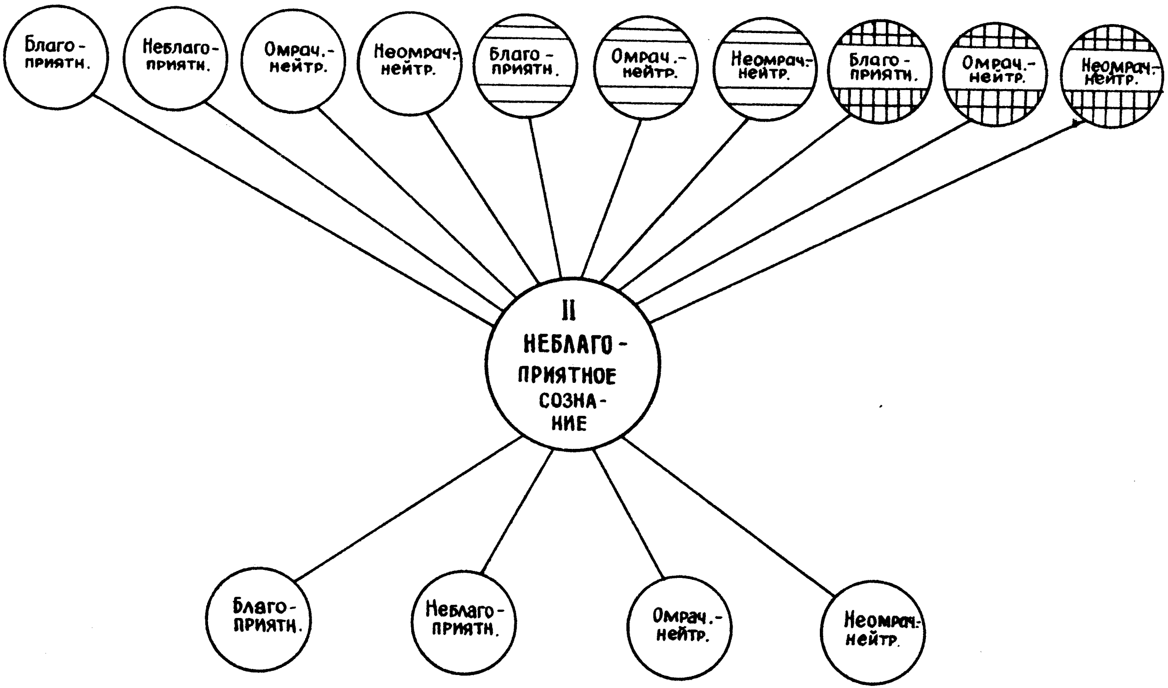

Схема 2

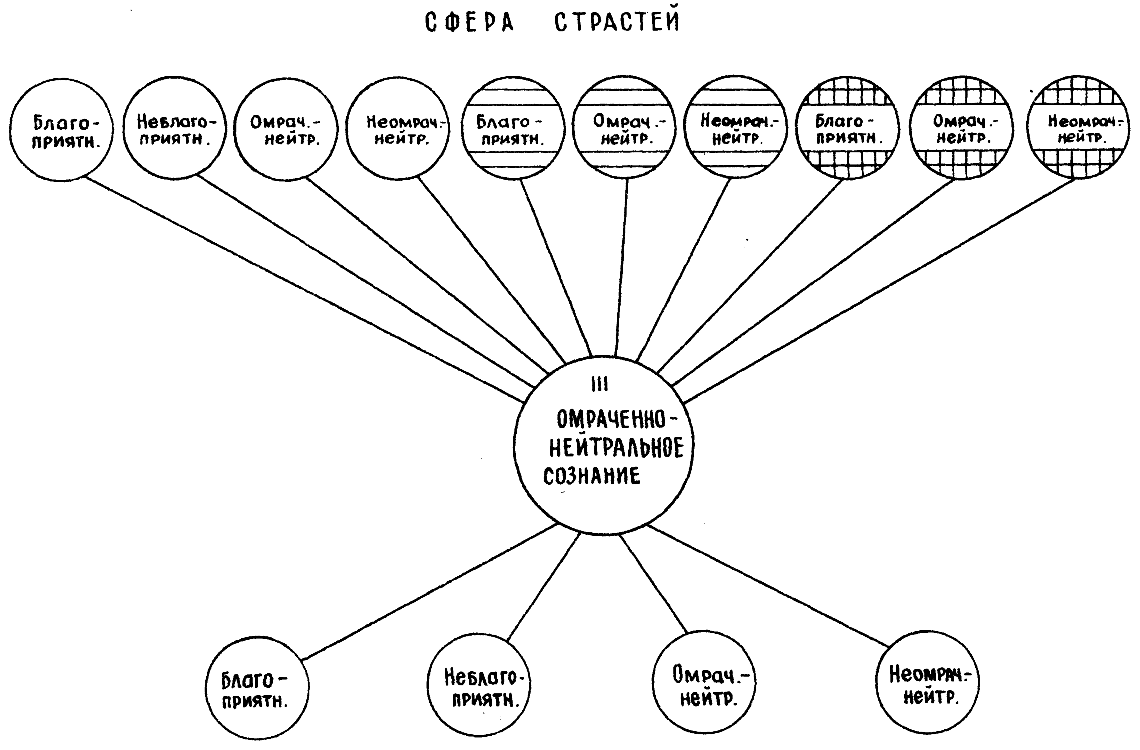
СФЕРА СТРАСТЕЙ
Благо-приятн.
Неблаго-приятн.
Омрач.-нейтр.
Неомрач.-нейтр.
Благо-приятн.
Омрач.-нейтр.
Неомрач.-нейтр.
Благо-приятн.
Омрач.-нейтр.
Неомрач.-нейтр.
III
ОМРАЧЕННО-НЕЙТРАЛЬНОЕ СОЗНАНИЕ
Благо-приятн.
Неблаго-приятн.
Омрач.-нейтр.
Неомрач.-нейтр.

Схема 3

СФЕРА СТРАСТЕЙ

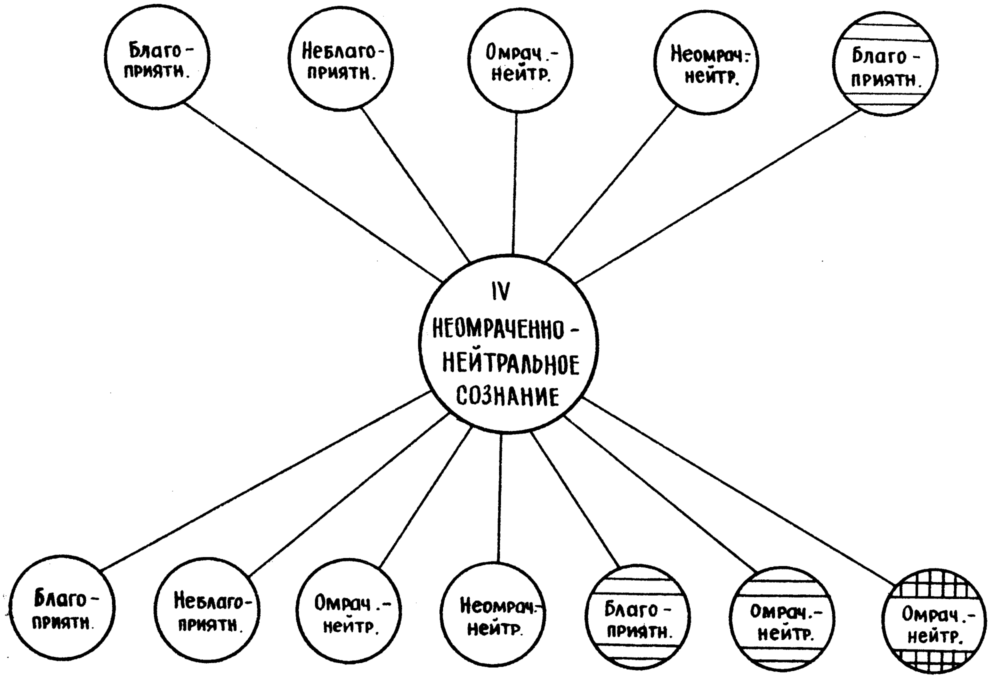

Схема 4

СФЕРА ПОЛУЧУВСТВЕННОГО

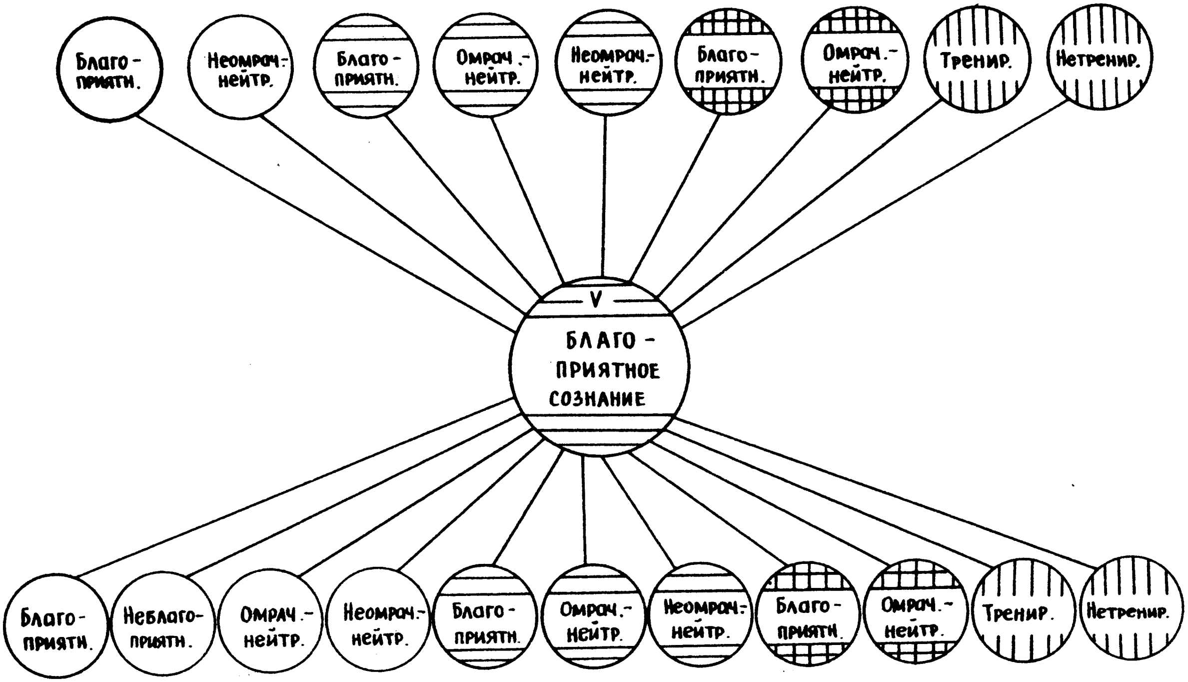

Схема 5

СФЕРА ПОЛУЧУВСТВЕННОГО

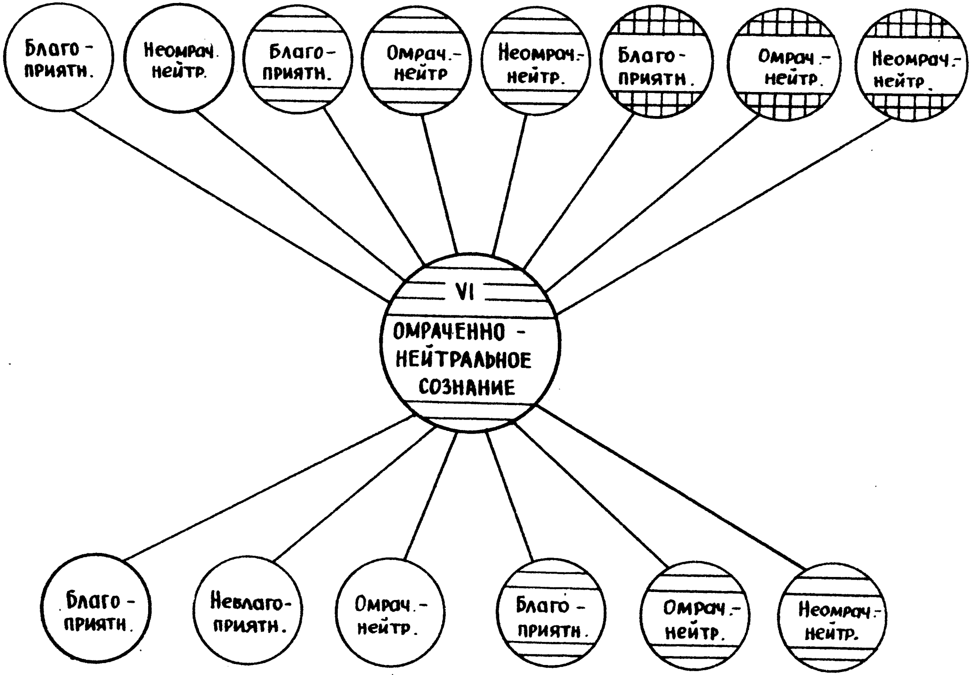

Схема 6

СФЕРА ПОЛУЧУВСТВЕННОГО

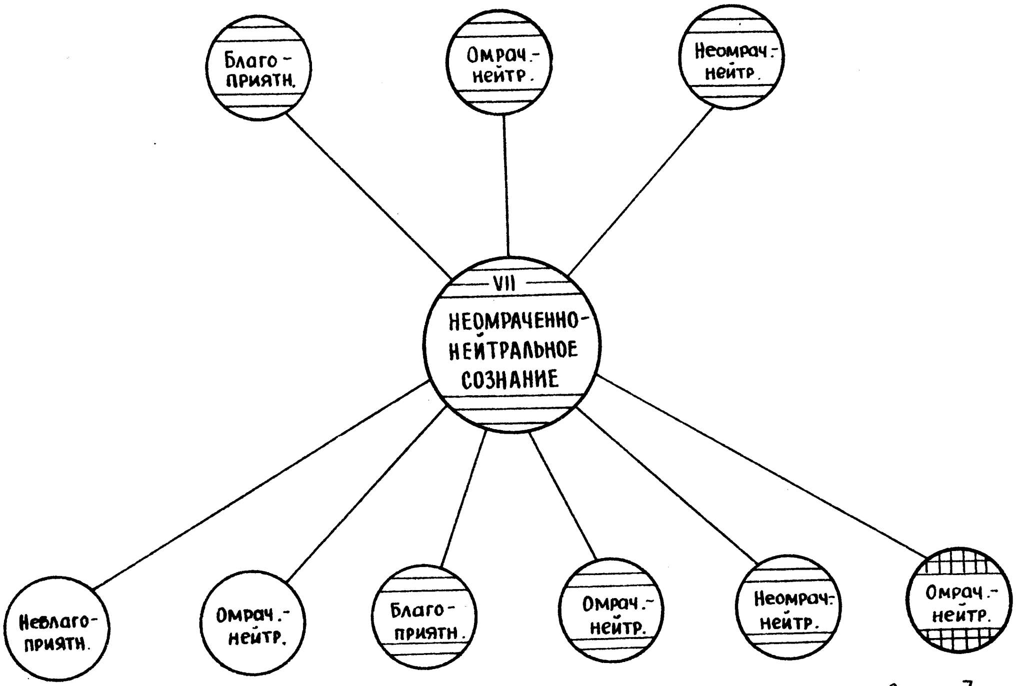

Схема 7

СФЕРА НЕЧУВСТВЕННОГО

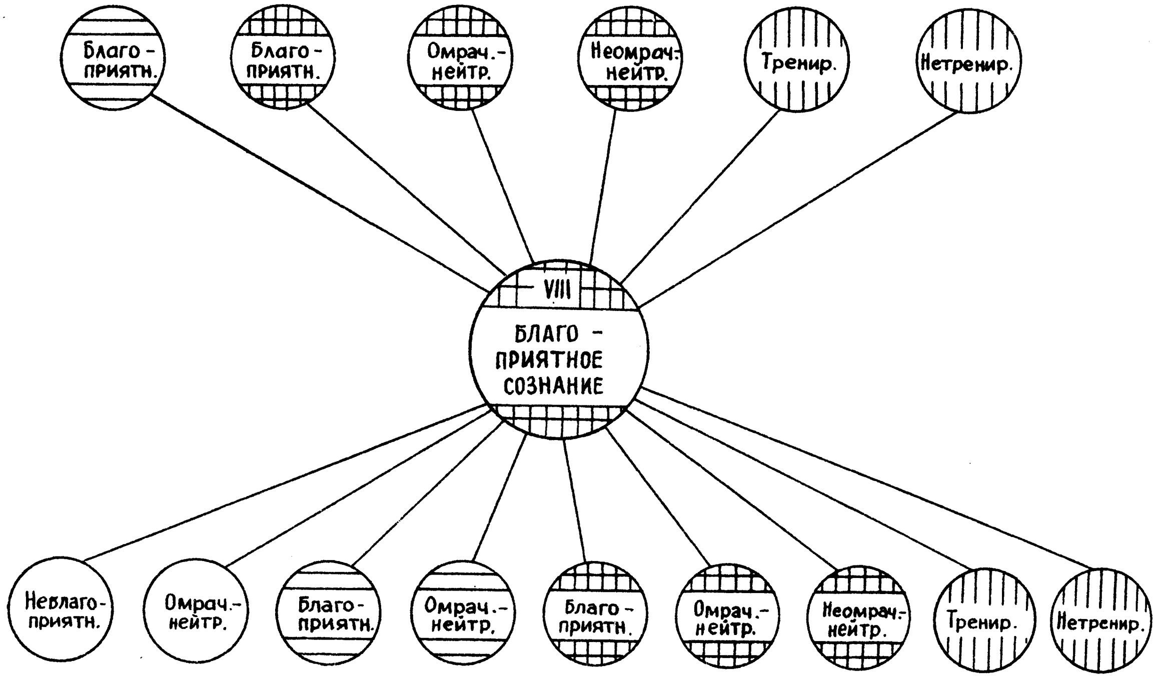

Схема 8

СФЕРА НЕЧУВСТВЕННОГО

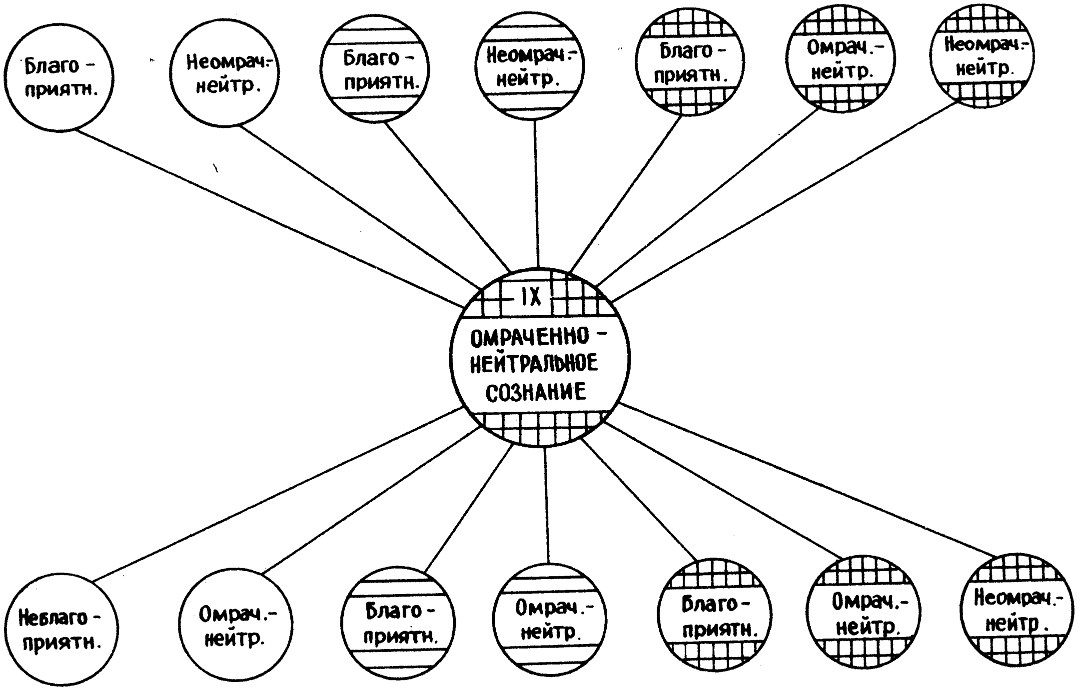

Схема 9

СФЕРА НЕЧУВСТВЕННОГО

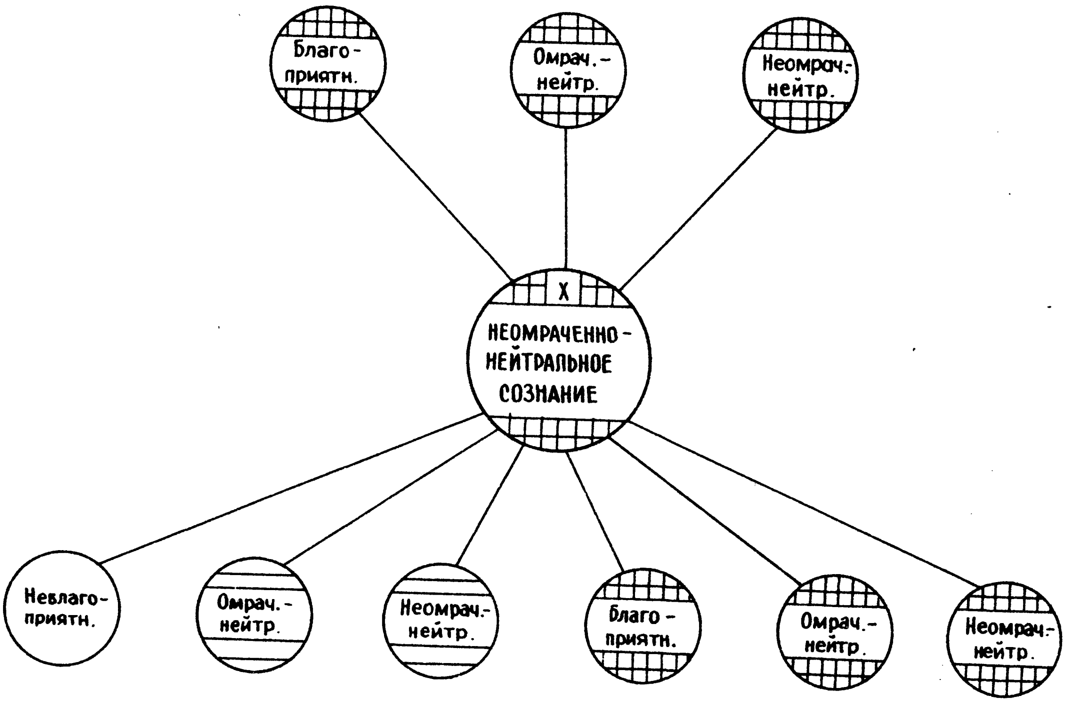

СХЕМА 10

МОРАЛЬНО – ЧИСТОЕ

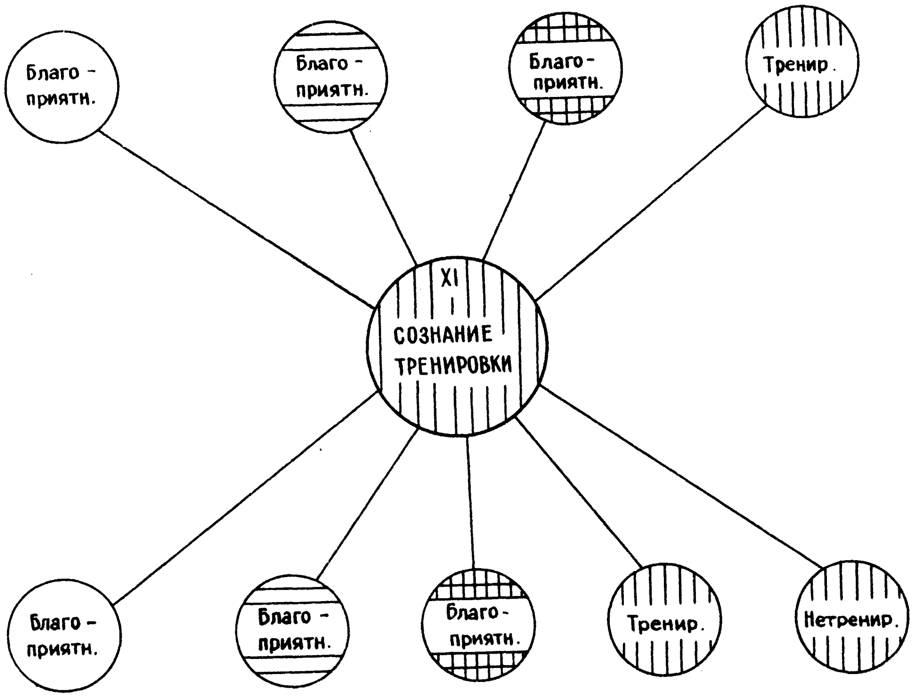

СХЕМА 11

МОРАЛЬНО – ЧИСТОЕ

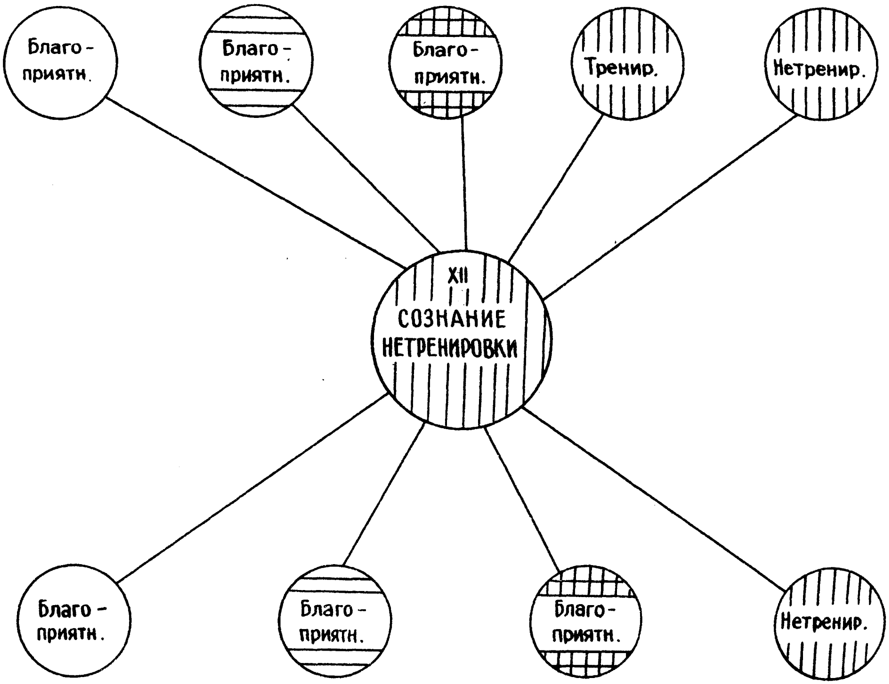

Схема 12

Оглавление

Введение 3

Русский перевод

  Глава первая II

  Глава вторая 59

Тибетский текст

  Глава первая I65

  Глава вторая 228

Примечания 345

Таблицы 368

Схемы 380

Васубандху

Абхидхармакоша

Гл. I и II, близкий к тексту перевод с тибетского
на русский язык, подготовка тибетского текста,
примечаний и таблиц
Бориса Владимировича Семичова и
Михаила Гавриловича Брянского

Рецензенты К.Б. Батороев, канд. филос. н.;
Б.И. Кузнецов, канд. филол. н.

Редактор ред.-изд.отдела Р.П. Моисеева
Редактор издательства П.Ф. Калашников
Оформление художника О.Д. Цыремпилона
Технический редактор Д.Б. Батоцыренова
Корректор Т.Б. Тогмитова

Подписано в печать 24.06.80. Н - 00065. Формат 60x84 I/I6.
Бумага офсетная. Гарнитура литературная. Печать офсетная.
Усл.п.л. 22,78. Уч.-изд.л. I9,84. Тираж I000.
Заказ ОК-95. Цена 3 р.

Бурятское книжное издательство, 670000,
г. Улан-Удэ, ул. Советская, 25.

Иркутская областная типография № I,
664000, г. Иркутск, ул. К.Маркса, II.